

* بسم الله الرحمن الرحيم *

حمدا لمن نزل احسن الحديث * الذى يحق بالتلاوة والتحديث *
وصلاة وسلاما على من اوتى جوامع الكلم * وعلم من علوم الاولين
والاخرين ما علم * وعلى آله واصحابه الواعين منه * الناقلين عنه *
(وبعد) فيقول الشيخ اسمعيل حقى * شرفه الله بمزيد الترقى * هذا
جمع من الحديث النبوى طلب منى شرحه بالتركى المولى على الحافظ
القسطمونى ثم الغلبوى * والح فى ذلك على وارسل رسائل الى * وانا
فى بلدة بروسا * حماها الله تعالى عن البأساء * فرأيت الاجابة من عظائم
الامور * وعزائم الاجور * وسألت الله ان يمهلنى الى ان ينتهى الامر الى
جاده * ويبلغ القلم فى مضمار البيان الى مداده * وهو المسؤل لكل سول

* الحديث الاول *

* انما الاعمال بالنيات * معلوم اوله كه اعمال ونيات جمع قلتدر ولكن
قلت وكثرت نكرانده اعتبار اولنور معارفده دكل زيرا معارفده لام
جنس ايچون اولمغله معناى جمعيت مضمحل اولور وكلام مثبت ومنفى
اولمق بردر وكذلك قلت كثرت ايچون وبالعكس استقراض اولنور
پس ديمك اولوركه افراد اعمالدن هر عمل نيتله در يعنى بلا نيت هيچ
برعمل صحيح دكلدر كما عند الشافعى وبافضيلت وكمالى يوقدر كما عند

ابى حنيفه

ابی حنیفـه یعنی بو حدیثده وامثالنده انما تأکیـد ایچوندرکه معنای
استثنایه راجعـدر (لاصلاة لجار المسجد الا فی المسجد) کبی واکثر علما
وارباب حقـایق قول اوله ذاهب اولدیلر زیرا حدیث صلاتله بونك
میانده فاروق واردر تأمل بومعنادندرکه دیمشلردر صوم رمضـانده
نیت بولنمسه قضا لازم کلور اکر صحیح اولایدی قضـا لازم کلمزدی
(پس بویله دینلر نیتی صحت عبـادتده شرط قیلدیلر وهرنسـنه که
انکله فرضه توصل اوله فرضدر دیدیلر بوجهتدن دیمشـلردرکه
بر مقصودی تحصیـل ایتمك واجب اولسه واوراده کذبله توصلدن
غیری چاره بولنمسه کذب ایتمك واجب اولور (پس نیت روح العملدرکه
روح حیوانی نك بدنه سریانیله بدن حیـات بولدیغی کبی نیتك دخی
فرض ونافلهیه سریانیله عمل صحت بولورکرك اول عمل شروط قسمندن
اولسون وکرك اولمسون کما عنـد الشافعی (ووضوده نیت رفع حدثدر
بوصورتده نیت مس مصحفـه وعند الشافعی طوافه وعنـد البعض
سلامه شامل اولور (ودیمشلردرکه نیت عند الشروع فی الفعـل الله
تعالی یه انکله قربت قصد ایتمکدر انکیچون الله تعالی انواع ارادتدن
نیتی اختیار ایتمشـدر زیرا ارادت قصد مطلقدرکه بطریق القربه
اولاندن اعمدر ونیت قصـد قلبدر بناء علی هذا مجرد تلفظ باللسان
وحدیث نفس نیت اولماز یعنی بلاقصد خاطره وارد اولانه اعتبـار
یوقدر (وکذلك قصد ریایی دخی مانع تقربدر بوسببدن وارد اولدیکه
(نیة المؤمن خیر من عمله) یعنی نیت مؤمن برنسنه درکه غیر عاملی عامل
حکمنده قلور وهم قول وعملدن خیرلودر زیرا قول وعمله ریا یوزندن
فساد دخول ایدر اما نیت امر مستوردر صوم کبی (وتروکده اسقـاط
عذاب ایچون نیت لازم دکلدر مکر که تارك زنا مثلا ترك زنا ایله امتثال
امر شارع مراد ایده بوصورتده عذاب معصیتدن معافی اولدیغی کبی
مثاب دخی اولور نته کیم مباح احکام شرعیـه دندر ذیو عاملی اولانه
ثواب واردر مع هذا امور مباحه اصلنده لاثواب ولاعقاب معولهسندندر
(وشول نسنهکه امور اعتقادیهدندر توحیـد وامثالی کبی انلك ایچون

وجوب الکذب

نيت لازم اولماز مكركه توحيد له مراد كلمهٔ شهادتى قول اوله بو صورتده قصد اخلاصه محتاجدر نته كيم حديثده كلور (من قال لا اله الا الله خالصا مخلصا دخل الجنة) يعنى خالص اولديغى بودركه آفات قلبيه دن پاك اوله نفاق وشك كبى ومخلص اولديغى بودركه اول مقالهٔ جليله يى لسانه كتوروب اظهار بله خلوص قصد ايليه (وديمشلردركه نيت عمله مقارن كركدر واكر اجنبى ايله فصل واقع اولورسه بعض اعمالده صلاة كبى تكراره محتاجدر الحاصل نيتك عمله ياحقيقة وياحكما اتصالى لازمدر نته كيم مال زكاتى افراز وعزل ايتديكى وقتده نيتى كافيدر شويله كه فقيره دفع حالنده نيت بولنمسه ضرر ويرمز وصوم رمضانده بعد الغروب نصف نهاره دك نيت صحيحدر ونذر معين ونافله دخى بويله در وقضاده ونذر مطلقده طلوع فجره دك نيت كركدركه بونلر نيت متأخره ايله صحيح اولمازلر (وامام زفر شهر رمضانك مجموعنه بر نيت كافيدر ديمشدر ولكن مبتدى حالنه مخالفدر زيرا مبتدى حضور وغيبتدن خالى دكلدر حضور دائم اهلى ايسه على الاستغراق نيت ايچنده در يعنى انلك نيت واحدهٔ كليه سى جميع اعمالنه من الاول الى الاخر ساريدر (وصوم رمضانده اصل اولان نيتى انفجار صبحده ايتملودر ولكن متعسر اولمغله دفع حرج ايچون تقديمى تجويز اولندى وبوراده اجنبى ايله فصل ايتمك ضرر ويرمدى اكل وشرب وكلام ومنام وجماع كبى (وبعض احوالده نيت ابهام اوزرينه اولوب صكره تعيين اولنمق صحيحدر مثلا بر كيمسه نك اوزرنده ايكى كفارتى اولنسه كفارت قتل وظهار كبى وعتق رقبه ايدوب بعده على التعيين برى ايچون نيت ايتمك درستدر (پس) تقديم وتأخير بعض اسباب واعذارله در والا مقارنت لازمدر تاكه ابتداسى شروعدن آخرينه دك سريان وصبغ حاصل اوله نته كيم (اول الوقت رضوان الله) وفقنجه ابتداى وقتى محافظه ايتمكده سر الهى سريان مذكوردر فافهم جدا (ونيتك حسنى واحسنى وسيئى واسوئى واردر نيت حسنه ابرارك نيتيدركه لسان وجنانده متعلق آخرتدر واحسن

مقر

مقربينك نيتيدر كه لسان وجناننده متعلق الله تعاليدر ونيت سيئه كفارك
نيتيدر كه لسان وجناننده متعلق دنيادر واسوئى منافقينك نيتيدر كه
لساننده متعلق اخرت وجناننده دنيادر (پس) نيت ارادت وانبعاث
قلبدر اكر فجورله اولورسه اسم مضلدن كلور كه انك سادنى وخادمى
شيطاندر واكر اسم هاديدن كلورسه انك سادنى ملكدر كه اولكيسى
عالم عدلدن وايكنجيسى عالم فضلدندر (وسيئه ده معتبر اولان عزمدر
فعل دكل مثلا بر كيمسه يكرمى سنه دنصكره ترك صلوته عزم ايتسه
عزمى اوزرينه معاقب اولور يوخسه بالفعل ترك صلوة اوزرينه دكل
زيرا هنوز بالفعل ترك صلوة يوقدر نيت حسنه ده ايسه حسنه يازيلور
ولكن بو حسنه نيت اوزرينه مبنى اولان حسنه اولمغله (من جاء بالحسنة
فله عشر امثالها) قبيلندن اولماز فاعرفه (وصبينك نيتى بودر كه نيت
ايتدم بو وقتده الله تعالينك مكلف اوزرينه فرض ايتديكى عمله ديه
صلوة وصوم وامثالى كبى زيرا صبى اوزرينه بنفسه فروع اعمال فرض
دكلدر اكر صبى عاقل ايكن ايمان كتورسه ايمانى فرض اولور زيرا ايمان
فرض ونافله يه منقسم اولماز شول جهتدنكه دوام حق دوام توحيدى
مستلزمدر بو جهتدن ايمانك سقوطه احتمالى يوقدر وبو معنادندر كه
صغرنده مؤمن اوله نه صحت ايمان اوزرينه ترتب ايدن احكام لازم اولور
اقارب كفاردن حرمت ميراث واقارب مسلمين دن ميراثه استحقاق
وزوجه مشركه سى ايله ميانده وقوع فرقت وامثالى كبى الحاصل ايمان
بر نوعدر كه فرضدر ولكن عذر صغر حسبيله فرضيت فروع ايمان صبيدن
ساقطدر بعض اعذارله بالغدن ساقط اولديغى كبى (وديمشلردر كه علم
مجرد نيت اولماز والا كفرى بيلن دخى كافر اولمق لازم كلور بلكه علمدن
صكره قصد مخصوصدر وصوم رمضانده تسحرى نيتدن عد ايتديلر
زيرا صوم غدك قصدنى مستلزمدر (وهر عملده حضور قلب اودر كه
مباشرت اولنان عملك ماعداسندن قلب منقطع اوله واكر غيره مشتغل
اولورسه اكا غفلت ديرلر مثلا صلوتده حضور اودر كه جميع اجزاسنده
استحضار نيت بولنه وعلى هذا (ومباحث نيت كثيرة الاذيال اولمغله

قامت تحريره بوقدر خلعت الباس اولندى ماعداسى دكانجهٔ ادوات
علوم فقهيه دن خريده اوله * وانما لكل امرىٔ مانوى * امرىٔ كسرله
انسـان و يا رجل ديمكدر مرءٌ كبى مؤنثى امرأة كلور و بوندن اخـذ
اولنور كه زن حكم شرعده مرده تابعدر انك ايچون قرآنده اكثر مواردده
ذكر رجالله اكتفا اولنمشدر وحديثده كلور (طلب العلم فريضة على
كل مسلم) يعنى مسلم تخصيص اولندى مع هذا مسلمه اوزرينه دخى طلب
علم فرضدر زيرا مسلمه مسلمه تابعدر و يردخى مسلم من اتصف باسلام
ايا كان من رجل وامرأة ديمكدر امرىٔ دخى انسان وشخص معناسنه
مأخوذ اوليجق عام اولور مرءدن مروّت اخذ ايتمشلردر كدورت وزنى
اوزرينه كه كمال البر ديمكدر رجوليت كمال الرجل ديمك اولديغى كبى
و بعض نظم حديثده (انما كلهسى قطويه درمعناى كلام نبوى بودر كه
هركس ايچون عمل اختيـارى وقصد ايسندن نيت ايتديكى خير وشر
واردر غيرى يوقدر (پس انى كه نيت ايتدى معتد به دكلدر وانى كه
قصده مقارن قلدى اكر قصدى حق ايسه اجر وثواب بولور واكر
دنيا وماسوى ايسه اكا كوره مجزى اولور (پس كلامده تكرار يوقدر
زيرا انما الاعمال بالنيات صلاح وفساد عمل نيته دائر اولديغى بياندر
وانما لكل امرىٔ مانوى خير وشر وثواب وعقـابه راجعدر (و بونده
اشارت واردر كه حسن قبول حسن نيتـه راجعدر ومنوى بى تعيـين
ايتمك شرطدر مثلا بر كيمسه نك اوزرنده صلوت فائته سى اولسه نيت
مجرده كفايت ايتمز بلكه قضا ايتديكى وقتده فوت اولان ظهر و يا عصر
ديو نيت ايليه اكر بوقول اولميايدى فائته بلا تعيين صحيح اولمق لازم
كلوردى تنكيم كلام اولان اطلاق مضمونى انى اقتضا ايدر اشته بودخى
تكرارك اند فاعنه بشقه بر وجهدر ولكن كلام آتى تفصيلينك وجه
اوله ارتبـاطى اقوادر فافهم * فمن كانت هجرته الى الله ورسوله * نيتى
تفصيل ومواد منويه ده اول وقتده مناسب اولان هجرتى تخصيصدر
هجرت كفار اراسنده اولان وطننى ترك ودار اسلامه انتقـالدر
كرك مكه دن مدينه يه اولسون وكرك غيرى اولسون بوراده الله تعالى به

هجرتدن مراد امر ایتـدوکی بره هجرتدر نته کیم حضرت ابراهیمدن
علیه السلام بطریق الحکایه کلور (وقال انی ذاهب الی ربی سیهدین)
مقصود ابراهیمك نار نمرود دن نجاتنـدنصکره ارض بابلدن ارض
شامه هجرتیـدر زیرا مکان رضایه هجرت همان حقه هجرتدرکه اکا
هجرت حکمیه دیرلر نته کیم جنـاب رسالته صلی الله علیه وسلم هجرت
ایتمك هجرت حقیقیـه درکه بدن وجوارح ایله در وبونك دخی مأتی
رسولله دارده انضمامله تحصیـل رضادر واطلاق هجرته کوره تابع
رسول دخی انده داخلدر انکیچون تحصیـل علم وصحبت اهل تقوی
ایچون بردادردن برداره انتقـال ایتمك امور لازمه دندر نته کیم احیـاء
العلومده کلور اکر بن برشهرده فقیـد فاسقدن غیری اولمسه اورادن
هجرت ایتمك لابددر زیرا فقیه فاسقك فتواسنه اعتماد یوقدر وعلامت
فسق بودرکه حریر ویا ابریشمی غالب اولان لبـاسی تلبس ایده ویا
برفرسه راکب اوله که اوزرنده آلتونلو سرجی اوله ویا بونك امثـالی
منکرات ارتکاب ایده بوصورتده فسقی ظـاهر اولمش اولور * فهجرته
الی الله ورسوله * یعنی هجرتی کامله ومقبوله در زیرا شرط وجزا متحد
ومکرر اولمسـه کماله مصروف اولور الحـاصل شول کیمسه نك که هجرتی
محـل رضا ومأمن مصطفایه اوله انك هجرتنـده سوز یوقدرکه نیتی
خالصه وطویتی صادقه اولمغله مثـاب ومأجور اولور کرکسه قبل
الوصول اثناء طریقده وفات ایلسون نته کیم قرآنده کلور (ومن یخرج
من بیته مهاجرا الی الله ورسوله ثم یدرکه الموت فقد وقع اجره علی الله)
وحدیثـده کلورکه الله تعالی سزك صور یکزه واعمالکزه نظر ایتمز
بلکه قلوب ونیاتکزه نظر ایدر یعنی اکر قلوب ونیاتکز خوب اولورسه
فبها والا صور واعمال مجرده کز مفیـد اولماز چونکه مهاجرك نیتی
دار الهجرته وصول ایدی صورتا عدم وصولی مضر اولمدی بلکه
اجر هجرت اعطا اولنـدی نته کیم اهل ایمانك جنتده خلودلری نیت
واعتقادلرینه راجعدر * ومن کانت هجرته الی دنیا یصیبها * دنیـا
بلاتنوین در زیرا ادنی لفظنك تأنیثی در یصیبها اکا صفتدر بوراده

اصابت تحصیل معنـاسنددر کردن طمعی دنیایه اوزادوب تحصیلنی
سهمك نشانه اصابتنه تشبیه ایلدیکه ایکیسنده دخی سرعت وصول
وحصول مراد وار در یعنی دخی شول کیمسه نك که هجرتی اصـابت
وتحصیل ایده جکی غرض دنیای دنیه اولسه* اوامرأة ینکحها* بعض
روایاتده ینکحها یرینه یتزوجها دوشمشدر معنی بردر زیرانکاح لغتده
ضم وجمعدر تزوج دخی تأهلدرکه انده دخی معنای مذکور وار در
زیرا برنسنه جفت اولمق آخرك انضمامیـله در بوراده ینکحها دخی
امرأه یه صفتدر زیرا امرأه یه مهاجرت ایتمك ویا مطلق قصد ایلك
نکاح شرعیـله کرکدر دیو نکاحه ترغیبدر نته کیم او ولد یدعوله
حد یثنـده ولدی د عائله وصفده دخی بو در (بعـده امرأه دنیا ده
مندرج ایکن تخصیص بالذکر ایتدی زیرا اول وقتـده ام قیس نام
برخاتون مکه دن مدینه یه هجرت ایتمش ایدی بر کیمسه دخی اول خاتونی
نکاح ایتمـك سوداسیله مدینه یه مهاجرت ایتـدکده جناب نبوی
بوخصوصه مطلع اولیجق اول کیمسه نك سوء نیتنه تعریضا امرأه یی
تخصیص ایتـدی پس بومعنی واقعـه مبنی اولمش اولدی ویاخود
ذکر امرأه زیاده تحذیردن اوتوری درکه امرأه فتنه اولمق جهتنـدن
سائردن اشددر نته کیم حدیثده کلور (صواحبات یوسف صواحبـات
کرسف) یعنی کرسف بنی اسرائیل زاهدلرندن بر کیمسه ایدیکه بوقدر
ایام صائم وقائم اولوب عبادتده اهتمام ایدر ایکن آخر برخاتونه عاشق
اولوب کافر اولدی صکره تدارك الهی ایله تائب ومستغفر اولوب اولکی
درجه سن بولدی (ایشته بونقریر اوزرینـه او امرأة ذکر الخاص
بعد العام قبیلندن اولدی مزیتندن اوتوری ولکن ائمۀ نحودن اولان
ابن مالك دیمشـدرکه عطف خاص علی العـام واوه مخصوصدر
پس بوراده اوکلمه سی تقسیم ایچوندر که مطلق عطفی منـافی دکلدر
امرأه یی دنیایه قسیم ومقابل قیلدیغی علت مذکوره دن اوتوریدرکه
فتنه ده اشدیتیدر الحاصل واوله او علت مذکوره حسبیله معنـاده
متحد ولکن برای امر لفظی مغـایردر* فهجرته الی ما هاجر الیه* پس

بو بیتی

بونيت اوزره اولان كيمسه نك هجرتى دخى نيتنه راجعدر يعنى مقبول
دكلدر ومقابله سنده مثاب ومأجور اولماز زيرا تركستانه متوجه اولان
كيمسه كعبه يه وصول بولماز انكيچون خواص ناس الله تعالىدن
حسن سمت وسداد طريق ووصول منزل استرلر وحديثده كلورکه شول
مال كه بالجمعه وضع اولنه ضايعدر يعنى بى نيت اولان عمل بى روحدر
انكيچون اعلاى عليينه صعود ايده مز بلكه طينده يعنى عالم اسفل
طبيعى ده قالور قال الله تعالى (اليه يصعد الكلم الطيب والعمل الصالح
يرفعه) يعنى عمل صالح اودركه رضاء لله ويا بالحق لا بالنفس معمول اوله
اشته بومقوله عمل نردبانك پايه سى كبيدركه باعث ترقيدر پس صلاح
وخلوص لازم كلدى تاكه عمل مقبول ودرجات عاليه وصوله وسيله اوله

الحديث الثانى

*قال عمر رضى الله عنه بينما نحن عند رسول الله صلى الله عليه وسلم
ذات يوم* يعنى حضرت عمر رضى الله عنه بيورديكه بركون حضور
رسول اللهده اولديغمز اثناسنده پس نحن حضرت عمردن واول مجلسده
حاضر اولان اصحابدن عبارت اولمش اولور والله تعالى اليك رسول الله
اوزرينه تصليه سى رحمت مخصوصه سيدركه بين الجبين سر
مكتومدر انكيچون تصليه حقه نسبت اولنور اكر صيغهٔ ماضى واكر
مضارع واكر امردر صلى ويصلى وصل كبى سؤال اولنورسه كه
چونكه تصليه فى الحقيقه حقه مضافدر بازه ندن اضافت اولندى
نته كيم كلور (يا ايها الذين آمنوا صلوا عليه) جواب بودركه مقصود
تكبير تصليه در تاكه حقدن طلب كار صلاة اولمقدن خالى اولميه لر
(وتسليمدن مراد سلام قولى وتحيت مخصوصه در قال الله تعالى (سلام
قولا من رب رحيم) وذات يوم مسماك اسمنه اضافتى قبيلندندر پس
ذات يوم مدة صاحبة بهذه اللفظة التى هى يوم تقديرنده دركه مسمى
ذات واسم يومدر موصوف اولان مدت حذف اولنوب صفت انك
مقامنه اقامت اولنمشدر ذات ليلة وذات مرة دخى بويله در* اذ طلع
علينا رجل* اذ مفاجأه ايچوندر طلوع ظهور معناسنه در رجل اردن

بوراده مرد غريبدر برمرد غريب طالع وظاهر اولدى ومجلس نبوى يه كلدى *شديد بياض الثوب* رجله صفتدر شديد صفت مشبهه دركه فاعلنه مضافدر يعنى اول غريب صورتلو كلن كيمسه نك لباسى زياده بياض ايدى بونده لباس بياضنك استحبابنه اشارت وار در زيرا لباس صلحادر خصوصا يوم جمعه ده استحباب تابسى منصوص عليه در *شديد سواد الشعر* صفت اخرادر بونده ايكى متقابلى جمع واردركه بياض وسواد در و بو ايكيسى اصل الالوان وماعدا بونلردن متركبدر و بعضيلر عندنده بياض الواندن دكلدر بلكه محلندن لون قبول ايدر مثلا نورشمس جامه عكس ايتدكده جامك لوننه تابع اولور كرك احمر وكرك اصفر وكرك غيرى وآب دخى بويله در كه ظرفنك لونيله متلون اولور ودينلردر كه (بالاترازسياهى رنك دكرنباشد) يعنى لون سياه فوقنده رنك دكر يوقدر بوسببدن احصاء اسماء الهيه ايدنلر نهايت سيورده لون سواد كورورلر كه اكا عند الصوفيه ظل حقيقى درلر كه مقابله‌ٔ نورده دكلدر بلكه نور الانوار اولان ضوء حقيقى نك عينى در فافهم جدا (شعر فتحه‌ له جسمده بتن قيل وصاچدركه صوف وو برك غيريدر زيرا صوف قيونك وامثالنك وو بردوه نك نظائرنكدر بوراده شعردن مراد صاچ وصقالدر كه سياه اولديغى اسباب حسن ولوازم زينتدندر زيرا انكله مراد جبريلدر نته كيم آشغه ده كلور جبريل ايسه رسول اللهه حسن صورتده تمثل ايدوب كلوردى حتى دحيه صورتنده كلديكى مشهوردر دحيه ايسه اجمل عرب ايدى وسواد شعر مرور ايامله فنا وهرمدن ميرادر زيرا نوردن مطبوعدر *لا يرى عليه اثر السفر* يعنى اوزنده اثر سفر كورنمز ونشان زهروى يوغيدى انكيچون لباسى متغير اولوردى پس لا يرى جمله سى دخى صفت اخرى و ياماقبلنى ايضا حدر *ولا يعرفه منا احد* وبزدن يعنى اصحابدن هيچ بر كيمسه انى بيلمز يعنى مابينمزده معروف كيمسه دكلدر و بوندن معلوم اولديكه اول رجل دحية الكلبى ديدكلرى صحابى صورتنده دكل ايدى والا بلنوردى *حتى جلس الى النبى صلى الله عليه وسلم* حتى كلمه سى طلع به غايتدر

يعنی اول رجل طالع وظاهر مجلس نبوی یه منتهی اولوب جلوس ایتدی بونده جلوس اضطجاعدن وقعود قیامدن اولور دیو فرق ایده نی رد واردر زیرا رجل مذکورك جلوسی قیامدن ایدی اضطجاعدن دکل ایدی وسؤال قبرده کلور (اتاه ملکان فاقعداه) یعنی بوراده قعود قیامدن دکلدر پس جلوس وقعود الفاظ مترادفه دن اولور وقاموسده کلورکه القعود والمقعد الجلوس اوهو من القیام والجلوس من الضجعة ومن السجود انتهی یعنی صاحب القاموس جلوس وقعودده ایکی قول اولمغه ذاهب اولدی* فاسند رکبتیه الی رکبتیه* پس اول رجل دیزنی رسول اللهك صلی الله علیه وسلم دیزینه اسناد ایتدی و متصل ومعتمد قیلدی نته کیم ترك دیز بدیز اوتوردی دیر وعجم نشست زانو بزانو دیو تعبیر ایلر و بو تعبیردن جبریلك رسول اللهه زیاده قربی فهم اولندی والا معلم ومتعلم میانده مساحهٔ معتدله درت ذراعدر الحاصل حالات وحی ده بومقوله مساحه اعتبار اولنماز و بعض امور واردرکه باطنك قربی ظاهرك دخی قربنی اقتضا ایدر نته کیم طائفهٔ عرب کمال اتحاده اشارت ایچون ایکی قوسی بربره کتوروب برالدن اوق آتارلر وقرآنده کلور (فکان قاب قوسین) و بومعنایی ایضاح ایچون دیمشدرکه * ووضع کفیه علی فخذیه* دخی اول رجل ایکی الرینی عادت عرب اوزرینه رسول اللهك علیه الصلاة والسلام ایکی او یلقلری اوزرینه وضع ایتدی زیرا کرچه کف تشدیدله ال آیه سنده مشهوردر ولکن مطلق ید معناسنه کلدیکی دخی قاموسده مصرحدر* وقال یا محمد اخبرنی عن الاسلام* ودیدیکه یا محمد اسلام ندر بکا اندن خبر و بر وتعریف ایله چونکه رجلدن مراد جبریلدر وجبریله اسلام نه ایدیکی معلومدر پس سؤالی غیره افاده یه محمول اولدی وحاصلی تحصیل لازم کلدی زیرا بومعنایی غیره افاده ایتمك یالکز خطاب طریقیله و یا آخرك لساندن تعریفله اولور و بواولکیدن ابلغدر فعل قولدن ابلغ اولدیغی کبی نته کیم کلور (صلوا کما رأیتمونی اصلی) ومحمد لفظی رسول اللهك عالم جسمانده عین خارجیلرینه کوره اسم علمی در احمد مقام

ارواحه كوره اسملری اولدیغی كبی انكیچون احمدی بمعنی الفاعل اخذ ایتمك اولادر زیرا عقل اول رتبه سنده كثرت حمدلرینه بناء لواء الحمدله سرافراز اولوب جملهٔ انبیا وكمل اولیا ارواحی دعوتنه اجابتله تحت اللوا زیرنده بولنسه‌یلرینه كیم (كنت نبیا وآدم بین الماء والطین) عالم ابداعدن بری بالفعل نبوتلرینه دالدر اكرچه بومعنایی فهم ایدن اقل قلیلدر وصور انبیایی محمددن غیری قیاس ایدرلر ومحمد مرة بعد اخری اقوال وافعال وسیرتی اوزرینه محمود دیمكدر وآخر محمودیتلری مقام شفاعتده ظاهر اوله جقدر قال الله تعالی (عسی ان یبعثك ربك مقاما محمودا) سؤال اولنورسه كه نیچون یا نبی الله ویارسول الله دیو تعظیمی مشعر اداتله تعبیر مع هذا معلم خیرتوقیرا ولنه كلمشدر حتی بركیمسه ابو بنی اسملریله ذكر ایتمك سبب فقردر دیمشلردر معلم خود فوق الابو یندر وقرأنده كلور (لاتجعلوا دعاء الرسول بینكم كدعاء بعضكم بعضا) جواب بودركه چونكه جبریل وكیل الهی ایدی لاجرم اسم علمی تصریح ایتدی تاكه محمدله موسوم اولان كیمسه‌نك رسالتی حاضر بالمجلس اولنلره زیاده روشن اوله زیرا اومقوله سؤاللره جواب ویرمك هركسك حالی دكل بلكه رسول صادقك شانیدر و بردخی بودركه جبریل افرادامته قیاس اولنماز و بردخی ابتداء وحی‌ده اولان خطابه نسبتله یا محمد دیدی زیرا اول وقتده بالفعل نبوت یوغیدی و بوراده اخبرنی دیدی زیرا خبر غیرك اعلام واخباریله حاصل اولان علمدادراكدر پس دیمك اولوركه بكا اعلام ایله اسلام ندر تاكه سنك اعلامكله بكا علم حاصل اوله و بومقوله یه علم كسبی درلركه غیریدن بطریق الطلب مستفاددر وانك مقابلی علم وهبی دركه حقدن بلاتعمل فائضدر سؤال اولنورسه كه ایمان اصلدركه تصدیق قلبدر اسلام ایسه فرعدركه قالبه متعلقدر فرع ایسه اصل اوزرینه مبنی در پس سؤالده اصلی تقدیم اتمك كرك ایدی جواب بودركه ظاهردن بدء ایلدی زیرا دیمشلردركه الظاهر عنوان الباطن و اشارت قلدیكه شرائع واحكام ظاهره وسائل حقائق وحكم باطنه دز و بعض حكماء الهیه اعضا

وجوارحی اصل طوتمشلردر نتکیم من فقد حسافقد علما دخی اکاد الدرکه
علمك مبناسی حس بردیمك اولدی حسدن مراد مشاعردر وکاه اولورکه
مشاعرله اذراکه دخی حس اطلاق اولنور *فقال رسول الله صلی الله
علیه وسلم الاسلام ان تشهدان لا اله الا الله وان محمدا رسول الله* پس
رسول الله دخی سؤالك عقبنده بلا تردد جواب ویروب اسلام ایکی
نسنه دن عبارتدر که اول ایکسی شهادتدر یسوردی ومتعلق شهادت
لا اله الا الله محمد رسول الله اولدوغن افاده قلدی شهادت مخبرعنهده
علم ویقیندن صادراولان اخباره درلر لا الهده اولان اله منکردن مراد
معبود بالحق در یعنی معبود بالحق یوقدر الا الله تعالی واردر که ماسوا
معبود بالباطل دراصنام وامثالی کبی قال الله تعالی (افرایت من اتخذ الهه
هواه) واله منکر حقدن غیری یه اطلاق اولنمشدر قال تعالی (ماعلمت لکم
من اله) ونحوه واله معرف اطلاق اولنمشدر قال تعالی (هل تعلم له سمیا)
پس لا اله الا الله لامعبود الا الله دیمکدر که صورت توحیددر نتکیم
لاموجود الا الله حقیقت توحیددر وجلاله ده اولان ال فی الحقیقه
تعریف ایچون اولمغله الف خط حق ولام خط انساندر زیرا وسط
لساندن حروف حلقیه وشفویه میاننده اولدیغی کبی انسان دخی
برزخیدر که غیب وشهادتی جامعدر وبوندن لا ایله بدء اولندیغنك
سری معلوم اولدی زیرا لام مجمع البحرین دروکون ایله مکون
اراسنده اولان ارتباط مرتبه الوهیتده متعین اولورکه حقیقت جامعه در
پس عالم وجوبه کوره الله دینلورکه مستخلفدرکسر لام ایله وعالم امکانه
کوره انسان دینلورکه خلیفه در قال الله تعالی (فاعلم انه لا اله الا الله)
یعنی متعلق علمی مرتبه الوهیت قلدی که مرتبه ارتباطدر پس معلوم
اولان الوهیت ومرتبه انسانیتدرکه ماذوفی مجهولدر وبوراده محمد
رسول الله دنلدی عبده ورسوله دنلمدی زیرا لازم اولان اثبات رسالتدر
واثبات عبودیت دفع غلو ایچوندر قال الله تعالی (لا تغلوا فی دینکم)
(معلوم اولاکه ابتداء عالم ایجاد اولان روح محمدی صورت روحیه
نوریه بوادقده لسان روحله لا اله الا الله دیو شهادت ایدیجك الله تعالی

دخی انی تعظیم ایدوب (محمد رسول الله) ایله مقابله قلدی (وکلمه شهادت صورتده نقطه دن خالی اولدی زیرا نقطه وحدتدر و مؤدای الوهیت کثرتدر که خلقك حقه ارتباطی بومرتبه ده در نته کیم مرور ایتدی کثرتده وحدت ایسه محجوبه خفیدر مع هذا نقطه دن غیری یوقدر زیرا هر خطك نهایتی نقطه و بلکه هر خط یا اوج و یا بش و یا یدی نقطه دن عبارتدر که مجموعی نقطهٔ واحده یه منتهی اولور فافهم) (وچونکه لسان بیان ایچون خلق اولندی پس اقرار لسانه تخصیص قلندی زیرا اخف و سائر عملی جسد دن ایسندر) (وشیخ السنه ابو منصور ماتریدی مختاری اوزره اقرار شرط درکه حقیقت ایماندن خارجدر نته کیم مذهب اهل حقائق دخی بودر وفی الحدیث (من مات وهو یعلم ان لا اله الا الله دخل الجنة) یعنی اقرار اجزاء احکامه شرط در والا تصدیق قلبی کافیدر واحکام دنیویه دن مراد حیاتنده اکا اقتدا ومطالبهٔ عشر وزکاة ومماتنده جنازه سی اوزرینه نماز ومقابر مسلمینده دفن ومیراثی اقارب مسلمینه انتقال ولمثالی کبی چونکه اسلام تسلیم ظاهردر پس واجب اولان اقراری ترکله آثم اولوب کافر اولمق لازم کلور و بونده توسیع دائرهٔ رحمت واردر زیرا اکر اقرار رکن اولایدی مصدق بی اقرار مخلد فی النار اولمق لازم کلوردی بو ایسه تضییق در و فی الحدیث (یخرج من النار من کان فی قلبه مثقال ذرة من الایمان) وکلمهٔ شهادتك اسرار واشاراتنه نهایت یوقدر و بعض لطائف وحقائقی غیری اثنا رمزده مثبتدر اکرچه شرکك برمرتبه غلوسی واردر که کلمات توحید انلرك عندنده کفردر* ونقیم الصلوة* ودخی صلاة مفروضه یی اقامت ایده سن یعنی اسلامك ایکنجی شرطی نمازه کما ینبغی صورت و یرمکدر واول ضرورت شروط وقیود ظاهره و باطنه سنی مراعات ومحافظه در زیرا اقامت صلاة بو معنادن عبارتدر والا قائم اولماز بلکه خراب ومنهدم اولور (معلوم اولا که صلاة افضل شعب ایمان اولمغله سائرلر اوزرینه تقدیم اولندی مقصود صلوات خمس درکه نبوتك اون ایکنجی سنه سی مفروضه اولندی واول وقتده نماز ووضوء شرعی وسورهٔ فاتحه وسائر

سور

سور قرآنیه ایله ایدی زیرا مکه ده سکسان بش قدر سوره نزول ایتمشدر
و وضوء فعل رسول الله ثابت اولدی اگرچه آیتی مدنیه در
وسورهٔ فاتحه بر دفعه مکه ده و بر دفعه مدینه ده نزول ایتدی بلکه
فاتحه قبل الوحی لسان اسرافیلدن مأخوذ ایدی زیرا اسرافیل
علیه السلام قبل النبوه جناب رسالته اوچ سنه مقارنت ایدوب
بعض کلمات سویلردی اگرچه شخصی کورنمزدی واو مقوله یه
هاتف دیرلر وصلاتك فرضیتی کتاب وسنت واجماع امتله ثابتدر
وشرط فرضیت اسلام وعقل و بلوغدر که مدار تکلیف بو اوچ نسنه در
وشول حدیث که کلور (مروا اولادکم بالصلوة وهم ابناء سبع واضربوهم
علیها وهم ابناء عشر سنین) بو معنی تأدیبه محمولدر و برکیمسه انکار
صلاة ایلسه مرتد اولور و کر کسلیالك اولوب عمدا قلمز ایسه تعزیر
شدید وحبس مدید لازم کلور واکر تهاون اوزرینه اولوب عقاب اللهدن
خوف ایتمز ایسه بو صورتده دخی کافر اولور زیرا مکر الهیدن امن
کفردر شول معنادنکه حقه عجز نسبت ایتمکدر وصلاة عبادت بدنیه درکه
انده نه بدنله ونه ماله نیابت صحیح دکلدر بالاتفاق مکرکه بعد الموت
کفارتله وصیت ایلیه ویا وارثی تبرع ایده حجده ایسه نفسله نیابت
صحیحدر عذر اولیجق وصومده ماله فدیه درستدر پیرفانی یه کوره
(وصلاتك ظاهری افعال واذکار و باطنی مناجات ومشاهدهٔ رب
غفاردر نتکیم حدیثده اکا اشارت ایدوب کلور (وجعلت قرة عینی
فی الصلوة) زیرا چشمك قراری مطالعهٔ محبوب ایله حاصل اولور
وجناب نبوته برامر مشکل عارض اولسه صلاته التجا ایدرلردی
ومقصودلری حاصل اولوردی وقرآنده کلور (واستعینوا بالصبر
والصلوة) و براعرابی جنتده همجوار حضرت اولمق طلبکاری اولدقده
(اعنی بکثرة السجود) بیوردیلر یعنی میانده جهت جامعه ومناسبت
معنویه اولمدقجه همسایه اولمغه امکان یوقدر وصلاتده مشاهده یه
وسیله اولان حضور قلبدر بو جهتدن اجزاء صلاتك مجموعنده غفلتدن
حذر لازمدر والا حضوردن خالی اولان جزءك ردی لازم کلوب صلاة

نقصان اوزرینه قالمغه مؤدی اولور بو سببدن جماعته تحریض اولنمشدر
تا که هر کسک اجزاء مقبوله سنده بر صورت مقبولهٔ مشخصه حاصل
اولوب اجزاء غیر مقبوله یه شفیع اوله و جماعتله اولان نماز منفردا نماز
اوزرینه یکرمی یدی مرتبه مفضلدر زیرا جماعتله اقامت اولنسان
صلوة واحده بلا جماعة اقامت اولنسان بر یوم و بر لیله نک صلوتی
کبیدر بر یوم و بر لیله نک فرائضی ایسه اون یدی و وترایله اون رکعتدر که
مجموعی یکرمی یدی اولور (بعده علما دیمشلردر که صلوتده مراد اصالة
فرائض و تبعیة واجبات و سنن و نوافلدر و نفل فرض اوزرینه زائد
دیمکدر و زائد ایکی وجهله بری مصادمهٔ فرض ایلیوب مخالف شرع
اولاندر الّتی وقت نماز کبی و بری تکمیل باینده در نوافل صلوت کبی کرک
انک ایچون اسم مخصوص اولسون صلوة رغایب و صلوة قدر کبی و کرک
اولمسون سائر نوافل مطلقه کبی و نوافل اوقات مکروهده ده و یا محرمه ده
اولمیجق هیچ بریندن منع اولنماز زیرا وسائل قرب الهیدر و بعضینک
کیفیت مخصوصه اوزرینه اولدیغی بدعت سیئه اولمسنی مستلزم
دکلدر زیرا بدعتک مذمومه اولدیغی امر جاهلی و یا بطریق المصادمه
اولمسیله در و محدث فی الحقیقة بو مقوله بدعتدرکه دین ایچنده ضلالتدر
ما عداسی سنت حسنه و عین هدایتدر (و بعض علماء رسوم ضیق
فهمندن ناشی نیجه امور شرعیه یی امور بدعیه دن عد ایدوب ضال
و مضل اولمشلردر نانرک نذره اقتداسی صحیح دکلدر دیدکاری فاسددر
زیرا فتاوای سراجیه ده کلورکه (لله علی هذه الصلوة التی التزمها
هذا علی نفسه) دیسه اقتدا صحیحدر (و بزازیه دن نقل ایدوب اشباهده
کلورکه (یکره الاقتداء فی صلوة الرغائب و صلوة البراءة و صلوة القدر
الا اذا قال نذرت کذا رکعة بهذا الامام بالجماعة) مع هذا نذره دخی حاجت
یوقدر زیرا بعض صحابه تهجدده جناب نبوته صلی الله علیه وسلم
اقتدا ایتمشلردر که اقتدا ارتباط ده جهت جامعه اولمقده کافیدر تتکیم
نفس نیت عابد ایله معبود ارسنده رابطه در فاعرف (و نووی نام محدثک
رغائب حقنده قاتل الله واضعها دیدیکی کندی ائمه سندن اولان امام

غزالی یه راجعدر زیرا غزالی کتاب احیاده صلوة مذکوره یی مقرر قلوب صلوة مستحبه دره دیمشدر و تقریر دخی وضع حکمنده در وکندی امامنه لعنت ایدنک حالی بللودر خصوصا صاحب مذهبی اولان امام شافعی به سار یلدر زیرا شافعی دیمشدر که (من استحسن فقد شرع) یعنی دینی ایچنده مستحسن اولان نسنه مشروعاتندر صلوة مذکوره اینسه مستحسنات مشایخدر و مجتهد اجتهادنده دکه وجهله خطا اوزرینه مقرر دکل ایکن مشایخ مکاشفین نوجهله خطالری اوزرینه مقرر اولوب دهور طویله ده صلوة مذکوره یی احیا واقامت المسلمین والی آخر الزمان تخلید قلمشلردر (وامام مکی که محدثا اولدیغندن جبال مکه ده اون سنه دن زیاده نباتاتله تعیش ایلیوب وجودی سبزه رنک اولوب حالده دکل معادل ودنیاک یوغیکن نقلا وکشفا قوت القلوبده صلوة براتی تصحیح ایتدکلری لدی اولی الابصار نمایان ایکن وصاحب تفسیر التیسیر وکتاب العقائد مفتی الثقلین امام نسفی یاقوته نام کتابنده فضائل صلوة قدرنی عیان ایتمشیکن وفضائل اعمالده خبر واحد وعمل علماء کافی اولدیغی جملهٔ ارباب اجتهاد وارباب حقایق عندنده متفق علیه ایکن ثوری وابن تیمیه وسبکی و بقاعی کبیلرک ردیله شهادت عدول جرح اولنورمی (وخواقین عثمانیه دن سلطان محمد الفاتح ایامنده عقد مجالس اولوب فقهاء دیندن معدود اولان ملا خسرو وملا کورانی وسائرلر وخصوص اوزره علوم شتاده ماهر واذواق ومکاشفاتده حالی باهر اولان شیخ آق شمس الدین اورادده حاضر اولوب صلوة مذکورهنک صحتی اوزرینه بعد الاجماع وقفیه ده ثبت اولنمق اوزره امر سلطان لاحق اولوب وجائز واجب مرتبه سنه ایروب امور شرعیه ده اولوالامره اطاعتک لزومی معلوم سابق ولاحق ایکن اوهام وخیالاته تابع اولان اشخاصک اقوال مزیفه سیله عمل قلنورمی (وهرنه که مخالفلر طریق خلافدن جدل وعناد له یازمشلردر جمله سی مجاب ومردوددر که اهل قبوله ایرادی لازم دکلدر زیرا باعث ملال دل وصداع سردر و بوفقیرک بو خصوصده آثار کثیره سی

واردر والله واسع عليم * وتؤتي الزكوة * دخي زكوتي ايتا ايدەسن يعني اسلامك اوچنجي شرطي ايتاء زكاتدركه ربع عشردر يعني بيكده يكرمي بش اقچه در بني اسرائيلده ايسه ربع مال ايديكه بيكده ايكي يوز اليدر بو يله ايكن بو شريعت سهله وسمحه نك قدرني بيلميوب ارباب حرص وطمع يبوست ترابيه دن ناشي امساكده شديدلر وامر جباره مخالف وعنيدلردر وديمشلردركه دائرهٔ ولايته وضع قدم ايتمك بذل مال وجانه منوط در پس بخيل اولان ولي اولماز وزكاتده رذيلهٔ بخلدن طهارت نفس واردر بلكه زكوة حقيقتده نفسي جميع رذائلدن تطهيردر بو معنايه صلوة اوزرينه تقديمي لازم ايدي زيرا ديمشلردركه التخلية قبل التحلية يعني اساس قبل البناءدر ولكن صلوتده شرف معراج روحاني ومشاهده ولقاء رحماني اولمغله زكوة اوزرينه تقديم اولندي نتكيم صفات الهيه ده علمده شرف زائد اولمغله حيات اوزرينه تقديم اولندي مع هذا حيات ام الصفاتدر وكذلك زكونده زكو ونما واردركه اخراج مال زكاتله بقيهٔ ماله بركات كثيره داخل اولور وكيتدكجه تزائد بولور ولكن طيب نفسه مقارن اولمق كركدر والا كرها اولان عمل خبثدن خالي اولماز وقرب مرتبهٔ رضا بولماز پس بوندن معلوم اولديكه هر تلفه خلف واردر زيرا الله تعالى اجر محسني اضاعت ايتمز ومقابلهٔ ماله مال واجر اعطا ايتديكي كبي مقابلهٔ بذل وجود فانيده دخي وجود باقي وزياده ويرركه اول زياده دن مراد مشاهدهٔ جمال حقدر قال الله تعالى (للذين احسنوا الحسنى وزيادة) وقال الله تعالى (ولدينا مزيد) وينه تنزيلده كلوركه (وانفقوا مما جعلكم مستخلفين فيه) يعني خلقك يدلرنده اولان اموال في الحقيقه حقكدركه خلقه بطريق الخلافه ويرلمشدر پس اكر عوام واكر خواص اول اموالدن انفاق وزكوة وصدقه سني اخراج لازمدر وهيچ برفرد مال وملك الله تعالينك اولديغي مالك اولمديغمز مالك زكوة وصدقه سني نره دن ويره لم ديه مز زيرا حق بنم مالمدن ويرديمه سيله خلافهٔ اتفاقي لازم كلمشدر اشته بو مالدن انفاقدر وبعض مرد واردركه مجموع مالني

انفاق

انفاق ایدر ومال حکمنده اولوب میل ایتدیکی نفسنی دخی بذل ایلر
یعنی مجاهده ایلر تا که نفسندن فنا بوله وا کا میل ورغبتی منقطع اوله وا کا
عند الصوفیة المحققین مقام تمحص دیرلر جمیع ماسوادن وخصوص
او زرینه نفسنه التفاتدن تخلصدر (و بعض فتاواده کلور که طالب
علم غنی اولسه دخی زکوة الق جائزدر اکر افاده یه و یا استفاده یه مشغول
ایسه زیرا تنویر الابصار وتفسیر سمرقندیده سورهٔ توبه ده کلور که
طالب العلم نصابه مالك ایسه دخی اکا دفع زکوة ایتمك جائزدر زیرا
حدیثده کلور که (یجوز دفع الزکوة الی طالب العلم ولو کان له نفقة
اربعین سنة) انتهی و مبسوطده کلور که طالب علم وغازی ومنقطع
عن الحج نصابه مالك ایسه دخی اکا دفع زکوة جائزدر (بو فقیر فهم
ایتدیکی بودر که بوراده علمدن مراد علم نافعدر که علم انبیا واولیادر
یوخسه طالب علوم فلسفیه وعقلیات اولانه طالب علم دیمزلر مکر که
طالب ایتدیکی وسائل علوم نافعه اوله علم نحو وعلم معانی وامثالی کبی
و بو مقامك بشقه تحقیقی واردر که تقریری بو محله مناسب دکلدر
(ودیمشلردر که حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم هدیه قبول
ایتدی ولکن زکوة وصدقه قبول ایتمدی زیرا زکوة وسخ مال وصدقه
بطریق الترحم اعطا اولنان نسنه‌در منصب وجاه نبوی ایسه بو ایکی
معنادن عالیدر انکیچون صدر اولده آنه دخی جائز دکل ایدیکه هاشمی
اولنلردر زیرا اول وقتده انلره مغانمدن دفع اولنان خمس الخمس
کافی ایدی صکره که سادات چوغالدی فقرادن اولنلرینه قبول زکوة
جائزدر دیو فتوی ویردیلر پس اکر قبول ایدرلرسه رخصتدر واکر
مراعات عرض هاشمیت ایدوب رد ایدرلرسه عزیمتدر (و بو مقامدندر که
بعض علماء دین وائمهٔ مجتهدین سعاده (وارحم محمدا) دیمکی تجویز ایتمدی
زیرا جناب نبوی (بالمؤمنین رؤف رحیم) ایله موصوفدر غیرلك مرحومی
دکلدر ولکن اثر صحیحده وارد اولمشدر تکیم صدر الشهید بعده ده واردر
پس (وارحم محمدا و صلی علی محمد) دیمك اولور که بالاده معناسنه اشارت
اولنمشدر وقرآنده کلور که (ومما رزقناهم ینفقون) یعنی مال مرزوقلرندن

انفاق لازم كلديكي كبي علم مرزوقدن دخي لازمدر زيرا بر كيمسه بر علمي
اهلندن كتم ايلسه لجام ناريله ملجم اوله پس اكر انفاق مالده واكر بذل
علمده محلينه قابليت لازمدر مثلا غني يه وفاسقه دفع مال اولنماز مكر كه
فاسق فقير نفقه سي واجب اولان ذو رحمدن اوله بو صورتده دخي
كفايت قدر انفاق ايدر زياده دكل وعلم دخي بويله در زيرا نا اهله كوره
حرامي النه قلچ ويرمك كبي اولور خصوصا كه اسرار الهيه مقوله سني
كشف ايتمك مضرر بين وخلل عظيم واردر وبو فقيرك ارباب انكارله
مبتلي اولديغم اكثريا تحرير اسرار وناقابله اظهار يوزندن كلدي اكرچه
مسئله اولدن معلوم ايدي ولكن خلق اراسنده قابل واردر ظن
اولنوردي حالا حال وقال نه ايديكي ظاهردر همان خاموش باش
(وديمشلردر كه تصرف سلطانيده اولان اموال اصناف اربعه دركه
هر برينك بيت مفردي واردر كه جايه بيت المال اطلاق اولنور بري
بيت خمس وزكوة عشردر وبري دخي خراج روسدر واراضينك
خراج موظفي وخراج مقاسمه سي وكفارلك اجلرندن النان بو بيتده اولور
وبري دخي بريدركه وارثي اولميان تركات موتي وضع اولنور وبري
دخي بيت اللقطاتدر (بو بيوت اربعه اموال سلاطينك مملوكلري
دكلدر بر كيمسه اني ملك سلطاندر ديو اعتقاد ايلسه كافر اولور
ديمشلردر پس سلاطينه لازم اولان اول اموالي مصارف مخصوصه سنه
صرف ايتمكدر وسلطان اوزرينه انلر ايچون زكوة لازم دكلدر بلكه
انلر اوزرينه لازم اولان كندي اموال مملوكه وموروثه لرندن زكوة
ويرمكدر وبوندن فهم اولنديكه كرك وقيون حقي وامثالي ديو اخذ
اولنان اموال زكوة قولنشيدر كه سلطان اني كندي مصارفنه صرف
ايتمك حلال دكلدر وبو اعصارده شبهه واقع اولمغله اول اموالي زكوة
نيتيله ويرنلر بر دفعه دخي فقرايه تكرار ايلده ديو قول واردر وزكوتك
سائر مسائل فرعيه سي كتب فقهيه دن تتبع اولنه (وزكوة نبوتك
لون بشنجي هجرتك ايكنجي سنه سنده فرض اولمشدر وزكوة فطر
ومطلوره كيد دخي اول سنه ده در وكونده معتبر اولان مكان مالدر

حتى كندى برشهرده ومالى بلد آخرده اولسه زكوتى مالى اولان
موضعده ويرر صدقهٔ فطرده معتبر اولان ايسه كندى مكانيدر اولاد
صغار وعبيدنك مكانى دكلدر پس كندى هرنرده اولورسه صدقهٔ
فطرى ويرر (وديمشلردركه افضل اولان بودركه زكوة وصدقه يى
برادرلرينه واندن انلرك اولادنه واندن اعمام فقراسنه واندن اهل
سكه سنه يعنى خانه سى زقاقنده بولنان فقرايه واندن اهل مصره يعنى
ساكن اولديغى شهر فقراسنه كذا ذكره الزيلعى *وصوم رمضان*
يعنى شهر رمضانى صائم اولان اوله سنكه اسلامك دردنجى شرطيدر
و بوندن ظاهر اولديكه رمضاندن مراد شهر رمضاندر زيرا رمضان
بعض اخبارده كلديكى اوزره اسماء الهيه دندر انك ايچون رمضان
كلدى ورمضان كتدى ديمكدن نهى اولنمشدر تاكه حق كلدى وحق
كتدى ديمكى ايهام ايتميه حق تعالى مجئ وذهاب و بونلرك امثالى صفات
كونيه دن مبرادر اكرچه حق كندينى طريق التنزل بومقوله صفاتله
وصف ايتمشدر وانك محلى واردر بوراده دنلمز نتكيم دهرى سب ايتمكدن
نهى اولندى زيرا دهر كرچه اسم زماندر ولكن حقه دخى دهر دنيلور
انك ايچون بعض اخبارده يادهر ياد يهور ياد يهار وارد اولمشدر
پس سب دهر ايتمكده دخى ايهام واردر الحاصل زمان ايچون موضع
اولان رمضانك اسم على مجموع شهر رمضاندر اكرچه لفظ شهرى
طيله دخى مستعملدر نتكيم حديثده كلور (اذا جاء رمضان) الخ
ورمضان دنلدى زيرا ذنوب اهل ايمانى ازماض يعنى احراق وازاله
ليدر وشهر رمضان دخى هجرتك ايكنجى سنه سنده فرض اولدى
(وفخر عالم صلى الله عليه وسلم طقوز شهر رمضان صائم اولديلركه
بشى يكرمى طقوز وماعداسى اوتوزدر زيرا شهر يكرمى طقوز اولسه
دخى شهر كاملى عد اولنور نتكيم حديثده كلور (شهرا عيد لا ينقصان
رمضان وذوالحجة) يعنى بو ايكى شهرك عشر اخيرلرى يكرمى طقوز
اولسه دخى ينه فضيلتده اوندر وعدد شهر اوتوزدر وياخود اندن
مراد ذى الحجه ده اولان عملى تفضيلدركه اجر وثوابده شهر رمضاندن

كيرو قالمز دېمكـدر كما في ابكار الافكار ولكن وجه اول اوجـه در زيرا ارباب حقايق عندنده افضل الشهور شهر رمضان واندن شهر ربيع الاول واندن شهر الله رجب واندن شـعبان واندن ذي الحجه واندن ذي القعده واندن محرمدر وماعداسي برابردر (بعدنا صومك وجوبي اصحاب عذر اولمينلره در پس پير فانيكه فنا وزواله قريب اولمش وياقوت بشريه سي فنـا بولمشـدر صومه قادر اولمجق بهر يوم فديه ويرر صدقهٔ فطر كبي والى آخر العمر قضاسي لازم كلمز وسفر دخي مبيح افطـاردر ولكن مشقت يوغيسـه صوم عزيمتدر وشول مرض كه صومله زياده ويامتـد وياهلاكه مؤدي اوله بوصورتده دخي افطار ايدوب ايام صحتنده قضا ايدر وحيض وحبل وارضاعده دخي افطار ايدر اكر صوم كنديه وياولده ضرر ويررسه وعطاش شديد وجوع كه اندن هلاك خوف اولنور بونلر دخي مبيحدر وعـد ومقابلهسنده اولسه مقيم ايسه ده افطاري مرخصدر وشول كيمسه كه عذرله افطار ايدرا كا كفارت لازم كلمز واكر مريض ومسافر مرض وسفري حالنده وفات ايتسـه وصيت واجب اولمـاز واكر مريض برقاج كون صحتده ومسافر برقاج كون اقامتده اولوب وفات ايتسـه لى ايام صحت واقامتلري قدر وصيت بالاطعـام واجب اولور واكر صومني افساده كفارت لازم كلسه تكفير نيتنه اعتـاق رقبه ايدر واكر قادر اولمزسه ايكي شهر متتابعا صائم اولور واكر قادر اولمزسه التمش مسكينه صدقهٔ فطر كبي نصف صاع ويرر وصحيح اولان بودركه كفـارت يمينده عدد عشره وكفـارت صومده عـدد ستين مراعات اولنمق لازمدر اكرچه يوم واحد ده دفعاتله مسكين واحده دفع اولنسه دخي جوازينه قول واردر وكفاراتده تداخل اعتبار ايدنلرك قوللري اوزره صوم وبسائر ماوجب عليـه برر كفـارت دوريله حاصل اولور وفديهٔ صلوة دوري برشخصه مجلس واحده مرار ادفع ايتمكله دخي جائز اولور وصومي اكل وشرب وامثالي افساد ايتديكي كبي كذب وغيبت ونميمه ويمين كاذبه وشهوتله مرأهٔ اجنبيه نك محاسننه نظر ايتمك دخي

ثوابي

ثوابنی ابطال ایدر اکرچه قضا لازم کلمز تنکیم ثواب حرامله نماز
دخی بویله و بعض فتاواده کلور که اکر حرام الجه کوستروب لباسی
شوکا صات دیمدیسه حرام اولماز مکرکه لباسك کندی مغصوب
و یا حریر اوله وصومك شرعیسی معلومدر وحقیقیسی اولدرکه
ماسوای حقدن امساك ایلیه ونفسنی انك شهوات وتعلقاتندن منع
ایده وانك افطاری لقاء الهی ایله در اشته للصائم فرحتان بودر
یعنی بری عید افطار طبیعی و بری عید افطار حقیقیدرکه عید اکبر
دیدکلری بودر وصوم صفت صمدیه اولمغله بشری ملك مرتبه سنه
ایصال ایدرکه مرتبهٔ نوردر بورادندرکه رؤیتی تجوع اوزرینه مبنی
قلدیلر اکرچه ریاضت عند المحققین تحسین اخلاق وعند الحکماء تصفیهٔ
محل ایچوندر وعلی کل حال منتج فتح دکلدر بلکه منت الهیه بابندندر اکر انك
ایچون سبب منتج اولایدی فتح مکتسب اولمق لازم کلوردی هر کال ایسه
اختصاص الهیدر اکرچه محجوبلره کوره بعضیسی مکتسب کورینور
هیهات * ولله علی الناس حج البیت من استطاع الیه سبیلا * دخی سن بیتی یعنی کعبه یی
حج وقصد ایلیه سن اکر زاد وراحله جهتندن اکا قدرتك وار ایسه یعنی
اسلامك بشنجی شرطی ذی قدرت اولانه حج ایتمکدر واستطاعت
شول قدرت تامه درکه فعلك صدوری اکا منوطدر بو سببدن فعله
مقارن اولور زیرا قبل شروع الفعل قدرت حقیقیه متوهمدر محقق
دکلدر قدرت اصلنده صفت الهیه درکه عجزی منافیدر تنکیم عجز
صفت عبدیه درکه قدرتی منافیدر پس عبد اقدار الهی ایله قادر در
یوخسه بنفسه دکل چونکه موانع مرتفعه اولوب لوازم طریق
موجوده اوله حج فرض اولور شویله که اهل بلدی خروج ایتدوکی
وقتده استطاعتی وار ایکن انلرله ایتمسه امام ابو یوسف عندنده وامام
اعظمدن بر روایت اوزره آثم اولور زیرا فرضیت حج علی الفور در
وامام محمد عندنده تأخیری جائزدر زیرا صلوة کبی وقتی موسعدر اکرچه
اول وقت رضوان اللهدر یعنی آخر عمرنه دك حج ایدرسه اثمدن خلاص
اولور واکر قبل الحج وفات ایدرسه آثم اولور ووصیت لازم کلور واکر

وصيت ايتميوب ورثه‌سى تبرع ايدرلرسه عندالامام مرجودركه فرضه بدل
اوله ولكن بومعنايى وكذلك دور صلوتده وساير كفارتده تبرعى
مفردايت امامدن عدا ايتمشلردر (پس سقوط فرضه عندالكل وصيت
لابددر وقرآنده كلور (ومن كفر فان الله غنى عن العالمين) يعنى بركيمسه
مستطيع اولوب عمداحجى ترك ايلسه اكر فرضيتنى بطريق الردايسه
كافر اولور واكر بطريق التكاسل ايسه كفره مقاربا ولور نته كيم ترك
صلوتده اولان وعيد دخى بوايكى معنادن برينه محمولدركه حديثده
كلور (من ترك الصلوة متعمدا فقد كفر) وترك صلوة وترك حج امرهائل
اولمغله انك تركندن كفرله تعبير اولنمقده تغليظ وتشديد واردر وترك
شكرده دخى بوتغليظ وارد اولمشدر قال الله تعالى (ومن يشكر فانما
يشكر لنفسه ومن كفر فان الله غنى حميد) وقرآنده قنغى سيئه‌نك حقنده كه
بومقوله تغليظ واقع اولمشدر اكا كبيره دنلور (وحج قصد قلبدركه
بعث الهى ايله انبعاث وتحركدر تاكه دعوت ابراهيم عليه السلامه
اجابت حاصل اوله قال الله تعالى (واذن فى الناس بالحج) يعنى بوامرك
موجبنجه حضرت ابراهيم تأذين واعلام ايليوب بيوردى كه (الا ان
ربكم بنى لكم بيتا فحجوه) وبوخطابده اصل اولان امت محمددر يعنى
اى امت محمد بن سيزه امر الهى ايله بر بيت بنا ايلدم پس سيز انك زيارتنى
قصد ايديكوز تاكه حج اصغر ايده سيز وفى الحقيقه رب بيتى مراد ايديكوز
تاكه حج اكبر ايده سيز زيرا كعبه وحدت ذاتيه‌يه اشارتدر وعارف اولان
درودیواره باقمز بلكه دياره نظر ايلر وشولكه اعمى اوله انك چشمندن
چه حاصل كه جمال يوسفى كورمز وبوندن فهم اولنديكه حج غزادن
افضلدر اكرچه غزا مقدمدر زيرا غزا قتل نفس اماره‌يه رمز اولمغله
تخليه بابندندر خاء معجمه ايله حج ايسه مشاهده ووجه قبيلندندركه
تحليه‌در حاء مهمله ايله (الحمد لله تعالى بوفقيره بوترتيب اوزره واقع
اولوب ايكى كره غزاء مجيددن صكره ايكى كره حج اصغر واكبرله تدارك
الهى اولمشدر وفى الحقيقه حج مبرور اودركه خلقدن حقه رجوع
ايدوب بردخى مصيبت دكل بلكه ماسوايه التفات ايتميه‌سك زيرا

بصرك

بصيرك اول وجهي مطالعه دنصکره غيره نظري حرامدر واکر
حقه دن خلقه دونرسه ابدی محجوب اولوب قالور (واتفاق علمانك
اوزرينه در که مال حرام ايله حج ايده نه ثواب يوقدر بلکه حجی مردود در
اکرچه حج اندن ساقط اولور وامام احمد ساقط اولماز ديمشدر ثوابی
اولميان نسنه يی اعاده لازمدر کراهت ايله ادا اولنان صلاتی اعاده
لازم کلديکی کبی و برماده ده که اختلاف مجتهد واقع اوله اوراده احتياطله
عمل لازمدر قربان عقيقه کبی (ومال حج مهور نسادن فاضل کرکدر
کرك مؤجله وکرك معجله و بعضيلر ديديلرکه صداق مؤجله دن فضل
شرط دکلدر زيرا هنوز مطلوب دکلدر وصداق مؤجل ايله مرأه
غنيه اولماز مکرهر نه وقتکه مطالبه ايده زوجندن المغه قادره اوله
(وصبي ومملوك حج ايتمش اولسه لر بعد البلوغ والاعتاق بردفعه دخی
حج لازمدر فقير کبی دکلدر يعنی فقير واعمی ومقعد ومفلوج وامثالی
حج ايتمش اولسه لر فرضلرندن واقع اولور فقير اوزرينه حج فرض دکلدر
ديدکلری آفاقی يه کوره در چونکه ميقاته داخل وکعبه يه واصل اوله
فرضيت حج تعين اولور و برکيمسه غيری ايچون حج ايتسه اکر غنی اولوب
مقدما کندی نفسيچون حج ايتمش ايسه کراهت تحريميه ايله مکروهدر
زيرا کندی نفسی اوزرينه حج فرض ايکن حج عن الغير ايتمك جهل
عظيمدر واکر غنی دکل ايسه کندی نفسی اوزرينه دخی فرض اولور
بوصورتده بعض علماء ديديلرکه اصل حج امر ايلين کيمسه دن واقع
اولور انکيچون محجوج عنه ايچون نيت وتلبيه سنده دخی انی ذکر ايدر
و بعضيلر ديديلرکه مأموردن تطوعا واقع اولور وفرض حج ساقط
اولماز بلکه کندی ايچون بردفعه دخی حج ايتملودر وآمر اولانه ثواب
نفقه واردر ولکن اجماعا حج اندن ساقط اولور نته کيم مؤيد زاده
فتاواسنده بوقولی اختيار وانك اوزرينه اقتصار ايتمشدر چونکه بومسأله
اختلافدن خالی اولمادی پس افضل اولان مقدما کندی نفسيچون
حج ايده نه حج بتدره لر (و برکيمسه حج عن الغير ايتسه وکيلی مطلق
اولمق کرکدر تاکه تبعات ومخاطراتدن خلاص اوله يعنی جمله امر ايدن

كيسه مأموره دفع مال ايتسه يكي وقتده ديمك كركدركه آل شو مالي و بنم ايچون ويا فلان ايچون حج ايت ونوجهله ديلرايسك اويله ايله بوصورتده مأمور بالحج دخي غيريني كندي يرينه توكيل ايتمك جائز اولور كرك مريض اولسون وكرك اولمسون وكرك حرمده تعيين ايتسون وكرك آفاقده وكنندنده فضلهٔ مال قالورسه آمره وياخود وارثنه دفع ايتمك لازم كلمز بواعصارده اكثر ناس بومسأله دن غافل اولوب حج عن الغيرى افساد وياحاج اولاني مشقته دوشوررلر (واشباهده كلور كه اهل اسلام انتفاع ايده جك نسنه بنا ايتمك حجهٔ ثانيه دن افضلدر (وحج فرض طاعت والديندن اولادر نافله بويله دكلدر وحج غني حج فقيردن افضلدر زيرا فقير مكه دن تأديهٔ فرض ايدر ذهابنده متطوعدر فضيلت فرض ايسه تطوعدن افضلدر (وحج تطوع صدقهٔ نافله دن افضلدر وجمهور علماء ديمشلردركه روح ميته اهداء اولنان نسنه ده نفس عمل ثوابي واصل اولور و بعض حنفيه ديديلركه ثواب انفاق واصل اولور مثلا حجده ثواب نفقه واصل اولور يوخسه افعال مناسك ثوابي دكل انكيچون امر بالحج ايدن في نفس الامر حاج اولماز بلكه حاج اولان افعال مناسكي بالفعل مباشرت ايدندر و بوقول عندار باب الحقائق اقوادر (بعدذا صلاة عبادت بدنيه وزكاة عبادت ماليه وصيام عبادت نفسيه وحج عبادت مركبدر و بونلر فروض اعياندندر و بونلردن صكره جهاد دركه فروض كفايه دندر وحج وزكاة وصلاة وصيامده جمله مستويدر واسلام بر بيت كبيدركه انك بابنك مصراعيني تلفظ شهادتين در واركانيدت دوردركه صلاة وزكاة وصيام وحجدر پس بو بيتي اقامت لازم كلدي تاكه بزي جهنمك زمهرير نفس وحرورندن وقايه ايليه زيرا حديثده كلوركه نار رب العالمينه شكايت ايليوب يارب بعضم بعضمي اكل ايتسدي واجزاء وجودم برى برينه منضم اولدي پس بكا اذن وير كه ايكي دفعه تنفس ايده يم بر نفس شتاده و بر نفس صيفده پس شولكه يازلرده سموم وحروردر انك نفسندندر فتح فائله وشولكه

قيشلرده بردوزمهرير دربودخی انك نفسندندر وبومعنادن
حديثده كلور (ابردوا بالظهر فان شدة الحر من فيح جهنم) وفيح
جهنمك غليا نيدر الحاصل ناس دنياده حرشمس وبرد هوادن
كنديلرينی وقايه ايچون اركان اربعه دن معمول خانه اتخاذ ايتدكلری كبی
كركدركه يوم قيامتده دخی حرور وزمهريرناردن كنديلرينی حفظ
ايده جك خانه دينی بنا ايده لر زيرا اول كونده جهنم بنفسها فوران وغليان
ايدهرك موقفه كلسه كركدر نتكيم سوره ملكده اعداء اللهه معامله سی
مبيندر نعوذ بالله من شرها وسطوتها وخطوتها * قال صدقت *
وبعض نسخه ده (فعجبنا له يسأله ويصدقه) دخی الحاق اولنمشدر
ولكن حديثده متفق عليه دركه بخاری ومسلمده بو الحاق يوقدر
يعنی اول كمسه جناب نبويدن صلی الله عليه وسلم سؤالنك جوابنی
اشتدكده صدقت يا محمد ديوب جناب نبوتی تصديق ايلدی تاكه كندی
بومعنايه عارف اولوب سؤالی محضا حاضر بالمجلس اولنلره اسماع ايچون
اولدوغنه اشارت اوله ويا دفع وهم ايچون تصديق ايتدی تاكه سائل
جواب مذكوری قبول ايتمدی ديميه لر نتكيم سكوتدن عدم قبول لايح اولور
وياخود جبريلدن بو تصديقی اشتدكده كويا حديثی ايكی كمسه دن
استماع ايتمش اولديلر ايكی شاهد ايسه برشاهددن اولیدر (سؤال
اولنورسه كه تعريف اسلامدن وتخصيص امور مذكوره دن
وتصديقدن فهم اولنوركه اسلام مطلقا بونلردن عبارت وبونلرك
برينی تارك اولان كافر اوله (جواب بودركه مراد اسلام كاملدر پس
بونلردن برينی ترك ايدن مسلم كامل اولماز ديمكدر بوندن ايسه كفر لازم
كلز الحاصل شهادت ركندر دينلره كوره ترك شهادتله لزوم كفر مقرردر
واجزاء احكام دنيويه يه شرطدر دينلره كوره آثم اولمق لازم كلور
قلبنده تصديقی وار ايسه پس تلفظ شهادتی تركله آثم اولنجق ماعداسی
تركله بطريق الاولی آثم اولور وبو اركان معظمات دينيه دن اولمغله
اصول وسائر فروع حكمنده قلندی اكرچه شهادت اصل وماعداسی
شعب وفروعدر وبو تقريردن فهم اولندیكه امور مذكورهیه شروط

دیمك ارکان اطلاقی منافی دکلدر فاحفظ * قال فاخبرنی عن الایمان *
اول رجل دیدیکه یا محمد چونکه اسلامدن خبر ویردك پس بکا
ایماندن دخی خبر و یرتاکه بوندن دخی مستفید اولایم وبوندن ایمان
واسلام متعدد اولمق کورینور مع هذا وحدتنه ذاهب اولمشلردر
وحق اولان بودرکه اصل دین اصل شجره کبیدرکه شجرەنك ابتدا
نواتدن نباتنده ایکی شعبه سی اولدیغی کبی که بری ذاته و بری دخی
صفاته اشارتدر اصل دینك دخی ایکی شعبه سی واردرکه بری شعبهٔ
ذاتدرکه ایماندر انکیچون ذات کبی باطندر و بری شعبهٔ صفاتدرکه
اسلامدر انکیچون صفات کبی ظاهردر وذاتك ظهوری صفاتله
وصفاتك قوامی ذاتله اولدیغی کبی ایمانك دخی ظهوری اسلامله
واسلامك قوامی ایمانله اولدی انکیچون ایمانی ضعیف اولنلرك اسلاملری
دخی ضعیفدر الحاصل روح وجسد اصلنده امر واحد اولوب صکره
بعض کیفیات واعتباراتله متمیز اولدقلری کبی ایمان واسلام دخی
متمیز اولدیلر و تمیز ظاهری وحدت باطنی منافی اولمدی نته کیم بعض
کبار بیورمشلردرکه (لنا من امره روح وجسم) یعنی روح وجسمك
ایکیسی دخی عالم امردن قلمشدر مع هذا قرآنده عالم امر عالم خلقه
مقابلدر نته کیم کلور (الاله الخلق والامر) و بومقامك فهمی فی الجمله
ذوقه دائردر زیراطور عقلدن خارج کبیدر ولکن عقل قدسی اهلنه
نمایان واهل دله سجنجل مجلا ده صورت کبی عیاندر فاحمد الله علی
هذ التقریر واشکرله علی هذا التحریر فانه الغیرة المزیلة للحیر * قال
ان تؤمن بالله * جناب نبوت صلی الله علیه وسلم دخی جواب ویروب
بیوردیکه ایمان اودرکه الله تعالی یه ایمان کتوره سن یعنی ایمانك متعلقی
التی نسنه درکه اولکیسی الله تعالینك وجودنی ووجوب وجودنی
وصفات کمالیه سنی تصدیق ایتمکدر وذات وصفات وافعالنده شریکی
ونظیری بوقدر دیو اعتقاد ایلمکدر وانك ذاتنه عالملرك علمی وعارفلرك
عرفانی ومکاشفلرك کشفی صغمز بلکه معلوم اولمدیغی
الوهیتی مرتبه سنده دکدر نته کیم کلور (فاعلم انه لا اله الا الله

وانك ذاتنده انبيايه وكمل اوليايه برق شعشعانی واردركه ذاتنـدن حصه لری اوقدردر ومعرفة الله ديدكلری فی الحقيقـة صفات سلبيـه يوزندندركه ازليدر يعنی بدايتی يوقدر وابديدر يعنی نهايتی يوقدر وقديمدر كه صفات حدوثدن مبرا وواجبـدركـه صفـات امكاندن معرّا ديمكدر وعلی هذا زيرا صفات ثبوتيـه سيله حقيقتی اوزره بيلك مشكلدر مثلا حيات ديو اثبـات اولنور ولكن حيات ذاتيه سی نوجهله در ادراك اولنمز زيرا قيـاسدن خارجدر بنـاء علی هذا كنه ذات وكنه صفاتی نه كنـدی بيلور انكيچون ديمشلردركه (لايعرف الله الاالله) وعبدك مرتبه سی ايمان بالغيبدر انك مافوقی مكاشفهٔ صفات ودخی مافوقی ذكر اولنـان برق ذاتدر وبو برق وبو مكاشفـه ايمان اوزرينه متفرعدر پس ايمـان اصل ولسماداندر ودرجات عاليه بقدرالطاقة البشريه كمال علم ومعرفتـه امنوطدر (پس اعلی الجنـات جنت عدن وفردوس اولدبغی كبی اعلی العلوم دخی علم باللهدركه بوعلمك اربابی جنت عدن وفردوسده مقيم اولورلر زيرا علو حاله مناسب اولان علو درجهدر وعلم بالله كشفيدر آشغه سی علم نظر واستدلالـدر واندن آشغه مرتبه يه عقـائد ديرلركه عامهٔ ناسك حاليدر يوخسه علوم ديمزلر (وعلم نظر اهلنك اكـالی دخی آخر اظهار عجز وقصور ايدوب هرنسنه نك حقيقتی خواص ولوازمی يوزندن معلومدر يوخسه نفس حقيقت من حيث هی معلوم دكلدر ديمشلردر وارباب حقيقت بوكلامی قبول ايتمزلردر زيرا علمك نهـايتی عجز وجهلدر انكيچون كاور (عليكم بدين العجائز) يعنی عامهٔ ناس قديمدن نه اعتقاد اوزرينه اولديلرايسه سزدخی اول دين واول اعتقاد اوزرينه اولوكز زيرا علم نظر انظاردن خالی دكلدر وعلم مكاشفـه دخی بحر محيطدر كناری يوق وحيرتی حددن ارتوقدر (پس كرچه علم اليقـين وعين اليقين وحق اليقـين ديرلر فاما اعتبار تلهدر ولكن ايمـان واعتقادده تمكين كركدر تاكه مفيد اوله وعلم اليقين اهلنك اعتقادندن عين اليقـين اهلنك اعتقادی اقوی وحق اليقين عين اليقينـك

فوقنده در وحقيقت حق اليقين رسول الله صلى الله عليه وسلم مخصوص برمرتبهٔ عاليه‌در و بومراتب اوزرينه اولان اهل ايمان واهل اعتقادك تمكينده نشاني عمل شرعيده متانت وامور دينده صلابتدر والحمد لله تعالى * وملائكته * دخی حق تعالينك ملائكه سنه ايمان كتوره سنكه ملائكه ايكنجى مؤمن به در وملائكه يه ايمان برقاچ معنايه‌در (اولكيسى وجودلرينى تصديقدر زيرا نصوص قطعيه ايله ثابت اولمغله انلرى نفى ايدن كافراولور و بونلرك وجودلرى جمله‌دن مقدم اولمغله وجود خارجى ترتيبى اوزرينه ذكرده دخى تقديم اولنديلر وانلرك اولى عقل اول وملائكهٔ مهيمه‌دركه مجردات ديرلر بونلر عالم وآدمی بيلمزلر وسجدهٔ آدم ايله دخى مأمور اولمامشلردر وانلردن صكره ملائكهٔ عرشيه وسماويه وارضيه خلق اولنمشدركه بونلر اجسام لطيفه ايله تشكل ايتمشلر وسجدهٔ آدم ايله مأمورا ولمشلردر وملائكه‌دن برطائفه كه سجده‌دن ابا وامتناع ايتمكله احراق اولنمشلردر اول ملائكه‌دن مراد جندن برطائفه در يوخسه ملائكهٔ معهوده دكلدر زيرا ملائكه (لايعصون الله ما امرهم) مضمونيله موصوفلردر انكيچون هاروت وماروت حقنده عاصى اولديلر ديو اعتقاد ايتمك ردنص قاطع اولمغله موجب كفردر ديمشلردر وجنه ملك اطلاق اولنمشدر زيرا ملك كبى انلرك دخى بعض امور ايچون رسالتلرى واردر نتكيم ملكه دخى جن اطلاق اولنور اعين ناسدن استتارلرندن اوتورى فاحفظ فانه مما ينفعك (وايكنجيسى بودركه ملائكه عباد الله‌در انس وجن كبى اكرچه بو اوچى صور متباينه اوزرينه خلق اولنمشدر ومخصوص اوزرينه ملائكه ذكورت وانوثت ايله متصف دكللردر بلكه حقيقت ثالثه‌در براق كبى كه سائر حيوانات جنسندن دكلدر بلكه بشقه برحقيقتدر وملائكه نك عباد الله اولديغى الوهيتلرينى منافيدر پس انلره آلهه ديلر كافراولديلر خصوصا كه اجنحه ايله موصوفلردر قال الله تعالى (اولى اجنحةٍ مثنى وثلاث ورباع) الله تعالى ايسه بو مقوله اوصافدن مبرادر زيرا كرچه اجنحهٔ ملائكه قوت زائده‌لرينه اشارتدر

فاما اجنحهٔ صوریه وحسیه‌لرینی دخی منافی دکلدر وانلرك قنادلری طیور کبی صعود ایچون دکل بلکه نزول ایچوندر زیرا نورانیتلری جهتندن عروجلری ذاتی وطبیعیدر که اسباب خارجیه‌یه محتاج دکلدر نزول ایسه خلاف طبعلریدر که خفت ذاتیه‌لری نزول اقتضا ایتمز و بونلرده اولان قدرت وقوت اقدار الهی ایله‌در پس حقیقت قدرت الله تعالینکدر (واوچنجیسی بودر که ملائکه مأمورلر و مکلفلردر نته کیم قرآنده مبیندر ولکن ملائکهٔ سما ویه یالکز مأمورلردر زیرا علویات عقول مجرده‌یه متصل اولمغله انلره کوره مقتضی نهی یوقدر ملائکهٔ ارضیه ایسه نفوس بشریه وجنیه‌یه اتصالله بحکم الجوار هم مأمورلر وهم منهیلردر ولکن منهی اولمق امکان ذاتی حسبیله‌در بوندن ایسه بالفعل صدور عصیان لازم کلمز نته کیم (یا ایها النبی اتق الله) دنلدی مع هذا نبی معصوم اولمغله امتناع بالغیر حسبیله اندن افراد امت کبی معصیت صادر اولماز نته کیم الله تعالی حقنده ایلام بری جائزدر دیدیلر مع هذا خارجده وقوعی یوقدر و بوندن ملائکه طبقاتٔ مختلفه اولمق ظاهر اولدی (و بونلرك جمله سی اوزرینه موت جائزدر ولکن منتظر یندن اولمغله ابتداء عالم ابداعدن انتهاء دنیایه‌دك حیاتده اولورلر ولکن ارواحك حیاتی حیات ذاتیه اولمغله انلرك موتلری غشیان کبی برحالتدر سائردن روح اولنلرك بشقه روحله حیاتلری کبی دکلدر که مفارقت روحله ذوق موت ایده‌لر (وحضرت عیسایه علیه السلام روح اطلاق اولندیغی صورت بشریهٔ ثابته سنی منافی دکلدر زیرا مریمدن تولد ایتمشدر پس اکا روح مجسم دیمك خطادر فاما جبریلك صورت اعرابیه سی تمثل طریقیله‌در (ودوردنجیسی بودر که ملائکه‌دن رسل واردر که الله تعالی انلری بشردن مراد اولان کیمسه‌لره ارسال ایتمشدر جبرائیل و میکائیل واسرافیل وامثالی کبی که وحیله و بعض اموریله الله ایله عبادی میاننده توسط ایدرلر قال الله تعالی (الله یصطفی من الملائکة رسلا) وجائزدر که بری برلرینه دخی رسول اوله‌لر (وملائکه خوفله و بکائله موصوفلردر ولکن انلرك بکالری

بشر کبی دمعله دکلدر زیرا ارواحده دمع اولماز بلکه حاللرینه مناسب
اولان وجهله در (وملائکه حسن وجهله وحسن صوتله دخی وصف
اولنمشلردر حسن زائدلرندن اوتوری بشردن مستتر اولورلر زیرا بشر
انلری کورسه جیب عقللری چاك وعدم تحملدن زهره لری منشق اولور
(وحق تعالینك خلقندن اسرافیلدن احسن صوت یوقدر شویله که
تسبیحه شروع ایتدکده سموات سبع اهلی تسبیح وصلاتلرن قطع ایدوب
استماع ایلرلر قال الله تعالی (یزید فی الخلق مایشاء) علما دیمشلردر که
بو مزیدده حسن وجه وحسن صوت وحسن خط وامثالی داخلدر
بو خود معلومدر که صوت مجرده اکثر خلایق برابردر پس ایراث
حلاوت ایتمکه فی الجمله تغنی لازم کلدیکه اکا لحن عرب دیرلر پس
فقهانك خوشخوانی تقدیم ایتیوب درست خوانی تقدیم ایتمك کرکدر
دیدکلری خوشخوان درست خوان اولمدیغنه کوره در والا (زینوا
القرآن باصواتکم) موجبنجه حسن صوت قاری زینت قرآندر که
قرآنك حسن ذاتیسی اوزرینه حسن عارضیدر وحسن برحسن نور
علی نور کبی اولدیغی ظاهردر وحسن صوت مصلی یی اشغال ایدر
دیدکلری بی مذاق اولمقدندر بلکه آثار خشیت ایدوب عالم قدسه
روحك عروجنه باعثدر زیرا حسن صوت حظ روحدر وجناب نبوت
صلی الله علیه وسلم حداء عربی استماع ایتمش وابوموسی الاشعری یی
رضی الله عنه حسن صوتندن اوتوری مدح ایدوب (لقد اوتی هذا
مزمارا من مزامیر آل داود) بیورمشدر واشته بوقدر بطریق الاستطراد
ذکر اولنمشدی والا بو مبحث طویل الذیلدر که محلنده مفصلدر
* وکتبه * دخی الله تعالینك کتابلرینه ایمان کتوره سن که اوچنجی
مؤمن به کتب الهیه در واکا ایمان بودر که جمله سی کلام الله اولدیغنی
تصدیق ایلیه اکر لسانی سریانی واکر عبرانی واکر عبری واکر عربیدر
زیرا کلام نفسی ذاتنده لغات مختلفه ایله متصف دکلدر بلکه لغاتله
اتصافی حین نزولده واقع اولمشدر قال الله تعالی (انا جعلناه قرآنا عربیا)
یعنی بوراده قرآنك مجموعی عربیته ناظردر یوخسه نفس قرآنیتنه دکل

پس

پس عربیتله کسوملندیکی حین اداده‌دور زیرا هر کتاب منزل علیه اولان رسولك وقومنك لغتی اوزرینه نازلدر تاکه فهمی متیسر اوله قال الله تعالی (فانما یسرناه بلسانك) الخ پس قرآن کلام الله درکه غیر مخلوقدر ومخلوقدر دین کافر اولور بلکه مخلوق اولان احوال عارضه سیدر مقروئیتی ومسموعیتی ومکتوبیتی ومحفوظیتی وامثالی کبی بویله ایکن نظم قرآن معجزدرکه سائر کتب الهیه‌ده صفت اعجاز یوقدر و بوندن معلوم اولدیکه الله تعالی جمیع السنه ایله متکلمدر اکرچه افاضل السنه عربی واندن فارسیه دریه واندن ترکیه‌در وآدم جنتدن لسان ترکی ایله قالق دیمکله قیام ایدوب چقمشدر زیرا دنیاده آخر تصرف ترککدر فافهم جدا (وجمیع السنه حروف تهجی یی مشتملدرکه یدیوز بیك دلدر دیمشلردر) شوقدر واردرکه لغت ترکیه‌ده ثاء مثلثه وحاء خالصه وذال معجمه وظاء معجمه وفاء وهاء خالصه یوقدر بلکه هایی حائله مشوب نطق ایدرلر وحاء وظاء عربیه مخصوصدر وهمزه کلام عجمده ابتداده واردر فقط (وصلاح الدین الصفدی نقلی اوزرینه توراتده همزه وها وحاء وعین یوقدر ولکن بونده نظر واردر زیرا توراتده ایل راحون شذای بسمله یرینه‌درکه همزه وحایی مشتملدر ولغت فارسیه دن دوت حرف حروف تهجی یه الحاق اولنمشدر پا وچیم وژا وکاف فارسی کبی که بونلرله مجموع حروف اوتوز ایکی اولور وجه الحاق بودرکه حروف اربعهٔ مذکوره ایله بعض قبائل عرب تکلم ایلمشدر بعد ذا کتب الهیه یوز درتدرکه حقیقة کتاب اطلاق اولنان ایکیسیدرکه تورات وقرآندرکه بونلر احکام وحدودی مشتملدر وماعداسی صحف مقوله‌سیدرکه رموز وامثال ومواعظ ومزاجردر و بعضیلر دیدیلرکه (ولیحکم اهل الانجیل بما انزل الله فیه) موجبنجه انجیل دخی بعض احکامی مشتمل ایدی بوسببدن طائفهٔ یهود حضرت عیسایه احکام توراتی فی الجمله تغییر ایتدی دیو عداوت ایتدیلر وعلی تقدیر الاول انجیل وزبوره کتاب اطلاق اولنمق شرف زائدلر ینه بناءدر انکیچون کتب اربعه دیرلر (ودیمشلردرکه قرآنه وسائر کتب الهیه یه

اجمالا ایمان هرکس اوزرینه فرض عیندر وقرآنه تفصیلی ایله
مکلف اولدیغمز جهتدن ایمان تفصیلی فرض کفایه در زیرا هرکس
اوزرینه وجوبنده حرج وفساد معاش واردر فاما کتب سالفه یه
ایمان تفصیلی بزم اوزریمزه فرض دکلدر زیرا بز انلرك تفصیلی ایله
مکلف دکلیز (وکتب منزله یه تنافی احکامی وار ایکن ایمان کتورملك
ایکی وجهله در بری بودرکه جمله سی من عندالله در دیو تصدیقدر
نتکیم قرآنك محکمات ومتشابها تی حقنده (کل من عند ربنا) دیو ایمان
کتوریرز وبری دخی بودرکه احکام غیرمنسوخه سنه ایماندر پس
منسوخه ایمان لازم کلمز نته کیم احکام توراتك اکثری قرآنله منسوخدر
ویهودك خذلهم الله تعالی بدا لازم کلور دیدیکی باطلدر زیرا
حق تعالیده رای ورأیدن عدول اولماز بلکه انك علمی هرنسنه نك
ابتدا وانتهاسنی محیطدر پس نسخ بزم علممزه کوره تبدیل وعلم الهی یه
کوره مدت حکمی بیاندر پس تورات منسوخدر وانك بقاسنی اعتقاد
ایدوب حکم قرآنه تابع اولمیان یهود کافرلردر وموسی علیه السلام
انلردن بری در وعلی هذا *ورسله* دخی حق تعالینك رسوللرینه
ایماندرکه رسل دوردنجی مؤمن به در رسول مرسل معناسنه در یعنی
شول کیمسه درکه تبلیغ احکام ایچون مبعوث اوله ملك اولسون انسان
اولسون نبی ایسه انسانه مخصوصدر زیرا قرآنده ملائکه یه رسل
اطلاق اولندی انبیا دنلمدی اکرچه لغة اطلاق درست در زیرا
نبی منبئ عن الله در مخبر معناسنه بوایسه ملکه دخی شاملدر مکر
شویله توجیه اولنه که هرمبلغ مخبر اولماز پس ملك مبلغدر نظم ولفظ
جهتندن ونبی لفظا ومعنی مخبردر زیرا مقصود الهی یی افاده اکا
منوطدر (ورسل اوچیوز اون اوچدر عدد اصحاب بدرکبی وانبیانك اولی
آدم ورسلك اولی نوحدر علیهم السلام زیرا ابتدا فرق مختلفه یه
مبعوث اولان نوحدر اندن مقدم اولنلر اولادنه واقرباسنه مبعوث
ایدیلر (وابو البشر آدم وجه ارضه هبوطندنصکره خلعت نبوت تلبس
ایلدی نته کیم (ثم اجتباه ربه) اکا دالدر (ودیشلردرکه وحی نبوت

وحی وسائلندن اعمدر یعنی نبی اودرکه اکا ملك وساطتیله وحی اوله
ویاقلبنه الهام اولنه ویا رؤیای صادقه ایله تنبیه قلنه پس رسول
نبیدن افضل اولور زیرا وحی خاص وحی نبوتك فوقندهدر ولکن
بعض احادیثده کلمشدرکه (ویجیء النبی ولا احد معه) یعنی بعض انبیا
واردرکه کندی نفسنی تکمیل ایچون جانب خلقه رد اولنمشدر بعض
اولیاکبی که اکا عارف دیرلر و بعض انبیا واولیاء لسان ارشاد وهدایتله
خلقه رد اولنورکه اکا عالم دینلور واولیادن اولانه وارث دخی اطلاق
اولنور زیرا مرتبهٔ دعوتده وارث نبی در و بو اولکیدن اکملدر
وجائزدرکه یوم قیامنده بعض انبیا کله که یانجه اصلا تابعی یوقدر
زیرا مدتی قلیله وامتی علیله اولمغله دعوتی نافذه اولمایوب کندی
بنفسه تنها قالمشدر نته کیم کتب تواریخ وسیر تتبع ایدنلره خفی دکلدر
و بونلردن بریتی امام مکی قوت القلوبده درج ایلمشدر تفصیل عریضی
اندن مطالعه اولنه (و بعض روایتده انبیا یوز یکرمی درت بیکدر
دیمشلردر ودخی زیاده یه قول واردر پس اولاسی آدمدن غایته ایرنجه
جمله سنه ایمان کتوردم وحقدن خلقه مبعوث اولدقلرینی تصدیق
ایلدم دیملودر (ولکن انبیاء سابقه حالا بالفعل انبیا دکلردر بلکه
زمانلرنده انبیادرکه انلرك شریعت ونبوتلری شریعت ونبوت
محمدیه ایله منسوخدر پس انلره زمانلرنده انبیادر دیو ایمان لازمدر
حالا دکل فاما جناب نبوته صلی الله علیه وسلم حالا بالفعل نبیدر وخاتم
الانبیاء والرسلدر دیو ایمان کرکدر چونکه رسول الله اولدوغنه
مؤمن اوله ولکن خاتم الرسل اولوب الی یوم القیام دینی منسوخ اولمدیغنی
بیلمسه واول وجهله ایمان کتورمسه مؤمن اولماز (و برکیمسه آدمك
نبوتنی بیلمسه کافر اولور دیمشلردر حتی آدمه علیه السلام اون صحیفه
نزول ایتمشدرکه صحیفهٔ واحده سی حروف تهجیدر زیرا آدم نوع
انسانك مبدائی اولمغله لاجرم السنهٔ اولادنه دخی حروف تهجی مادهدر
(و برکیمسه ضروریات دینیه دن اولان اموری بیلمسه مؤمن اولماز
توحید ونبوت و بعث وجزا کبی واحکام فرعیه نبوتده داخلدر

انکیچون برکیمسه یه وجوب صلاتدن سؤال اولنیقده بیلم دیسه کافر
اولور وکذلك حرمت خمر وزنی وقتل نفس وامثالنی بیلسه وتصدیق
ایلسه کافر اولور زیرا بویله مواضعده جهل عذر اولماز والفاظ کفر دخی
بویله درکه بالضروره ای بلادلیل دین نبویدن اولدیغی بردم بیلدم
سوبیلدم دیمك مفید اولماز (وشو نسنه که روایت آحادله ویا استدلال ایله
بیلنور بویله دکلدر پس برکیمسه احکام اجتهادیه یی ویا خبر واحد ایله
ثابت اولان نسنه یی انکار ایلسه کافر اولماز متواتری انکار ایسه کفر
وخبر مشهوری انکار ضلالدر وخبر واحدی انکار ایتمك کفر وضلال
دکل بلکه حکمی عدم قبولله اثمدر (وبعض امور واردرکه موجبی
متواتر حکمنده اولمغله انکارندن کفر خوف اولنور مسح علی الخفین کبی
(ودیمشلردرکه مؤمن دکه وجهله کافر اولماز مکرکه اشلدیکی نسنه یی
شارع امارت تکذیب قیلمش اوله مصحفی قاذوراته القا وتمزیق وشد
زنار کبی (ودیمشلردرکه برنسنه مقطوع به اولمدقچه اعتقاد اولنماز مثلا
اکر نقل معقوله سندن ایسه تواترله ثابت اولمق کرك انکیچون رؤیت
معتقداتدن دکلدر یعنی مسائل مختلف فیهادن اولوب ضروریات
دینیه دن اولمغله اکا ایمان واعتقاد واجب اولماز واکر عقلدن ایسه
دلیل قطعی ایله ثابت اولمق کرکدر مادامکه نص متواتر قدح ایتمیه
وایکیسنك میاننی جمع دخی ممکن اولمیه والا نصه اعتقاد ایدوب
دلیلی ترك ایده (وهدایه ده کلورکه مختار اولان بودرکه رسول اللهك
صلی الله علیه وسلم پدرلری که عبد الله در وجدلری دخی که عبد المطلب
وهاشمدر بونلرك اسملرینی بیلمك اسلامده شرط دکلدر بلکه کندی
اسم شریفلری که محمددر انی بیلمك کافیدر پس اسلامی کرچه درستدر
ولکن عدم معرفتله عند البعض آثم اولور (ودیمشلردرکه یهود ونصارانك
صحت اسلامی کلمهٔ شهادتی تلفظ ایتدکدنصکره دین اسلامك ماعداسندن
تبری ایله مشروطدر زیرا انلر (لا اله الا الله) دیرلرتهکیم (ولئن سألتهم
من خلق السموات والارض لیقولن الله) اکا دالدر و(محمد رسول الله)
دیسه لر سزه رسولدر بزه دکل دیو تأویل ایدرلر (لکن بو فقیر فهم

لمتدیکی

ایتسدیکی بو درکه چونکه سو یلدیکی کلماتك اسلام اولدوغن بیله کرکسه تفصیلا معاینسنه وقوفی اولمیه واوراده تبری یه قرینه اوله بالقول تبری لازم کلمز نته کیم قهستانی کبیردن مفهوم اولان بودر (و بومعناده بعض متعصبلرك توقفلری محض جهللرندندر زیرا ایمانه دلالت ایدر قرائن اولیجق کفرنه حکم ایتمك مقتضای اسلام ودین دکلدر اعاذنا الله وایاکم من العناد فی الدین ومن العدول عن سنن اهل الیقین (بعد ذا رسول الله صلی الله علیه وسلم شریعتی الی یوم القیام باقیه اولیجق کندی دخی بین الائمه زمرهٔ احیاده اولمش کبی اولدی زیرا ورثهٔ امت انك هر عصرده مظاهریدر ورسول اللهده ایکی نور واردر بری نور نبوتدر که شریعت مطهره ده در وانك مظهری علماء احکامدر و بری نور ولایتدر که باطن نبوتدر وانك مظهری هر عصرده متعین اولان قطب وجود واولیادر پس نور نبوت ونور ولایتدن هر بری حالا بین الامه لامع و بین والی آخر الزمان دخی جبین دهرده متلألئ ومتبیندر والحمد لله تعالی *والیوم الاخر* دخی یوم آخره ایماندر که یوم آخر بشنجی مؤمن به در واندن مراد معاد یعنی بعث بعد الموتدر که نشئهٔ آخره ونشور دخی دیرلر واول کونه یوم معارج دیرلر که اللی بیك سنه در زیرا اللی عدد موقفی مشتملدر که هر برنده برسؤال وهزار سال وقفه واردر واو کونه غد دخی دیرلر کویا دنیا کوننك یارنی وارنه سیدر وصباح قیامت دیرلر کویا دنیا برکیجه کبی ایدیکه هرنسنه انده مستور اولمشدر پس (یوم تبلی السرائر) موجبنجه اول کونده آفتاب حقیقت پرتو پاش اولوب کز لولر عیان اولسه کرکدر واول کونه آخرت دیدیلر زیرا دنیادن متأخردر و بر دخی بودرکه دار آخرت دنیادن طقوز بیك ییل صکره خلق اولنمسدر وحالا ایمان وطاعت وکفر ومعصیت یوزندن دارین عمارت قبول ایتمکده درکه دار جنتك عمارتی اسباب نعیم ودار جهنمك عمارتی اسباب جحیم ایله در (وحشر ایکیدر که هم جسمانی وهم روحانی دریوخسه فلاسفه ذاهب اولدیغی اوزره یالکز روحانی دکلدر بس حالا برزخده اولان ارواحك لذت والملری

نصفيت اوزرينـه دركه يوم قيامتده حشر جسمانى ايله تام اولسه
كركدر زيرا روحك بقاسى متفق عليه‌در وروحك جسده تعلق ابتلا
طريقيله ايدى بو يوزدن روح متنعم ومتعذب اولمق اعمال جسديه دن
كلور چونكه روح معرفتله متنعم وجهلله متعـذب اوله جسد دخى
اعمال صالحه ايله مثاب وافعال طالحه ايله معاقب اولور ايشته مقتضاى
عدل وحكمت بودر (وآخرت قلب دنيا اولمغـله اهل قلب او انلره
حالا نعيم معجل وار در بوندن ديمشلردركه قيامة العـارفين دائمة زيرا
(موتوا قبل ان تموتوا) وفقنجه موت فنائى ايله مرده اولمشلردر (ويوم
قيامتده صورت انشا عجب الذنب اوزرينه مبنيدركه عجب فتح وسكونله
اصل الذنب واورياده خردل دانه سى كبى بر عظمدركه نطفة انسانده
اولان تخمدن ابتدا اوتولد ايدوب باقى اجزاء انسانيه انك اوزرينـه
متفرع اولور واول عظم سـائر اجزاء كبى چورمز بلكه روح كبى باقى
قالور وحقيقت انشا نفس ناطقه اوزرينه‌در پس نفس ناطقه منصبدن
معزول اولوب بعده ينـه ابقا ومقرر قلنان كيمسه كبى كه جسد خراب
ومثلى ايله اعاده اولندقده تكرار اولدخى جسده اعاده اولنوب الى الابد
متصرف اولور و لكن خلقت سعدا اولكيدن زياده لطافت وخلقت
اشقيا اولكيدن بتر كثافت اوزرينـه اولور زيرا آخرت يوم صفتدر
بو معنـادن هركسك صفت غالبه سى نه ايسه انك اوزرينه صورت
بولور بوندن دركه اهل جنتده بول وغائط ومخاط وحيض ونفـاس
وامثالى امور مستقذره يوقدر واهل جهنمك برضرسى احد طاغى قدر
وغلظ جسمى اوچ كونلك مسافه كبى اولسـه كركدر اشته هركس
بولطافت وكثافتى دنيادن كوتررلر ولكن دنيا محلى اجمال اولمغـله
هركس بو موطنك مقتضا سى اوزرينـه ظاهر در قيامت ايسه محلى
تفصيل اولمغـله هركس اوراده موطنه كوره صورت پذيردر (ويوم
آخرده نقـدو مواطنى وار ايسه مندرجدر واحتساب ديدكلرى عمل
مقابله سنـده موعود اولان ثوابى رجادر پس شويكيم مبداء اوله يعنى
الله تعالى يه ايمان كتوردى انك ايمـانتك صحتى معاده يعنى يوم قيامته

ايمانه موقوف اولدى زيرا عدم ايمان نص شارعى ردله مستلزم كفردر
وقدم عالمه ذاهب اولمق كفردر زيرا نفى حشره مؤديدر انكيچون
حكمايى اكفار ايلديلر وشوكيم معاده ايمان كتوردى انك كمال ايمانى
عمل ايله درو الا مجرد اعترافى مفيد اولماز (وبركيمسه يه كناه ايتمه زيرا آخرت
واردر ديسه لر اولدخى اوراد نكيم كلدى وكيم خبر ويردى ديسه
كافر اولور زيرا مخبر صادقك خبرنى تكذيبدر ورحم مادردن دنيايه
خروج ومشاهده نيجه ايسه رحم قبردن آخرته بروز ومعاينه دخى
بويله در اكرچه حسى غالب اولنلر امور عقليه كبى قياس ايدوب
(بل هم فى لبس من خلق جديد) سرندن غافل اولورلر كه امر وجود
حالا اعدام وايجاد ميانده دائردر واعراضده بقا اولمديغى كبى جواهر
عدايندكلرى اجسادده دخى بقا يوقدر زيرا اجساد دخى نفس حيوانيه
اوزرينه عارض اولمغله سائر اعراض كبيدر انكيچون اعاده ده عينك
غيرينى مؤاخذه لازم كلمز زيرا عاصى اولان لحم وشحم وعظم وامثالى
دكلدر بلكه نفس حيوانيه در نفس حيوانيه ايسه روح باقيدن متولد
اولمغله اكا فناطارى اولماز ومسمى الانسان اوچ نسنه دن عبارتدر كه (برى
هيكل (وبرى نفس حيوانيه (وبرى روح مدبردر) وهيكلى جواهردن
عد ايلمك خطاء عظيمدر وبو مزلقه ده نيجه متبحرلره زله واقع اولمشدر
(وما علينا الا البلاغ * وتؤمن بالقدر خيره وشره * دخى قضا وقدره
ايمان كتوره سن اكر خير واكر شر يعنى اكر طبعا حلو ومحبوب واكر
مر ومكروهدر زيرا ايكيسى دخى قضاء كلى نك ثمراتى در پس ايمان
بالقدر التنجى مؤمن به در (وبوراده ذكر ايمانى اعاده ايتديكى شاننه
اهتمامدن اوتوريدر زيرا مزلق اقدامدندر كه هركس دكل بلكه
دكه عالملك انك علم ومعرفتنده تمكينى يوقدر (معلوم اولا كه قدر احوال
اعيانك هر حالى زمان معين وسبب معينه تعليق ايدوب وقتنده
اظهار در پس خير وشر وحسن وقبح ونفع وضر وزمان ومكان
وثواب وعقاب قدر بابندندر (وفرق ضاله دن قدريه ديدكلرى قبح
دالله خير وشرك تقدير ومشيت الهى ايله اولدوغن نفى ايدنلر وهركس

كندی فعلنی خالقدر دینلردر وحدیثده کلور که (القدریة مجوس هذه الامة) یعنی جاحد القدر اولنلر مجوس کبی عالمی صانعدن تعطیل ایدوب آتش پرستکبیدر ومعنای مذکور اوزره معتزله قدریه ومجوس اولمق لازم کلمکله اول معنایی انکار ایدوب دیدیلرکه قدریه فرقهٔ مجبره دیدکاریدر که هر شیئک تقدیر الهی اولدوغن اثبات ایدرلر ولکن قبایحی الله تعالی یه نسبت ایلرلر (دیمشلردر که الله تعالینک قضاسندن تقدیرینه فرار ایتمک جائزدر زیرا قدر مقضی اولمدیغچه دفعی مرجودر نته کیم قرآنده کلور (وقضی الامر) یعنی امر الهی فصل اولندی شویله که تدارکی ممکن دکلدر (وبلاء دیدکلری عین مقضی در بو خسته قضا دیدکاری دکلدر مؤمن قضاء الهی یه راضی اولور ومقضی نک رفعیچون دعا ایلر زیرا مقضی خیر وشر اولور قضا ایسه بردر وفلانه قضاء بد ایرشدی دیمک کرچه عند الفقهاء خطاء عظیمدر فاما قضا مقضی معناسنه اولیجق نسنه لازم کلمز ومقضینک خیر وشر اولمسی دخی بزه نسبتله در والا الله تعالی یه شر مضاف اولماز نته کیم حدیثده کلور (والشر لیس الیک) وقرآنده کلور (بیدک الخیر) یعنی کرچه (کلتا یدیه یمین مبارکة) وفقیجه حق تعالینک ایکی قبضه سی دخی خیردر ولکن چونکه شر بزه کوره مکروهدر لاجرم ادب بودر که حقه نسبت اولنمیه وبوندن شرک لازم کلمز مثلا انساندن حقک راضی اولمدیغی نسنه صادر اولسه نفسی ذم وتقصیری اکا نسبت ایدر زیرا اکرچه بونک صورتی شرکدر فاما حقیقتی عین توحیددر زیرا بغیر ادب اولان توحید فی الحقیقه توحید دکلدر وکشی عیب وقبحی کندی نفسندن کوروب فعلی اوزرینه نادم اولمق کرکدر والا بلا توبه قالوب محجوب الهی اولماز وشر شیطان البدن واصل اولور که انک سادنی اودر انک ایچون رجانه نسبت اولنماز (وحضرت موسی نک علیه السلام (ان هی الا فتنتک) دیدیکی عالم جمع وتوحیده کوره در پس کشی با خسته ویا سبئه ایله مبتلی اولسه انک اوزرینه اوح حق توجه ایدرکه (بری حق توحید (وبری حق الحقیقة والربوبیة والقدرة (وبری حق

الشريعة والعبودية والحكمة در (پس حق توحيدی قضا ايچون (كل من عندالله ديه) وحسنه ايله مبتلی اولديغی وقتده اداء لحق الحقيقة والربوبية والقدرة (مااصابك من حسنة فمن الله) ديه وسيئه ده حق شريعت وعبوديت وحكمتی ايتا ايچون (وما اصابك من سيئة فمن نفسك) ديه اشته بوحقوق ثلثه يی بووجهله مراعات ايتمين بی ادب اولور (ومرويدر كه حضرت عزير عليه السلام چوق كره حق تعالی يه قدردن سؤال ايدردی تا كه بردفعه دخی سؤالی ايتدكده حق تعالی بيورديكه يا عزير بردخی سؤال ايدرسك سنك اسمكی ديوان نبوتدن محوايدر يعنی سنكه نبی سك علم قدر سنك جانب نبوتكه مناسب دكلدر زيرا امر شريعت انكله مختل ومشوش اولوبخومك ضلالته دوشرلر بلكه اول معنی سنك جانب ولايتكه مناسبدر زيرا جانب ولايت جانب علم الهيه دركه انده تبليغ يوق بلكه سر قدر ولينك ذوق و وجدانده برمعنای مستوردركه اندن كيمسه يه ضرر يوقدر (بووجهدن جناب نبوت صلی الله عليه وسلم لسان شريعتدن سويلمدی وحقائق تصريح ايتميوب رمزاله اكتفا ايلدی (وحدود الهيه نك مشروع اولديغی سر قدری ستر ايچوندر اكرچه واقع اولان امورك جمله سی سر قدردر زيرا سرقدر هركسك عين ثابته سنك مقتضاسيدر وهركس مقتضای عين ثابته سی نه ايسه لسان استعداديله حقدن انی طلب ايتمشدر بووجهدن حمار بنی ايچون حمار خلق ايتدك ديمه مز ومقطوع الكفر اولان كافری ايمانه دعوت ايتمك داعی ومدعوك اول دعوته استعدادندندر اكرچه ميانده قبول دعوت يوقدر زيرا عدم قبول دخی مقتضای عينيدر وقرآنده كلور (والله لايهدی القوم الكافرين) يعنی كافر مقتضای عدم استعدادی اوزره جانب ايمانه صرف عنان اختيار ايتمدی حق تعالی دخی طريق هدايته جبر ايلمدی زيرا جبر ايلسه ظلم لازم كلور وجميع اشقيا نسق واحد اوزرينه اولمق اقتضا ايدر وقيامتده محجوج وملزم اولمسازفافهم جدا فان البيان لايزيد الاحيرة فان البحر محيط

والقعر عميق والغواص كليل ضعيف فنسأل الله التأدب بآداب الشريعة والتحقق بنتائج الحقيقة * قال صدقت * يعني اول رجل كالاول حضرت رسالتي اخبار مذكورده تصديق ايليوب عالل مسطوره دن اوتوري كرچكسن يا محمد ديدي يعني كلامك واقعه ونفس الامره مطابقدر (معلوم اوله كه بو محلده صدقت مقاله سي بعض روايتده مذكور و بعض روايتده اختصاراو ياخود نسيانا طي اولنمشدر ولكن ماقبلنه مناسب اولان ذكردر و بو تصديقدن قدره ايمانك وجوبي لازم كلدي اكرچه فهمي غامض نسنه در انك ايچون بحثي ممنوعدر (وديمشلردركه ابتدا قدرده تكلم ايدن وخلق قرآنه ذاهب اولان غيلان ديرلر بركمسه ايديكه پدري يونس حضرت عثمانك رضي الله عنه مملوكي ايدي صكره اكا عمر بن عبد العزيز بد دعا ايدوب قضا وقدره اوغرادي واياهشامده الي وآياغي قطع اولنوب دمشق الشامده باب كيسانده مصلوب اولدي وديمشلردركه ذو الرمه ديدكلري شاعر مشهورك اسمي دخي غيلان ايدي واول دخي غيلان اولكبي مذهب قدره مائل و بوندن اسمده اشتراكك بعض تأثيراتي اولديغي ظاهر اولدي پس اشقيا ئله بعض خصوصده مشاركتدن حذر كركدر وحديثده كلوركه (لا ينفع حذر من قدر) يعني برنسنه امر مقضي وقدر مقطوع ايسه اندن حذر ايتمك فائده ويرمز (والدعاء ينفع مما نزل ومما لم ينزل) يعني دعا ايتمك نازل اولان بلانك رفعنه ونازل اولميانك دفعنه و كيرو ردنه نافعدر اكر رفع ودفعي دعايه متعلق ايسه (وان البلاء لينزل فيتلقاه الدعاء فيعتلجان الى يوم القيمة) يعني بلا نازل اولور دعاء انى قرشولر وقيامته دك اعتلاج يعني تدافع وتقابل ايدرلر بس هر بلاء امر مبرم ومستمر اولماز بلكه دعا ئله مرفوع اولنلري دخي واردر بس علاج جسماني اسباب نافعه دن اولديغي كبي علاج روحاني دخي بويله در بلكه علاج روحانينك تأثيري اشد وهر نه خصوصده اولورسه جاريدر * قال فاخبرني عن الاحسان * يعني اول رجل ديديكه يا محمد چونكه اسلام وايماندن حقيقتي اوزره خبر ويردك پس احساندن دخي خبر

ويركه

ویرکه احسان ندرتا که انی دخی اشید وب منتفع اولام یعنی حاضر بالمجالس
اولنلر منتفع اولوب انلردن دخی سائرلره ساری اوله بورداده اهل ظاهر
احسانی اخلاص معناسنه حمل ایلدیلر شو معنادنکه برکیمسه معبودی
انك عبادتنی مشاهده ایدر اولدیغنی بلسه لامحالة اخلاص نیت ایدر
وعبادتنده خالصا انه اولور ولکن بو معناده قصور واردر زیرا کلام
آتینك شق ثانیسنه ناظردر فقط بس شق اولیکه عابدك مشاهده سنه
دائردر تأویلدن خالی قالور بلکه احسان اصلنده انعام معناسنه در
یعنی فعلی لایق اولان نسنه یی محلنه کما ینبغی اشلمکدرکه بو معنی
لوازم حکمتندندر واحسانك مشاهده معناسنه استعمال اولندیغی
بودرکه الله تعالی کندی ذاتنی شهود ومعیتله وصف ایلمشدرنته کیم
قرآنده کلور (انه علی کل شیء شهید) وینه کلور (وهو معکم اینما کنتم) و
حقك خلقی شهودی یعنی علمی که عین رؤیتدر هرحالده سبب احسانیدر
چونکه عبد انك دائما معلوم ومشهودیدر بو جهتدن علی الاستمرار
محسندر وعبده دخی کرکدرکه معبودی بروجهله استحضار ایده که
کتب الهیه ده والسنهٔ رسل اوزرینه وصف اولنمشدر ومجرد عقل
نظرینك فهمنده قصور وتوهم تشبیه وحقی خلقه قیاس لزومی
تصوریله استبعاد ایلیه زیرا خلقك حقله فی نفس الامر ذات وصفاتده
اشتراکی یوقدر بلکه اول اوصاف مراد الهی اوزرینه معانی جلیله یه
محمولدر بو صورتده جانب عبدده دخی مشاهده واستحضار حاصل
اولدی اکرچه حقك عبدی مشاهده سی کبی دکلدر زیرا هرکسك
مشاهده سی کندی حسبیله درعبدك حسبی ایسه حسب حقدن اضیقدر
انکیچون (ماعرفناك حق معرفتك) مقاله سنی ای بحسبك دیو تأویل
ایتدیلر پس بو معنی عرفناك حق معرفتك ای بحسبنا دیمکی منافی
اولمدی * قال ان تعبد الله کانك تراه فان لم تکن تراه فانه یراك * یعنی
رسول الله صلی الله علیه وسلم دخی جوابده بیوردی که احسان اودرکه
محسن ومنعم اولان الله تعالی یه عبادت ایده سن آنی کوردکبی اولدیغك
حالده یعنی رؤیت خیالیه ایله انی کوره سن که مشاهده دن برنوعدر

پس اکر سن انی بو وجهله کورمکه قادر اولمازایسك وادراك خیالی ایله ادراکه ظفر بولمزسك باری ادنی الامر معلومك اولسونکه اول سنی کورر یعنی حقك رقیب ومطلع اولدوغنه مطلع اولوب استحضاردن خالی اولیه سن زمعلوم اولاکه اعلی المشاهدات مشاهدهٔ روحانیه‌درکه اعلا لرحالیدر واوسط المشاهدات مشاهدهٔ خیالیه درکه اوسطلر حالیدر واکامرتبهٔ احسان دیرلرنته کیم حدیث مذکورایله تعریف اولنمشدر زیرا مشاهدهٔ روحانیه محجوبلره کوره مشکل واکثرناس دخی محجوب اولمغله جناب نبوی رتبهٔ احسانی تعریف ایلدی زیرا مرتبهٔ روحانیهٔ عیانیه قابل تعریف دکلدر وادنی المشاهدات آخر حدیثده ذکر اولنان مرتبه درکه اطلاع حقده اطلاعدرکه ادنالر حالیدر وبومرتبه دن ساقط اولان عبادته اعتبار یوقدر زیرا عبادت غافلین درنته کیم بعض کلام واردرکه فصاحت وبلاغتدن بالکلیه خارج اولمغله اصوات حیوانات منزله سنه تنزیل اولنمشدر بوراده سائلك کالنه نظر ایله که ابتدا ظاهردن سؤال ایلدیکه اسلامدر اندن باطنه انتقال ایلدیکه ایماندر اندن باطن الباطنه عدول اتدیکه احساندر زیرا احسان کرچه دون المشاهده در ولکن ایمان غیبدن اعلادر زیرا رؤیته تشبیه اولنمشدر پس صورت حقیقیه اولمدیغی یرده باری صورت خیالیه کرکدر مثلا صلاتکه مناجات الهیه در البت طرفیندن نوع مشاهده یه محتاجدر بوجهتدن مصلی عندالمناجاة حق تعالی یی قبله سنده تخیل ایدر زیرا محاذات واقع اولمدقجه مناجات ومخاطبه صحیح اولمازفاعرف (ومراتب درتدرکه ایمان وولایت ونبوت ورسالتدر پس ایمان مرتبهٔ غیبه وولایت مرتبهٔ مشاهده یه کوره‌در ونبوت ورسالت ولایتدن خصوص مرتبه در خلافت اما متدن خصوص مرتبه اولدیغی کبی (وامهات القوی سکزدرکه سمع وبصر وشم وذوق ولمس وقوت عاقله وقوت مفکره وقوت خیالیه‌در وخیالدن اوسع نسنه یوقدرحتی حق تعالی یی وعالمی وحتی عدمی بله تصور ایدر مع هذا عدم لاشیدن عبارتدر زیرا وجود محقق مقابله سنده اولمغله

اضافت

اضافت جهتندن لباس تعين تلبس ايدر وخيالك اوسعيتی بو مرتبه ده
ایکن بنه مواد دن مجرده اولان معانی يی قبولدن عاجز در انکیچون
علمی صورت لبن ده و یاعسلده وخمرده ولؤلؤده کور ر واسلامی
صورت قبده وجعده وقرآنی صورت سمنده وعسلده ودينی سده ثباتی
صورت قيدده وحق تعالی يی صورت انسانده وصورت نورده سير ايدر
(وانسانده فكرطبيعی خياله مصاحبدر که خيالدخی حس ومحسوسدن
اخذايدر پس ملكده فكر اولماز زيرا فكرطبع عنصری نك حكميدر
انسان ايسه طبيعت عنصريه ايله عقلدن مركبدر چونكه عقل
نورتجلی ايله منور اوله فكردن خلاص اولور انكيچون اكامل ناس
فكرايتمزلر زيرا ملك کبی عقل مجرد اولمشلردر بلكه كشفله ودا عيهٔ
قلب ايله عمل ايدرلر (وشعرانك شعری تفكر وخيال مرتبه سندندر
انكيچون شعرديدبلر كه شعور وراء پرده دن ادراكدر اهل مكاشفه نك
دخی كشفی اكرخيال مرتبه سندن ايسه حذركركدر زيرا واقعه مخالف
موادی چوقدر واكرقلب مرتبه سندن ايسه كه كشف عيانی در
معمول به در مثلا برسالك جميع اشيايی كندی تسبيح كبی تسبيح ايدر
اشتسه اكا كشف خيالی ديرلر كه صحيح دكلدر زيرا هرنسنه نك تعينه
كوره تسبيح مستقلی واردر وكشف عيانی مرتبهٔ وحی در قال الله
تعالی (نزل به الروح الامين علی قلبك) يعنی قرآن مرتبهٔ خياله نزول
ايتمدی شعراوله بلكه مرتبهٔ قلبه نازل اولدی انك ايچون قرآنده كلور
وماعلمناه الشعر) پس شعرده تكلف وتعمل اولور وحی والهامده
اولماز اكرچه خيال دخی مقامنه كوره حقدر زيرا صورت ظليه سی
واردر قال اكبر العارفين (انما الكون خيال) وهو حق فی الحقيقة
*قال فاخبرنی عن الساعة * يعنی اول رجل ديديكه يا محمد چونكه
امورثلثهٔ مذكوره دن خبرصادق ويردك پس بكا دردنجی قيام قيامت
وقتندن دخی خبر ويرزيرا ساعت قيامت قوپدوغی وقتك
تسميه سی ساعت ايله تسميه اولندیغنك وجهی بودركه اول
وقت برساعت خفيفه دركه آنده امرعظيم حادث اولور

وبر دخی قیامت ساعات دنیادن ساعت اخیره ده قائمه اولور یاخود بغتة وبديهة واقع اولور نته كيم استعمال ايدن كيمسه يه همان بوساعتده وعلى الفور ديرلر صكره غلبه استعماله قيامته علم اولدی نجم ثریایه وکوکب زهره یه علم اولدیغی کبی ویاخود (كأنهم يوم يرون ما يوعدون لم يلبثوا الا ساعة من نهار) مضمونی ملاحظه سیله تسمیه اولندی کرك ساعت نجومیه و کرساعت آنیه نته کیم دیمشلردرکه الدنيا ساعة فاجعلها طاعة وديمشلردركه كل آت قريب انكيچون قرأنده كلور (اتى امر الله) یعنی مضارعدن ماضی ایله تعبیرا ولندیغی تحققنه وقربنه دلالت ایچوندر (وبعضیلر ساعتی قلب ایدوب سعی دن اخذ ایتمشلر درزیرا ساعت جانب وقوعه سعی ایدرکه انك مسافت وخطواتی انفاس انساندر (و یاخود ارواح اجساده سعی ایدر لحه دن اسرع زمانده زیرا ارواح صور اسرافیلده محبوسه در نفخة ثانیه ده اجساده متصل اولسه لرکرکدر ولکن ظواهر نصوص حسبیله نفخهٔ اولی یه حمل ایتمك اولادر اگرچه هربرنفخه وعیدی مشتملدر اشته وقت مونده نفس اخیردخی ساعت مذکوره کبیدر انکیچون موت طبیعی یه قیامت صغری دیدیلر نته کیم حدیثده کلور (من مات فقد قامت قيامته) وموت فنائی حالی آن غیرمنقسمده در و عارفك هرنفسی نفس اخیردر انکیچون قیامة العارفین دائمة دنلدی * قال ما المسئول عنها باعلم من السائل * جناب نبوت صلى الله عليه وسلم بیوردیلرکه قیامتدن سؤال اولنان سائلدن اعلم دکلدر یعنی ایکیمزدخی عدم علمده برابرز بلکه انك علمی الله تعالی یه مخصوصدرکه قنغی سالده وقنغی شهرك هفته سنده وجمعه سنده وساعتنده اوله جقدر اوییلور انجق بوندن غرض انك وقتنی معرفتدن طمعی قطعدر (واکثرعرفادن منقولدرکه بعض انسلاخاتنده حضرت ادریس علیه السلام ایله مجتمع اولوب ظهور ساعتدن نه قالدی دیو بقیهٔ عمر دنیادن سؤال ایتدکده (اقترب للناس حسابهم) دیو جواب ویردی تکرار اشراط اقترابندن برشرطنی تعریف ایله دیدکده پدرمز آدم علیه

السلام

السلام وجودی اشراط ساعتدندر دیدی نته کیم حدیثده دخی کاور
(بعثت انا والساعة کهاتین) یعنی اصبعیه السبابة والوسطی) معناسی
بودر که بنم ایله قیامتك اراسی زمان ماضی یه کوره وسطی نك مسبحه
اوزرینه فضلی مقداریدر قرب زمانی بی قرب مساحی یه تشبیه
ایتدیکی غایت قرب ساعتی تصویر ایچوندر (اشته آدمدن دور
محمدی یه دك دورسنبله که یدی بیك سنه درالتی بیك سنه یه قریب مدت
مرور ایتمشدی بوامتك عمری دخی الف سنه ایله تقدیر اولنوب حالا که
بیك یوز اوتوز التی تاریخیدر اولدخی منقضی اولوب الف ثانی حد
فاصله در دیدیلر یعنی بیك سنه سنه دك اشراط صغری والف ثانی
زمان ظهور اشراط کبرادر دیو ارباب نقل واصحاب کشف الفاق
ایتمشلردر (ولکن نه غایته دك تمام اوله جغی امر تقریبی در شوقدر
دیمشلردر ایکیوز باشندن ویا دوردنده مهدی واندن آیات کبری
تتابع اوزرینه کلسه کرکدر ومهدیدن یدی سنه مقدم بنوا الاصفر که
افرنج یعنی وندیك کفره سیدر انلر ظهور ایلیوب (بنوا الاصفردن مقدم
دخی اطرافی عالمده هرج ومرج وقوعیله عالمه اختلال تام کلجکدر
ودولت عثمانیه زمان مهدی یه دك تمادی اوله جقدر وآخر قیامت
کفار تاتار وسائر انلره ملحق اولان اشقیا اوزرینه قوپسه کرکدر
والعلم عند الله الخبیر (سؤال اولنورسه که جبریل بیلوردیکه وقت قیامت
مجهولدر پس نه معنادن سؤال ایلدی (جواب بودر که کرچه ساعتك
مجهولیتی آیات مکیه ایله معلوم اولمشدر ولکن اول معنایی عند الاصحاب
لسان نبوتدن تقریر ایچون اعاده ایلدی و بردخی مجهول اولان موادده
لاادری دیمك نصف العلم اولدوغنه تنبیه قیلدی نته کیم قرآنده کلور
(قل ما ادری ما یفعل بی ولا بکم) یعنی امور آتیه نك جمله سندن خبر
ویرمك اولماز مکر که حق تعالینك تعریف ایتدیکی مواد اوله اشراط
ساعت وامثالی کبی انکیچون اسلام وایمان واحساندن خبر ویردی
زیرا معلومی کتم ایتمك اولماز مکر که مخاطب نا قابل اوله * قال فاخبرنی
عن اماراتها * امارات امارتك جمعیدر فتحله علامت ونشان معنا سندکه

انده تقـدم اعتبار اولنور زیرا امر اصلنده تقدم بالشی در انکیچون
قانداعما یه امیردیدیلر وامارت شی دخی شی اوزره مقدمدرز یرا آثردرکه
انکله استدلال اولنور واما رتی جمع ایراد ایلدیکی تعـددنه بناء در
نته کیم اشراط کبری عشره اولمق اوزرینه نص واردر اکرچه بورادە
بحسب المقام بعض اوزرینه اقتصار اولنمدی (معنی بودرکه یا محمد
چونکه نفس ساعتدن مجهولیتنه بنـاء خبر ویرمدک باری علاماتندن
خبر ویر تاکه انکله قربنه استدلالی اولنه * قال ان تلد الامة ربتها *
امه مملوکه دیمکدرکه افواه ناسـده جاریه دیمکله مشهوره در زیرا
سیده نک حوایج ضروریه سنده جریان وسعی ایتمک شانندندر وربه
تشدید ایله رب لفظنک مؤنثیدر تربیه معناسنه که مصدر بمعنی الفاعلدر
عدل کبی پس رب سید وربه سیده معناسنه اولورکه مالک مملوکنی
تربیه وحفظ ایتدیکی ایچون رب دنلدی یعنی جملهٔ علامات
قیامتدن بری بودرکه (لیظهره علی الدین کله) موجبنجه استیلاء
مسلمین واقع اولوب سبی وغارت بسیار وجواری وسراری بیشمار
اولمغله اکثر ناس تسری ایله اکتفا ایدوب نکاحه میل ایتمیه لر مع هذا
حرائر صلاح البیت واماء فسـاد البیت در وتسری اولان جاریه
سیده سنی ولادت ایلیـه یعنی افندیـسندن قزنی طوغوب پدرینـه
نسبتله نیجه سیده اولورسه والده سنک دخی سبب عتقی و باعث عزتی
اولمغله اولدخی سیدة البیت اولور نته کیم کبار واولاد کبار جواریدن
تولد ایدوب انلرک شرفلریله جواری دخی حرائر کبی عزت وحرمت
زائده بولورلر (پس مقصود امه نک سیـادتی بیان اولمغـله ربه یی
تخصیص وتأنیث ایلدی واضافت سبب عتق وباعث رفعتی اولمغـه
محمول اولدی وبو معنی آخر الزمانده اولمغـله اشراط ساعتدن
قیلنـدی زیرا (توقع زوالا اذا قیل تم) وفقنجه تمـام امر انقراض
زمان وانقضاء مدت دنیایه اشـارت اولدیغی کبی تعکیس حال دخی
بویله در زیرا حدیثـده (تناکحوا تکثروا) دیو نکاحله امر واردر
اکـرچه تسری یه دخی رخصت ویرلدی ولکن تسری ایله

انفراد نكاحله اجتماع كبي دكلدر پس تسري شرع قديمدر وحضرت
ابراهيم هاجري استيلاد ايتمشدر ام اسمعيل در عليهما السلام پس
امارات ساعتدن اولان عتقدر زيرا بو حكم قبل الاسلام معروف
دكل ايدي ديمك قول معتبر دكلدر نته كيم شرح مصابيحده تور بشتي
ذاهب اولمشدر وكذلك كلام مذكوري توجيه ده تقارب زمانله
عزيزلر ذليل اولور زيرا والده ولدني مربيه وامرني مدبره ايكن
امر منقلب اولوب ولد رب وربه اولمق اشراط ساعتدندر تنكيم
كلام آني بونك عكسيدر كه اذلا نك اعزه اولدوغيدر ديمك ضيق
فهمدندر تنكيم طيبي قائل اولمش وعلي قاري دخي اكا اقتدا قلمشدر
زيرا ايكي علامت دخي نظر حق بينده قدر وشرفده دالدر شوقدر
واردر كه عقوق والدين اشراط ساعتدندر كه مذمومدر وبعض اشراط
ساعت واردر كه ذم اقتضا ايتمز تطويل منارات وزخرفهٔ مساجد
وامثالي كبي زيرا بو مقوله لر عباداته ترغيب ايچوندر زيرا دين عدم
استعماله كهنه لك قبول ايدر پس اني بعض اسباب محدثه ايله تجديد
ايتمك امور شرعيه دندر اكرچه عوام علمانك اكثري بو معنادن غافللردر
و بوراده علمانك دخي اقوال سخيفه سي واردر كه سخافتندن اونوري
ذكري طي اولندي فخذ ما آتيتك وكن من الشاكرين * وان ترى
الحفاة العراة العالة رعاء الشاء يتطاولون في البنيان * ترى خطاب
عامدر كه رؤيت شانندن اولنلرك جمله سنه شاملدر تا معلوم اولا كه
بو امر هائل بر صورتده كرمش وبر غايته وارمشدر كه اني ادراك ايتمك
هيچ بر رائي يه مخصوص دكلدر پس رؤيت بصريه يه حمل ايتملك
اولادر تنكيم تطاول بنيان دخي اكا قرينه در زيرا بنانك واني تطويلي
امور حسيه دندر وتطاول اصلنده اظهار طول لدر اكرچه بوراده
مراد كردنكشلك واكا لازم اولان تفاخردر كه حسب ايله تمدحدر
پس رؤيت فعل باصره اولور يتطاولون انك مفعولندن حال اولور
يوخسه مفعول ثاني اولماز زيرا مفعول ثاني اولمق رؤيت قلبيه يه
محمول اولدوغي صورتده در (حفات) حاء مهمله نك ضميله حافينك

جمعيدر قضاة قاضينك جمعي اولديغي كبي حافي اياغنده نعل وخف
وجرموق وامثالي نسنه اولميانه ديرلر اياغي چپلاق معناسنه بغـداد
ارنلرندن بشرحافي ديدكلري بوندندر زيرا بغـداد ايچنده چپلاق
اياغـله كزردي وخلق اكا تعظيما زقاقلري طاهرطوتورلردي وشوالكه
زين الدين الخوافي ديرلر خاء معجمه ايله دركه نيسابور ناحيـه لرندن
كثيرة القرى برناحيه در (عرات دخي عاري نك جمعيـدر كه اوزرنده
سترعورتدن زياده لباسي اولميه اكرچه لغتده من القرن الى القـدم
عريانه دخي ديرلر (عاله تخفيف لام ايله عايلك جمعيدر فقير معنـاسنه
يقال عال يعيل اذا افتقر پس يائي اولمش اولور و بعضيـلر ديديلركه
واوي در يقـال عال يعول اذا افتقر وكثر عياله (رعاء) كسر رائله جمع
راعي در تجار كسر وتخفيفـله جمع تاجر اولديغي كبي راعي كوديجي در
فارسيده چوبان وشبان ديرلر (شـاء جمـع شاة دركما في القاموس
واسم جنسدر قيوننك مذكر ومؤنثنه اطـلاق اولنور وياخود قيونه
وكچي يه شمولي واردر بوراده غرائب ابن ملك دندركه رعاء الشـاء يي
تري يه مفعول طوتوب ملوك ايله تفسير ايتمش ورعيتدن شائله تعبير اولنديغي
خلقك عجزنده شاه كبي اولدوغندن اوتوريدر ديمشدر ولكن خطادر
زيرا اكرچه ضابط ومالك اولنلردن راعي ايله تعبير اولنمشدر نتكيم حديثده
كلور (كلكم راع وكلكم مسؤل عن رعيته ولكن بوراده صفت بعد الصفه
دركه معنـاي لغوي يه محمولدر ما قبلي كبي نتكيم مقام اكا قرينه در
وملوك ورؤساء اولق معنـاسي تطاول بنياندن مفهومدر زيرا اهل
ثروت وغنـا اولمدقجه رفع بنا وانكله تفاخر ميسر اولمـاز بس حفات
وعراتي ذكر ايلدي ظاهرده سوء حاللرينه اشـارتدن اوتوري نتكيم
مقـام ذمده اوستنده باشنده و اياغنده نسنـه يوق ديرلر وفقرلريني
تصريح ايلدي يا ما قبلني بيان و ايضاح ايچون ويا شو معنـادن
اوتوري كه ظاهرده بعض سوء حال اوزرينه اولنلر باطن حالده محتاج
دكللردر بلكه كنديلرن ستر ايچون عريان وكهنه لباس ايله كزرلر (ورعاء
الشاء اولدقلرين ضميمه قلدي حقارتلرينـه دلالت وبي عرض

وبی حرمت اولدقلرینه اشارت ایچون پس جمیع اوصاف رذالت
حاللرینه قرینه اولدی (وحضرت موسانك وجناب نبونك علیهما
الصلاة والسلام قبل البعثه رعی غنم ایتدکلری کندی شانلرنده
کمال ایدی انکیچون اعراب با دیه کبی اول حال اوزرینه قالمایوب
رعاء خلقه انتقال ونبوتله مبشر اولدیلر وعلو شان وارتفاع منزلتده
ذروهٔ عالیه بولدیلر بس برکیمسه یی رعیله ویا امیته ویا فقرله
تعبیر ایتسهلر اولدخی یاپیغمبر راعی ویاامی ویافقیردکلی ایدی دیسه
تعزیر وتأدیب اولنور زیرا بوراده قیاس نفس جاری اولماز تطاول
بالاده ذکر اولندی (بنیان ضم باء موحده ایله اصلنده مصدردر
ولکن حائط ومبنی معناسنده استعمال اولنور قال الله تعالی (کانهم
بنیان مرصوص) بوجهتدن بنیان واحددر جمع دکلدر زیرا وصفی مذکردر
وبنی سعی ورنی اوزرینه هدمك ضدیدر (معنای کلام نبوی بودرکه
وعلامات قیامتدن بری دخی بودرکه ای رؤیت شانندن اولان کیمسه
امر ولایت اهلنك غیری یه ومعالیك وسفلهٔ ناسه وخصوصا احداثه
تفویض اولنمغله انلری کوررسین بناده متطاول ومتفاخر ومتکبر
اولدقلری حالده یعنی نودولت وبربی اصل اولدقلرندن اول امردن
خطنا ایدوب معظم همتلری رفع بنا وبری برلری وغیریلر اوزرینه
اظهار طول وابراز علو وارتفاعدر (بس بوعلامت ایکی معنایی
مشتمل اولدی (بری انقلاب زمان وانعکاس حالله ارذال وسقاطه
ناسه تفویض امور جمهور اولنمق زیرا رفع ابنیه واعلاء قصور
وبروج بحسب الغالب مناصب عالیه ایله متقلد اولنلرك شانیدر
(وبری دخی بی دینلکلرندن فی بیوت (اذن الله ان ترفع) موجبنجه رفع
بناء بیوت الهیه یی قیوب (یعلمون ظاهرا من الحیوة الدنیا) اشارتی اوزره
توسیع وتطویل دار واجراء انهار وحفر آبار وغرس اشجار وامثال
امور دنیویه ایله مقید اولورلر وطریق آخرتی یاکاورلر کویا دیملك
اولورکه بودار دنیانك اماء ایله داخلی ومعالیك ونظائری ایله خارجی
بوصورته کیرملك عین علامت ونشان قرب ساعتدر * ثم انطلق *

بعده امور اربعهٔ مذكوره‌دن سائل اولان رجل منطلق وذاهب اولدی
زیرا انطلاق كتمك وبرنسنه كشاده ومنحل اولمق معنالرینه استعمال
اولنور نتكیم طلاق مرأه دیرلر كه عقدهٔ نكاحی حل ایتمكدر وثم تراخی
ایچوندر بر از رجل مذكور اسؤالهٔ مسطوره‌نك اجوبه‌سنی اخذه‌دك اوراده
مكث ایدوب بعده قیام ایدوب كندی * فلبثت ملیا * تاء متكلم حضرت
عمردن رضی الله عنه عبارتدر ملی كرچه نهاردن ساعت طویله ودهردن
مدت مدیده ده استعمال اولنور قال تعالی (واهجرنی ملیا) ولكن برهت
ایله تفسیر ایلیوب وبرهتی زمان طویل ویا اعمدر دیدكلرندن فهم
اولنور كه ملی بحسب المقام فی الجملة زمانده دخی مستعملدر بناء علی
هذا دیمكدر كه حضرت عمر بیوردیكه بس بن برمقدار زمان حیرتله
مكانمده ملازمت ایدوب اوتوردم وسبب تحیر بودر كه بعض روایاتده
وارد اولدیغی اوزره (فعجبناله یسأله ویصدقه) مضموننده‌ن تردد واقع
اولوب بو رجلك سؤالی مسئوله عدم وقوفنه وتصدیق قبل السؤال
اطلاعنه دلالت ایدر بونه حالدر بونده اثر روحانیت وهیئت ملكیت
واردر آیا بو جنس بشردنمی ویا نوع ملكدنمی اوله دیو فی الجمله
اضطراب واقع اولدیغیدر * ثم قال * حضرت عمره برمقدار مكثدن
صكره جناب نبوت صلی الله علیه وسلم بیوردیكه * یا عمر * بومقاله‌نك
تأخیرینه باعث الله اعلم بو اولدیكه اول سائلك اول امردن جبریل
اولدیغی معلوم نبوی دكل ایدی تا كه دیدهٔ بینلرندن غائب اولدقدن
صكره معلوم اولدی یا اول اثناده حضرت عمر دخی كمال هیبت
نبویه‌دن جسارت ایدوب بو كیدر یارسول الله دیه مدی تا كه
جناب نبوت بلا سؤال اخبار ایتدیلر (وعمرك كنیه‌سی ابو حفص ایكن
تعظیما انكله خطاب ایقیوب اسم علملرینه عدولك وجهی بودر كه
امور مذكوره‌نك عمارت دین باعثی اولدیغنه اشارت وتقدیم شروط
واركانه تنبیه وتحریض ایلدی زیرا عمر انسان دیدككلری بدنك
حیاتله عمارتی مدتیدر بو معنادن رجل قسمی عمر ایله بطریق التفؤل
تسمیه اولندی تا كه بقا بوله وچوق زمان بدنی حیاتله معمور اوله نتكیم

ترك

تلك قيا ايله تسميه وتقول ايدر تا كه طاش كبي دنياده ثابت اولوب قاله
وعربك صخر وجندل وجبل وحجر ديو تسميه لري دخي بوقبيلدندر
* اتدري من السائل * سائل مذكور كيمدر ونه جنسدندر بيلورميسن
تدري ديو ايتدندركه نوع جمله ايله حاصل اولان معرفتدر انك ايچون الله
تعالي ده مستعمل اولمز مكركه معانيدن بي خبر اولنلر السنه سندن صادر
اوله وشول شاعركه ديمشدر ع لاهم لا ادري وانت الداري بوسوزك مشاكله يه
محمولدر (تعلم ما في نفسي ولا اعلم ما في نفسك) كبي ومن ميمك فتحيله حرف
استفهامدر * قلت الله ورسوله اعلم * بن ديدمكه الله تعالي ورسولي
اول كيمسه نك كيم اولديغنه اعلمدر بن بلمم وفي الجمله بلسم دخي مترددمكه
بو بابده يقينم يوقدر زيرا امارت مظنونه دن علم يقيني حاصل اولماز
(معلوم اوله كه جناب الهي حقنده صيغهٔ اسم تفضيل مبالغه يه محمول
اولمق مفاضله دن اولادر زيرا مفاضله ده مشاركت واردر صفات
الهيه ده ايسه حقله كيمسه نك اشتراكي يوقدر اكرچه دعواي شركت
واردر ولكن دعوانك مذموم ومحمودي واردر مذموم اولان فرعونك
ادعا ايتديكي ربوبيتدر ووجوب وجود وازليت واحاطه ونزاهت دخي
بويله دركه بونلر الله تعالي يه مختصدر ومحمود اولان ارحم الراحمين
وامثاليدر زيرا بونده افعل صيغه سي كتوروب عباددن رحماء اولنلر
اوزرينه ثنا ايلدي وكنديني انلردن ارحم قلدي بو جهتدن الله اكبرده
مفاضله يه ذاهب اولميوب الله الكبير معناسني ويرمك اولادر بو صورتده
الله اعلم دخي الله العليم ديمك اولور زيرا بو ماده ده حضرت عمرك
سائله علمي يوغيدي واوسه دخي علم الهيدن مستنبطدر قال تعالي
(ولا يحيطون بشيء من علمه الا بما شاء) پس خلقك علمي لا علمدر
وعلم كلي حقكدر بو وجهدن ادب بودر كه علم معلمه تفويض اولنه
(وبو راده رسول ضم اولنديغي معلم اولديغي معناسندندر اكرچه انك
علمي دخي علم حقدن مستفاددر كويا ديمك اولور الله تعالي اعلم ومعلم
من عند الله اولان رسول اعلم يعني علم مزيد له متصفدر كه معلوماتي
منيعاب ايلشدر انك ايچون ديلمشدركه (من قال ان نبي الله لا يعلم

الغيب فقد اخطاء فيما اصاب) زيرا (فلا يظهر على غيبه احدا الا من ارتضى من رسول) وامثالى دلائل ايله سالبهٔ كليه اطلاق اوزرينه صحيح اولماز * قال فانه جبريل * جناب نبوت دخى بيورديكه چونكه يا عمر انك على الله ورسوله تفويض ايتدك بس معلومك اولسونكه اولى سائل جبريلدر كسرله غريب وزنى اوزرينه كه ملك معهوددركه غالبا الله تعالى ايله انبيا ارا سنده توسط ايدن اودر وانده دخى لغات كثيره واردر قاموسدن استطلاع اولنه اشهر اولان لغت ذكر اولناندر جبريل عبدالله وميكائيل عبيدالله واسرافيل عبدالرحمن معناسنه واروائح مطهره ايل كلمه سنه مضاف اوله كلمشلردر اسماء بشريه ده اسرائيل واسمعيل وامثالى كبى واكر ارواح خبيثه دن ايسه شيطنه مضاف اولور قوش قليوش كبيكه بونلر اسماء شياطيندندر واسم قابيل مدفوعدر زيرا اول بطريق التفؤل وضع اولنوب صكره (انما لعبر بالخواتيم) وفقنجه عاقبتى خير اولمشدر انك ايچون اسم حقيقى عندالله اولاندر يوخسه عندالناس دكل فافهم * اتاكم يعلمكم دينكم * اتاكم استيناف بيانيدركه ماقبلندن ناشى اولان سؤاله جوابدر اتاكم اتياندندر مجئ ايله فرقى بودركه مجئ برنسنه يى جانب مبدادن نقل واتيان اونسنه يى جانب منتهايه ايصال ملاحظه اولنور بس مبدأ مجئ جناب حق ومنتهاى اتيان خلقدر بوراده خطابى تعميم ايلدى زيرا جبريلك اتيانى يالكز عمر ايچون دكل بلكه عامهٔ مؤمنين ايچون ايديكه وقت سؤال وجوابده برمقدارى اول مجلس عاليده حاضر وبرمقدارى غائب ايدى واتيان دخى صورت بشريه ده واقع اولدى زيرا افاده واستفاده يه انسبدر وتوسط ملكده فائده تعظيم نبويدر زيرا انسانك حقه ارتباطى ايكى وجهله دركه برى بالواسطه وبرى بلا واسطه در وجناب نبوت بو ايكى وجهله حقدن استفاده ايدر وايكى مرتبه نك حكمتى ايفا وحقنى اعطا ايلردى وبردخى بودركه ملك اصلنده قواى روحانيهٔ بشريه دندر وحى والهام ايسه جانب سردن روحه وروحدن قلبه نزول ايدر بوجهتدن ملك خادم بشردر وبردخى تحصيل كمالته

بحسب

بحسب الغالب واسطه لازم اولديغنه تنبيه در نتكيم (وابتغوا اليه الوسيلة) اكا ناظردر و بوراده اتيان في الحقيقه جناب نبوتده در فاما مخاطبلره قلدى زيرا رسوله اتيان همان انلره اتياندر قال الله تعالى (وما انزل اليكم) يعني مخاطبلري منزل اليه اخذ ايلدى مع هذا منزل كه قرآندر رسوله انزال اولنوركه منزل اليه اودر (يعلمكم دينكم اتاكم ده اولان ضمير مرفوعدن حال مقدردر زيرا وقت اتيانده هنوز تعليم يوق بلكه عزم تعليم واردر وتعليم تكرار علمدر تاكه متعلمك قلبنده ثابت اوله زيرا جبلتنده نسيان واردر وافاضهٔ معلم دخي متعلمك قبول فيضه استعدادينه موقوفدر زيرا تلقي واخذه قادر اولميان متعلمه نسبتله انساندن حيوان كبيدر حيوان ايسه قابل خطاب دكلدر ديمشلردركه معلم لفظي اسم فاعل صيغه سي اوزرينه الله تعالى يه اطلاق اولنماز زيرا تعليم اني كندى نفسنده صناعت قبيلنه مخصوصدر صناعت ايسه مزاولهٔ عمل ايله حاصل اولان علمدر الله تعالى ايسه مزاوله ومعالجهٔ علمدن منزهدر ومصرده مسموعم اولمشدركه اهل مصر مقدم اهل صناعت اولان اهل ذمته معلم ديرلر استاذ وصناعتنده ماهر معناسنه مع هذا قرآنده مواضع متعدده ده تعليم الله تعالى يه نسبت اولنمشدر (ودين وضع الهيدركه شريعتدر يعني احكام اعتقاديه وعمليه دن عبارتدر ولكن اطاعت اولنديغي جهتدن دين وكتابت واملاء اولنديغي جهتدن ملت دينلور و بوراده تعليم ديني جبريله نسبت ايتديكي مجازدر زيرا تعليم في الحقيقه جناب نبويدن واقع اولديكه جبريل اول تعليمه سؤالي جهتيله سببدر ديمشلردركه بو معني حضرتك دنيادن انتقالندن برشهر مقدم واقع اولمشدر (معني ديمك اولوركه جبريل سزه دينكزي تعليمه عازم اولديغي حالده كلدى تاكه سؤال وجواب طريقيله واقع اولنمين امر دين قلبكزده راسخ ومتقرر اوله زيرا بو صورتله تعليم ابتداء خطابله تقريردن اقوادر و بوندن فهم اولنديكه اسلام وايمان واحسان دين كاملدر اكرچه شعب دين بونلردن زياده در وقرآنده كلور (ان الدين عند الله الاسلام) يعني ظاهر دين امور مذكوره

و باطن دين تسليم ورضادر كه اسلام حقيقى در وملت ابراهيم ديدكلرى فى الحقيقه بودر (وديمشلردركه عهد آدمدن غايته دك مشروع اولوب جنتده دخى باقى اولان ايكى نسنه دركه برى ايمان و برى نكاحدر (الحاصل هركسه لازمدركه دين كامل اهلى اوله واول كمال امور مذكوره يى تحصيلده دركويا كه بونلر اولدقجه ماعدايه اعتبار يوقدر نته كيم عرفاتده وقفه اولمسه حج درست اولماز وطاعات مستقله ده نيت بولنمسه عمل ساقط اولور مكركه بيع وشرى ونكاح وطلاق وطهارت ثوب وسترعورت وامثالى امور اوله كه بلانيه صحيح اوله اكرچه كمال جميع اعمال نيته مقارنتيدر مكركه تروك مقوله سى اوله پس شعب ايمانك مجموعى موجود اولمحق دين اكمل اولور

الحديث الثالث

* قال عبد الله بن عمر رضى الله عنهما سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول* معلوم اوله كه عبادله عند المحدثين دورت كيمسه دركه ابن عمر وابن عمرو بن العاص وابن الزبير وابن عباس در رضى الله عنهم وابن مسعود رضى الله عنه كبار صحابه دن ايكن عبادله دن معدود اولمدى زيرا ابن مسعودك وفاتى تقدم ايتمشدر بونلر ايسه خلق انلرك علمنه ضرورت واحتياج وقتنه دك معمر اولوب علملريله انتفاع اولندى انكيچون زياده شهرت بولديلر وعند الفقهاء عبادله اوچدر كه ابن مسعود وابن عمر وابن عباس در (سماع قصد له كوش طوتمغه وكيفما اتفق اشتمكه شاملدر استماع اخص دركه قصدله قولاق طوتوب دكلمكدر (يقول جمله حاليه در معناى كلام بودركه عبدالله بن عمر رضى الله عنه ديديكه رسول النبى صلى الله عليه وسلم اشتدم قائل اولديغى حالده يعنى قولاغم ايله بلاواسطه اشتدمكه بيوردى *بنى الاسلام* بناء مجهول اوزره بنيه اسلامدن مراد دين اسلامدر ومسلم بودينه انقياد ايلين امت مرحومه در نته كيم قرآنده كلور (هو سماكم المسلمين من قبل وفى هذا) يعنى كتب مقدمه ده وقرآنده الله تعالى سزه مسلم ديو آدويردى حقه استسلامكز اولدوغيچون *على خمس* خمس مؤنث

اولدیغی دعائمو یا خصال اعتبار یله در و بعض روایاتده تذکیر ایله خمسة کلمشدر خمسه ارکان معناسنه و بعضیلر دیدیلر که تمیز مذکور اولمیجق عددده تذکیر و تأنیث برابردر بونده اسلامی بنایه و اصول خمسه یی قواعد و ارکانه تشبیه واردر پس خیمه عمودی لوزدینه و قصص و داود دخی ارکان و قواعدی اوزرینه تأسیس اولندیغی کبی دین اسلام دخی بو بش نسنه لوزرینه مبنی و موقوفدر که قوامی بونلره منوطدر و اکا تشبیه المعقول بالمحسوس دیرلر زیرا نفوسده اوقع و فهومه اقربدر بو جهتدن قرآنده مثل و تشبیه چوق ایراد اولندی * شهادة ان لا اله الا الله و ان محمدا عبده و رسوله * شهادة لفظی جرله خمسه دن بدلدر ما بعدنده اولان معطوفات ار بعه نك مجموعی اعتبار یله و یا رفعله مبتداء محذوفه خبردر الاولی و یا احدیهن تقدیر یله فاما محذوف الخبر مبتدا اولمغه مساغ یوقدر منها شهادة کبی زیرا بو مقوله تقدیر اکثریا معدودلك عدم استیعابی محلنده اولور بوراده لیسه مجموع خمس مذکوردر (ان مخففه درکه اصلی انه در بعض نسخده عبده و رسوله یرینه رسول الله دوشمشدر ولکن اولکی اولادر زیرا حدیثده کلورکه (ابدؤا بالعبودیة و ثنوا بالرسالة) یعنی اشهد ان محمدا عبده و رسوله دیکز دیمکدر تا که تقدیم عبودیتله یهود و نصارای قولنی رد حاصل اوله زیرا یهود عزیر ابن الله و نصاری المسیح ابن الله دیدیلر بز که اهل ایمان و اسلامز عبده و رسوله دیرز و بر دخی بودرکه تقدیمده شرف عبودیته دلالت واردر زیرا عبودیتله خلقدن حقه توجه و رسالته ایسه حقدن خلقه تصرف واردر جانب ولایت ایسه اقوادر بو سببدن قرآنده (سبحان الذی اسری بعبده) وارد اولدی و لیلهٔ معراجده جناب نبوت صلی الله علیه و سلم ابتداء دخول حضرتده (انا العبد لا اله الا الله) بیوردی و اکا بقاء رسم دیرلر که اکامل امت حالیدر فافهم جدا (و کلمهٔ توحیدك بعض لطائفی بالاده ذکر اولنمشدر * و اقام الصلاة * اقام کسر له یا صلنده اقوام ایدی اعلال ایله واو ساقط و تائله تعویض اولنوب اقامة دنلدی صکره طول کلمه دن

لوتری اضافت تادن بدل قیلنوب حذف تاثله لمقام الصلاة دنلدی مع هذا بونده قرینی اولان اینایه موافقت ومناسبت دخی وار در تتمه کیم از ذواج ایچون حذف اولنمشدی دیه بنك مرادی بودر یعنی اول بش نسبته نك ایکنجیسی صلاته شروط ظاهره و باطنه‌سی ایله قوام و یرمك و تعدیل ایلمکدر زیرا ترك صلاة ضیق معیشته سبب اولدیغی کبی ترك تعدیل وتخفیف رکوع وسجود ایتمك دخی بویله در بو جهتدن محافظهٔ صلاة ومراعات شرائط لازم کلدی تا که رزق صوری ومعنوی ایله مرزوق اوله زیرا صلاة معراج معنویدر که حظ روحی استیفاء ایچون وضع اولنمشدر قرب حق اینسه ظاهرا وباطنا تشریفندن خالی دکلدر ودیمشلردرکه وضوده سر انفصال عما سوی الله وصلاتده سر اتصال بالله وار در که الصوفی کائن باین بومعنادر وتکبیرات جناب مطلقك هر حالده بی قید اولماسنه اشارتدر که تنزیه عامدر وبو صلت دیمکلری وجه مطلقدن اولمغله قیدی منافی وتنزیهی مستلزمدر (و بوفقیر شیخم سید الاقطاب شیخ فضلی الهی دن قدس سره مسموعم اولمشدر بیورمشدر وضویه حرکت توبه وانابته وتکبیرهٔ اولی توجه الهی یه اشارتدر که بو تکبیرله عالم ناسوتدن خروج وعالم ملکوته دخول ایتمش اولور بعده رکوعه انتقال عالم جبروته تجاوزه و بعده سجده یه انتقال عالم لاهوته وصولنه اشارتدر که بومقامده فناء کلی حصولیله وطن اصلیسنه صعود ایتمش اولور و بعده سجده دن قیام حالت بقایه اشارتدر که رجوع الی الوراء در ورکوع مقام قاب قوسین یعنی مقام صفاتدر که ذات واحدیه در وسجده مقام او ادنی درکه مقام ذات احدیه در وحرکات ست یعنی قیامدن رکوعه ورکوعدن قومه یه واندن سجدهٔ اولی یه واندن جلسه یه واندن سجدهٔ ثانیه یه واندن قیامه انتقال الله تعالینك سموات وارضی التی کونده خلق ایتمسنه اشارتدر پس رکعت واحده اول وآخر سلوکی و غیری حقایقی محتویه در ولیکن معرفت وحضور قلب لازمدر که حضور ایله نهایتك واستحضار ایله بدایتك صفتیدر زیرا اهل

نهایتده نسیان بولنمز تا که منسی اولان نسنه یی استحضاره محتاج اوله وحضوردائمدن مراد طرف خلقدن جانب حقه على الدوام انجذابدر که صلاتده دوام بودر وانك مصداقی عبودیت کامله ایله تقیدر و بو عبودیت اولمسه سوء خاتمه دن خوف اولنور که روحك فکر غیرله بدندن مفارقتی در والعیاذ بالله تعالى * وايتاء الزكوة * یعنی اوچنجیسی صدقهٔ مفروضه یی فقرایه دفعدر ولکن فقراء صابرین اولادر مقصود اهل تقوادر نتکیم حدیثده کلور (لا یأکل طعامك الا تقی) ودیمشلردر که ایتاء اعطادن اقوادر پس چونکه انفاق طهارت نفسه سببدر کرکدر که زکاتله اکتفا ایتمیوب صدقهٔ نافله یه دخی رغبت ایلیه زیرا حدیثده کلورکه مالده زکاتدن ماعدا صدقه دخی واردر وجه ترغیب بودرکه فرض مطلقا وجود واجب مرتبه سنده ونافله مطلقا وجود ممکن مرتبه سنده و شکره اشارتدر پس شکر مطلق اهل اولمغه فرض ونافله ایله تقید لازمدر (و بعض عارفین وار درکه افلاس حقیقی دائره سنه دخول ایچون عبادت مالیه و بدنیه دن کندی نفسلریچون هیچ برنسنه ادخار ایتمیوب غیره هبه وبذل ایدرلر وبلکه کندی وجود مجازیلرندن دخی بالکلیه منسلخ اولوب وارلغی حقه ترك ایلرلر که انفاقك حقیقتی بودر (ودیمشلردرکه انفاق الاغنیاء (اخراج المال من الجیب وانفاق الفقراء اخراج الاغیار من القلب وانفاق کلی صفت صدیقیه درکه جمیع مالنی حضور رسوله کتوردکده ما ابقیت لاهلك یا ابا بکر) دیو سؤال اولنجق (الله ورسوله) دیو جواب ویردی یعنی اهل و اولادمه الله ورسولی آلیقودم جمله وارم طریق رضاده بذل ایتدم دیدی وصدیق رضی الله عنه بو مرتبه ایله سرافراز اولوب اصحابدن هیچ بر فرد اکا معادل اولمدی انکیچون مقرب حضرت ومقدم اهل خلافت اولدی * وحج البیت * حج فتحله اهل حجاز وکسریله اهل نجد لغتیدر وایا ما کان حج اقامت مناسك ایچون قصد مکه در یعنی وجه مخصوص اوزرینه قصد زیارتدن وبیت اصلنده بیتوتت ایچون شملدر طکره هر مسکنده م

استعمال اولنمشدر واشبو رافضه ذوو البيوتات ديرلر كركه هاشمي اولسون
وكركه اولمسون زيرا اول اثناده الخضر ايله تعلم ايتمزلر بلكه بيوتله
معروفلر ايدي نته كيم آل شيبه‌دن اولانه بيت شيبه دينلور وصكره غلبة
استعمال الله كعبه يه بيت دينلدي ثريايه نجم وآل رسوله اهل بيت ومصحف
عثمانه رضي الله عنه امام وتصنيف سيبويهه كتاب وخويلد بن نفيل نام
كيمسه يه صعق دينلدكلري كبي (وديمشلردركه بيت معمور محاذات
كعبه‌ده در انكيچون سماده مختار اولان بيت معمور وارضده كعبه در
(وديمشلردركه كعبه الله تعاليك دار الضيافه‌سي وابراهيم الخليل
عليه السلام مثله‌ي وحجاج ضيف الله دركه سفره رحمت اوزره يننده
جلوس ايدرلر وحديثده كلوركه هر يوم بيت اللهه يوز يكرمي رحمت
نزول ايدركه التمشي طائفلره وقرقي مصليلره ويكرمي وجه كعبه يه
ناظر اولانلره در پس كعبه يه نظرده بو شرف اوليجق انسان كاملي
يوزينه نظرده نقدر رحمت اولمق كركدر نظر اولنه (وشرف كعبه‌دن
اوتوريدركه بر كيمسه حجه قادر ايكن ترك ايلسه دنيادن يا يهوديت
ويا نصرانيت ويا مجوسيت اوزرينه انتقال ايدر ديو تهديد اولنمشدر
وبر كيمسه صلاتده قيامدن عاجز اولوب قاعدا قيلسه جائز اولور
صكره قيامه قادر اولسه اعاده لازم كلمز وكذلك بر كيمسه نصابه مالك
اولوب مالي هلاك اولسه اندن زكاة ساقط اولور اما بر كيمسه حجه
قادر اولوب حج ايتمسه وصكره معسر اولسه ويا مالني سبيل خيره صرف
ايلسه اندن حج ساقط اولمز وكذلك اداء صومدن عاجز اولسه
شيخ فاني كبي كفارت وفداء جائز اولور اما حجدن عاجز اولسه احجاج
لازم كلور ومالي عاجز وده حج واجب اولور پس اكر غيري سنه لك ايچون
حج ايدوب صكره عجز زائل اولسه ما عاده لازمدر اولكي حج تطوع
اولمش اولور (وديمشلردركه صدقه رحم وتنفيس عن المكروب تطوع
حجدن افضلدر وتنفيس اونتركه فقيره خصوصا كه صاحب عيال
اولانه اطلق ويا مديونك دينني ادا ايليه ولكن اغنيه علما الذين نبي بهره
واعلا فاضلده‌دن فائق اولورلر انكيچون نسته يتيم مكروب مضطر اسنه حالا

كالرقا المسعر فليحفظوا الاحوال ولينتظروا المآل فانه العذاب والنكال
(وبعض مسائل حج بالاده در و بوراده استطاعت ذكر اولنمدى
شهرتندن اوتورى زيرا هر طاعتده شرط واردر كه حاصل اولمدقجه
وجوبى متقرر اولماز *وصوم رمضان* صوم اصلنده امساكدر
مطلقا كرك طعامدن وكرك كلامدن وكرك مشيدن وكرك غيريدن
حتى مسيردن و باعلفدن امساك اولنان فرسه صائم وريح راكده يه
واستواء نهاره صوم ديديلر زيرا كرچه استواده دخى حركت شمس
واردر ولكن زياده بطؤندن كبد سماده واقف ظن اولنوب صوم
وامساك دنلدى وصوم شرعده مكلفك نيت ايله خيط ابيضدن
خيط اسوده دك تناول اطيبين دن يعنى اكل ونكاحدن واستمناء
واستقادن امساكدر (بعد ذا غيرى احاديثده صوم حج اوزرينه تقديم
اولنديغى تاريخده تقدمندن اوتوريدر زيرا صومك فرضيتى هجرتك
ايكنجى سنه سنده وحجك التنجى ده وياطقوزنجى سانده در و بوراده
تأخير اولنديغى صومك شرفنى بيان ايچوندر زيرا صلاة وزكاة وحج
عبده راجع اولمغله برسياقده نظم اولنوب صوم حقه راجع اولمغله
افراد بالذكر قلندى متكلم حديث قدسيده مكاور (الصوم لى وانا اجزى به)
بو معنادن كبار محققين ديمشلردر كه مختار عبادات عندالله صومدر
وجبريل وميكال آيتندن ميكائيلى جبريل اوزرينه عطف كبى زيرا
امام شعرانى بعض تصانيفنده ديمشدركه جبريل فلك قمرك صاحبى
اولان اسمعيلدن اكبردر وميكائيل جبرائيلدن واسرافيل ميكائيلدن
افضلدر انتهى بالمعنى زيرا بعض احاديث قدسيه واردر كه اوراده
رواه رسول الله عن جبرائيل وجبرائيل عن ميكائيل وميكائيل عن
اسرافيل واسرافيل عن الله تعالى ديرلر پس بوندن ميكائيلك جبرائيل
اوزرينه تقدم وفضلى لازم كلور وبونى تأييد ايدر شول قول كه
ديمشلردر مقام اسم رب مقام برزخيدركه سماء سابعه ايله كرسى
مابينندهدر ومقام جبرائيلى ايله مقام ميكائيلى مابينده متوسطدر
وحرمت شهر رمضان اولقدردركه ديمشلردر هر معصيت الله تعاليدن

مغفور نمه مستحقدر الا شول معصيتكه جزءمت رمضانه متعلق اوله
مغفور اولماز كما في منهاج المذكورين مثلا نهار رمضانده بلا عذر
جهارا افطار ايتمك اكر بطريق الاستهزاء والاستهانه والاستحلال
دكل ايسه تعزير وحبس اولنور والا قتل اولنور و بو راده جهل عذر
اولماز زيرا فرض صومك امور دينيه دن اولديغي ضروريدر دليله
محتاج دكلدر واكر سرا افطار ايتديسه تعزير يله اكتفا اولنور وعذر له
افطار ايتديكي صورتده دخي علنا اكل وشرب ايتمك كركدر حتى
اهل ذمت بله مشتهيات اكلندن منع اولنورلر زيرا استخفاف وحق باطل ايله
معارضه دن خالي دكلدر (واصول فقهده شرح رهاويده كلور كه
بر كيمسه يوم شكده نافله ديو صومه نيت ايلسه صكره اول كونك
رمضان اولديغي ثابت اولسه معفو اولور يعني فرضه نافله ديو نيت
ايتمش كبي اولماز فاما رمضانيتي معلوم اولان كوني نافله ديو نيت
ايلسه كفردن خوف اولنور زيرا صوم رمضان فرض حينيدر
نافله اعتقادي ايسه اني منافيدر (وواجب اولميان نسنه يي واجب
اعتقاد ايتمك دخي بويله در اكر اول واجب اولميان نسنه نك
عدم وجوبي ديندن بالضروره معلوم ايسه صلاة سادسه كبي زيرا
صلواة خمس اولوب انك اوزرينه زائد فرض اولمديغي ضروريدر
(بعد ذا امور مذكوره خمسه عند اهل السنه اسلام كاملك تعريفيدر
اكر شهادتدن ماعدا سني ترك ايلسه فاسق اولور و بعض علماء ظواهر
تهديداته بناء كافر اولور ديديلر من ترك الصلوة متعمدا فقد كفر وامثالي كبي
(و بو مقامك تفصيلي بودركه ايمان واسلام اوچ رايه اوزرينه
اوچ معنايه اطلاق اولنور اولكيسي تصديق مجرد وايكنجيسي تصديق
مع الاقرار واوچنجيسي تصديق واقرار وعملك مجموعيدر كه امام
شافعي بو اخيره ذاهب اولوب عملي ايماندن جزء قلمشدر و سائرلر اينسه
ايمان كاملدن جزء قلمشدر بس تارك عمل حقيقت ايماندن خارج اولماز
بلكه ايمان كاملدن خارج اولور (وتارك اقرار ما فعيد بناه ترك ايدرسه
فيها والا عند الله مؤمن اولماز (وابن عبد السلام جعشيدركه اظهر

اولان بودركه ايمان تصديق قلبى ولسان انك ترجمانيدر پس كلمهء شهادتك تلفظى واجب اولديغى بلوب نطقدن امتناع ايدركيمسه ضلالك وجوبنى بلوركن امتناع ايدن كبى اولوب ترك واجب ايله آثم اولور يوخسه مخلد فى النار اولماز زيرا حديثده كلور (يخرج من النار من كان فى قلبه مثقال ذرة من الايمان) وينه كلور (من مات وهو يعلم ان لا اله الا الله دخل الجنة) يعنى بو حديثلرده اسم ايمانى تصديق اوزرينه اطلاق واردر فقط كه اقرار وعمل انده داخل دكلدر تكثيم رحمت واسعهٔ الهيه يه مناسب اولان بودر

* الحديث الرابع *

قال ابن مسعود رضى الله عنه * ابن مسعودك عند المحدثين عبادلهء اربعه دن اولمديغى حديثو سابقده اشارت اولنمشدر انسان العيونده كلوركه ابتدا مصحفه مصحف ديو تسميه ايلك عبدالله بن مسعودك برادرى عتبة بن مسعوددن صادر اولمشدر انتهى ولكن بونده نظر واردر بلكه لفظ مصحف ابتدا رسول الله دن صلى الله عليه وسلم صادر اولمشدر تكثيم احاديث جامع الصغيرده كلور (اعطوا اعينكم حظها من العبادة النظر فى المصحف وهو ما جمع فيه القران او الصحف) سؤال اولنورسه كه زمان رسالتده مصحف يوغيدى زيرا قرآنك نزولى تمام اولمامشدر جواب بودركه اول وقتده كتاب وحيك املا ايتدكلرى بعض صحف وارايدى صكره ايام خلافت صديقده جملهء قرآن صحف متعدده ده درج اولنوب ايام خلافت عثمانيده ترتيب اوزره ينه يازيلوب مصحف واحد قلندى پس مصحف تعبيرى معجزات نبويه دن اولور * حدثنا رسول الله صلى الله عليه وسلم * يعنى جناب رسالت بكا اول مجلسده حاضر اولانلره بطريق الخطاب خبر جديد القا ايلدى زيرا تحديث بطريق الخطاب اولان اخبار در اخبار لفظى ايسه اندن اعمدر زيرا خبر ويرمك كتابتله دخى اولوركه انده خطاب يوقدر شول وجهدن كه خطاب كلامى حاضره توجيه در و بورادندركه صلاة نهاريه يه محادثه مع الله ديرلر زيرا نهار زمان محادثه ناسدر وصلاة ليليه يه مسامره ديرلر زيرا

سمرحديث ليلدر وصلاة سريه يه اختصاص ديرلر زيرا بينه و بين
الله مساردر وصلاة جهريه يه تبليغ ديرلر زيرا انده غيره ابلاغ وايصال
واردر و بويله مقاماتده تحديثله تعبير اولنمق اخبار دن اولادر زيرا
حديث رسول اطلاقي خبر رسولدن اشهر در وحديث كلام قديم
مقابله سنده وضع اولنمشدر زيرا كلام مخلوق حادث وكلام خالق
قديمدر انكيچون قرآنه مخلوق دين كافر اولور * وهو الصادق *
جمله معترضه در يعني ورسول تحديثنده صادقدر كه خبري واقعه
مطابقدر اكر بوماده ده واكر غيري مواد ده زيرا خلافت كبراسي
جهتندن (ومن اصدق من الله قيلا) مظهريدر بو سببدن اني
تصديق ايتمك حق تصديقدر وتكذيب دخي تكذيبه راجعدر پس
بو جمله معترضه كلام ابن مسعود لولمش اولور * المصدوق *
معلوم اوله كه واقعه مطابق اولان كلامله مخاطب اولانه مصدوق
وغير مطابق ايله مخاطب اولانه مكذوب ديرلر واول كلام مصدوق فيه
ومكذوب فيه در انكيچون (ذلك وعد غير مكذوب) نظمي غير مكذوب
فيه ايله تأويل اولنمشدر زيرا مصدوق ومكذوب خطابه صالح اولان
انساندر بوخسه وعد وامثالي دكل وحواشي كشافده سعد الدين
ديمشدركه المصدوق من صدقه الله فيما اوحى اليه من صدقته في القول
اذا قلت له الصدق انتهى (پس مصدوق لفظنده معناي مذكوردن
غيري واقعه مطابق محل يوقدر اكرچه بعضيلر يوق يره اكثار كلام
ايتمشلردر ورسول اللهي صلى الله عليه وسلم مصدوقيت ايله وصف
ايتديكي اخبار واحاديثي تصحيح ايچوندر يعني اكا وحي والقا اولنسان
كلام الهي وخبر قدسيدر كه كيمي وساطت ملك وكيمي بلا واسطه
نازلدر بوخسه كهنه يه القا اولنان اخبار جنيه مقوله سندن وخرافات ايله
مخلوط اولان كلمات قبيلندن دكلدر والا بعض اخبارنده حاشا كذب
ظهور ايدردي پس كلام نبوي صبح صادق كبيدر كه كندنجه فروغي
مزيد اولمقده در زيرا مطلع صادقدن اولمشدر واخبار اكاملك اولياء دخي
بويله در شول جهتدنكه وهم وخيال ووسوسه دن محفوظلردر

*اِنَّ

* ان احدكم * كسر همزه ايله لفظ نبوی بی حكليه اوزرينه وارد
اولنمشدر اكرچه فتحه يه دخی فی الجمله جواز واردر ضمير جمع زمان
خطابده موجود اولنلره شاملدر اكرچه منقوض اولنلره دخی حكم آتی
منبطقدر ولكن مقصود دكلدر يا ايها الناس كبی (احد واحد كبيدر
لكن اول كی مرتبه يه دلالت ايتمزلر نته كيم الله ورحمن بردر
ولكن جلاله مرتبه ده الدر رحمن اسمی دكل (واصل اولان احد
نفيده وواحد اثباتده استعمال اولنمقدر وكاه اولور كه احدهما مكان
آخرده مستعمل اولور (ونسقده احد وعشرون كثير واحد وعشرون
قليلدر احد بنی آدمه مخصوص وواحد عامدر (احد ذاتنده واحد
صفاتنده متبارکی او لمیاندر نتكيم مرتبهٔ ذاته ذات احديه صفاته
ذات واحديه ديرلر * يجمع خلقه * صيغهٔ مجهولله دو جمع متفرق
نسنه يی تأليفدر مجموع او رادن بورادن جمع اولناندر كركسه شیء
واحد كبی اولماسون وجميع ضد منفردر واجمع الامر جمله جميعا
بعد ما كان متفرقا (وخلق اصلنده خليقه دن مشتقدر خليقه
برنسنه نك طبيعت وحقيقتيدر وعالم وآدمدن هر بری صورت الهيه
يعنی حقيقت الهيه اوزرينه مطبوعدر كه صفات كماليه در بو جهتدن
خلقه خلق دنلدی (وعلماء ظاهر ديديلر كه خلق تقدير مستقيم وتركيب
اجزاء وتسويهٔ اجسامدر (بوراده خلق مايخلق منه معناسنه در يعنی
مادهٔ انسانيه دركه نطفهٔ رجل وماء مرأه ودم حيضك مجموعيدر كه
بو مجموع اوزرينه تربهٔ مدفنندن مقدارذره اخذ وتفريق وجمله سی
مزج اولنور بو جهتدن انسان آخر ترابی اخذ اولنديغی يره دفن اولنور
اشته قرآنده (انا خلقنا الانسان من نطفة امشاج بودر (سؤال اولنورسه كه
ابن مسعود حديث مذكوری تفسير ايدوب ديمشدر كه نطفه رحم
مرأه يه دوشدكده الله تعالی انی برنسنه خلق ايتمك مراد ايلسه
بشرهٔ مرأه ده هر ظفر وشعرك تحتنده وارنجه منتشر اولوب قرق كون
مكث ايتدكدنصكره رحمه دم صورتنده نزولی ايدر اشته جمعدن مراد
بودر ديديكه بونده فی الحقيقه متفرقی جمع واردر و بويله مواضعده

كلام صحابي حديث مرفوع حكمنده در بومعنى ايسه بالاده مقرر
اولان جمله مجتمع اولماز زيرا تفسير مذكوره محالفدر (جواب بودركه
عقلايه ظاهردركه مولود بعدالولاده رحمه عودتى محال اولديغى كبى
نطفه دخى ذوبان وانحلال طريقيله رحمه منصب اولدقدنصكره
يردخى اجزاء بدنه سارى اولماز بلكه (فمستقر ومستودع) اشارتى اوزره
رحمده استقرار ايدر اكرچه قدرت الهيه يه نسبتله عجز و بعد يوقدر
فاما اول نطفه نك ابتداء نزولده بدنه ساريه سى اولديغى كبى انكيچون
جميع اعضايى غسل ايتمك فرضدر بعدالاستقرار تسخين رحم وساطتيله
قوت منتشره سى وار در واولى قوت مسخنه نك تأثيريله بطريق
التدريج ماء ابيض صورت دم ايله متلون اولور بومعنى ايسه جمع
مذكوره مقررى منافى دكلدر نتكيم شرعده كلوركه مطر تحت العرش
يردن يادن نزول ايدر بوخود مسلمدركه مطر وجه ارضده اولان دريادن
صورت بخارده تصاعد ايليوب سحابه بالغ اولدقده سحاب انى غربله
وتقطير ايدر وعذوبت مطر اول تقطيردن حاصل اولور مع هذا
اصلى ماء مالحدر پس مطرك تحت العرش اولان دريادن نزولى
تأثيرات علويه ايله حصولنه اشارتدر زيرا اجرام علويه آباء
وسفليه امهات وازدواجات افعال و شئوندركه نتايج افعال
وشئون الهيه در قال تعالى (كل يوم هو فى شأن) فاما نيل مصر
حقنده كه جنتدن خارجدر ديو روايت واردر حقيقتى اوزرينه دركه
طرف فلكدن بحر ظلماته منصب اولوب اورادن منقسم اولديسه واندن
اقطار ارضه متفرق اولور وفرات حقنده دخى وارد اولمشدر ولكن
جنتده كى كيفيتلرى اوزره اولمدقلرى بحسب الموطندر فافهم جدا
* فى بطن امه * بطن ظهرك مقابليدر بوراده ذكر كل واراده جزء
طريقيله رحمدر يعنى بطننده خصوص اوزرينه منبت ولد در
بومعنادن من جهة الولاد اولان قرابت ووصلته رحم ديرلر (و يردخى
بوندركه بطن باطنه اشارتدركه ظاهرك مقابليدر بطن اما يسه
ام الكتاب يعنى علم الله مقابليدركه علم الله غيب اضافيدر وام اب

مقابله سنده درکه والده در کرك قريبه وكرك بعيده وفي الحقيقه والدهٔ بعيده نفس كليه ومتوسطه جوا وقريبه بلا واسطه اولاندر وقرأنده كلور (خلقكم من نفس واحدة) يعني سزي اصل واحددن خلق ايتديكه آدمدر ولكن حوا ايله ازدواج طريقيله اشته بو عالم اجسامه كوره در فاما عالم ارواح مجرده يه كوره اصل واحد عقل اولدركه نفس كليه ايله ازدواج ايدوب بو كائنات ترتيب اوزرينه خلق اولنمشدر بو معنايه كوره خلقت جسم آدم وحوادن وخلقت روح عقل اول ونفس كليه ده جمع اولنمش ايدي اول ايسه علم الهيده متفرق ايدي انك ايچون ديديلركه فيض اقدس فاعل وفيض مقدس قابل اولوب ايكيسنك ازدواجي ماء رجل ايله ماء مرأه نك اجتماعي كبي اولدي وعالم عقله بطن دينلديكي كبي زيرا هنوز ظهور ارواح يوغيدي نفس آدمه دخي بطن دينلدي زيرا هنوز اجسام اولاد ظهوره كلمش دكل ايدي وهر مقامه كوره بر بطون وبر ظهور اعتبار اولندي واولاد دخي اباء وامهاتك اطواري اوزرينه حركت ايدوب كلدي انك ايچون بيوردي كه *اربعين يوما* يعني سزدن بريكزك مادهٔ خلقي انا رحمنده قرق كون جمع اولنور يعني جمع اولنوب قرق كون مكث ايدر* نطفة* اول مادهٔ مجموعه نطفه اولديغي حالده يعني قرق كون نطفه صورتنده اولوب اندن اون دمه منقلب اولور زيرا نطفه شول ماء صافيدركه (من بين الصلب والترائب) دفقيله خروج ايدر واندن اولان محمدن ولد تكون ايدر يعني ابتدا عجب الذنب ديدكلري عظم خردلي وانك اوزرينه اعضا واجزاء سايره بسط اولنور ويوراده قرق كوندن مراد حقيقتي اوزرينه در زيرا كرچه مدت تخمير طينت آدم قرق سنه ايله تقدير اولنمشدر ولكن اول تفصيل اولادنده اجمالي اولديغي سرعت ولادلم تكثير ناسدن اوتوريدر انك ايچون ذهب عزيز اولدي زيرا اوتوز آلتي بيك سنه ده وفضه اون سكز بيك سالده تكون ايدر (ويوم اصلنده يكرمي درت ساعتدر صكره شمسك حدوثي وطلوعي وغروبي حسبيله تنصيف اولنوب ليل ونهاره بولندي واربعين ايله تحديدك سري بودركه اكثر

انبيا عليهم السلام ار بعينه بلوغنده نبوتله مبشر اولديلر زيرا سن وقوفك معاني وكمال عقل ورشدك نهايتيدر (و بردخي تأني به ارشاددر زيرا عالم قدرت باشقه وعالم حكمت باشقه‌در بعني عالم قدرتده ملاحظهٔ اسباب وترتيب اولمازبلكه كن فيكون عالميدر بني اسرائيله تيه‌ده ايكن من وسلوى نزول ايتمك كبي ومائدهٔ عيسويه وامثالي دخي اندندر عالم حكمت ايسه بو يله دكلدر نتكيم اصحاب كهف حقنده كلور (ونقلبهم ذات اليمين وذات الشمال) يعني اصحاب كهفي بلا تقليب محافظه‌يه قادر ايكن عالم حكمتك حكمبله معامله ايليوب تقليب ايلدى مع هذا بو ابدانك انتقالدن صكره تحت الارض صوركل بلا تقليب انحلال وانفساخدن مصون ومحفوظدر پس عالم حكمت عالم قدرته قياس اولنماز بلكه الله تعالى فعال لما يريددر والله تعالى بز سنه بي عند الاسباب ايشلر بو خسه بالاسباب ايشلمز زيرا اسبابي خلق ايدن دخي اودر (و بردخي بودركه سر تربيع حقائق كليه‌ده جاريدر تربيع عرش وعناصر وطبائع واخلاط واربعين موسويه ومدت تخمير آدم وامثالي كبي وحديثده كلور (خير الاصحاب اربعة و خير السرايا اربعمائة) وجميع اشيا امهات صفات الهيه اوزرينه ظهور ايدركه دورت صفتدر حيات وعلم وارادت وقدرت كبي (و بردخي بودركه دور كامل قرق در يعني مدبرات كه سبعهٔ سياره‌در دورافلاكي قرق سنه‌ده تكميل ايدرلر يعني قمر شهر واحدده و عطارد سنه اشهرده و زهره عشرة اشهرده و شمس سنهٔ كامله‌ده و مريخ اون سكز شهرده و مشتري يكرمي اوچ شهرده دور ايدركه بومجموع ادوار اون سنه ايدر وزحل اوتوز سنه‌ده دور ايدركه بونك دوريله جملهٔ مدت تمرق سنه اولور وقرآنده كلور (وقد خلقكم اطوارا) امر ادتطورات سبعه دركه عناصر ومركبات واخلاط ونطف وعلق ومضغ وعظام ولحوم اولدقلريدركه سكزنجي طورده نفخ روحله حي اولدقلريدركه نتكيم قرآنده كلور (ثم انشأناه خلقا آخر) و بو معنى قدرتده اشهردر زيرا بونده اعياني صور مختلفه‌ده تقلب وار دركه كمال قدرته دالدر پس بو سر ايچون امر وجود بطريق الاستحاله

تدريجى

اوصهات صفات دورتدر

كتدريجى قلندى اكرچه قدرتك دفعة انشايه دخى صلاحيتى واردر
ومعتمددر يعنى بدندن اوتورى ابو البشر مادەسى تراب واندن طين واندن
حمأ مسنون اولدقدن صلصال كالفخار قلندى وخلقتنده كورلدكه
نطفه رحمده استقراردن صكره زمان تصويرى اولدقده الله تعالى
حضرت آدمدن برينى اولان نسبى احضار ايدوب (فى اى صورة ما شاء
ركبك) موجبنجه تصويره متوكل اولان ملكه مراد ايتديكى صورتى
اوزرينه تصوير ايتدررلكه بعض مولود والدينه و قرابت
قريبه يه بكزمديوب اباعده نزوع ويا ابعد اجداد وجدات واعمام وعمات
واخوال وخالات وامثالى كبى * ثم يكون علقة * ثم نرخى زمانى ومهلت
ايچوندر يكون ضميرى خلقه راجعدر معناسى بودركه بوندن صكره
يعنى رحمده ابتداء استقرارنطفه دن قرق كون مرور ايتدكده اول خالق
يعنى مادۀ انسانيه سفيد ايكن سرخ رنك اولوب علقه صورتنه
استحاله ايدركه علقه حركت ايله دم غليظ جامد در رحمه علوق
اولدوغندن اوتورى علقه دنلدى نتكيم علق ديرلر شول دوده كه
مص دم ايچون بحسب الغالب حلقوم حيوانه واعضاء انسانه ياپشور
(وبر دخى بودركه اشيانك وجودى بحسب ذاتى اوزرينه مضيدركه
مخلوقه بكوره اكا عشق وعلاقه ديرلر نتكيم حوانى ضلع آدمدن خلق
ايدوب كلك جزء علاقه سى كبى اكا علاقه ويردى وازدواجنى علاقه
اوزرينه بنا قلدى بو سببدن مايۀ انسانى دم صورتنده نطفه دن قلدى
وحقيقت وجود علاقه اوزرينه مبنى اولدوغنه اشارت ايلدى بناء
على هذا مرتبۀ لوجيه مرتبۀ ارتباط ديديلركه حقه نسبتله علاقه نك
معناسى ارتباط معنويدر (وبونده اشارت واردركه قوام وجود دم ايله در
انكيچون روح حياتى ديدكلرى دمدن عبارتدركه عروقده ساريدر انكيچون
بو روحى حلول ايله وصف ايتديلر روح انسانى منفوخ ايسه بويله
دكلدر (سؤال اولنورسه كه آدمدن مقدم لحم وشحم ودم صنادى
مخلوق كلديكى جواب بودركه التمش بيك سنه مقدم بنو الجان كلدى
اكرچه صورتنده بنى آدمه مباين ايديلر نتكيم ويسفك الدماء نظمنده

اکا اشارت وار در زیرا اول وقتده سفك دم ایدن بنوالجان ایدی
ودیمشلردر که آدمدن مقدم التی نوع مخلوق کلمشدر که آدم یدنجیسی در
وانلر جن و بن وطم ورم وحس وبس درکه جمله سی افساد فی الارض
وسفك دم ایتمشلردر پس دم حیوانی انسانه مخصوص دکلدر بلکه
مقدم کلنلرده واکثر ذی روحده واردر * مثل ذلك * نصبله درکه نزع
خافض اوزرینه در یعنی مادهٔ انسانیه نطفه اولدیغی زمان مقداری
کبی که قرق کوندر مقصود هر صورتك سیرار بعین ایله اتصافنی
بیاندر وفی الحدیث (من اخلص لله اربعین صباحا ظهرت ینابیع
الحکمة من قلبه علی لسانه) قرق صباحدن مراد قرق کوندر
(ودیمشلردر که بر کیمسه قرق کون طی ایدسه یعنی افطار ایتمیوب صوم
وصال ایلسه قدرت ملکوتیه ونیجه اسرار جبروتیه ولاهوتیه ظهور
ایدر فاحفظه * ثم یکون مضغة مثل ذلك * مضغه اصلنده مضغ
اولنجق مقداری ات پارهسیدر صکره جنینك بعد العلقه منتهی
اولدیغی حالته اسم قلندی یعنی علقه دن استحاله ایدن لحمه اطلاق
اولندی مضاغه ضمله بعد المضغ اغزده قلان بقیه در ماضغان ایکی
شدقدر که مضغ طعام ایدرلر وبادیه نشین اولان بلغاء عربه مضاغ
الشیخ والقیصوم دیرلر که شیخ کسر شین معجمه وحاء مهمله ایله وقیصوم
قافله بادیهده بتر بر اوتدر (مثل ذلك کالاول ار بعینه اشارتدر یعنی
قرق کون مقداری زمانده استحاله ایدوب قرمزی قان ایکن قزل ات
پارهسی صورتنه دخول ایدر پس استحاله ایدن صفت وهیئتدر یوخسه
مادهسی اولکیدر زیرا حقائق واعیانده استحاله اولماز ونحاسك طرح
اکسیرله ذهبیتی وامثالی دخی بویله در ودیمشلردر که میوه یی شمس
پشورر وقمر اون ویرر وکوکبدن طعم ولذت حاصل اولور یعنی بر نسنهده
ابتدا قابلیت کرکدر تا که اسباب خارجه تأثیری ایله خواص والوان
ظهور ایلیه ایشته شیء واحد ده لون واحد نیجه ایسه لونین والوان
دخی اکا قیاس اولنه مثلا لالهنك درونی سیاه و برکی زرد در یاسرخ ویا ملون
اولمق کبی (بعدذا قرأنده اطوار انسانیه کاه ثم وکاه فائله ترتیب اولنمق

میانده تخالف یوقدر اکرچه بعضیلر تطبیقه تصدی ایلیوب فا یی ثم معناسنه حمل ایتمشلردر ولکن تعقیب وترتیب هرنسنه نك حالنه کوره وکندی حسبیلهدر مثلا تزوج فولدله دیرلر مع هذا تزوج ایله ولادتك میانده مدت حمل واردر وترتیب دخی بویله در مثلا قرآنده (فخلقنا العلقة مضغة) ثم من مضغة معناسنی منافی دکلدر زیرا مراد یاذکرده ترتیبدرکه ایکی اربعین میانده اولان مهلتده مانع دکلدر و یاخود اربعین ثانینك اولی ماتقدمك اخرینه اتصالیدر بو ایسه ثانینك تمامه حصولی زمان طویلده اولدیغنی قدح ایتمز فاعرفه (معلوم اوله که بومحلده کلنجه اوج طور مرور ایتدیکه طور نطفه وطور علقه وطور مضغهدر وطور مضغهده که اوچنجی اربعین در تصویر جنین واقع اولنور یعنی تسویهٔ جسد له الولد سراپیه مضمونی اوزره جملهٔ اجزاء بدردن ذائب ومنحل ونازل اولان نطفه نك مشتمل اولدیغی اعضا وجوارح صورته کلور (و بعض روایاتده که نطفه اوزرینه قرق ایکی کون مرور ایتدکده برای تصویر ملك ارسال اولنور دینلدی کرچه ظاهرا تصویرك ایکنجی اربعینده اولماسنی اقتضا ایدر ولکن بوتصویردن مراد تقدیر تصویردر یوخسه حقیقت تصویر دکل زیرا بحسب العاده قبل المضغه تصویر متحقق اولماز شول وجهدنکه رقم علی الماء کبیدر وجائزدرکه مواد غلیظهیه کوره تخطیط خفی واقع اوله نته کیم بعض احادیثده کلورکه ام الولد حرة وان کان سقطا یعنی ام ولد بیع ورهن وهبه و ...زیل ملك اولان وجهله تصرف اولنمامقده حره کبیدر کرکسه ولد سقط اولسونکه هنوز منفوخ الروح دکلدر و یاخود مخطط اولسونکه تخطیطنك خفاسی سببیله انی انجق قوابل بلسون وهذا مجمع علیه الآن کما فی شرح الجامع الصغیر للمناوی یعنی علماء تخطیط خفی یه دخی اعتبار ایتمشلردر هرنقدر خفی اولورسه ده بلکه علوق واقع اولمق حکما نفس تصویردر زیرا بعض امورده نظر ماله و بعض مواد ده حکم حاله در بناء علی هذا قبل نفخ الروح اسقاط جنین ده آثم اولماز دیدیلر (ومصور فی الحقیقة الله تعالی در

تنکیم قرأنده کلور (هو الذی یصورکم فی الارحام کیف یشاء)
و بو مقامده ذکر که الله تعالینک بر اسمی دخی مصوردر وملک اول اسمک
مظهریدر زیرا اکثر افعال الهیه بحسب الحکمه واسطه ایله در
تنکیم ملک الموت اسم قابضک مظهریدر انک ایچون (الله یتوفی
الانفس) ودخی (قل یتوفاکم ملک الموت) وارد اولمشدر و ظاهر بوزندن
فاعلی ینه الله تعالیدر یعنی تعالی وساطت ملک ایله رحم امده جنینی
هیئت مخصوصه اوزرینه تصویر ایدر ذکر وانثی واسود وابیض
تام وناقص وطویل وقصیر وحسن وقبیح وامثالی کبی وتصویری
دخی تعدیل تام اوزرینه درکه شق واحدده اولان اعضانه هیئت
ومقدار اوزرینه ایسه بلا تفاوت شق اخرده دخی اویله در ومصورلک
الواننده اولان اختلافات که ابیض واسود واصفر واحمر واشقر
اولمقدر تراب ارضه تابعدر که هرکسک ترابی نه کیفیت اوزرینه ایسه
لونی دخی اکا کوره صورت بولمشدر حتی بنی نبات اولان موضعدن مأخوذ
اولان ترابدن تصویر اولنان کوسج وکوسج دخی طبقات مختلفه اوزرینه
کلدی وبا نبات اولان محلدن مأخوذ مصور ملتحی وملتحی دخی مراتب
متفاوته اوزرینه اولدی اشته صور جسمانیه انسانیه ده تفاوت وتغایرلک
اصلی بودر (فاما اختلاف اخلاقده سر الهی عالم ارواحده ارواحک
تعارف وتناکریدر یعنی اصناف ارواحدن اختلاف مراتب اوزرینه
قنغی روحله مناسبت ایتدی ایسه عالم اجسامده انکله خوبی ایله
متخلق اولدی وقرأنده (واذا النفوس زوجت) بودر ولایکه نفوس
ضایعه وازواج خبیثه یه مقارن وموافق اوله * ثم یرسل الیه الملک *
نسخه مشارقده (ثم یرسل الله الیه الملک) واقع اولمشدر و بعضیلر
دیمشلردر که اصل نظم ثم یرسل الیه الملک در صیغه مجهول اوزرینه
صکره الیه لفظنک جلاله رسمده مشابهتی اولمغله تصحیف اولمشدر
ولکن بو سوز جلاله ایله لفظ الیه مجتمع اولمدیغنه کوره در مشارقده
ایسه مجتمعدر شوقدر واردر که مجهول معلومدن اولادر نته کیم
سیاقده ده ویؤمر اکا قرینه در (معنی بودر که بوندن صکره یعنی

طور

طور رابعده بالاده خلق تعبير اولنان ماده يه نفخ روح ايچون
ملك ارسال اولنور تنكيم مابعدى اكا قرينه در يوخسه تصوير
ايچون دكل زيرا ملائكه طبقات مختلفه دركه انلردن برقسمى تصويره
وبرقسمى دخى نفخ روحه مؤكلدر وهرقسم افراد كثيره در يوخسه
فرد واحده منحصر دكلدر تنكيم امام سيوطى وامام شعراوى
ديمشلردركه (ومنهم المؤكلون بتصوير مايكون الله فى الارحام ومنهم
الموكلون بنفخ الارواح) بعد ذا بويله امور الهيه ده استخدام اولنان
ارواحه ملك ديرلر زيرا ملك الوكه‌دندركه رسالت معناسنه‌در عقول
مجرده بويله دكلدركه انلر استخدام اولنمزلر انك ايچون انلره ملائكه
دنلمز بلكه عقول وارواح دينلور وابليس قبل اللعن بعض اموردهٔ
استخدام اولنمغله ملك دينلوردى انك ايچون (فسجدوا الا ابليس) ده
استثناء متصل صورتى اوزرينه وارد اولدى * فينفخ فيه الروح *
صيغهٔ معلوم اوزرينه در تنكيم ارسال اكا قرينه در زيرا ارسال ملكدن
مقصود نفخ روحدر پس نفخى نافخه اسناد ايتمك اولادر خصوصا كه
نفخى فائله ترتيبدن دخى ظاهر اولان معلوميتدر (نفخ قوت ايله ارسال
اولنان هوادر پس منفوخ تجويف قلبدن خارج اولان هوادركه
اكا روح الحيوة ديرلر واول هوا بفه خروجنده هرزه ده منقطع اولورسه
موضع انقطاعنه حرف ديرلر بورا ده روحله مراد روح حيوانيدركه
مبدأ حس وحركتدر انك محل تعيينى قلبدر وبوروح نفخ الهى اولان
روح انسانينك اثريدركه روح انسانينك محل تعيينى دماغدر انك ايچون
عقل دخى اوراده در وعلم عقلدن تولد ايدر (الحاصل روح حيوانى
وقوى نفس روحانيدن حاصل اولدى فتح فائله ونفس ناطقهٔ جزئيه
نفس كلدن وجود بولدى سكون فائله پس حيات نفس رحمانى وعلم
وادراك نفس ناطقه‌يه مضاف اولدى اكر بونشئه‌نك طبيعتنه نظر
اولنورسه ماء مهين وحماء مسنون وصلصال وترابدندر دينلور
واكر نفس كلدن وحقه مضاف اولان روحدن اولديغنه باقيلورسه
حافظ وعاقل ودراك ومتصور وفنا كردر دينلور اشته ناطقه قواى

حسيه ومعنويه وساطتيله اكتساب علوم ايتمك شانندندر زيرا بو قوى
تحصيل مراد ايچون اسباب كبيدر و بوندن اخذ اولنديكه انسان اوچ
حياتله حيدر بري بودركه حيات اصليه ايله حيدركه حسله ادراك اولنمز
حيات جمادكبي و بري دخي حيات روح حيواني ايله حيدركه اكا حس
تعلق ايدر حيات حيوانات كبي وبري دخي نفس ناطقه حي اولديغيدر
(و بوندن فهم اولنديكه حيات انسان حيات ذاتيه دكل بلكه عارضه در
چونكه دعواي انا ايله شهود مجيء دن غائب اولدي موت عارض ايله
ابتلا بولدي كويا دينلديكه چونكه سنك اصلك موت ايديكه بي روح
ايدك بس ينه اصلكه رد اولندك ايمدي انسان بري دركه حيواني
هوادندر چونكه بو هوا ئله هواي نفس ميانهده مترددد اولدي لاجرم
هلاكي لازم كلدي زيرا ورطهٔ دعوايه دوشورن هوادر ونفس
حيوانيه نك شقاوتي بو هوادندر ونفس ناطقه دار بنده سعيده در
زيرا روح الهيه دن نفخ اولنمشدر ونفس حيوانيه اكا دابه كبيدر
واحساس الم وعذاب ايدن بو روحدر (ومحدثين دن ابن قيم كتاب
الروحده ديمشدركه غالط اولنلر ظن ايدرلركه ملك جنينه روح قديمهٔ
ازليه ايله ارسال اولنوب اول روحي اكا نفخ ايدر تكيم بر كيسه بر واسطه
ايله بر خلعت ارسال والباس اولنور بو ايسه ضلال وخطادر بلكه نفخ
جسدده حدوث روحه سببدر غدا سبب نمو جسم اولديغي كبي بس
مادهٔ روح نفخ ملكدن ومادهٔ جنين روحه صب ماء دندر انتهى بالمعنى
(حافظ مذكور بو راده غلط ايتمشدر زيرا ملك اول روحه وتراب بدنه اب
اولمق ظن ايلمشدر بلكه والدر وح نور حقدر نته كيم ارباب كشفه ذاهب
اولمشلردر ونفخ ملك ايله روح حادث اولمز بلكه اول ماده ده مضمر
اولان روح الهي ظاهر اولور بس روح عناصر وموالید له دور ايدر
ولكن ظهوري نسبه موقوفدركه نفخ ملكدر اكرچه روح كامل ايله
روح ناقصك فرقي واردركه روح كامل قبل الجسد مخلوقدر ناقص
ايسه تسويهٔ جسدده جنين ايكن حادث اولور زيرا اولكيسي كلي
وايكنجيسي جزئيدر وكليتك اثري بودركه مزاج عنصري جزئي ايله

تعیننden اول دور ایلدیکی اطواره وقوفی ونیجه احواله اطلاعیدر روح جزئیده ایسه بومعنی مفقود در اکرچه ماده سی اعتبار یله حیات اصلیه ایله حی در زیرا قلم اعلی وساطتیله تجلیء اول جمله یه ساریدر (بعد ذا نطفه دن ار بعینات ایله مولود جسمانی حاصل اولدیغی کبی نفس مرشد کاملدن دخی رحم استعداده مواود روحانی حاصل اولورکه اکا طفل قلب دیرلر ونفخ روح کالاول محلك قابلیتندنصکره وجود بولور یعنی جنین ار بعینلرینی استکمال ایتدکجه نفخ روح اولنمدیغی کبی سالك دخی شریعت وطریعت مرتبه لرینی استکمال ایتدکجه قلبنه روح معرفت وحقیقت نفخ اولنماز (ودیمشلردرکه بدایت نبوت اولان فناء تام عندنده الله تعالی عقل فعال یوزندن نفخ ایدرکه اکا ملك ملوك الارواح وروح القدس دیرلرکه حقك احیاء قلوب وافاضهٔ حیات باقیه ده واسطه سیدر وانك صور مختلفه سی واردر که طالبان فیضك هر برینه بر یوزدن نفخ واقع اولور تکیم ارباب فیضه معلومدر چونکه الله تعالینك انسانه تجلیسی جمال وجلالك مجموعیله در لاجرم اسماء جمالیه وجلالیه ایله متصف اولان انساندر بناء علی هذا عالمده نقدر جمالیات وجلا لیات وار ایسه انلرك صفات جمیله وصفات رذیله سی انسانده موجود در شوقدر واردر که انسان کاملده جمال ظاهر وجلال باطندر انسان ناقصده ایسه عکس اوزرینه در وانسان کامل که خلیفهٔ حقدر مسجود جمیع کائناتدر زیرا ابتداء نفخدن انتهاء کائناته عالم مثالده سلطان اعظم کبی بر سریر مثالی یه اجلاس اولنور وملائکه انك مشاهده سنه ازدحام ایدرلر مشاهدهٔ سلطانه رعیت ازدحام ایتدکلری کبی (چونکه باب ولایت الی یوم القیام مفتوحدر لاجرم (یلقی الروح من امره علی من یشاء موجبنجه هر عصرده افاضهٔ روح جاری وسر ولایت اهلنه ساریدر والله الفیاض * ویوم بارع کلمات * دخی اول ارسال اولنان ملك نه نسنه کتابت ایده جکنی سؤالدنصکره درت کله کتابتیله مأمور اولور پس ویؤمر فینفخ اوزرینه معطوف اولور ولکن واو جمع مطلق ایچون

اولنغله كتابت نفخ روح عقبنده اولمق اقتضا ايتمز يرلبعض احاديثده
كتابت نفخدن مقدمدر بلكه بوراده ملك مطلقـدر كه ملك مصوره
وملك نافخه شاملدر اكرچه صورت تصوير طي ومقصود اولان نفخ
روحله اكتفا اولنمشدر وارسال ملك مصور اربعين ثالثه تأخير
اولنديغى بحسب الغالب قابليت تخطيط اول وقتده اولمغـله در پس
روايت مسلم اوزرينـه ظهور تخطيط اربعين ثانيه ده اولمق بعض
مواده كوره در پس تعدد روايت بوايكى معنايى جمع ايلمشـدر
نتكيم نيجه مواد ده دخى بو مقوله تعـدد روايت احاطهٔ اقسـام
واشخاص ونيجه مصالح واسرار ايچوندر وامر كتابت مصور ونافخدن
قنغى ملكه تفويض اولنديغى تعيين اولنمامشـدر ظاهر اولان ملك
مصوره سپارش اولنمشدر زيرا رحم ام بطن ثانيدر كه بطن اول اولان
ام الكتابه يعنى اّلهى يه ناظردر نته كيم بعدالولاده احوال خارجه لوح
محفوظه دائردر كه لوح محو واثباتدر بومعنادن اتورى السعـيدقديشقى
والشقى قديسعد دنلدى ام الكتاب ايسـه تغـيردن بريدر بوسببدن
(السعيد سعيد فى بطن امه والشقى شقى فى بطن امه) ديو بطن اوله
رمز اولندى پس ام الكتاب عالم تقدير وبطن ام عالم تصوير وتحرير
اولدى تاكه تدبير ابد تقدير ازله موافق اوله (وبوندن فهم اولنوركه
ارزاق وامثالى احكام كليه تصوير اجساددن مقدم تقدير اولنمشدر ولكن
اظهـارى عالم تصويرده واقع اولمشـدر وظهورك حدوثى ظاهرك
قدمنى منافى دكلدر فافهم جدا (وكلمـات كلمه نك جمعيدر وكلمه لفظهٔ
واحد اوزرينه اطلاق اولنديغى كبى مجازا كلام وجمله اوزرينه دخى
اطلاق اولنوركه اجزاسى برى برينه مرتبط اوله نته كيم كلمة الشهـاده
دينلور مع هذا كلماندر وحديثـده كلور (اصدق كلمة قالها الشـاعر
الا كل شئ ما خلا الله باطل) يعنى بو حديثده كلمه ايله مراد كلامدن
برقطعه در وكلمه دبرلر شول قصيده يه شـاعرانى كلمات منتظمه دن
بحر واحد وقافيهٔ واحده اوزرينه نظم ايتمشـدر كلمهٔ حويدره ديرلر
خادره الذبيانى نام شاعر بلبغك قصيده سـنه كه كلماتنك برى برينه

شدت

شدت ارتباطندن کلمۀ واحده کبی اولمشدر پس بوراده اربع کلمات
ایله مراد درت قضیه در کرك کلمۀ حقیقیه اولسون وکرك زیاده اولسون
(وملائکه نك کتابتی نورانیدر که بشر انی قرائت ایده مز مکر که مرسوم
ومتبین اوله بوجهتدن اوقونمیان خطه لطیفه ایدوب خط الملائکه
دیرلر (ومحل کتابتده اختلاف ایتمشلردر بعضیلر دیمشلردر که جبهه سی
یعنی آلنی اوزرینه یازیلور وبعضیلر باشی اوزرینه یازیلور دیمشلردر
ولسان عامه ده بورادن اخذ اولنوب مصاحب اولان کیسه نك
مصیبتی حقنده کیمی آلنکك وکیمی باشکك یازوسی ایمش دیرلر وبعضیلر
دیدیلر که بطن کفه یعنی ال آیه سنه یازیلور وبعضیلر دیدیلر که بر ورقه
اوزرینه کتب اولنوب بعد الطی امر الهی ایله کردننه یعنی بیوننه تعلیق
اولنوب وقت قضایه دك معلق طورر تنکیم قرآنده کلور (وکل انسان الزمناه
طائره فی عنقه) یعنی عملنی خیرا وشرا عنقنه لازم قلدق کویا آشیانۀ غیب
وقدردن اوچوب وکلوب اورایه قوندی وسر ایکن صورت اولدی
وقضاء خفی قلم ملك ایله ظهور بولدی واقضیۀ سابقه ومقضیات
لاحقه کلدی وآیت مذکوره ده دیمشلردر که انسانك عملی انسانه
لازمدر لزوم قلاده ویاغل کبی که اندن منفك اولماز تنکیم مثلده کلور
تقلدها طوق الحمامة یعنی حمامه نك کردننده اولان طوق حضرت
نوحك علیه السلام اثرمسیدی در حمامه یی مغفرت ایتدیککی
اول کیسه نك خصلت قبیحه سی دخی کندنی مزایله ایتمز یعنی کتاب
ازلیده که باشنه کلمش وطوق وچنبر کبی بوغازینه یکمشدر والعیاذ بالله
تعالی * بکتب رزقه * باء جاره ایله اولمق اربع کلماتدن بدل اولمق
اوزره اولادر زیرا مضاف محذوفدر که بکتابه اربع کلمات دیمکدر
وبعضیلر معلوم ومجهول اولمق دخی روایت ایلمشلردر ولکن معلوم
اولدیغی مجهولیتدن اظهردر تنکیم ارسال ملك ومأموریتی انی
اقتضا ایدر رزق اودر که انسان انکله تغذی ایلیه یوخسه جمع ایدوب
اکل ایتمدیکی نسنه یه رزق دیمزلر وقاموسده کلور که الرزق بالکسر
ماینتفع به کالمرتزق انتهی بعض علماء بو تفسیرك ظاهری اوزرینه

جریان ایدوب رزقی مأکول وملبوس ومستعمل اولان نسنه لره تعمیم
فاما اصح اولان اولکیدر تنکیم تصویر ونفخ روح محلنده ذکری اکا
قرینه در زیرا رزق اسم قیومك سادنیدر مابه القیام ایسه رزق
مأکولدر وهر ذی روحك حالنه کوره بویله رزقی واردرکه انکله تغذی
ایدوب مدت بقاسنی انکله استیفا ایدر (واهل سنت دیمشلردرکه رزق
حق تعالینك حیوانه اکل ایچون سوق ایتدیکی نسنه درکه حلال
وحرامه متناولدر ومعتزله دیدیلرکه رزق اودرکه انسان اکا مالك
اوله حرام ایسه مملوك اولماز بلکه انی صاحبنه رد لازم کلور
بوجهتدن بعض علماء مال خبیثده زکاة یوقدر دیدیلر زیرا زکاتده
تملیك لازمدر مال غیر ایسه کیمسه یه تملیك اولنماز وبیت مال دیدکاری
سلاطینه ملك اولماز زیرا حق غیردر انکیچون اومقوله مالدن اوزرلرنه
زکاة لازم کلمز (واهل سنتك تفسیری اوزرینه حرامك رزق مسوق
اولدیغی آل شونی سکا کوندردم اکل ایله مه اسنه دکلدر زیرا الله تعالی
کسب خبیثدن نهی ایلمشدر پس نوجهله حرامی اکا مباح ایدر بلکه
حلالك سوقی اباحت وحرامك سوقی امتحان طریقیله در بو جهتدن
عبده لازم اولان حرامی ترك درتا که مؤاخذه سندن بریء اوله و بلکه
حلالده بیله امتحان الهی واردر حتی (هو الذی خلق لکم ما فی الارض
جمیعا) نصنده لامی امتحانه حمل ایدوب لاجل امتحانکم ایله تقدیر
ایتمشلردر پس اشیاده مطلقا اصل اباحتدر دنلمز بلکه اباحت اشیاء
نافعه یه کوره در زیرا نیجه حلال اولان نسنه واردرکه خواص ردیه سی
سببیله صافدللرکدورتی اوجهتدن اندن پرهیز ایلمشلردر بناء علی
هذا حلال الاصل اولان امتحاندن خالی اولمیجق مشتبه ومحرمك
حالنی ذکر ایله رزق بطریق الاشارة علم نافعه دخی شاملدر زیرا
غدا رزق جسد اولدیغی کبی علم دخی غداء روحدر بومعنادن
اونوری حدیثده کلور (ایکم مثلی انی ابیت عند ربی یطعمنی ویسقینی)
اغذیه روحانیه دن که علوم وحقائقدر اغذیه جسمانیه دن تعبیر اولنان
وجهله تعبیر اولنمشدر پس علوم وفیض وحقائق طعام وشراب

کیدرکه

کبیدرکه روح انسانی انکله متربی اولور *واجله* اجل ایکی معنایه
اطلاق اولنور بری مدة العمردر من الاول الی الاخر که بوراده مراد بودر
و بری منتهسای مدتدر یعنی جزء اخیردرکه انده وفات ایدر نتکیم
قرأنده کلور (فاذا جاء اجلهم) پس اجل اصلنده تأخیردر ولکن
وقت معینده استعمال اولنمشدرکرک انسان وکرک غیرایچون تعیین
اولنه نتکیم حدیثده کلورکه (لاتضربوا اماءکم علی کسرانائکم
فان لها آجالا کآجالکم) یعنی انسان ایچون مدت مضروبه اولدیغی کبی
اوانی وظروف وغیرایچون دخی واردر واجلی قریب اولدی دیرلر
موت وفناسی یقلشدی معناسنه (وبعض کبار بیورمشلردرکه اجل
انسان ایکیدر بری اجل متناهیدرکه بونشاءه ودارده مقدار عمریدر
وبری اجل روحانیدرکه نشأۀ اخرویه یه مخصوصدر وانک مدتی
متناهیه دکلدرکرک جنتده وکرک نارده قال الله تعالی (ثم قضی اجلا
واجل مسمی عنده) یعنی اهل تفسیر اجل اولی دنیاده مقدار عمره حمل
ایلدیلرکرک قلیل وکرک کثیر واجل ثانیدن مراد اجل قیامت کبری در
دیدیلر وارباب حقائق عمر آخرته حمل ایلدیلرکه لایتناهیدر زیرا
روحانی اولان نسنه نک نهایتی اولمز اجل اول ایسه بویله دکلدر
بلکه جسمانیدر جسمانی ایسه متناهیدر زیرا دائره سی ضیقدر
(ودیمشلردرکه موت انفاس معدوده وآجال محدوده در یعنی عمری
کرچه ماه وسال ایله تقدیر ایدرلر ولکن حقیقتی انفاسدر وانفاس
زیاده ونقصان قبول ایتمز بلکه سرعت وبطئله تفاوت قبول ایدر
وصدقه وصلۀ رحمک عمری زیاده قلدیغی برکتی اعتباریله در
و یاخود ایکیسنک فضیلتنی بیاندر شویله که اکر برعمل عمری افزون
ایتمک شانندن اولایدی صدقه وصلۀ رحم اولوردی دیمکدر (سؤال
اولنورسه که حضرت آدم علیه السلام عمرندن قرق سنه سنی حضرت
داود علیه السلام هبه ایتمشدر وملوک مغربدن برینک اهلی حدموته
ایردکده مشایخ کباردن بری قرقنی اکا فدا واول خاتون نیجه مدت
دخی حیاتده اولدیغی مصرح و بونلرک امثالی دخی مقرر ومحرردر

پس عمر زياده لك قبول ايتمش اولور (جواب بودركه بونلر آجالى
معلقه دربوخسه مبرمات ذكلدر تنكيم فلان كس اكرحج ايدرسه
عمرى سكسان والا التمش اولور دنلمشدر پس معلق به بولندقده
معلق اولان سكسان دخى بولنور زيرا ايكيسى دخى مقضى در والا
مقضى اولميان نسنه وجود بولماز (ودعا بلاء نازله وغير نازله نافعدر
ديندوكى دخى بويله در الحاصل علم الهى ده معين اولان اجلده
تفاوت اولمق محالدر ومتعلق اولسه ده اولمسه ده حقيقتى مقطوعدر
چونكه عالم اسباب وحكمتده سن بعض امورك اسبابنه مباشرت ايله
اكرمسببك وجودنده تأثيرى اولورسه الله تعالى دندر واول نسنه نك
حصولى معلقا تدندر واكر تأثيرى اولمازسه محكماتندندر وسنك
حركتك عاقبتنه جهالتدن اولمش اولور (واجل طبيعى يوز يكرمى
سنه در ولكن هركسه كوره كايت قبول ايتمز بلكه برساعته دخى عمر
ديرلر وجمله سى قضا وقدره دائردر پس (ان لله ما اعطى وله ما اخذ
موجبنجه ويرن والان حقدر وهرشيئك انك عندنده اجل مسما سى
يعنى معينى واردر انكيچون حقه اعتراض ايتمك كفردر زيرا مقتضاى
حكمتدن خروجدر وقضا وقدره جهلدر واومقوله اسرار بورادة
قلمه كلمز زيرا شارع انى افشادن نهى ايتمشدرشول جهتدن كه عقول
عاميه صغيرن همان قدرك حاو ومرنه منقاد اولمق كركدر * وعمله *
اجل قليل وكثيره شامل اولدبغى كبى عمل دخى خير وشره شامل در
وخير مرغوب فيه وشر منفور منه دركرك شرعا وكرك عقلا زيرا عقلاء
حقيقيه نك استحسان واستقباح ايتدكلرى شارعك استحسان واستقباحى
كبيدر پس هركسك استطابه واستخباثنه عمل يوقدر بلكه عقل
قدسى وقلب سليمى اولانك حكمنه اعتبار واردر وعقل قدسى اودركه
وهم وخيال شوبندن پاك در وقلب سليم تعلقات فانيه وافكار فاسده دن
مصوندر وبويله عقل وقلبك اربابنه اولوا الالباب ديرلر وبومقوله
عقلانك شاننده حديثده كلور (اكثر اهل الجنة البله والعقلاء فى عليين)
يعنى ابله اوغوز ديدكلرى در سليم الصدر معناسنه ولكن

سليم الصدر و بى كينه اولان عقل اول و عارف بالله اولمان
عارف (امام راغب ديمشدر كه عمل قصده مقارن اولان
فعلدر كه حيوانده اولماز وصنع عملدن اخصدر زيرا جاده فعلدر
انكيچون حقنه صانعدر ومطلق فاعلدر دينلور عاملدر دنلمز زيرا
عمل معالجة اعضائيهدر كه حق اندن بريدر واجر فى الحقيقه عملكدر
عاملك دكلدر ولكن عامله اضافت اولنور قال الله تعالى (ونعم اجر
العاملين) زيرا تأثير جانب عاملدن كلور وخالص عمل اودر كه رضاء
الله تعالى اوله واخلص اودر كه عمل بالله اوله بالنفس اولميه (بعض
تفاسير معتبره ده كلور عمل افعال قلوب وجوارحه عامدر ايمان وطاعات
وكفر ومعاصى كبى انتهى ولكن بونده شبهه واردر زيرا عمليات
مقولهسى نيته محتاجدر ايمان وتوحيد وكفر وشرك ايسه اعتقاديات
مقوله سندندر پس نوجهله افعال قلوب اعمالدن اولور (و بردخى
بودر كه اكر افعال قلوب اعمالدن اولسه ملائكه اكا مطلع اولمق
لازم كلوردى ملائكه ايسه اصح اقوال اوزره اعمال ظاهره يه مطلعلردر
احوال باطنه ايسه علام الغيوبه مفوضدر انكيچون اكامل ناس
ديمشلردر كه سدر اعمال واحوال چوقدر كه هر برينك بشقه سدرة
المنتهاسى واردر كه هر برينه ملك واقف دكلدر زيرا انلك يديله
مرفوع دكل بلكه عالم غيبده مستوردر والله العليم الخبير * وشقى
اوسعيد * ظاهر اولان وشقاوته وسعادته ديمك ايدى تاكه ماقبلنه
موافق اوله ولكن ظاهردن عدولى ملكك صورت كتابتنى حكايهدن
اوتوريدر زيرا ملك هو شقى و ياخود هو سعيد ديو كتابت ايلر و يا مفرد
قديرنده دركه وانه شقى اوسعيد ديمكدر زيرا تفصيل آتى بو صفت
ايچون مسبوقدر و بونده شقاوت وسعادته تسجيل وحكم واردر تاكه
شقى دنلديكى شقاوتندن وسعيد اطلاق اولنديغى سعادتندن اوتورى
اولديغى معلوم اوله و برينى تحقير و برينى تشريف حصوله كله (وشقى
تقديم اولندى زيرا اكثر ناس شقيدر حتى قيامتده بعث نار افراز اولنوب
يكده طقوز يوز طقسان طقوزى ناره طرح اولنسه كركدر بو حديثدن

قرأنده (فمنكم كافر ومنكم مؤمن) ديوكافر تقديم اولندي وبردخي بومحل
مقام تحذير وانذار در وسعيد شقينك ضديدر يعني سعيد اودركه
كمالات علميه وعمليه اوزرينه توفيق باري مساعده ايلمشدركه بومقوله
اهل توفيق من وجبت له الجنة مقوله سيدر وانك علامتي مجالسة العلماء
وحب الصلحاء وتلاوة القرآن وسهر الليل ورقة القلب در (وشقي
اهل خذلاندركه من وجبت له النار قبيلندندر وانك نشاني جمود العين
وقساوة القلب وحب الدنيا وطول الامل در (وبعض كبراء دين
بيورديلركه سعيد دنلدي مساعده وموافقتدن اوتوريكه سعيده
مراد الله اوزرينه اولمق سهلدر كرك كندي حقنده وكرك خلق
حقنده وعالمده حادث اولان اموردن هيچ برنسنه انك اوزرينه شاق
اولماز زيرا ارادتندن فاني وارادت حقه تابعدر وشقي دنلدي زيرا
بومقوله معني اكا مشقتلودر انكيچون مخالفت ومقام اعتراضده دركه
الله تعالينك افعالني تعليلدن وبو ايش نيچون بويله اولدي واكر
بويله اولمايوب شويله اولايدي دخي احسن والبق اولوردي ديمكدن
خالي دكلدر اشته بويله منازعه‌ده بو بيت ومشاقه حق ورسول
ايتديكندن اوتوري شقي واهل شقاق دنلدي (بعد ذا ملكك شقاوت
وسعادتي اذن حقله كتابتندن ظاهر اولديكه بوندن مقدم بومعني
اكا ظاهر دكل ايدي بلكه حق تعالي اني عالم غيبدن اظهارله ظاهر
اولدي وخير وشر قضاء ازلي وحق تعالي فعال لما يريد اولديغي
وجوده كلدي وثنويه طائفه سنك ايكي اله اثبات ايدوب بري حكيمدركه
فاعل الخيردر واكا يزدان ديرلر وبري سفيهدركه فاعل الشردر واكا
اهرمن ديرلر ديدكلري باطل اولدي پس حق تعالي خلقي خلق ايليوب
ايكي قسم قيلديكه بري سعيد وبري شقيدر بووجهدن داري دخي
ايكي قيلديكه بري مقر سعدادركه جنتدر وبري مقر اشقيادركه جهنمدر
ولكن شقي اولاني شقي خلق ايدوب دوزخه طرح ايتديكنده ظلم
ايتمدي زيرا هركس لسان استعدادله حقدن نه سؤال ايتديسه حق
جوديله اعطا ايتدي ومقتضاي قابليتي اوزرينه حكم ايليوب كمين

جنته

جنته وكيمين ناره صالدي وفي نفس الامر قابليت مصحح تكاليف اولمغله
احكامله امر ايلدي ويوم قيامتده جميع اهل ناره احوال اعيان ثابته
منكشف اولوب محجوج وملزم اولمدقجه ناره ادخال اولنمسه لر كركدر
تا كه حقك هر ايشده عادل اولديغي جمله يه ظاهر اوله (وديمشلر دركه
انسان دورت قسم اوزرينه در يعني امر ذاتي وعارض اعتبار يله (پس
برقسمي سعيد بالنفس واز وحدر كه اولا وآخرا ظاهرا و باطنا لباس
سعادتده در انبيا واهل طاعت كبي (و برقسمي بونلرك خلافنده دركه شقي
بالنفس اولوب لباس شقاوتده در كفار واهل اصرار على الكبائر كبي
(و برقسمي دخي شقي بالنفس دركه لباس سعادتده در بلعم و برصيصا
وابليس وامثالي كبي كه بونلرك ما آلده لباس سعادتلري لباس شقاوته
مبدل اولمشدر (و برقسمي دخي سعيد بالنفس دركه لباس شقاوتده در
بلال وصهيب وسلمان ونظائري كبي كه بونلرك عاقبتده لباس شقاوتلري
لباس سعادته مبدل اولمشدر بو جهتدن سعادتي ذاتيه اولانه شقاوت
عارضه ضرر ويرمدي وكذلك شقاوتي اصليه اولانه دخي
سعادت فرعيه نافع اولمدي قال الله تعالى (وكان من الكافرين)
يعني ابليس طقوز بيك ويا اوتوز بيك سال عابد حق اولوب سعادت
عارضه ده ايكن آخر شقاوت ذاتيه سنه رجوع ايتدي زيرا علم
الهيده كافرلردن وشقيلردن ايدي علم ايسه متغير اولماز بو معني
ايچون بطن امده اولان كتابت متأخره علم الله ده اولان كتابت
متقدمه يه ناظردر كه تبدل قبول ايتمز وبو كتابتده محو واثبات يوقدر
وبعد الولاده اولان احوال خارجه لوح محفوظيه دائردر كه
محو واثبات قبول ايدر انكيچون شقاوت عارضه ايله شقينك
شقاوتي رسمي محو اولنوب بطن امده كتابت اولنان سعادت اصليه سنه
رجوع ايدر ونقدر مرزوق النهايه وار يسه بو بابدندر وكذلك سعادت
عارضه ايله سعيدك رسم سعادتي دخي ازاله اولنوب بطن امده مرسوم
اولان شقاوت ذاتيه سنه محول اولور وجمله محروم النهايه اولنلر
بو قبيلدندر (پس) بو اجمالدن نيجه امور كليه معلوم اولدي اولا

(وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون) موجبنجه كرچه مصلحت
وحكمت خلق عبادتدرفاما عبادتك بالفعل وقوعى امر ارادى
وتكليفى نك مجموع اوزرينه مترتبدر وعدم وقوعى يالكز امر تكليفى يه
ناظردر بووجهندن مراد الهى ارادتدن تخلف ايتمك لازم كلمز زيرا
ارادت بوقدر وانسان كاملك وجودى ليعبدون اولان لامى تصحيحده
كافيدر زيرا واحد على الحق سواد اعظمدر (وثانيا تكليف الهى
استعداد اصلى ومقتضاى عين ثابته يه ناظر اولمغله عبث لازم كلمدى
يعنى هر استعداد قوتدن فعله خارج اولمق لازم كلمز وعين ثابته دخى
حكم تكليفى قابلدر فاما حكم قبولى قابل دكلدر پس بومقوله محلده
قبول تكليفدن تخلف ايدر فافهم (وثالثا) خلقك ادياننده اختلافى
هادى ومضل اسملرينه راجعدر تاكه هركسك جوهرنده استيداع
اولنان امر غيبى شهادته كله وعذره مقطوع اوله قال الله تعالى (فقد جاءكم
بشير ونذير) ورابعا الواح دوردر كه برى لوح شهادتدر كه آثار وافعال
انده مثبتدر (وبرى لوح محفوظدر كه امور سعادت وشقاوت عارضه
انده مكتوبدر انكيچون ديوان سعدادن ديوان اشقيايه وبالعكس
نقل اولنور ولبلهء براءت اكا ناظردر (وبرى لوح بطندر كه انده صورت
سعادت وشقاوت ذاتيه ثبت اولنور وخارجده اكا كوره اهل سعادتك
دفتر عملى نورانى واهل شقاوتك ديوان كارى ظلمانى يازيلور (وبرى دخى
لوح ام الكتابدر يعنى لوح علم الهيدر كه انده حقيقت سعادت وشقاوت
ذاتيه املاء اولنور پس لوح بطنده اولان صورت دفتر حقيقت
دفتردن انتساخ اولنمشدر كه حذو النعل بالنعل اكا مقابل وموافقدر
نسخهء انفس وآفاق كبى چونكه بومقامك اسرارنى بووجهله بيله سن
وحقيقة الامره واقف اوله سن بو حديث جامعده الى الآخر سكا مشكل
قالماز ووهم وخيال وظن وشبهه پاى ادراككه بند اولماز وبعد العلم
پسته بى بسته دهن اولورسن وصدف وار اعزيكى بوموجب جوهرك
بطنكده حفظ ايلرسن زيرا زمانه ده نادانه كشف راز ايتمك كردن خنزيره
تعليق جواهر كبيدر لاسيما بومقامده اسرار مكتومه واردر كه لسان

وقلمه

وقلمه كلمز زيرا قضا وقدردن بحث اولنماز (وكلموا الناس على قدر
عقولهم) حدندن بيرون اولان جاى خلاص بولماز *فوالذى لااله غيره*
شقاوت عارضه نك مآلى سعادت اصليه وسعادت عارضه نك غايتى
شقاوت ذاتيه اولوب السعيد قديشقى والشقى قديسعد مضمونى بيانه
شروعدر تقدير كلام (فوالله الذى لامعبود بالحق غيره) ديمكدر كه فاء
معناى شرطى افصاح ايدر اى اذا كان كل من الشقاوة والسعادة مكتوبة
بالقلم الالهى فى لوح الازل وبالقلم الملكى فى لوح الابد بحيث لايتغير
المكتوب بحال من الاحوال لانه راجع الى قابليات الاعيان فى ازل الازال
فوالله الخ وقسمدن مراد كلامى تأكيددر كه هركسك قضا
سريدر و بوندن فهم اولنور كه فى الحقيقه كسبك مدخلى يوقدر
اكرچه امارت سعادت وشقاوتدر نتكيم (اعملوا فكل ميسر لما خلق له)
اكاد الدر يعنى انسان ما خلق لهى اولان عمله مهيادر اكر يوريشى
صلاح يوريشى ايسه غالبا حسن خاتمه علامتيدر واكر حركتى فساده
دائر ايسه غالبا سوء خاتمه نشانيدر لو بالاخرة انما العبرة بالخواتيم وفقنجه
كتاب ازلك حكمى اولان عمل اوزرينه مختوم اولور و بوراسى محل
حيرت اولمغله افلا نتكل الى كتابنا ديو سؤال ايتدكلرنده انلرى طريق غالبه
ارشاد ايلدى زيرا امر مجهولده ادب بودركه مقتضاى تكليف اوزرينه
تمشى ايليه وفى المثل اوته سن صورميه زيرا اوته سى (فمن وجد خيرا
فليحمد الله ومن وجد خلافه فلا يلومن الا نفسه) سرينه دائردر و بومعناى
هائلدن اوتورى دأب نبوى بحسب الغالب رب مجده فهيم ايكن
عدول ايلدى زيرا مقام جلا لدر مقام جمال دكل ومقصود تعميم در
زيرا اكر مخاطب واكر حكمده انلره ملحق اولنلر احد الامرين ده
داخللردر كه كلجكدر پس قسمك مآلى فوربكم ديمك اولدى زيرا
جمله ناسه رب العالمين دن غيرى معبود بالحق يوقدر فاعرف *ان احدكم
ليعمل بعمل اهل الجنة *ليعمل ده لام ابتدائيه دركه تأكيد ايچون داخل
اولمشدر نته كيم قرآنده كلور (وان ربك ليحكم بينهم) عمل ايله مراد عمل
مشروعدر زيرا اهل جنته مضاف اولدى اهل الجنة خاصة الجنة

دیمکدر که الله تعالی انلری جنت ایچون خلق ایتمشدر اهل الله کبی که الله تعالی انلری کندی ذاتیچون اصطفا ایلمشدر (واهل القرأن دخی اهل الله در پس اهل جنت ایله اهل قرأنك فرقی بودر که اهل جنت فعل حقه واهل قرأن صفت حقه خدمت ایدرلر وصفت ذاته فعلدن اقرب در (واکر اسم مسمانك عینی در دیدکلری کبی صفت دخی موصوفك عینی در دینلور سه اهل قرأن اهل الله اولور وعرفادن انا القرأن دیه نك مرادی جامع الحق سابق اولدوغن افاده در والا ممکن واجبه ومخلوق غیر مخلوقه منقلب اولماز * حتی مایکون بینه و بینها الا ذراع * حتی ابتدائیه در یعنی مابعدی کلام مبتدأ نقدر که من حیث الاعراب مابعدینك ماقبلنه تعلق یوقدر یوخسه ابتدادن مراد مابعدنك مبتدا اولمسی دکلدر زیرا ابتدانك اطرادی یوقدر بلکه مابعدی جمله شرطیه دخی واقع اولور (حتی اذا جاء امرنا وفار التنور) کبی وحروف ابتدا اولدیغی مابعدینك ماقبلنه غایت اولماسن منافی دکلدر پس ما نافیه ویکون مرفوعدر و بعدالجمله عمله غایتدر (یعنی سزدن بریکز اهل جنتك عملی ایله عمل ایلر وانلره لایق ومناسب اولان وجهله ایش طوتار اول غایته دك که انك ایله جنت ارا سنده اولمازالا برذراع مسافه اولور وجنته دخوله قرب تام بولور پس ذراعله تقدیر غایت قربی تصویردر نتکیم حدیث قدسیده کلور (من تقرب الی شبرا تقربت الیه ذراعا) مقصود قرب معنوی بی تمثیلدر ووراده ایسه ذراع اولماز شول معنادنکه ذراع ذال معجمه ایله کتاب وزنی اوزرینه ارشون دیمکدر مایذرع به معناسنه دمردن اولسون غاجدن اولسون بو ایسه حسیاتده اولور که مذروع وممسوحدن ذراع تعبیر اولنور ذراع من الثوب والارض کبی (بوراده مراد قرب حکمی در زیرا قرب حقیقی آخرتده اولور مع هذا عمل ایله قرب جزا ایله قرب کبیدر که ایکیسی بردر نتکیم قرأنده کلور (فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره) یعنی برجزاده دکلدی و بوداورده مقلم قلبه قرب همان جنتده قربدر زیرا قلب جنت عاجله در * فیسبق علیه الکتاب *

سبق اصلنده سبرده تقدمدر بورادە غلبه معناسی تضمین اولنمغله
علی کلمه سی ایله تعدیه اولندی کتابده لام عهد ایچوندرکه مکتوب
ملکدر مکتوب ملك ایسه مکتوب ازلی ایله مسبوقدر سابق ذاتی ایسه
امر لاحق عارضی ایله متغیر اولماز بوسببدن عوام ناس لاحقه‌دن
خوف ایدرکه سوء خاتمه‌در وخواص ناس سابقه‌یه نظر ایدرکه کتابت
ازلیه‌در ولکن اولی اولان حکم حالله مقید اولوب ابن الوقت اولمقدر
نتکیم بالاده ذکر اولنان اعملوا فکل الخ حدیثی اکا دالدر (معنی بودرکه
پس دفتر ملکده یازیلان قضاء سابق مقطوع اول اهل جنت
عملی ایله عامل اوزرینه غالب اولوب (واعلموا ان الله یحول بین المرء وقلبه)
موجبنجه سالك اولدیغی طریق اوکنه سد اولوب صاغدن صوله
دوندرر ودست قضاده مغلوب اولور قال الله تعالی (واذا اراد الله
بقوم سوء فلا مرد له) یعنی مراد حق ارادتندن تخلف ایتمز والا مغلوب
وزبون اولمق لازم کلور بو ایسه مقتضای الوهیت وربوبیت دکلدر
زیرا مألوه ومربوب اله ورب النده زبوندر بوخسه خلافی دکل
قال الله تعالی (ید الله فوق ایدیهم) یعنی ید کلیهٔ الهیه ایادیٔ جزئیهٔ
کونیه نك فوقنده‌در دست پدر دستهاء فرزندان فوقنده اولدیغی کبی
وقال الله تعالی (وهو القاهر فوق عباده) یعنی حق قاهر ومالك وعبد
مقهور ومملوکدر * فیعمل بعمل اهل النار فیدخلها * فیدخلها
رفع لامله در وفلرسببیه دز یعنی سبق کتاب سببیله اهل نارك یعنی
جهنم ایچون خلق اولنان طائفه عملی ایله عمل ایدوب بو عمل سببیله ناره
داخل اولور وجنته قریب اولدیغی مفید اولماز زیرا دست قضا ئله
مردود اولور نتکیم برسفینه ساحله قریب اولوب سلامت بوله‌جغی
وقتده مقابله سنده ریح عاصفه هبوب ایتمکله کری دریایه دوندروب
موج هائل ایله مبتلی ایدر واول حالده غرق اولنجه کیدر الحاصل
دنیاده حکما وآخرتده حقیقهٔ داخل نار کبری اولورا بلیس وامثالی
حالی کبی (بعد ذا بورادە لف ونشر مرتب واردرکه اجمال وتفصیلده
قرأنده نظیری (فمنهم شقی وسعید) آینیدرکه شقی اجمالده تقدیم

اولندیغی کبی تفصیلده دخی تقدیم اولنوب (فاما الذین شقوا ففی النار) وسعید تأخیر اولنوب (واما الذین سعدوا ففی الجنة) دنلدی وآدلب قرأنیه دندرکه شقاوت اشقیایه نسبت اولندی وسعادتده سعدوا دنلدی اسعدوا معناسنه که سعادت انلر ایچون تقدیر اولندی دیمکدر ومقدر کسر دال الله تعالیدر فاعلم ذلک (وبونده طریقتده مرتد اولنلرک حاللرینه دخی اشارت وار در ودیمشلر در مرتد الطریقة اعظم ذنبا من مرتد الشریعة زیرا کفار طریقت کفار حقایق وکفار شریعت کفار احکامدر وکفار حقایق منافق منزله سنده درکه ظاهری ایمان وباطنی کفردر منافق ایسه نارک درک اسفلنده در پس اکر انلک ذنبی سائرلرک ذنبندن اعظم اولمسه درک اسفلده معذب اولمازدی درک اسفلک ایسه حرارتی سائر طبقاتک حرارتندن اشددر وبوراده درک اسفل درکه طبیعتدرکه زیاده ظلمانی وجوع وعطش حرارتی اکا مخصوصدر پس طریقت مردودی بودرکه یه مردود اولوب جهنم طبیعتده یانوب قالور ویرد سلام روح عالی بولماز* وان احدکم لیعمل بعمل اهل النار* ایله کسرله در اولکی کبی زیرا قسیمدن صکره مکسوردر بوراده عمل بطریق التغلیب اعتقاده دخی شاملدرکه کفردر شق اولده اولان عمل ایمانه شامل اولدیغی کبی وایکی محلده یله احد ایله تعبیری بعضیتیه دلالت ایدر پس خلقک برقسمی مرزوق البدایه والنهایه در وبرقسمی بونک خلافیدرکه محروم البدایه والنهایه در وبو ایکی قسمک سعادت وشقاوتی ذاتیه در وبرقسمی دخی مرزوق البدایه ومحروم النهایه در وبرقسمی دخی بونک خلافیدرکه محروم البدایه ومرزوق النهایه در وبو ایکی قسمک سعادت وشقاوتی عارضه در وحمله عرش اولان ملا ئکه نک الیوم دروت عدد اولدیغی ذکر اولنان اقسام اربعه اعتباریله در ویوم قیامتده سکز اولدیغی هر برینک صورت ومعناسنه کوره در واول سکزک بری صورت اسرافیل وبری صورت جبرائیل وبری صورت میکائیل وبری صورت عزرائیل وبری صورت آدم وبری صورت محمد وبری

صورت

صورت ابراهيم وبرى صورت اسمعيلدر عليهم السلام كه صورت
آدميه اسرافيله ومحمديه جبرائيله وابراهيميه ميكائيله واسمعيليه
عزرائيله مضاف ومنضمدر* حتى ما يكون بينه وبينها الا ذراع*
بونده اشارت واردر كه كل آت قريب اعتبار يله عمر انسان برساعت
وبلكه برلحظه كبيدر كه غايتى موتدر وموت برزخه وبرزخ حشره
متصلدر نتكيم حديثده كلور (من مات فقد قامت قيامته) يعنى يوم
موته يوم قيامت همان بركون كبيدر زيرا اجزاسى برى برينه متصل
وسريع الانقضادر وجنت مؤمنلره تقريب اولنديغى كبى جهنم دخى
كافرلره تقريب اولنسه كركدر پس جنته ونار كوياهر كسك خالا مرأى
ومشهدنده در فاعرف* فيسبق عليه الكتاب* ومانحن بمسبوقين
سرينه اشارتدر يعنى الله تعالى وقضاء ازليسى سابقدر كه هيچ برفردنك
فى المثل اوكن المغه قادر دكلدر بوجهتدن غير يلو مسبوقدر واوسابقدر كه
هيچ برنسنه اندن فوت اولملز واوجمله نك اوكن آلور بورادن بوايكى
عاملك اوكن آلوب مرادى ايله كندى اراسنده حائل اولدوغى كبى
(سؤال اولنورسه كه چونكه حقيقة حال بودر پس نيچون شقى بى
اولمامردن شقى قلمدى بلكه برقاچ كون سعادت عارضه ايله سعيد قلدى
وكذلك سعيدى اول امردن سعيد قلمدى بلكه نيچه يعنى شقاوت
عارضه ايله مبتلى ايلدى (جواب بودر كه اسماء متقابله نك حكمى
اختلاف احوالدر پس اكر اختلاف اولماسيدى اسماء جماليه وجلاليه نك
آثارى ظهوره كلمزدى بوجهتدن قرآنده كلور (كل يوم هو فى شأن)
يعنى هر آن غير منقسمده حق تعالى شؤن مختلفه دن برشانده وبلكه
بكرمى دورت سلطنده هر كسه كوره بوز بكرمى دورت بيك شأنى واردر
نتكيم مؤمن وكافرك بهر يوم يتمش بيك خاطره سى واردر كه كنديلك
اكا وقوفى يوقدر مكر كه اكمل ناسدن اوله چونكه بركارك ظهورى
كار آخرك بطوننه موقوفدر لاجرم الله تعالى هر لحظه ده ايجاد
واعدامدن خالى دكلدر زيرا هر نسنه نك كمالى تقليبنه وصولنه در
واو تقليباتدن اوتورى حديثده كلور (قلب المؤمن بين اصبعين

من اصابع الرحمن) يعني قلب مؤمن قبض جلالي و بسط جمالي
اراسنده دركه صورتدن صورته تحول ايدر نتكيم شعرده كلور
(كل يوم يتلون غير هذا بك اجمل) يعني شاعر محبوبي رد وقبول وتقريب
وابعادده تلونه نسبت ايدر جماله مناسب اولان ايسه دائما قبول وتقريب ايله
معامله در ولكن محلك قابليتي اولميحق لاجل التربيه تلونات مختلفه سنه
ظهور ايدر حديثده كلور (اللهم يا مقلب القلوب ثبت قلبي على دينك
وطاعتك) يعني قلبمي توحيد وطاعتك اوزرينه تثبيت ايله وحسن حالدن
سوء حاله تقليب ايتمه وقرآنده كلور (ربنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ هديتنا)
يعني هدايتدن صكره ازاغه امور ممكنه دن اولمغله عدم ازاغه ايله
دعايه تحريض اولندي اكر معلقاتدن ايسه ودنمشلردر كه دعايه توفيق
اجابتدن اوتوزيدر پس غافل ايله متيقظ بر دكلدر الحاصل كرچه
قضايه كوره ايش قالمشدر بلكه كان ما كان وجف القلم موجبنجه
امر قدر مختومدر ولكن اقضيه مختلفه اوقات مقدره حسبيله والليلة
حبلي رمزيله عالم غيبدن عالم شهادته شؤن الهيه ظهور ايتمكده دركه
بوظهور زالته بدايت ونهايت براولمه كركدر فافهم جدا (وحديثده
كلوركه اكر سيز كناه ايتميسكوز الله تعالى سزي رفع ايدوب بريكوزه مذنب
ومستغفر كتوررودي تاكه اسماسندن هر بري غداسن اخذ ايده
وحكمن ويره ومعنوي صورت بوله پس اكر سعيد اولمسه رحمان
وامثالي اسما واكر شقي اولمسه قهار ومنتقم اسما معطل قالوردي
وكذلك اكر شقي سعيد اولمسه غفار واضرابي نور كوسترمزدي واكر
سعيد شقي اولمسه يا مقلب ويا محول دنلمزدي وبوندن فهم اولنديكه
دنياده من كل الوجوه معصوم يوقدر انكيچون (عفا الله عنك) ودخي
(ليغفر لك الله ما تقدم من ذنبك وما تأخر) دنلدي فاحفظ
حفظك الله من الاضرار و نبهك على ما خفي من الاوزار (ودنمشلردر كه
كرچه انبيايه ذنب اسناد اولندي ولكن انلرك ذنوبي ذنوب افراد امت
كبي دكلدر بلكه زلات وترك اولى مقوله سندندر پس اندن بحث
ايتمك ممنوعدر شويله كيم (انه ليغان على قلبي) حديثنده غين قلب نبوي

تقرر بلنمش ایدر زیرا انك قلبندن اجلی واصفی یوقدر شول معنادن که
تجلی ذاته مظهردر پس ساترلرده اولان غین وپرده وحجبات ظلمانیه
انده متصور دکلدر * فیعمل بعمل اهل الجنة فیدخلها * یعنی پس
اهل جنتك عملی ایله عامل اولور تا دخول جنت اولور مقصود ایمان
وعمل صالحك حجت ولزومی بوراده عملی دخوله سبب قلدی نتکیم
قرآنده کلور (جزاء بما کانوا یعملون) یعنی ظواهرك هر بری سببیه
دلالت ایدر ولکن سبب موجب دکلدر بلکه دخول جنت فضل الهی
واقتسام درجات اعمال صالحه وخلود نیت دائمیه منوط در نتکیم
دخول نار عدل الهی واقتسام درکات اعمال طالحه وخلود قصد
مستمره مربوط در پس فضل وعدلدن مفهوم اولدیکه افعال
الهیه تعلیلدن خارجدر انکیچون دیمشلر درکه (قبل من قبل لا لعلة
ورد من رد لا لعلة) وحدیث مذکورك ختامی دخول جنت اولمق مآل حال
رحمت واسعهٔ الهیه اولمغه دالدر (فظن خیرا ولا تسأل عن الخبر)

* الحدیث الخامس *

* من احدث * احداث بر امر حدیث وجدید کتورمکدر فاما بر نسنه نك
حدوثی وتأخر ظهوری قدمنی منافی دکلدر انکیچون قرآنده ذکر
محدث ایله وصف اولندی که مقصود خلقه کورو خبرنك حدوثیدر
بوایسه قدم وغیر مخلوقیتی قدح ایتمز وبو معنادن غض وطری ایله
تعبیر اولنمشدر نتکیم وارد اولمشدرکه برکیمسه قرآنی غضا طریا
استماع ایتمك دلرسه ابن مسعودك رضی الله عنه قرآءتنی دکلسون
یعنی نزولی مقدم ایسه ده بعض افواهدن تلاوت اولندقده
تر وتازه نزول ایتمش کبی حلاوت ایراث ایدر (ومخاطبات عامه ده
سکا بر تازه خبر وارددر دیرلر مع هذا اخبار اتیه یکی نسنه
اولوب کون اول شامده ویا غیری بلده ده واقع اولمشیدر
ولکن وصولی قریب العهد اولمغله خبر جدید دنلدی) ودیمشلردرکه
بعض احکام واردرکه ظهوری نزول عیسی علیه السلام تأخیر
ایتمشدر ولکن شرع قدیمدر پس شرع جدید عیسی اولمق

لازم كلور زيرا جبرئيل استقلال ايله نزول ايتمز بلكه شرع نبويه متابعتله
نزول ايدر واما فى الجمله الهام ملك اولمق استقلالنى اقتضا ايلمز بلكه
وقتنه مرهون اولان امور شرعيه خفيه يى اظهار وتعليم وتلقين
ايلر وسائر اكاملك امتك دخى الهاملرى حالى اكا قياس اولنه بو جهتدن
بعض اعمال فاضله واردر كه اولياء امت كشف صحيح ايله انك صحتنه
واقف اولمشلر وشرع محمديده انى حقيقت بيلمشلر ودورست بولمشلر
ولنكله عمل ايلمشلر وسائرى دخى عمله ترغيب وتحريض قيلمشلردر
پس اول اعمال ظاهرا انلرك سنت حسنه لرندندر كه اظهارى انلره
مضافدر ولكن فى الحقيقه امور شرعية قديمه ندر والا خطا اوزره
مقرر اولمق لازم كلور مع هذا خلف سلفى اول معنى اوزره تقرير
وكشفنى تصويب وتصحيح ايلمشدر وحالا خلافت مرتبه سنده بالغ
اولنلردن من جهة الكشف بعض احوال صادر اولور كه اجتهاد
قسمندن وعندى ظن اولنور باللذات حقدن اخذه قادر اولان
كيمسه دن ايسه امور ظنيه وخياليه صادر اولماز (و بعض اخبارده
توفيق اينه دكلرى من حيث الكشف عدم ثبوتنه بناء در زيرا طريق
اسناد نقدر عدل عن العدل اولسه ينه مبداء سهو ونسيان اولان
وهمدن معصوم دكلدر خصوصا كاهيجه نقل على المعنى ايدرلركه
مبداء تأويلات وتحريفاتدر پس بر كيمسه نك كه معلمى الله تعالى اوله
ورد على من لعلق كذا ديمكه قدرت بوله سمعت بعض الفقهاء
يقول كذا دين ايله برابر اولماز) و بونك فوقنده دخى كلام واردر ولكن
مستوردر سكا بو مرتبه نى كشف اولنديغنه شاكر اول دن اول زيرا
فضائل اعمالده ارباب احواله اقتداء وكلاملرن استماع لازمدر
تكيم ديمشلردر كه كلام الملوك ملوك الكلام * فى امرنا هذا * يعنى
مشغول اولوب شاننده اهتمام ايتديكمز ديغمزده پس هذا دن تعظيم
اخذ اولنور زيرا دين وضع الهى در يوخسه وضع مخلوق دكلدر
وانك حقنده كلور (هذا دين ارتضيته لنفسى) وقرأن بيورر (اليوم
اكملت لكم دينكم) يعنى احكام الهيه كامل بولوب من بعد زياده

ونقصان

ونقصان قبول ايتديكنه اشارتدر زيرا حكم الهى اوزرينه حكم اولماز
ايچون جملهٔ اوراد شرعدن مستنبطدر بوخسه اواسنده عنديات
يوقدر حكمه ديوان خانقده مخلوقه سوز دوشمز ايچون بيورر
* ماليس منه * يعنى شول نسنه يى احداث وابتداع ايلسه كه دينده
اولان وضع الهى قبيلندن دكلدر حكم الهى يه عدم موافقت
وسنت متواتره يه مضاده كبى كه بومقوله بداعته بدعت سيئه وامر
جاهلى ديرلر زيرا شرع انكله مستأنس اولمديغى نسنه امور
جاهليه دندر * فهو رد * پس اول احداث ايتديكى نسنه زياده
مردود وباطلدر كه مأثوره قياس اولنماز تنكير صيغهٔ مبالغه اكا
دالدر زيرا رد مصدر بمعنى المفعولدر خلق بمعنى المخلوق ونسخ
بمعنى المنسوخ اولديغى كبى وبوندن فهم اولنديكه دينده اولان
نسنه يى احداث ايتمك لابأسدر كه او مقوله محدث مقبول وحقدر زيرا
كتاب وسنت واجماعه مخالفتى يوقدر بلكه امور شرعيهٔ مستحسنه دندر
(الحاصل فرائضدن صكره سنن وبعد السنن سنن خلفاء واردركه
(عليكم بسنتى وسنة الخلفاء الراشدين من بعدى) اكا اشارتدر كرك
خلافتلرى بعديت متصله وكرك بعديت منفصله ايله ثابت اولسون
زيرا بونلر ايچون علم وعمل ومشاهده يوزندن خصوص مرتبه واردركه
انكله سرافراز اولنشلر ومعاصرلر اوزرينه تفوقى بولمشلردر (وسنن
خلفادن صكره مستحسنات صلحاء مؤمنين واردركه بودخى مقامنده
معمول به در تنكير بو مرتبه يه اشارت ايدوب كلور (مارآه المؤمنون
حسنا فهو عند الله حسن) زيرا فرق عدد مؤمن عام يرولى عرفى
حكمنده در فكيف كه جم غفير اوله واستحسان ايتدكلرى نسنه دهور
متطاوله ده مقرر اولوب قاله وبو مقوله نك حقنده (من سن سنة حسنة
فله اجرها واجر من عمل بها الى يوم القيام) وارد اولمشدر يعنى بدعت
حسنه دن سنت ايله تعبير اولنمق شرعظيم دالدر پس هر بدعت
ضلالت اولمدى بلكه شرعه مخالف وخلقك دين ودنياسنه ضررلو
اولان نسنه ضلالت اولدى (وجمعه كيجه سنى عبادته تخصيص

ایتمکز دینلی حدیثدن نووی دید کلری محدث صلاة رغائبك سنتیم
اولماسنه ذاهب اولوب قاتل الله واضعها دیدیکی باطل وجهل
محضدر زیرا اول حدیثدن مراد یهود ونصارایه تشبیهدن نهیدر که
یهود عبادتی سبته ونصاری یوم احده تخصیص ایدوب سائر اوقاتده
هوالرنده کزرلر اهل ایمان ایسه جمیع اوقاتی محافظه ایدوب خصوص
اوزره اول کیجهده شرف عظیمه بناء مزید طاعت قیلورلر ونوافل
صلواتله احیا ایدرلر زیرا احیاده اصل اولان صلاةلردر که انده ذوق
مکاشفه ومشاهده واردر واول کیجه ده خصوص اوزرینه تجلیٔ
افعال واقع اولوب جناب نبوت صلی الله علیه وسلم غرقهٔ نور افعال
اولمغله شکرا لله تعالی اون ایکی رکعت صلاة رغائب قلمشدر واول
کیجه یه لیلة الرغائب دیمك لسان ملائکه دن صادر اولمشدر نتکیم
امام نسفینك یاقوته نام کتابنده مصرحدر پس صلاته وقت مکروه
ومحرمده اولمدقچه ضلالت دیمك خطاء فاحش وعین ضلالت
وجهالت ولعنت ایله بد دعا ایتمك عکس دیندر نتکیم محدث مذکوردن
صادر اولمشدر زیرا لعنت شیطانه اولور سجده دن ابا واستکبار
ایتدیکی ایچون یوخسه ساجده لعنت شیطنتلر وحدیثده کلور که
مؤمن سجده ایتدکده شیطان آنك یانده کریان اوله رق اعتزال ایدر
وابن آدم مأمور اولدیغی سجده ایله مقبول وبن مردود اولدم دیر
انثیت عمامه سوملك میلنه علمی یوددر که بونلر دقائق کتابدن غافللر
ومراد نبوی پی جاهللردر وقرآنده کلور (ورهبانیة ابتدعوها
فما رعوها حق رعایتها) یعنی ابتداع ایتدکلری رهبانیت اوزرینه ذم
اولنمدیلر بلکه حق رعایتیله رعایت ایتمدکلری اوزرینه مذموم اولدیلر
پس بوندن فهم اولنسه دیکه بدعت بالکلیه ضلالت دکلدر وهرکیم
طاعتی معصیت اعتقاد ایدرسه کافر اولور زیرا اصل صلاة متفق علیهدر
وانی وقت مخصوصه تخصیصدن کفر لازم کلمز زیرا اوقات خمسه
اوزرینه زائده اولان صلاة سادسه کبی دکلدر بلکه نوافل طاعاتله
آناء اللیل واطراف النهار حقده تقربدر وطریقت دیدکلری اعمال

شرعيه مسائلده اجتهاد در وتمازك عدم مشر وعيتنه هيچ براهل ملت
ذاهب اولمامشدر مكر شيطان اوله باقی ايمدی ارباب جهالتك حالنه كه
دين ايچنده نيجه منكرات فاحشه واردر كه انلرك كوزلرينه كيره بوب
نره ده معروفات ومستحسنات وارايسه مرده دل اولدقلرندن انی
اماته يه چالشورلر وارباب سيوندرمكه سعی ايدرلر (والله متم نوره
ولوكره الكافرون) ای مؤمن اهل انكار مجلسندن حذر ايله والا حقدن
دور اولورسن والله يقول الحق وهو يهدی السبيل و بومقامك بعض
تفاصيلی غيری آثارمزده درز يرا بوراده استيفاسنه امكان يوقدر (بعدنا
بعض روايانده (من عمل عملا ليس عليه امرنا فهو رد) واقع اولمشدر
مآل ومحصول بردر زيرا عملدن مراد امر محدثدر كه وصفی مرور ايتمشدر

* الحديث السادس *

* ان الحلال بين * حلال عقدندن منع ايدن محلول اولوب تناول
واستعمالی مأذون فيها اولانه ديرلر يقال بان بيانا اتضح فهو بين
بكسر الياء المشددة يعنی بعض اشيانك حل وحكمی دلائل ظاهره ايله
واضح وظاهردر خبز وماء وقوا كه ونباتات نافعه وزيت وعسل وعنب
وامثالی كبی (ومعنی معلوم اولميان دخی بوندمداخلدر ديديلر ولكن
محل خطردر نتكيم تقريرات آتيه دن معلوم اولور قال تعالی (فاسألوا
اهل الذكر ان كنتم لا تعلمون) واهل ذكر مشارق ومغارب ارالرنده اولان
علمايه شاملدر لمشيعاب تفتيش ايتمك ايسه متعسر بلكه متعذر در
(محكيدر كه تيمورلنك زماننده فضلاء دهردن يوقدر مؤلفنه وار ايكن بلاد
اسلاميه اوزرينه استيلاسنده بر مسئلهء مشكله واقع اولوب استصحاب
ايتديكی علما جوابندن عاجز اولنجق مدينهء حلبه مرورنده اورانك
رئيس العلماسی اكا جواب ويروب جوابی حين قبولده واقع اولندی
* وان الحرام بين * حرام دليل قطعی ايله حرمتی ثابته اولوب تناول
واستعمالی ممنوع ومحجور اولانه ديرلر يعنی بعض اشيانك حرمتی
واضحه دركه كتاب وسنت واجماع ايله ثابتدر خمر ولحم خنزير وميته
وغيبت ونظائری كبی و بر نسنه نك حل وحرمت عينه ويا جنسنه تعلق

ایتمك یردر و بعض اشیاوار در كه اصلنده حلال ایكن بحسب المحل
مضرتی اعتبار حرام اولور محرور زه كوره اكل عسل كبی نتكیم مخمصه ده
یعنی جوع شدیدده اكل حرام حلال اولور میته ولحم خنزیر وخمر
وغیریلر كبی زیرا لاجل الضروره بومقوله لرك حرمتی ساقطه اولور
حتی امتناع ایدوب هلاك اولسه آثم اولور و بوندن اخذ اولنور كه
حرامله تداوی ایتمك طبیب حاذق خبر ویرمك جائزدر اكر دواء
حلال بولنمسه تداوی یدن امتناعله هلاك كده ایسه اثم یوقدر زیرا
دوانك تأثیری مظنون وغدانك مقطوعدر (وابن عبد السلام كتاب
الوسائلده دیمشدر كه بركیمسه صوبی مسكرینه ایچسه قلیل وكثیری
حرام اولور مسكرك حلنی اعتقاد ایتمك كبی یعنی محرمه حلالدر دیمك
كفردر پس شارب الخمر عاصی وآكل الحشیش اولانه كافر دینلور انتهی
بالمعنی وحشیش و بنج وافیونی محرماتده درج ایتدیلر وابن حجر جوزة
الطیب یعنی هندستان جوزنك خردهسنی كه اطفاله یدورلر مسكردر
دیو حرمتنه فتوی ویردی و بوخصوصده شافعیه ومالكیه وحنابله دن
نص نقل ایتدی واكر حد سكره واصل اولور سه مقتضای كلام حنفیه
دخی حرمتدر دیدی والعلم عند الله واحیاء علومده كلور كه نبات قسمندن
مزیل عقل وحیات وصحت اولان حرامدر مزیل عقل بنج وخمر
وسائر مسكرات كبی ومزیل حیات اولان سموم كبی ومزیل صحت اولان
ادویه كبی كه وقتنك غیرینده استعمال اولنه و بو مجموعك حرمتی
ضرره راجع اولمغله در خمر ومسكراتدن ماعداسی زیرا سكر ویرن
نسنه قلیل ایسه ده حرامدر لعینه ولصفته كه شدتیدر (واما سم اكر
قلتی ویا غیریله تعجینی سببیله مضر اولمزسه حرام اولماز بوندندر كه
لحوم افاعیدن تركیب اولنان تریاقی اكل ایتمك جائزدر وضرر كه اصل
فطرته راجع اوله سائر مضراتدن افحشدر شرب دخان كبی كه طبیعت
ثانیه اولوب اشتغال عبادته مؤدی اولور بو ایسه یا كفر ویاخود كفره
قریب نسنه در (وصلاة مسعودیده كلور كه برحیوانی ویا برمرغی آزاد
ایلسه هركیم طوتارسه اكا مباح اولنسون دیمك كركدر والا انی صیدایدونه

ایدونه

ایده نه حرام اولور وغیرك ملكندن یدوكی دلنه وامثالنك وبالی انك
كردننده قالور زیرا اباحت ایتدكجه هنوز آزاد اتدهٔ نك تصرفنده
كیدر * وبینهما مشتبهات * یعنی حلال وحرام میاننده مشتبه نسنه‌لر
واردركه تعارض ادله وقوعیله من وجه حلاله ومن وجه حرامه
مشابهدركه احد طرفینی آخر اوزرینه ترجیح ایتمك عسیردر پس
بویله مواضعده شان متقی بودركه بیان شافی حصولنه دك توقف ایلیه
ونصه هیچ بر وجهله ظفر بولنمدیغی صورتده طباع سلیمه اهلنه
مراجعت ایده زیرا انلرك تحلیل ایتدیكی حلال وتحریم ایتدیكی
حرامدر قال الله تعالى (یسئلونك ماذا احل لهم قل احل لكم
الطيبات) یعنی طباع سلیمه اهلنك استطابه واقبال ایتدیكی طیب
واستخباث وادبار ایتدیكی خبیثدر قال الله تعالى (ویحرم علیهم
الخبائث) وطباع سلیمه دینلدی زیرا اهل بادیه وانلرك حكمنده اولنلرك
استطابه واستخباثنه اعتبار یوقدر زیرا انلر اشیاء ضاره یی نافعه دن
عد ایدرلر مثلا شایع الاستعمال اولان دخان كبی كه خبثه ظاهر عند
من طبعه طاهر نشئاتیله معلم وارباب دل عندنده غیر مسلم در اشتباه
نفسانی وشیطانی زوحانی ورحمانیدن بویله مواضعده ممتاز اولور
اگرچه اهل دعاوی بزه ضرری یوقدر دیو لاف اوررلر (اولیاء كباردن
ابو علی الرودباری یه قدس سره سؤال ایدوب شول كیمسنه كه استماع
ملاهی ایلیوب بكا حلالدر زیرا بن بر درجه یه واصل اولدمكه اختلاف
احوالك بكا تأثیری یوقدر دیو بو مقوله نك حقنده نه جواب بیوررسز
دیدكلرنده جواب ویریكه نعم واصل اولدی ولكن جهنمه واصل اولدی
دیدی یعنی انسانده قوت حال اولسه بله تحلیل حرامده مؤثر دكلدر
بلكه ظاهر شرعی مراعات ومحافظه لازمدركه جادهٔ كمال بودر
* لا یعلمهن كثیر من الناس * اول مشتبهاتی حلالمیدر حراممیدر
خلقك چوغی بلمز بلكه انلر اقل علماء اولان راسخون فی العلم مقوله‌لری
تمییز وتشخیص ایدرلر وهر ماده یی اصلنه ارجاع ایلرلر پس مشتبهاته
عدم علم صورتنده مكروه دیمك لازم كلور تشكیم امام قرطبی تصریح

ایتمشدر (وکراهت ایکیدر بری تنزیهیهدرکه ترکی اولادر و بری تحریمیهدرکه ترکی واجبدر ولکن انکارله کفر لازم کلمز زیرا نص قاطع ایله ثابت دکلدر انك ایچون کراهت ایله تعبیر اولندی وفقهده شایع اولان کراهت تحریمیهدر و بعض کبلر بیوردمشلردرکه مباح مخالفت نفسه اقرب ایسه فیها واکر موافقته اقرب ایسه ترکی لازمدر زیرا ترکله مجاهده حاصل اولور فاحفظ فانه نافع لك والا فما اغفلك (وکرمانی دیمشدرکه مشتبهات اودرکه حل وحرمتی واضح دکلدر انك ایچون اکثر ناس انی بلمز اما علماء یا نص و یا قیاس و یا استصحاب و یا غیری وجهله انك حکمنی بیلورلر چونکه برنسنه حل وحرمت میاننده تردد ایده وحقنده نص واجماع اولمیه مجتهد اجتهاد ایدوب اول مشتبهی دلیل شرعی ایله یا حله و یا حرمته الحاق ایلیه وکاه اولورکه دلیل شبههدن خالی اولمامق حسبیله ورع انی ترك ایتمك اولور وچونکه اول بابده مجتهده بر دلیل ظاهر اولمیه اوراده اوج مذهب واردرکه حل وحرمت وتوقفدر (وامام غزالی دیمشدرکه اکثر علما متفقدرکه شبههده طاعت والدین واجبدر اکرچه حرام محضده واجبدکلدر حتی طعامده انلردن منفرد اولمقدن متکدر اولسهلر بریرده مجتمع اولوب اکل ایتمك واجبدر زیرا ترك شبهه ورعدر رضاء والدین ایسه واجبدر وحدیثده کلور (دع ما یریبك الی مالا یریبك) ودیلمشدرکه (استفت قلبك) چونکه قلبك برنسنهیه مطمئن وسنکه سلیم الطبع والصدر اوله سن اول نسنه سکا حلاله والا حرامه اشبهدر و بو معناده کمال خواص ناسکدر زیرا انلر مقتضای داعیه والهام نه ایسه انکله عامل اولورلرکه عین حکم شرعیدر اکرچه اعتقاد اغیاره کوره غیردر وقال تعالی حکایة (وما فعلته عن امری * فمن اتقی الشبهات * بونده اشارت واردر شبهه ومشتبه بر معنایهدر یعنی شبهه اودرکه حکمی متیقن دکلدر بلکه بر وجهی حلاله و بر وجهی حرامهدر علی السواء من غیر تغلیب وشبهه دینلدی زیرا من وجه حقه مشابهدر وشبهه غرفه وزنی اوزرینه لجعی شبهات کلور ضمتین ایله غرفات کبی (واتقاء

پرهیز وحذر ایتمکدر (معنی بودر که پس شول کیمسه که حلنه دلیل واضحی اولمیان نسنه‌لردن اجتناب ایلیه یعنی انکله عمل ایتمیه و تناول واستعمالندن حذر ایلیه بو راده فن اتقاها دیمدی مع هذا ظاهر ایدی بلکه مظهری مضمر یرینه وضع ایتدی اجتناب شبهاتک شانی تعظیمدن اوتوری انکچون ورعده اهتمام ایتدیلر و پرهیزده غایة الغایاته ایرنجه کتدیلر * استبراء لدینه وعرضه * سین مبالغه ایچوندر نتکیم قرأنده کلور (ومن کان غنیا فلیستعفف) یعنی استعفف دن ابلغدر کویا زیاده برائته طالبدر زیاده عفته طالب اولان کبی (استبراء مهموزدر انکچون تخفیف اولنماز بلکه محل وقفده تخفیف اولنور (وعرض الرجل جانبه الذی یصونه) بوراده عرضی دین اوزرنه عطف ایتدی زیرا انسانه تهمت یا شرع ویا عرف یوزندندر که (اتقوا مواضع التهم موجبنجه ایکیسندن دخی پرهیز لازمدر وارد اولمشدر که (عرض المؤمن کدمه) یعنی مؤمنک عرضنه شین وعیب ویره جك معامله ایتمك سفك دمی کبیدر (پس دیمك اولور که اویله متقی کیمسه دیننك ذم شرعیدن وعرضنك ذم عرفیدن برائت ونزاهتنی طلب ایلدی زیرا جهت شرعده اهل مساهله اولان کیمسه لابد دین یوزندن مدخول اولدیغی کبی لسان عامه دن دخی خلاص اولماز واحیاده کلور که استبراء دین وورع اودر که مالکی معلوم اولمیان اموال ویا ظلمله بنا اولنان ربط ومدارس وقناطردن حذر ایلیه ولکن شیخ شهاب الدین السهروردی وزین الدین الخوافی ومحمد بن ادریس النخجوانی وامثالی دیمشلردر که مال ولاتدن بنا اولنان مدارس وخانقاهاتده اهل ارادته وغیریلره سکون لابأسدر مدارس سمرقند وبخارا وخوارزم وهراة وطوس وامثالی ملوك وسلاطین بنالری ایکن نیجه صالحلر ومؤلفلر ساکن اولمشلردر پس سائرلرك بطریق الاولی‌در وظاهر انسان صلاح اوزرنه اولیجق حسن ظن ایدوب صله‌سنی قبول وبناسنه دخول لابأسدر خصوصا که صلات سلاطینی قبول ایتمك واجبدر والامبایعه سندن خارج واهل بدعت اولمق لازم کلور وبر کیمسه‌نك مالنده حرام

اولسه انکله معامله یی ترک ایتمك ورعدر واکر جمله مالی حرام
ایسه انکله معامله دخی حرامدر ولحم ارنب حلالدر ولکن امام
جعفر صادق رضی الله عنه انی اکل ایتمشدر پس حال سلوکده
ورعده تدقیق ایدنلر مختلف فیه دن تورع ایدرز * ومن وقع
فی الشبهات * وشول کیمسه که شبهاته دوشه یعنی انی
عادت وانکله عمل ایلیوب تقواده مسامحه ایده * وقع فی الحرام *
حرامه وقوع صددنده اولور وحرامله عمله مقاربه بولور زیرا حرامك
حریمی حولنده یعنی دائره سی چوره سنده در وشباتندر که برنسنه
اشتراء ایدوب ثمنی ذمتنده مقرر اولدقدن صکره مال حرامدن دفع ایده
اکرچه فتواده مرخصدر ولکن (التقوی فوق امر الفتوی) واکر
مال حرامه اشتری ایدوب شوالچه ایله شوثوبی بردیسه اول ثوب ایله نماز
قلمق صحیح اولماز زیرا نجس حکمنده اولور طهارت ثوب ایسه شروط
صلاتدندر وعلی تقدیر الصحة ثواب اولماز پس ساتر کرلهنله تأدیه اولنان
صلوات کبی اعاده سی لازم کلور نتکیم حدیثده کلورکه ایکی کیمسه نك
نمازی باشنی تجاوز ایتمز بری عبد آبق وبری دخی تلشروز براد یمسلر درکه
عدم قبولدن عدم صحت لازم کلمز یعنی نمازلری صحیح ایسه دخی بی
ثوابدر (واشباهده کلورکه ثوابه صحت عبادت شرط دکلدر بلکه
نیتی اوزرنه مثاب اولور تعمد ایتمزسه مثلا کندینی طهارت اوزرنه ظن
ایلیوب بلا وضوء نماز قلسه مثابدر انتهی فاما غصب ایتدوکی
مالك صدقه سنده ثواب یوقدر زیرا مال غیر اولدیغی متحققدر پس
بویله یرده نیت کار ایتمز و برکیمسه خانه سنده برنسنه بولوب کندینك
و یا غیرینك اولدیغی متیقن اولمسه ورع انی ترك ایتمکدر نتکیم جناب
نبوت صلی الله علیه وسلم سعادت خانه لرنده برخرما بولوب خرماء
صدقه دن یعنی زکاتدن اولمقدن خوف ایدرم یبور دیلر (وبرزکاة
قبولنی سائر اغنامه مخلطه ایتمکله امام ابوحنیفه رحمه الله اکل خیفة
یدی سنه تورعا اکل لحم ایتمدیلر پس بولدیغی نسنه غیرك اولدیغی
صورتده اجتنابی بطریق الاولی در وکاه اولور که نعلده مبادله واقع

اولور چونکه غیرك اولدیغی متیقن در تلبس ایتمك کرکدر مکرکه ضرورت قویه اوله وعلی هذا بو مقامك فروعنه نهایت یوقدر * کالراعی یرعی حول الحمی یوشك ان یرتع فیه * رعی فتحله اصلنده حفظ حیواندر یاغدایله که حافظ حیاتدر ویادشمنی انك اوزرندن دفعله (مرعی موضع رعیدر که عجم چراکاه دیرصکره حفظ وسیاست معناسنده استعمال اولندی یعنی اکر کندی نفسنی واکر غیرینی یی سائس اولانه راعی دیرلر نتکیم حدیثده کلور (کلکم راع وکلکم مسؤل عن رعیته) وبو جهتدن عامه یه رعیت دیرلر زیرا والیلر وضابطلر که خواص ناسدر انلرك سائسلری وراعیلری درکو یا حیوان کودر واوتلادر کبی انلری شرعله وعرفله محافظه ایدرلر تاکه تعدی واقع اولمیه اکرظلم نفسیله واکر ظلم غیرله (یرعی حال ویاصفتدر زیرا راعی معناده نکره کبیدر ولقد امر علی اللئیم یسبنی کبی (حول برنسنه چوره سی وجانبیدر که اکا تحول ایتمك ممکندر (وحمی الی وزنی اوزرنه حمایه اولنان وناس اندن ممنوع اولان نسنه یه یقال کلاء حمی ای محمی اصلی بودر که ملوك عرب کندی ماشیه لری یچون بعض مراعی حمایه ایدرلر واکا داخل اولان اجنبی یی عقوبتله تهدید ایلرلردی ممالك عثمانیه ده بکلك چایرلر کبی وحدیثده کلور لاحمی الا الله ورسوله یعنی بومقوله حمایه الله ورسولنه مخصوصدرکه الله تعالی حرم مکه یی ورسول الله حرم مدینه یی تحریم ایتمشدر زیرا ان الارض لله وفتحه ارض وملك فی الحقیقه الله تعالی نکدر که مراد ایتدوکی عبدی اکا وارث قیلور پس انسان ملکی اولمیان تغلبا ضبط ایدوب خلقی اورادن منع ایتمك مشروع دکلدر ومیری تعبیر اولنان اراضی ملوکك فتح ایتدوکی یرلر اولمغله کندی ملکلریدر وتوارث دخی اولنور مکرکه وقف ویا آخره تملیك ایده لر بوصورتده ملکلرندن خارج اولور (یوشك شـین معجمه نك کسریله افعال مقاربه دندر یسرع ویقرب معناسنه زیرا وشیك دن مشتقدر مسرع الی الشیء معناسنه ماضیسی اوشك در فتح شینله اودع یودع کبی (یرتع یلعب وزنی اوزرینه مصدری رتع ورتوعدر که اصلنده اکل

بها تعدر صكره اكل وشرب ده تبسط معناسنه استعمال اولندی (قال فی القاموس رتع كمنع رتعا ورتوعا ورتاعا اكل وشرب ماشاء فی خصب وسعة او هو الاكل والشرب رغدا فی الريف او بشره وفلان يرتع ای مخصب لا يعدم شيئا يرده انتهى فيه ضميری حمايه كيدر (بعده ذا معنای مذكور معقول وخفی اولمغله محسوسله ضرب مثل ايلدی تاكه واضح اولوب هركس انكله عامل اوله پس بونده اخذ شبهه ايده نی راعی يه ومحارمی حمايه وشبهاتی حمانك حولنه تشبيه ايلدی ولكن جانب مشبهده وقوع وجانب مشبه ده يوشك يعنی ايشا كلمه كه سرعت ايچكدر تعبيرنده نكته بودركه بركيمسه تعاطی شبهات ايلسه مصادفه حرام ايدركه كرچه قصد ايتمسون زيرا تحريده تقصيری سببيله آثم اولور وياخود تساهله معتاد اولوب شبه يه جسارت وبعده اندن اعظم واغلظنه جرات ايدر وآخر حرامه واقع اولور نتكيم ديرلر (المعاصی تسوق الی الكفر) وياخود مقاربه وقوعی تحقيقدن اوتوری در نتكيم ديرلر (من اتبع هواه فقد هلك) بسری بودركه حمای ملوك محسوسدركه هر ذو بصر اولان اندن احتراز ايدر حمای حق ايسه معقولدركه انی ذوالبصيره اولان ادراك ايلر ومعنی بودركه انك حالی دوه وامثالی نسنه رعی ايده نك حالی كبيدركه غيرك حمی سی اولان نسنه نك چوره سنده رعی ايدر قريب اولوركه اول مرعای محمی يه دخول ايدوب انده رتع ورعی ايليه بو صورتده تعدی ايتمكله معاقب اولور * الاوان لكل ملك حمی * الاحرف استفتاحدركه كلام انكله فتح اولنور تنبيه ايچون اعلم كلمه سی كبی تا كه مخاطب مابعدنی عظم موقعی اولمغله اصغا وحفظه متهيئ اوله وديمشلردركه الا تحقيق افاده ايدر زيرا همزه استفهامله لادن تركيب ايتمشدر همزه استفهام ايسه حرف نفی اوزرينه داخل اولسه تحقيق افاده ايدر الايعلم كبی كه معناسی بلزمی يعنی بلمك يوقدر بلكه بيلوردیمكدر اما لفظی دخی الا كبی در لكن الاده مابعدی قطعا ان مكسوره واماده فتح وكسر جائز در (ملك كسر لامله مالكدن ابلغدر زيرا مالك صاحب الملك در كسرله كه شری ويا هبه ويا ارثله اولان

منحصر فدر

متصرف در ملك ایسه صاحب الملك در ضمنه كه تصرف
بطریق الاستیلاء والتسلط اولمغه دخی شاملدر قال تعالی (ولله
ملك السموات والارض) یعنی اجرام علویه و سفلیه نك امر ونهی
وتسخیرله تصرف وسلطنتی الله تعالی نكدر (بعدذا وان ده واو
ابتدادر كه نحاة اكا واو استیناف دیركه مابعدنك ماقبلندن انقطاعنه
دلالت ایلدر زیرا واو استیناف مسبوق بالكلام اولدیغی یرده بطریق
الاولیدر و بعضیلر الابی ایدوان یی احقق ایله تأویل ایلیوب عطف
الجمله علی الجمله ایلمشلردر و بعضیلر مقامه مناسب اولان محذوفه
معطوف قلمشدر ولكن اولكی اولادر ومعنی بودركه اكاه اولوكز كه
تحقیق ملوك عربدن وغیریدن هر پادشاه ایچون خلقدن حمایه ایدوب
اكا داخل اولانه وعید وتهدید ایتدكاری مراعی و مواضعی واردر نتكیم
اهل جاهلیتده شایعدر * الا وان حمی الله محارمه * محارم محرمك
جمعیدر تشدیدله مكافه وزنی اوزرنه (ومحرم مسكن وزنی اوزرنه موضع
حرمتدر كه نامحرمك ضدیدر (یعنی متنبه اولوكز كه الله تعالی نك حمایه
ایلیوب وقوعندن دكل بلكه قربندن بله نهی وتخویف ایلدوكی نسنه
معاصیدر كه تحریم ایلمشدر جنایت علی النفس و عرض و مال وقتل
وزنی وسرقه واكل مال بالباطل وقذف وخمر وكذب وغیبت ونمیمه
وامثالی كبی چونكه حمای ملكدن احتراز اولنمق خوف عقابیدندر پس
حمای حقدن حذر اولنمق اوجبدر زیرا عقابی عظیم و بطشی شدیددر
(بوراده محارم مطابقه منهیات والتزاما مأمورات اوزرنه اطلاق اولنور
زیرا نهی امری مستلزمدر وجانب حقده وقوعدن تهدید قربه دخی
شاملدر قال تعالی (تلك حدود الله فلا تقربوها) یعنی الله تعالی مواقعه دن
حذردن اوتوری مقاربه دن نهی ایتدی قلیل مسكر كبی كه كثیره مؤدیدر
ونفسی اوزرنه امنی اولمیانه تقبیل كبی كه جماعه داعیدر واجنبیه
ایله خلوت ایتمك كبی كه شیطان انكله اولنحله ملامسه یه باعثدر وحدیثده
كلور (لعن الله السارق یسرق البیضة فیقطع یده) یعنی اكر بیضه دن
مراد بیرطه ایسه انك سرقه سیله جمیع مذاهبده قطع ید لازم كلمز

پس مراد اقتضا ایتدیکی نسنه‌یی سرقه ایتمک موجب قطع اولان نسنه‌یی سرقه‌یه تدرج ایدردیمکدر که نهیه سدذریعه دیرلر تتکیم صبینک ابوینی صبی‌یه الباس حریردن نهی اولندیلر زیرا صبی حال بلوغنده‌دک انکله تعود ایدیجک بعد البلوغ ایسنه مؤدی اولور شرب خمر مفاسد کثیره‌یه مؤدی اولدیغی کبی وتذکرهٔ قرطبیده کلور که الله تعالی اون درهمی وعند بعض اهل العلم اوچ درهمی واندن دخی اقل سرقه ایله یمین مؤمنک قطعنی ایجاب ایلدی پس دنیاده حال بو اولیجق عذاب آخرتدن دخی حذر ایتمک کرکدر (معلوم اوله که حدود الله دیدکلری افعال مکلفین‌ده احکام خمسه‌در که وجوب وحظر وکراهت وندب واباحه‌دن پس حرکت ویا سکونله متصرف اولان کیمسه واجب ومحظور ومکروه ومندوب ومباحدن یعنی بونلرک برندن خالی اولماز پس اکر فعلی واجب اولان یرده تصرفی ترکله اولورسه جانب تحدید اولنان حدی تعدی ایتمش اولدی ترکی واجب اولان یرده فعل ایله تصرف کبی بو مقوله فعل وترکله تعدی ایتمک معصیتدر واکر واجبک عدم وجوبنی ویا منهینک عدم حرمتنی اعتقاد ایدرسه کفردر حتی نفس مباح سائر حدود کبی احکام الهیه‌دن اولدیغنه اعتقاد ایتمسه کفر لازم کلور اکرچه خصوص اوزرینه متعلق مباحی انکار ایتمک کفر دکلدر (ومباحه امر سلطان لاحق اولسه واجب کبی اولور تتکیم امر مکروهدن نهی دخی اول مکروهی حرام درجه‌سنه ایصال ایدر زیرا الله تعالی اولوا الامری کندی منزله‌سنه تنزیل ایدوب اطاعتیله امر ایتدیکی بوراده امری وجوب ایچوندر پس صلاة رغائب وبراءت وقدر وامثالی ایلدارلرینک وشرب دخان ونظائرندن نهیلرینک حکملری بوندن معلوم اولدی فاعلم ذلك * الا وان في الجسد مضغة * یعنی حرام وشبهه‌دن تورع ایتمک قلبک صلاحه میلی وعدم تورعی قلبک فجوره انجذابی حسبیله اولمغین بو معنایه تنبیه ایدوب بیوردیکه معلومکز اولسونکه جسد انسانده بر لحم پاره واردر که * اذا صلحت * فتح لام ایله وضمله ولکن فتح افصحدر تتکیم قاموسده کلور صلح کمنع وکرم یعنی منع یی تقدیمندن

فتح لامك اولويتى فهم اولنور صلاح حالت مستقيمهٔ نافعـه اوزرينه
اولمقدر ضدى فساد دركه حال استقامتدن ومنتفع به اولمقدن
خروجدر وبعض كبار بيورمشلردركه صالحلرانلردركه علم وايمانلرينه
بوجه من الوجوه خلل داخل اولميه كه عنـد الانبياء مرغوب فيـه
اولان صلاح بودر چونكه انسـانك حقيقتى امكاندر مقـامنده كوره
تحصيل صلاحه دعا ايتمـك لازمدر زيرا حالنه خلل دخول ايتمـك
جائزدر بنـاء على هذا يارب صالحلردن ايله ديمك شول كمسـه لرك
عدادندن قيل كه هيچ برزمانده انلرك صلاحلرينه خلل دخول ايتمشدر
ديمكدر بس صلاح امرخلقى وذاتى دكلدر انك ايچون خلل دخول
ايدر وحضرت يوسف عليه السلام (والحقنى بالصالحين) ديديكى
بومقامه اشارتدر بوخسه هضم نفس ايچون دكلدر نتكيم بعض علماء
عدم فهمدن وهم ايتمشدر (و بومعناى حديث بودركه قچن اول مضغه
صلاح قبول ايتسـه يعنى هدايت حق وعنايت رب مطلق ايله منشرحه
وعلم وايمان واعتقاد پاك ونيت خيرايله متصفه وخللدن برينه و بعيده
اولسه * صلح الجسد كله * اعضاء بدنك جمله سى دخى صلاح پذير
اولور اذن وعين ولسـان و يدين ورجلين و بطن وفرج كبيكه يدى
عضودر قلبله سكز اولوركه جنتك ابواب ثمانيه سى ذكراولنان امور
ثمانيه نك صلاحى مقابله سنده مفتوحه در وقلبده قواى باطنه دخى
داخلدر و بعض كبار اعضايى قوى اوزرينه ترجيح ايلمشدر زيرا اعضا
وسائل علم واسباب ادراكدر نتكيم (من فقدحسا فقد علما) كا ناظردر
الحاصل صلاح جسد ونظـام ظاهر صلاح قلب ونظـام باطنه
تابعدر قوت شجر قوت اصله تابع اولديغى كبى واول مضغه صورتده
هرچند صغيره ايسـه رتبه ده كبيره در زيرا مقصود اولان صورت
صنوبريه دكلدر بلكه اندا ايداع اولنـان قوت لطيفـهٔ غيبيه در
نتكيم نواة دخى صورتده صغيره و حقيره در ولكن شجرهٔ منتهـايه
متضمندركه بوجهتدن عظيم القـدردر صورت آدميه دخى صورت
عالم ايله بومسرمسرى اوزرينه در فافهم جدا * واذافسدت * فتح

سینله وضمله دخی روایتدر قال فی القاموس فسد کنصر وعقد وکرم یعنی کرمی تأخیردن ضم سینك مرجوحیتی فهم اولنور فسادك معناسی مرور ایتدی یعنی بچن اول مضغه ضلالتله منشرحه وجهل وکفر واعتقاد خبیث وقصد شرله متصفه اولسه وخللدن خالی اولمسه وبو صلاح وفسادك تحققنه بناء اذا کلمه سیله تعبیر اولندی تنکیم قرأنده کلور (ان الذین اتقوا اذا مسهم طائف من الشیطان تذکروا) یعنی مس طائف مقرردر ولکن تذکروا بصارله مرتفع اولور پس بالفعل صلاحده مصلحت ومنفعت کثیره و بالفعل فساده مفسدت ومضرت وفیره واردر که صلاحده ثبات وفسادده عدم استقرار کرکدر زیرا فساد اوزرینه استقرارده تخریب مملکت وجود واردر بوجهتدندر که سیاسات شرعیه وضع اولنمشدر تاکه احوال متضاده یی تعدیل ایلیه * فسد الجسد کله * زیرا آلاتی منکراتده استعمال ایتمش اولور یعنی اکر اندن ارادت صالحه صدور ایدرسه بدنی حرکت صالحه والا فاسده ایله تحریك ایلر تنکیم جناب نبوت صلی الله علیه وسلم بر کیمسه یی نماز ایچنده صقالیله عبث ویاخود بیله لعب ایدر کوردکده بیوردیلر که (لو خشع قلبه لخشعت جوارحه) پس اول مضغه مملکت وجودده ملك کبیدر رعیتك صلاح وفسادی اکا تابعدر دیرلر (الناس علی دین ملوکهم) ویاخود شول عین وبدن شول مزرعه کبیدر که اکر عذب الماء اولورسه مزرعه دخی اکا کوره اولور ومالح اولدیغی صورتده دخی اکا قیاس اولنه ویاخود ارض وبدن نبات کبیدر که بلد طیبك نباتی طیب وخبیثك خبیثدر وعمل ردی حطب ردی یاز بل ایله طبخ اولنان طعام کبیدر که نمکین دکلدر وبو مضغه یی تطهیر واعمال صالحه واحوال شریفه وتجلیات لطیفه یه تهیئه ایچون جناب نبوته اوچ ویا درت کره شرح صدر واقع اولوب حتی بر علقهٔ سوداء اخراج وطرح اولنوب هذا حظ الشیطان ومغمز الشیطان دنلدی واول محل ماء زمزم ایله غسل اولندی که اشرف المیاه در (ومصلح مضغه اولان امور چوقدر تدبر قرآن وخلو بجوق وقیام لیل ومناجات سحریه ومجالسهٔ صلحا وتحری

حلال و اجتناب شبهات کبی زیرا شبهات قسوت قلب ایرلث ایدر
حتی بعض اهل ورع برکره برجندینك مظبهره سندن صوایچمش
اولدم فرق کبونه دك قسوتی درونمدن چقمدی دیمشدر انکیچون
ابو یزید بسطامی وابراهیم ادهم وامثالی قدس الله اسرارهم طریق
ورعده زحتلر چکدیلر *الا وهی القلب* متذکر اولوکزکه اول مضغهٔ
موصوفه قلب دیدکلر درکه عجم دل وترك یورك درو قلب صنوبری الشکل
بردانه درکه صدرك ایسرنده ایداع اولنمشدر ومحل روح حیوانی درکه
روح حساس حیوانی اجزاء جسده اورادن منتشر اولور و اول
بر بخاردر که قلبده اولان دمك حرارتندن خارج اولور ولطیفهٔ انسانیه
یعنی نفس ناطقه نك اکا تعلقی واردر ونفس ناطقهٔ جزئیه نفس کلیدن
مستفاددر وروح انسانی منفوخ انك باطنیدر بوکوکل دیدکلری
فی الحقیقه صورت مضغه ده ایداع اولنان قوت روحانیهٔ غیبیه در واهل
دل قوت مذکوریه نك صاحبی درکه اسم اعظمه مالك ومظهردر بو اکر
بعض اسمنه مالك ایسه اهل دل دیمزلر واهل دلك علامتی اودرکه
انفس وآفاقی بری برینه تطبیقه قادراوله واکا قلب دیدیلر حالدن حاله
تقلب ایتدوکی ایچون وسرعت خواطرندن اوتوری فلك قمره مقابل
کلمشدرکه قمر دورمنازل ایتمکده شمسدن سریعدر قلبك دخی یکرمی
درت ساعتده یتمش بیك خواطر سریعه سی واردر اکرچه صاحب
القلبك اکا اطلاعی یوقدر وبوسرعتده مناسبتدن اوتوری ابو البشر
آدمك علیه السلام روحانیتی فلك قمرده متحیزدر اکرچه فی الحقیقه
ارواحه تحیز یوقدر و بعض کبار بیورمشلردر که قلب دنلدی زیرا
صور مختلفه وصفات متخالفه ده تقلبی واردرکه اختلاف تجلیات
اوزرینه مبنیدر انکیچون (ان فی ذلك لذکری لمن کان له قلب) دنلدی
عقل دنلدی زیرا عقل عقالدرکه حقی صورت واحده ایله تقیید ایدر
مقتضای کشف قلبی ایسه اطلاقدر (معلوم اوله که الله تعالی قلبی
عالم غیبدن ووجهی عالم شهادتدن قیلوب وجه ایچون جهت قبلیه
استقبالی وقلب ایچون کندی ذات پاکنی قصدی تعیین ایلمشدر

واقعال صلاتك افضلنی سجده قلمشـدر پس اکر سجده سی کشف یوزندن ایسه ابدی رفع رأس ایمز وانفس وآفاقده صلاح کلی حاصل اولور واکر اهل حجاب وغفلت ایسه اندن انفس وآفاقه نظـام حاصل اولماز بلکه نسیانی سببیله فساد حاصل اولوراشته بورادندر که خلیفـه اهل عدل مختصدر زیرا حاضر وذاکر در غائب وناسی دکل سائرلر ایسه بویله دکلدر (وسجده عبادت تکلیفیه درکه انس وجنه مخصوصدر وسائر اشـیانك عبـادتی ایسـه ذاتیه در انك ایچون مظاهر خیر وشر وصلاح وفسـاد اولان انس وجنـدر فاعرفه

الحدیث السابع

الدین النصیحـة بوجمله یی بطریق التأکیـد اوچ کره تکرار بیورمشلردر نتکیم مشکاتدن منقول وکلام ابن ملکده ثلث مرات ایله موصولدر وبوراده مضاف محـذوفدر که عمادالدین ومدارالاسلام دیمکدر نتکیم الحج عرفة دنلدی عماد الحج ومداره معناسنه نصیحت نصحدن اسمدر ونصاح کتاب وزنی اوزره ایلکدر خیط وسلك کبی ومنصحـه کسرله اکنه در ابره ومخیطه کبی وناصح خایطدر که اجزاء ثوبی بربره جمع ایلیوب قمیص وباجبه وباسراویل ایدر تاکه منتفع به اوله وبومعنـایه اشارت ایدوب بلاغات زمخشریده کلور(ما منع قول الناصح ان یروقك)(وهو الذی ینصح خروقك)بونده فعـل ناصحی فعل خیاطه تشبیه واردرکه خیاط ثوبهله خلل ثوبی سد واجزاسن بربره جمع ایدرسه واعظ وناصح دخی منصوح الهك صلاحنی تحری ایدر ودیننده اولان خروقنی اصلاح ایلر وبعضیـلر نصحت العسل صفیته من الشمع دن اخذ ایتمشـلردر یعنی قولك غل وغشدن خلوصی عسلك خلطدن خلوصنه تشبیه اولنمشدر ودیمشلردرکه نصیحت وصلاحدن هر بری کلمۀ جامعه درکه معانیء شتایی مشتملدر زیرا منـافع وخیرات دین ودنیا بونلرك مدلوللرنده در ودیمشـلردرکه ناصح فی دین الله اولان کیمسه علم شریعته محتـاجدر که علم شریعت احوال ناسی متضمندر وعقل تام وفکر صحیح وروبت حسنه وتأنی واعتدال مزاج

لازمدر بركيمسه مقتضاى زمان ومكان واحوال ناسى بيلسه جاهلدر
(پس ناصحه علم ترجيح لازمدركه تقابل امور واقع اولدقده قنغى
صورتله عمل ايده جكن بله وكاه اولوركه منصوح اهلك طبعنده مخالفت
ولجاج اولوب نصيحت كار ايتميوب بلكه سنك ارشاد ايتديكك طريقك
غيريسه عدول ايده جكنى بلسك اول بابده اكا نصح ايتميوب بلكه
طريق خلافه سوق ايتملودر تاكه سكا غرض نفسانيسى واريسه سنك
خلافكه كار طوتوب خلاف يوزندن صورت وفاقه كله ولكن امر
عسير اولمغله ناصح اولان غايت آكاه وتفاوت احواله خبردار اولمقده
متعمق كركدر تاكه كم كرده راهى من حيث لا يحتسب يوله كتوره اشته
بورادن مناصب دنيويه واخرويه يه هركسك عدم لياقتى ظاهر اولدى
* قلنا لمن * بز ديدك كه نصيحت كيمك ايچوندر يعنى نصح وناصح
معلوم اولدى ولكن منصوح الهى بيان ايديكز پس بولام بيان ايچون
ومن استفهاميه دركه تقديرى النصيحة لمن و بالمن النصيحة ديمكدر
(لمن الملك اليوم) كبى و بومقوله بيان بعد الابهام ابلغدر زيرا نفسده
على الغفله هجومدن اوقعدر (ونون جمعدن مراد راوئ حديث اولان
تميم دارى وسائر حاضر بالمجلس اولان اصحاب كرامدر رضى الله عنهم
ولكن سؤال حقيقة تميمدن وحكما سائرلردخى مشترك اولمغله نتكيم
جواب سؤاله اقبال واصغالرى اكا دالدر قول جمله يه مضاف اولدى
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم بيانده بيوردى يعنى سؤالدن
منع ايتمديلر زيرا اجمال كلام ايتدكلرى سؤاله تحريك وبيانه توسل
ايچون ايدى پس ابتداء سؤال كبى اولمديكه انك اكثرى منهيدر
انكيچون وارد اولديكه (اتركونى ما تركتكم *لله* اى فى حق الله مراد
الله تعالى يه ايماندر يعنى وجودنى وجوب وجودنى ووحدتنى وصفات
كماليه سنى تصديقدر وامر ايتديكى عملده اخلاص واحكامنده حكمتنه
يقين وتسليم وحق الهى حق ناس اوزرينه تقديم ونصرت دين قويم
ودعوت توحيد له تحرئ مرضاة رب كريم وحريم حرمتندن زب
وتأليف بين عباد الله وتبيين اسباب سعادت وارشاد امت وامثالى كبى

و بو نده شفاعت دخی داخلدر یعنی چونکه عبد مسیئدن عفو
وتجاوز ایتمك مولای عظیمك شان قدیمی وعبادی دخی اول معناٸله
تخلقه داعیدر بو جهتدن یارب عبد کندن اینتدیکی اساءتی عفو ایله
دیمك سن عفو وتجاوزله معروف مولاسن دیو مدح وثناء الهیدر
حق تعالی یه ایسه مدحدن سوکلی نسنه یوقدر کویا بومعناده
مقسم الهی یه ناجح کبی اولدی الحاصل الله تعالی دنیاده نصب
ایتدیکی حدود شرعیهٔ سیاسیه ایله ممدوح اولدیغی کبی که انکله
عملده مضارّ عبادی دفع ولردر انکیچون عفو اولنماز کذلك دار
آخرتده عفودخی بویلهدر زیرا اوراده محذور یوقدر سائر امور دنیویهده
عفو افضلدر حتی (ولکم فی القصاص حیوة) واقع اولمش ایکن
ولی دمدن عفو ویادیت اولادر کویا دیت شاکی یه احسان کبیدر که
اول احسان مقابلهسنده سکوت ایدوب عندالله مطالبهٔ حق ایتمیه
(وتفاسیر وشروح احادیثده کلور که حق الله اوزرینه اقامت حد
اولنسه اول حد اکا کفارت اولوب آخرتده انکله مؤاخذه اولنماز زیرا
ایکی عقوبت بریرده مجتمع اولماز واکر حق آدمی ایسه تحت مغفرت
وکفارتده داخل اولمز مثلا قصاصا مقتول اولان کیمسه آخرتده
مؤاخذه اولنور زیرا قتلی تشفیٔ اولیا ایچوندر پس مقدم قتل ایتدیکی
قتیلك حقی باقی قالور ودیوان فصل وجزاده تکرار مأخوذ اولور
زیرا الله تعالی حکیم وعدلدرکه دعوای عبدی استماع ایدر وعبد
عفو ایتمزسه اولدخی عفو ایتمز والا ظلم لازم کلور تعالی الله عن ذلك
علوا کبیرا * والکتابه * مراد قرآندر بخصوصه یوخسه کتب سماویه یه
شامل اولور وجهله دکلدر تنکیم بعض شراح وهم ایتدی تنکیم
ما بعدی اکا دالدر فافهم جدا یعنی قرآنك کلام الله اولدوغنه اعتقاد
ومحکمی ایله عمل ومتشابهنی تسلیم ایده وتأویل سمتنه کتمیه بلکه تأویل
وادحاض حق ایچون جدال ایلینلری منع ایده وجواب ویره ومبانیسنی
حفظ ومعانیسنی نشر ایلیه ومصحفك یوزینه نظر ایدوب تلاوت
ایلیه که افاضل عباداتدندر وحضرت عمر ویا عثمان هر صباح

مصحفی

مصحفي النه آلوب هذا عهد ربي ومنشور ربي بيورردي ولحن عرب
اوزرينه قراءت ايدوب زياده ونقصاندن حذر ايده ومصحفي مكان
عاليده وضع ايليه وتعظيمده مبالغه ايده (محكيدركه جد سلاطين
عثمانيه اولان عثمان خان غازي بركيجه بركمسه يه مهمان اولوب اوراده
ديوارده بر معلق مصحفه الى الصباح ديوان طوروب تعظيمي سببيله
ايرته سي كون حاجي بكتاش ولي يه ملاقي اولوب سلطنت عظمى ايله
مبشر اولدي (وبركمسه قرآنله يتيمين سلطانله بتر ديمك قرآني تحقير
دكلدر بلكه حكم قرآني تنفيذ ايدن سلطاندر ديمكدر زيرا قرآن كتاب
صامتدركه اني سويلدن انسان كاملدر وكذلك احكام قرآنيه
اوراقده مكتوبه در واني لسانه كتورن علماء احكام وتنفيذ ايدن ملوك
عظامدر زيرا امور سياسيه انلره مفوضدر وعامهٔ ناس اهل عرفك
سطوتندن حذر ايدرلر الحاصل حضرت قرآن لسان حالله نه معنايي
استدعاء ايدرسه انك حقنده اول وجهله حركت ايتمك قرآنه نصحدر
* ولرسوله * زمان نبويده نصح بودركه اكراندن مقدما شرعا مقرر
اولان نسنه نك خلافي ظهور ايدرسه يارسول الله سزدن شويله
برنسنه صادر اولدي ديه تاكه اكر اول نسنه يي قصد له اشلمش ايسه
حكم مشروع اولديغي معلوم اوله اكر نسيانله صدور ايتدي ايسه
رجوع ايده نتكيم بروقتده صلاة رباعيده ايكي ركعتده سلام ويربجك
ذواليدين ديرلر صحابي اقصرت الصلاة ام نسيت يارسول الله ديدكده
اتمام صلاة ايليوب سهو ايچون ايكي سجده ايتدي (وبومقوله معنايه
نصح رسول ديرلر بوجهتدن وحي جلي وخفي اولميان ماده ده
مشاوره ايله مأمور اولدي تاكه اصحابي مقتضاي نظرلري اوزره اكا
نصيحت ايده لر وبومقامدندركه غزوهٔ بدرده صودن بعيد محله نزول
ايديجك وحيله مي نزول ايتديكز يارسول الله يوخسه رأيله مي دنلدكده
رأيله ديو جواب ويربجك انلر دخي ايمدي يارسول الله بوراسي محل
نزول دكلدر بلكه مناسب اولان فلان محلدر ديو اشارت ايتدكلرنده
اوراده نهضت بيورلدي وفائدهٔ عظيمه سي كورلدي (بوسببدن بعض

موادده (اشيروا علي) ديو اصحـابه خطاب ايدردي وحضرت عمر رضي الله عنه اسارای بدری قتل خصوصنده نصح ايتمش ايدی صكره وحی الهی انك رأيی اوزرينـه نازل اولدی فاما رسول الله صلى الله عليه وسلم دنيـادن انتقالندنصكره بو مقوله نصح اولماز پس لامى اجليـه اخذ ايتمك لازم كلور بو صورتده علماء امت واتقياء ملت رسول الله ايله دينده مصلحت اولان نسنه نك مبانی تأليف ايدرلر خياط تأليفه اجزاء ثوب ايتديكی كبی (الحـاصل نصح اودر كه رسول اللهك جانب حقـدن كتورديكی احكامی تصديق ودين وطريقته سلوكی تحقيقدن صكره حق ايله قائم ونصرتنـده دائم اوله يعنی اعداسنه معادات واحبابنه موالات واهل بيتنـه محبت واهل اهواء مسلكندن حذر ايليه حتی صحابه دن معروف اولنلری انكار ايتمـك كفردر ديو مصرحدر وامام سخـاوی ديمشدر كه صحبت صديق وسائر عشرهٔ مبشره تواترله معلوم انكار متواتر ايسـه كفردر (بعد ذا نصح رسول نصح كتابدن تأخير اولنـدی زيرا كتاب نازل ورسول منزل عليهدر و بردخی بودر كه كتابه حقه متصلدر زيرا كلام نفسیدر پس بو ايكيسنه نصح غير مخلوقه ورسوله ومابعـدنه نصح مخلوقه نصحدر ونصح رسولده نصح ورثهٔ رسول دخی داخلـدر انكيچون شيخك صاحبی مريد صادق وموافق كركدر تاكه بر بريله تظاهر واحدهما آخردن مقامنـه كوره متنصح اوله * ولائمة المسلمين * ائمه امامك جمعيدر بوراده مراد امامت كبرادر كه سلطنتدر وخلافت امامتـدن خصوص مرتبهدر يعنی هر امام اولان خليفه اولماز زيرا خليفه سيرت نبويه اوزرينـه جاری اولان كيمسهدر كه انك افعالنـدم اصلا ظلم يوقدر امير وسلطان حالی ايسه مخلوطدر اكرچه بو امتـده ملوكدن مرتبهٔ خلافتـه قريب كيمسهلر كلمشدر ملوك دمشقيهدن نور الدين زنكی وملك صالح كبی كه بو ايكيسی اهل الله دن معدوددر ونصب امام واجبـدر زيرا امور دين ودنيانك نظامی آكا منوطدر واكا مبـايعه دخی واجبدر والا مبتـدع اولور (وامامك معصوم اولمسی

شرطی

شرط دكلدر والاسجدهٔ سهو مشروع اولمازدی وحدیثده کلور
(صلوا خلف كل بر وفاجر) وايلم خلفاده كنديلرى امامت وخطابت
ايدرلردی وبو معنی خلفاء عباسیه نك یکرمنجیسی راضی بالله محمده
کلنجه مستمر اولدی صکره راضی امامت وخطابت ایچون نائب تعیین
ایلبوب الی الآن اول حال اوزرینه قالدی راضینك جلوسی اوچیوز
یکرمی ایکی تاریخنده در (بعد ذا ملوك و سلاطین رسول اللهك
صلی الله علیه وسلم ظاهرده وخلفا واقطاب باطنده وارثلریدر که ایکیسی
دخی اسم اعظمك تحتنده در چونکه ملوك مصالح عباد له قائملردر
لاجرم معروفده انلره اطاعت وعند الغفله ایقاظ وتنبیه لازمدر زیرا
عصمت شرط اولمیجق خطا ایتمك وهوالرینه تابع اولمق شانلرندندر
پس انلرك مجلسلرینه داخل اولان علمایه واجبدر که عباد اللهه
فائده لو اولان وجهله فتوی ویره لر تا که نظام عالم حاصل اوله یوخسه
مفتیٔ ماجن اولمیالر و لا آخرتده مسئول اولورلر (وشولکه رجال الدوله
ملهمون دیرلر تحری حق ایدنلره وقابلری آکاه اولنلره کوره در زمانه ده
ارباب ارادتدن معدود اولنلر بله الهامدن محروملردر فکیف که غیریلر
پس ملائکه نك الهامده قصورلری یوقدر ولکن قاصر اولان محلدر که
قلبدر زیرا حجب ظلمانیه ایله محتجبدر (وسلطان اوزرینه خروج ایتمك
منهیدر زیرا مفاسد کثیره سی واردر بلکه لازم اولان شرعله
وعرفله اراسنی اصلاح وتألیفدر ونقض مبایعه ایتمیه والا ابد عنه دخول
لازم کلور وجهاد اقتضا ایدرسه تحت لواسنده بوانه اکر نفیر عام ایسه
والا دعایه مشغول اوله (وفضیل ابن عیاض بیورمشدر که اکر بر دعوت
مستجابه یه قادر اولسم سلطانه صرف ایدردم زیرا سلطان قلب عالمدر که
انك صلاحیله جمیع اجزاء عالم صلاح قبول ایدر وسب سلطان منهیدر
زیرا ظل الله در که خلق انك سایه سنده آسوده در وسلطان عدل
ایدرسه هم کندنه وهم سکا فائده سی اولور واکر ظلم ایدرسه کندنه
ضرری وسکا فائده سی اولور که سن اول ظلمه صبرله مأجور اولورسن
ومقام شکر ومقام صبرك عهده سندن کلورسن ولکن علم حالی

کرکدرکه عامل اوله‌سن پس سلطانك دکه بر قصور یته نظر اولنماز علما کبی مکرکه منکر اولیا اوله‌لر زیرا اولیا وسائل حقدر وهرکس طلب وسیله ایله مأموردر قال تعالی (وابتغوا الیه الوسیلة) وملوکی زیاده افساد ایدن ایکی نسنه درکه بری اهل انکارك وبری دخی ملاحده‌نك دخولیدرکه بو اعصارده بو مقوله امور مضر مجهول مطلق قالمشدر انکیچون داخل وخارج بلورسمزدر بو جهتدن اختلال دخی کالنده در بو جهتدن ملوکه لابددرکه علماء عاملیندن اوله‌لر ویاخود ظاهر وباطندن خبردار اولنلر ایله مجالسه ایده‌لر والا منصور اولمزلر اشته نصایحك اعظمی بودر فلیعمل به العاملون * وعامتهم * عامه خاصه‌نك مقابلیدر زیرا شهر ایچنده عموم وشمولری واردر وضمیر مسلمینه راجعدرکه ولعامة المسلمین والمؤمنین دیمکدر ولکن بورادن لام طی اولندی زیرا عامه خاصه یه تابعلردر انکیچون قرآنده کلور (اطیعوا الله واطیعوا الرسول واولی الامر منکم) یعنی واطیعوا اولی الامر دیو اولوا الامره کوره لفظ اطاعت تکرار اولنمدی زیرا اولوا الامر اتباع رسولدرکه انلره اطاعت ایتمك اطاعت رسولده داخلدر شول جهتدن که رسول اطاعتده مستقلدر نتکیم قرآنده کلور (وما اتاکم الرسول فخذوه وما نهاکم عنه فانتهوا) یعنی رسول خلیفهٔ حق اولدیغی جهتدن جانب حقدن امر ونهی اولدیغی ماده‌ده امر ونهی ایتسه همان امر ونهی حقدر زیرا نفسندن فانی وحقله باقیدر اولوا الامر ایسه بویله دکللردر بلکه انلر شریعت محمدیه یه تابعلردر واولی الامره اول شرف یسدرکه الله تعالی انلری کندی ذاتی ورسولی منزله‌سنه تنزیل ایدوب اطاعتله امر ایتمشدر انکیچون نافله یه مقارن اولان امرلری واجب اولور وانکله عامل اولان اجر واجب بولور فافهم جدا (وعامة مسلمینه نصیحت بودرکه دین ودنیاده ضرر اولمیان وجهله اشارت ایلیه اکر دین ودنیا ضرری مجتمع اولورسه چاره وار ایسه ایکیسن دخی دفع ایلیه والا ضرر دنیایی ترجیح ایدوب دینی محافظه ایده وحدیثده کلور (واذا اردت بعبادك فتنة فاقبضنی الیك غیر مفتون) یعنی مطلقا فتنه یه

دوشمك

دوشمك امر مشكلدر ولكن فتنهٔ دين اشد در انكيچون موتی اختيار ايدوب فتنهٔ دينی اختيار ايتمك كركدر (والحاصل بقدر الطاقه جلب منفعت ودفع مضرتله مقيداوله وامر بالمعروف ونهی عن المنكردن خالی اولميه ولكن محلنه كوره اخذ سلب ايليه اصاغره ايتدوكی معامله يی اكابره ايتميه بلكه انلری رفقله ارشاد ليده وستر عورات وسد فقر وحاجات وتوقير كبير وشفقت صغيرله متخلق اوله وخبث وكراهت ايتدوكی اموره خلق كندی نفسی حكمنده طوته زيرا (خلقكم من نفس واحدة) موجبنجه جمله ناس اخواندر كه بر پدر وبر مادردن خلق اولنمشلردر (وتعاونوا علی البر والتقوی) وفقنجه اخوانله تظاهر لازمدر زيرا مؤمن بری برينه بنيان كبيدر كه بری برينی شد وربط ايدر ونصيحت نجالته مؤدی اوله جق ماده ده ايسه تنهاده نصح ايليه يوخسه علی ملاء الناس تقريع وتفضيح ايتميه (بعد ذا نصح عامه اهل اسلامه اضافت اولنديغی اسلامك شرفندن اوتوريدر والا نصيحت عين دين اولمغله عموم اوزرينه در پس انك منفعتی جميع اجزاء عالمه ساری كركدر مثلا ملت اسلام اوزرينه اولميان كيمسه يی سفساف اخلاقده كورسه معالیٔ اموره ارشاد ايليه بلكه اول معالیٔ اموره اتصافی انك سبب اسلامی اوله زيرا اوصاف جميله حقايق ذاته جذب ايدر وبر حيوانی عطشان كورسه طريق آبه سوق ايده وحديثده كلور (فی كل ذات كبد حری وفی رواية رطبة اجر) حرّی فعلی وزنی اوزره حرانك تأنيثی در حره دنكه حرارت معناسنه در بو حديثك ظاهری جميع حيواناته شاملدر وبعضيلر عام مخصوصدر ديو كلابی اخراج ايتمشلردر واكثر علما انك اوزرينه در قتل كلاب ايله امر منسوخدر نتكيم حيوة الحيوانده مصرحدر پس اطعام وسقی كلب لابأسدر ونيجه اهل الله دن صادر اولمشدر پس اكابره اتباع ايتمك اولادر وبوندن ظاهر اولديكه (اكرموا الخبز) نی مانعدكلدر كركسه كلبك لعابی نجس اولسون وبزه طرق شتادن صحتی الهام اولنمشدر كه بيانی غيری كتبمزده در وبزم بعض تلامذه مز بومسئله نك خلافنه اوروب

خلقی اطعام وسقی کلیدن منع ایتدیکیچون آخر استسقادن هلاك اولدی (ودیمشلردرکه التزام نصح ایده نك دوستی آزاولور زیرا اکثر خلق هوالرینه تابعلردرانکیچون حدیثده کلور (ماترك الحق لعمرمن صدیق) یعنی اجراء حق ایتمك حضرت عمره رضی الله عنه دوست آلیقومدی زیرا حضرت عمرك شرعبعقده زیاده شدتی وارایدی بو رسول الله صلی الله علیه وسلم مدینه ده آنی محتسب ایتمشدی ویدنده برسوطله خلقی تأدیب ایلر وحکم عداله قائم اولوردی ولکن محتسبده اخلاص تام اولیجق حالی ریاکارلردن اهون اولور زیرا اهل صدق وخلوص بالکلیه بغیض ناس اولماز

* الحدیث الثامن *

* امرت * مأمور اولدم یعنی حق تعالی امر ایلدی بکا زیرا حقدن خلقه رسالتی حقك آمری وکندینك مأمور اولماسن اقتضا ایدر پس آمرده جهالت یوقدر بلکه متعیندر وکذلك اصحابدن امرنا ویاخود نهینا صادراولدیغی آمر وناهینك رسول الله صلی الله علیه وسلم اولماسن مقتضیدر زیرا رسول الله حقده تابع اولدیغی کبی اصحاب دخی رسول اللهه تابعلردر وزمان رسالتده حقدن بلاواسطه اخذ شرایع ایتمك ممنوعدر که رسالت رسولی منافیدر فاما زمان رسالتدنصکره خلیفه مقوله سی اولانه بلاواسطه اخذ عن الله ممکندر زیرا اول وقتده خلیفه نك اخذ ایتدوکی شرع جدید دکلدر بلکه شرع مقرر مقدمك لطائف ومعارفیدرا کا ایسه منع یوقدر زیرا قرأنك حقایقی بی نهایه درکه هر کاشفه حالنه کوره منکشف اولمقده دراشته ابو یزید بسطامی نك قدس سره بکا قرأن تمامه نازل اولدی دیدوکی بو بابدندر اکرچه قرأندن والهامدن بی خبر اولنلر فیضی استبعاد ورحمت واسعه یی تضییق ایلرلر وارباب مکاشفه نك اخبرنی ربی وغیری مقالات سنیه لری حقنده مالایعنی سویلرلر (اولئك الذین لعنهم) ی طردهم عن بابه وحجبهم عن لطیف خطابه * ان اقاتل الناس * بونك تقدیری امرنی ربی بان اقاتل الناس

دیمکدرکه آمر الله تعالی ومأمور رسول الله ومأمور به مقاتله در تنکیم قرآننده کلور (کلا لما یقض ما امره) امر الله به مقاتله محاربه قتل روحی جسددن ازاله درلکن اکا مباشر اولانك فعلی حسبیله قتل وفوت حیات اعتباریله موت دیرلر بوراده ناسدن مراد اصناف ناسدن عبدهٔ اوثان اولسون غیریلر اولسون زیرا عموم رسالتك حکمی بودر قال تعالی (قل یا ایها الناس انی رسول الله الیکم جمیعا) وآشغهده ذکر اولنان اوچ نسنه که شهادت توحید واقامت صلاة وایتاء زکاتدر بونلرك مجموعی مقاتله یه غایت اولمغه صالحدر زیرا عبدهٔ اوثان که اهل شرکدر شهادت توحید ایتمزلر واهل کتاب که یهود ونصارادر محمد رسول الله دیمزلر ودیسه لر دخی عربه مبعوث اولمق اوزره تأویل ایدرلر وصلاتلری وزکاتلری شرع جدیدك کیفیتی اوزرینه دکلدر بلکه نبوتی تصدیق ایتمدکلری کبی صلاة وزکاتی دخی انکار ایتدیلر انکیچون زمان خلفاده تارك صلاة وتارك زکاة اولنلر اه مقاتله ایتدیلر زیرا شرعده قطعی اولان نسنه نی انکار ایتمك کفر صریحدر حتی فقها دیمشلردرکه برکیمسه متعمدا ترك صلاة ایدوب قضا دخی نیت ایتمسه وعقاب الهی دن خوف ایلمسه کافر اولور زیرا امن عذاب الله کفردر وسائر امور شرعیهٔ ضروریه ده تکاسل وتهاون دخی بویله در قال تعالی (ان الذین آمنوا ثم کفروا ثم آمنوا ثم کفروا ثم ازدادوا کفرا لم یکن الله لیغفر لهم) یعنی شول کیمسه دن که کفر وایمان متکرر اوله انك عندنده ایمان اهون وادون اشیا اولور بو سببدن شرط مغفرت بولنماز پس فروع ایمانده دخی مبالات ایتمیوب مستهزی کبی اولان کیمسه نك حالی کفر وعدم مغفرتیدر کویا جناب رسالت لساندن دیمك اولور که هرکیم بنم جانب حقدن کتوردیکیم اصول وفروع دینه انقیاد ایتمزسه وخصوصا عماد الدین اولان صلاة وقنطرهٔ الاسلام اولان زکاتی انکار ویاخود اقامت وایتاسنده تهاون اوزره اولوب طریق قبول وعمله کتمزسه مقاتله یه سزا اولور (فأذنوا بحرب من الله ورسوله) خطابی تحتنه کلور (ودیمشلردرکه طائفهٔ جن بو مقاتله ده داخل دکلدر مع هذا ناس

لفظی انلره دخی شاملدر نتکیم صحاح جوهریده وقاموسده کلور الناس یکون من الانس والجن لانه یقال ناس تحرك واناسه جرکه ورسالت عامه‌در زیرا مقالهٔ جن مروی دکلدر بلکه انلردن نیجه جماعت جن نصیبین وامثالی کبی توحیده دعوت اولنوب ایمان کتورمشلر واحکام فرعیه‌یی دخی قبول ایلمشلر وقبول ایتمیلر منظرین دن اولوب الی یوم القیام شیطنتلری اوزرینه قالمشلردر زیرا انلر اجسام لطیفه هوائیهٔ غیر محسوسه‌درکه مقاتله‌یه صالح دکللردر اکرچه شهاب انلری اهلاك وافساد ایتدیکی کبی نیجه ادعیهٔ مؤثره دخی وجودلرنده کار کر اولور ولکن انلردن مؤمن اولنلر غزوهٔ بدرده مشرکلرله محاربه ایتمشلردر که یتمش عدد جنیدر وحالا اوراده مقاملری واردر *حتی یقولوا لااله الا الله وان محمدا رسول الله* بعض روایاتده (محمد رسول الله) مطویدر زیرا وجوب مقارنتنك شهرتی اولمغله احد قرینی ذکرله آخردن اکتفا اولنمشدر اکل وشرب کبی که اکل اوزرینه اقتصار اولندیغی یرده شربه اکا تابعدر وحر وبرد وامثالی دخی بویله‌درکه امور اضافیه حالی بودر رسول ایسه حقه مضافدر کرك صورة رسول الله کبی وکرك معنی که خلیفهٔ حقدر پس رسولك حقه اضافتی وکیل مطلقك سلطانه اضافتی کبیدر که صورت حقیقتدن منفیك دکلدر بلکه صورت حقیقتك آینه‌سیدر وقول کلامك غیریده دخی مستعملدر قال بیده ای اخذه وقال برجله ای مشی دیملك اولور بوراده قول شها دتدن اعمدر اکرچه شهادت اشرفدر زیرا آخر حدیثه عمومه دالدر وظاهر اولان بودرکه حدیث شریف عام مخصوصدر زیرا معاهد اولانلرده وقبول جزیه ایدنلردن سیف مرفوعدر ویاخود بومعنی وضع جزیه دن مقدمدر ولکن واضح اولان اولکیدر زیرا آیات جهاد مدنیه‌در وجزیه دخی مدینه‌ده وضع اولنمشدر نتکیم آخر نزول ایدن سورهٔ توبه‌ده کلور (حتی یعطوا الجزیة عن ید وهم صاغرون) پس حدیث مذکور امته الی یوم القیام جهادك وجزیه نك بقاسنه تنبیهدر انکیچون مرض انتقاللرنده

بنـدنصكره جزيرهٔ عربده مشرك قومايوب اخراج ايده سز ديو
توصيه بيورديلر وابتداده صورت اطلاقده انتهاده اولان حاله رمز
ايلديلر زيرا زمان مهدى وعيساده اسلامدن غيريسى مسلم اولمـه
كركدر بس ابتـداده اولان وضع جزيه جزاء كفر وتذليل كفار
وتعظيم واعانت مسلمين ايچوندر يوخسه رضا وابقـاء كفر ايچون
دكلدر آخر زمانده ايسه معناى مذكور ملحوظ دكلدر بلكه آخر
اوله رد اولنوب امت واحـده قلنسه كركدر وشولكه حديثده كلنور
(بدأ الاسلام غريبا وسيعود غريبا) بومعنى اواخر زمانده قبـل خروج
المهدى ونزول عيساده حاصلدر وحالا انك مقدماتى واقع اولمقده در
زيرا بواطندن قطع نظر ظواهره اختـلال عظيم كلمشـدر والى الله
المشتكى وقول لفظنده ايكى نسنه يه اشارت واردر (اولكيسى بودركه
ايمان تصديق قلبدركه امر باطندر وامر باطنه الله تعـالى مطلعدر
انجق مكركه حق تعـالى دن بركيمسه يه كشف وتعريف واقع اوله
پس دخول باطن وشق قلب ممكن اولمديغنـدن ترجمان قلب اولان
لسانك اقراريله اكتفا اولندى تاكه بواقرارله احكام ظاهرهٔ اسلاميه يى
اجرا ايتمـك ممكن اوله واقرارك معمول به اولديغى حسن ظنه بناء در
زيرا ديمشـلردركه كل اناء يترشح بما فيه (وايكنجيسى بودركه بونده
ايمان تقليدينك صحتنه اشارت واردر اكرچه ترك استدلالله آثم اولور
يعنى تقليدكه غيرك قولنى بلا دليـل قبول ايتمكدر اصلده اصول
واعتقادياتده صحيح اولمايوب فروع وعملياتده جائز اولمق كورينوردى
تتكيم اكثر متكلمين بوكا ذاهب اولمشدر ولكن عند الحنفيه والظاهر يه
صحيحـدر زيرا رسول الله صلى الله عليه وسلم ايمان اعراب وصبيان
ونسوان وعبيد وامايى قبول ايلدى وتعليم دليـل ايتمدى و بوراده
استدلال واجبـدن مراد باى طريق كان اثردن مؤثره ومصنوعدن
صانعه انتقالدركه بومعنى هر امى يه حاصلدر يوخسه قاعدهٔ ميزانيه
اوزره ملاحظـهٔ صغرى وكبرى وترتيب مقدمات ايتمـك دكلدركه
بونى شرط ايتمـك خطاء عظيمدر زيرا هركس انك عهـده سندن

بيرون اولمق متعذردر (وعليكم بدين العجائز) مضمونه مخالفدر
پس بر كيمسه بلاد مسلمينده نشأت ايدوب صنايع الهيه يى مشاهده
ايتدكده تسبيح ايلسه يعنى سبحان الله وقادر الله ويا بو سبافده معرفته
دال اولور وتعظيمى اشعار ايدر كلمات سويلسه حد تقليددن خارج
اولور انكيچون ديديلر كه خلاف شواهق جبالده واقطار ارضده
بولنانلرده در يوخسه دار اسلامده منشئ اولوب سموات وارضك
خلقنده تفكر ايدنلورده دكلدر كه بونلرك ايمانلرى صحيح ونظرلرى
درستدر وعلم اليقين ديدكلرى دليلدن حاصل اولان استقرار ورسوخ
علمدر كه دخل وشبهه قبول ايتمز والا اكا علم ديمزلر وكشف خيالى دخى علم
غير راسخ كبيدر كه مزلق اقدامندر وعين اليقين مشاهده وكشفدن
حاصل اولان قوت راسخه وهيئت قاره در وحق اليقين مشاهده
نه معنى ايچون مقصود ايسه اول سرى معرفتدر مثلا موتى بيلمك علم
اليقين وملائكه موتى مشاهده عين اليقين وذوق موت حق اليقيندر
وكذلك مكه نام بلده ده كعبه تسميه اولنور بيت اولدوغن افواهدن
وكتبدن اخذ ايله بيلمك علم اليقين مكه يه واروب اول بيتى هيئت
مخصوصه سى اوزره احساس ايتمك عين اليقين واول بيتك حقه
مضاف اولوب سائر بيوتك مضاف اولمديغنك سر وسببنى بيلمك كه
ذات احديه يه ونتيجه حقايق وحكمه نشان اولدوغيدر كه حق
اليقيندر پس بو امرك اولى اعتقاد وتقليد واندن نظر واستدلال
واندن كشف وعيان واندن مشهودك سرينه وصولدر وتوحيد قولى
صورت توحيددر كه (لا معبود الا الله) وتوحيد فعلى حقيقت
توحيددر كه (لا موجود الا الله) در وقوة فعلك وسيله سيدر قوت اصلى
اولدوغى كبى يعنى توحيدك حقيقى قوتدن فعله خارج اولمغه قولله
ذكر كثيره محتاجدر وجهر ايتمك انك اسباب معينه سندندر زيرا
قول لفظ مركبدر ولفظ جهر كلامدر بناء على هذا توحيدده اصل
اولان مبتدى يه كوره جهردر تاكه نفس اصمنه اسماع ايده ومنتهى يه
كوره اخفادر نتكيم (خير الذكر الخفى) اكا دالدر زيرا مبتدى

عالم صورتده درکه عالم جهردر ومنتهی عالم معناده درکه عالم اخفادر زیرا (کنت کنزا مخفیا) مرتبه سیدرکه عالم ذاتدر عالم صورت ایسه عالم اسما وصفاتدر وذات واسما وصفات میاننده فاروق اولدیغی ظاهردر * ویقیموا الصلاة * یقولوا اوزرینه معطوف وحتی تحتنده داخلدر وصلاة معراج معنوی اولدیغی جهتدن شرف عظیمنه بناء فروع ایچندن افراز وتقدیم اولندی انکیچون نبوتك اون ایکنجی سنه سنده لیلهٔ معراجده مفروض اولدی وصلاتدن مقصود ذوق مکاشفه ومشاهده در انکیچون قرة العین قلنمشدر (وحدیثده کلور (ارحنا یا بلال) یعنی یا بلال اذان اوقیوب بعده اقامت ایله که صلاته دخول ایله عالم صورتك کدرندن خلاص اولوب صفاء خاطر بولالم ودیدهلر من جمالك یلره کشاده اولوب نور یله روشنا اولالم و بونده وسیله یه ترغیب واردر نتکیم حدیثده کلور (واسألك حبك وحب من یحبك وحب عمل یقربنی الی حبك) یعنی حب صلاة لازمدر زیرا وسیلهٔ مشاهده در وعلی هذا * ویؤتوا الزکوة * نفسی رذائلدن تزکیه ایتمك اساس حال اولمغله سائرلر اوزرینه ترجیح اولندی وایتاده طیب نفس وصدق وخلوص ونیت وخوف وخشیت لازمدر قال الله تعالی (والذین یؤتون ما آتوا وقلوبهم وجلة انهم الی ربهم راجعون) یعنی حقه رجوعه یقینی اولان کیمسه حقدن حیا ایدر واطیب مالنی طیب نفسله تصدق ایدر بلکه کندی نفس فانیه سن دخی بذل ایدوب حقدن وجود باقی ایله حیات طیبه بولور پس بوحیاته وصوله دك دم شهواتی ازاله و نفسی مرده قیلمق کرکدر اکرچه موت احمر که مخالفت نفسدر زیاده صعبدر وزکاة هجرتك ایکنجی سنه سنده مفروض اولمق دلالت ایدرکه ایکیلك برلکه مبدل اولمق کرکدر اکا سبب اولان وجود مجازیدر * فاذا فعلوا ذلك * یعنی بچین ناس بومذکوری اشلسه لر یعنی اقرار واقامت وایتایی تحصیل ایتسه لر و بعضیلر دیدیلرکه مشار الیهك بعضیسی قول ایکن فعل اطلاق ایتمك یاعمل لسان اعتباریله و یا اثنینی واحد اوزرینه تغلیب

طريقيله در (وفعل بر مؤثر جانبندن تأثيره ديرلر كرك اوراده قصد
اولسون وكرك اولمسون وكرك انساندن ويا حيواندن ويا جماددن
صادر اولسون پس صنع عملدن اخصدر زيرا اجادهٔ فعلدر و عمل
دخی فعلدن اخصدر زيرا عمل قصده مقارن اولاندر وبوراده فعلي
ناسه اسناد ايلدی زيرا عبد محل كسب واختياردر * عصموا مني دماءهم
واموالهم * قانلرينی ومالليرينی بنم تعرضمدن عصمت وحفظ ايتديلر
يعنی اول تقديرا اوزرينه دملرينی بنم سيفم ايله مسفوك اولمقدن محفوظ
ومالليرينی وذريت ونسوه لرينی بنم عسكرم ايله نهب وغارت اولنمقدن
مصون قلديلر (عصمت حفظ ومنع و امساك واعتصام استمساكدر
وعصام كتاب وزنی اوزرينه مايعتصم بهدر يعنی شول خيطدر كه
انكله فم قربه شد اولنور وعصمت انبيا وحفظ اوليا مشهوردر كه
صفاء جوهر وطهارت قلب ونورانيت روحدن ناشی معنالردر كه
زيادهٔ تيقظ وحضوری موجب اولمغله مانع هفوات وحاجب هجوم
مخالفاتدر وحقيقتی امتناع بالغيردر انك ايچون ديمشلردر كه العصمة
لا تزيل المحنة عصمنا الله واياكم من سدل الحجاب والطرد عن الباب
(بعدذا دم ذكر اولندی زيرا روح انسانی دمه تابعدر يعنی دمك سيلانی
ايله روح انسانينك بدندن علاقه سی منقطع اولور زيرا مملكت بالكليه
خراب اولنجق بردخی عمارت قبول ايتمز پس روحك بدندن انقطاعی
واننك ولايتدن انعزالی كبيدر كه نشأهٔ آخره ده بركره دخی نصب
واقع اولسه كرك كه بردخی انك ايچون عزل يوقدر (ومال انسانك
تملك ايتديكی درهم ودينار وذهب وفضه وحيوان وثياب وسلاح
وامثالی نسنه لردر كه انده رغبت وتصرف جاريدر پس تراب ونار
ومردم مقوله لری مال دكلدر ومال عين مضروب اولاندر ومال
ديلدی زيرا قلوب بالذات اكا ميل ايدر كه احتياج اوزرينه مجبولدر
ومال شقيق روحدر تتكيم قرآنده (وتثبيتا من انفسهم) اكا دالدر چونكه
خلق مال وجانه ميل ايدرلر لاجرم بوايكی نسنه يا قهرا ويا اختيارا
مسلوب اولمودر وطريق اختيار ممدوح اولمغله ارباب ارادت اول يولی

طوتوب

طوتوت قطاع طريق البله مسلوب اولمزدن اول مال وجاندن تمتع
اولمشلردر وقطاع طريقدن مراد موانع وآفات وامراض وموتدر
والله السلام ومنه السلام * الا بحق الاسلام * يعنى اسبابدن برسبب ايله
انلره تعرضى اتمم الاحق اسلامله تعرض ايدر زنى بعد الاحصان وكفر
بعد الايمان وقاتل بغير حق ايسه قصاص وسارق ايسه تضمين مال
كبى حق امر ثابت وواجبه ديرلركه شرع انى تقرير اتمش اوله وحق الله
اودركه خلق اوزرينه واجب اوله توحيد وعبادت كبى وحق الخلق
اودركه حق اوزرينه كندى ايجابيله واجب اوله عدم تعذيب كبى
پس حق جدير معناسنه اخذ اتمكه حاجت يوقدر زيرا حقيق اوزرينه
برنسنه واجب دكلدر يعنى خلقك ايجابيله تحكيم معتزله مذاهب اولمه لمزدر
(الحاصل وعد حق وعد الكريم دين موجبنجه واجب الانجاز كبيدر
(وفلان حقيچون ديمك جائزدر فلان حرمتيچون ديمك جائز اولديغى
كبى تحكيم حديثده كلور (اللهم انى اسألك بحق السائلين عليك
وحديث بتمامه جامع صغيرده در پس فقهانك بحق فلان مكروهدر
زيرا مخلوقك خالق اوزرنده حقى يوقدر ديدكلرى حديثه مخالفدر
وحديث معاذ ده دخى كلمشدركه (يامعاذ هل تدرى ما حق الله على
العباد وما حق العباد على الله) تحكيم محلنده مبيندر بو محلك وندن
زياده بسطه تحملى واردر ولكن مقامى دكلدر * وحسابهم على الله *
يعنى ناسك آخرتده باطنلرينك محاسبه سى الله اوزرينه در اخلاص
ونفاقلرينه كوره تحكيم حديثده كلور (انا اقضى بالظاهر والله يتولى
السرائر) وحساب باب اولدن مصدردر عد معناسنه زيرا آخرتده
اعمال عباد عد اولنوب خيرا وشرا مجازات اولنور پس عبدك له
وعليهى مجازات ايچون اظهار اولنمغه محاسبه ديرلر قال الله تعالى (والله
سريع الحساب) زيرا برشأن برشأندن انى مشغول قلمز شول جهتدنكه
تجليسى محيط در (فافهم و بوراده حرف ايجابك معناسى ايجاب حق
على نفسه در تحكيم بالاده ذكر اولندى قال الله تعالى (كتب على نفسه
الرحمة اى التزمها واوجبها تفضلا واحسانا لانه تعالى منزه عن

يجب عليه شيء حقيقة پس طائفهٔ معتزله نك يجب على الله ان لا يعذب المطيع بل يجب عليه ان يثيبه ديديكى باطلدر و بعضيلر على كلمه سنى لام معنا سنه طوتوب على سبيل التشبيه تحقق وقوعده واجب كبيدر ديمشلردر مأل بردر زيرا كندى نفسى اوزرينه ايجابى تحقيق وعد ووقوعه دائردر و بوارده جلاله تخصيص اولنديغى عموم ناسدن اوتوريدر زيرا مرتبهٔ الوهيته مرتبط اولمدقى فرد يوقدر رعيتك سلطانه ارتباطى كبى بس لطف وقهر اسم مذكورك تحتنده در ولكن تجليسى هر ملطوف ومقهورك حالنه كوره در انك ايچون حسابده حساب يسير وحساب عسير داخلدر و بونده دنياده تعرضى كندينه وآخرتده حسابى الله تعالى يه اضافت قلديغى حق تعالينك ارحم الراحمين اولماسنه دالدر انكيچون حسابى كندى يدنده قلدى ولطائف ابى يزيد بسطامى دندركه (ان بطش ربك لشديد) آيتنده يارب بنم بطشم سندن زياده در ديدى زيرا حقك بطشى رحمله مشوب اولمغله اخفدر بطش مخلوق ايسه بويله دكلدر (اعاذنا الله واياكم من شر النفوس ومن خبث الطبع المنحوس

* الحديث التاسع *

* ما نهيتكم عنه فاجتنبوه * ماموصوله در (ونهى لغتده بر نسنه دن يا قول ويا فعلله زجردر وشرعا على سبيل الاستعلاء لا تفعل ديمكدر بوراده مراد معناى شرعيدر زيرا عرف لغت اوزرنه وجوبا مقدمدر و بعض اوامر نهيله مؤلدر وذر والبيع كبى كه لا تبايعوا ديمكدر ومحرمات اخبار يه دخى بويله در (حرمت عليكم الميتة) كبى كه لا تأكلوا لحم الميتة ديمكدر اجتناب جنبدن در فتحله جارحه معناسنه صكره جنبى ولى ايدن ناحيه ده استعمال اولندى پس بر نسنه دن اجتناب انك ناحيه سندن ذهاب و بعددر بو جهتدن تركدن ابلغدر زيرا ترك رفضدركه انده معناى مذكور ملحوظ دكلدر (يعنى شول نسنه كه اندن سزى نهى ايتدم كرك نهى تحريمى وكرك تنزيهى كه حرام نهى اولده ومكروه نهى ثانيده داخلدر اندن پرهيز ايديكوز وانى برجانبده قويوب اندن دور اولوكز زيرا حسنات الابرار سيئات المقربين مضمونى اوزره فعل

مكروه

مكروه دخی محلنه كوره سبب مؤاخذه اولور نتكيم اهل تفسير
ديمشلردركه جنتده آدم عليه السلام نهی تنزيهی ايله منهی ايدی
بويله ايكن باعث خروج اولوب حالندن عصيان وغوايتله تعبير اولندی
و بوراده نهی تقديم اولندی زيرا تخليه بايندركه دفع مفاسد جلب
منافعدن اولادر و مصلحت و مفسدده تعارض واقع اولسه دفع
مفسده جلب مصلحت اوزرنه ترجيح اولنور (وحكمت بدنيه ده اطباء
ديمشلردركه احتماء استعمال دوادن يعنی اجتناب اكتسابدن اولادر
نتكيم طائفهٔ هند مريض اولنلرنه احتمائله معالجه ايدرلر غيريلر ايسه
بويله دكلدر مثلا امتلا واقع اولسه بعض اسباب دافعه ايله عمل ايلرلر اطباء
هند ايسه كذا ديلرن آچ طوترلر و مشهوردركه ديمشلردر ثبت العرش ثم انقش
يعنی بنايه اساس لازمدر انكيچون انذار له بدء اولندی قال تعالی (قم فانذر)
وديمشلردركه امرده رسول الله صلی الله عليه وسلم ونهی ده امت اصلدر
وشولكه (يا ايها النبی اتق الله) دنلمشدر تأديب الصغير بالكبير بابندندر
زيرا نشأهٔ نبويه علا ئكه كبی نورانيه اولمغله اول دخی (لا يعصون الله
ما امرهم) ده داخل ورتبهٔ عصمته نائلدركه حق تقوی انك مقتضای
ذاتی كبيدر * وما امرتكم به فافعلوا منه ما استطعتم * امر علی سبيل
الاستعلاء افعل وليفعل ديمكدر و لفظ خبر واشارت وامثالی
دخی داخلدر قال تعالی (والمطلقات يتربصن) ای ليتربصن و رؤيای
ابراهيميه يه امر دينلدی مع هذا اشارت خياليه در نتكيم كلور (قال يا ابت
افعل ما تؤمر) ومنه ضميری ما يه راجعدر استطاعت قدرتدركه
عجزك ضديدر يعنی انساندن افعال اختياريه نه مقوله معنا ئله صادر
اولورسه اكا استطاعت ديرلر (يعنی شول نسنه كه سزنه انكله وجوبا
ويا ندبا امر ايتدم انی ادا قادر اولدوغكز مرتبه يی اشلك و وجوده كتورك
زيرا الله تعالی سزه يسر مراد ايدركه دينده حرجی رفع ايتمشدر
نتكيم بعض اركان صلاتدن عاجز اولسكوز ويا بعض اعضا كزده
عذر قوی اولسه اكا كوره عمل ايدوب عهدهٔ امردن چيقمش اولورسز
و بو حديث شريفه موافقدر شول آيت كريمه كه كلور (وما آتاكم الرسول

فخذوه و مانهاكم عنه فانتهوا) ولكن حديثده اولان قيد استطاعت عموم آيتي تخصيص ايدر يعني اصول اعتقاديه و فروع عمليه دن هرنه كه رسول شرعه اعطا ايتدي بقدر الوسع اكا تمسك ايديكوز زيرا اوزر يكوزه واجبدر واول نسنه كه انك تعاطيسندن شرعي نهي ايتدي اندن منتهي اولوكز بونده دليل واردركه امر و نهي رسول حقه مضافدركه امر ونهي حق كبيدر زيرا رسول نفسندن بالكليه فاني وحقله باقيدر انكيچون رسوله مبايعه حقه مبايعه اولدي كه يد رسول يد الله دركه فوق الايدي در و بوندن فهم اولنوركه كرچه حجر اسودي تقبيل دخي مبايعه دندر فاما يد و انسان كاملي تقبيل و اكا مبايعه اندن افضلدر زيرا كعبه صورت و انسان سر الهي در و علماء ديمشلردركه رسول الله عليه الصلاة والسلام اتباع ايتمك فرائض عينيه ده فرض عين و فروض كفايه ده و واجباتده واجب وسننده سنتدر وشول افعالكه جهت وقوعي معلوم اوليه ونه كيفيت اوزره اشلندوكي ثبوت بولميه ادني الامر اباحته محمول واول جهتله معمول در (بعده حد استطاعت اول درجات حرجدركه مافوقي جهد ومشقتدر پس مؤمن كندنه حرج واقع اولمياجق مرتبه ايله مأموردركه حد رخصتدر وحق تقوا تقوى عزيمتدركه جملهٔ استطاعتي بذلدر مثلا قدمي تورم وجبهه سي تقرح ايده جك قدر نماز قلق و بعضلر ديديلركه فاتقوا الله حق تقاته فاتقوا الله مااستطعتم) ايله منسوخدر و ابن عباس رضي الله عنهما نسخ يوقدر ديدي پس حق تقوى حد استطاعتله مقيد اولمش اولور وارباب حقائق ديديلركه فاتقوا الله مااستطعتم حال ابراره ناظر فاتقوا الله حق تقاته ايسه حال مقربينه دائردر زيرا مقربين وجود مجازيدن بالكليه خلاص اولمشلر ابرار ايسه بومرتبه يي بولمشلردر بلكه انلرك حاللري مخالفاتدن محفوظه اولمقدركه بقاء نفسي منافي دكلدر (و بوندن اخذ اولنوركه نهي امردن اشددر زيرا امر استطاعتله مقيد در نهيده ايسه رخصت يوقدر كركسه ادني مرتبه ده اولسون و بعض كبار بيورمشلردركه (اطيعوا الله واطيعوا الرسول واولي الامر منكم) ده اولوا الامر ايله مراد

اقطـاب وخلفاء و ولاتدر و واجب و محظور طاعة الله وطـاعة
رسول الله دندر پس ائمهٔ دينه مباحدن غيريده اطاعت قالمدى يعنى
مباح كه انده اجر و وزر اولمياز نسنه دير امام انكله امرايلسـه اول
خصوصده اطاعتى واجب ومخالفتى حرام اولور ومباح اولان نسنه دن
حكم اباحت مرتفع اولوب انكله عامل اولان اجر واجب بولور وامام
راغب ديمشدركه اولوا الامر كه ناس انلر ايله مرتدع ومنزجر اولورلر
درت طائفه در (اولكيسى انبيادر كه عامه وخاصه نك ظاهر و باطنلرى
اوزرينه حكملرى جاريدر (وايكنجيسى ولاتدركه حكمـلرى ظاهر
كافه اوزرينه در باطنلرى اوزرينه دكـل (واوچنجيسى حكماء
الهيه دركه حكملرى باطن خاصه اوزرينه در ظاهرلرى اوزرينه دكل
(ودردنجيسى واعظلردركه حكملرى باطن عامه اوزرينه در ظاهرلرى
اوزرينه دكل انتهى پس ولاتك امرلرى حكماء ووعظه نك امرلرندن
اعم اولدى بو سببدن عامه وخاصه دن خلاف شرع نسـنه صدور
ايلسه اجراء حدود ايدرلر وشـاب اولورلر كركسه خاصه دن اولان
كيمسه اهل حال اولوب اشلديكى نسنه و ياسويلديكى سوز مؤل اولسون
زيرا احوال خاصه نك تأويلى عامه يه اختـلال ويرر پس حد شرع
اوزره تمشى كركدر چونكه مقتـدى ومتبوع اولانده ادب شرع اوله
قول وفعلنه اقتـدا لازمدر وملوك معنويه نك قوانينى ايله عمل ايتمك
سلاطين صوريه نك قوانينى ايله عملدن اولى واقوادر زيرا فى الحقيقه
اوضاع الهيه در قوانين سلاطين ايسه بويله دكلدر * فانمـا اهلك
الذين من قبلكم كثرة مسائلهم واختلافهم على انبيـائهم * بورده
هلاكدن مراد هلاك معنويدركه فساد ديندر وهلاك صورى اولمق
دخى وجهندر فافهم (الذين من قبلكم الذين كانوا فى زمن قبل زمانكم
من الامم)تقديرنده در بس من ابتدائيه ومحذوفه متعلق اولور (مسائل
مسئله نك جمعيدر سؤال معناسنه وجائزدركه سؤالك جمعى اوله على غير
القياس محاسن حسنك ومساوى سوءك جمعى اولديغى كبى زيرا جوعده
غير قياس شايعدر (اختلاف مرفوعدركه كثرت اوزرينه معطوفدر

تنكيم بعض احاديثده لفظ كثرت معدوم اولديغى اكا دالدر اكر مسائل اوزرينه معطوف اولسه قلت اختلافك عدم ضررى فهم اولنوردى بوراده ايسه قليل وكثير برابردر (انبياء نبئ لفظنك جمعيدر مخبر عن الله معناسنه وترك همزه مختاردر كما فى القاموس و بعض علماء نبى نبوندن دريدى رفعت معناسنه زيرا نبينك سائر ناسدن رفعت محلى واردر چونكه هر نبئ يعنى مخبر عن الله رفيع المحل دكلدر لاجرم ترك همزه ابلغ اولدى بوجهتندندركه براعرابى يا نبئ الله ديو همزه ايله خطاب ايتدككده بن نبئ الله دكلم بلكه نبى الله ام ديو رد ايلدى زيرا كلام اعرابيده شان نبوتى وضع قدرنى حط ونقص وارايديكه نبئ ايله مرادى مكه دن مدينه يه خارج معناسنه ايدى يقال نباء من ارض الى ارض خرج بونده ايسه نبوت كبى مزيد شرف يوقدر ومعنى بودركه سزدن اول كلن امتلرك سبب هلاكلرى اولدى الا ايكى نسنه اولدى برى مس ضرورت ايتمين سؤالدركه بلا فائده اكثار كلامدر وديمشلردركه سؤال اخبارانده حسن وانشاآنده قبيحدر قصۀ بقره ده حال بنى اسرائيل كبى كه (ان الله يأمركم ان تذبحوا بقرة) موجبنجه نه مقوله بقره ذبح اولنورسه اطاعت بولنوركن كثرت سؤاللە اخر تشديد اولنديلر و برى انبيا اوزرينه اختلافله عصيانلريدر زيرا انبيا حقنده ايكى وجهله در اولكيسى انبيانك شاننده اختلافدركه نبوتلرنده تردد و بعضنه مؤمن و بعضنه كافر اولديلر يهود ونصارى كبى پس بونده اختلاف كتب منزله ده اختلافى دخى مستلزم اولدى وايكنجيسى انلرك طرفندن وارد اولان نسنه يه اعتراض ومخالفت وخلق فتنه يه ايقاعدر انك ايچون قرآنده مراء وجدالدن نهى اولندى زيرا شك وشبهه وفتنه وعداوت وامثالنه باعثدر تأمل ايله كه بوقدر فرق ضاله نوجهله هوالرينه تابع اولوب قرآنى تحريف ايلمشلر وحق تعالى ورسول الله وجبرائيل وصحابه حقنده نه لر سويلمشلردركه جمله سى تواتر واجماعه مخالف واختلاف باطل و بلكه ارتداد محضدر فاما على سبيل الفائده واظهار الحق علماء ايله مناظر ايتمك لابأسدر (وحديثده كلور

اختلاف

(اختلاف امتی رحمة) امتمك مجتهدلرينك اجتهادى جائز اولان
فروعده اجتهادلرى رحمت وتوسعه‌در زيرا شريعت محمديه سمحه
وسهله درانك ايچون اصحاب مذاهبه تقليد ايلمشلردر اكرچه
بوالتزامه اصحاب مذاهبك دعوتى يوقدر پس عامى كه مذهب واحد
التزام ايلمشدر هرمذهبك مباحيله عمل ايلسه فاسق اولور بوجهتدن
هركسه مذهبنده صلابت كركدر مروبدركه رسول الله صلى الله
عليه وسلم (ايها الناس قد فرض الله عليكم الحج فحجوا) بيوردقلرنده
اقرع بن حابس نام صحابى سؤال ايدوب (اكل عام) ديدكده رسول الله
سكوت ايليوب اوچ كره تكرار سؤال دنصكره بيورديلركه (اوقلت نعم
لوجبت اى الحجة دعوتى ماتركتكم) يعنى اكر نعم ديدم هرسنه حج
فرض اولوب طاقت كتورمزديكز پس بن سزى امر ونهى اوزرينه
ترك ايتدكجه سز دخى بنى حالم اوزرينه ترك ايدوب سؤالده استقصا
ايتمكوز والا حرجه دوشرسز و بنم حقمده سوء ظنه وترك ادبه باعث
اولوب تردد واختلاف هلاكه مؤدى اولور مبعوث اليه ايسه مبعوثنده
تردد ايتمك اولماز زيرا الله تعالى انلرى مصالح عبادى تعريف ومواضع
ضرورتى بيان ايچون بعث ايلمشدر بناء على هذا سؤال ايتمك محضا تعنتدن
ناشى اولوب اعتراضه مؤدى اولور وطائفهٔ صوفيه ديمشلردركه
من قال لاستاذه لم لا يفلح ابدا بس استاذه مخالفت واعتراض عدم
فلاحه مؤدى اولديغى بى علمه نوجهله اولمق كركدر ويته
مرويدركه جناب نبوت ايكى كيمسه نك بر آيتده اختلافلرى صورتن
اشتدكده يوزلرنده اثر غضب ظاهر اولوب تهديد ايلمشلردر بس
ائتلاف قلوب اولدقچه قرآنى اوقيوب اختلاف واقع اولورسه اورادن
قيام لازمدر ومظهر حقائق قرآن اولان اوليا دخى ذكر اولندقده
اوراده مساوى كوى واراپسه دفع والا اول مجلسدن قيلم لازمدر زيرا
اورايه بلاشبهه غضب الله حلول ايدر وملائكهٔ رحمت فرار ايلر
وحديث مذكوردن ترك منهيات وفعل مأموراتك وجوبى واختلاف
وتردد واعتراض وانقيادك وبلاضرورت كثرت سؤالك تحريمى اخذ

اولنور زیرا هلاکله توعد اولنمشدر وعید ایسه تحریمی مقتضی در وهر نه که حرامه وسیله در حرامدر اوغلوطات که مخاطبی غلطه دوشورمك ایچون اسؤله در منهیدر مکر که سؤال تعرف ایچون اوله قال تعالی (فاسئلوا اهل الذکران کنتم لاتعلمون) وانسدن رضی الله عنه مرویدرکه دیمشدر سؤلدن نهی اولندیغمزدن بادیه دن براعرابی کلوب برنسنه سؤال ایدیدی بزه خوش کلوردی حتی برکون براعرابی یه برای سؤال برداء الباس ایتدیلرو بوسببدن درکه جبر یل صورت اعرابی ده کلوب سؤال ایلدی نتکیم حدیث ثانی ده مرور ایلمشدر فاعرفه

* الحدیث العاشر *

* ان الله طیب * طیب ایله طاهرك فرقی بودرکه طیب نفسه ملایم وانکله استلذاذ اولنور نسنه در طاهر ایسه نظیفدر نظافت ونقاوت ایسه پاکلك در نظافت ثوب وبدن وبیت وامثالی کبیکه تنظیف ثیاب وافنیه وافواه واوانی ونظائری حقنده آثار وارد اولمشدر وحدیثده کلور (الاسلام نظیف فتنظفوا فانه لایدخل الجنة لانظیف) یعنی جنته ظاهری وباطنی پاك اولان داخل اولور و بعضیلر دیدیلرکه طیب وطاهر اراسنده فرق عموم من وجه در مثلا زعفران طیب وطاهردر ومسك طیب وغیر طاهردر زیرا اصلی دمدر وآبی تغییر ایلسه مانع وضودر اکرچه نافجهٔ مسکله نماز جائزدر اکر قدیم وغیر منتن ایسه ونفس مسك حلال وسید انواع الطیبدر وتراب طاهر در طیب دکل زیرا بی رایحه در وطیب نفس خاطری خوش اولمقدر وطهارت قلب رذائلدن پاکلك در ورزق طیب اودرکه دنیاده لذیذ وطبعه ملایم وبحسب الشرع حلال اولمغله آخرتده تبعهٔ عذابدن خالص اوله پس هر طیب حلال اولماز ومال طیب اودرکه کسب خبیثدن وظلم وغصب وربا وامثالندن حاصل اولمیه وعمل طیب اودرکه ظاهر وباطن مفسداتدن پاك اوله ریا وعجب واغراض فاسده کبی وحال طیب اودرکه ظاهرنده ادب شرع اوله وباطننده الحاد وتلون بولنمیه وانسان طیب اودرکه نجاست جهل وفسق وقبایحدن متطهر ومتحلی وعلم وطاعت

ومحاسن ايله متحلی اوله وحق تعالینك طیب وطاهر اولدیغی صفات سلبیه دندر ازلیت وابدیت وقدم وبقا وامثالی کبی ومعنالری سبوح وقدوس معنالرنه راجعدر که هر نقص وآفتدن بری واحکام امکانیه دن عری در وتطرقنه دخی امکان یوقدر دیمکدر (وبردخی بودرکه طیبده انفاس رحمانیه ملحوظدر انکیچون اطیب العرق اولان رسول الله صلی الله علیه وسلم طیب تحبیب اولندی روایح طیبه نك انواعی کبی وثوم وبصل وکراث وامثالی مکروه قلندی زیرا طیبده ذوق انس ومحاضره واردرکه صفت روحدر روح ایسه نفاس رحمانیدر وانواع طیب بو نفسدن حاصل اولمشدر وبو معنایه اشارت ایدوب حدیثده کلور المؤمن اطیب من عمله والکافر اخبث من عمله یعنی مؤمنك طیب ذاتیسی عمل طیبی تولید ایلدی که جانب روحه ناظردر زیرا ذاتی عوارض ردیه ومغیرات فطرتدن صافیدر وکافرك خبث اصلیسی که خبث اوزرینه مجبول اولدیغیدر عمل خبیث تولید ایلدی که جانب نفسه راجعدر پس اصل طیب روحده اولدی که اندن عمله ساری اولدی انکیچون مؤمن ذاتا وصفة پاکدر واصل خبث زائده درکه اندن فعله کلور انکیچون کافر ذاتا وصفة خبیثدر وبوراده ذاتدن مراد طبیعتدر زیرا تجلیء اول حسبیله جمله خلق یکساندر وبو تقریردن ظاهر اولدی که طیب خبیثك ضدیدرکه طیب جید ومحبوب وحلال وخبیث ردی ومکروه وحرامدر یعنی هر برینه اطلاق اولنور وظاهر وباطنه شاملدر * لایقبل الاطیبا * طیباده تنکیر کماله مصروف وعمومه دالدرکه انواع طیب بونده داخلدر تنکیم بالاده اشارت اولندی یعنی الله تعالی طیبدرکه انجق طیبی قبول ایدر قول وعمل وحال ومال طیب کبی زیرا کمال مطلق ایله متصف اولان حقله معامله ناقص اولماز وبر نسنه که مقابلنه کوره خبثله مخلوط اوله لاجرم ناقص وخبیث محض اولور سه باطلدر پس حق نوجهله طیب وطاهر ایسه انسان دخی هر خصوصده اول وجهله کرکدر والا کامله اضافتده سرا وظاهره نسبته لایق اولماز وبوندن مستثنادر شول مسئله که برنسنه باطنده

حرام ایکن بر کیمسه انك ظاهرنه نظرا حلال قیاس ایدوب طاعت قصدیله
تصدق ایلسه مثاب اولور نتکیم کندنی طهارت اوزرنه ظن ایدوب
نماز قلسه ثواب بولور پس ثوابه صحت عبادت شرط دکلدر بلکه
نیت مؤثره در کما فی الاشباه بو جهتدن حدیث مذکورده بعضیلر
دیدیلرکه عدم قبولدن عدم صحت لازم کلمز ولکن ثوابی اولماز
و بونك نظیری درکه حدیثده کلور (من صلی فی ثوب قیمته عشرة
دراهم وفیه درهم حرام لم یقبل له صلوة ما کان علیه) یعنی کرچه
ثوابی اولماز ولکن قضا دخی لازم کلمز و بو فقیر فهم ایتدوکی
بودرکه عمل شرعی اودرکه مقابله سنده ثواب اوله پس
عمل که ثوابدن عاریدر انك صحتی ندر بلا نیة صوم کبی انکیچون
اعاده یه محتاجدر کراهیت ایله تأدیه اولنان صلاة کبی صحت اودرکه
برنسنه بر وصف صحیحدن برغیری وصف صحیحه انتقال ایلیه فرضك
نافله یه تحولی کبی زیرا عند الشیخین بطلان وصفدن بطلان
اصل لازم کلمز (عجبدرکه بطلانله حکم ایتدکاری مادمده قضا ئله حکم
ایتمدیلر مثلا بر کیمسه دن صدور کفر احباط عملی مستلزمدر دیو کافر
اصلی کبی طوتوب ایجاب قضا ایتمدیلر ولکن کفرك غیری وجهله
بطلان واقع اولسه عدم قضایه وجه ندر (الحاصل خطا ئله واقع
اولان صلاة وصدقه وامثالنك اصلاری معلوم اولمیجق قضا واعاده
لازم کلمدی و بلکه نیتنه کوره اجر وثواب حاصل اولدی ولکن کفردن
ماعدا وجهله بطلانی معلوم وعدم قبولی متیقن اولان اعمالی قضا
ایتملودر * وان الله عز * کسر همزه ایله جمله ٔ ولی اوزرینه معطوفدر
(عزت شول حالتدرکه انسانی مغلوب اولمقدن منع ایده پس
حق تعالینك عزتی باهر وغیر مقهور وغالب وغیر مغلوب اولدیغیدر
وعزیز المنالدرکه وصولی صعبدر انك ایچون سالك واصل قلت وندرت
اوزرینه در * وجل * یعنی جلالت وعظم قدرده غایته بالغ اولدی
ویاخود اشیاء عظیمه خلق ایتدیکه انکله وجودنه وکمالاتنه استدلال
اولنور (بعدذا سوق حدیثدن مقصود اکل حلاله ترغیبدر پس اوائل

حدیث

حديث توطئةٔ غرض ايچوندر * امر المؤمنين بما امر به المرسلين * مرسلاره نه ايله امر ايتديسه مؤمنلره دخی انكله امر ايتدی يعنی رسلی ايله غيريلر خطابده وا كل حلال ايله امرده تسويه ايلدی ومرسلين كه انبيادن اخص در انلر مأمور اولدیغی انبيا بطريق الاولی مأمورلردر و برده دخی انبيادن مقصود جناب نبوتدر كه رسول قسمندندر وخطابدن دخی غرض اصلی اودر بناء علی هذا رسلی تخصيص بالذكر ايلدی و بونده اشارت واردر كه مؤمنلر انبيايه متابعت ايله مأمورلردر و بوخطابده ميانلرينی تسويه وصول كماله تحريض ايچوندر زيرا اكل حلال طيب اصولدندر وفی الحقيقه طيب اودر كه عقل مرتبهٔ قتواده انی قبول ايتديكی كبی قلب دخی مرتبهٔ تقواده قبول ايليه انك ايچون ورع خصوصنده (استفت قلبك) دنلدی و بومقوله صفات حميده ايله اشتراكدن اوتوری كنديلرندن صكره كلن مؤمنلردن اخوانله تعبير ايلدی انبيادن تعبير ايتديكی كبی خصوصا كه اكامل امت مشكاة نبوتدن بلا واسطه اخذ ايتمكده انبياء ايله مشتركلردر امم اولی ايسه بويله دكللردر بلكه انلر كنديلره مبعوث اولان انبيانك بواطننندن اقتباس ايدرلر فاعلم ذلك * فقال * فاء تفسيريه در زيرا امرده معنای قول واردر * ياايها الرسل * رسل حقه مقربلر ايكن نداء بعيد ايچون وضع اولنان حرفله منادا اولندقلری بعد منزلتلرينه اشارت ايچوندر بوكاه اولور كه يا ايله مقولك امرخطير ومعتنی اولديغنه تنبيه قصد اولنور * كلوا من الطيبات * جميع رسله خطابدر ولكن ازمنهٔ مختلفده ارسال اولنمغله دفعهٔ خطاب اولنمديلر بلكه هر رسول كندی زماننده مخاطبه وتوصيه اولنوب كل من الطيبات واعمل صالحا دنلدی تا سامعه معلوم اوله كه اباحت طيبات شرع قديمدر و برنسنه كه جميع انبياء انكله منادی ومرخص اوله مأخوذ ومعمول به در پس اوامر متعدده دن صيغهٔ جمله ايراد اولنديغی ايجاز واختصار ايچوندر (وطيبات استطابه واستلذاذ اولنان مباحات مأكولات وفوا كه در و بونده طائفهٔ رهبانيه‌نك رفض طيبات ايتدكلرينی رد واردر اكر دينلرنده اكل

طيبات بوقدر ديو اعتقـاد و زعم ايدرلرسـه فاما حلالى طبيعتى
شهواتدن قطع ايچون ترك ايتمـك مرخصـدر (وديمشـلردر فكر
مبـاحات قلبـده ايراث ظلمت ايدر فكيف كه تدبير حرام ومسـك
آبى تغيير ايدوب مانع وضوء اولمجق ولوغ كلب نتيجه اولمق كركدر
انك ايچون بعض كبار بيورمشلردركه من اعتناد بالمباحات حرم من لذة
المناجاة وجوفده كه حرام اوله اورايه شمس توحيـد حلول ايتمز زير
سلطان مزبله زارده خيمه زن اولمـاز و بعضيـلر ديلركه خطاب بالكرز
رسول اللهه در عليه الصلاة والسلام وجمع ايراد اولنديغى عادت
عرب اوزره تعظيم ايچوندر زيرا جمله نك كمالاتنى حيازت ايتكله همان
جمله دن عبارت اولمشدر ولكن سعد الدين التفتـازانى وشيخ رضى
ديمشلردركه تعظيم فى الخطـاب كلام قديمده وارد اولمامشدر پس
(بصرت بمالم تبصروا به) ده قرائت حمزه وكسائى اوزره خطـاب
حضرت موسى يه و بنى اسرائيله در يوخسه بالكرز حضرت موسى يه
دكلدر فاما اثنينه خطـاب جمع واقعـدر نتكيم بعض اقوالده آدم
وحوايه خطاب (اهبطوا) دينلدى (وكنا لحكمهم شاهدين) ده ضمير جمع
كبيله مراد حضرت داود وسليمـان در عليهما السـلام بو جنهدن
ديديلركه زوجده اقل جمع اثنين وفردده ثلثه در * واعملوا صالحا *
يعنى عمل صالح اشلكزكه عبادت علت غائيـهٔ خلقدر قال الله تعالى
(وما خلقت الجن والانس الا ليعبـدون) اى ليعرفون و يوحدون
و يعبدون وعمل صـالحك ذكرينى تأخير ايتديكى دلالت ايدركه عمل
صالح اكـل حلالك نتيجه سيدر زيرا لقمه برتخم كبيدركه محصولى
خيرا وشرا افكار واعمالدر و بوراده امر وجوب ايچوندر اولكيده دكل
زيرا اكل طيباتله امر اولنمق دفع حرج ايچوندر يوخسه ايجاب ايچون دكل
و بونده مباحى اولنلرى رد وارددر زيرا اكا ملى ناسدن عبادت ساقط
اولميجق سائرلردن بطريق الاولى در وانسان مرتبهٔ كماله بالغ اولمق موجب
تشكر اولمغله عبادتنه توغلى سائرلردن اقوى كركدر وفى الحديث (افلا اكون
عبدا شكورا) وفى التنزيل (واعبد ربك حتى يأتيك اليقين) يعنى يقين

عوام

عوام ناسه کوره موت اولمغله عبادتی انکله مغیا قیلدی یوخسه
ملاحده زعمی اوزره بعد الیقین التام وحصول المرام عبادته حاجت
قالماز دیءك دکلدر (بعد ذا کلام الهی عند اهل السنة قدیم اولیجق
معدومه نوجهله خطاب واقع اولور) جواب بودرکه اشیاء حال
عدمده معلوم الاعیان والاحوال ومشهود الحق المتعالدر شول
صورت اوزرینه الی ما لانهایه کلسه کرکدر پس هرمقامه کوره
برخطاب واردرکه انده تعلق واسترسال اعتبارنه حاجت یوقدر
نتکیم فخر رازی حدوث تعلقه وامام الحرمین واحدا بعد واحد
استرساله ذاهب اولمشدر الحاصل حال عدمده مکلفدن عقل وفهم
مطلوب اولمق که تعلق تنجیزیدر محالدر پس معدومه خطابدن
مراد تعلق عقلیدر وهو ان المعدوم الذی علم الله انه یوجد بشرائط
التکلیف یوجه علیه حکم فی الازل بما یفهمه ویعقله فیما لایزال کما
قاله شارح المختصر * وقال * الله * تعالی * بوراده صیغهٔ تفاعل
بطریق المبالغه در یوخسه بشرحالی کبی علی سبیل التکلف دکلدر
یعنی علو شان ورفعت قدری برمرتبه ده درکه وصف الواصفین
وعلم العارفین انی احاطه دن عاجزدر (بعد ذا تعالی جمله سی معترضه در
وبعضیلر دیدیلرکه جلا ایسه صفت اولمق دخی جائزدر اکرچه
جمله نکره در زیرا بووصفك حق تعالی یه اختصاصی واردر بویله
موضعده ایسه صفت وموصوف تعریفا وتنکیرا متخالف اولمق
لابأسدر * یاایها الذین آمنوا * تقدیری یاایها القوم ویاخود یاایها الناس
الذی دیمکدر زیرا ای مبهم اولمغله موصوف اولمغه صالح دکلدر
الذی ایسه جمله ایله معارفی وصفه وصلت ایچون وضع اولنمشدر
وموصولات غائب مقوله سی اولوب ضمیر عائده محتاج اولمغله آمنوا
دنلدی آمنتم دنلمدی مع هذا آمنتم دنلسه دخی نداءنك معاصر نبوی
اولنلره اختصاصی لازم کلمزدی یاایها الناس وامثالی کبی نتکیم بعضیلر
بطریق المغایبه ایراد اولندیغی دفع اختصاص ایچوندر دیو زعم
ایتدیلر وقاعدهٔ نحویه دن ذاهل اولدیلر * کلوا من طیبات مارزقناکم *

يعنی ای کر بستهٔ اسلام وعامه بند ایمان اولنلر سزی مرزوق ایتدیکمز انواع نعم واصناف ارزاقك مستلذات وملایماتندن تناول ایدیکوز کرك فوا كهدن وكرك غیریدن یعنی اکل طیباتدن منع یوقدر حلال اولیجق قال الله تعالی (هو الذی خلق لكم مافی الارض جمیعا) یعنی اشیاء نافعهٔ ده اصل اولان اباحتدر زیرا حرام اولان مضر ومحجور مقوله سیدر پس سنده که اکل حلال وصدق مقال وخطاء بال وبر والدین وصلهٔ رحم وعطف جار ورحمت مسلمین وکظم غیظ وعفو واحسان مسیء وصبر واحتمال اذی و بونلرك امثالی اوصاف حسنه واخلاق مستحسنه اوله طیباتدن زهده احتیاج قوماز زیرا لازم اولان مراعات اصو لدر یوخسه ترك اصولله زهد دکلدر بوراده رزقی کندی نفسنه نسبت ایتدی تا که حقه اضافته سزا اولانه حلال مطلق اکل ایده لر وکسب حلالده احتیاط ایلیه لر و بالاده ذکر اولندیکه بو امر وجوب ایچون دکل بلکه اباحت ایچوندر پس ریاضت و پرهیز ایتمك لابأسدر وصوم وصالدن نهی اولنمق بطریق الشفقه در که قادر اولانه منع یوقدر (الحاصل بر امر ویا بر نهی که لنا اوله علینا اولمیه ایجاب وتحریم ایچون دکل بلکه ترفیه وشفقت ایچوندر پس ترك وفعلی بلا کراهة صحیحدر نتکیم کلور (واشهدوا ذوی عدل منکم) یعنی بو امر ایجاب ایچون دکلدر حتی اشهادی ترك ایتسه آثم ومرتکب کراهت اولمق لازم کلمز نهی صوم وصال دخی بویله در که فعلی مکروه دکلدر ورزق مأکول اولاندر مدخر دکل وحرام رزقدر نتکیم بالاده مرور ایتدی ومعتزله رزقده ملك شرطدر حرام ایسه ملك دکلدر دیدیلر واهل سنت رزق حیوانله نقض ایتدیلر که اورزق انلرك ملکی دکلدر ولکن بو نقض ضعیفدر زیرا حیوانات یا مملوك ویا مسخر انساندر پس ارزاق دخی بویله در که فی الحقیقه انسانه مضافدر فاما حرامی حقه اضافت ایتمك ترك ادبه و بلکه ممنوعدر کما جاء فی الحدیث (والشر لیس الیك) خصوصا محل امتنانده رزقده حرام داخل دکلدر نتکیم ادنای ادراکی اولان فهم ایدر

(ومن طيباته من تبعيضيه دن اسرافدن صيانت فهم اولنور زيرا
استيفاء اكل واستقصاء الوان وانواع شرطدكلدر و بونده بطريق
الاشاره علم دخي داخلدر زيرا غذاي روحدر وانك اطيبي علم بالله
وطيبي علم باحكام اللهدر ماعداسي ياخبيثدر علوم محرمه ویاخبیثدر
علوم غيرنافعه كبي وعلم باحكام للهك مجموعى منشور وعلم باللهك
بعضيسي ملفوفدر (واكل طيباتله امردن عزيمت فهم اولنور مثلا
لحم بقر حلال ايكن خواص رديه سنه بناء لحم غنمه اعتناء لازم كلديكي كبي
علوم ظاهره و باطنه ده تفاوت دخي اكا قياس اولنه وعلم بالله اجل
العلوم اولدى زيرا معلومى اجل المعلومات در كه الله تعالى در
* ثم ذكر الرجل * ثم رتبه ده تفاوته وآكل حرام اولانك جناب حقله
بعد مناسبتنه اشارتدر انكيچون دعاسي مستجاب اولماز الرجل ده لام
عهد ذهنى ايچوندر زيرا خارجده معهود يوقدر و بومقوله معرف
باللام نكره حكمنده اولمغله مابعدنده اولان جمله اكا صفت اولور
* يطيل السفر * سفرله مراد سفرجدر تنكيم امام تور پشتي شرح
مصابيحده تصريح ايتمشدر انكيچون اطاله ايله وصف ايلدى خلق
كعبه يه بحسب الغالب شق انفس ايله فج عميقدن كلورلر وسفرلغتده
قطع مسافه وشرعده اوج كونلك ويا دخي زياده مسافه قصديله
خروجدر كه سير اهل ومشي اقدامله معتبردر يعني ساعت نجوميه ايله
بهر يوم آلتيشر ساعت ايله مقدردر كه اوچ كونلك مسافه اون سكز
ساعت ايدر كه قصر صلاة وجت نقل انك اوزرينه موقوفدر
و بالادم اشارت اولنديغي اوزره يطيل جمله سي الرجله صفتدر زيرا
معناده نكره در وصورت تعريفه نظرله حال دخي اولور تنكيم (كمثل
الحمار يحمل اسفارا) ده ايكى وجه دخي تجويز اولنمشدر ونكره
مخصصه قبيلندن اولمق دخي وجهدر يعني جاءني رجل ده رجل
مجيء ايله مخصص اولديغي كبي ذكر الرجل ده دخي مذكوريت ايله
مخصصدر فاعرفه * اشعث * مقتضاي سفر اوزره منفرق الشعر
اولديغي حالده زيرا شعث انتشار وتشعث تفرقدر و بونده عربك

فخذوه و مانها عنه فانتهوا) ولكن حديثده اولان قيد استطاعت
عمومِ آيتي تخصيص ايدر يعني اصول اعتقاديه و فروع عمليه دن هرنه كه
رسول شرنه اعطا ايتدي بقدر الوسع اكا تمسك ايديكو زز يرا
اوزر يكوزه واجبدر واول نسنه كه انك تعاطيسندن شرعي نهي ايتدي
اندن منتهي اولوكز بونده دليل واردركه امر ونهي رسول حقه
مضافدركه امر ونهي حق كبيدر زيرا رسول نفسندن بالكليه فاني وحقله
باقيدر انكيچون رسوله مبايعه حقه مبايعه اولدي كه يد رسول يد الله دركه
فوق الايدي در و بوندن فهم اولنور كه كرچه حجر اسودي تقبيل دخي
مبايعه دندر فاما يدو انسان كاملي تقبيل واكا مبايعه اندن افضلدر زيرا
كعبه صورت وانسان سر الهيدر وعلماء ديمشلردركه رسول الله
عليه الصلاة والسلام اتباع ايتمك فرائض عينيه ده فرض عين وفروض
كفايه ده و واجباتده واجب وسنن ده سنتدر وشول افعالكه جهت
وقوعي معلوم اولميه ونه كيفيت اوزره اشلندوكي ثبوت بولميه ادني الامر
اباحته محمول واول جهتله معمول در (بعدذا حد استطاعت اول درجات
حرجدركه ما فوقي جهد ومشقتدر بس مؤمن كندنه حرج واقع
اولمياجق مرتبه ايله مأموردركه حد رخصتدر وحق تقوانله تقوي
عزيمتدركه جمله استطاعتي بذلدر مثلا قدمي تورم وجبهه سي تقرح
ايده جك قدر نماز قلمق و بعضلر ديديلركه فاتقوا الله حق تقاته فاتقوا الله
ما استطعتم) ايله منسوخدر وابن عباس رضي الله عنهما نسخ يوقدر
ديدي بس حق تقوي حد استطاعتله مقيد اولمش اولور وارباب
حقائق ديديلركه فاتقوا الله ما استطعتم حال ابراره ناظر فاتقوا الله حق
تقاته ايسه حال مقربينه دائردر زيرا مقربين وجود مجازيدن بالكليه خلاص
اولمشلر ابرار ايسه بو مرتبه يي بولمشلردر بلكه انلرك حاللري مخالفاندن
محفوظ اولمقدركه بقاء نفسي منافي دكلدر (و بوندن اخذ اولنور كه نهي
امردن اشددر زيرا امر استطاعتله مقيددر نهيده ايسه رخصت يوقدر
كركسه ادني مرتبه ده اولسون و بعض كبار بيورمشلردركه
(اطيعوا الله واطيعوا الرسول واولي الامر منكم) ده اولو الامر ايله مراد

اقطاب وخلفاء وولاتدر وواجب ومحظور طاعة الله وطاعة
رسول الله دندر پس ائمه دينه مباحدن غيريده اطاعت قالمدى يعنى
مباح كه انده اجر ووزر اولمياني نسبته دربر امام انكله امر اينسه اول
خصوصنده اطاعتى واجب ومخالفتى حرام اولور ومباح اولان نسنه دن
حكم اباحت مرتفع اولوب انكله عامل اولان اجر واجب بولور وامام
راغب ديمشدركه اولوا الامر كه ناس انلر ايله مرتدع ومنزجر اولورلر
درت طائفه در (اولكيسى انبيادركه عامه وخاصه نك ظاهر وباطنلرى
اوزرينه حكملرى جاريدر (وايكنجيسى ولاتدركه حكملرى ظاهر
كافه اوزرينه در باطنلرى اوزرينه دكل (واوچنجيسى حكماء
الهيه دركه حكملرى باطن خاصه اوزرينه در ظاهرلرى اوزرينه دكل
(ودردنجيسى واعظلردركه حكملرى باطن عامه اوزرينه در ظاهرلرى
اوزرينه دكل انتهى پس ولاتك امرلرى حكماء ووعظه نك امرلرندن
اعم اولدى بوسببدن عامه وخاصه دن خلاف شرع نسنه صدور
ايلسه اجراء حدود ايدرلر وشاب اولورلر كركسه خاصه دن اولان
كيمسه اهل حال اولوب اشلديكى نسنه وياسويلديكى سوز مؤل اولسون
زيرا احوال خاصه نك تأويلى عامه يه اختلال ويرر پس حد شرع
اوزره تمشى كركدر چونكه مقتدى ومتبوع اولانده ادب شرع اوله
قول وفعلنه اقتدا لازمدر وملوك معنويه نك قوانينى ايله عمل ايتمك
سلاطين صوريه نك قوانينى ايله عملدن اولى واقوادر زيرا فى الحقيقه
اوضاع الهيه در قوانين سلاطين ايسه بويله دكلدر * فانما اهلك
الذين من قبلكم كثرة مسائلهم واختلافهم على انبيائهم * بورده
هلاك كدن مراد هلاك معنويدركه فساد ديندر وهلاك صورى اولمق
دخى وجهندر فافهم (الذين من قبلكم الذين كانوا فى زمن قبل زمانكم
من الامم) تقديرنده در بس من ابتدائيه ومحذوفه متعلق اولور (مسائل
مسئله نك جمعيدر سؤال معناسنه وجائزدركه سؤالك جمعى اوله على غير
القياس محاسن حسنك ومساوى سوءك جمعى اولديغى كبى زيرا جوعده
غير قياس شايعدر (اختلاف مرفوعدركه كثرت اوزرينه معطوفدر

تنكيم بعض احاديثده لفظ كثرت معدوم اولديغى اكا دالدر اكر مسائل
اوزرينه معطوف اولسه قلت اختلافك عدم ضررى فهم اولنوردى
بوراده ايسه قليل وكثير برابردر (انبياء نبئ لفظنك جمعيدر مخبر
عن الله معناسنه وترك همزه مختاردر كما فى القاموس و بعض علماء نبى
نبوتدن دردیدی رفعت معناسنه زيرا نبينك سائر ناسدن رفعت محلى
واردر چونكه هر نبئ يعنى مخبر عن الله رفيع المحل دكلدر لاجرم ترك
همزه ابلغ اولدى بو جهتدندركه براعرابى يا نبئ الله ديو همزه ايله
خطاب ايتدككده بن نبئ الله دكلم بلكه نبى الله ام ديو رد ايلدى
زيرا كلام اعرابيده شان نبوتى وضع قدرنى حط ونقص وارايديكه
نبئ ايله مرادى مكه دن مدينه يه خارج معناسنه ايدى يقال نباء من ارض
الى ارض خرج بونده ايسه نبوت كبى مزيد شرف يوقدر ومعنى
بودر كه سزدن اول كلن امتلرك سبب هلاككرى اولمدى الا ايكى نسنه
اولدى برى مس ضرورت ايتمين سؤالدركه بلا فائده اكثار كلامدر
وديمشلردركه سؤال اخبارانده حسن وانشاآنده قبيحدر قصهٔ بقره ده
حال بنى اسرائيل كبى كه (ان الله يأمركم ان تذبحوا بقرة) موجبنجه
نه مقوله بقره ذبح اولنورسه اطاعت بولنوركن كثرت سؤاللرى اخر
تشديد اولنديلر و برى انبيا اوزرينه اختلافله عصيانلريدر زيرا انبيا
حقنده ايكى وجهله در اولكيسى انبيانك شاننده اختلافدركه نبوتلرنده
تردد و بعضنه مؤمن و بعضنه كافر اولديلر يهود ونصارى كبى پس
نبوتده اختلاف كتب منزله ده اختلافى دخى مستلزم اولدى وايكنجيسى
انلرك طرفندن وارد اولان نسنه يه اعتراض ومخالفت وخلق فتنه يه
ايقاعدر انك ايچون قرأنده مراء وجدالدن نهى اولندى زيرا شك
وشبهه وفتنه وعداوت وامثالنه باعثدر تأمل ايله كه بوقدر فرق ضاله
نوجهله هوالرينه تابع اولوب قرأنى تحريفه ايلمشلر وحق تعالى
ورسول الله وجبرائيل وصحابه حقنده نه لرسويلمشلردركه جمله سى تواتر
واجماعه مخالف واختلاف باطل و بلكه ارتداد محضدر فاما على سبيل
الفائده واظهار الحق علماء ايله مناظر ايتمك لابأسدر (وحديثده كلور

(اختلاف امتي رحمة) امتك مجتهدلرينك اجتهادي جائز اولان فروعده اجتهادلري رحمت وتوسعه در زيرا شريعت محمديه سمحه وسهله در انك ايچون اصحاب مذاهبه تقليد ايلمشلردر اكرچه بوالتزامه اصحاب مذاهبك دعوتي يوقدر پس عامي كه مذهب واحد التزام ايلمشدر هرمذهبك مباحيله عمل ايلسه فاسق اولور بو جهتدن هركسه مذهبنده صلابت كركدر مروي يدركه رسول الله صلى الله عليه وسلم (ايها الناس قد فرض الله عليكم الحج فحجوا) بيوردقلرنده اقرع بن حابس نام صحابي سؤال ايدوب (اكل عام) ديدكده رسول الله سكوت ايليوب اوج كره تكرار سؤال دنصكره بيورديلركه (لوقلت نعم لوجبت اي الحجة دعوني ماتركتكم) يعني اكر نعم ديبدم هرسنه حج فرض اولوب طاقت كتورمزديكز پس بن سزي امر ونهي اوزرينه ترك ايتدكجه سز دخي بني حالم اوزرينه ترك ايدوب سؤالده استقصا ايتمكوز والا حرجه دوشرسز و بنم حقمده سوء ظنه وترك ادبه باعث اولوب تردد واختلاف هلاكه مؤدي اولور مبعوث اليه ايسه مبعوثنده تردد ايتمك اولمازر زيرا الله تعالى انلري مصالح عبادي تعريف ووضع ضرورتي بيان ايچون بعث ايلمشدر بناء على هذا سؤال ايتمك محضا تعنتدن ناشي اولوب اعتراضه مؤدي اولور وطائفهٔ صوفيه ديمشلردركه من قال لاستاذه لم لا يفلح ابدا پس استاذه مخالفت واعتراض عدم فلاحه مؤدي اولنجق نبي عظيمه نوجهله اولمق كركدر ويشه مرويدركه جناب نبوت ايكي كمسه نك بر آيتده اختلافلري صورتني اشتدكده يوزلرنده اثر غضب ظاهر اولوب تهديد ايلمشلردر پس ائتلاف قلوب اولدقجه قرآني اوقيوب اختلاف واقع اولورسه اورادن قيام لازمدر ومظهر حقائق قرآن اولان اوليا دخي ذكر اولندقده اوراده مساوي كوي وارايسه دفع والا اول مجلسدن قيام لازمدر زيرا اورايه بلاشبهه غضب الله حلول ايدر وملائكهٔ رحمت فرار ايلر وحديث مذكوردن ترك منهيات وفعل مأموراتك وجوبي واختلاف وتردد واعتراض وانقيادك و بلاضرورة كثرت سؤالك تحريمي اخذ

اولنور زیرا هلا کله توعد اولنمشدر وعید ایسه تحریمی مقتضی در
وهر نه که حرامه وسیله در حرامدر اوغلوطات که مخاطبی غلطه
دوشورمك ایچون اسؤله در منهیدر مگر که سؤال تعرف ایچون اوله
قال تعالی (فاسئلوا اهل الذکر ان کنتم لاتعلمون) وانسدن رضی الله عنه
مرویدر که دیمشدر سؤلدن نهی اولندیغمزدن بادیه دن براعرابی کلوب
برنسنه سؤال ایدیدی بزه خوش کلوردی حتی برکون براعرابی یه
برای سؤال بررداء الباس ایتدیلر و بوسببدندر که جبریل صورت
اعرابی ده کلوب سؤال ایلدی تتکیم حدیث ثانی ده مرور ایلمشدر فاعرفه

* الحدیث العاشر *

* ان الله طیب * طیب ایله طاهرك فرقی بودر که طیب نفسه ملایم وانکله
استلذاذ اولنور نسنه در طاهر ایسه نظیفدر نظافت ونقاوت ایسه
پاکلك در نظافت ثوب وبدن وبیت وامثالی کبیکه تنظیف ثیاب
وافنیه وافواه واوانی ونظائری حقنده آثار وارد اولمشدر وحدیثده
کلور (الاسلام نظیف فتنظفوا فانه لایدخل الجنة لانظیف) یعنی جنته
ظاهری وباطنی پاك اولان داخل اولور و بعضیلر دیدیلر که طیب
وطاهر اراسنده فرق عموم من وجه در مثلا زعفران طیب وطاهردر
ومسك طیب وغیر طاهردر زیرا اصلی دمدر وآبی تغییر ایلسه مانع
وضودر اکرچه نافجهٔ مسکله نماز جائزدر اکر قدیم وغیر منتن ایسه ونفس
مسك حلال وسید انواع الطیبدر وتراب طاهردر طیب دکل زیرا
بی رایحه در وطیب نفس خاطری خوش اولمقدر وطهارت قلب رذائلدن
پاکلكدر ورزق طیب اودر که دنیاده لذیذ وطبعه ملایم وبحسب
الشرع حلال اولمغله آخرتده تبعهٔ عذابدن خالص اوله پس هر طیب
حلال اولماز ومال طیب اودر که کسب خبیثدن وظلم وغصب وربا
وامثالندن حاصل اولمیه وعمل طیب اودر که ظاهر و باطن مفسداتدن
پاك اوله ریا وعجب واغراض فاسده کبی وحال طیب اودر که ظاهرنده
ادب شرع اوله و باطننده الحاد وتلوین بولنمیه وانسان طیب اودر که
نجاست جهل وفسق وقبایحدن متطهر وتحلی وعلم وطاعت

ومحاسن ايله متحلی اوله وحق تعالینك طیب وطاهر اولدیغی صفات سلبیه دندر ازلیت وابدیت وقدم وبقا وامثالی کبی ومعنالری سبوح وقدوس معنالرینه راجعدر که هر نقص وآفتدن بری واحکام امکانیه دن عری در وتطرقندن دخی امکان یوقدر دیمکدر (وبر دخی بودر که طیبده انفاس رحمانیه ملحوظدر انکیچون اطیب العرق اولان رسول الله صلی الله علیه وسلم طیب تحبیب اولندی روایح طیبه نك انواعی کبی وثوم وبصل وکراث وامثالی مکروه قلندی زیرا طیبده ذوق انس ومحاضره واردر که صفت روحدر روح ایسه نفاس رحمانیدر وانواع طیب بونفسدن حاصل اولمشدر وبو معنایه اشارت ایدوب حدیثده کلور المؤ من اطیب من عمله والکافر اخبث من عمله یعنی مؤمنك طیب ذاتیسی عمل طیبی تولید ایلدی که جانب روحه ناظردر زیرا ذاتی عوارض ردیه ومغیرات فطرتدن صافیدر وکافرك خبث اصلیسی که خبث اوزرینه مجبول اولدیغیدر عمل خبیث تولید ایلدی که جانب نفسه راجعدر پس اصل طیب روحده اولدی که اندن عمله ساری اولدی انکیچون مؤمن ذاتا وصفةً پاکدر واصل خبث زائده در که اندن فعله کلور انکیچون کافر ذاتا وصفةً خبیثدر وبوراده ذاتدن مراد طبیعتدر زیرا تجلیء اول حسبیله جمله خلق یکساندر وبوتقریردن ظاهر اولدی که طیب خبیثك ضدیدر که طیب جید ومحبوب وحلال وخبیث ردی ومکروه وحرامدر یعنی هر برینه اطلاق اولنور وظاهر وباطنه شاملدر * لایقبل الاطیبا * طیباده تنکیر کماله مصروف وعمومه دالدر که انواع طیب بونده داخلدر تنکیم بالاده اشارت اولندی یعنی الله تعالی طیبدر که انجق طیبی قبول ایدر قول وعمل وحال ومال طیب کبی زیرا کمال مطلق ایله متصف اولان حقله معامله ناقص اولمز وبر نسنه که مقامنه کوره خبثله مخلوط اوله لاجرم ناقص وخبیث محض اولورسه باطلدر پس حق نوجهله طیب وطاهر ایسه انسان دخی هر خصوصده اول وجهله کرکدر والا کامله اضافتده سرا وظاهره نسبته لایق اولمازو بوندن مستثنادر شول مسئله که بر نسنه باطنده

حرام ایکن بر کیمسه انك ظاهرنه نظرا حلال قیاس ایدوب طاعت قصدیله
تصدق ایلسه مثاب اولور نتکیم کندنی طهارت اوزرنه ظن ایدوب
نماز قلسه ثواب بولور پس ثوابه صحت عبادت شرط دکلدر بلکه
نیت مؤثره در کما فی الاشباه بو جهتدن حدیث مذکورده بعضیلر
دیدیلر که عدم قبولدن عدم صحت لازم کلمز ولکن ثوابی اولماز
و بونك نظیری در که حدیثده کلور (من صلی فی ثوب قیمته عشرة
دراهم وفیه درهم حرام لم یقبل له صلوة ما کان علیه) یعنی کرچه
ثوابی اولماز ولکن قضا دخی لازم کلمز و بو فقیر فهم ایتدوکی
بودر که عمل شرعی اودر که مقابله سنده ثواب اوله پس
عمل که ثوابدن عاریدر انك صحتی ندر بلا نیة صوم کبی انکیچون
اعاده یه محتاجدر کراهیت ایله تأدیه اولنان صلاة کبی صحت اودر که
برنسنه برو صف صحیحدن برغیری وصف صحیحه انتقال ایلیه فرضك
نافله یه تحولی کبی زیرا عند الشیخین بطلان وصفدن بطلان
اصل لازم کلمز (عجبدر که بطلانله حکم ایتدکاری مادمده قضا ئله حکم
ایتدیلر مثلا برکیمسه دن صدور کفر احباط عملی مسئلزمدر دیو کافر
اصلی کبی طوتوب ایجاب قضا ایتدیلر ولکن کفرك غیری وجهله
بطلان واقع اولسه عدم قضایه وجه ندر (الحاصل خطائله واقع
اولان صلاة وصدقه وامثالنك اصللری معلوم اولمیجق قضا و اعاده
لازم کلمدی و بلکه نیته کوره اجر وثواب حاصل اولدی ولکن کفردن
ماعدا وجهله بطلانی معلوم وعدم قبولی متیقن اولان اعمالی قضا
ایتملودر * وان الله عز * کسر همزه ایله جمله اولی اوزرینه معطوفدر
(عزت شول حالتدر که انسانی مغلوب اولمقدن منع ایده پس
حق تعالینك عزتی باهر وغیر مقهور وغالب وغیر مغلوب اولدیغیدر
وعزیز المنال در که وصولی صعبدر انك ایچون سالك واصل قلت وندرت
اوزرینه در * وجل * یعنی جلالت وعظم قدرده غایته بالغ اولدی
ویاخود اشیاء عظیمه خلق ایتدیکه انکله وجودنه وکمالاتنه استدلال
اولنور (بعدذا سوق حدیثدن مقصود اکل حلاله ترغیبدر پس اوائل

حدیث

حديث توطئهٔ غرض ايچوندر * امر المؤمنين بما امر به المرسلين *
مرسلره نه ايله امرايتديسه مؤمنلره دخی انكله امرايتدی يعنی رسل ايله
غير يلرخطابده واكل حلال ايله امرده تسويه ايلدی ومرسلين كه انبيادن
اخص در انلر مأمور اولیجق انبيا بطريق الاولی مأمورلردر و بردخی
انبيادن مقصود جناب نبوتدر كه رسول قسمندندر وخطابدن دخی
غرض اصلی اودر بناء علی هذا رسلی تخصيص بالذكر ايلدی و بونده
اشارت واردر كه مؤمنلر انبيا يه متابعت ايله مأمورلردر و بو خطابده
ميانلرينی تسويه وصول كماله تحريض ايچوندر زيرا اكل حلال طيب
اصولدندر وفی الحقيقه طيب اودر كه عقل مرتبهٔ فتواده انی قبول
ايتديكی كبی قلب دخی مرتبهٔ تقواده قبول ايليه انك ايچون ورع
خصوصنده (استفت قلبك) دنلدی، و بو مقوله صفات حميده ايله
اشتراكلری اوتوری كنديلرندن صكره كلن مؤمنلردن اخوانله تعبير
ايلدی انبيادن تعبيرايتديكی كبی خصوصا كه اكامل امت مشكاة نبوتدن
بلا واسطه اخذ ايتمكده انبيا ايله مشتركلردر امم اولی ايسه بويله
دكللردر بلكه انلر كنديلره مبعوث اولان انبيانك بواطننندن اقتباس
ايدرلر فاعل ذلك * فقال * فاء تفسيريه در زيرا امرده معنای قول
واردر * يا ايها الرسل * رسل حقه مقربلرايكن نداء بعيد ايچون وضع
اولنان حرفله منادا اولندقلری بعد منزلتلرينه اشارت ايچوندر
و بكاه اولوركه يا ايله مقولك امر خطير ومعتنی اولديغنه تنبيه قصد
اولنور * كلوا من الطيبات * جميع رسله خطابدر ولكن ازمنهٔ مختلفه ده
ارسال اولنمغله دفعة خطاب اولنمديلر بلكه هر رسول كندی زماننده
مخاطبه وتوصيه اولنوب كل من الطيبات واعمل صالحا دنلدی تا سامعه
معلوم اوله كه اباحت طيبات شرع قديمدر و بر نسنه كه جميع انبيا انكله
منادی ومرخص اوله مأخوذ ومعمول به در پس اوامر متعدده دن
صيغهٔ جمله ايراد اولنديغی ايجاز واختصار ايچوندر (وطيبات استطابه
واستلذاذ اولنان مباحات مأكولات وفوا كه در و بونده طائفهٔ
رهبانيه نك رفض طيبات ايتدكلرينی رد واردر اكر دينلرنده اكل

طيبات يوقدر ديو اعتقاد وزعم ايدرلرسه فاما حلالى طبيعتى شهواتدن قطع ايچون ترك ايتمك مرخصدر (وديمشلردر فكر مباحات قلبده ايراث ظلمت ايدر فكيف كه تدبير حرام ومسك آبى تغيير ايدوب مانع وضوء اولمجق ولوغ كلب نجس اولمق كركدر انك ايچون بعض كبار بيورمشلردركه من اعتاد بالمباحات حرم من لذة المناجاة وجوقده كه حرام اوله اورايه شمس توحيد حلول ايتمز زير سلطان مزبله زارده خيمه زن اولمازو بعضيلر ديلركه خطاب بالكز رسول اللهه در عليه الصلاة والسلام وجمع ايراد اولنديغى عادت عرب اوزره تعظيم ايچوندر زيرا جمله نك كمالاتنى حيازت ايتمكله همان جمله دن عبارت اولمشدر ولكن سعد الدين التفتازانى وشيخ رضى ديمشلردر كه تعظيم فى الخطاب كلام قديمده وارد اولمشدر پس (بصرت بما لم تبصروا به) ده قرائت حمزه وكسائى اوزره خطاب حضرت موسى يه وبنى اسرائيله در يوخسه بالكز حضرت موسى يه دكلدر فاما اثنينه خطاب جمع واقعدر نتكيم بعض اقوالده آدم وحوايه خطابا (اهبطوا) دينلدى (وكنا لحكمهم شاهدين) ده ضمير جمع كبيله مراد حضرت داود وسليمان در عليهما السلام بو جهتدن ديديلركه زوجده اقل جمع اثنين وفردده ثلثه در * واعملوا صالحا * يعنى عمل صالح اشلكزكه عبادت علت غائيه خلقدر قال الله تعالى (وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون) اى ليعرفون ويوحدون ويعبدون وعمل صالحك ذكرنى تأخير ايتديكى دلالت ايدركه عمل صالح اككل حلالك نتيجه سيدر زيرا لقمه بر تخم كبيدركه محصولى خيرا وشرا افكار واعمالدر وبوراده امر وجوب ايچوندر اولكيده دكل زيرا اكل طيباتله امر اولنمق دفع حرج ايچوندر يوخسه ايجاب ايچون دكل وبونده مباحى اولنلرى رد واردر زيرا اكا ملى ناسدن عبادت ساقط اولميجق سائرلردن بطريق الاولى در وانسان مرتبه كماله بالغ اولمق موجب تشكر اولمغله عبادته توغلى سائرلردن اقوى كركدر وفى الحديث (افلا اكون عبدا شكورا) وفى التنزيل (واعبد ربك حتى يأتيك اليقين) يعنى يقين

عوام ناسه کوره موت اولمغله عبادتی انکله مغیا قیلدی یوخسه
ملاحده زعمی اوزره بعد الیقین التام وحصول المرام عبادته حاجت
قالماز دیمک دکلدر (بعد ذا کلام الهی عند اهل السنة قدیم اولیجق
معدومه نوجهله خطاب واقع اولور (جواب بودرکه اشیاء حال
عدمده معلوم الاعیان والاحوال ومشهود الحق المتعالدر شول
صورت اوزرینه الی ما لانهایه کلسه کرکدر پس هرمقامه کوره
برخطاب واردرکه انده تعلق واسترسال اعتبارنه حاجت یوقدر
نتکیم فخر رازی حدوث تعلقه وامام الحرمین واحدا بعد واحد
استرساله ذاهب اولمشدر الحاصل حال عدمده مکلفدن عقل وفهم
مطلوب اولمق که تعلق تنجیز یدر محالدر پس معدومه خطابدن
مراد تعلق عقلیدر وهو ان المعدوم الذی علم الله انه یوجد بشرائط
التکلیف یوجه علیه حکم فی الازل بما یفهمه و یعقله فیما لایزال کما
قاله شارح المختصر * وقال * الله * تعالی * بو راده صیغهٔ تفاعل
بطریق المبالغه در یوخسه بشر حالی کبی علی سبیل التکلف دکلدر
یعنی علو شان ورفعت قدری برمرتبه ده درکه وصف الواصفین
وعلم العارفین انی احاطه دن عاجزدر (بعد ذا تعالی جمله سی معترضه در
و بعضیلر دیدیلرکه جلا لیه صفت اولمق دخی جائزدر اکرچه
جمله نکره در زیرا بو وصفك حق تعالی یه اختصاصی واردر بویله
موضعده ایسه صفت وموصوف تعریفا وتنکیرا متخالف اولمق
لابأسدر * یاایها الذین آمنوا * تقدیری یاایها القوم ویاخود یاایها الناس
الذی دیمکدر زیرا ای مبهم اولمغله موصوف اولمغه صالح دکلدر
الذی ایسه جمله ایله معارفی وصفه وصلت ایچون وضع اولنمشدر
وموصولات غائب مقوله سی اولوب ضمیر عائده محتاج اولمغله آمنوا
دنلدی آمنتم دنلمدی مع هذا آمنتم دنلسه دخی ندانك معاصر نبوی
اولنلره اختصاصی لازم کلمزدی یاایها الناس وامثالی کبی نتکیم بعضیلر
بطریق المغایبه ایراد اولندیغی دفع اختصاص ایچوندر دیو زعم
ایتدیلر وقاعدهٔ نحویه دن ذاهل اولدیلر * کلوا من طیبات مارزقنا کم *

یعنی ای کر بستهٔ اسلام وعامه بند ایمان اولنلر سیزی رزوق ایتدیکمیز انواع نعم واصناف ارزاقڭ مستلذات وملایماتندن تناول ایدیکوز کرك فوا کهدن وکرك غیریدن یعنی اکل طیباتدن منع یوقدر حلال اولیجق قال الله تعالی (هو الذی خلق لکم مافی الارض جمیعا) یعنی اشیاء نافعهٔ ده اصل اولان اباحتدر زیرا حرام اولان مضر ومحجور مقوله سیدر پس سنده که اکل حلال وصدق مقال وخطاء بالڭ و بر والدین وصلهٔ رحم وعطف جار ورحمت مسلمین وکظم غیظ وعفو واحسان مسیئ وصبر واحتمال اذی و بونلرڭ امثالی اوصاف حسنه واخلاق مستحسنه اوله طیباتدن زهده احتیاج قومامز زیرا لازم اولان مراعات اصو للدر یوخسه ترك اصولله زهد دکلدر بورادہ رزقی کندی نفسنه نسبت ایتدی تاکه حقه اضافتده سزا اولان حلال مطلق اکل ایده لر وکسب حلالده احتیاط ایلیه لر و بالاده ذکر اولندیکه بو امر وجوب ایچون دکل بلکه اباحت ایچوندر پس ریاضت و پرهیز ایتمك لابأسدر وصوم وصالدن نهی اولنمق بطریق الشفقه درکه قادر اولانه منع یوقدر (الحاصل بر امر و یا بر نهی که لنا اوله علینا اولمیه ایجاب وتحریم ایچون دکل بلکه ترفیه وشفقت ایچوندر پس ترك وفعلی بلا کراهة صحیحدر نتکیم کلور (واشهدوا ذوی عدل منکم) یعنی بو امر ایجاب ایچون دکلدر حتی اشهادی ترك ایتسه آثم ومرتکب کراهت اولمق لازم کلمز نهی صوم وصال دخی بویله درکه فعلی مکروه دکلدر ورزق مأکول اولاندر مدخر دکل وحرام رزقدر نتکیم بالاده مرور ایتدی ومعتزله رزقده ملك شرطدر حرام ایسه ملك دکلدر دیدیلر واهل سنت رزق حیوانانله نقض ایتدیلر که اورزق انلرڭ ملکی دکلدر ولکن بو نقض ضعیفدر زیرا حیوانات یا مملوك و یا مسخر انساندر پس ارزاق دخی بویله درکه فی الحقیقه انسانه مضافدر فاما حرامی حقه اضافت ایتمك ترك ادب و بلکه ممنوعدر کما جاء فی الحدیث (والشر لیس الیك) خصوصا محل امتنانده رزقده حرام داخل دکلدر نتکیم ادنای ادراکی اولان فهم ایدر

(ومن طيبات ده من تبعيضيه دن اسرافدن صيانت فهم اولنور زيرا
استيفاء اكل واستقصاء الوان وانواع شرط دكلدر و بونده بطريق
الاشاره علم دخي داخلدر زيرا غذاى روحدر وانك اطيبي علم بالله
وطيبي علم باحكام الله در ماعداسي يا اخبثدر علوم محرمه و يا خبيثدر
علوم غيرنافعه كبي وعلم باحكام الله لك مجموعي منشور وعلم بالله لك
بعضيسي ملفوفدر (واكل طيبات ايله امردن عزيمت فهم اولنور مثلا
لحم بقر حلال ايكن خواص رديه سنه بناء لحم غنمه اعتناء لازم كلديكي كبي
علوم ظاهره و باطنه ده تفاوت دخي اكا قياس اولنه وعلم بالله اجل
العلوم اولدى زيرا معلومي اجل المعلومات دركه الله تعالى در
* ثم ذكر الرجل * ثم رتبه ده تفاوته وآكل حرام اولانك جناب حقله
بعد مناسبتنه اشارتدر انكيچون دعاسي مستجاب اولماز الرجل ده لام
عهد ذهني ايچوندر زيرا خارجده معهود يوقدر و بومقوله معرف
باللام نكره حكمنده اولمغله مابعدنده اولان جمله اكا صفت اولور
* يطيل السفر * سفرله مراد سفر حجدر تنكيم امام تورپشتي شرح
مصابيحده تصريح ايتمشدر انكيچون اطاله ايله وصف ايلدى خلق
كعبه يه بحسب الغالب شق انفس ايله فج عميقدن كلورلر وسفر لغتده
قطع مسافه وشرعده اوچ كونلك ويا دخي زياده مسافه قصديله
خروجدركه سير اهل ومشي اقدام ايله معتبردر يعني ساعت نجوميه ايله
بهر يوم آلتيشر ساعت ايله مقدر دركه اوچ كونلك مسافه اون سكز
ساعت ايدركه قصر صلاة وجت نقل انك اوزرينه موقوفدر
و بالادم اشارت اولنديغي اوزره يطيل جمله سي الرجله صفتدر زيرا
معناده نكره در وصورت تعريفه نظرله حال دخي اولور تنكيم (كمثل
الحمار يحمل اسفارا) ده ايكي وجه دخي تجويز اولنمشدر ونكره
مخصصه قبيلندن اولمق دخي وجهدر يعني جاءني رجل ده رجل
مجئ ايله مخصص اولديغي كبي ذكر الرجل ده دخي مذكوريت ايله
مخصصدر فاعرفه * اشعث * مقتضاى سفر اوزره متفرق الشعر
اولديغي حالده زيرا شعث انتشار وتشعث تفرقدر و بونده عربك

اغلب حالنه اشارت واردر كه صاچلو اولدقلريدر ورسول الله صلى الله
عليه وسلم حج وعمره سببيله اوچ درت كره انجق تراش اولمشلردر
(وامام على كرم الله وجهه و بعضيلر تراش اختيار ايتمشلردر زيرا
هرقيل دبنده جنابت اولديغندن شبهه دن حذر و غسلده اهتمام
ايلمشلردر وعربك غيريده ارسال شعر ايتمك نادردر خصوصا بوزمانده
مهجوردر مكركه نيت حج ايليوب خانه سندن قبل الخروج ويا بعد
الخروج ارسال ايليه بودخى بعض صوفيه دن واقع اولور كه نادردر
زيرا صعبدر كه مجاهده تلك اشقندندر *اغبر* مغبر الوجه يعنى يوزى
توزلنمش اولديغى حالده تشكيم ابناء سبيلك حاليدر كه چهره ولباسلرى
پرغبار اولور غبره حركه ايله غبار وغبره ضمله لون غبار دردر وقرأ نده كلور
(ووجوه يومئذ عليها غبرة ترهقها قترة) يعنى يوزلرك اوزرنده قيامت
كوننده غبار وكدورت واردر كه سواد وظلمت دخى انى احاطه ايليوب
سواد برسواد اولمشدر وغبراء صحراء وزنى اوزرينه ارضدر بوراده
اشعث واغبر صفت مشبهه در بونده اشارت واردر كه دثاثت هيئت
ذات سبب استجابت دعادر حرم الله ده اماكن متبركه كبى قال تعالى
(ولقد نصركم الله ببدر وانتم اذلة) پس بويله مظان اجابت وامارات
قبولده مردود وغير مسموع اولمق موانع شرعيه دن كلور كه امور
ثلثه آتيه در *يمد يديه الى السماء* بونك اعرابى دخى يطيل كبيدر
يعنى قبلة الدعاء اولان سمايه رفع يد ايدر زيرا سماء (وفى السماء رزقكم)
موجبنجه مخزن الارزاقدر پس اول طرفه رفع يد ايتمك خزانهٔ سلطانه
اشارت ايدوب سلطاندن نسنه طلب ايتمك كبيدر (ومد يدك معنامى
بودر كه سؤالده يد مد اولنه كلمشدر و باسط وقابض عطا دخى اودر كه
وعند الدعاء مستحب اولان اللرن حذاء صدرنه دك رفعدر (وجناب
نبوت صلى الله عليه وسلم استسقاده يدلرنى اظهار فاقه والتماس
حاجتيدن اوتورى كل رفعله رفع ايدرلردى زيرا حبس مطرله خلقك
زياده ضيقه دوشوب صبره طاقتلرى قالمديغن بلورلردى (و بعض
احاديثده كلور كه ربنو اللهم شدت اصابت ايتسه دعاده يدلرن

برمرتبه ده رفع ایدرلردیکه بیاض ابطلری کورنوردی وحین الدعاء مستجب اولان یدنی کندن اخراجدر واکر وقت عذر و یا برد ایسه مسبحه ایله اشارت ایتمك کافیدر (وابو یزید بسطامیدن قدس سره مرویدرکه بر کیجه شدت برددن برالنی اخراجه قادر اولمایوب برالیله دعا ایلدی وعقبنده مشاهده سنده کوردیکه اخراج ایتدوکی یدی نورله مملوه واول برالی خالیه در سببندن سؤال ایتدکده جانب غیبدن دنلدیکه سبب حرمان ید خالیه نك اخراج اولنمدیغی وسؤالله آچلمدیغیدر پس ستین بولور استمین نه بولور وعندالدعاء لفضل اولان بسط کفین یدوب میانده فرجه آلیقومقدر قلیل اولورسه ده یوخسه احدی الیدینی اخرایه ضم و یابری برینك اوزرینه وضع ایتمیه ودفع بلاوقحط وغلا ایچون دعا ایدرسه اللرینك ارقاسن قبله یه ایلیه ود عاده یدواحده ظاهری ایله توجهیدن و ید اخری باطنی ایله توجهدن ولسان جمله سندن میزجدر و مسح وجه تبرك و روحله بدن میانی جمع ایلین حقیقته رجوعه تنبیهدر زیرا وجه الشیء حقیقة الشیء معناسنه در ووجه ظاهر اول حقیقتك مظهریدر و بعض اهل ظاهر دیدیلرکه کویاکی برکات سماویه وانوار الهیه دن مملوه درکه اورادن کرامته احق اولان اعلی الاعضایه افاضه ایدر * یارب یارب * ید نك فاعلندن حالدر حال کونه قائلا یارب یارب دیمکدر معلوم اوله که الله تعالی اقرب من حبل الورید ایکن نداء بعید ایچون وضع اولنان یانك استعمالنده وجه نفسنی استقصار ومحافل زلنی ومنازل مقربیندن استبعاد ایچوندرکه اجلال الهی یی دخی متضمندر یعنی مظان اجابتده یارب فلان مرادی بکا اعطا ایله دیو بجی اولدیغی حالدهکه جلب منفعتدر ویارب فلان محذوری دخی بندن تبعید ایله دیدوکی حالده که دفع مضرتدر یاخود یارب یارب بطریق التأکید تکراره محمولدرکه مادهٔ واحده یه کوره در وظاهر اولان بودرکه بعض مواضعه کوره تأکید و بعضنه کوره تجدید ایچوندر (واسم رب اسم اعظمدر جل جلاله (ورحمن) وحی) وقیوم) وبدیع السموات والارض) ذوالجلال

والاكرام) لااله الاانت سبحانك انی کنت من الظالمین) اسملری کبی
وربوبیت مرتبهٔ واحدیتدرکه جلاله به نسبتله سلطاندن وزیر
کبیدرکه وزیر وکیل مطلقدر* ومطعمه حرام* حال بوکه مطعومی
حرامدر پس مطعم مصدر میمی در مطعوم معناسنه ومأکولك
حرام اولمسی یاظلم ویاغصب ویاکسب خبیث یوزندن اولمغله در
مثلا برکیمسه نك صنعتی آلات لهو دوزمك ویا صقال تراش
ایتمك ویامسائر مکاسب خبیثه اولسه بونلردن حاصل اولان مال ایله
اشترا اولنسه اول نسنه دخی خبیث اولور ورشوت وباطل اجرتلر دخی
اکا قیاس اولنسه* ومشربه حرام* وحال بوکه مشروبی دخی
حرامدر یامسکرات ویاغیری کبی (وذخیره دن منقولدرکه برعبد
ویا برصبی کوزی ماء حوضدن پر ایدوب برمقدارنی حوضه اراقه
ایلسه لر اول حوضدن شرب ایتمك حرام اولور زیرا ملکاری ماء مباحه
خلط ایتمش اولورلر بروجهله که تمییزی ممکن دکلدر وکذلك برصبی
ماء مباحدن بردستی صوکتورسه اکر والدینی غنیلر ایسه اندن شرب
ایتمك حلال اولماز زیرا ماء بعد الاخذ انك ملکی اولور وکذلك
بلاحاجة انك مالندن اکل ایتمك حرامدر نتکیم اضحیهٔ طفلدن طفله
اطعام اولنوب باقیسی منتفع به نسنه یه استبدال اولنور ثوب وخف
کبی که بقاسی اوله خبز وامثالی دکل وصبینك تبرعی صحیح دکلدر
واستخدام یتیم بلا اجرت حرامدر مکرکه والده سنه خدمت ایده
ویامعلم شریکنی احضاره ارسال ایلیه* وملبسه حرام* وحال بوکه
ملبوسی دخی حرامدرکه یاحریردر ویاکسب خبیثدندر (وبرملبوسك
استاری حریر اولمق رجاله حرامدر صوفدن وچوخه دن وغیریدن
کراکه وقاوق استاری کبی وامور ثلثه دن هر بری استجابت دعایه
مانعدر واکر مجتمع اولورسه اشددر (مطعم ومشرب تقدیم اولندی
زیرا افساد باطنده تأثیرعظیمی واردر حتی برکیمسه شرب خمر ایدوب
توبه ایتسه قرق کونه دك انك آلایشندن خلاص اولماز وافیونك
مضرتی الی آیه دك ممتد اولور وحشیشك که بنکی لك دیدکلریدر جمیع

اجزاءباب سریانی ثوبده صبغ کبیدرکه بردخی چقمز * وغذی
بالحرام * ذال معجمه ایله صیغهٔ مجهول اوزرینه یقال غذاه غذوا
وغذیته وغذویة برمعنایه در (وغذی تشدید له دخی مرویدر زیرا
ثلاثیسی مستعمل اولیجق مزیدی دخی مستعملدر مگرکه نادر اوله
والغذاء بالفتح مابه نماء الجسم و قوامه وتغذیه در نتکیم غداء فتحله
ودال مهمله ایله طعام الغدوة وتغدی اول نهارده اکل طعامدر عشاء
فتحله طعام العشاء وتعشی آخر نهارده اکل طعام اولندیغی کبی وذال
معجمه حال صغرنه وذال مهمله حال کبرنه اشارتدر یعنی لحمی حرامله
بتمش وانکله تربیه لنمش بوراده تغییر اسلوبدن فهم اولنورکه بو معنی
اولکیلردن اشددر حدیث تحبیب ده تغییر اولنوب (وجعلت قرة عینی
فی الصلاة) دینلدیکی کبی زیرا قرة العین اولمق مشاهده دن ناشیدر
ذوق مشاهده ایسه الذالاشیادر * فانی * کیف ومن این معناسنه که
استفهام استبعاد واستنکار ایچوندرکه انکار وقوعه محمولدر * یستجاب
لذلك * یستجاب له یرینه یستجاب لذلك دیدی یعنی اسم اشارت
ایراد ایلدی رجل معهودی صفات ذمیمه ایله موصوف اولدیغی
جهتدن اکمل تمییز له تمییز وکمال سوء حالنه اشارت ایچون (معنی
بودرکه انك ایچون دعاقچن مستجاب اولور یعنی اومقوله حرامه ملابس
اولان سوء حال اهلنه دعا مستجاب اولمق مستبعددر زیرا حقك نهی
ایتدیکی نسنه یی ارتکابله حقدن بعید لولانك حقله اراسنده حجاب
عظیم واردر ودعا عالم صورتدن واقع اولمغله اول حجابی خرق ایدوب
عالم معنایه دخول ایده مز وحرام انك بولنه سداولوب دعایی کیرو
دوندرر نتکیم مال خبیث ایله حج ایدن لبیك دیسه جانب سمادن
برملك اکا لا لبیك ولاسعدیك وحجك مردود علیك دیوجواب و یرر
لبیك قولنی حرم قدسدن رد ایدر (استجابت جوبدندر قطع معناسنه
زیرا جواب سؤالی قطع ایدر واستجابت اجابتدرا گرچه حقیقتی
تحری جواب وجوابه تهیؤدر ولکن اجابتك استجابتدن قلت انفکاکی
اولمغله اجابتدن استجابت ایله تعبیر اولندی ولباس حرامله دعانجه

اینده لباس حرامله نمـاز دخی بویله در زیر طهارت ثوب بشرط در کرك طهارت صوریه وکرك معنویه ایله تتکیم (دم علی الطهارة یوسع علیك الرزق) حدیثنده طهـارت ظاهر و باطن نجاساتدن تطهره شاملدر و دعا دخی عبـادتدندر بلکه مخ العبادتدر که انسـانك قوام وجودی عظم وعظمك دخی قوامی مخله اولدیغی کبی عبـادتك دخی استمساکی دعا ایله در چونکه حرامه ملابسه ایله دعا قبول اولمیه سائر عبادات دخی قبول اولماز پس حدیث اشعث واغبر اولدیغی بی فائده وعابدك تعب عبادتی بی عائده اولور انکیچون ایمان اولمدیغی یرده رهبانیت عبث اولور (والله الهادی الی طریقه والحمد للعبد بامداد هدایته وتوفیقه

الحدیث الحادی عشر

حادی اصلنده واحددر که قلب مکان ایله حادواولوب واو یایه مقلوب اولور برنجی دیمکدر که تصغیر اعتبارندن اتوری اسم فاعل اخذ اولنمشدر حادی عشر صاحب مغرب عندنده فتح یا ایله وعند الفاضل الرضی سکونله در * دع مایریبك الی ما لا یریبك * دع امر حاضردر ودع یدع دن وضع یضع کبی معناسی ترك ایله دیمکدر و بوکلمه نك ماضیسنی ومصدرنی استعمال ایتمیوب ترك ایتدیلر دیدکاری قلت استعمالنه محمولدر والا رسول الله صلی الله علیه وسلم افصح العرب ایکن بیورمشلردر که (لینتهین اقوام عن ودعهم الجماعات او لیختمن الله علی قلوبهم) زیرا بوراده ودع ترك جماعات معناسنه در وشعرده کلور (لیت شعری عن خلیلی ما الذی) غاله فی الحب حتی ودعه) وعروه ومجاهد (ماودعك ربك) قراءت ایتمشلردر تخفیفله یعنی قراءت شاذه ده تخفیف واقع اولمشـدر که بعض علمانی قراءت نبویه در دیمشلردر و مظهر دیمشـدر که کلام نبوی متبوعدر یوخسـه تابع دکلدر بلکه اکا نسبتله فصحاء عرب عی اسـانله مشتهر اولان باقل مرتبه سنده در ولغات عرب مختلفه در پس جائز در که بعض قبائلك لغتی منترضه اولمغله جناب نبوت انی احیا ایتمش اوله ومقاصد حسنه ده کلور که حضرت عمر رضی الله عنه (یا نبی الله ما لك افصحنا) دیو سؤال

ایتدکده جوابنده بیوردیلر که (جاءنی جبریل فلقننی لغة ابی اسمعیل)
وانسان العیونده غزوهٔ خندقده کلورکه وفی الحدیث (ان شر الناس
من ودعه الناس اتقاء شره) وقرأن جملهٔ قبائلك لغاتی جامع اولمغله
لسان نبوت انی شرح ایتمشدر و براغتی بعض قبائلك عدم استعمالندن
عندالکل عدم استعمالی لازم کلمز نتکیم اطراف حجاز وقبائل عربی دور
وسیر ایدنلره خفی دکلدر بوفقیر شامده مجاور ایتدیکم حالنده لاادری دیدیکی
براعرابیدن اشتدم اکثری مااعرف دیرلر ولاادری ندر بلمزلر و بومقوله
اختلاف عجمده و ترکده وهندده وسائرده دخی واردر (ودیمشلر درکه
یذر کلمه سنك دخی ماضی ومصدر وفاعلی متروکدر وذر و وذر وواذر
کبی وینبغی دن دخی ماضی ایله مضارعك غیری استعمال اولنمشدر
وغیر مستعملك استعمالنی غلط عداید دیلر قیاسه موافق ایسه ده نتکیم
آذی یوذیدن مصدر اذی واذیة کلوب ولاتقل ایذاء دیدیلر (وعلیهم
ماتعسفوا بلادلیل وتکلفوا بدون سبیل) بعده امام بیهقی تاج المصادرده
ریب وارابه یی بر معنایه اخذ ایدوب کمانه دوشورمك ایله تفسیر ایلمشدر
شوقدر واردر که ارابه لغت هذیلدر دیمشدر واراب الرجل صار ذاریبة
ومنه المریب علی وجه بومعناده همزه صیرورت ایچون اولوب تعدیه
اولمماز (وامام راغب دیمشدر که یقال رابنی کذا وارابنی کذا فالریب
ان یتوهم بالشیء امرا ما فینکشف عما یتوهمه ولذا قال تعالی (لاریب
فیه) زیرا قرآنده ریب وشك زائل ومنکشفدر والارابة ان یتوهم فیه امرا
فلاینکشف عما یتوهمه پس بو اعتبارله حدیث مذکورده یریب
حرف مضارعك ضمیله اولمق لازم کلور زیرا شبهه نك انکشافی متصور
اولان یرده مشتبهی ترك لازم کلمز فافهم ودیمشلردر که ریب ده فتح
وضم مرویدر ولکن فتحه اکثر واشهر وافصحدر زیرا اکثر قبائلك
لغتی در بونك نظیری شغل ایله اشغلدر زیرا بعضیلر مضارعنده
ضم یاء قلیله و بعضیلر ردیه در دیدیلر حتی کرمانی دیمشدر که وحکی
ضم الیاء وهو غریب و بونده الی مقدره متعلقدر انقلاب وعدول
وذهاب کبی (معنای حدیث بودر که شول نسنه ده که سکا شك وشبهه

عارض اوله وسنی قلق واضطرابه دوشوره انی ترك ایله اندن سكا
خلجان ویرمین نسنه یه منقلب ویاعادل ویاذاهب اولدیغك حالده
یعنی بر نسنه نك حل وحرمت وحسن وقبح وسنیت وبدعیتنده
شبهه لك اولسه كرك قول وكرك فعل وكرك عبادت ونكاح وسائر
معاملات اولسون اورادن حالی متیقن وحقیقتی معلوم اولان نسنه یه
عدول ایله زیرا هر مسئله ده خلافدن خروج اقوادر (ویقال دع
ذلك الی ذلك ای استبدله به وشراح احادیث دیمشلردر كه بوراده امر
ندب ایچوندر زیرا توقی شبهات ندب در یوخسه واجب دكلدر
ودیمشلردر كه ورع اوچ درجه در (اولكسی فتوای فقیه ایله حرام
اولان نسنه دن اجتنابدر والاعدالت زائل اولور وانی ارتكاب ایدنه
فاسق وفاجر دینلور (وایكنجیسی ورع الصالحین دركه شبهاتدن
احترازدر یعنی بر نسنه نك ظاهری اوزرینه فتوی مساعده اینسه دخی
توقف ایده وفتوای قلبله عمل ایلیه ومن حیث لایحتسب حرامه
وقوعدن حذر قله وحدیث مذكورده مراد بو ورعدر وبو بابده زیاده
تدقیقات ایتمشلردر حتی ابن ادهم بئر زمزمدن شرب ایتمیوب سؤال
اولنجق اگر دلو مخصوصم اولایدی ایچردم دیمشدر زیرا مال سلطاندن
اولان نسنه مشتبه در و بعض اهل حاله بعض امارات ظهور ایدوب
مشتبهدن انكله پرهیز ایدرلردی مثلا اكل طعام وقتنده یدلری
حركت ایتمز ویاطمرلری حركت ایدردی ویاخود اول طعامدن رایحهٔ
كریهه عكس ایدر ویاصورت قبیحه ده كورنوردی فاما بو زمانده قنی
بو یله حال (اشته كثرت شبهات وقلت حلالاتدن اوتوری ترك محرمات
ورعدن عد اولندی وحدیثده كلمشدر كه سز بر زمانده سكز كه
مأمور اولدیغكز امر معروف ونهی منكرك عشرنی ترك اینسكز هلاك
اولورسكز زیرا عزت اسلام وكثرت انصار واردر و بر زمان كلور كه
اول زمانده امر ونهی مذكورك عشرنی وجوده كتورن نجات بولور
زیرا معین دین قلیل اولمغله زمان سكوتدر زیرا یالكز طاش دیوار اولماز
دیرلر مثل مشهوردر (و اوچنجیسی ورع المتقین دركه حدیثده كلور

لایبلغ

(لا يبلغ العبد درجة المتقين حتى يدع ما لا بأس به مخافة ما به بأس) پس
بوندن بعض حلالی دخی ترك لازم كلدی وحلالدر دیو هر نسنه یی
سویلمك واكل وشرب ولبس لازم كلمدی زیرا شرعك رخصتی عملی
موجب دكلدر بلكه انسان كامل بر عروس واون سكز بیك عالم انك
اوزرینه نثار كبیدر وعروس كندی اوزرینه نثار اولنان نسنه یی جمع
ایتمك دناءتدر وشرعده مراتب مختلفه وارد ركه مكلفلرك احوال
متنوعه واستعدادات متفاوته سنه ناظردر طبقاتدن جاهل اولان
خلط مراتب ایدوب غلطه دوشر بو جهتندر كه علماء باالهه
خدمت كركدركه انلرك معرفتده مرتبه لری سائرلردن برتر خصوصا
(التقوى فوق امر الفتوى) مضمونی مقرردر (واشباهده ... اور
بركیسه منجسك وقوعنده شك ایتسه اصل اولان بقاء طاهریتدر
بو معنادن امام محمد دیمشلركه بر حوضدنكه جاهل بالاحكام اولان
اهل رستاق وصغار وعبید واما ایدیء دنسه وجرار وسخه ایله صو
اخذ ایتسلر انكله وضوء جائز اولور نجاستی معلوم اولمدیغجه (بو جهتدن
طین طرقك طهارتیله فتوی ویردیلر مكركه عین نجاست مرئیه اوله
(وجناب نبوت صلى الله عليه وسلم حج وداعده سقایهٔ عباسه متوجه
اولدقلرنده یا رسول الله بو سقایه یه ایدیء عوام واعراب دكمشدر سزه
غیری شربت ویرلم دیدكلرنده جناب نبوت بیوردیلر كه (التمس بركة
ایدی المؤمنین) یعنی اول حوض عامدن شربی استكراه ایتمیوب امنه
جوازی مشروع قیلدیلر (واحیاده كلورکه سیرت اولین بو ایدیكه
جمیع همی تطهیر قلوبه مستغرق قلورلردی وتطهیر ظاهرده تساهل
اوزره اولورلردی حتی حضرت عمر رضی الله عنه بر نصرانیه نك
جره سندن آبدست المشدر (وهدیة المهدیینده كلوركه بركیسه
فساد نكاحنی توهم ایدوب مهر اول اوزرینه تجدید نكاح ایلسه
مع هذا نكاحی فاسد اولمش اولسه مهر آخر لازم كلمز بلكه تأكید
نكاح قبیلندن اولور تجدید دكل واكر فی الواقع فاسد ایسه مهر اول
اوزرینه اون درهم كش وضع اولنور كه اقل مهردر (ونكاح تجدیدی

اولدیغجه شك یقینه مزاحمه ایتمز بلکه صلح بعد الصلح باطل اولدیغی کبی
نکاح بعد النکاح دخی باطلدر (الحاصل مشهوردر که شکله یقین زائل
اولماز پس احتیاط ووجوبك مواضعی واردرکه اکا کوزه اولنور وهر شبهۀ
ضعیفه ایله نکاح تازه لنمز تتکیم ظن غالبی اولمدیغجه نماز قضا اولنماز
والا کندی عندندن شرع جدید کبی اولور بو ایسه باطل ومردوددر
فاعرفه (وبو مسائل شبهه ویقینه متعلقه اولمغله ذیل حدیثده درج
اولندی اکرچه که فروع جزئیه سی چوق وامثله سی حددن ارتوقدر

الحدیث الثانی عشر

* من حسن اسلام المرء ترکه مالا یعنیه * من تبعیضیه در زیرا محاسن
اسلام کثیره درکه جمله دن بری ترك مالا یعنی وفعل مایعنی در (وحسن
صورتده تناسب اعضادن ناشی طبعه ملایم برامر مرغوبدر که قلوب
اکا منجذب وابصار دخی اکا تابع اولور حسنله جمالك فرقی بودرکه
(حسن ذاتله قائمه صفت دکلدر بلکه سنك لغرض من الاغراض
استحسان ایتدیکك نسنه درکه کرکسه عند الغیر مستحسن اولماسون
جمال ایسه ذاتله قائمه برصفتدرکه سنك وغیرك عندنده بالاتفاق
مستحسندر مثلا حسن یوسف علیه السلام جمال دیرلر که عند الکل
مستحسندر حسن لیلی ایسه مجنونه کوزه حسن در بو خسه هرکسه
کوره دکل زیرا دنیاده لیلادن مستثنی محبوبه لر واردر (وبو عالم کونه
مشهد حسن دیرلر زیرا آثار جلیله ندر که آیینۀ اسما وصفاتدر اسما ایسه
حسنی ایله وصف اولنمشدر قال الله تعالی (ولله الاسماء الحسنی)
واسمائك حسنی مدلولاتیدرکه کمالات الهیه در (بو جهتدن حسن
ایکی نوع اولدیکه بری حسن حسی وجسمانی وبری حسن معنوی
وروحانیدر وحسن اسلام معنویدر انکیچون مسلم مطیع اسلام
وطاعتك فی نفس الامر حسننی ادراك ایدوب قبول ایدرسه مقبول
والا مردوددر زیرا اغراض فاسده یه مبنی اولمش اولور (وبو تقریردن
حسن وقبح اوصافدن اولدیغی معلوم اولدی آبله برودتی وعسل ایله
حلاوتی ومسکله ریحی کبی (پس اسلام المرء موصوف وترك مالا یعنی

آنك صفت حسنی وفعل مالایعنی صفت قبحی در (وقرأنی حسن صوته تزيين لازم كلديكی كبی اسلامی دخی ترك مالايعنى ايله تحسين كركدر (وانسانك جمالى فصاحت لسانی اولديغی كبی اسلامك دخی لطافت شانی ترك لغودر زيرا كلامدن برنسنه نك ضرر و منفعتی اولميجق اصوات عصافير منزله سنه تنزيل اولنور (مرء مثلثة الميم انسان ويا رجلدر پس انسان وشخص معناسنه اخذ اولنورسه فارسيده كس كبی مرد وزنه شامل اولور ولكن ظاهر اولان رجله محمول اولمقدر انكيچون مؤنثنده مرأة دينلور واحكامده نساء رجاله تابعدر (تركه مصدر دركه فاعلنه مضافدر ضمير مجرور مرأه راجعدر ترك فعلك ضديدر (ومالايعنيه بعد الجمله تركه مفعولدر مالايعنيه ده ضمير مستتر مرفوع مايه وضمير منصوب مرأه عائددر يقال عناه الامر يعنيه اهمه و بورادندركه امرمهم ديرلر زيرا انسانی هم وقصد وشاننه اعتنا واهتمامه حمل ايدر و بعض قرأتده (لكل امرئ منهم يومئذ شأن يغنيه) كلمشدر فتح اول وكسر ثالث ايله يعنی يوم قيامتده هر شخص ايچون بر امر عظيم واردركه شخصی انك همنده دوشورر وغيريدن مشغول قلور (وفی تاج المصادر عنيت فلانا عنيا ای قصدته وقيل يعنيك ای يشغلك يقال هذا امر لايعنينی ای لايشغلنی ومنه تركه مالايعنيه ای لايهمه انتهى (ومالايعنی نك حدی اودركه برنسنه ايله تكلم ايلسك كه بالغرض اندن سكوت ايتكلك اثم وحالا ومالا ضرر لازم كلميه و برفائده لی نسنه فوت اولميه وقايع اسفار وامثالنك حكاياتی كبی كه عجم آنكا افسانه ديركه تحتنده فائده اولميان سوزلردر مگركه اول حكاياتده زيادات اوله كه كذب قيلنندر ويا تزكيهٔ نفس وتفاخر واغتياب ومذمت ناس بولنه كه صفات رذيله در بوصورتده متكلم متضرر اولور زيرا آفت لسانه دائردر (وما لايعنی كلامه وغيريه عامدر تشكيم حسن بصری ديمشدركه من علامة اعراض الله عن العبدان يجعل شغله فيما لايعنيه (ولكن كلامده غالبدر تشكيم حديثده كلور (يا ابا هريرة تريدان لايجري عليك القلم) قال

نعم يارسول الله (قال اد فرائض الله وكف عن المحارم ودع الكلام فيمالايعنيك (وحضرت صديق رضي الله عنه بيورمشدر ياليتني كنت اخرس الا عن ذكرالله (ومايعني امور دينيهٔ ضروريه وامور دنيويهٔ لازمه در مطعم ومشرب وملبس ومسكن كبي كه كفايت قدر اوله زيرا ماعداسي فضول مقوله سيدر شول معنادنكه روحك بوعالم اسفله هبوط و بدنه تعلقدن غرض تحصيل كمالدر واعضا وقوى ووسائل وآلات وامور ضروريهٔ معاشيه مابه القوامدر پس وقتي بوامور ضروريه اوزرينه مقصوراولان كيمسه في المثل سوزي اوزاتمز وكندي كارينه مشغول اولور ومالايعني وقتنده ذكرايدركه كنوز سعادتدن بركنزدر والا كنزك يرينه هوا آلور (وشان مؤمنده ديمشلردركه كلما وجد مجالا صالحا ذكرالله (و بومعنايه اشارت ايليوب قرآنده كلور (قال اتستبدلون الذي هو ادني بالذي هو خير) يعني مهمي غيرمهمه ترك ايدن من وسلوى يرينه بصل وثوم وكوهره بدل خزف بولور (وعمرسرمايه دركه لقلقه انك زيانيدر (وحكايات الصالحين امور دينيه دندر زيرا جند من جنود الله دنلمشدركه باطن مؤمن انكله نفس وشيطان وهجوم ماسوي اوزرينه نصرت بولورشول جهتدنكه اهل حالك مقالات وحكاياتنده تأثيرات عظيمه واردر نتكيم آلهيات وقصائدي لحن عربا وزرينه قرآءت اولنسه باطن انسانه وجد ورقت وعالم قدسه انجذاب وعروج حاصل اولور افسانه وغزل ايسه تحريك هوى وشهوت ايلر انكيچون مالايعني دينلدي واو مقولهيه وسائر ملاهي يه صرف اولنان اموالك محاسباتي قيامتده بللو اولور (ايمدي مؤمن (حاسبوا انفسكم قبل ان تحاسبوا) وفقنجه ورعه تمسك ايدر و فضولي ترك ايلر والله المعين

الحديث الثالث عشر

لايؤمن احدكم حتى يحب لاخيه ما يحب لنفسه ايمان مخبر صادقك قولني تصديق وقبولدر كويا امن به اني تكذيبدن امن وطمانينت اوزرينه قيلدي ديمكدر زيرا خبرك عند النفس صدق وكذبه واحر

ونهيك

ونهيك قبول ورده احتمالى واردر (پس انسانك اعتقادنده شك واعتراض اولميجق كويا خفى اول معتادن امن اوزرينه قلمش اولدى تنكيم سلام انبيا مشروع اولدى زيرا انبيا اهواء ناسه مخالف وجهله امر ايتملريله مقام نبوت مظنهٔ اعتراض اولدى پس مؤمنك السلام عليك ايها النبى ديديكى يارسول الله بوخصوصده بنم اعتراضمدن باامان و بى خوف اول ديمكدر (سائر عباد صالحينه وعلى عباد الله الصالحين ديمك دخى بويله در زيرا انلر دخى بحكم الارث هواى خلقه مخالف وجهله حقه دعوت ايدرلر (وكندى نفسمز حقنده السلام علينا ديمك دخى اكا قياس اولنه زيرا كاه اولور كه نفسمزه لوم واعتراضمز اولور ونفسمز شو معنانى قبول ايتدى ديرز كويا السلام علينا نفسك تسليم وعدم اعتراضنى بيان وافاده در (و بوراده مراد كمال ايمانى نفى در زيرا اصل ايمان تصديق مذكورله حاصلدر پس شعب ايمانك وجودى كماله مصروفدر تنكيم فلان كيمسه انسان دكلدر ديرلر يعنى برشيئك اسمنى نفيله كمالنى نفى مراد ايدرلر كويا انسانيتده كمالى اولميان انسان دكلدر تنكيم زيد انسان ديرلر يعنى كلى يى جزئى اوزرينه حمل ايدرلر زيرا اول جزئى ده كلى نك سرى واردر پس جزئى كمالات كلى ايله متحقق اولنجق جزئيدن كلى ايله تعبير اولنور الحق حق وانا الحق ديدكلرى كبى وحديث مشارقده (لا يؤمن عبد) وارد اولمشدر يعنى احد يرينه عبد ذكر اولنمشدر حتى ابن ملك توجيه ايدوب ديمشدركه اغنيا وجبابره كندى نفسلريچون سودكلرينى اخوان فقرا ايچون سومزلر ولكن مقتضاى عبوديت محبت مذكوره ده يعنى اكر غنا ور ياست قيدنده اولميوب عبوديت كامله اهلى اولسلر فقرا ئله كنديلرينى برابرطوترلردى (وحتى يحب الى ان يحب ديمكدركه حتى جاره در (واخ ايله مراد اخ مسلمدر واخ آخره يا اولادنده طرفيندن ويا طرف واحددن ويا رضاعدن مشارك اولانه ديرلر صكره غيريچون استعاره اولندى قبيله ده ويا دينده ويا صنعتده ويا معامله ده ويا مودتده ويا غيرى مناسبات ده مشارك كبى قرآنده (يا اخت هرون)

صلاحده اختيدر نسبده دكل يا اخا تميم كبي (واذكر اخا عاد قومنه
اخك اخ اوزرينه شفقتي كبي شفقتي اولمديغندن اوتوريدر (ما يحب لنفسه
مثل ما يحب لنفسه ديمكدر زيرا اول محبوب اولان نسنه نك عيني
ايكي محلده حاصل اولمق محالدر (وما خيردن عبارتدر كه عبادت
وطاعت واشياء مباحيه شاملدر و بو مقوله محبت كمال ايماندن اولديغي
كبي كندي نفسيچون بغض ايتديكني غير ايچون بغض ايتمك دخي كمال
ايماندندر زيرا برشيئه محبت نقيضنك بغضني مستلزمدر و بو استلزامدن
اوتوري صورت صورت بغض صر بجا ذكر اولنمدي (و بو مرتبه
اتحادك سري بودركه اهل ايمان اصلنده نور واحددركه مظاهر
مختلفه ده ظاهر ونفس واحده دركه ابدان متعدده ده باهر اولمشلردر
واقارب واجانب بنيان واحد صورتن بولمشلردر پس اختلاف عالم
باسره اني واحد العين اولمقدن اخراج ايتمز بلكه اختلاف انلرك
تعين وتشخصلرنده دركه امور اضافيه در (مثلا زيدي عمرودن فرق
ايدن تعينلريدركه انسانيتده بردر (وزيدي فرسدن فرق ايدن
تشخصلريدركه حيوانيتده بردر (وزيدي درخت تفاحدن فصل
ايدن صورتلريدركه نباتيتده بردر (وزيدي هذا الحجردن تميز ايدن
عوارضيدركه جسميتده بردر (وزيدي ملك وفلكدن آيران تعين
خارجيلريدركه جوهريتده بردر وجوهر له عرض وجودده بردر اكرچه
عند العقل بربرينه مغايردر پس وجود جمله يه شامل اولديكه وجوددن
اعم نسنه يوقدر وصور معادن ونبات وحيوان وافلاك واملاك بو كثرت
ووحدت اوزرينه ادراك اولنيجق جمله عالم اصل واحده رجوع
ايدر انكيچون صلهٔ رحمده بو جمله سي داخلدر زيرا اسم رحمانه
مضافدركه عموم تامي واردر (وجملهٔ ناسك واحد العين اولماسنه
ناظردركه خلق بري برينه اتحاددن نهي اولنمشدر زيرا حقيقتي كندي
نفسنه اتحادر وجوازي تقديري اوزرينه اتحنا براسمدن براسمه در مثلا
سلطانه وعالمه وشريفه وغني يه منحني اولوركه بونلر اسماء كليهٔ ذاتيه يه
مظهرلردر (ومحبت اوچ مرتبه در اولكيسي حب طبيعي دركه حب

عوامدرکه بونلربری برلریله روح حیوانیده متحدلر ومقتضای شهوت
طبیعیه نه ایسه انده مشترکلردر وفعلده نهایتی نکاحدر زیرا شهوت
ومحبت حیوانیه جمیع مزاجه ساری اولمشدر صونك شونکر دیدکاری
نسنه یه بلکه نونك تلونه سریانی کبی ایکنجیسی حب روحانی ونفسیدرکه
روحده بری بریله ائتلاف واتفاقدر وبونك غایتی قدر محبوبی معرفت
وحقی ایله قیام واکا تشبهدر وبومرتبه خواص ناسکدرکه اولکیلردن
اقلدر زیرا اکثرناس جسمانی وحیوانیدر اوچنجیسی حب الهیدرکه
عبدکندینك مظهرحق اولدیغن مشاهده در بوصورتده عبد حق
ظاهرجسمه روح کبی اولوب غائب وابدی غیرمدرك اولور وبومرتبه ده
عبده محب دیرلر ولذلك حق دخی عبده مظهر اولمقدر یعنی عبدك
حدود ومقادیری ایله اتصافدرکه جمله متشابهات بوبابدندر وانی
تأویل ایتمیوب علمی حقه تفویض ایتمك کرکدر قال الله تعالی (وما یعلم
تأویله الاالله) وبوصورتده عبد محبوب حق اولور چونکه حقك
فی الحقیقه حدی یوقدر لاجرم محبت دخی بویله در انك ایچون دیدیلرکه
حب شرب بلاری در وهرکیم بن قاندم دیرسه ناقصدر (وبومقامده
مراد حب اختیاریدرکه ایثار معناسنه محمولدر زیرا محب محبوبنی
محبوبنه ایثار واختیار ایده کلمشدر هرچند نفسندن فانی دکل ایسه ده
چونکه فناء تام حاصل اوله حب طبیعی غیراختیاریدن اثرقالمازفافهم جدا
(ودیمشلردرکه طریق حق خلقی حقه دعوت وتعریف وتحبیب اوزرینه
مبنیدر بوجهتدن بنم سودیکمی بندن غیریسی سومسون دیو غیرت
علی الله ایتمك کویا آفتاب عالم آرا بنم خانه مدن غیری خانه یه طوغمسون
دیمك کبیدرکه انواع جنوندندر (وبعضیلرینه که متی تستریح دیو
سؤال ایتدکلرنده اذالم اره ذاکرا دیدیکی غیرت بابندن دکلدر بلکه
مؤولدرکه ذاکرا محوا وبابل مشاهدا ویاخود ذاکرا غیره دیمکدر وذاکر
فی الحقیقه الله تعالی درکه جمیع اکوانك لسانیدر پس بوراده غیر
یوقدرکه غیرت ایده سن وابراهیم ادهمدن قدس سره منقولدرکه
اصحابندن بریته دیمشدر (ان شدة محبتك فی الله غیبتنی عن النظر

الى مساويك) يعنى بوراده محبت شيخه اضافت اولندى مع هذا شيخ
مطلوب ومريد طالبدر ومحبت طالب اوزرينه در بوخسه شيخ اوزرينه
دكل پس مراد بودركه شيخ سنى كندى نفسنك ايچون سورتا كه
عيبكه مطلع اولوب سقيمكى تصحيح ومعوجكى تقويم ايليه بوصورتده
شيخ سنى كندى نفسى ايچون سومز تا كه طالب اولق لازم كله فافهم
(الحاصل شيخك سنى معناى مذكور ايچون سومسى كندى نفسنه
سوديكنى سومكدندر تا كه سندخى انك كبى تزكيهٔ نفس ايده سن وشيخم
سيد الاقطاب سيد فضلىٔ آلهى قدس سره صدرىٔ قنوينك فاتحه
تفسيرينى شرح ايتدكده بوفقيرى دعوت ايدوب كتاب مذكورى يدمه
صونوب آل شونى اوتوز التى بيلك محصولدر الله تعالى سكا بوندن
زياده سن احسان ايليه بيورديغى بومقامك اسرارندندركه اولياده
امساك اولمااز بلكه انلرك غيرت ومحبتلرى خلقك تحصيل كمالنه در
قدس الله اسرارهم (بعد ذا سؤال اولنورسه كه كمال ايمان محبت مذكوره
ايله حاصل اولنجق سائر اركان طاعت وشعب ايمانه حاجت قالماز
(جواب بودركه معناى مذكور مبالغه يه محمولدر زيرا محبت ركن
عظيمدر الحج عرفة ولا صلاة الا بطهور ولا صلاة لجار المسجد الا
فى المسجد كبى وحقيقتده ايمانى تأكيددر زيرا كرچه اخوين دركه
هر برينك بر ايمانى واردر ولكن حكماً شخص واحد دركه ايكيسنك
ايمانى بر ايماندر (وكتب كلاميه ده كرچه ايمان زياده ونقصان قبول
ايتمز ديو يازيلور ولكن اصل ايمانه كوره در والا انوارى جهتيله
متزايد اولور انك ايچون ايمان مثقالى وايمان دينارى ديرلر و بومعناد ندركه
جامع صغيرده كلور (الاسلام يزيد ولا ينقص) وايمان بالغيب ايله ايمان
مشاهده نك ميانئنده فرق اولديغى ظاهردر) پس شعب ايمانله عمل
زياده اولدقجه ثمرات ايمان دخى زياده اولوب مراتب احسانك
ذروه سنه ترقى ايدر (وايمان كرچه اجمالى وتفصيلى دنيلور فاما ايمان
تفصيلينك غورينه وصول متعسردر زيرا متعلقات علم حددن بيروندر
بوسببدن علم مزيد اولدقجه متعلقاتى جهتندن ايمان دخى مزيد

اولمقده در

اولمقـده در بو جهتدندر كه وارد اولمشـدر (من استوى يوماه فهو مغبون) يعني علم وايمان الى آخر العمر ترقيده كركدر زيرا كرچه مقامات تمام اولور فاما سير الى اللنهه نهايت اولماز وحيرت ممدوحه ديدكلري بودر و بو علم تفصيلي كه احكامه متعلقدر آخر عمرده تمـام اولور زيرا آخرتده شريعتدن ايمان وادب وتعظيم الهي ونكاحدن غيري نسنه قالماز فاما عـلم الهيء تفصـيلي كه حكم وخفـاتقدر الى الابد متزائد اولمقدهدر زيرا الله تعالى واسع عليم دركه بومقوله صفاتك تجلياتنه نهايت يوقدر والا ذات وصفات حق محدود اولمق لازم كلور وعارفلره جنتك صفاسي بو تزايد وتجدد ايله در والا بي روح جسده نظر تمث انسانه ملال كتورر ومرده قلور فافهم فقدا وقفتك على مابه تترقى والله خير وابقى

الحديث الرابع عشر

لايحل دم امرئ مسلم الا باحدى ثلث بونك تقديري لايحل اراقة دم امرئ لي شخص مسـلم الا باحدى علل ثلث ديمكدر بعض روايتده مسلم كلمه سندنصكره (يشهد ان لااله الاالله واني محمد رسول الله) واقع اولمشدركه يشهد مسلمك تفسيري واقع اولور وايمـام واسلام بردر ديبان كيمسه نك قولي اوزرينه ومضاف تقدير اولندي كه قتلدن كنايه اولان اراقه در زيرا حل وحرمت افعـاله تعلق ايدر ذواته دكل قال الله تعـالى (حرمت عليكم الميتة) اي اكل لحمها وثلثك موصوفي علل اولمغـله تأنيث قلندي وثلث ده رسم خطي بودركه اكر مفرد اولورسه بعت من النوق ثلاثا كبي الف ايله كتابت اولنور تاكه ضم ثا ثله اولان ثلثه ملتبس اوليه واكر مضـاف و ياصفت اولورسه حذف الف ايله رسم اولنور حلبت ثلث نوق ومافعلت النوق الثلث كبي زيرا بونده التباس مذكور يوقدر (وثلثة وثلثون حذف الف ايله يازلدي زيرا آخرلرنده اولان علامت لاحقه ايقاع لبسدن منع ايتدي و ثلثه اوار بما كه صالي وچهارشنبه در اصلنده ثلثة وار بعة دير الف هادن بدل اولوب بو... تخـصيص اولنمشدر حسنة حسناء كبي معني ديمك اولور كه شولي شخص مسلم كه (لا اله الاالله ومحمد رسول الله) ديو شهادت

ابليه انك قاتنى دوكمك وقتل ايلمك حلال اولماز الا اوج علتك بريله حلال اولور يعنى بو اوج علتدن برى بولنورسه فيها والاحرام اولور زيرا بنيان حق بلاسبب شرعى هدم وتخريبدر *الثيب الزانى* جرله ثلثك موصوف مقدرندن بدل ورفعله مبتدا محذوفه خبردر الاولى اى العلة الاولى زنى الثيب الزانى ديمكدر تقديرمصدرله زيرا علت اولان موصوف دكل بلكه صفتى در پس لفظ زانى اشعار علت ايتمكله ذكر موصوفله اكتفا اولندى (وثيب اسم جنسدركه رجل ومرأه يه شاملدر (قال فى القاموس الثيب المرأة فارقت زوجها اودخل بها والرجل دخل به اولا يقال للرجل الا فى قولك ولد الثيبين انتهى (اى لا يطلق على الرجل الا تغليبا پس ثيب وثيبه ديمك خطا اولدى زيرا استعمالى بلاناءدر (وامام راغب معناى اولى ترجيح ايدوب ديمشدركه الثيب التى تثوب عن الزوج يعنى ثيب اودركه زوج اولدن رجوع وتروجه معاوده ايليه زيرا ثيابت رجوعدركه عجم بازكشتن ايله تعبير ايدر وقاموسده انكار ايدوب وذكره فى ثوب وهم ديمشدر ولكن معناى رجوع ثاب يثوب ثوبا ومثابة وثوبانا ده يازيلورلغتده ثاب ثيب بوقدر پس قول قاموس قول جمهوره مخالفدر (وزنى بلاعقد شرعى وطئ مرأه درمدوقصر اولنور وممدود اولدقده مصدر مفاعله اولمق جائزدر يقال زانى مزاناة وزناء بمعنى زنى يزنى زنى وزناء بوصورتده زنى ناقص اولور (وبعضيلر مهموز اولمغه حمل ايدوب ديمشلردركه يقال زناءت اى دنوت زيرا زنى دنوله اولور پس دنو مخصوصدن زنا ئله تعبير اولندى وياخود زناء الظل دتدركه قصر معناسنه در زيرا زنى اعمارى قصر ايدر بوصورتده مصدرى زناوزنوا كلور صدر وصدور وزنى اوزره وممدود اولماز زيرا مد ناقصده اولور مهموزده اولماز انكيچون خطأ لفظنى مدايتمك خطادر ديديلر وقرأنده (ان قتلهم كان خطاء) قراءتى يعنى مدله معناى تنبيهه راجعدر (ويخلد فيه) كبى اشباعله فافهم (وثيب زانى شول رجل عاقل بالغ حر مسلمدركه امراة بالغة عاقلة حرة مسلمه يه نكاح صحيح ايله دخول ايتمش اوله وعندالحنفيه تحقق وطئ لازمدر

زيرا

زيرا البكر بالبكر ايله مقابله اولنمشدر و بو مقوله يه محصن ديرلر (وامام مطرزى مغرب اللغه ده ديمشدر كه باب رجم ده عند ابى حنيفه شرائط احصان آلتى دركه اسلام وحريت وعقل وبلوغ ونكاح صحيحله تزوج ودخولدر وباب قذفده دورت اولكى و بشنجى عفتدر وعفته حصن ديديلر زيرا زنادن احصان وحمايه ايلر (وامرأة حاصن وحصان بالفتح وقد احصنت اذا عفت واحصنها زوجها فهى محصنة بالفتح واحصنت فرجها فهى محصنة بالكسر قال الله تعالى (والمحصنات من النساء) اى ذوات الازواج وقال الله تعالى (فمن لم يستطع طولا ان ينكح المحصنات) اى الحرائر وقال الله تعالى (والمحصنات من المؤمنات اى العفائف وقال (والمحصنات من الذين اوتوا الكتاب) اى الكتابيات (بعدذا ثيبك حكمى رجم اولنمقدر يا اعتراف و يا دورت عدد شاهدك شهادتلريله زيرا فاعل زنى ايكيدر يعنى زانى وزانيه دركه هر برينه ايكيشر شاهد لازمدر قتلده ايسه فاعل بردركه قاتلدر انكيچون ايكى شاهد ايله اكتفا اولندى وشولكه بكر ومكلف غير محصندر اكر حر ايسه حدى يوز سوط در واكر رقيق ايسه اللى جلددر من غير تعذيب عندنا وقتل زانى ده حكمت بودركه زناده اختلاط انساب وتضييع اولاد ومشابهت بهائم وتهييج حروب وفتن واردر نتكيم زانيلرك برزانيه اوزرينه ازدحامنده چوق واقع اولور وحقيقى بودركه قتل زانى بالكز فعل محرمدن اوتورى دكلدر والا هر فعل محرم موجب قتل اولوردى بلكه صفت ربوبيت اولان اطلاقده مشاركت وقوعندن اوتوريدركه مكلفك شانى قيد وتحجيردر يوخسه حق تعالى كبى هر مراد ايتدوكى نسنه يى اشلمك دكلدر چونكه صفات ربوبيتده حقه مشاركت وكبريا ده منازعه قصد ايتدى لاجرم غيرت الهيه ظهور ايتديكه غضب وعقوبتى مستلزمدر (وجلدك يوز اولديغى اسماء احصا مقابله سنده دركه احكام ربوبيتك امهاتيدر چونكه بو اسماء معدوده نك حرمت و حماسنى هتك وتجاوز ايتدى لاجرم عدد مذكور اوزره جلده مستحق اولدى و بكرده اقتصاد وتوسط اولديغى حكم اوليت ذاتيه وغايه

احدیتك شفاعتیله در وحصنده صورت رجمله قتل اولنمق احکام
حضرتك تفاصیلنه راجعدر که بسیار در و بعض علماء ظاهر دیدیکه
محصن رجم اولندی زیرا فعل کلاب وحمیرا شلدی انلرا یسه حجاره ونشب
ایله ضرب اولنورلر و بردخی بودرکه چونکه تزوج ایله اوزرینه سکرنشار
اولندی لاجرم قدرنکاحنی بلدیکی ایچون اوزرینه طاش یاغمق لازم کلدی
و بنه دیدیلرکه جلد یکر یوز اولدیغی بودرکه هرشهرك اون کونی ایام
حیضه محسوب وقرق کون دخی ایام نفاسه مصروف اولیجق مجموعی یوز
التمش اولوب عدد ایام سنه دن ایکی یوز کون قالورکه زانی وزانیه دن
هر برینه یوز کون دوشرکه عدد ایام استمتاعدر یعنی چونکه بو عدد ده
وطئ حلاله مشغول اولمایوب اسراف وقت ایتدیلر لاجرم یوزر ضربه
مستحق اولدیلر وزانی محضر شهودده جلد اولندیغی تشهیر وظهرنه
ضرب اولندیغی ظهرنده امانت اولان مادهٔ نسلی موضعنك غیری یه
وضعندن اوتوریدر (وشارب الخمرك حدی سکسان اولدی زیرا
برسکران مسجد نبوی یه داخل اولوب جناب نبوت صلی الله علیه وسلم
دخی اومجلسده حاضر اولان قرق عدد صحابی یه ضربله امر ایدیجك
هر بری ایکیشر کره ضرب ایدوب مسجد دن اخراج ایتملریله حکم
الهی عدد مذکور اوزرینه نازل اولدی ودیمشلردر که (الزانیة
والزانی) آیتده زانی تأخیر (والسارق والسارقة) نصنده سارق تقدیم
اولندی زیرا سرقه قوتله اولور رجل ایسه بو بابده مرأه دن اقوادر
زنی ایسه شهوته دائردر مرأه ایسه شهوتده اکثر ورجلی کندینه
ادعی در انك ایچون برجماعت مجتمع اولسه لر مرأه نك مرادی اولمدقجه
قادر اولمازلر (وسارقك یدی قطع اولندی زانینك ذکری دکل معهذا
ایکیسی دخی آلت فسقدر زیرا ذکری قطعده قطع نسل واردر انك
ایچون خصاء آدمی منهیدر قطع ید ایسه بویله دکلدر چونکه ید آلت
تعدی اولوب غیرك قوتی اولان مالنی اخذله الی کسمك کبی اولدی لاجرم
جزا دخی عمل جنسندن واقع اولدی ولواطه ده عند الامامین حد
واجبدر زیرا انلر لواطه یی زنایه الحاق ایتمشلردر وعند الامام تعزیر

وتوبه سی ظهورینه دك زندانده حبس اولنور وامامك تعزیر وحبسیله
اکتفاسی استعظام ذنب وتسکین فتنهٔ فاجره ایچوندر والا اول فعل شنیع
قبحده اویله دکلدر که فاعلی قتل و یازانی مجازات اولندیغی وجهله
مجازات اولنه نتکم یمین غموسده کفارت واجب دکلدر دیدی زیرا
عظمندن اوتوری کفارتله مستتر اوله جق نسنه دکلدر نتکیم بعض کبراء
متعمدا تارك الصلاة اولانه قضا لازم دکلدر دیدی زیرا عمدله مقابلهٔ
ربوبیت ایلیوب صلاتی انکار حدّنه واردی بناء علی هذا عذرله تارك
کبی اولمدی (واجنبیه یه لواطه ده امامدن حد مرویدر ولکن عبدنه
ویا جاریه سنه ویا منکوحه سنه لواطه ده بلا خلاف حد اولنماز اکرچه
بالاتفاق حرامدر بلکه منع اولنور اکر عودت ایدرسه تعزیر لازم کلور
اکر بعض دوا ئی معاینه اولورسه و حایضك وطئنی استحلال ایدن
کافر اولور زیرا حرمتی اجماعله ثابتدر انکار اجماع ایسه کفردر
صلاة جنازه نك فرضیتنی انکار کبی وامام محمددن مستحل مزبورك
عدم کفرینه قول واردر ولکن استحلال معصیت کفردر دیدکلرینه
مخالفدر (ولواطهٔ حلیله سنی مستحل اولان کافر اولماز دیدیلر اکرچه
لواطهٔ صغراده واقع اولان نهیی تحریمه حمل ایتمشلردر واستحلال
معصیتده داخلدر ودین نبویدن معلوم ضروریده جهل عذر اولماز
پس ملك نکاحه اتصالله شبهه وقوعی عدم کفرینه دلیل اولماز
ولواطه نك حرمتی عقلیه اولمغله جنتده لواطه وسائر محرمات اصولیه
یوقدر زیرا محرمات اصولیه حکمته مخالفدر امهات وبنات واخواتی
نکاح کبی ولواطه نك اصلی قذر وخبث اوزرینه مبنیدر حیض ونفاس
کبی بناء علی هذا اهل جنت شهوت محال ومنهی عنه دن معصوم وطلب
خباثتدن محفوظلردر بو وجهدن (ولهم فیها ما یشتهون) عام مخصوص
اولور وبردخی بودر که الله تعالی غلمانی لؤلؤ منثوره وحور عینی
بیض مکنونه تشبیه ایتمشدر پس دلالت ایدر که غلمانه استمتاع بالکز
نظره کوره در وحورله استمتاع اعمدر زیرا بیض مأکولدر وبر نسنه
خباثتدن عد ومن کل الوجوه تقبیح وجمیع ادیانده تحریم اولنسه

شهوات جنتدن اولماز وانك حلنى تمنى ايتمك دخى كفردر وجنتده شرب
دخانى تمنى ايدن دخى خطادن خالى دكلدر خصوصا كه جنتده نه نار
معهوده كبى نار ونه خود دخان دنيا كبى دخان واردر اكرچه مجمره وعود
وطيب موجوددر ولكن طيبى روحانيدر يوخسه سك شيطانى دكلدر
ونارى آتش قدرتدر وبومذكورلك خلافنه ذاهب اولمق جهالت
محضه‌در اكرچه علماء رسوميدن نيجه لرينه بو بابده زله واقع اولمشدر
زيرا هر يرده علم شعورى وخيالى كافى اولماز بلكه حقيقت حالى كشف
ونفس الامره اطلاع تام لازمدر * والنفس بالنفس * اى اقتصاص
النفس بالنفس زيرا علت حل اقتصاصدر وقصاص تتبع الدم بالقود
معناسنه در زيرا قص تتبع الاثردر يعنى برنسنه نك ايزن ارايوب كتمكدر
وقصص ديدكلرى تتبع اولان اخباردر ودمك ايزنجه كتمكدن مقصود
فاعله فعلنك مثلنى اشلمكدر كه قتلدر وقصاص ولى دمه مخصوصدر
حتى غيرى يسى قتل ايتسه قاتلى قتل لازم كلور وعند الامام مسلم ذمى وحر
عبدله وكذلك ذكر انثى وانثى دخى ذكرله قتل اولنور پس ايجاب
قصاصده مساوات لازم دكلدر بلكه كامل وناقص شريف ووضيع
برابردر زيرا نفسده وعصمتده تفاوت يوقدر بلكه تفاوت اوصافه
عارضه ده در مكر كه مستثنى اوله والد وولد وسيد وعبد وامثالى كبى
زيرا بعض مواده اختلاف علت ايله حكم مختلف اولور حتى بعض
فقهاء كفاراتده اعتاق رقبه ده سلطان ورعيتى برابر طوتميوب جباره
حقنده صوم ايله فتوى ويرديلر زيرا انلره نسبت ايله عتق رقبه آسان
وصوم دشواردر (ونهايه ده ديمشدر كه والحكم جاز ان يختلف
باختلاف احوال الناس انتهى يعنى جواز اختلافنه تحول ايدر
نسانك فى زماننا جماعته حضورى وامثالى كبى (وقتيلك وارثى قالسه
كركسه خاتون اولسون قصاص ايتدرمكه قادر اولور فاما وصى
يتيم ديت اخذ ايدر ولكن قصاص ايتديره مز بلكه صغير كبير اولنجه
توقف اولنور (وعفو دم افضلدر زيرا كفارت ذنوبدر مكر كه عافى
اولان كافر اوله زيرا بقاء كفرله كفارات درست اولماز وعفودن صكره

صلح

صلح اولیدر زیرا صلحده دیته کوره تخفیف واردر وجانینك اومقوله معصیته معاودەسی ظن اولنسه نتکیم قرآنده کلور (ولو ردوا لعادوا لما نهوا عنه) بوصورتده اصلاح عالم ایچون قصاص اولیدر قال الله تعالی (ولکم فی القصاص حیوة) ودیمشلردرکه من لم یعرف مقتضی زمانه فهو جاهل پس عالم وعارف کیمسه کرکدرکه ظاهر و باطن شرع اوزرینه تمشی ایده وقصاص سیفله اولور کرکسه قاتل مقتولی غیری وجهله قتل ایتمش اولسون زیرا حدید محدداولمغله تسکین نفس واراحهٔ جانده اسرعدر اکرچه چشمده اهیبدرکه باعث عبرتدر (وصلب اشد در زیرا حبس نفسله در (وقرآنده قتل وصلبدن هر بری ذکر اولنمشدر پس صلبی دخی محلنه کوره اجراء ایتملودر وقتیلك دیتی مالدرکه یوز دوه در ویاخود بیك التوندرکه هر التون اوز درهمه مصروفدر پس بیك التون اون بیك درهم کمش ایدرکه طقوز یوز یتمش ایکی غروشدرکه هر غروش صاغ اقچه ایله یوز یکرمی اقچه اولمق اوزره در نتکیم حالا اکثر بلاد اسلامیه ده اول وجهله رایجدر (وفتاوای یحیاویه ده کلورکه اونی بردرهم اولمق اوزره قطع اولنان اقچه دن دیت یوز بیك اقچه درکه اهل عرف اراسنده اکا ایکی میری دیرلر (ورجلك دیتی کومشدن یکرمی بشی ایکی درهم کلور اقچه دن یوز یکرمی بش بیك اقچه در (وفتاوای کالیه ده کلورکه هندی برغوغاده قتل ایلسلر دیتی نصف دیت رجلدرکه بش بیك درهم کومشدر (یعنی دیت مرأه دیت رجلدن نصف اوزرینه کرك نفسده وکرك مادوننده پس خطاء مرأه قتل اولنسه دیتی بش بیك درهم ویدی قطع اولنسه ایکی بیك بشیوز درهمدر وشهیدك دیتی جنتدر نتکیم (قوموا الی جنة عرضها السموات والارض) اکادالدر زیرا بونده تلف ظاهر وجود واردرکه نعیم صوری انك ایچون اعداد اولنمشدر وقتیل عشق ومحبتك دیتی الله تعالیدر نتکیم (من قتلته فانادیته) اکا نشاندر زیرا بونده تلف باطن وجود واردرکه نعیم معنوی اکا مهیادر ونعیم

صوری مأكول ومشروب وامثالی ونعیم معنوی مشاهدهٔ جمال الهی
وعطایای ذاتیه واسمائیه درکه روح رحمانی وسر انسانی یه دائردر
وقتل نفس اماره وافنای قوای طبیعیه ده حیلت حقیقهٔ طیبهٔ باقیه
واردر* والتارك لدینه* ای وترك التارك لدینه المعهود الذی هو
الاسلام زیرا علت اولان ترکدر ترك برنسنه یی قصدا واختیارا
رفضدر (واترك البحر رهوا) و یاخود قهرا واضطرارا قویوب کیتمکدر
(کم ترکوا من جنات وعیون) کبی تتکیم ترکهٔ فلان دیرلر کسر زائله
موتندنصکره آلیقو دیغی نسنه یه بورادن مراد ترك اختیار یدر زیرا
ضرورده معذوردر تتکیم قرآنده کلور (الا من اکره وقلبه مطمئن
بالایمان* المفارق للجماعة* فرق انفصال وفلق انشقاق اعتباریله
اطلاق اولنور وفراق ومفارقت ابدانله اولانده اکثردر جماعت
جمعندندر جمع متفرقی تألیف وبری برینه ضم وتقریبدر جماعت
ناسده وغیریده اولدیغی کبی (بعد ذا المفارق للجماعة التارك لدینه یی
تفسیردر پس جماعتله مراد جماعت مسلمین وفراقله مراد دینندن
ردتله فراقدر که سبب اباحت دمدر یعنی اوچ کون حبس وشبههسی
کشف واستتابه اولندقدنصکره رجوع ایتمزسه قتل اولنور
(ودیمشلردر که کافر مطلقا ایمانی اولمیانه دیرلر اکر اظهار ایمان
ایدرسه منافقدر واکر بعد الایمان کافر اولورسه مرتددر واکر تعدد الهه
قائل اولورسه مشرکدر واکر بردین ایله تدین ایدرسه کتابیدر واکر
قدم دهره قائل اولوب حوادثی دهره نسبت ایدرسه دهریدر واکر
اعتراف نبوت واظهار شرعله ایسه زندیقدر (وبو حدیثده دلالت
واردر که تارك صلاة قتل اولنماز زیرا امور مذکوره دن دکلدر پس
(من ترك الصلاة متعمدا فقد کفر) حدیث مؤول اولدی یا استحلال ویا
مقاربه ویا کفران نعمت ویاجر کفرو یا تغلیظده وبو مقوله موادده ظاهر
اولان اخیردر (وکذلك مرتدده دخی قتل اولنماز زیرا ذکر مرتد اوزرینه
اقتصار اولنمشدر (سؤال اولنورسه که بومعنی اوزرینه محصنه رجم
اولنمامق لازم کلور زیرا منصوصه دکلدر (جواب بودرکه محصن

اوزرينه تنصيص محصنه اورزينه تنصيص كبيدر زيرا علت قتل اولان زناده مساواتلرى واردر مرتد ومرتده ايسه بويله دكلدر زيرا مرتدى قتل محل محاربه اولدغيچوندر مرتده ايسه محل محاربه دكلدر انكيچون نساء مشركين قتل اولنماز ذرارى كبى ولكن ساحره قتل اولنور تنكيم اشباهده كلوركه كل كافر تاب فتوبته مقبولة فى الدنيا والاخرة الا جماعة الكافر بسب نبى وبسب الشيخين او احدهما وبالسحر ولو امرأة وبالزندقة اذا اخذ قبل توبته انتهى (وعلتنى بيانده شرح رمضانيده كلوركه ثم ان الساحر يقتل ذكرا او انثى اذا كان سعيه بالافساد والاهلاك فى الارض واذا كان سعيه بالكفر فيقتل الذكر دون الانثى انتهى (پس ساحر وساحره سحرلرينى اقرار ويا ايكى شاهد سحرباز اولدقلرينى بعض علاماتيله وصف ايدوب شهادت اتسلر بز سحرى ترك واندن توبه ايدهرز ديدكلرينه التفات اولنميوب قتل اولنورلر يعنى مؤاخذهٔ دنيويه دن خلاص اولمازلر واكر توبه ده اخلاصلرى واريسه (ان حسابهم الا على الله) موجبنجه آخرته موقوف قالورلر ومرتده كرچه قتل اولنمز ولكن حبس ودعوت اسلام وجبر اولنور وبوندن فهم اولنوركه (من بدل دينه فاقتلوه) حديثى عام مخصوصدر (واهل بدعت اكر بدعتنه خلقى دعوت ايدرسه قتل اولنور سائر ساعى بالفساد كبى وكبراء طريقت بيورمشلردركه مرتد الطريقة اعظم ذنبا من مرتد الشريعة حتى شيخ ابو عبد الله الانصارى قدس سره ديمشدركه رسول الله صلى الله عليه وسلمى خوابده كوردم بيورديلركه (من عرف طريقا الى الله فسلكه ثم رجع عنه عذبه الله بعذاب لم يعذب به احدا من العالمين) وديمشلردركه بركيمسنه ارباب حقيقتدن بريننك نظرندن ساقط وبابندن مردود اولسه هيچ براهل حقيقت انى من بعد قبول ايتمز زيرا باب الله بر در تنكيم باب شريعت دخى بر در يعنى مرتد شريعتى شريعت اخرى قبول ايتمز زيرا شريعت اخرى يوقدر پس حقيقت دخى بويله در فافهم جدا

* الحديث الخامس عشر *

* من كان يؤمن بالله واليوم الاخر * من شرطيه در زيرا جزاسي امر
كلمشدر تركي ايله تعبيري هركيم ديمكدر (وكان عند سيبويه حرف
وجودي دركه تحققه دلالت ايتدوكي كبي استمراره د نحي دلالت ايدر
مضارع كبي وايكيسنك اجتماعي شمول ازمنه افاده ايدر مثلا كان حاتم
يكرم الضيف ديمك ازمانده تكرر فعلي مفيددر و يوم آخردن مراد
يوم قيامتدر كه ايام دنيادن متأخردر و بردخي آخرت دنيادن طقوز بيك
سنه مؤخر خلق اولنمشدر و بردخي حساب عباد اول كونه تأخير اولنمشدر
انكيچون مغفرت مطلقه انكله مقيددر قال تعالى (ربنا اغفرلي ولوالدي
وللمؤمنين يوم يقوم الحساب) وحقه ايمان انك وجودني و وحدت
وجودني وقدم و بقا وحوادثه مخالفتني و بنفسه قيامني وسائر صفات
كاليه سني تصديق ايدوب ذات وصفات وافعالنده شريك ونظيري
اولمدوغن اذعان وقبولدر (وديمشلردر كه معتقدات اوندر كه ذات
ازليه دركه صفات جلال واكرام يعني صفات سلبيه و ثبوتيه ايله
منعوتهدر و نقائص ورذائلدن تقديس وعلم محيط وارادت كليه
وقدرت شامله وسمع و بصر وكلام وافعال عادله و يوم آخر
ونبوت دركه ارسال ملائكه وانزال كتب واخبار صادقه يي مشتملدر
وعبادات كليه دخي اوندر كه صلاة (وزكاة (وصوم (وحج (وقراءت
قرآن (وذكر الله (وطلب حلال (وقيام بحقوق المسلمين وحقوق الصحبة
(وامر بالمعروف (ونهي عن المنكر (واتباع السنه كه مفتاح السعادة
وامارة محبة الله در) و يوم آخره ايمان وجودني و موافقني واحوال
واهوالني تصديقدر (والى عدد مؤمن به دن ايكيسني تصريح
ايتديكه بري مبدأ و بري معاددر زيرا بو ايكي يه ايماندن مقصود ايماني
واجب اولان جمله امورة ايماندركه جميع اصول وفروعه ايمان اولرده
دواخلدر (و بردخي بونده ثنويه واهل شرك واهل كتابي رد واردر
زيرا ثنويه واجب الوجود ده اسنه ايكي اله اثبات ايتديلركه بري حكيم
دركه فاعل الخيردر و اكا يزدان دخي ديرلر و بري سفيه دركه فاعل
الشردر واكا اهرمن دخي ديرلر واهل شرك مستحق عبادت معاشه

آلهه

آلهه اعتقاد ايلديلر وبو ايكى طائفه حقه ايمـانډن خارجلردر واهل
كتاب كرچه حقه مؤمنلردر ولكن يوم آخرته ايمانلرى يوقدر شول
جهتدن كه وقوعى اوزره نفس الامرده موافق دكلدر پس ايمانلرى
لاايمان كبى اولدى وايمان واعتقاد مقبول اودركه مخبر صادق اخبار
ايتديكى اوزره اوله تنكيم كتب كلاميه وغيرى بيـانـنه متكفلدر
* فليقل خيرا * خيرك نصبى يا مصدريت اوزرينه‌در ليقل قولا خيرا
معناسنه وياخود مفعوليت اوزرينه‌دركه ليذكر خيرا ديمكدر تنكيم قرآنده
كلور (وقولوا للناس حسنا) اى وقولوا لهم قولا حسنا بمعنى واليـنوا لهم القول
او و قولوا لهم ما هو حق وصدق (فليقل لامى تسـكين ايله در تخفيفا
وكسرى دخى جائزدر اصـل اوزرينه وهو وهو كبى (وخير مرغوب
فيه اولان نسنه‌در ورغبت عند المؤمن ثوابه دائر اولان سوزه در پس
خير مايثاب عليه اولان كلامدر فرض ومندوب وانلره مؤدى اولمغله
مباح دكل زيرا مباح كاه اولوركه حرامه ويا مكروهه مؤدى اولور
* او ليصمت * ضم ميمله باب اولدندر وصمت فتحله وصمات وصموت ضمله
خاموش اولمقدر بوراده اوتنويع ايچوندر زيرا قوله صمتك مياننى جمع
ايلمك ممكن اولمديغى كبى ايكيسندن خلوى دخى ممكن دكلدر زيرا انسان
ياسويلر ويا دكلر پس ديمك اولوركه هر كيمسـه مؤمن كامل اوله
برمشاورده ويا تدبيرده ويا غيرى لموردده حاضر اولسـه واجب اولان
بو ايكى نسنه‌نك بريدر بلكه قول خير مرجحدر زيرا حقدن ساكت اولان
شيطان اخرسدر وافضل الجهاد اهل جور محلسنده كلمهٔ حق سويلمكدر
مكركه كلامه زياده مانع قوى اوله خصوصا كه احتسـابك شروط
كثيره سى واردر (پس امر وجوب ايچوندر زيرا اصـل اولان حقيقته
حمل ايتمكدر اكر حملدن صارف قرينه يوغيسـه خصوصا كه انتفاء
جزانك فرضى انتفاء ايمانى مستلزمدر تنكيم شيخ اكمل ذاهب اولمشدر
وبوندن مباحدن سكوتك وجوبى دخى فهم اولنور زيرا مباح خـير
مقوله سندن دكلدركه لاثواب ولاعقـاب در مكركه احكام الهيه‌دن
اولمق نيتنه قائل اوله (وابن ملك ديمشدركه مباحدن سكوت مستحسندر

تکیم (من حسن اسلام المرء ترکه ما لا یعنیه) اکا دالدر اکرچه حسننده
فعل ما لا یعنی نك قبحنه اشارت واردر پس مباحدن سکوتك استحسانی
اول وقتده اولور که مباحك قولی حرام ومکروهه مؤدی اولور وجهله
اولمیه والا یا حرام ویا مکروه اولور وکرکدرکه مواضع شبهه‌ده
سویلمیه ویقینی اولمدیغی یرده فتوی ویرمیه زیرا جناب نبوته صلی الله
علیه وسلم معروضدر وبو معنادن بعض علما حیا ایدوب فتوادن
کندنی عزل اتمشدر (وابوبکر فارسی رحمه الله بیورمشدرکه قچن عبد
ما یعنی وما لابد منه مقوله‌سنی سویلر کلامی حد صمتده درکه مقبولدر
ولکن شهوت کلامدن زیاده حذر ایتملودر بو سببدن اصحاب مجاهده
ایثار سکوت ایدرلر زیرا کلامده حظ نفس وحسن نطقه واظهار کماله
میل واردر (واهل جاهلیتك عادتلرندن ایدیکه برکون وبرکیجه
انصمتله اعتکاف ایدرلردی بوندن نهی اولنوب (لایتم بعد احتلام
ولاصمات یوم الی اللیل) وارد وذکرالله وحدیث بالخیره تحریض واقع
اولدی ودیمشلردرکه معرفة الله صمتله ومعرفت دنیا اذای خلقله
متأذی اولمغله ومعرفت شیطان جوعله ومعرفت نفس سهر ایله
حاصل اولور (وبوندن فهم اولندیکه صمت باللسان حدیث ما سوادن
وصمت بالقلب خاطر کونیدن کرکدر وشول کیمسه نك که لسان وقلبی
صامت اولمیه مسخرهٔ شیطان اولور (ونیجه لرینك حدیث نفسی لسانه
کلدوکی کبی قلمه دخی کلوب طعن صلحا وسب اولیایی اوراقده تخلید
ایلیوب ضال ومضل اولمشلردر واو مقوله اصحاب افکار فاسده وارباب
خیالات باطله وکاسده یه فراعنة الاولیاء ودجاجلة عباد الله الصالحین
دیرلر (بو مقوله طائفهٔ منکر ومنکره دن برینه کندی نفسکه مشغول
اول غیریدن نه استرسن دیسه‌لر غیرت وحمایهٔ دین ایچون سویلرم
وتحریر ایدرم غیرت ایسه ایمانندندر دیرلر که اغراض فاسده‌سی
سببیله خرکبی آب وکل هوای نفسانی یه دوشمش (وعسل برینه
نیچون زهر صتارسن دیو اوزرینه قهر ومکر الهی زنبورلری اوشمش
ویرد یارد کرفته اژدرکبی جان خبیثی کوه جسدده اوپوشمشدر

ایشته بو مقوله باطللر (لا یحب الله الجهر بالسوء من القول) مضموننده
داخللردر بلکه ایمانلری عین کفر وطاعتلری محض معصیتدر که صبغ
هوائله بویانمش (وجاهللری ایقاد ایتدکلری نار انکار وشرنه یانمشدر
(اولئك الذین لعنهم الله فاصمهم واعمی ابصارهم) وکلام کبارده
قدس الله اسرارهم کلور که (من عرف الله کل لسانه ومن عرف الله طال
لسانه) وبو ایکی کلام اول عالم فنا وحالت جمعه ناظردر که بو عالمده
عاشق کشتهٔ معشوق اولوب صبت وصدادن کچر زیرا عالم حرکتدن
عالم سکونه کوچر انکیچون اهل فنا ایله صحبت متعسردر زیرا خاموشلردر
وهرکس مشرب اشراقیده دکلدر که من القلب الی القلب محادثه یه
قادر اوله (وکلام ثانی عالم بقا وحالت فرقه دائردر که بو عالمده عاشق
فی المثل دکیدن جان بولور وعندلیب بهارکبی فریاده کلور وداستان
اوقومغه باشلر وعاشق فانی ومحبت باقینك داستانی ارباب دله معرفت
سویلیوب صحبت جان ایتمکدر زیرا اسرار الهیه اهل نفسك حوصله سنه
کنجایش بولماز وجبل شاهق درون جوزه ادخال ایتمك اولماز وفی المثل
تاوق بازارنده دوه صاتلماز وحصیر بافی کارکاه حریره قویوب ایش
طوتلماز (وکلام الملوك ملوك الکلام) وفقنجه هرکدا طبع وسفله
مشرب مقتضای حال اولان کلام عالینك سرنی بلمز واوکا ذوق آدمه
سرمایه ویرمك اولماز پس اسرار الهیه (حور مقصورات فی الخیام)
مقوله سندندر که اجانب ونامحرمه آچلمز * ومن کان یؤمن بالله والیوم
الآخر فلیکرم جاره * تکریر شرطیده اهتمام وهر خصلت مستقله یه
اعتنایه دلالت ایدر اکرام وتکریم انسانه بر نفع ایصال ایتمکدر که
انده وضع قدر اولمیه ویاخود ایصال اولنان شیء شریف اوله (وجار
اودر که انك مسکنی سنك مسکنکه قریب اوله که عجم همسایه وترك
قوکشی دیر وجارده معنای قریب اولمغله مجاور حرمین دیرلر
وجوارمزده دیمك قریبمزده دیمکدر وأثرده کلور (اللهم اجرنی
من النار) اصلنده ایجورنی در جواردن امان معناسنه بو نسخه مهموز الفاء
اولان اجردن ویا مهموز العین اولان جاءردن دکل ودیمشلردر که

بوزاده امر ندب ایچوندر زیرا وجوب مواسات اوائل اسلامده وحال
ضرورتده ایدی صکره منسوخ اولدی اکرچه حق جار عقلا ونقلا
استعظام اولنور اموردندر پس بقدر الطاقه احسان اوزره بته اوله
جاری ذمی اولورسه ده ومنع ماعون ایتمیه فأس وقدر وداو وابره وقصعه
وغربال وقدوم ومقدحه وماء ونار وملح وامثالی کبی که ناس بونلره
بری برلرینه اعانت ایده کلشلردر وتحمل وکف اذی ایلیه زیرا اثرده
کلورکه (من اذی جاره ورثه الله داره) وجاری ایچون جلب
منفعت ودفع مضرت ایده دارنك جدارنه بول وطرح کناسه ایتمکدن
حذر قله وشرندن احترازاولنان آدم یوم قیامتده شرناس اولسه کرکدر
ومسجدك جاری قرق خانه یه دك اولدیغی کبی جار خانه دخی بویله در
(و قرب دار تعارفی وتعارف دخی ائتلافی وائتلافی دخی اکرامی
مستلزمدر (پس جوارده سر تعارف ارواح واردر که ائتلاف اجسام
واکرام اکا موقوفدر پس جار اکر مؤمن واکر کافر در ایکی صورتده دخی
مؤمنه فائده سی واردر زیرا یا نعمتدر که موجب شکر ویا محنتدر که
مقتضیء صبردر وصبر وشکرك هر بری مقامات عالیه دندر واوائلده
اولیاء بغدادك نیجه لری مجوس واهل کتابله همجوار اولوب صبرلری
ومعامله ده مجامله لری سبیله انلرك ایمان وهدایتلرینه باعث اولمشلردر
(الحاصل حق جار شعب ایمانك عظاتمندندر بناء علی هذا طالب ایمان
کامل اولان کیمسه بو شعبه یه نشوونما ویرر وفرعنی اعلای علیینه ایرکورر
*ومن کان یؤمن بالله والیوم الاخر فلیکرم ضیفه *ضیف اصلنده میل
معناسنه در زیرا ضیف صاحب خانه یه میل ایدر نزول جهتیله وضیافت
قراده متعارفه اولدی (وکلام نحاتده اضافت استعمال اولنمشدی شول
اسم مجردده که اندن اول اکا براسم ضم اولنه وجمع ضیفه مهمان وترك
قونق دیر وانك اکرامی وجوهله در طلاقت وجهله تلقی وطریق
بعیددن کلورسه تعجیل ضیافت کبی زیرا کرچه عجله شیطاندندر ولکن
برقاچ ماده ده امور لازمه دندر قرای ضیف وتوبه وقضاء دین ودفن
میت وتزویج بکر واداء صلاة کبی زیرا وارد اولمشدر که (اول الوقت

رضوانه

رضوان الله واوسط الوقت رحمة الله وآخر الوقت عفو الله) وضيفك
خدمتنده بنفسه قائم اوله زيرا دیمشلردر که انسانه استاذنه وابوینه
ومهمانه خدمت ایتمك عار دكلدر اكرسلطان ایسه ده وبورادندر که
هرون الرشید ایام خلافتنده بعض فقهانك بعد الطعام یدینه صب ماء
ایلدی (وروایتده کلشدر که الله تعالی حضرت ابراهیم علیه السلامه
اکرام ضیفله امرایتدکده هر بری ایچون برقیون بریان ایلدی
و بو امر تکرار ایدیجك ثور ذبح و بعده جمل مشوی ایلیوب ینه اکرام ضیفله
مأمور اولیجق متحیر اولدی وآخر طرف کبریادن اخبار اولندیکه
اکرام ضیف کثرت طعامده دکل بلکه بنفسه خدمتده در پس ابراهیم
بنفسه خدمته قائم اولوب (الان اکرمت الضیف) دنلدی واکرام ضیف
برکون و یا اوج کوندر که یوم اولده بقدر الطاقه تکلف وطعامی احسن
ظروفه وضع ایدر وایکنجی واوچنجی کون عادتنی تجاوز ایتمز والا مانع
اخلاص اولدوغندن ماعدا بلکه اظهار عبوسنله ضیفی متأذی
قیلوب آثم اوله واوج کوندنصکره اولان صدقه ومعروفدر که شرعا
اوزرینه جبر یوقدر وغریب فقیره وقت وداعده برکون و برکیجه لك
جائزه ویرر ومهمانه اعتذار ایدوب آکرامده قصور ایتدك دیو تطییب
خاطر ایتلرواکل اوزرینه حث ایتمك مشروعدر اکرا ضیافده فتور
وار ایسه نتکیم روم‌ده یورك دیرلر وصاحب خانه اضیافدن عوض
وثناء حسن صددنده اولمازز والا اجری باطل اولور (ومهمان میزبانك
کتابلریله بله کیدر آب وضوئله خطایاد کیلوب کتدوکی کبی وبوندن
ماء نجس اولمق لازم کلمز اکرچه بعض مجتهدلر ذاهب اولمشلردر
زیرا ذنوبك نجاستی امر معنوی در که امر حسی اولان ایله مختلط اولمز
نتکیم مشرك نجس درکفری جهتندن عینی دکل انکیچون طعامی حلال
و پاك ومسجده دخولی جائز اولدی بعده ضیافت انواع اوزرینه در تزوج
وولادت وختان و بناء وسفردن قدوم وسائر ولادتده عقیقه وعند المصیبة
طعام و بلا سبب ضیافت کبی ولکن دعوته اجابت لازمدر دیو هر
دعوته اجابت اولنمز زیرا منکراتی مشتملدر والله المجیر الحفیظ

* الحديث السادس عشر *

* لا تغضب * يعني اصحابدن بر كيمسه كه اسمی تعيينده اختلاف
ايتمشلردر جناب نبوته صلى الله عليه وسلم كلوب يارسول الله بكا وصيت
ايله يعني بر عمل ايله امر ايله كه انكله عامل اولوب نجات بولايم ديدكده
لا تغضب ديو غضبدن ومقتضاى غضب اولان قول وفعل نامشروع
ونامستحسندن نهى ايتديلر واول صحابى اوچ كره تكرار سؤال ايدوب
هر كره سنده لا تغضب ايله مجاب اولدى زيرا قوت غضبيه سى غالب
اولديغى نور فراستله قلب نبوى يه منعكس اولجق حالنه مناسب اولان
وجهله توصيه ايلدى تكيم بر قائل ابن عباسه رضى الله عنهما
كلوب قاتل ايچون توبه وارميدر ديو سؤال ايتدكده يوقدر ديو جواب
ويردى زيرا اول كيمسه نك سفاك اولدوغنى بلوردى انكيچون
بطريق الزجر نفى توبه ايلدى وغيردخى كلوب قاتله توبه وارميدر
ديو جك واردر ديدى زيرا بونك حالى اولكى يه مغاير ايدوكى معلومى ايدى
انكيچون حكيم الهى ديرلر شول كيمسه يه كه هر نسنه نك سرنه واقف
وموضعنه واضع اوله وغضب حالات نفسانيه دركه دم قلبك ارادت
انتقام ايچون غليانندن حاصل اولور انكيچون حديثده كلور كه غضبدن
حذر ايديكز زيرا غضب ابن آدمك يوركنده بر آتش پاره سيدر
بونسيدن طمرلرى منتفخ اولور وكوزلرى قزارر وحديث آخرده غضب
شيطاندندر ديو شيطانه اسناد اولندى زيرا شر معقوله سيدر شر واغوا
وتسويل ايسه شيطان ونفسه نسبت اولنور وشيطان ناردن مخلوق
اولمغله اكا منسوب اولان غضب دخى نارى اولدى انكيچون سزدن
بريكوز غضب ايدنسه توضى ويا اغتسال ايده ديو امر وارد اولدى
زيرا آتشى صو سوندردر مقصود اغراض دنيادن ادبار وجناب حقه
اقباله اول آتشك حرارتنى بدندن تبريددر ورياضتله قواى حيوانيه
ضعيف اولمغله تدريجله نار غضب دخى منطفى اولور انكيچون
تن پرور اولنلرده غضب غالبدر بوجهتدن بعض ارباب معرفت
ديمشلردر كه مغلوب طبع حيوانى اولان دفع غضب ايده مز بلكه اكا

ورياضت

رياضت سببيله غالب على الطبع اولان قادر اولور واكر بومعنى اولمايدى لا تغضب مالا يطاق ايله تكليف اولوردى پس هر كسك اختيارى النده در كه برنسنه نك اسبابنى يورندن طريقنه سلوك وحصولنه صرف مقدور ايدنجك مقصود حاصل اولور بويله ايكن اصل غضب وسائر اصول صفات ذميمه بالكليه منقلع اولماز والابشريتدن انسلاخ لازم كلور بوجهتندندركه دنياده مجاهده وامر ونهى باقيدر وعصمت ديدكلرى امتناع بالغير معناسنه برحالتدركه مرتفع اولسه انسان اولكى حالنه رجوع ايدر انكيچون حديثده كلور (اللهم لا تكلنى الى نفسى ولو طرفة عين) وقرآنده كلور (والا تصرف عنى كيدهن اصب اليهن واكن من الجاهلين) و ينه كلور (ولو ردوا لعادوا لما نهوا عنه) يعنى اهل ناره نارى معاينه ايله عين اليقين مرتبه سى حاصل اولدقدنصكره دنيايه وطبع اوله مردود اولسه لردى ينه مقتضاى جبلت اوزره ينه نهى اولندقلرى كفر ومعاصى وميل ماسوايه عودت ايدرلردى فافهم فان هذا المقام من مزالق الاقدام (وانسانده قواى محركه ديدكلرى ايكيدركه برى قوت شهوانيه و برى دخى قوت غضبيه در قوت شهوانيه اودركه برنسنه يى استحسان ايدوب طلبنده اولور ولكن نفع وضررى اولديغنى بلمز انكيچون نيجه لر شهوات مضره ايله مبتلى اولوب آخرتك اوزرينه هلاك اولورلر بو مقوله شهوت ايسه سائر حيوانده اولماز بلكه كندى نفسندن الم جوع وحاجتى دفع ايچون غدايى ارادتله تناول ايدر شهوتله دكل پس هر ارادتده شهوت اولماز وقوت غضبيه صفات سبعيه دندر كه نفسده قوى و قدرت تصرف وتسخيره باقوب قهر وغلبه ضد دندر اولور وانك اصلى عالم وجودده اولان امور عارضه دركه مراده وصولدن مانعدر پس مرادم حاصل اولديدر غضب وحاصل اولسون ايچون حدنى تجاوز ايدر اشقيا دارينده قوت شهوانيه جاريه در زيرا اهل نعيمه لذت اكامنوطدر فاما جنتده قوت غضبيه اولماز زيرا هر مراد حاصل وموجب اضطراب يوقدر وجنتده نفس نباتيه دخى يوقدر زيرا نفس نباتيه شول قوتدركه

جسمدن منتقص اولان مرتبه‌یی جبر وا کا نما ویرمکیچون طالب غدادر انسان ایسه چنده حالت واحده اوزرینه باقیدر واکل وشربی شهوت وتلذذ طریقیله در یوخسه جبر ونماء مذکور ایچون دکل و بوندن فهم اولندی که طالب غدا اولان نفس نباتیه در یوخسه نفس حیوانیه دکل زیرا حیوان من حیث هو طلب غدا ایتمز بلکه نبات اولدیغی جهتدن طلب ایدرکه نبات طالب نشو ونمادر (واون عدد قوت دخی واردرکه اکا قوای مدرکه دیرلر حواس خمس ظاهره وخمس باطنه کبی (ویدی عدد قوت دخی واردرکه نفس نباتیه‌یه تابعدرکه لامحرکه ولامدرکه درکه غاذیه ونامیه ومولده وجاذبه وهاضمه وماسکه ودافعه در و جمیع قوی قوت مدبره‌یه تابعه در که نفس ناطقه دیدکلریدر زیرا سلطان مملکة الوجود درکه اعضا وقوی اکا رعایا کبیدر وحواس ظاهره وباطنه و قوت شهویه وغضبیه ونفس نباتیه‌یه تابعه اولان قوای سبع که مجموعی اون طقوزدر علیها تسعة عشر ایله اشارت اولنان اون طقوز زبانیه نك سریدر همان اصلاحنه سعی ایله تاکه باب نار طبیعت ونفس اوزرینه مغلق وابواب جنات ثمانیه مفتوح اوله (ودیمشلردرکه قوت شهوانیه‌دن قوت غضبیه نك مفاسدی اکثردر زیرا ضرب وقتل وهدم وکسر وقطع وسائر فسادات قوت غضبیه نك آثاریدر وکاه اولورکه غضب طلاقه سبب وبلکه کفره مؤدی اولور نتکیم حدیثده کلور (ان الغضب لیفسد الایمان کما یفسد صبر العسل) وبو معناده درکه برکیمسه غضبنی انفاذه قادر ایکن کظم غیظ ایلسه حق تعالی انك قلبنی امن وایمانله مملو ایلیه (وحدیث قضاعی ده کلور (اذا استشاط السلطان تسلط الشیطان) سلطانك قلبی نار غضبله ملتهب اولسه انك اوزرینه شیطان تسلط ایدوب مغضوب علیهك اهلاکنه اغرا ایدر وکفر سویلدر واشله در نتکیم ملوك امویه‌دن ولید ابن یزید تفؤل قرآن ایلیوب (واستفتحوا وخاب کل جبار عنید) آیتی کلدکده غضبندن تمزیق مصحف ایلیوب کفر دخی سویلدی وایام قریبه ده شر قتل ایله مقتول وسری اولا

قصری اوزرینه وثانیا سور بلد اوزرینه مصلوب اولدی
ودیمشلردرکه بویله برده سلطاندن مقصود هرقاهر وذوسلاطندر.
پس انده نواب سلطان وزوج وسید دخی داخلدر زیرا زوجك
دخی زوجه سی وسیدك عبدی اوزرینه تسلطی واردر بووجهدن
نیجه‌لر اغواء شیطان وغضب نفسانی ایله زوجه لرن ومملوکلرن قتل
ایلمشلردر چونکه عبد نیجه کره سبب غضب الهی اوله جق کارده
بولنوب بنه (ویعفو عن کثیر) وفقنجه معفو ومو جب غضبدن
سالم اولمشدر پس عبده دخی لازمدرکه بو معناسنی ملاحظه ایلیوب
عباد الله ایله حسن خلق وعفو وصفح ایله معامله ایلیه نتکیم حدیثده
کلور (تخلقوا باخلاق الله) وحق تعالینك اوچیوز آلتمش اخلاق
حسنه سی واردرکه حضرت صدیقده رضی الله عنه مجتمع اولمش
ایدی پس مجموعی اولمدیغی صورتده باری کلمهٔ توحیدله بعضیسی مجتمع
اولسه بنه سبب فوز وفلاحدر وحسن خلق وجود وکرم اول اخلاقك
کزیده لرندندر (بعده ذا حدیث مذکورده نهی اولنان غضبدن مراد
غضب نفسانیدر زیرا لله اولان غضب که غضب رحمانی درکه
مشروعدر وانسان رحمت وغضبه مظهردر یعنی انسان ناقص
من وجه مرحوم ومن وجه مغضوبدر انسان کامل ایسه من کل الوجوه
مرحوم وغضب حقله غضوبدر وغضب حق ارادت انتقام
معناسنه درکه صفت ذاتیه در زیرا هر صفت ذاتیه در زیرا هر صفت که
حق تعالی حقنده بدایتی جهتیله متصور اولمیه نهایتنه محمولدر مثلا
رحمت که رقت قلبدر حقده کوره انعام واحساندر وغضب که ثوران
دم قلبدر حقده کوره ارادت مذکوره در وسائر صفات متشابهه دخی
اکا قیاس اولنه فرح وضحك وتبشبش وتکبر واستهزا ومکر وحیله
ونظائری کبی وبونده حلم جاری دیدکلرینی ذم واردر نتکیم دیمشلردرکه
(من استغضب فلم یغضب فهو حمار) مقصود حقده مخالف اولمیه جق
وجهله غضبدر وسرعت انتقام عادات کرامدن دکلدر بو جهتدن
اهل الله طریقنده علامات ذاتیه دندرکه بر امر معین ایچون منفعل اولمیه

بلكه توقف ايده زيرا شايد اول منفعل اولديغى نسنه ثابت اولميه وياانى
رفع ايدر برنسنه عارض اوله وياخود نظرا حديث انى كندى نفسندن
نفسنه قيلورغيريدن قلمز زيرانفسى جمله يى جامعدر بوسببدن كندندن
كندنه اولان نسنه يه منقبض اولمق اولماز فافهم فانه عميق وظاهر غضب
انساندن مطلقا الى حلول الاجل مرفوع اولماز وباطن غضبك بعضبسى
نفس اخيردن اول اولان انغاسده منقطع وزائل اولور اكرسعادتله
ختمى مكتوب ايسه وبعضبسى دخى بعض موافقه تأخير اولنوب
وقت مرهوننده مرتفع اولور وشولكه شقاوتله ختمى مكتوبدر
ايدى قبضهٔ شمالده مظهر جلال اولوب قالور حفظنا الله واياكم
من موجبات غضبه وعقابه وشرفنا برحمته وبثوابه آمين آمين

الحديث السابع عشر

ان الله كتب الاحسان على كل شئ كتب وكتابت اصلنده جمع الشئ
الى الشئ معناسنه در حروفى خطله برى برينه جمع وكتيبه ديرلرشول
عسكره كه مجتمع اولالرمتفرق اولسه لركتيبه دنلمز واثبات وفرض وتقرير
وايجاب وحكم وامر وارادت معنالرنده استعمالى شايعدر تكليم مواردندن
ظاهردر وهر نسنه نك ابتداسى ارادت ووسطى قول وانتهاسى كتابدر
ولكن طلب وارادت معناسنده استعمال اولنمقده فى الجمله محذور وارددر
شول جهتدن كه مراد ارادتدن تخلف ايتمز اكثر ناس ايسه احسان قيدنده
دكلدر واحسان اصلنده الى كلمه سيله مستعمل اولغله بوراده على يى
لام اجليه معناسنه اخذ ايتديلر كما قال تعالى (ولتكبروا الله على ماهداكم)
اى لماهداكم وياڧى معناسنه در ديديلر كما قال تعالى (على ملك سليمان)
اى فى ملك سليمان بوسببدن بعض علماء (ان الله امركم بالاحسان
فى كل شئ) ديو تقدير ايلديلر وبو فقيره لائح اولان بودركه بوكلمه نك
على ايله تعديه سى حمل النظير على النظير قبيلندندر زيرا احسان انعام
معناسنه در انعام ايسه على ايله مستعملدر وبو استعمال شايعدر قال
تعالى (سأل سائل بعذاب) اى دعا واع بعذاب كبى تكليم حمل النقيض
على النقيض دخى جاريدر اسبربه كبى كه مقابلى اولان جهر به اوزرينه

محمول در

محمولدر بونده كل شئ عمومنده الله تعالى داخل دكلدر زيرا احسان
ناسدن غيردر مكركه مؤول اوله (جعت فلم تطعمني وظمئت فلم تسقني)
كبي كه بوراده عبد مولى منزله سنه تنزيل اولنمشدر بناء على هذا عبده
احسان همان مولايه در وظاهر اولان بو عمومده قيد حيثيت معتبردر اي
من حيث انه محل الاحسان معناسنه پس غير يسي خارجدر مثلا شيطان
دخي كرچه اشيادندر فاما محل لطف دكل بلكه محل قهردر وانكله
معامله مخالفتله كركدر موافقتله دكل والا نامحله اصطناع معروف
يد حرامي يه دفع سيف كبيدر ملك بويله دكلدر پس انلره وخصوصا
حفظه يه احسان كراهت ايتدكلري ومتأذي اولدقلري قول وفعلدن
امساكدر وطائفه جن دخي محل احساندر زيرا جن شياطيندن
مؤمن اولنلردر انكيچون سلامده نيت وعلى عباد الله الصالحين ده
ملك كبي ادخال اولنورلر وكلب دخي احسانده داخلدر زيرا قتلي
منسوخدر پس حيه وعقرب وسائر واجب القتل اولنلره قياس اولنماز
تتكيم بالاده برمقدار ذكري سبق ايتمشدر اكرچه كلب اسود مستثنادر
اهل ذمت حربيدن مستثني اولديغي كبي انكيچون اهل حربه سلاح
بيع اولنماز وهر وجهله تضييق اولنور اهل ذمته ايسه صدقه وزكاة فطر
وبعض مواسات مشروع قلندي پس بونلردن وكلام آتيدن محليت
قيدي معتبر اولديغي ظاهر اولدي * فاذا قتلتم فاحسنوا القتلة * بوراده
قتل اراده قتل ايله مؤولدر مسببك اسمني سبب اوزرينه اطلاق طريقيله
مراد احسانه متصل اولان ارادت اولديغني ايذان ايچون (فاذا قرأت
القرآن فاستعذ بالله) كبي قتل ايله موتك فرقي بالاده در قتله كسر قافله
هيئت قتلدر يعني شول حالتدر كه قاتل حين قتلده انك اوزرينه در
جلسه وركبه كبي كسرله كه نوع جلوس ونوع ركوب ديمكدر يقال
قتله قتلة سوء يعني هيئت قبيحه اوزرينه قتل ايلدي بوراده احسان
قتل بودر كه اسهل طريق اوزرينه اولا كه انده زياده ايلام وتعذيب
اولميه وضرب وقتلده وجهنه ضرب لونميه زيرا تشويه وجه منهيدر
وشويله كه (قبحت الوجوه) كلمشدر ملعونيت اعدادن عبارتدر پس

وجوهله مراد اعياندر واسهل قتل آدمى سيفله ضرب عنقدر واصعبى
خنقدركه حبل ايله حلقومنى صقوب حبس نفس ايتمكدر بونده امر
جاهليتى رد واردركه حيوانى كسمز آلت ايله ذبح وانف واذن ورجلنى
قطعله تعذيب ايدرلردى كه اكا مثله ديرلر و بو امر وجوب ايچوندر
هر قتل جائزده كرك ذبح وكرك قود وكرك حد اولسون نتكيم عمدا
تارك الصلاة اولان عند الائمة الثلثة قتل اولنور زيرا شرعده
بو مقولهدن غيرى وجهله قتل يوقدر وقطاع طريقى صلب وزانى
محصنى رجمله قتل ايتمك بو حديثدن مستثنادر زيرا بونلرك حقنده
شارعدن تشديد وارد اولمشدر وكذلك (من غرق غرقناه ومن حرق
حرقناه) سياسته محمولدر و بونده قتل نفس اماره ده طريق رفقه
سلوكه اشارت واردر نتكيم حديثده كلور (نفسك مطيتك فارفق بها)
و ينه كلور (ان لنفسك عليك حقا) پس تقليل غداده تدريج ومجاهدا تده
تعديل لازمدر زيرا عجول اولان يولدن تيز قالور ومركبنى مجروح ايلر
انكيچون سالكه رهنما كركدركه وجه سلوكى اوبلور (ومن الله العون
وهو المغيث * واذا ذبحتم فاحسنوا الذبح * بودخى ذكر مسبب واراده
سبب طريقيله در تقديرى ولذا اردتم ذبح ما يجوز ذبحه من البهائم
ديمكدر ذبح حيوانه مخصوص اولمغله تخصيص بالذكر ايلدى بعض
رواياتده فاحسنوا الذبحة كلمه‌شدر نوعيت وماقبلنه موافقت
اوزرينه كه ذبحه كسرله هيئت ذبح در ولكن اكثر نسخ مسلمده ذبح واقع
اولمشدركه فتحله مصدر اولمق اوزره در يعنى ذبح فتحله حلق حيوانى
شق واوداجنى قطع معناسنه وذبح كسرله مايذبح در قال تعالى (وفديناه
بذبح عظيم) اى بكبش عظيم وذبحده احسان بودركه عنفله صرع
وشدتله يلندن چرايتميه وقبله يه توجيه ايده وبسمله وسكين كسكين ايله
عروق رقبه سنى سريعا قطع ايليه وكندى وكالة كسمز
بچاغله تعذيب وموضعنك غيريدن معالجه ذبحله تلويث ايتمويه
مرويدركه برقيون قصاب اليدن قورتلوب جناب نبوت صلى الله عليه
وسلم يانينه فرار ايتدكده قصاب كلوب آنى طوتوب اياغندن سوريجك

حضرتنه

حضرت رسالت پوردیلرکه (ای قیون الله تعالینك امرینه صبر ایله وای قصاب سوتی رفقله سوق ایله) بوندن فهم اولندیکه اول قیون معنای ذبحی ادراك ایدردی انکیچون خوفندن فرار ایلدی وحضرتك اضبر یاشاة بیوردقلری دخی اکا دالدر پس حیوانده تمییز وادراك واردر اگرچه عقل انسانی یوقدر ولکن صورت خطاب انی عقلاء منزله سنه تنزیل ایتدیکی عقلایه خفی دکلدر زیرا جمیع اشیا عند المکاشفین حیات وعلم الله متصفدر نتکیم حدیثده کلور (احد یحبنا ونحبه) یعنی احد طاغی بزی سور و بزدخی انی سورز وقرآنده کلور (وان من شيء الا یسبح بحمده) یعنی اشیا بی تسبیح وتحمیدله وصف ایدوب بعده (ولکن لاتفقهون تسبیحهم) دیو ضمیر جمع عقلاء ارجاع ایلدی و بومقوله آیات واحادیثی تأویل ایتمك سخافت عقل وقصور ادراکدندر نتکیم بعض اهل رسوم ذاهب اولمشلردر فاما تسبیح اشیایی استماع ایدن مکاشف عندنده تأویل عقلی غلطدر واجب اولان ظاهری اوزرینه جاری اولوب حقیقتنی ارباینه تفویضدر و بعض اشیایه جماد دیدکلری عوام ناسه کوره در والا میت مفارقت روحدن صکره جماد منزله سنده ایکن ینه روح عناصر اصلی ایله زنده در انکیچون بعض موتی تکلم ایلمشلر وغسال وحفاره وامثالنه مقامه مناسب سوزسویلمشلردر * ولیحد احدکم شفرته * یحد یاء مثناة تحتانیه نك ضم ودال مهمله نك فتح وتشدیدی ایله احداددندرکه تیز یعنی کسکین ایتمکدر یقال حددت السکین رققت حده بان یسحه بحجر اومبرد و بلکو دیدکلری طاشه حجر الشحذ دیرلر شین معجمه وحاء مهمله وذال منقوطه ایله وحدید النظر وحدید الفهم وحدید اللسان دیرلر تأثیر حدید کبی تأثیر ایلمسه واستحداد حدید یعنی استره استعمال ایتمکدر وشفره شین معجمه نك فتحیله سکین عظیم وعریض معناسنه مراد مایذبح به در شفره اصلنده سیف وسکین کبی حدی وکسکین طرفیدر وشفیر الوادی کنار الوادی دیمکدر صکره جزئنك اسمیله تسمیه اولنوب بچاغه شفره دینلدی زیرا مقصود اولان کسکین طرفیدر

يعنى سزدن بر بكز يعنى ذابح اولان كيمسه تحديد سكين ايدوب
مذبوحك حلقومنه امرارده تعجيل ايتسون تاكه روح حيوانى اولان
دم مسفوحك سرعت جريانيله مذبوح دخى الم موتدن خلاص
اولسون زيرا المى ادراك ايدن نفس حساسهٔ حيوانيه در نفس ناطقه
دكل پس حدود دنيويه وعقبات اخرويه نك محلى نفس حيوانيه دركه
بومعناده يعنى احساس ضرب وقطع وقتلده انسان وحيوان مشتركدر
وقرآنده كلاور (كل نفس ذائقة الموت) يعنى ذوقله تعبير اولنديغنك
اصلى بودركه نفس ناطقه نك بدندن مفارقتى وقتنده الم موتى ذوق
ايدن نفس حيوانيه دركه بدن وهيكله متعلقدر انكچون مغلوب
اولان كيمسه يه آسان والادشواردر ونسوهٔ زليخا تقطيع انامل ايتدكلرنده
بى شعور اولدقلرندن الم تقطيعى احساس ايتمديلر اشته عاشق حالى
وانسان كاملك مآلى دخى بويله در (بعد ذا احداد شفره ايله امر
وجوب ايچوندر اكر شفره كه آلت ايسه زيرا تعذيب حيوان حرامدر والا
ندبه محمولدر ولكن ديمشلردركه مذبوحك مقابله سنده احداد ايتميه
زيرا مذبوح فى الجمله موتى مدرك اولدوغندن انكله متعذب اولور
ومرحمت شانى مؤمنيدر (وديمشلردركه اوچ كيمسه فلاح بولماز
برى بايع البشر و برى قاطع الشجر و برى ذابح البقردر فافهم الاسرار
ان كنت من اولى الالباب والا فاجتهد فى قرع الباب فان الله مفتح
الابواب* وليرح ذبيحته* يرح ياء مثناة تحتانيه نك ضمى وراء مهمله نك
كسريله اراحتدندر جلب راحت و باحصولنه تسبب مؤانسته
وراحت واستراحت آسوده لكدر يعنى دكلمك ووجدان حضور
وسروريله نفس آلمقدر (ذبيحه اكرصفت اولورسه دابهٔ مذبوحه
ديمك اولور ولكن غالب اولان اسميتيدركه وصفيتى منسيد كبيدر
(وعملوا الصالحات) كبى كه صالحات اعمال صالحه ده اسم اولمشدر
انكچون بحسب الغالب موصوف تقدير اولنماز يعنى ذبيحه سنى ذبح
ايتدكدنصكره حالى اوزره ينه ترك وامهال سلخ ايده تاكه اضطرابندن
مستريح وساكن اوله و ياخود اراحه سرعت امراره محمولدر تسكيم

مرور ایتدی (وابن ملك دیمشدرکه بو ایکی فعـل یعنی یحدو یروح احسان ذبحی بیـان کیدر انتهی وسمك وجراد مقوله سنی دخی بقیهٔ روح واریکن آتشه قویوب پشورمه زیرا بو دخی تعذیب حیوانندر وقرآنده کلور (ان احسنتم احسنتم لانفسکم) یعنی انسـان اسم اعظم وصورت عالمدن عبـارت اولیجق نیك و بدینه اشلر سه راحت والم وثواب وعقـابی ینه کندنه راجعدر پس جملهٔ اشیا اصل واحددن وذات احدیه‌دن صادراولدوغنه نظر ایدوب اقر باوارحام یری برلر ینه تراحم وتعاطف ایتدکلری کبی اولدخی اشیا ایله بومعـامله یی ایلیه والا صلهٔ رحم ایتمش اولمازو آخرغربت وفرقتده قالورچونکه ورثهٔ انبیـا اولان علماء عاملین بواحسانی وکیفیتی عصرا بعد عصر ناسه تعـلیم ایلیوب جمیع اشیایه نافع اولور وجهله حرکت ایتدیلر اشیا دخی تشکر ومکافات طلر یقیـله انلر ایچون استغفار ایلدیلر نتکیم حدیثده کلور (ان العـالم یستغفرله من فی السموات ومن فی الارض حتی الحیتـان فی جوف البحر) یعنی بالقلر اصل العناصر ومایهٔ حیات اولان صوده متکون اولمشلر کن ینه فی الحقیقه حیاتی انسان کامل یوزندن بولور لر وکندیلر ینه فیض احسـانی انك جام امدادندن آلورلر بوجهتدن اشیا انسان کاملك مداح وثناکاری وخدمتکزار یدر وانك مشاهده سنه مشتاقلر درشویله که احسن الاشیاء اولان ملائکه انك مطالعهٔ دیدارنه ازدحام ایدرلر (بعد ذا حدیث مذکورده اشیا تعمیم اولندقدنصکره ازجـمله انسان وحیوان تخصیص قلندی زیرا مرور ایتدیکی اوزره قتل انسـانه وذبح حیوانه کوره در پس بوندن فهم اولندیکه انسان مکرمه لاجل المصلحه قتل ایله تعرض جائزاولیجق ذبحله حیوانه تعرض ایتمـك بطریق الاولی در زیرا حیوان کرچه تسبیح وتحمید ایچون خلق اولنمشدر سائراشیا کبی ولکن منفعتی انسانه راجعدر وهرقهر لطفی متضمن اولمقی سبق رحمتندر بوجهتدن انسـانه لازمدرکه هرلطف وقهرده دامن احسانه تشبث ایلـیه وخلق الهی ایله متخـلق اولوب غضب وقهر صرفدن حذر ایلیـه والله الحفیظ

* الحديث الثامن عشر *

* اتق الله حيثما كنت * خطاب خصوصا نجباء نبويه وزهاد صحابه دن ابوذر حضرتلرینه در رضی الله عنه وعموما سائرلره در زیرا خصوص سبب عموم حکمی منافی دکلدر (مرویدر که اوائل اسلامده جناب نبوت صلی الله علیه وسلم مکهٔ مکرمه ده مختفی ایکن ابو ذر غفاری کلوب کربند اسلام اولوب مکه ده اقامت مراد ایتدکده حضرت رسالت انی انتفاع خلق ایچون قبیله سنه کوندروب بوپرقاچ کلمهٔ جلیله ایله توصیه بیوردی (وایما تکونوا فثم وجه الله) موجبنجه مکاشفه جمیع ابدیات براوادیغی سرن طبوردی واتقاء حذر کردن ونکاه داشتن ایله تفسیر اولنور که معنای ثانیه کوره ایکی مفعوله متعدی اولان وقایه دن اولور تنکیم قرآنده کلور (فکیف تتقون) ای تتقون انفسکم علی ماذهب الیه المفسرون (وحیث ظرف مکاندر حین ظرف زمان اولدیغی کبی کاه اولور که جهت واعتبار ایچون استعاره اولنور وماجازمه دریعنی حیث واذ کلمه لری فعل مضارعی ماانضمامیله جزم ایدرلر والا فلا (دیمشلر در که اتقا ئله امر وجوب ایچوندر زیرا تقوی خوف وخشیت واکتساب اوامر واجتناب زواجردر بوایسه واجبدر پس دیمک اولور که یااباذر کرك مکه ده وکرك قبیله کده وسائر ابنیاتده وجمیع احوالده کرك علنا حلقه قرشو وکرك سرا خلقدن کزلی وکرك سرادره وکرك ضرانه حقدن حذر ایله وغضبندن صاقن که سنی امر ایتدیکی یرده کورمیون نهی ایتدیکی محلده کورمسون (وخوف وخشیت ومعاملهٔ مع الله هرکسك معرفتنه کوره در آنکیچون دیدیلر که تقوی کفر ومعاصی ومیل ماسوادن پرهیزدرکه تقوای عوام وخواصه شاملدر زیرا ابو سعید الخراز قدس سره دیمشدر که (حسنات الابرار سیئات المقربین) یعنی عوام محرماتدن وخواص شبهاتدن واخص خواص مباحاتدن وبعض حلالاتدن دخی پرهیز ایدرلر زیرا طالب حق اولان ماسوایی حقه مبذل ایدوب دنیادن مس ضرورت ایتدیکی مقدارله اکتفا ایدر وحقیقت تقوی ایکی وجهله دربری نقائصی نفسیه اسناد

ایلیوب

ایلیوب نفسیله حقدن اتقا ایدر یعنی نفسنی حقه وقایه قیلور و بری دخی کالانی حقه اضافت ایدوب حقله نفسندن اتقا ایدر یعنی حقی کندی نفسنه وقایه قیلور مثلا عدم نقصان و وجود کمالدر پس عبد (فاتقوا الله حق تقاته) موجبنجه عدمی کندی نفسنه و وجودی حقه اضافت ایدر زیرا حق ازلا وابدا موجود درکه اکا معدوم اولمق یوقدر شول معنادن که وجودی ذاتیدر وعبد ازلا وابدا معدومدرکه اکا موجود اولمق یوقدر وحقک اکا افاضهٔ وجودی انی عدم اصلیسندن اخراج ایتمز پس اکر حق واکر عبد الان علی ماکان سری اوزرینه در وتقوی ده حقوق الله وحقوق عباد داخلدر زیرا اکتساب مأمورات واجتناب منهیاتی مشتملدر (ودیمشلردرکه متقینک فضائل جهه سی واردرکه قرآنله ممدوح واعدا اوزرینه منصور وشدائددن ناجی وحلالدن مرزوق وذنبی مغفور وقلبی پرنور وعلمی مبرور وحقه محبوب ومبشر من عند الله در وتقوی علم اوزرینه موقوفدر زیرا جاهل مأمور به ومنهی عنه ندر بلمز پس علمک سائر فضائل اوزرینه رجحانی واردر وحدیثده کلور (من یرد الله به خیرا یفقهه فی الدین ویعلمه رشده) یعنی مصالح دین ودنیایه مهتدی قیلور (ودیمشلردرکه اکبر ذنوبدندرکه برکیمسه یه اتق الله دیسه لر اول دخی قبول ایتمیوب علیک نفسک دیو جواب ویره زیرا اوائلده خلفادن اولنلر یله اسم الله یاد اولنسه یوزلرین یره سورلر وسولرا ولنلر دابه لرندن نزول ایدرلر ایدیکه بو وضعدن مرادلری تعظیم الله وتعظیم اسم الله ایدی زیرا قلبلرنده استشعار خوف الهی ایدنلر قلبلریله دخی سرفرو ایلرلر ووصایای نبویه ده کلورکه یا اباهریره برکیمسه یه اتق الله دیسه لر اول دخی بوسوزدن اوتوری غضب ایتسه یوم قیامتده برموقفده نصب اولنه که جمیع ملائکه یرز برر اکا حیز ور ایدوب سن اول کیمسه دکلمسن که دنیاده سکا اتق الله دینیلوب سن اندن بی حضور وپرغضب اولمش ایدک دیه لر اول کیمسه یه دخی بوحالدن زیاده مساءت وحزن کلوب خجیل اوله اشته دنیاده بنده نامحی ملوثمین معجب ومتکبرک آخرتده حالی بومقوله شرمسارلری واه وزاریدر

* واتبع السيئة الحسنة تمحها * اتبع فتح همزه وسكون تاء مثناة فوقانيه ايله افعال بابندن امردر اتباع تابع قلمقدر سيئه فعلهٔ قبيحه در كه حسنه نك ضديدر يعني سوء انسانك مساءت وغمنه باعث اولان امور دنيويه واخرويه در وحسن سبب مسرت اولان نسنه دركه وحسن وقبحك هر بری عقلی وشرعی اولور بوراده مراد شرعی اولاندر يعني حسنه او دركه انسان انكله حق تعالی يه تقرب ايدوب مثاب اولور وسيئه اودركه انكله حقدن بعيد اولوب معاقب اولور (تمحها) اصلنده تمحوهادر ولكن امره جواب واقع اولمغله لامی جزما ساقط اولمشدر محو ازالة الاثر معناسنه در يعني برنسنه نك وجودينه دال اولان نشانی ازاله در پس ديمك اولوركه چون بر كناه اشلسك اردنجه بر عمل صالح اشله كه اول عمل اوكناهك اثرينی محو وازاله ايده يعني الله تعالی انك سيئه سی عفو ايليه شويله كه بردخی اندن نشان بلوريميه وبوندن فهم اولنوركه بوامر دخی وجوب ايچوندر زيرا انسان توبه ايله مأمور اولديغی كبی عمل صالح ايله دخی مأموردر قال الله تعالی (واعملوا صالحا) بلكه حسنه توبه حكمنده در زيرا توبه كبی اثرينی محو ايدر وحديثده كلور (التائب من الذنب كمن لاذنب له) اكرچه اصلا ترك ذنب توبه ايله محودن اقوادر شول معنادنكه توبه نتيجه سی تطهيركبيدركه طهارت اصليه سی اوزرينه اولان اندن پاكيزه دربوراده ندركه بعض عارفين ديمشدر (واسوأتاه وان عفوت) ومحو ذنب ديوان حفظه يه يعني صحيفهٔ عمله كوره دركه بوراده قلم ملائكه ايله ثبت در وصحيفه دن محوی قلبدن اثر ظلمات ذنب محی اولمغی دخی مستلزمدر (وديمشلردركه بوراده سيئه دن مراد صغيره وحسنه دن مراد صلاة وصدقه وذكر وتسبيح وامثالی طاعاتدر نتكيم قرآنده كلور (ان الحسنات يذهبن السيآت) زيرا مرويدركه بركيمسه برزن نامحرمی تقبيل ايدوب فخر عالمه حالنی عرض ايتدكده آيت مذكوره نزول ايتمشدر پس بوماده تمرة خير من جرادة كبی اولور كه زمان حضرت عمرده رضی الله عنه اهل حمص احرامده ايكن جراد كثير صيد ايتمشلردی بو جهتدن خطا ايتدك ديو هر حكركه

باشنه بر اقچه صدقه ویردکاری سمع عمره ایرشدکده کفارت اقچه یه موقوف اولمایوب خرمادن وامثالندن نسنه تصدق ایله دخی کفارت حاصل اولدوغن افاده ایلدی وصغائرده حال اهون اولدوغن بلدردی اما کبیره عند الجمهور توبه یه محتاجدر که اعمال اکا کفارت اولماز زیرا توبه فرضدر واعمال ایله تکفیر کبائردن توبه نك بطلان فرضیتی لازم کلور توبه ایسه عامه وخاصه اوزرینه فرض عین درکذا قالوا (ولکن بعض اعمال فاضله نك مکفراتدن اولدیغی توبه مقامنه قیامنی کوستریر (مشی الاقدام الی الجماعات والجلوس فی المساجد بعد الصلوات واسباغ الوضوء علی المکاره) کبی وقیام لیلهٔ قدرده (غفر له ما تقدم من ذنبه) ده ذنبك کبیره یه شمولی ظاهردر زیرا مغفرت قیام اوزرینه مترتبدرکه قیام مذکور سائر اعمال ایله قیاس اولنماز وشمول آیت که کلور (ان تجتنبوا کبائر ما تنهون عنه نکفر عنکم سیأتکم) بو آیتده سیأتله مراد صغائردر ولکن اجتناب مذکورك مکفر صغائر اولماسندن اعمال فاضله نك مکفر کبائر اولمامسی لازم کلمز کویا دیملك اولور که اجتناب مکفر صغائر واکتساب مکفر کبائردر پس بونده صغائرك سهولتنی وکبائرك صعوبتنی واعمال فاضله نك شرف زائدنی بیان واردر فافهم جدا (کبار محدثیندن ابن حزم واعمال صالحه نك تکفیر کبائر ایتمسنه ذاهب اولمشدر ولله دره وبر کیمسه نك کبائری اولمسه دخی صغائردن توبه واجبدر زیرا عند اهل السنه صغائر اوزرینه عقاب جائزدر خلافا للمعتزلة وصغائر وکبائردن توبه نك وجوبی بلا توبه عدم مغفوریتنی اقتضا ایتمز زیرا (ویغفر ما دون ذلك لمن یشاء) مطلقدر ای ویغفر ما دون الشرك من الصغائر والکبائر بتوبة وبلا توبة لمن یشاء من عباده المذنبین در (وتوبه نك تکفیر خطا ایتدیکی یا قطعی ویا ظنی در و بعض اهل حدیث راجح اولان ایکنجیدر دیمشدر اما (وهو الذی یقبل التوبة عن عباده) وامثالندن ظاهر اولان بودر که توبه شروطنه مقارن اولیجق قبولی قطعی وعددر والا وعد الهی ده خلف لازم کلور وعد کریم ایسه دینلدر ایکنجیسی دیدیلر که توبهٔ صادقه اهلی ذنبی بر دخی خاطرنه کتورمك

کرکدر زیرا حقده سوءظن لازم کلور مؤمن ایسه حسن ظنله مأمور در وحدیث قدسیده کلور (انا عند ظن عبدی بی) ومغفرت وتکفیرک معنالری بردر زیرا غفر وکفر ستر در (وشیخ مشایخ الدنیا صدر الدین القنوی قدس سره بیورمشدر که جمله طاعات مطهراتدر کاه بطریق المحو که (ان الحسنات یذهبن السیئات) واتبع السیئة الحسنة تمحها) اکا اشارتدر وکاه بطریق التبدیل که (الا من تاب وآمن وعمل عملا صالحا فاولئك یبدل الله سیئاتهم حسنات) اکا دالدر پس محو مذکور حقیقت عفودن وتبدیل مقام مغفرتدندر انتهی بالمعنی وبوندن فهم اولندیکه مغفرت عفودن اتمدر زیرا مغفرتده سیئه حسنه صورتنه داخل وعفوده بالکلیه مضمحل اولور بوسببدن اهل عفو کثیر واهل مغفرت قلیلدر فاعرف جدا (چونکه مرض ضدیله معالجه اولنه کلمشدر لاجرم قلب ظلمت ذنبله مظلم اولیجق نور توبه وطاعتله تنویر کرکدر مقصود اولا لان عبدك حقه رجوع ایدن بعده (یفعل الله ما یشاء) موجبنجه دائره رحمتی توسیعده حکم حدیکدر اشته حسنه نی سیئه یه تابع قلمق مستلزم محو سیئه اولدی زیرا طلوع آفتابده ظلمات لیل ذاهبة اولور اما بونك خلافی که سیئه یی حسنه یه اتباع ایدر اکر سیئه سی ردت ایسه جمیع اعمالنی باطل اولور وتکرار حج لازم کلور والا فلا خلافا للمعتزله وحدیثده کلورکه (حسنات الکفار مقبولة بعد اسلامهم) یعنی حسنات کفار موقوفدر اکر اسلامه کلورلرسه صحیفه یمنا یه یازیلور وآخرتده خیر له مجزی اولورلر اسلامك شرفندن اوتوری پس اسلام ماقبلنده اولان ذنوبی قطع وحسناتی وصل ایدر ارتداد ایسه بونك ذکلدر بلکه کفرك شأمتی حسنیله اعمال صالحه یی باطل اولور واکر اسلامه کلمزلرسه اجماع بونك اوزرینه در که اول اعمالدن کندیلرینه نفع یوقدرنه ثوابله ونه خود تخفیف عقابله اکرچه بحسب الجرائم عذاب جهنمدن بری برندن اشد دور واکر خیرات کفاردن کندیلرینه فائده اولایدی حاتم طائی وعبدالله بن جدعان وسائر اسخیاء عربه وغیریلره اولوردی عدم انتفاع خود اصله معلومدر وکبار محدثیندن ابو بکر

بیهقی

بیهقی وامام مازری ذاهب اولمشلردرکه بطلان خیرات کفاردن مراد انکله ناردن عدم تخلیصنه محمولدر ولکن کفردن ماعدا ارتکاب ایتدکلری جنایات مقابله سنده مستحق اولدقلری عذابک تخفیفنه سبب اولمغه مانع یوقدر انتهی بالمعنی (پس کفری ایماندن غیری نسنه قارشولمز ولکن سائر صغائر وکبائره حسنات وخیرات مقابل کلور وکفرده تساویدن سیئاتده دخی تساوی لازم کلمز اول سیئاته مقابل حسنات وار ایسه بورادندرکه توحیدرسمی معاصی ایله وزن اولنور فاما توحید حقیقینک معادلی یوقدر انک ایچون میزانه وضع اولنماز وشول بطاقه توحید ایله طقسان طقوز سجل سیئات توحید رسمی به اشهارتدر انک ایچون سجلات ایله وزن اولنوب جمله سی اوزرینه راجح کلسه کرکدر وانسانک مکارم اخلاق وصفات فاضله سی آخر انی ایمانه و یاتوبه یه جر ایتمک مأمولدر (قل ان الفضل بیدالله یؤتیه من یشاء والله واسع علیم)

* وخالق الناس بخلق حسن * خالق امردر مفاعله بابندن مخالقه خلقله ایوحلق و نیکوخویله زندکانی ومعیش ایتمکدر بوراده تجریده محمولدر زیرا خلق حسن انی تقیید ایدر یعنی ناسله ایو خوی ایله عیش ایله بدخوی اولمقدن حذر ایله زیرا خلق حسنده قلوب وابدانی جمع وخلق سیئه ده تفریق واردر تکیم حلمله علم اولان احنف قلوب ناسی حسن معامله سیله شویله امالة قلمش ایدیکه اقتضا ایتسه قپوسنه یوزبیک سیف مجتمع ونصرتی ایچون مزدحم اولوردی مع هذا ملوکدن دکل بلکه افراد عربدن برفرد ایدی فاما صفت حلمه سی ملک الملوک اخلاق اولمغله انکله سیادت عظمی بولمش ورئیس الکل اولمش ایدی وخلقک ضمله وضمتین ایله معناسی سجیت وطبعدر ولکن تعلم وتقلید ایله دخی حاصل اولور تکیم احنف مذکوره تعلم حلم ایچون مراجعت ایدرلردی پس فرق بودرکه جبلی اولانه خلق وکسبی اولانه تخالق دیرلرکه اربابیله صحبت وکندی نفسیله تکلف وتعملدن حاصل اولور بوسببدن حدیثده کلور (اللهم کما حسنت خلقی فحسن خلقی) اولکیسی فتح وایکنجیسی ضمله درزیرا حدیثده کلمشدرکه (مابعث الله

رسولا آلا كان حسن الوجه حسن الاسم حسن الصوت) بعـد ذا
حسن خلقه معاشرت ومخـالطه دخي امور واجبـه در نتكيم كلور
(دارهم مادمت في دارهم) وينه كلور (امرت بمداراة الناس كما امرت
بالفرائض) وقال بعض الحكماء (عاشروا الناس معـاشرة ان متم بكوا
عليكم وان عشتم حنوا اليكم) وحسن خلق طلاقت وجهله فرشولمقدر
مكر اهل بدعت وفاجراوله برصورتده عبوست لازمـدر وكف اذادر
مكركه تغييـر منكر واخذ مظلمه ايچون اوله من غير تعـد وحفض
جانب وتلطف وايناس و بذل عطا وتحمل اذى وعفودر مكركه
تأديبا واقامة للحد مؤاخذه ايده وحديثده كلور (صل من قطعك
واعف عمن ظلمك واحسن الى من اساء اليك) وحلم ملح الاخلاقدر
وحسن الخلق سيء الخلقك ضديدر ومكارم اخلاق سفساف اخلاقك
مقابليدر ومكارم اخلاق غيرله اولان معـاملاته كوره در ماعداسنه
نعوت ديرلركه كندي نفسنده صورت الهيه يي تصحيح ايچون تخلقدر
وحاصل حسن خلق بودركه باعث رضاء الهي اولان ايشي اشليه سن
وسبب سخط اولان كاري ترك ايده سن كرك حق حقنده وكرك خلق
خصوصنده چونكه سنك معامله ك رضا وجهيله اوله بعض اشخاصله
ذم وسخطي ضرر و يرمز زيرا ايكي مقـابلي ارضا ايتمـك مشكلدر
اوخصوصده سكا بدخوي ديسلر في نفس الامر حسن خلقكي منافي
اولماز نظر ايله كه جناب نبوت صلى الله عليه وسلم (وانك لعلى خلق عظيم)
مضمونيـله موصوف ايكن (واغلظ عليهم) ايله دخي مأمور اولدي
پس حسن خلق مقامنه كوره دركه عارف بالله بيلور وعارفك برحالي
واردركه اكا نفـاق اكبر ديرلر زيرا هر كسه برصورتله كورينور شوله
چهتدنكه مظهر اسمادر پس انك صورتي صورت جامعه در بو صورتده
حسن خلق ملل مختلفه يه وانسان وجان وملك ومعدن ونبات وحيوانه
شاملدر زيرا كاملك بونلردن هر بريله باشقه حسن معامله سي واردركه
اهل صورت بو معنادن بي خبردر پس ابتدا مصارف اخلاقي وبعـده
مكارم وسفسافي بيلكه محتـاجدر ومصارف كرچه انواعي واشخاصله

مختلفلر

مختلفلردر ولكن حقيقت وجودده اختلاف يوقدر بلكه جميع وجودات
عين واحده اوزرينه دور ايدر واصل عالم امر واحد اولوب نوجهله
تشعب ايتديكن بلن هرشعبه نك ظاهر و باطننه كوره برصورت و يرر
ولكن بوعلم شريف زياده عزيزدر و بوعلمي بيلوب هركس ايله
كما ينبغي حسن معامله ايتمك الله تعالينك انك اوزرنده حقيدر
والا معامله ده يا افراط ويا تفريطدر كه مذمومدر وبو حديث
شريفده اولان اوچ خطابك ايكي اولكيسي حقوق الهيه يه
واخير حقوق عباده متعلقدر انك ايچون تأخير اولندى

الحديث التاسع عشر

*قال عبدالله بن عباس*عبدالله عبادلهٔ اربعه دندركه رسول الله
صلى الله عليه وسلم اكا دعا ايدوب (اللهم فقهه في الدين وعلمه التأويل)
بيورمشدر انكيچون اكا سلطان المفسرين ديديلر وتفسير نيسابورى
انك رواياتي اوزرينه مقصوردر وعبدالله اوليلردن افرادديدكلرى
طائفه دندر حضرت رسالت دنيادن انتقالنده سن ختانده يعني
اون اوچ ياشنده ايدى زيرا بين العرب ختان حضرت اسمعيلدن
عليه السلام توارث اولنديغي اوزره اون اوچ سالنده در نتكيم بين
اليهود حضرت اسحقدن عليه السلام توارث اولنديغي اوزره
يدنجي كونده در بوسببدن حالا بلاد مسلمينده آخر وقت ختان اون
اوچدر بدايتنك وقتي مختلف فيه در وعباس عم رسولدركه حقنده
كلور (احفظوني في العباس) يعني عمم عباسه اذى وجفا ايتميوب انك
خصوصنده حرمت وحقمي حفظ ايديكوز زيرا (عم الرجل صنو ابيه)
موجبنجه عم الرجل والده حكمنده در * رضي الله عنهما * يعني الله تعالى
ايكيسنك دخي جرائمندن تجاوز ايليه زيرا رضا سبب تجاوز وعفودر
واصحاب حقنده ترضيه (رضي الله عنهم ورضوا عنه) آيتندن
مأخوذدركه رضا نهايت مراتب صفاتدر توكل غايت طبقات افعال
اولديغي كبي وماضي ايله تعبير وقوعي اوزرينه حرص ووجودينه
تفؤلدن اوتوريدركويا واقعدركه اندن اخبار ايدر رحمه الله كبي

عموم مؤمنینه کوره وقدس الله اسرارهم کبی خصوصه کوره و بوندن فهم اولنور که رحمت قلب وروحه تعلق ایدر که مقام اثباتدر وتقدیس سره تعلق ایدر که مقام نفیدر زیرا سر انسان جمیع تعلقات وسخ ودنسندن مقدس ومطهر اولمدقجه تجلی ذاتی واقع اولماز مقام ولایت ایسه تطهر کلی یی مستلزمدر قال الله تعالی (لا یمسه الا المطهرون) ای لا یمس سر الهویة الالهیة الا المطهرون من انجاس التعلقات وارجاس المیول الفانیة والعلاقات * کنت خلف النبی صلی الله علیه وسلم * خلف خاء معجمه نك فتحی ولامك سكونیله جهات ستدندر که امامك فتحله مقابلیدر عجم پس و پیش دیر یعنی دایه سی اولان بغله نك اردنده ایدمکه بنی ارداف ایتمش ایدی وتصلیه نك معناسی سبق ایتدی ای عارف نظر ایله که لسان حق والسنة خلقدن نوجهله ترتیب بدیع واقع اولدیکه تصلیة رسول وترضیة اصحاب وتقدیس اولیا وترحم عامه دنلدی زیرا تفاوت مراتب معنویه اختلاف اسما واوصافی مقتضیدر (وتصلیه وترضیه وترحم تغییر وتبدیل قبول ایتمدیکی کبی تقدیس اسرار اولیا دخی قبول ایتمز بلکه من الاول الی الاخر السنة خواصده جاریدر اکرچه ارباب انکار دللرندن مج اولمشدر زیرا مؤف المشاعر وممرور المزاج برآلای طائفة منکوسه در والعسل عسل وان لم یجد طعمه الممرور والشمس شمس وان لم یرضوها الضریر * یوما * ایامدن برکونده که بعینه معلوم دکلدر تنکیم لسان ترکده دخی شایعدر که برکون شو یله برشیء واقع اولدی دیرلر و یاخود یوم بعینه مضبوطدر ولکن مقصود اولان اول یومده حادث اولان معنی واندن اخباردر یوخسه نفس یوم دکل تنکیم قضاء صلاة وقضاء صومده یومی بعینه تعیین لازم دکلدر و بوراده یومدن مراد نهاردر اکرچه یوم اصلنده یکرمی درت ساعتدن عبارتدر که لیل ونهاری حاویدر تنکیم مرور ایتمشدر و بونده یعنی برکون خلف نبیده ایدم دیمکده رسول اللهك اردنجه خلیفه اولدم دیمکه رمز واز در و برکوندن مراد ایام عمردر که مجموعی برکون کبیدر (سؤال اولنورسه که

بعدالانتقال النبوی خلیفه حضرت صدیق وسائر خلفادر رضی الله
عنهم یوخسه ابن عباس دکل پس رمزه نه کورنوجهله درست
ولور (جواب بودرکه خلیفه اودرکه سیرت نبویه اوزرینه اوله
پس خلفاء اربعه ظاهرا وباطنا قطب وقت اولمشلردی بو ایسه
سائرك خلافت معنویه سنی وقائم مقام نبوی اولماسنی منافی دکلدر
نتکیم حالا دنیاده قطب بردر ولکن اقطاب وخلفا چوقدرکه اقطار
ارضده متفرقلردر زیرا ایکی صدیق بر بلده‌ده مجتمع اولماز ایکی روح
بر بدنده اولمدیغی کبی امم ماضیه‌ده بلدهٔ واحده‌ده برقاچ نبی بولندیغی
صدیقك تکرر نه دلالت ایتمز بلکه صدیق اکبر براولور ودیمشلردرکه
حضرت بلال حبشی رضی الله عنه قطب ابدال ایدی وبو مراتب
ازمان رسالتده دخی ملحوظه ایدی انکیچون معاذ بن جبل وابو موسی
الاشعری یه رسول رسول الله دنلدی پس مقام خلافت اول دمدن
بری ثابتدر شوقدر واردرکه خلیفه مستخلفك حیاتنده وارث دکلدر
بلکه انك علوم ومقاماتندن منعم علیه در وسر میراث بعد الانتقال
صورت بولور* (فقال یاغلام) ضم میمله یارجل کبیکه بعد الندا
معرفه‌در ویاخود کسر میمله که اصلنده یاغلامیدرکه اکتفاء بالکسر
یاء حذف اولنمشدر وبونده کرچه تصحیح نسبت واردر (واذ قال
موسی لفتاه) اشارتی اوزره یافتای دیمك صحیحدر فاما بو اضافت
جناب نبوتك کمال عبودیت وحسن معاملاتنه مناسب دکلدر نتکیم
ارباب ذوقه معلومدر (وبعض روایاتده غلیم دوشمشدر صیغهٔ
تصغیرله که صیغهٔ شفقتدر عبیدالله کبی ویاخود سنی جهتندنکه اول
وقتده اون یاشندن اقل ایدی وغلام شاب یعنی بیغی بتمکه ودرلمکه
باشلیان حدیث السن کیمسه در انکیچون غلام دنلدی غلمندنکه
شهوت ضرابدر زیرا اول وقت توقان شهوت زمانیدر ویاخود
غلام حین ولادتدن شاب اولنجیه دك اطلاق اولنور نتکیم اطلاق
نبوی یه مناسب اولان بودر (وغلام فارسیده قول معناسنه در
بنده کبی وعربیده اوغلان معناسنه درکه جز الاصلده دخی استعمال

اولنور *(انی اعلمك كلمات)* تعليم تنكرار علمدر تاكه قلبده
ثابت اوله زيرا متعلمك جبلتنده نسيان واردر و بونك تفصيلی
حديث ثانی آخرنده مرور ايتمشدر اورايه نظر اولنه (كلمات ده اولان
تنكير كرچه تقليلی مشعردر ولكن تضمندن خالی دكلدر وكلمه نك تحقيق
كذرايلمشدر يعنی تحقيق بن سكا كلمات جليله ومضامين جميله تعليم
ايده يم كه نتائج وحيم وثمرات نبوتمدندر تنكيم كندی نفسنه نسبت
وتأكيددن مفهومدر و بو معنی اجلندن يعنی كلمات آتيه لوازم دينيه
ودنيويه دن اولوب منافع كثيره يی مشتمل وصدر رسالتدن زبان حكمته
جاری اولمغين تمهيد ايلدی تاكه استماع واصغاده قصور ايتميوب
حفظ تام وضبط مالاكلام ايليه پس انی اعلمك تنبيهده اعلم بدلی اولدی
(احفظ الله يحفظك) بو كلام لطيف (ان تنصروا الله ينصركم) كبيدر
يعنی نصرت الهيه جزاء عمل ونتيجه كار اولديغی جهتدن نصرت
عبد اوزرينه ترتب اتدوكی كبی حفظ الهی دخی حفظ عبدله بويله‌در
حفظ صورت مدركه يی نفسنده ضبط ايتمكدر كه مقابلی نسياندر يعنی
الله تعالينك شرعنی حفظ ايله كه سنی امراتدوكی يرده كورسون يوخسه
نهی اتدوكی يرده كورمسون تاكه اولدخی ظاهر و باطن عذاب ومكاره
دنيويه واخرويه دن حفظ ايلسون زيرا عصيان ظاهرا و باطنا سبب
ابتلادر قال الله تعالی (ثم كان عاقبة الذين اساؤا السوآی) و بردخی
سن حق حضور دائمله حفظ ايله تاكه اولدخی سنده (وهو معكم اينما كنتم)
سرنه صورت و يره وسنی نو بنو تأييد ملكوتی رتبه سنه ايركوره (و بردخی
آدابی حفظ ايله تاكه حق دخی سنی مكرو كيددن حفظ ايده قال الله
تعالی (قل من يكلؤكم بالليل والنهار) يعنی ليل احتجاب ونهار تجليده
كالیٔ وحافظ الله تعالی در زيرا انسان احتجابده ترك ادبدن وتجليده
الحاد ومكردن خالی دكلدر (سؤال اولنورسه كه ابن عباس اول وقتده
نابالغ ايدی پس نوجهله حدودی محافظه ايله مأمور اولدی جواب
بودر كه ابن عباسك كمال عقل ورشدی انی بالغ حكمنده قلدی حتی
شيوخ عرب انی حداثت سننده كندی اوزرلرينه تقديم ايدرلر وكلامنه

اصغا ایدوب ترجیح ایلرلردی وامور مهمه ده مجلس مشاوره اندن خالی اولمازدی (وبر دخی حفظ مطلقدر که هر وقته کوره بر حفظ معین وار در کیمی عاجلا وکیمی آجلا کویا بر کیسه یه سلطنتدن مقدم اذاملکت فافعل کذا وکذا دیمک کبی اولدی *(احفظ الله تجده تجاهك)* حفظك صورتنی فهم ابن عباسه تقریب وتمثیلدر (تجاه اصلنده وجاه درکه ایکیسی دخی مثلث الحرکه در تاواودن ابدال اولنمشدر تراث وراث کبی حذاء وتلقاء وامام معناسنه زیرا وجهدندر مواجهه وجه وجهه یعنی یوز یوزه اولمقدرکه عجمده رو برو دیر وحدیثده کلورکه (ان الله فی قبلة احدکم) یعنی قبله یه بصاقدن نهی اولندی زیرا الله تعالی یه قارشو بصاق کبیدر شول وجهدن که صلاتده تصحیح مناجات ایچون حق مصلینك کویا قارشوسنده در پس دیمك اولورکه حدود ظاهره وباطنه یی حفظ ایله تاکه حق یانکده واوککده بوله سن وهرنه مرادك وارایسه نائل اوله سن زیرا حضور حق انسانی وحشتدن تخلیص ایدر شول جهتدنکه هر مرادی تحصیل ایله آنی مستأنس قلور ومرشدی اولوب منزل مطلوبه ایصال ایلر اکرچه ظاهری براسمدن براسمه در ولکن مآلی کنندندن کنندنه ارشاد در الحاصل سن سالك وشرائع وآداب طریقت موصل منزل وحق پیشوا ورهنمادر ونفس بنفس حق سنی سوق وموانعدن حفظ اوزره در زیرا صراط مستقیم اوزرینه سن شویله که اکر سن سمتدن منحرف اولسك حق دخی سنی کندی نفسکله تخلیه ایدوب (حبلك علی غاربك) معامله سن ایلر بو صورتده راهدن بیرون اولان حیوانی بازی سباع افتراس ایتدوکی کبی اویله سندن خارج اولان کمراهی دخی قطاع شکوك وظنون ویغماکر نفس وهوی ودنیای دون قطع ویغما ایلر وهلاکنه یسنه سبب اولور اشته حقدن جدا اولانك حالی بودر وبو مقامدن بعض اشاراتی اشعه ده روایت اخراده کلور *(اذا سألت فاسأل الله)* بو جمله حفظه متعلق اولمدیغندن بطریق الاستیناف واقع اولوب عاطف ترك اولندی زیرا کمال اتصالده ترك اولندیغی کبی کمال انقطاعده دخی

ترك اولنور بوراده سؤال عطاء دريعني برنسنه سؤال ايتمك مراد اينسك وجه مطلقدن توجه ايلوب بالذات رب قديردن سؤال وطلب ايله زيرا اسم اعظمك مسماسي حقدر وسنك مسئوللك اولان معنى اسماء الهيه دن خارج دكلدر پس اسم الهي شفاعتيله مسمايه داخل اولوب نائل مرام اولورسن مثلا مريضه شافي وفقيره غني وضعيفه قوي وضاله هادي وعلى هذا اسملري وساطتيله مسمادن عطا حاصل اولور وبو مرتبه نك اقواى مظاهري اقطاب واندن ملوك وسلاطين واندن سائر اغنيادركه بونلردخي وسائلي باب حق اولدقلري جهتدن اسعاف مراده قادرلردر ومطلوب اهل قدرتدن طلب اولنور زيرا ماعداسي عاجزلردر ولكن بوابوابدن توسل ايده نه شويله كركدركه بونلرك مظاهر قدرت وغنا اولدقلرن بلوب حقه كندي اسماسيله توجه ايتمك كركدر والا مخلوق من حيث هو مفتقردر ومفتقردن طلب ايتمك بي حاصلدر وبوراسي مزالق اقدامدندر انكيچون دور ابواب ايدن غافللردم اولنديلر قال الله تعالى (يا ايها الناس انتم الفقراء الى الله) اى لا الى الناس اياكا نو اوقال الله تعالى (ولله خزائن السموات والارض) يعني هر مخلوق بر مرادك خزانه سيدر زيرا براسم مخصوصه مظهردر پس خالق اسم رحمن يوزندن هردرلو مراده فتح بابه قادردر واول اسمك مظهر تامي رسول الله در انكيچون مقسم ارزاقدر مطلقا واول اسمك جانب باطننه اقطاب وجانب ظاهرينه ملوك مظهرلردر واسم رحيمدن مرتبه اخرى دخي واردركه بو اسمك دركاهندن ملح طعام وشسع نعل وزيت قنديل وبونك امثالنه وارنجه هرنه طلب ايدسك عار وعيب دكلدر فاما ديوان ملوكه كوره بويله امور جزئيه سافله طلب اولنسه استبعاد اولنور زهي رب اعلى كه عبد ادناسي مرتبه سنه تنزل ايدوب انكله جبين معامله ايدر وهر سحر اعلى ده فلك قمره يعني سماء دنيايه نزول ايدوب مستغفر وسائل وطالب حاجت يوقميدر تاكه ذنبني مغفور وسؤالنه استماع وحاجتني روا ايدهيم ديو نداء ايلر يعني عالم حقيقتدن

برتأثیرظهورایدوب دنیاده عروجه قادراولیلره نزول الهی واقع اولور وانك علامتی وجدان حضور واستشعار انس واقشعرار شعر وانسکاب دموعدر وحق تعالی سؤالدن اعراض واستنکاف ایدنه غضب ایدر زیرا مکابرهٔ ربوبیت ایتمش اولور ومشهوردر که دیوان اسکندر برکون ارباب حاجتدن خالی اولسه اول کونی ایام سلطنتدن عد ایتمزدی پس اضافت ربوبیت ومربوبیت دائما سؤال وطلب اقتضا ایدر وسؤالده انکسار بولنمغله مقام عندیته وضع قدم ایتمکه باعث اولور وتوفیق سؤال ارادت اجابتدن اوتور یدر ومسؤلك عینی ظهور ایتمسه بحسب الحکمه بدلنه انتقال ایلر بدل دخی یادنیوی ویا اخروی اولور واخروی یسی یا کفارت ذنوب ویارفع درجاتدر پس دعا وسؤال علی کل حال نتیجه دن خالی دکلدر وبو معنادن غافل اولان مرادم اولمدی دیو معناده حقه عجز اسناد ایلر حق ایسه حکیمدر وحکمت حلمه تابع وعلم دخی معلومك حالنه ناظردر چونکه برکیمسه لسان استعداددن برنسنه یی ازلده طلب ایتمش اولمیه عین خارجیده یعنی جانب ابدده حصوله کلمسی محالدر وسؤال استعدادی لسان ذاتله اولور (وبرسؤال دخی واردرکه اکا سؤال حالی دیرلرکه لسان حالله سؤلدر فقیرك حضور غنیده قیامی کبی (وبرسؤال دخی واردرکه اکا سؤال مرتبی دیرلرکه لسان مرتبه ایله سؤالدر قاضی عسکرك مرتبه سی وزیر ویامفتی اولمق سؤالی کبی وبرسؤال دخی واردرکه اکا سؤال روحانی دیرلرکه روحله سؤلدر وانك مسؤلی علوم ومعارف الهیه ومقاماتدر وبرسؤال دخی واردرکه سؤال طبیعیٔ مزاجی دیرلرکه لسان مزاجله سؤالدر تاکه انحرافدن مصون واعتداله مقرون اوله والا ترکیبی مختل اولور وسؤال طبیعیٔ عنصری دخی اکا قریبدر که عناصرك مساواتی سؤالدر تاکه غالب ومغلوب اولمیه (والله المسؤل والمجیب* واذا استعنت فاستعن بالله* استعانت طلب عوندر عون معاونت ومظاهرتدر ومعین معناسنه دخی کلور فلان بنم عونمدر یعنی معینمدر دیمکدر نتکیم قاموسده کلور العون لظهیر واستعنته وبه یعنی تعدیه سی بنفسه وبالبادر یعنی اورر دیویه

واخرویه ده معاونت ومظاهرت طلب ایلسك الله تعالیدن طلب ایله
زیرا مؤنتکه کافی اولان اودر و براسمی دخی معین در انك ایچون
(فمن یأتیکم بماء معین) ده الله رب العالمین وهو نعم المعین دیمك مشروع
قلنمشدر (الیس الله باحکم الحاکمین) ده بلی وانا علی ذلك من الشاهدین
دیمك کبی چونکه معین اولان حقدر پس انسان (وایاك نستعین) موجبنجه
قولنده صادق کرکدر یعنی مجرد لسـانیله کتورمك کفـایت ایتمز بلکه
قلبنك توجهی حقه کرکدر تاکه ظاهر وباطن بری برینه متوافق اوله
قال تعالی (واستعینوا بالصبر والصلوة) یعنی امور مهمه واقع اولدقده
صبر ایدیکز که صبرله فی المثل قورق حلوی اولور و بردخی نمـازه التجا
ایدیکز که حقه مراجعت ومناجاتله کاریکز حاصل اوله (وکان علیه
الصلاة والسلام اذا حزبه امر فزع الی الصلاة) یعنی جناب رسالته برشدت
اصابت ایتسه نمـازه التجا ایدرلر ومشکلری منحل اولوردی نتکیم
مشهوردرکه دیرلر الله دن محروم قالماز وایشم اللهه قالمشدر دیمك
لابأسدر زیرا مقصود بوآنه دك اسـبابی بوزندن حصوله سعی ایلدم
وجود بولمدی شمدنصکره بلاسبب حقه قالدی و یاخود سبب خفی
بوزندن تحصیلی اکا موقوف اولدیدیو بینه حقدن استعانتدر (سؤال
اولنورسه که اذا تحیرتم فی الامور فاستعینوا من اهل القبور موجبنجه
ماسوادن دخی استعانت مشروع اولمق کوستر پس حقه تخصیص
توجهله درست اولور (جواب بودرکه بو معنی اعوذ بکلمات الله التامات
قبیلندندر یعنی مظاهر کامله یه عیاذ ولیاذ همان حقه التجـادر زیرا
اسماء الهیه نك حقائقی انلرده ظهور ایتمشـدر پس اهل قبوردن مراد
اهل فنـا فی الله درکه (موتوا قبل ان تموتوا) سرینه مظهرلردر یعنی
اضطراری اوله موت طبیعیدن مقدم اختیـارله موت فنای ایله میت کبی
اولمشدر نتکیم کاور (من اراد ان ینظر الی میت یمشی بین الاحیاء فلینظر
الی ابی بکر) و یاخود اهل قبوردن مراد موتادرکه انلرك قبورینی زیارتده
قلبه نوعا فنا وانفعـال کلوب جناب حقه توجهله حصول مقصوده
توسل ایتمش اولور پس استعانت فی الحقیقه حقدندر وماسوی وسائل
واسبابدر وحق تعالی برنسنه یی عند الاسباب ایشلر بوخسه بالاسباب

ایشلمز

ایتمز بو جهتدن زیارت قبور مسنونه اولدی وبعض احادیثده (واسألك حبك وحب من یحبك وحب عمل یقربنی الی حبك) وارد اولدیغی وسائطه اشارتدر که خبرده فرع بلا وسائط ایتمك مشروعدر شرده سد ذرائع مشروع اولدیغی کبی فافهم جدا ایمدی زیارت قبور ایدن یا مکاشف ویا محجوبدر مکاشف ایسه نظری منظرده ظاهره در بو ایسه عین توحیددر واکر محجوب ایسه مرادی توسل واستشفاعدر یوخسه مطلوبی فی الحقیقه صاحب قبردن طلب دکلدر زیرا مخلوق مفتقردر ومفتقر عاجزدر عاجز ایسه کندی کبی عاجزه اعانتدن قاصردر پس مؤمن حول وقوتی الله تعالی دن بلور وظاهر وباطن نظری حقه مقصور اولور وفقط بدن اعجز واندن اقدر یو قدر دیدکلری بودر که اولکی معنی من حیث هودر وایکنجی من حیث الحقدر انکیچون اولیادن خوارق عادات ظهور ایدر زیرا اول وقتده کندی نفسلریله دکللردر (ومشهوردر که ابو یزید بسطامیدن قدس سره اللطیف ظاهر شرعه مخالف بعض کلمات صادر اولدقده سیفله ضرب اتدیلر ولکن تأثیر اتمدی زیرا قائل فی الحقیقه حق ایدی حق ایسه مؤثردر متأثر دکلدر (بعد ذا معلوم اولا که انسانك کمالی تدریجیدر انکیچون اسماء الهیه نك حقائقی تدریجله ظهور ایدر مثلا الله تعالی آدمه علیه السلام ایجادله تعرف اتدکده آدم یاقدیر دیو اندا ایلدی صکره تخصیص ارادتله تعرف ایدیجك یا حاکم دیدی صکره اکلنی قضا اتدکده یا قاهر دیدی صکره توبه سن قبول ایدیجك یا تواب دیدی بعده ارضه اهباط ایلیوب اسباب معیشتی تیسیر اتدکده یا لطیف دیدی بعده مطلوبی اولان نسنه نك حصولی ایچون حقدن قوت حاصل اولدقده یا قوی یا معین دیدی وعلی هذا بناء علی هذا انسان بو تدریجه نظر ایدوب امورنده استعجال اتمك کرکدر زیرا خون شیر اولمغه مدت اسرتر وهر وقتك برحکمی وهر کارك براسم مخصوصی واردر که اکا توجهله حصول پذیر اولور والله المعین * واعلم ان الامة لو اجتمعوا علی ان ینفعوك بشیء لم ینفعوك الا بشیء قد کتبه الله لك * امتر شولی

جماعتدر که انلره رسول ارسال اولنه ام فتح وتشدیدله قصد معناسنه در زیرا جماعتدن متفرق اولنلر جماعتی قصد وانلره اقتدا ایدرلر یوراندندر که امام دیرلر زیرا مقصود ومقتدادر ودین وطریقته امت دیرلر زیرا مأمومه ومقصوددر و تیمم دیرلر ترابله توضؤ معناسنه اصلنده تأمم در همزه ایله قصد صعید طاهر معناسنه صکره دفع ثقلت ایچون همزه یایه قلب اولندی و بو قلب فارسیده دخی شایعدر تنکیم بیامد دیرلر که اصلنده آمد در و بیا دیرلر اصلی آی در کل معناسنه که عرب تعالی دیرلر قرآنده کلور (ومامن دابة فی الارض ولاطائر یطیر بجناحیه الاامم امثالکم) یعنی هرنوع حیوان شول طریقت اوزرینه کلدیکه بالطبع اکا مسخردر عنکبوتده نسج وسرفیده دیدکلری دوییه ده بنا کبیکه دقاق عیداندن بیت اتخاذ ایدوب ایچنه کرر واورادە هلاک اولور ونملده ادخار وعصفور وحمامه ده قوت وقت اوزرینه اعتماد و بونلرک امثالی طبائع کبیکه هرنوعک برطبیعته اختصاصی واردر وحدیثده کلورکه (لولا ان الکلاب امة من الامم لامرت بقتلها) حدیثده اولان امت ایله مراد یاجماعت ناسدر که شرفنه ویاکلبلنه بناء تخصیص اولنوب سائرلرک حالی انلردن مستفاد اولدی ویاخود جمیع برایادر زیرا امت لغویه ده داخللردر ولوکلمه سی مضی ایچوندر کرک ماضی یه وکرک مضارعه داخل اولسون وکاه اولورکه ان کبی استقبال ایچون اولور (ولامة مؤمنة خیر من مشرکة ولواعجبتکم) کبیکه وان اعجبتکم دیمکدر بومقامده دخی لواستقباله محمولدر (یعنی اکرخصوص اوزره جماعت ناس که مجانسکدر ویاخود جمیع برایا سکا رنسنه ایله نافع اولمق اوزره اجتماع اتسلر فائده و یرمزالاام الکتابده سنک منفعتک ایچون الله تعالینک کتابت واثبات اتدوکی نسنه ایله فائده و یررلر زیرا یازیلان یوزلمدیغی کبی یازلمیان دخی یکیدن دوزلمز (و بونده اشارت ولردرکه اشیا الاتدر بوخسه مؤثرلت دکلدر اتکیچون اکرایش انسان النده اولایدی آدم قابیلی ونوح کنعانی وابراهیم آزری وموسی فرعونی وعم زاده سی قارونی ورسول الله علیه وعلیهم السلام ابوطالبی و امثالنی اختیار

ایدردی ولکن نافع وضـار وهادی ومضل الله تعالی اولمق حسبیله
(لیس لك من الامر شیء) دیو هرکار حقه تفویض وحکمته تعلیق وتقدیره
احاله قلندی انکچون دنلمدی که (العبد یدبر والله یقدر) یعنی هرنه بیر
تقدیره موافق کلمز بلکه اصابت واخطاء ایدر پس اصابت واخطانك
هر برنده حکم الله تعالی نکدر که مقتضای علم وحکمتی ایله حکم ایدر
وبو حکمنده خطا یوقدر بلکه خطا عبدکدرکه تقدیره مخالف اولان
نسنه یی تدبیر ایدر ومنفعت رجاسیله ماسوایه اعتماد ایلر مع هذا تقدیر
واذن الهی اولمدقجه نفعه قادر دکللردر * (واجتمعوا علی ان یضروك
بشیء لم یضروك الا بشیء قد کتبه الله علیك) * شق اولده لام نفع
وثانیده علی مضرت ایچوندر (لها ما کسبت وعلیها ما اکتسبت)
ودخی (من عمل صالحا فلنفسه ومن اساء فعلیها) وامثالی کبی وایکی
محلده دخی کتابتدن مراد لوح علمده اولان تقدیر واثباتدر قال الله تعالی
(قل لن یصیبنا الا ما کتب الله لنا) ای لاجلنا یعنی لام اجلیه درکه
مکتوب اولان نسنه خیر وشره شامل واصابت هر برینه متحملدر
یعنی اکر برایاسکا بر نسنه ایله ضار اولمق اوزره اجتماع اتسلر اصلا بر شیء
ایله ضرر ویرمکه قادر اولمازلر مکر که اول ضرری الله تعالی لوح ازلده
سنك اوزریکه یازمش اوله چونکه قضا واذن الهی اولمدقجه خلقدن
نفع وضرر متصور دکلدر پس جانب خلقی نسیان ایدوب نافع وضاد
الله تعالی در دیو عروه توحیده تمسك اتملودر ومقضی اولمیان نسنه نك
حصولی ممتنع اولدیغنی بلملودر وظهور مکروهده قضایه رضا وزید
وعمرو یوزندن اولدوغنه عدم التفات لازمدر قال الله تعالی (وماهم
بضارین به من احد الا باذن الله) یعنی اکر سحرك تأثیر واکر غیری
ضرر دوزیانی اذن الهی وارادت حقله در بو جهتدن سرا وضراده
صاف دل اولمق مقتضای حال تحملدر وبو فقیر دمشق الشامده
اقامتم حالنده اوغلم محمد طاهر برمرض هائلدن زیاده متغیر اولیجق
جانب غیبدن واردا اولدیکه (لایکون مؤمنا بالله والیوم الاخر من قضی
نحبه وهو غیر راض بالقضاء) یعنی حقائق ایماندندر که قضا وقدره

لو

ناظر اولوب حقه تسليم ورضا اوزرینه اوله که بین العبد و بین المولی احسن اخلاق بو ایکی نسنه در وحق تعالی بیوررکه (ترید وارید ولایکون الا ماارید) یعنی چونکه حقك مرادی ارادتندن تخلف ایلمز پس عبد اراتی ارات حقده افنا ایلیوب کندی مرادی قیدنده اولمق کرکدر زیرا اولسه دخی مفید دکلدر ومرادنك خلافی ظهور ایتدکده مغبر اولمیه زیرا واقع اولان نسنه خط سریدر وحال رخاو بسط وفرحده دعوایی ترك ایده بلکه شدت وقبض وغم حالنده طاقت کتورمیه نتکیم سمنون المجنون انبساطی وقتنده یارب هر نوجهله امتحان ایدرسك سندن بکا خوشدر دیو دعوی ایدیجك الله تعالی انی عسر بوله مبتلی ایلدی وطاقت کتورمیوب فریاد وفغانه باشلدی اشته ای مؤمن قارنك طوق ایکن اولان کلامك ایله آج ایکن اولان کلامك میاننده فرق عظیم واردر هنزاودرکه آج ایکن دعوی ایدهسن تاکه صدقکه برهان اوله (اللهم انا نسألك العفو والعافیة والمعافاة فی الدین والدنیا والاخرة وشول کاملر که قبض و بسط انلره برابردر انلرك خلعت حاللری (اولئك عبادی حقا) طرازیله معلمدر ماعداسی کذبله مختلط در انك ایچون فرقهٔ ناجیه اقل قلیلدر زیرا مراد نجات مطلقدر ابراهیم بن ادهم نجاتی کبی والا حشو الجنهٔ اولنلر دخی ناجیلردر فاما نجاتلری نجات مقید واضافیدر *رفعت الاقلام وجفت الصحف* رفعت مجهول وجفت جیم وفاء مشدده ایله معلوم لازمدر اقلام قلك جمعیدر مایکتب به معناسنه زیرا قلم وقطع اولنور اکرچه اصلنده عرضا مقطوع اولانده قط وطولا قطع اولناندهقد استعمال اولنور کما قال فی القاموس القد القطع المستأصل والمستطیل اوالشق طولا انتهی پس قلمك طولا شقنه قد وعرضا قطعنه قط دیرلر واقالیم سبعه دیرلر زیرا دنیا یدی سهم اوزرینه مقسوم ومقطوعدر وجفاف بیوستدر که عجم خشکی ایله تعبیر ایدر جاف ویابس خشك ورطب تردر وصحف ضمتین ایله صحیفه نك جمعیدر که هرنسنه نك مبسوطنه دیرلر کاغد که مایکتب فیه در صحیفه دنلدیکی عریض و بسیط اولدیغی ایچون در وصحف

ضم ايله صحف مجتمع اولديغى يردركه مابين الدفتين ديدكلرى يدر (معلوم اوله كه قلم اصلنسنده قلم واحددركه قلم اعلى ديدكلرى بدر وصحيفه دخى صحيفهٔ واحددركه لوح محفوظ ديدكلرى يدر ولكن قلمك علومى بسيار ومتعلقاتى بيشمار اولمغله ايكيسندن دخى جمله تعبير اولندى زيرا وارد اولمشدركه الله تعالى قلم اعلايى خلق ايتدكده الى يوم القيام حوادث آتيه يى وخلق عالمه متعلق اولان اسماء الهيه يى تعليم ايدوب اكا اوچيوز التمش دندان ويرديكه هر دندانى اوچيوز التمش درلو بحر علمدن اغتراف ايدردى وامر ايلديكه بو علومك جمله سنى كنندن نصكره خلق ايلديكى نفس كليه لوحنه يازوب تفصيل ايليه بو سببدن نفس كليه اسم مفصله مظهر اولدى و بو قلم ولوحه عقلى و روحانى ديرلركه بونلرك علومى لوح معنوى اولان ام الكتاب كه علم الله در اندن مستفاددر و بو لوحك علومنه تغيير وتبدل كلمز بلكه محو واثباتدن محفوظدر و بطن ام بو لوحه ناظردر وشول لوح كه عرش اعلانك يميننده اولمق اوزره موصوفدر لوح صور يدركه (يمحو الله ما يشاء و يثبت) مظهر يدر واحوال مختلفهٔ عالم اكا ناظردر زيرا عالم صورت وانك احوالى متغير اولمقده درحقائق دكل انك ايچون حقائق الاشياء ثابتهٔ ديندى صور الاشياء ثابتهٔ ديلمدى وشول نسنه كه كليات ذاتيهٔ ازليه در حانى اوزرينه قالدى انك ايچون لوح صورى يه كوره سعيد شقى و بالعكس اولدى اما لوح معنوى يه كوره اولمدى زيرا لوح معنويده مثبت اولان سعادت وشقاوت ذاتيه ولوح صوريده عارضيه در پس ذاتى اولان تغير قبول ايتمز عارضى ايسه تبدل اوزرينه در بو مقامده يعنى حديث شريفده مقصود اولان لوح معنوى حاليدركه قلم اعلى انى نفس كليده ثبت ايتمشدركه خلافى اولمق احتمالى يوقدر اگرچه احوال عالم امور عارضه جهتيله تبدلدن خالى دكلدر نتكيم (كل يوم هو فى شأن) اكا اشارت ايدر پس ديمك اولوركه قلم اعلى صورت ام الكتابى انتساخ ايدوب نفس كليه لوحى اوزرينه احوال كائناتى اثبات ورسمدن نصكره اورادن مرفوع اولدى زيرا كتابته صالح نسنه قالمدى ولوح دخى

قوریوب خشك اولدی زیرا رویته خط تازه وضع اولنمیجق وطلوع تجدد
پیوسته تبدل بولدی ومن بعد ایش احوال عارضه یه وتعلقات علمیه یه
قالدیکه الی یوم القیام ظهورده در تنکیم دیمشلردر (اللیلة حبلی) یعنی
لیله غیب حوادث کونا کون ایله حامله در هر نهار شهادته بر تازه ولد ظهور
ایدوب کلمکده در وهر کسك عین ثابته سی نه مقوله احوالی اقتضا ایتمش
ایسه عالم خارجده وجود بولمقده در و بو تجلی الهی کرچه اصلنده
احدیت ایله موصوفدر ولکن ظهورات اوقات معینه یه منوطدر که
وجودات ولیل ونهار تجدد ایتدکجه عرش محیطك دورندن شؤنه
عجیبهٔ مختلفه تولد ایتمکده در اشته کوره لم بو کون حق نیلر دیدکلری
بو معنادر پس عین واحده ده تلون اولماز بلکه اوصافنده در اوار
انك ایچون دیرلر که ذواتده استحاله اولماز زیرا ذوات واحده یه
راجعه در اوصافه ایسه کثرت ایله متصفدر و بهر یوم بیك بر
نسمهٔ انسان وجود بولوب بیکی دخی برزخه انتقال ده در که کیمی اصلندن
فرعه کلور وکیمی دخی فرعدن اصله کیدر زیرا بو عالم موطن
غربتدر که وطن اصلی عالم ارواح و بلکه عالم ذات احدیه در
قال الله تعالی (والیه ترجعون) یعنی حقه رجوع ایتمك ضمله قراءته
کوره اضطراری وفتحه کوره اختیاریدر وعلی کل تقدیر رجوع
مقرردر زیرا سلوك عالم وآدم دوریدر بو خسیه خطی دکلدر انکیچون
بدایت وغایت برا ولوب نهایت دائره بدایته ملتقی اولسه کرکدر زیرا حقدن
کلان ینه حقه کیدر غیره کتمز شول معنادن که غیر یوقدر انکیچون
غیره باطلدر دیرلر زیرا حقدن غیری مرجعی یوقدر ووجودك استنادی
حقه در اکر حقدن غیری مستندی اولایدیکه وجودی ذاتی اولمغله در
بطلان ایله موصوف اولمازدی چونکه وجودی حقدن مستفاد
اولدی وجود حق ذاتی وحق ووجود خلق عارضی و باطل اولوب
نور وجود ایچنده ایکن ینه ظلمت عدمده قالدی ای عارف بو کثرته
مغرور وانك وجوده مسرور اولمه زیرا حرباء دیدکلری دویه نك
تلونی شمسدندر ذات حرباء وذات شمس بردر ولکن برنوردن برذاتده

الوان ظهوراتمشدر كل ايمدى الوانده قالمه ذاته رجوع ايله مقصود
اولان كلك رنكى دكلدر بلكه بويى در و بوى دخى كرچه چوقدر
ولكن بوى كل كبى اولمازر زيرا كل عرق نبوى بندر وعرق جمله
وجوددن ترشح ايدر پس جناب نبوتك بورى بوى اسم اعظمدر
انكيچون مشرب محمديه اولمق جميع احوالك اسنا سيدر وفى رواية
اخرى * احفظ الله تجده امامك * يقال وجد المطلوب وجدا
كوعداى صادفه يعنى وجد مصدرمعلوم ووجود مصدر مجهولدر كه
وجد الشئ وجود انيلور قال الله تعالى (ووجد الله عنده) بوندن
معلوم اولور كه حق وجدان ايتمك ممكندر انكيچون حقه واصل اولدى
ديرلر ولكن مسافه ايله وصول دكلدر بلكه شهود ايله در زيرا عبد ايله
حق اراسنده مسافه يوقدر بلكه عبده نسبتله حجاب واردر نتكيم
(فاينما تولوا فثم وجه الله) عدم مسافه يه و (طال شوقى الى لقاء الابرار)
حجاب عبده دائردر زيرا حقك اشتياقى كنديدنك محجوب اولدوغندن
دكلدر بلكه كندى كبى عبد دخى بى حجاب اولمغه مشتاق قدرفاعرف
(وامام وعنديت وامثالى مقام حضوره اشارتدر يعنى سن حق ظاهر
و باطن امرى اوزرينه حفظ ايله تاكه حق يانكده حاضر بوله سن
يعنى حضورنى مشاهده يه قادر اوله سن واول مشاهده ايله نورانس
حاصل اولوب ظلمت ووحشت زوال بوله وحق اسماء حسنايى جامع
اولمغله قنغى اسمك وساطتيله مراد ك وار ايسه حصوله كلمه وغائبك
حاضر اوله و بو مقامك اسرار غريبه سندندر كه جناب رسالت اماملغه
كندى ذات شريفنه اشارت ايلرزيرا ابن عباس خلفنده اولمق حضرتك
تقدمنى اقتضا ايدر كه معناى امامدر پس ديمك اولوركه رسول الله
مظهر تام الهى درشويله كه اكرسن انى حفظ ايلسك حق حفظ
ايتمش اولورسن وحقى اوكاكده بولورسن زيرا رسول الله عالم فرقده كوره
خلق وعالم جمعه نسبتله حقدر (وانك مصداقى قرآندر نتكيم كلور
(من يطع الرسول فقد اطاع الله) وينه كلور (وما رميت اذ رميت ولكن الله
رمى) وينه كلور (ان الذين يبايعونك انما يبايعون الله) بوجهتدن

بر كيسه نك رسول اوكنده اولمق همان حق اناك اوكنده اولمق كبيدر
پس قيد وجهت جناب نبوته واطلاق جناب حقه راجعدر (و بومعناى
انكا رايلين قرآندن وظاهر ومظهردن بى خبر در (ومن تكلم بخلا فه
فعليه كلامه (لاملامه لله بل ملامه *تعرف الى الله فى الرخاء يعرفك
فى الشدة *بومعنى معانئ حفظدن اولمغله عاطف ترك اولندى تعرف
تفعل بابندن امر و يعرفك ثلاثئ مجرد درو بوراده مقتضاى ظاهر
يتعرف اليك فى الشدة و ياخود (اعرف الله فى الرخاء يعرفك فى الشدة
ديمك ايدى وجه عدول بودر كه تعرف طلب معرفت وتحصيلنده
تكلفدر بومعنى ايسه حقه كوره متصور دكلدر اكرچه بانغيه حمل ايله
اصلاحى دخى ممكندر پس حقك معرفتى بى تكلف و بركال وعبدك
معرفتى باتكلف و با نقصاندركه بقدر الطاقة دربوخسه بحسب
الكنه دكلدر و بوراده تعرف آشنالق معناسن متضمندر زيرا كشينك
معارفى يعنى معروفلرى آشنالريدر رخاء فتحله سعة العيش در شدت
اصلنده شددندركه عقد قوى معنا سنه در صكره قلبه عقده كتورر
امور شديده ده استعمال اولندى (معنى بودركه ايام سعت وراحتده
وطبعنه ملايم اولان امورك حصولنده حقه اطاعت ايله وامرينه
مساعده ايله انكله اشنالق پيدا ايت حق تعالى دخى سكا اول وجهله
مجازات ايليه وايام مضايقه ومحنتده ونفسه مكروه اولان امورك
وجودنده سكا آشنا اولوب مكروهى محبوبه وغير ملايمى ملايمه
تبديل ايده ووفاسيله سنى جفادن تخليص ايليه زيرا هرشئ اوزرينه
قدرت تامه سى واردر واكر بووجهله تعرف بولنمسه سندخى انك
يانده مجهول وغريب كبى قالوب كنديكه نصرت ايدر هيچ بر آشنا
بولمزسن زيرا حقى وجدان ايدن هرمرادى بولور وحقى فقدان ايدن جملهٔ
مراداته نائل اولسه دخى آخر محروم قالور ووجدانى فقدانه مبدل اولور
والعياذ بالله تعالى و بونده حقه معرفت اسناد ايتدى مع هذا عالمدر عارف
دكلدر زيرا معرفت نسيانله مسبوقدر و بر دلحى جزئياتده مستعملدر
وجهى بودركه بطريق المشاكله واقع اولمشدر و برسر عظيمى دخى

واردر كه بومقامده ذكر اولنماز زيرا فقيه ومتكلمك فهمندن خارجدر
وديمشلردركه (لايباع الابل فى سوق الدجاج والله اعلم بالعذب
والاجاج (بعدذا مقاله مذكوره نبويه مقالات جامعه دندركه
عوام وخواصى مقاماتنه كوره شكره تحريض دير زيرا شكر مستجلب
مزيد نعمت در كفران مستلزم حرمان ومزيد محنت اولديغى كبى
واكثر ناس بومعنادن غافل اولوب هوى وشهواته توغل وافتحاملرى
سببيله وقت ابتلاده متحير قالوب (قلتم انى هذا قل هو من عند انفسكم)
ماصدقى اولور * واعلم ان مااخطاءك لم يكن ليصيبك * خطاء
جهتدن عدول واخطاء عدم اصابتدر يعنى اصابت ايرشمك وبولمق
واخطاء خلافيدر (ليصيبك لان يصيبك تقديرنده در لام مكسوره
جاره توكيد نفى ايچوندركه اكا لام جحود دخى ديرلر زيرا مقام انكارده
استعمال اولنور وفعل مضارع بومقوله لامدن صكره ان مقدره ايله
منصوب اولور نتكيم علم نحوده مبيندر وبونك تقديرى (لم يكن ذا اصابة
اولم يكن من شانه الاصابة) ديمكدر تا كه حمل درست اوله زيرا اول نسنه
نفس اصابت دكلدر ومعنى بودركه وسنك معلوم ومتيقنك اولسونكه
اول نسنه كه مقدر اولنديغى جهتدن سكا واصل دكلدر الى الابد واصل
اولمق شانندن دكلدر زيرا ممتنعاتدندر ممتنعك ايسه خارجده وجودى
اولماز پس سن اندن اوتورى نيچون وجود بولمدى ديو غمناك اولمه
وسر قضا وقدره آز وچوق وقوفك وار ايسه مقام تسليم ورضاده
ثابت قدم اول وسنك ايچون اولميان نسنه نك فوتى سكا عجب كلسون
* وما اصابك لم يكن ليخطئك * بونك مفرداتى واعرابى اولكى كبيدر
يعنى اول نسنه نك كه سكا اصابتى مقدر ووصولى شانندن اوله البتة
اخطاء ايتمز وبوكون اولمديسه يارن اولور زيرا سهم مرمى كبيدركه
منزله طوغرلشدر چونكه رمى حقدر سداد طريق ووصول مقرردر
وفى الحديث (اللهم اهدنى وسددنى) يعنى مقصود هدايت طريق
وسداد سهمدر واصابت بالسبب وبلاسبب اولمغه شاملدر وحديث
قدسيده كلور (قدرت المقادير ودبرت التدابير واحكمت الصنع فمن

رضي فله الرضاء مني ومن سخط فله السخط مني) و بوندن فهم اولنور كه خلق بو بابده اوچ صنفدر (اولكيسي مقربيندر كه انلر قضايى رضا وصفاء خاطرله مقابله ايدرلر زيرا لطف وقهرك مبدائنه واصل اولمشلردر (وايكنجيسي ابراردركه انلر مكروه ده صبرله معامله ايلرلر يعني نفسنه نقدر كران كلورسه دخي مقتضاى ايمان اوزرينه تحمل ايدرلر (واوچنجيسي قضايه رد وانكارله مواجهه ايلرلر باعث اصل عدم ايمانلرندن و ياخود كمال ضعفندن پس لسانله وبالقدر خيره وشره ديمك كفايت ايتمدي بلكه اعتراف وتصديق قلبي وخارجده ترك جزع وامثالي دخي لازم كلديكه حقيقت ايمان وتصديقك نشانيدر * واعلم ان النصر مع الصبر * تكرير اعلام مدخولنك شاننه اعتنادن اوتوريدر نصر عوندر (صبر نفسي كراهت ايتدوكي نسنه اوزرينه حبس ايتمكدر يعني عبده جميع امورنده نصرت ومعونت الهيه صبرله در قال الله تعالى (ان الله مع الصابرين) پس تقدير كلام ان نصر الله مع صبر عبده درو بو معنى (وهو معكم) ده اولان معيتي تعيين در زيرا الله تعالينك عامهٔ خلقه كوره معيتي علم واطفله در واصفياايله معيتي تولي يعني دوستلق وامرلرنده قيامله در قال الله تعالى (وهو يتولى الصالحين) وانبيا معيتي امم اوزرينه اقامت حجت ايچون تأييد دعوالله دركه معجزاتله در وخاصه ايله معيتي مباسطه وانسله در پس معيت بحسب الحال بومقوله معانى يه محمولدر زيرا ذات الهيه مجهوله اولمغله اكا نسبت معيت معلوم دكلدر فاحفظه بو مقامده كويا ديمكدر كه (ان الله مع الصابرين بنصره بونده صبرك جلب نصرته مدارينه اشارت واردر وديمكدركه شدنه واقع اولان آدم مثلا هجوم اعدا كبي (وما النصر الا من عند الله) موجبنجه ظهور نصرته دك صبر وتأني ايتملودر زيرا كندى نفسيله حركتده وانصار صددنده اولمغده فائده يوقدر قال الله تعالى (واستعينوا بالصبر والصلوة) تتكيم بالاده تفسير اولندي * وان الفرج مع الكرب * فرج فتحتين ايله اسمدر انكشاف غم وزوال غصه معناسنه كرب وزني اوزرينه وكربت ضم ايله شول حزندركه نفس

انسانی اخذایده ومغلوب قله وانك صاحبنه مکروب دیرلر و بوندندرکه
دعاده (یامفرج الکروب) کلور اصلی کرب الارض دندرکه حفرله یری
قلب ایتمکدرکویا حفر یری آثاره ایلدوکی کبی غم وحزن دخی نفسی آثاره
ایدر یعنی یرندن قوپارب مقلوب ومنکوس ایدر و بودخی ماقبلی کبی
دیمکدرکه (وان الله مع المکروب یفرجه وکشف غمه وازالة حزنه)
قصیدهٔ منفرجه اولنده کلور (اشتدی ازمة تنفرجی) بوراده ازمه
ایکی معنایه کلور بری سنهٔ قحط دیمکدرکه لایعقل اولانه خطاب عاقل
منزله سنه تنزیلدن اولور یدر ومراد حقیقت امر دکلدر بلکه شدتده
نهایته بلوغده فرج ایله بشارتدر (وارباب مکاشفه عندنده خطاب
حقیقته محمولدر زیرا اشیا انلرك عندنده احیادر انکیچون تسبیح وتحمید
ایدرلر و برمعناسی دخی بودرکه ازمه برخاتونك اسمیدرکه انی طلق
یعنی اوغلان بوریسی دیدکلری شدت اخذایتمش ایدی جناب نبوت
صلی الله علیه وسلم مطلع اولدقلرنده عنوان مذکورله اکا خطاب
ایتدیلر یعنی ازمه تصبرایله تاکه عن قریب وضعله منفرجه اولاسن
ویاخود شدتده نهایته ایرش تاکه انکشاف غم بولاسن زیرا عند العرب
شدت نهایته بالغه اولدقده منفرجه اولور تکیم دیرلر (توقع زوالا
اذاقیل تم) وقرآنده کلور (امن یجیب المضطر اذا دعاه) وحدیثده
کلورکه (افضل اعمال امتم فرج الهی یه انتظاردر انتهی زیرا سیرت
انبیادر (اللهم یافارج الهم ویاکاشف الغم فرج عنا همومنا وهمومنا
برحمتك یاارحم الراحمین * وان مع العسر یسرا * عسر و یسر
امور اضافیه دندرکه کوجلك وقولایلق دیدکلریدر عسر اولنده لام
استغراق ایچوندر و یسرك تنکیرندن هرعسره بریسر عظیم اولمق
مفهومدر زیرا عسر عدل و یسر فضل بابندندر فضل ایسه عدله
غالبدر (سؤال اولنورسه که نصر و فرج و یسر معنالری صبر وکرب
وعسردن صکره در زیرا ضدان محل واحد اوزرینه توارد ایتمزلر پس
مع کلمه سندن مستفاد اولان اصطحابك معناسی ندر (جواب بودرکه
کرچه معانیٔ مذکوره تعاقب و بعدیت اوزرینه در تکیم کلام امام

علی ده کرم الله وجهه کلور (عسر المرء مقدمة اليسر) یعنی نتیجه
مقدمه‌دن مؤخر اولدیغی کبی یسردخی عسردن مؤخردر پس کرچه
مقصود احدهما آخری معاقبه‌در ولکن زیاده تسلیه وتنفیس ایچون
بطریق المبالغه مقارن ومتصل کبی قیلدی (الحاصل کلمهٔ معه ده
مجیء یسرك غایت سرعتنی بیان واشعار واردر کویا همان پی اندر
پیدر (وبعض اکابر طریقت بیور دیلرکه بوکا معیت امتزاج دیرلر
یوخسه معیت مقارنت وتعاقب دیمزلر یعنی عسر ویسر بری بریله
ممتزجدر شویله که اکر عسر بلا یسر اولایدی انسان طاقت کتورمیوب
هلاك اولوردی بورادندرکه بیورر (لا یکلف الله نفسا الا وسعها)
واکر یسر بلا عسر اولایدی یسردخی نه اولدیغی معلوم اولمزدی
زیرا اشیا اضداد ایله متبین اولور نتکیم فقیر وفقر واحتیاج اولمایدی
غنی وغنا واحسان نه اولدیغی بلنمزدی وعسره صقلهٔ قلوب اکابردر
زیرا انلری تجلیء الهی یه متهیء قیلور انکیچون انلرك ملایم وغیر
ملایمدن حظ ونصیبلری اوفردر وحدیثده کلور (اشد الناس بلاء
الانبیاء ثم الامثل فالامثل) وانبیا علیهم السلام خدام تجلی وقضادر
ولکن هر تجلی ایله واقف اولمز بلکه عسرده یسرله دعا ایدرلر وقضایه
رضادن مقضی یه رضا لازم کلمز بو سببدن مقضی شری دفع ایچون
مناجات ایلرلر وبو بابدندرکه بعض کمل آج اولدقده اغلا یجق
بوحالدن بی خبرك بری اکا نه اغلرسن دیو تشنیع ایتدکده جوابنده
رب العالمین بنی اغلامق ایچون آج ایتدی دیدی پس کامل اولان
ظاهری ایله مباشرت اسبابه مراجعت ایلر زیرا بونده سنت نبویه یه
اتباع واردر نتکیم جناب نبوتك علیه الصلاة والسلام حین صلاتنده
قدم مبارکه سن عقرب لدغ ایتدکده بعد السلام برای سلامت
وعافیت ماء ملح کتوردب اول محله سوردیلر وعقربه لعنت ایتدیلر
زیرا نبی یه اذیت انی قتل کبیدر قتلده ایسه اشتداد غضب الله واردر
بوجهتدندرکه بعض موذیاتك خصوصا که عقربك حل وحرمده
قتلی مشروع وقاتلی مثاب اولدی وفقهاء دیمشلردرکه حیوان

یاجلب منفعت و یادفع مضرت ایچون قتل اولنور دود قز ونحل عسل
وحیه وسباع حیوانات وطیور کبی و بوتقریراتدن اخذ اولنمدیکه
عسر صورت غضبده رحمتدر زیرا تربیهٔ الهیه بابندندر انکیچون
قرآنده کلور (ولو بسط الله الرزق لعباده لبغوا فی الارض) یعنی اکثرناسه
قابض اسمیله تجلی ایتدیکی رحمتندرکه انلردن بغی وظلم وفسادی
رفع ایچوندر و بوجهتدن (والله یقبض و یبسط) آیتنده قبض
تقدیم اولندی وشول موضعده که اسم باسطک اثری ظاهر وحکمی
مبسوطدر انک امتحانندن اقل قلیل خلاص اولمش ونجات بولمشدر

العشرون

معلوم اوله که بو احادیث اربعین اصلنده امام نواوی ترتیبی اوزره
بو نسخه دک لفظ حدیثی تصریح و بوندن الی آخر الکتاب طی ایتمسی
سبیله بو معنایه واقف اولانلر دخی نسخه لرنده اکا تابع اولمشلردر
(عشرون ایکی عشره دیمکدرکه یکرمیدر قال الله تعالی (ان یکن
منکم عشرون) پس جمعه ملحقدر یوخسه جمع دکلدر اولوکبی والا
ثلثونه عشرون دیمک لازم کلورکه اوچ عشره در ومفردک آخرینه
واو لحوقی حالت رفعنه یاحالت نصب وجرنه کوره در ونون یاحرکتندن
عوضدر المسلمون کبی لامله ویاتنویندن عوضدر مسلمی کبی اضافتله
زیرا اصلی تنویندر پس واو ونون علامت جمعدر وثلثون اوچ عشر
وار بعون دورت عشره در وهکذا الی التسعین که بونلر دخی عشرون کبی
ملحقات جمعدر یوخسه ثلثون ثنه نک جمعی دکلدر وهکذا و بوراده
یکرمی حدیثدن مراد بقرینة المقام مجازا یکرمنجی در اکرچه فی الحقیقه
معدود یکرمیدر الحاصل صورت جمعده ومرکبده معنای تصییر
یوقدر زیرا تصییر اسم فاعل اشتقاقنه محتاجدر (ثالث ثلثة) کبی
صورت جمع وترکیبده ایسه بو اشتقاقه امکان یوقدر پس عشرونده
یکرمنجی واون طقوزی یکرمی قلیجی دیمک مجازدر* ان مما ادرک الناس
من کلام النبوة الاولی* من اولی تبعیض وثانیه ماء موصوله یی بیان
ایچوندر ای من جملة ما وصلوا الیه منه ولحقوه وظفروا به (وادراک

بلوغدر اصلنده درك دندر كه اقصى قعر البحردر پس ادراك برنسنه نك اقصاسنه بالغ اولمقدر يقال ادرك الصبى اى بلغ غاية الصبا وذلك حين البلوغ بو جهتدن قرأنده كلور (لاندركه الابصار) يعنى ابصار انى احاطه ايدوب كنهنه بالغ اولماز بلكه ادراك ايتديكى مرتبهٔ ر بو يتدر وناس مرفوع اولورسه ادرك نك فاعلى اولوب عائد محذوف اولور ادركه الناس معناسنه واكر منصوب اولورسه عائد ضمير فاعلدر اى من الذى بلغ الناس اى ما اتفقت عليه الشرايع (ونبوت اولىدن مراد نبوت متقدمه در كه يوز يكرمى دزوت بيك و ياخود ايكيوز يكرمى دروت بيك نبوتدر ونبوت متأخره نبوت محمديه در وكلامك نبوته اضافتندن فهم اولنور كه كلام آتى تتابع وحى دندر كه نبوت انده متفقه در يعنى حياء جمله شرايعده مندوبدركه اوزرينه نسخ جارى وطارى اولمامشدر پس كلام مذكور بخصوصه برنبى يه مضاف دكلدر بلكه عموم اوزرينه در (معناى كلام بودركه كلام انبيادن بين الناس باقى قالوب ادراك اتدكارى نسنه دندر بو كلام كه اذا لم تستحى جمله سيدر پس اذ لم تستحى الخ هذا الكلام تأويلى ايله انك اسميدر و بعضيلر بورادهٔ ناسى جاهليت ايله تفسير اتمشلردر اى ادرك الجاهلية وتوارد عليه من بعدهم اى آخر ما تعلق به اهل الجاهلية من كلام النبوة الاولى انتهى (جاهليت بعثت نبويه يه قريب اولان زماندركه شرع سابق منقرض ووحى لاحق هنوز ظاهر اولمديغندن جهالت كثرتده وهواى نفسه متابعت وفرتده ايدى * اذا لم تستحى فاصنع ما شئت * استحيا وحياء نفس برنسنه دن منقبض اولوب ملامتدن حذرا انى ترك اتمكدر پس حياء حياتدندر زيرا خوف مذمتدن انسانك حياتى مؤف ومنتقص اولور قاله الكرمانى وجائزدر كه حيادن اولا كه مطر معناسنه در زيرا مطرله ارض حيات بولديغى كبى حيا ايله دخى فعل وترك حيات بولور زيرا حيا اهلى اولان معروفى ايشلر ومنكرى ترك ايلر وحيا ترك معناسنه دخى كلور يقال استحياه اى استبقاه قال الله تعالى (ان الله لا يستحيى ان يضرب مثلا ما بعوضة) اى لا يترك زيرا

شرمسار

شرعسلر اولان کیمسه نجالته مؤدی اولان نسنه یی ترك ایدر (وحیاء نفسانی کشف عورت وجماع بین الناس وامثالیدر وحیاء ایمانی خوفا من الله مؤمنی معاصیدن منع ایدن حالتدر بو جهتدن دیدیلر که حیاء خیر دنیا وآخرتی جامعدر زیرا اهل حیانك فعل وترکی شرعه مطابقدر و بو معنادن حدیثده کلور (الحیاء هو الدین کله) صنع اجادهٔ فعلدر و بوراده مطلق فعل معناسنه در (ومشیت اکوانده مستعملدر وارادت اندن اعمدر که احکامده دخی جاریدر (ومعنای حدیث بودر که فخر من حیا ایمزسك پس مراداتد یکك نسنه یی ایشله یعنی خلقی مواقعهٔ سؤدن کف ایدن حیادر چونکه حیایی رفض ایده کویا هر ضلالتی ارتکاب وهر سیئه یی تعاطی ایله مأمور کبی اولور پس امروعیده محمولدر (اعملوا ماشئتم) کبی یعنی نه دلرسك ایشله ولکن عملکده خیر اولمایجق عاقبت بی حیالغکه کوره مجازات اولنورسك (وبعضیلر دیدیلرکه لفظی امر ومعناسی خبردر که صنعت ماشئت دیمکدر نتکیم حدیثده کلور (فلیتبوأ مقعده من النار) ای قد تبواء مقعده منها وبو دخی تهدیده محمولدر (وبعضیلر دیمشلردر که فخر اشلدیکك نسنه عندالله وعندالناس حیا وخجالتی مستلزم اولور امور دن اولمسه مبالات ایمیوب انی ایشله زیرا بی ضرر در پس امر اباحت ایچون اولور ولکن مقتضای ظاهر وعیده محمول اولمقدر زیرا آیت سابقه یه مطابق اولان بو معنادر وعلی کل تقدیر بونده حیایی مدح و بی حیالغی ذم واردر وهرنه ممدوح اولورسه حیا وجمله مذموم اولان بی حیالقدن کلور (وامر ونهی واستکشاف مشکله مانع اولان حیاء مذمومدر وحیا کرچه عزیزدر ولکن بعض مراتبی کسبله دخی حاصل اولور وسبب حیاء مراقبه ومعرفة اللهدر (وبعض اکابر بیورمشلردر که غسل وجهده فرض بودر که الله تعالیدن سنی نهی ایتدیکی یرده کورمکدن ویا امر ایتدیکی یرده فقداندن حیا ایده سك وسنت اولان بودر که خلوتکده کشف عورتدن حیا ایلیه سك زیرا الله تعالی اندن استحیا اولنمغه اولادر و بونی دخی بلورسن که اجزاء

وجود كدن هر جزئی الله تعالی كوز یجیدر پس بو معنی بس ایكن
نوجهله اكا قرشو بلا ضروره كشف عورت ایدرسك وضرورت
حالنده بله مثلا بیت الخلا ده كشف عورت اتدكلرنده بعض صلحا
حیالرندن سرلردن ستر ایدرلردی ومنكوحه وجاریه سنك عورتنه
نظر اتمك دخی بویله‌در اگرچه شرعده هر جزئنه نظر مباحدر
ولكن استعمال حیا افضل واولادر (والحاصل مؤمن بلوركه
الله تعالی نك علم ومشاهده سی هر حاله شاملدر بوزدن اهل حیا
اولمق كركدر تا كه انی هیچ بر وجهله بی ادبلكده كورمیه واخر خجیل
اولاجغی نسنه‌یی ترك ایده زیرا الله تعالی یوم قیامتده ایتدیكی اعمالی
كندنه تقریر اندوریجك زیاده خجل ومنفعل اولسه كركدر پس بوراده
حیا ایلیه تا كه اوراده خجل اولمیه خصوصا الله تعالی قیامتده
ذوشیبه‌دن استحیا اتسه كركدر پس صاچ وصقاللك آغره‌وسن اندن
نوجهله حیا اتمیه‌سك (ودیمشلردر كه انساندن قوت حیا باطل اولسه
بزدخی علاج پذیر اولماز وحق تعالی آنی نفسی ایله تخلیه ایدر نتكیم
بر طبیب حاذق مریضك من بعد قابل علاج اولمدیغنی بلسه حالی
اوزرنه ترك ایلر وآخر هلاك اولور (وحضرت عثمان رضی الله عنه
حیاسی اول غایته ایرمش ایدی كه بیت مظلمده اغتسال ایلردی حیاء
من الله تعالی وانك كلماتندندر كه (ما كذبت منذ اسلمت وما مسست
فرجی بالیمین منذ بایعت النبی صلی الله علیه وسلم ولا اكلت الكراث
ونحوه منذ قرأت القرآن) انتهی وحضرت علی دن كرم الله وجهه
منقولدر كه رسول الله‌ك مبارك یوزنه نظر ایدلدن بری ادب بریمه
نظر اتمدم زیرا اول دیده كه جماله آچله غیره التفات وخصوصا سوأه‌یه
نظر سزا دكلدر (وعبدالله بن زید الانصاری كه ابتدا املكدن اذانی
اشیدن صحابیدر رضی الله عنه انتقال نبویدن صكره بر كون كلوب
قبر منیفه اوزرنه دوشوب یارب بنی اعمی ایله زیرا بو چشم بكا جمال
حبیبی كورمك ایچون ایدی پس من بعد انی كورمین كوزی نیلرم
دیوجك اوراده حق تعالی دعاسنی مستجاب ایلیوب اول حالت ایله

قيـام ايدوب كندى (وديمشلر دركه حياء وجوه اوزرنه در حيـاء
جنا يتدر آدمك عليه السلام حالى كبيكه شجره منهيه دن اكل ايدوب
اوزرندن لبـاسى منزوع اولنجق فرار ايلدى بزدنمى فرار ايدرسك
يا آدم دنلدكده بل حياء منـك ديو جواب ويردى وحيـاء
كرمدر فخر عالمك صلى الله عليه وسلم حياسى كبى نتكيم قرآنده كلور
(ان ذلكم كان يؤذى النبى فيستحيى منكم) يعنى بعـد اكل الطعام خانهٔ
رسولده مكث ايتمكوز انى بىحضور ايدر وسيزى خانه دن اخراج ايتمكدن
حياء ايلر (والله لا يستحيى من الحق) بو جهتدن (فاذا طعمتم فانتشروا)
ديو انتشارله امر ايلدى و بوندن فهم اولنديكه جناب رسالت خلقك
عيبنى يوزينه اورمز و بالطبع مكروه اولان نسنه دن تغـافل ايلردى
(وحياء حشمتدر كه مهابتدن انقبـاض وسكوندر نتكيم حضرت على
رضى الله عنه حكم مذى ندر ديو جنـاب نبوته سؤالدن احتشام ايدوب
سؤالى مقـداده احاله ايلدى وجه احتشام فاطمهٔ زهرانك رضى الله
عنهـا تحت نكاح على ده اولدوغيدر زيرا مذى اهلى ايله ملاعبـه
و تقبيـلدن احليله خارج اولان رطوبتدر (وحياء استحقـار در
حضرت موسى عليه السلامك حالى كبيكه مناجاتنده يارب بكا بعض
حاجات ضروريه عارض اولور كه حقـارتندن سكا عرض ايتمكدن
حيا ايدرم ديدكده جنـاب رحمن ورحيم بيورديكه ياموسى ملح عجين
وعلف شاتكه وارنجه بندن طلب ايله واوتانمه زيرا خالق اسما يوزندن
مخلوقك هرمرتبه سنه نزول ايدر وعيب اولماز واكر ملوك بو ارتباطى
بليدى انلر دخى رعايا ايله بو معـامله يى ايدردى ولكن ادراكه سر
خلافت لازمدر خلافت ايسه انبيا واوليا ده اولور (وحياء انعـامدر
حياء بارى تعالى كبيكه يوم قيامتده عبد صراطى عبور ايتدكدنصكره
يدينه بر مهرلو كاغد ويروب درونده يازلمشكه فعلت وفعلت ولكن
على ملاء الناس شرمسار اولميه سن ديو ذنوبكى اظهـار وعيوبكى
كشف ايتمدم يورى مغفرت ايتـدم ديه (والحمد لله على انعامه وافضاله
وعلى انواع كرمه ونواله) مرويدركه حضرت آدم عليـه السلام

عقل وحيا وایمان عرض اولندقده آدم عقلی قبول ایدیجک ایمان وحیا دخی عقله تابع اولدیلر پس بی عقل اولان کیمسه نك یعنی احمقك حیا وایمانی اولماز شول جهتدنکه عقل علمك آلتیدر چونکه واسطه بولنمیه موسوط الیه دخی وجود بولماز وعلم ومعرفت اولمیجق حیادن حاصل اولور بو معنادندر که خارجده مکان حیا بصر وداخلده بصیرتدر انکیچون اعماده حیا اولماز چونکه بصیرت مفتوحه اوله بصر دخی اکا تابع اولور واعمی اولدیغی صورتده دخی بصیرتك انکشافی انی من کل الوجوه حیایه حمل ایدر زیرا کامل اولان انسانه غائب وحاضر وحجاب وکشف وعمی وابصار برابردر (فلیکن عقلك من العقل الاول حتی یکون علمك من الفیض الاقدس المعول ویکون جمیع الخلق عندك حقیقة دون مئول

الحادی والعشرون

حادی بالاده حادی عشرده مبیندر واحد واحد وحد تدن مشتقدر انفراد معناسنه احد اصلنده وحد درکه صفت مشبهه در وحید ومنفر معناسنه علی خلاف القیاس واوی همزه یه قلب اولنمشدر نسقده احد شایعدر احد وعشرون کبی واحد دکل ولکن معنای جعل وتصییرکه برنجی دیمکدر واحددن اخذ اولنوب بعد القلب حادی دنلمشدر* قال سفیان بن عبدالله* الثقفی رضی الله عنه سفیان تثلیث سین ایله سنی دندر سعی وزنی اوزرینه صاورمق معناسنه که عجم دامیدن ایله تعبیر ایدر (وسفیانی دیدکلریکه زمان مهدی ده ظهور ایدوب شامده قتل اولنسه کرکدر بنی سفیاندن بر کیمسه در وجه تزدرکه هرانده سفیانه دیدکلری قریه یه منسوب اوله (ثقفی حرکت ایله ثقیفه منسوبدر ثقیف امیر وزنی اوزرینه هوازندن ابو قبیله درکه اسمی قسی بن منبه بن بکر بن هوازندر سفیان مذکور حضرت عمرك رضی الله عنه ایام خلافتنده طائف اوزرینه عاملی ایدی (عامل انواع زکاتی جمع وتحصیله سعی ایدن کیمسه در قال الله تعالی (والعاملین علیها) عاشر طریق اوزرینه منصوب وموکل اولان

کیمسه در که مسلمادن ربع عشر اخذ ایدرکه اول سنه نك زکاتی یرینه
محسوب اولور وذمیدن نصف عشر وحربیدن تمام عشر آلور
اکر مالاری نصابه بالغ اولورسه والا فلا (وشول عشار که باجدار
معناسنه در انك حقنده حدیثده کلور (لایدخل الجنة صاحب مکس)
یعنی اهل سوقدن وطریقده مرور ایدن کیمسه لرك متاعندن باج المق
فعل جاهلیتدر که شرعا منهیدر نتکیم بو اعصارده شایعدر زیرا
اهل عرفك زیاده طغیانی واردر شویله که کرك دیو اخذ ایتدکلری زکاة
واجب اولان مرتبه نك ضعفی در وسنهٔ واحده ده هر مرور واقع اولان
اسکلهلردن دخی تهی کچورمزلر مع هذا حدیثده کلور (لاثناء فی الصدقة)
یعنی برسنه ده ایکی کره زکاة ویرمك والمق مشروع دکلدر و بومقوله
عنفله اخذ اولنان اموالك بدل زکاة اولدوغنده شبهه واردر دیو
بعض فقهاء اعادهٔ زکاة ایله فتوی ویردیلر زیرا مال مأخوذ موضع
زکاته وضع اولنمیجق زکاته کچمز * قلت یارسول الله * رسول الله
جناب نبوتك القاب مشرفه سندندر نبی الله وامثالی کبی پس اسملری ایله
ذکر ایتمك (لاتجعلوا دعاء الرسول بینکم کدعاء بعضکم بعضا) نصی ایله
منهیدر و بعض جهلهٔ اعرابك یا محمد دیو ندا وخطاب ایتدکلری
مقام تعظیمده قدملری اولمدیغندن وامر الهی یی بلمد کلرندندر
نتکیم بو بابه متعلق برمقدار بیان حدیث ثانیده مرور ایتمشدر
وآی اول تابعه که متبوعنی تعظیمده قاصر اوله خصوصا که متبوعی
معلم دین ولاسیما شارع اعظم اوله * قل لی فی الاسلام قولا * قل لی ده
لام تبلیغ ایچوندر قلت له بلغت الیه دیمکدر وقل لی فی الاسلام
قولا اوصنی فی باب الدین دیمکدر نتکیم کلام علی ده کرم الله
وجهه کلور (قلت یارسول الله اوصنی فقال قل ربی الله ثم استقم قال
قلت ربی الله وما توفیقی الا بالله علیه توکلت والیه انیب فقال لیهنك
العلم اباالحسن) پس فی الاسلام امور دنیویه دن احتراز در اکرچه
شان نبوت امور دنیویه ایله توصیه دکلدر ولکن سائلك کمال حرصی
و دینده اخلاصی اولمغله اسلامله تقیید ایتدی (معنای کلام بودر که

یارسول الله باب دینده بکا بر قول وافی وکلام کافی سویله و بر امر مفید جامع توصیه وتبلیغ ایله که آنکله منتفع اولایم وانی کندیمه سرمایهٔ سعادت بله یم *لا أسأل عنه احدا غیرك* بعض روایاتده احدا بعدك واقع اولمشدر یعنی اول معنادن سندن غیری هیچ برکیمسه یه و یاسکا سؤالدن صکره بر فرده دخی سؤاله محتاج اولمیاین مقصودی جناب نبوتی کماله بیان وکلامنك جامعیتنی عبارتندر یعنی خصوص دینده سنك بکا کلامك هروجهله حسب حال ولفظك انفع الالفاظ ومقالك اجمع المقال در * قال صلی الله علیه وسلم فی جواب سؤاله قل آمنت بالله * ایمان اجمالی کلمهٔ شهادتك مفهومی وایمان تفصیلی آمنت بالله وملائکته الخ جمله سنك مضمونی در وکلمهٔ شهادت شعب ایمانده درج اولندیغی لفظی حسبیله والا بحسب المعنی اساس الکل در وبو تفصیلك فروع کثیره سی واردرکه ایمان زیاده ونقصان قبول ایدر دیدکلری اکا دائردر والا ایمان فطری که مؤمن انك اوزرینه مقبوض اولور زیاده ونقصان قبول ایتمز وایمان کرچه مرتبهٔ غیبدر ولکن عدم زبیده شهادت حدنه ایرمدکجه معتبر دکلدر علامتی بودرکه نفس عالمه اندن یعنی مؤمندن امان ساری اوله شویله که وجود نده ومالنده ومتعلقاتنده هرکس امن اوزره اوله نتکیم مؤمن لفظنك مؤداسی بودر وبوندن فهم اولنورکه ایمان هرچند مکارم اخلاقی مستلزم اولسه دخی مکارمك هر بری جبلی دکلدر بلکه نیجه سی کسبه منوطدر والا افعل لاتفعل دیو امر ونهی وارد اولمازدی وکاه اولورکه مکارم یعنی غیره متعلق اولان اخلاق حسنه بلا ایمان دخی اولور وانك هر دارده صاحبنه ثمره سی واردر نتکیم ابوطالب حقنده واقع اولمشدر وبو مقامه متعلق بعض کلمات مفیده بالادمدر (وبو تقریردن مأخوذ اولدیکه الله تعالی یه ورسول الله یه وکتوردیکی نسنه یه اجمالا وتفصیلا ایمان لازمدر کرك بعض متعلقات ایمان کندنه واصل اولسون وکرك اولمسون زیرا فی نفس الامر ثبوتی کافیدر (وایمان اولا توحید تقلیدی وثانیا برهان عقلی وثالثا توحید عیانیدرکه هر فعل ووصف وذات

فی الحقیقه حقك اولدیغی مشاهده در (واسلام ایمانك قشری کبیدر که انقیاد فرعیدر وکذلك درجات ایمانك اولی توبه در اندن الله تعالینك قابل التوبه اولدیغنی تصدیق وافعال عباد اوزرینه دائما مطلع اولدیغی مراقبه در وبو صفت اوزرینه اولان کیمسه بردخی امر منکر وهدن نهی اینسه هرنقدر اول مکروهی ایشلمکه رغبتی اولسه دخی دوستنك اطلاعندن الم چکوب ایشلمز (پس حق علیم نهی ایدوب مطلع اولدیغی نفسنه بی نیجه ایشلر وبعده درجات ایماندن بری دخی صفت اخلاصله عمل صالح اوزرینه ثباتدرکه اکا انابت دیرلر انکیچون بو وجهله تحقیق توبه ایتمین کیمسه منیب الی الله اولمز ایشته شیخ الندن توبه وانابت بویله اولور والا مجرد قیل وقالدر وبعده اعمال صالحه نردبانی ایله درجات عالیه یه ترقیدرکه مراتب مشاهده در نتکیم حدیثده کلور (من عمل بما علم ورثه الله علم مالم یعلم) یعنی علم شرعی ایله عامل اولان علم حقیقی یه واصل اولورکه علم لدنی دیدکلریدر واصل السعادات ایمان وعلو درجات عملده در وعلم وایمانی جامع اولان کیمسه اقصای درجاته بالغدر پس معارف الهیه ومشاهدهٔ حقیقیه ایمان وعمل صالح وتقوی وسلوك اوزرینه مبنیدر والا معتبر دکلدر وکذلك سالك قول وفعلنی مشاهده سی علتی ایله ایتمیه بلکه رسول الله صلی الله علیه وسلم قول وفعلنه متابعت ایلیه وهرحالنی ایمان اوزرینه بناقله الحاصل ایمانله عیان اراسنده مواخات ایده فاعلم ذلك (بعد ذا آمنت بالله دیمکله آمر ده تلقین ذکر واردر که اندن مقصود عموما شرائعی تعلیمدر زیرا دورسنبله که یدی بیك سنه در مرتبهٔ توحیددر که لا اله الا الله در وبیك سنه دخی مرتبهٔ محمد رسول الله در پس بو ایکی کلمه جمیع شرائعی جامع اولمش اولور انکیچون اهل توحید حقانی جاهل اولماز بلکه شرایع مقرره یه عالم اولور زیرا علم بالله بو علم اوزرینه مبنیدر (وکذلك الباس خرقه که بین الصوفیه شایعدر اخلاق جیده وحقائق اسمایی الباس صورتیدر وقلنسوه دخی بویله درکه تاج دیدکلریدر پس قلنسوه تاج اولیجق خرقه دخی معناده خلعت شاهی اولوب صوفینك صورتده درویش ومعناده سلطان

اولدیغی ظاهر اولور نتکیم بعض آثارده کلور (هم الملوك تحت الاطمار) والباس خرقه اصلنده جناب رسالتدن صلی الله علیه وسلم متواتردر زیرا نصاری نجران ایله مادۀ ابتهالده نتکیم کلور (ثم نبتهل فنجعل لعنة الله علی الکاذبین) آل عبایی یعنی امام علی وحضرت فاطمه وامام حسن وامام حسین رضی الله عنهم برسیاه عبادن خرقه ایچنه آلوب انلری ستر ایتمشدی وحدیث قدسیده کلور (ما وسعنی ارضی ولاسمائی ولکن وسعنی قلب عبدی) یعنی قلب حقائق اشیایی واسمایی مشتمل واسما دخی حقك لباسی کبیدر اشته انسان کاملك رداء الکبریاء اولدیغنك سری بودر قال الله تعالی (ولباس التقوی ذلك خیر) فافهم جدا چونکه فخر عالم امام علی یه اول خرقۀ سیاهی الباس ایلدی تاکه نور ذاتده ظلمت کونی مشاهده ایلیه وبلکه ظل حقیقی یی مطالعه قله علی دخی کرچه کمیل بن زیادی محرم راز ایدندی ولکن فی الحقیقه خرقه یی حسن بصری یه الباس ایتدی کرك سن ظاهرده طوت وکرك باطنده زیرا محدثلر حسنك امام علی دن سماعنی وانکله صحبتنی انکار ایتمشلردر ولکن صوفیه نك نظری عالم معناده اولان معاملاته دخی شاملدر نتکیم منصور حلاجك روحی یوز اللی سنه دن صکره شیخ عطاره تجلی ایلدی وصاحب القصیدة البردیة شیخ محمد بوصیری یه عالم معناده بردۀ نبویه الباس اولنوب مرض فلجدن انکله خلاص اولدی (والی هذا الآن ختم الاولیا یوزندن ارباب استعداده انفاس رحمانیه واصل اولمقده در (والحمد لله تعالی من لم یذق من هذه المائدة لم یعرفه والمرء لایزال عدوا لما جهل وهو المرء الرسمی التقلیدی (وتلقین ذکر والباس خرقه یك تمامتندن بوراده برنکتۀ جلیله دخی قالدیکه جناب نبوتك امام علی نك عمامه سنی بند ایدوب طرفنی وراء ظهره ارخاء ایتدکلریدر که طیلسان دیدکلریدر که عمامه نك زیاده سیدر وسری بودر که انك صاحبی هر نیه نظر ویامس ایتسه نمووزیاده لك بولور نتکیم عمل مذکوردن صکره امام علی برکف یعنی برآووج صو ایله آبدست الورلردی وبرچوب پاره یعنی برقارش چبوق

تعدم مراد ایدر رتبه اولقدر اوزانوردی وعلی هذا اشته طیلسان اهل
توحیدك ظاهری قصیر و باطنی طویلدر وطیلسان اهل انکار ایسه
بالعکسدر یعنی ظاهری طویل و باطنی قصیردر زیرا بی روح و بی برکتدر
کل ایمدی تقلیدی قو تحقیق یولنه کت ومحققه تشبه وانك اخلاقیله
تخلق ایت * ثم استقم * ثم اصلنده تراخی زمان ایچون اولمغله بعض علماء
رسوم اکا حمل ایدوب معناده دیمشلردر که آمنت بالله دیدکدن صکره
اقرار ومقتضیاتی اوزرینه ثابت اول شویله که قدمك قلبا وقالبا
طریق عبودیتدن بصفة الدوام الی وقت الوفاة زائل ومتخطی اولمسون
بس بونده کل عبادات وجملهٔ اعتقادات داخل اولور وکفار فروع
اسلامله مخاطب اولمق لازم کلمز زیرا اعمال ایماندن متأخردر فرعك
اصلندن تأخری کبی و بو معنی کرچه ظاهر مذهبدر ولکن باطن
مذهبه مخالفدر زیرا علماء ظاهردن بر فرقه و جمیع علماء حقائق کفارك
فروعله مخاطب اولمالرینه ذاهب اولمشلردر بوجهتدن اولی اولان ثم بی
تراخی رتبی ایچون استعماره ایتمکدر زیرا عند العرب بومعنی دخی شایعدر
ورتبه نك معناسی بودر که استقامت نهایت حال و مقصود بالذات
اولمغله مبدأدن یعنی اقرار مجرددن اعلادر بس ایمان اوزرینه استقامت
لازمدر الحاصل استقامت منهج مستقیمه لزوم والی آخر الحال
اولکی حال اوزرینه دوامدر بوراده در که دیرلر بر نسنه نك بالکز وجودن
استمه بلکه وجودندن صکره بقاسن دخی طلب ایله (نظر ایله که
کدشه نورله طلوعندن صکره کسوف واقع اولسه اختلاف عالم حاصل
اولور واول کون شمسله انتفاع اولنمایوب کون کیجه مثابه سنده قالور
و بوندن اخذ اولندیکه بوراده استقامتدن مراد استقامت مطلقه
دکلدر که سورهٔ هودده کلور (مامن دابة الا هو آخذ بناصیتها ان ربی
علی صراط مستقیم) زیرا بو استقامتده جملهٔ خلق مشترك اولمغله
سعادت متعینه یوقدر که بوراده ضلالت عین هدایتدر بلکه مقصود
استقامت مقیده در که الله تعالینك امر اوزرینه الزام ایلدوکی شرائع
حقه در و بزم شریعتمز جمله یی جامعدر (واستقامت اعتدال واندن

ثباتدر تنكيم آنقـارمزاولندى و بوحالت اعتداليهٔ حقه وانك اوزرينه ثبات زياده عسيراولمغله جناب نبوت بيورديكه (شيبتني هود واخواتها) زيراسورهٔ هودده (فاستقم كما امرت) وارداولمشدر و بورادهٔ كما امرت خطابندن مفهومدركه حقيقت استقامت رسول اللهه مخصوصدركه انكله مخاطب اولان اودرانكيچون امته خطاب ايدوب بيورر (استقيموا ولن تحصوا اووان تطيقوا) يعني اى اصحاب وامت استقامت ايديكوز اكرچه نهايت وحقيقتنه ايرمكه هركسك كوجى يتمز زيرا انسان نشاءٔسى وقواى ظاهره و باطنه سى جهتندن صفات واخلاق طبيعيه وروحانيه يى مشتملدركه هربرينك طرف افراط وتفريطى واردركه واجب اولان معرفت وسط وانك اوزرينه بقادر بين البخل والاسراف وسخا كبي (و بعض صحابه ترهب وصيام دهر وقيام ليلده استشاره ايدوب جناب نبوت دخى اول حالتدن انى زجر ايتدكدنصكره بيوردى (ان لنفسك عليك حقا ولزوجك عليك حقا ولزورك عليك حقا فصم وافطر وقم ونم) ومرويدركه رسول الله صلى الله عليه وسلم حضرت عمر رضي الله عنه صلاة تهجدده رفع صوتله قرأت ايدر كوردكده سببه جهردن سؤال ايديجك (اوقظ الوسنان واطرد الشيطان) ديو جوابه ويردكده جناب نبوت بيوردى كه (اخفض من صوتك قليلا) وحضرت ابى بكر رضي الله عنه خفض صوتله اوقور كوردكده انك دخى سببندن سؤال ايديجك (قد اسمعت من ناجيت) ديو جواب ويردكده جناب رسالت بيورديكه (ارفع من صوتك قليلا) يعني ايكسنى دخى صفت اعتداله ارشاد ايلدى وشجاعت كه بين التهور والجبن صفت متوسطدر و بلاغت كه بين الايجاز المجحف والاطناب المفرط حالت معتدله در وسائر احوال دخى اكا قياس اولنه و شريعت محمديه هر ترغيب وترهيب و حال وحكم وصفت وخلقده ميزان اعتدالك بيانته تكفل ايتمشدر حتى مذمومه ايچون دخى مصارف تعيين ايلمشدركه اول مصارفده استعمال اولنسه محموده اولور منع لله و بغض لله كبي نورادن بعض عرفانه ديمشلردركه (بيت) خوش بود حلال دانو كر نجدا

كشندرا (ورنكشد حرام دان شير حلال مادرى) يعنى اكر پدر كك
قاتى يعنى انى قتل ايتمك سنى حقه جذب ايدوب سبب وصولك اولورسه
انى حلال بيل تشكيم صدر اولده حربده ولد مؤمن والد كافره قليج
چكردى وا كرسنى حقه چكميوب حقدن انقطاعكه باعث اولورسه
مادركك شيرحلالنى حرام بيل ومص ايتمه تشكيم نيجه لر بدا اخلاق
اولان زنانه اولادن امرز ميمشلردر تاكه (الرضاع يغير الطباع) موجبنجه
تغيير طبع واقع اولميه (بعدذا بعض روايتده حديث سفيانده زياده
واردر كه (قلت يارسول الله ما اخوف ما يخاف على قال هذا فاخذ بلسان
نفسه يعنى بنم اوزريمه زياده خوف اولنور نه در ديدكده جناب نبوت
دخى كندى لسانلرن طوتوب شودر ديو لسانلرنه اشارت ايتديلر
وقبض لسان وكفله رمز ايتديلركه عالم اولان كيمسه علمى ايله ايتديكى
كندى عمل ايدوب بعده سائرلره تعليم ايتمك لازمدر و الا
مذموم ومنهيدر تشكيم قرآنده مواقع متعدده ده واقعدر

* الثانى والعشرون *

* قال جابر بن عبد الله الانصارى رضى الله عنهما * جابر جبردندر
اصلاح معناسنه تشكيم كلام امام على ده كرم الله وجهه كاور (ياجابر
كل كسير ومسهل كل عسير) اى يا مصلح ديمكدر جابر كثرت روايتله
مشهور اولان التى عدد اصحابدندركه انلر بونلردر ابوهريره وابن عباس
وابن عمر وعايشه وجابر وانس رضى الله عنهم اجابرك جمله مرويا تى
بيك بشيوز قرق حديثدر پدرى عبد الله غزوۀ احدده شهيد اولوب
الله تعالى انكله كفاحا مكالمه وجزيل احسانيله تكريم ايتدكدنصكره
دخى برمرادك وارميدر يا عبد الله بيوردقده اولدخى براى غزا دنيايه
عودتنى عرض ايديجك حكمتدن خارج اولمغله حالى اوزرينه ترك
ايلدى (انصارى ضمله جابرك نسبتى دركه نصيرك جميدر شريف
واشراف كبى انصار غلبۀ اسميت ايله انصار نبويه يه علم كبى اولمغله
مفرد حكمنده قلنوب نسبت اولندى فرائضى كبى (انصار اصلنده
يمندن بر طائفه در تشكيم انلره اشارت ايدوب حديث شريفده كاور

وجود کدن هر جزئی الله تعالی کوزیجیدر پس بو معنی بس ایکن
نوجهله اکا قرشو بلا ضروره کشف عورت ایدرسک وضرورت
حالنده بله مثلا بیت الخلاده کشف عورت اندکلرنده بعض صلحا
حیالرندن سرلردن ستر ایدرلردی ومنکوحه وجاریه سنک عورتنه
نظر اتمک دخی بویله‌در اگرچه شرعده هر جزئنه نظر مباحدر
ولکن استعمال حیا افضل واولادر (والحاصل مؤمن بلورکه
الله تعالینک علم ومشاهده سی هر حالده شاملدر بیوزدن اهل حیا
اولمق کرکدر تا که انی هیچ بر وجهله بی ادبلکده کورمیه واخر خجل
اولاجغی نسنه‌یی ترک ایده زیرا الله تعالی یوم قیامتده ایتدیکی اعمالی
کندنه تقریر اتدوریجک زیاده خجل ومنفعل اولسه کرکدر پس بوراده
حیا ایلیه تا که اوراده خجل اولمیه خصوصا الله تعالی قیامتده
ذوشیبه‌دن استحیا اتسه کرکدر پس صاچ وصقالک آغره‌وسن اندن
نوجهله حیا اتمیه‌سک (ودیمشلردر که انساندن قوت حیا باطل اولسه
بر دخی علاج پذیر اولماز وحق تعالی آنی نفسی ایله تخلیه ایدر نتکیم
بر طبیب حاذق مریضک من بعد قابل علاج اولمدیغن بلسه حالی
اوزرنه ترک ایلر وآخر هلاک اولور (وحضرت عثمان رضی الله عنه
حیاسی اول غایته ایرمش ایدی که بیت مظلمده اغتسال ایلردی حیاء
من الله تعالی وانک کلماتندندرکه (ما کذبت منذ اسلمت وما مسست
فرجی بالیمین منذ بایعت النبی صلی الله علیه وسلم ولا اکلت الکراث
ونحوه منذ قرأت القرآن) انتهی وحضرت علیدن کرم الله وجهه
منقولدر که رسول الاهک مبارک یوزنه نظر ایدلدن بری ادب بریمه
نظر اتمدم زیرا اول دیده که جاله آچله غیره التفات وخصوصا سوأه‌یه
نظر سزا دکلدر (وعبد الله بن زید الانصاری که ابتدا ملکدن اذانی
اشیدن صحابیدر رضی الله عنه انتقال نبویدن صکره برکون کلوب
قبر منیفه اوزرنه دوشوب یارب بنی اعمی ایله زیرا بو چشم بکا جمال
حبیبی کورمک ایچون ایدی پس من بعد انی کورمین کوزی نیلرم
دیوجک اوراده حق تعالی دعاسنی مستجاب ایلیوب اول حالت ایله

قیـام ایدوب کندی (ودیمشلر درکه حیاء وجوه اوزرنه در حیـاء جنایتدر آدمك علیه السلام حالی کبیکه شجره منهیه دن اکل ایدوب اوزرندن لبـاسی منزوع اولیجق فرار ایلدی یزدنمی فرار ایدرسك یا آدم دنلد کده بل حیاء منـك دیو جواب ویردی وحیـاء کرمدر فخرعالمك صلی الله علیه وسلم حیاسی کبی نتکیم قرآنده کلور (ان ذلکم کان یؤذی النبی فیستحیی منکم) یعنی بعـد اکل الطعام خانهٔ رسولده مکث ایتمکوز انی بیحضور ایدر وسزی خانه دن اخراج ایتمکدن حیاء ایلر (والله لایستحیی من الحق) بو جهتدن (فاذا طعمتم فانتشروا) دیو انتشارله امر ایلدی و بوندن فهم اولندیکه جناب رسالت خلقك عیبنی یوزینه اورمز و بالطبع مکروه اولان نسنه دن تغـافل ایلردی (وحیاء حشمتدر که مهابتدن انقبـاض وسکوندر نتکیم حضرت علی رضی الله عنه حکم مذی ندر دیو جنـاب نبوته سؤالدن احتشام ایدوب سؤالی مقـداده احاله ایلدی وجه احتشام فاطمهٔ زهرانك رضی الله عنهـا تحت نکاح علی ده اولدوغیدر زیرا مذی اهلی ایله ملاعبـه و تقبیـلدن احلیله خارج اولان رطوبتدر (وحیاء استحقـار در حضرت موسی علیه السلامك حالی کبیکه مناجاتنده یارب بکا بعض حاجات ضروریه عارض اولور که حقـارتندن سکا عرض ایتمکدن حیا ایدرم دیدکده جنـاب رحمن ورحیم بیوردیکه یاموسی ملح عجین وعلف شاتکه وارنجه بندن طلب ایله واوتانمه زیرا خالق اسما یوزندن مخلوقك هرمرتبه سنه نزول ایدر وعیب اولماز واکرملوك بو ارتباطی بلیدی انلردخی رعایا ایله بو معـامله یی ایدردی ولکن ادرا که سر خلافت لازمدر خلافت ایسه انبیا واولیاده اولور (وحیاء انعـامدر حیاء باری تعالی کبیکه یوم قیامتده عبد صراطی عبور ایتدکدنصکره یدینه برمهرلو کاغد ویروب درونده یازلمشکه فعلت وفعلت ولکن علی ملاء الناس شرمسار اولمیه سن دیو ذنوبکی اظهـار وعیوبکی کشف ایتمدم یوری مغفرت ایتـدم دیه (والحمدلله علی انعامه وافضاله وعلی انواع کرمه ونواله) مرویدرکه حضرت آدم علیـه السلام

عقل وحيا وايمان عرض اولندقده آدم عقلی قبول ايدیجك ايمان وحيا دخی عقله تابع اولديلر پس بی عقل اولان كيمسه نك يعنی احمقك حيا وايمانی اولماز شول جهتدنكه عقل علمك آلتيدر چونكه واسطه بولنميه موسوط اليه دخی وجود بولماز وعلم ومعرفت اولميجق حيادن حاصل اولور بو معنادندر كه خارجده مكان حيا بصر وداخلده بصيرتدر انكيچون اعماده حيا اولماز چونكه بصيرت مفتوحه اوله بصر دخی اكا تابع اولور واعمی اولدیغی صورتده دخی بصيرتك انكشافی انی من كل الوجوه حيايه حمل ايدر زيرا كامل اولان انسانه غائب وحاضر وحجاب وكشف وعمی وابصار برابردر (فليكن عقلك من العقل الاول حتی يكون علمك من الفيض الاقدس المعول ويكون جميع الخلق عندك حقيقة دون مؤول

الحادي والعشرون

حادي بالاده حادی عشرده مبيندر واحد واحد وحد تدن مشتقدر انفراد معناسنه احد اصلنده وحد در كه صفت مشبهه در وحيد ومنفرد معناسنه علی خلاف القياس واوی همزه يه قلب اولنمشدر تبنقده احد شايعدر احد وعشرون كبی واحد دكل ولكن معناسی جعل وتصيير كه برنجی ديمكدر واحددن اخذ اولنوب بعد القلب حادی دنلمشدر* قال سفيان بن عبد الله *الثقفی رضی الله عنه سفيان تثليث سين ايله سنی دندر سعی وزنی اوزرينه صاورمق معناسنه كه عجم دامیدن ايله تعبير ايدر (وسفيانی ديدكلری كه زمان مهدی ده ظهور ايدوب شامده قتل اولنسه كركدر بنی سفياندن بر كيمسه در وجه تزدر كه هرانده سفيانه ديدكلری قريه يه منسوب اوله (ثقفی حركت ايله ثقيفه منسوبدر ثقيف امير وزنی اوزرينه هوازندن ابو قبيله دركه اسمی قسی بن منبه بن بكر بن هوازندر سفيان مذكور حضرت عمرك رضی الله عنه ايام خلافتنده طائف اوزرينه عاملی ايدی (عامل انواع زكاتی جمع وتحصيله سعی ايدن كيمسه در قال الله تعالى (والعاملين عليها) عاشر طريق اوزرينه منصوب وموكل اولان

كيمسه

كيمسه دركه مسلمدن ربع عشر اخذ ايدركه اول سنه نك زكاتى يرينه
محسوب اولور وذميدن نصف عشر وحربيدن تمام عشر آلور
اكر مال‌لرى نصابه بالغ اولورسه والا فلا (وشول عشاركه باجدار
معناسنه‌در انلك حقنده حديثده كلور (لايدخل الجنة صاحب مكس)
يعنى اهل سوقدن وطريقه مرور ايدن كيمسه لرك متاعندن باج المق
فعل جاهليتدركه شرعا منهيدر نتكيم بو اعصارده شايعدر زيرا
اهل عرفك زياده طغيانى واردر شويله كه كرك دبو اخذ ايتدكلرى زكاة
واجب اولان مرتبه نك ضعفى در وسنة واحده ده هر مرور واقع اولان
اسكله‌لردن دخى تهى كچوره‌رلر مع هذا حديثده كلور (لاثناء فى الصدقة)
يعنى بوسنه ده ايكى كره زكاة ويرمك والمق مشروع دكلدر و بو مقوله
عنفله اخذ اولنان اموالك بدل زكاة اولدوغنده شبهه واردر ديو
بعض فقهاء اعادهٔ زكاة ايله فتوى ويرديلر زيرا مال مأخوذ موضع
زكاته وضع اولنميجق زكاته كچمز* قلت يارسول الله* رسول الله
جناب نبوتك القاب مشرفه سندندر نبى الله وامثالى كبى پس اسملرى ايله
ذكر ايتمك (لاتجعلوا دعاء الرسول بينكم كدعاء بعضكم بعضا) نصى ايله
منهيدر و بعض جهلهٔ اعرابك يا محمد ديو ندا وخطاب ايتدكلرى
مقام تعظيمده قدملرى اولمديغندن وامر الهى يى بلمد كلرندندر
نتكيم بو بابه متعلق برمقدار بيان حديث ثانيده مرور ايتمشدر
وآى اول تابعه كه متبوعنى تعظيمده قاصر اوله خصوصا كه متبوعى
معلم دين ولاسيما شارع اعظم اوله* قل لى فى الاسلام قولا* قل لى ده
لام تبليغ ايچوندر قلت له بلغت اليه ديمكدر وقل لى فى الاسلام
قولا اوصنى فى باب الدين ديمكدر نتكيم كلام على ده كرم الله
وجهه كلور (قلت يارسول الله اوصنى فقال قل ربى ثم استقم قال
قلت ربى الله وما توفيقى الا بالله عليه توكلت واليه انيب فقال ليهنك
العلم اباالحسن) پس فى الاسلام امور دنيويه دن احتراز در اكرچه
شان نبوت امور دنيويه ايله توصيه دكلدر ولكن سائلك كمال حرصى
و دينده اخلاصى اولمغله اسلامله تقييد ايتدى (معناى كلام بودركه

یارسول الله باب دینده بکا بر قول وافی وکلام کافی سویله و برامر مفید جامع توصیه وتبلیغ ایله که آنکله منتفع اولایم وانی کندیمه سرمایهٔ سعادت بلهیم *لا اسأل عنه احدا غیرك* بعض روایاتده احدا بعدك واقع اولمشدر یعنی اول معنادن سندن غیری هیچ برکیمسه یه و یاسکا سؤالدن صکره بر فرده دخی سؤاله محتاج اولمیایم مقصودی جناب نبوتی کماله بیان وکلامنك جامعیتی عبارتدر یعنی خصوص دینده سنك بکا کلامك هر وجهله حسب حال ولفظك انفع الالفاظ ومقالك اجمع المقالدر * قال صلی الله علیه وسلم فی جواب سؤاله قل آمنت بالله * ایمان اجمالی کلمهٔ شهادتك مفهومی وایمان تفصیلی آمنت بالله وملائکته الخ جمله سنك مضمونیدر وکلمهٔ شهادت شعب ایمانده درج اولندیغی لفظی حسبیله والا بحسب المعنی اساس الکل در و بو تفصیلك فروع کثیره سی واردرکه ایمان زیاده ونقصان قبول ایدر دیدکلری اکا دائردر والا ایمان فطری که مؤمن انك اوزرینه مقبوض اولور زیاده ونقصان قبول ایتمز وایمان کرچه مرتبهٔ غیبدر ولکن عدم رؤیه شهادت حدنه ایرمدکجه معتبر دکلدر علامتی بودرکه نفس عالمه اندن یعنی مؤمندن امان ساری اوله شویله که وجودنده ومالنده ومتعلقاتنده هرکس امن اوزره اوله نتکیم مؤمن لفظنك مؤداسی بودر و بوندن فهم اولنورکه ایمان هرچند مکارم اخلاقی مستلزم اولسه دخی مکارمك هر بری جبلی دکلدر بلکه نیجه سی کسبه منوطدر والا افعل لاتفعل دیو امر ونهی وارد اولمازدی وکاه اولورکه مکارم یعنی غیره متعلق اولان اخلاق حسنه بلاایمان دخی اولور وانك هر دارده صاحبنه ثمره سی واردر نتکیم ابوطالب حقنده واقع اولمشدر و بومقامه متعلق بعض کلمات مفیده بالاده مدر (و بوتقریردن مأخوذ اولدیکه الله تعالی یه ورسول الله ه وکتوردیکی نسنه یه اجمالا وتفصیلا ایمان لازمدر کرك بعض متعلقات ایمان کندنه واصل اولسون وکرك اولمسون زیرا فی نفس الامر ثبوتی کافیدر (وایمان اولا توحید تقلیدی وثانیا برهان عقلی وثالثا توحید عیانیدرکه هر فعل ووصف وذات

فی الحقیقه حقك اولدیغنی مشاهده در (واسلام ایمانك قشری کبیدرکه انقیاد فرعیدر وکذلك درجات ایمانك اولی توبه در اندن الله تعالینك قابل التوبه اولدیغنی تصدیق وافعال عباد اوزرینه دائما مطلع اولدیغنی مراقبه در و بو صفت اوزرینه اولان کیمسه بردخی امر مکرو هدن نهی ایتسه هرنقدر اول مکروهی ایشلمکه رغبتی اولسه دخی دوستنك اطلاعندن المچکوب ایشلمز (پس حق علیم نهی ایدوب مطلع اولدیغی نسنه یی نیجه ایشلر و بعده درجات ایماندن بری دخی صفت اخلاصله عمل صالح اوزرینه ثباتدرکه اکا انابت دیرلر انکیچون بو وجهله تحقیق توبه ایتمین کیمسه منیب الی الله اولمز ایشته شیخ الندن توبه وانابت بونه اولورو الا بحردقیل وقالدر و بعده اعمال صالحه نردبانی ایله درجات عالیه یه ترقیدرکه مراتب مشاهده در نتکیم حدیثده کلور (من عمل بما علم ورثه الله علم مالم یعلم) یعنی علم شرعی ایله عامل اولان علم حقیقی یه واصل اولور که علم لدنی دیدکلریدر واصل السعادات ایمان وعلو درجات عملندر وعلم وایمانی جامع اولان کیمسه اقصای درجاته بالغدر پس معارف الهیه ومشاهدهٔ حقیقیه ایمان وعمل صالح وتقوی وسلوك اوزرینه مبنیدر والا معتبر دکلدر وکذلك سالك قول وفعلنی مشاهده می علتی ایله ایتمیه بلکه رسول الله صلی الله علیه وسلم قول وفعلنه متابعت ایلیه وهرحالنی ایمان اوزرینه بنا قله الحاصل ایمانله عیان اراسنده مواخات ایده فاعلم ذلك (بعد ذا آمنت بالله دیمکله آمرده تلقین ذکر واردرکه اندن مقصود عموما شرائعی تعلیمدر زیرا دورسنیله کدیدی بیك سنه در مرتبهٔ توحیددرکه لا اله الا الله در و بیك سنه دخی مرتبهٔ محمد رسول الله در پس بو ایکی کلمه جمیع شرائعی جامع اولمش اولور انکیچون اهل توحید حقانی جاهل اولماز بلکه شرایع مقرره یه عالم اولور زیرا علم بالله بو علم اوزرینه مبنیدر (وکذلك الباس خرقه که بین الصوفیه شایعدر اخلاق حمیده وحقائق اسمائی الباس صورتیدر وقلنسوه دخی بویله درکه تاج دیدکلریدر پس قلنسوه تاج اولیجق خرقه دخی معناده خلعت شاهی اولوب صوفینك صورتده درویش ومعناده سلطان

اولديغى ظاهر اولور نتكيم بعض آثارده كلور (هم الملوك تحت الاطمار) والباس خرقه اصلنده جناب رسالتدن صلى الله عليه وسلم متواتردر زيرا نصارى نجران ايله مادهٔ ابتهالده نتكيم كلور (ثم نبتهل فنجعل لعنة الله على الكاذبين) آل عبايى يعنى امام على وحضرت فاطمه وامام حسن وامام حسين رضى الله عنهم برسياه عبادن خرقه ايچنه آلوب انلرى ستر ايتمشدى وحديث قدسيده كلور (ما وسعنى ارضى ولا سمائى ولكن وسعنى قلب عبدى) يعنى قلب حقائق اشيايى واسمايى مشتمل واسما دخى حقك لباسى كبيدر اشته انسان كاملك رداء الكبرياء اولديغنك سرى بودر قال الله تعالى (ولباس التقوى ذلك خير) فافهم جدا چونكه فخر عالم امام على يه اول خرقهٔ سياهى الباس ايلدى تا كه نوردآنده ظلمتكونى مشاهده ايليه وبلكه ظل حقيقى يى مطالعه قله على دخى كرچه كميل بن زيادى محرم راز ايدندى ولكن فى الحقيقه خرقه يى حسن بصرى يه الباس ايتدى كركسن ظاهرده طوت وكرك باطنده زيرا محدثلر حسنك امام علىدن سماعنى وانكله صحبتنى انكار ايتمشلردر ولكن صوفيه نك نظرى عالم معناده اولان معاملاته دخى شاملدر نتكيم منصور حلاجك روحى يوز اللى سنه دن صكره شيخ عطاره تجلى ايلدى وصاحب القصيدة البردية شيخ محمد بوصيرى يه عالم معناده بردهٔ نبويه الباس اولنوب مرض فلجدن انكله خلاص اولدى (والى هذا الآن ختم الاوليا يوزندن ارباب استعداده انفاس رحمانيه واصل اولمقده در (والحمد لله تعالى من لم يذق من هذه المائدة لم يعرفه والمرء لا يزال عدوا لما جهل وهو المرء الرسمى التقليدى (وتلقين ذكر والباس خرقه نك تمامندن بورادهٔ برنكتهٔ جليله دخى قالديكه جناب نبوتك امام على نك عمامه سنى بند ايدوب طرفنى وراء ظهره ارخا ايتمكلريدركه طيلسان ديدكلريدركه عمامه نك زيادهسيدر وسرى بودركه انك صاحبى هرنيه نظر ويامس ايتسه نمووز يادهلك بولور نتكيم عمل مذكوردن صكره امام على بركف يعنى براوج صو ايله آبدست الورلردى وبرچوب پاره يعنى برقارش چبوق

نقدر

تقدیرمرادایدرلرینه اولقدر اوزانوردی وعلی هذا اشته طیلسان اهل
توحیدك ظاهری قصیر و باطنی طویلدر وطیلسان اهل انکار ایسه
بالعکسدر یعنی ظاهری طویل و باطنی قصیردر زیرا بی روح و بی برکتدر
کل ایمدی تقلیدی قو تحقیق یولنه کت ومحققه تشبه وانلك اخلاقیله
تخلق ایت * ثم استقم * ثم اصلنده تراخی زمان ایچون اولمغله بعض علماء
رسوم اکا حمل ایدوب معناده دیمشلردرکه آمنت بالله دیدکدن صکره
اقرار ومقتضیاتی اوزرینه ثابت اول شویله که قدمك قلبا وقالبا
طریق عبودیتدن بصفة الدوام الی وقت الوفاة زائل و متخطی اولمسون
بس بونده کل عبادات وجمله اعتقادات داخل اولور وکفار فروع
اسلامله مخاطب اولمق لازم کلمز زیرا اعمال ایماندن متأخردر فرعك
اصلندن تأخری کبی وبو معنی کرچه ظاهر مذهبدر ولکن باطن
مذهبه مخالفدر زیرا علماء ظاهردن بر فرقه و جمیع علماء حقائق کفارك
فروعله مخاطب اولمالرینه ذاهب اولمشلردر بو جهتدن اولی اولان ثم بی
تراخی رتبی ایچون استعاره ایتمکدر زیرا عند العرب بو معنی دخی شایعدر
ورتبه نك معناسی بودرکه استقامت نهایت حال و مقصود بالذات
اولمغله مبدأدن یعنی اقرار مجرددن اعلادر بس ایمان اوزرینه استقامت
لازمدر الحاصل استقامت منهج مستقیمه لزوم والی آخر الحال
اولکی حال اوزرینه دوامدر بوراده ندرکه دیرلر برنسنه نك بالکز وجودن
استمه بلکه وجودندن صکره بقاسن دخی طلب ایله (نظر ایله که
کونشه نورله طلوعندن صکره کسوف واقع اولسه اختلاف عالم حاصل
اولور واول کون شمسله انتفاع اولنمایوب کون کیجه مثابه سنده قالور
وبوندن اخذ اولندیکه بوراده استقامتدن مراد استقامت مطلقه
دکلدرکه سوره هودده کلور (ما من دابة الا هو آخذ بناصیتها ان ربی
علی صراط مستقیم) زیرا بو استقامتده جمله خلق مشترك اولمغله
سعادت متعینه یوقدرکه بوراده ضلالت عین هدایتدر بلکه مقصود
استقامت مقیده درکه الله تعالی سنك امر اوزرینه الزام ایلدوکی شرائع
حقه در و بزم شریعتمز جمله یی جامعدر (واستقامت اعتدال واندن

ثباتدر نتکیم آنقدارمز اولندی و بوحالت اعتدالیهٔ حقده وانك اوزرینه ثبات زیاده عسیر اولمغله جناب نبوت بیوردیکه (شیبتنی هود واخواتها) زیراسورهٔ هودده (فاستقم کما امرت) وارد اولمشدر و بورادهٔ کما امرت خطابندن مفهومدرکه حقیقت استقامت رسول اللهه مخصوصدرکه انکله مخاطب اولان اودر انکیچون امته خطاب ایدوب بیوررر (استقیموا ولن تحصوا اوولن تطیقوا) یعنی ای اصحاب وامت استقامت ایدیکوز اگرچه نهایت وحقیقته ایرمکه هرکسك کوجی یتمز زیرا انسان نشاءٔسی وقوای ظاهره و باطنه سی جهتندن صفات واخلاق طبیعیه وروحانیه یی مشتملدرکه هر برینك طرف افراط وتفریطی واردرکه واجب اولان معرفت وسط وانك اوزرینه بقادر بین البخل والاسراف وسط کبی (و بعض صحابه ترهب وصیام دهر وقیام لیلده استشاره ایدوب جناب نبوت دخی اول حالتدن انی زجر ایتدکدنصکره بیوردی (ان لنفسك علیك حقا ولزوجك علیك حقا ولربك علیك حقا فصم وافطر وقم ونم) ومرویدرکه رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرت عمری رضی الله عنه صلاة تهجدده رفع صوتله قرائت ایدر کوردکده سبب جهردن سؤال ایدیجك (اوقظ الوسنان واطرد الشیطان) دیو جوابه ویردکده جناب نبوت بیوردی که (اخفض من صوتك قلیلا) وحضرت ابی بکر رضی الله عنه خفض صوتله اوقور کوردکده انك دخی سببندن سؤال ایدیجك (قد اسمعت من ناجیت) دیو جواب ویردکده جناب رسالت بیوردیکه (ارفع من صوتك قلیلا) یعنی ایکسنی دخی صفت اعتداله ارشاد ایلدی وشجاعت که بین التهور والجبن صفت متوسطدر و بلاغت که بین الایجاز المجحف والاطناب المفرط حالت معتدله در وسائر احوال دخی اکا قیاس اولنه و شریعت محمدیه هر ترغیب وترهیب و حال وحکم وصفت وخلقده میزان اعتدالك بیانه تکفل ایتمشدر حتی مذمومه ایچون دخی مصارف تعیین ایلمشدرکه اول مصارفده استعمال اولنسه محموده اولور منع لله و بغض لله کبی نورادن بعض عرفاء دیمشلردرکه (بیت) خوی بد در حلال دان کرنجدا

كسندرا (ورنكشد حرام دان شير حلال مادری) يعنی اكر پدر كك قانی يعنی انی قتل ايتمك سنی حقه جذب ايدوب سبب وصولك اولورسه انی حلال بيل تشكيم صدر اولده حربده ولد مؤمن والد كافره قليج چكردی وا كرسنی حقه چكميوب حقدن انقطاعكه باعث اولورسه مادركك شير حلالنی حرام بيل ومص ايتمه تشكيم نيجه لر بدااخلاق اولان زنانه اولادن امزرتمملردر تاكه (الرضاع يغير الطباع) موجبنجه تغيرطبع واقع اولميه (بعدذا بعض روايتده حديث سفيانده زياده واردر كه (قلت يارسول الله ما اخوف ما يخاف علی قال هذا فاخذ بلسان نفسه يعنی بنم اوزريمه زياده خوف اولنور نه درديدكده جناب نبوت دخی كندی لسانلرن طوتوب شودر ديو لسانلرنه اشارت ايتديلر وقبض لسان وكفله رمز ايتديلركه عالم اولان كمسه علمی ايله ايتدی كندی عمل ايدوب بعده سائرلره تعليم ايتمك لازمدر والا مذموم ومنهيدر تشكيم قرآنده مواقع متعدده ده واقعدر

* الثانی والعشرون *

*قال جابر بن عبدالله الانصاری رضی الله عنهما * جابر جبردندر اصلاح معناسنه تشكيم كلام امام علی ده كرم الله وجهه كلور (يا جابر كل كسير ومسهل كل عسير) ای يا مصلح ديمكدر جابر كثرت روايتله مشهور اولان التی عدد اصحابدندر كه انلر بونلردر ابوهريره وابن عباس وابن عمر وعايشه وجابر وانس رضی الله عنهم ا جابرك جمله مرويانی بيك بشيوز قرق حديثدر پدری عبدالله غزوه احدده شهيد اولوب الله تعالی انكله كفاحا مكالمه وجزيل احسانيله تكريم ايتدكدنصكره دخی برمرادك وارميدر يا عبدالله بيورد دقده اولدخی براى غزا دنيايه عودتنی عرض ايديجك حكمتدن خارج اولمغله حالی اوزرينه ترك ايلدی (انصاری ضمله جابرك نسبتی دركه نصيرك جمعيدر شريف واشراف كبی انصار غلبه اسميت ايله انصار نبويه يه علم كبی اولمغله مفرد حكمنده قلنوب نسبت اولندی قرا ئضی كبی (انصار اصلنده يمندن برطائفه در تشكيم انلره اشارت ايدوب حديث شريفده كلور

(انی لاجد نفس الرحمن من قبل الیمن) نفس حرکتله تنفس‌دندر که
الله تعالی حضرات انصارله جناب نبوتدن کرب اعدایی تنفیس ایتدی
والا الله تعالی نفسدن یعنی جسم متنفسدن خارج اولان هوادن منزه
وعالیدر * ان رجلا * مراد غزوهٔ احدده استشهاد اولنان نعمان
بن قوقل درفاقین ایله فوعل وزنی اوزرینه دیمشلردر که نکرات
اوننسنه درکه شیٔ وموجود ومحدث وجسم ونامی وحیوان وانسان
و بالغ وذکر ورجل درکه انکر النکرات شیٔ در * سأل رسول الله صلی الله
علیه وسلم فقال * فاء تفسیریه درکه سؤالی بیاندر وتصلیه یه متعلق
اولان بعض لطائف سبق ایتمشدر واصل تصلیه آیت ایله وکیفیتی
حدیثله متبین اولمشدر انواعی بسیاردر والی یوم القیام افزون اولمقده در
* ارایت * اخبرنی معناسنه درکه سبب اخبار اولان علم نفس اخباردن
مجاز واخبارک سبب قریبی در پس استفهام مجازا امر معنا سنه اولور
زیرا ایکیسنده دخی معنای طلب واردر واگر رؤیت قلبیه اولمایوب ابصار
ومشاهده معناسنه اولورسه مشاهده واحساس علمه وعلم دخی اخباره
سبب اولور بوصورتده مشاهده اخبارک سبب بعیدیدر * اذا صلیت
المکتوبات * اذا ظرفده حقیقتدر ولکن شرطک استعمالی کبی استعمال
اولنور یعنی معنای ظرف ساقط دکل ایکن ینه شرط کبی مستعملدر
مثلا اذا قمت قمت دنلسه اقوم وقت قیامک دیمک اولوب سنک قیامک
انک قیامنه تعلیق اولنمغله جزایی شرطه تعلیق کبی اولور نتکیم بورادہ
دخول جنت اوصاف مذکوره یه معلق کیدر مکتوباتدن مراد
الله تعالینک کتابت وایجاب ایتدوکی صلوات مفرضه درکه بشدر
پس دیمک اولورکه بش وقتده تعیین الهی اولان نمازلری ادا ایتدوکم زمان
یعنی اکر وجوده کتورر رسم وشروط وقیود یله قیلوب بتورر رسم
واشاغیده کلان جمله لردخی بو اسلوب اوزرینه در * وصمت رمضان *
مراد شهر رمضاندر که مجموعی ایام معدوده یه علمدر نتکیم قرآنده کلور
(شهر رمضان الذی انزل فیه القرآن) وشهر لفظی مطوی اولسه
دخی نتکیم بعض احادیثده وارد اولمشدر ینه مقصود در تفصیلی

بالاده

بالاده در (وصلاتده شروط اولدیغی کبی صومده دخی وار در حتی
صائم ایله بر کیمسه مشاتمه و بلکه مقاتله ایتسه دخی انا صائم دیو دفع ایده
و لساننه ناسزا سوز کتورمیه زیرا صوم حق تعالی نکدر پس
انی ابطالدن زیاده حذر ایتملودر * واحللت الحلال *
همزهٔ افعال تعدیه ایچوندر احلال حلال ایتمک وخلافنه قائل
اولوب الله تعالینک حکمنه تابع ومنقاد اولمق زیرا حلالی حلال
ایتمک صفت الهیه در وشان عبد قبول و تسلیم در وحلال جملهٔ
انواعه شاملدر مطعومات ومشروبات وملبوسات ومنکوحات
کبی کرک تفاصیلنه علمی اولسون وکرک اولمسون ولکن حلالی حلال
اعتقاد ایتمکدن جملهسنی اکتساب لازم کلمز بلکه عبد مطعوماتده
اکل طیباتله مأموردر نتکیم مرور ایتدی وسائرده دخی مقتضای ورع
وتقوی نه ایسه انکله عمل ایتمک اقوادر * وحرمت الحرام * حرمت ده
تضعیف تعدیه ایچوندر تحریم حرام قلمق وحرمتنه قائل اولوب
اوخصوصده معاندهٔ حق ایتمکدر پس تحریمده تفسیق کبی معنای
نسبت واردر و برنسنه نك حرمته نسبت ایتمك اعتقاده اولور وکذلك
نهیی اعتقاددن جمیع انواعندن اجتناب لازمدر پس اجتناب حرام
اکتساب حلال کبی دکلدر فاعرف (بوراده صیغهٔ تفعیلی اختیار ایتدی
مع هذا احرمت الحرام دیمك دخی صحیحدر زیرا احرامك تحریم کبی
شیوعی یوقدر و بردخی جانب تحریمده تشدید اولی وابلغدر وتحلیل
وتحریم اوزرینه اقتصار ایدوب شبهه یی طی ایتدی زیرا شبهه
معارضهٔ دلیلین اولور زمان نبوتده معارضه مدفوعدر زیرا شارع
حلال المشکلات در * ولم ازد علی ذلك شیئا * ازد فتح همزه ایله
نفس متکلم وجده در زاد لازم ومتعدی کلور بوراده متعدیدر که
شیئا اکا مفعولدر ولغتده ازاد یوقدر یقال زاد الله خیرا وزیده
فزاد وازداد وزدته فیعدی الی مفعول ومفعولین (ذلك امور اربعه یه
اشارتدر مذکور اعتبار ایله (وعلماء نحو دیمشلردر که کاه اولور که اسم
اشارت مفرد مثنی ومجموعده دخی استعمال اولنور پس اولئك کبی

اولوب تأویله حاجت قالماز یعنی مذکور اولان درت نسنه اوزرینه
زیاده ایتمسم وعبادادندن سائردن انلره ضم ایلمسم وهمان بو مرتبه ایله
اکتفا قلسم دیمکدر ولکن اوزرینه واجب ایکن ترک ایتمک معناسنه
دکلدر زیرا ترک واجبده آثم اولدیغی معلومدر بلکه حج وزکاة وامثالنک
اول بو وقتده کندی اوزرینه عدم فرضیتلرندندر (وکلمه توحیدی طی
ایتدیکی کال ظهورندندر زیرا اساس الکلدر و بردخی اعمال ایماندن
اولدیغی اعتقاد ایلدیکی تنکیم امام شافعی ذاهب اولمشدر (الحاصل
سائل مذکور کندی اوزرینه فرض اولان مرتبه‌یی ذکر ایتدیکه
صلاة وصوم وتحلیل وتحریمدر وماعداسنی طی ایلدی وجناب
نبوتک بووجهله حالنه اطلاعی اولدیغندن نعم دیو جواب و بردی
اکر عصیانی اولایدی غیری وجهله جواب ویررلردی خصوصا که
بالکز توحید دخول جنته کافیدر زیرا سائر اعمال درجات ایچوندر
(پس سؤال مطلق دخول جنته دائر اولمغله جواب اکا مطابق کلدی
* ادخل الجنة * حرف استفهام محذوفدر االدخل الجنة دیمکدر
ایکی همزه ایله یعنی اوصاف اربعه ایله قائم اولیجق جنته داخل اولورمیم
دیمکدر جنت دار الثوابدر مادهٔ ترکیبنده معنای ستر اولمغله بعض عرفاء
وجه تسمیه ده دیمشلردر که جنت حقله عبد اراسنده پرده در زیرا
محل شهوات نفسدر چونکه عبد شهواتدن غائب اوله حق حاضر
بولور پس هر کسک شمسنه غمامه بونه کندیدر * قال نعم * یعنی
رسول الله صلی الله علیه وسلم بو مرتبه ایله جنته داخل اولورسن
دیو جواب بیوردی (نعم حرف کذا ایله جواب واجبده یعنی استفهام
واجبک مدخولنی اثباتده استعمال اولنور قال الله تعالی (فهل وجدتم
ما وعدر بکم حقا قالوا نعم) ای وجدنا ما وعدنا ربنا حقا (بلی کلمه سی
ایسه نفیده مستعملدر قال الله تعالی (الست بربکم قالوا بلی) ای انت
ربنا ولو قالوا نعم کفروا اذ المعنی حینئذ لست انت ربنا (سؤال اولنورسه که
ظاهر حدیثدن فهم اولنور که اعمال صالحه دخول جنتی ایجاب ایلیه
زیرا حکمی وصفه یعنی مشتقه تعلیق ایتمک علیتنی مشعردر مع هذا

دخول

دخول جنت احادیثده واردا اولدیغی اوزره فضل ورحمت حقله در
جواب بودر که کرچه عمل موجب دکلدر بلکه وسیلهٔ درجاتدر اما
فضل ورحمته طریقدر بو جهتدن خواص ناس ذیل فضل ورحمته
تمسك ایتدیلر زیرا فی الحقیقه وسیلهٔ فضل اولان دخی فضل الهیدر
انکیچون کرچه اعمال صالحه ده اجتهاد ایدرلر ولکن تعلق ایتمزلر
بلکه ما فضلیبا نیم دیرلر والحمد لله المنة لله تعالی

* الثالث والعشرون *

* الطهور شطر الایمان * طهور فتحله مشترکدر مصدر یعنی فعل ایله
اسم بیننده اکر مصدر اولورسه توضؤ دیمکدر که آبدست آلمقدر واکر
اسم اولورسه مایتطهر به دیمکدر که آب وضودر فطور فتح فائله
مایفطر به وسحور مایتسحر به معناسنه اولدیغی کبی اشته روات
احادیث جمیعا مصدرله اسمك مبانی حرکتده فرق ایتمشلردر وصاحب
القاموس دخی بونك اوزرینه جاریدر (وبعضیلر دیدیلر که افصح
اولان ضمله مصدر وفتحله اسم اولمقدر وقبول وواوغ که فتحله
مصدرلر درشذوذ اوزرینه در بوراده طهورله مراد معنای
مصدردر که وضودر ضمله نتکیم بعض روایاتده الوضوء شطر الایمان
واقع اولمشدر وبو روایتده دلالت واردر که طهور ضمله درزیرا نظیری
مضمومدر ومراد بالکسر حدث اصغردر یوخسه اکبر انده داخل
دکلدر وحدیثده ذکر صلاة دخی آنی مشعردر زیرا مراد وضوء
شرعی وصلاة شرعیه در (شطر نصف الشیء معناسنه در وجزء
الشیءده دخی مستعملدر نتکیم حدیث معراجده کلور (فوضع
شطرها ای بعضها بوراده مراد معنای اولدر سری بودر که ایمانك
صورتی وایکی صفتی وهر صفتك ایکی حکمی واردر وصورت ایمانك
صفتلری اقرار باللسان وعمل بالارکان در وایمانك ایکی شرط معنویسی
واردر که صحت اقرار وعمل اکا موقوفدر وانك بری نیت وبری اخلاصدر
زیرا انقیاد محقق ومؤمن ومنافقك تمیزی بو ایکی نسنه ایله حاصلدر
وبو ایکی شرطك ایکی حکمی واردر که بری زمانی دراوقات خمسهٔ

صلوات ومومسم صوم وحج وامثالی کبی و بری مکانی دراستقبال قبله
وکنائس مصوره ومواضع نجسه وامثالنده اجتناب صلاتك وجوبی کبی
پس وضونك شطر ایمان اولدیغی صورت ایمان حسبیله در زیرا
من وجه عمل ومن وجه شرطدر بورادندوکه امام شافعی عمل اولماسنه
ناظر اولوب نیت فرض وامام اعظم شرط اولدوغنه بناء نیت سنتدر
دیمشدر (الحاصل صورت ایمان اقرار وعملدن عبارت اولیجق وضوء
عمل بابندن اولمغله نصف ایمان اولدی و بونکله مندفع اولدی شول
تعارض که حدیثده کلور (الصبر نصف الایمان) زیرا صبرك نصف
اولدیغی حقیقت ایمانه کوره در بوایسه وضونك صورت ایمانك
نصفی اولدیغنی منافی دکلدر وصوم انواع صبردن اولمغله ربع الایمان
دنلمشدر و بروجه دخی بودرکه ایماندن مقصود ماسوادن ادبار
وانفصال وحقه اقبال واتصالدر وضوء ایسه انفصاله دلالت ایدر
صلاة اتصاله دلالت ایتدوکی کبی بورادندرکه دیرلر خطوتان وقد وصلت
(و بعض اهل ظاهر دیدیلرکه ایمان شرکدن طهارت باطن وطهور
نجسدن طهارت ظاهردر (وفیه نظر زیرا اکر مرادی وضوء معناسنه
اولان طهارت ایسه غسل اندن ابلغدر و بنه دیدیلرکه ایمان کاملك
نصفی نفسی اخلاق ردیه دن تزکیه ونصف آخری فضائل ایله
تحلیه در وفیه نظر زیرا ایمان کامل اعتبارلری بعض مذاهبه کوره در
(و بنه دیدیلرکه معنای شطریت بودرکه اجر وضوء نصف
اجر ایمان کبیدرکه مضاعفدر (وفیه نظر زیرا مضاعفه یه اعتبار
اولنسه صوم جمله یه غالبدر انکیچون (الصوم لی وانا اجزی به) دنلدی
و بردخی ایمان جمیع اعمالك صحتنه شرطدر و وضوء دخی اعمالده
داخلدر (پس بلا ایمان وضویه اعتبار اولمیجق وضوء انك نصفی
مرتبه سنه نوجهله بالغ اولور (و بنه دیدیلرکه بوراده ایماندن مراد
صلاتدر کما قال الله تعالی (وما کان الله لیضیع ایمانکم) ای صلاتکم
چونکه صحت صلاة استجماع شرائط وارکانله در پس اقوای شرائط
اولان طهارت شطر کبی قلندی شطر ایسه نصف حقیقی اولمق

لازم کلمز وفیه نظر زیرا آیت مذکوره ده ایمانك صلاة معناسنه کلدوکی
مختلف فیه‌در وسائر اقوال ضعیفه دخی بونلره قیاس اولنه * الحمد لله
ملاء المیزان * الحمد لله فاتحه اوقومق دکلدر تشکیم بعضیلر زعم ایتدیلر
بلکه الحمد لله قولی در یعنی حق تعالی یی وصف ثبوتی ایله مدح وثنادر
تشکیم کلمه کرکدر میزان آلت وزندر یعنی ترازو درکه انکله برنسنه‌نك
مقداری معلوم اولور قال الله تعالی (والوزن یومئذ الحق) مرویدر که
حضرت داود علیه السلام میزانی صورت اصلیه سی اوزرینه
مشاهده مراد ایتدکده اول وجهله عرض اولنیجق کمال سعت وعظم
هیبتنی کوروب مغشی علیه اولدی زیرا همان برکفه سی یالکز سبع
طبقاته واسع ایدی (ومیزانکلی کرچه بردر ولکن (ونضع الموازین
القسط لیوم القیمة) موجبنجه هرکسك حالنه کوره میزان مخصوصی
واردر اعمال ظاهره سی میزان محسوس واحوال باطنه سی میزان
معنوی ایله وزن اولنور زیرا نشأه آخره حشر جسمانی وروحانی یی
جامعدر بو سببدن لواء الحمدی امر معنوی اولمغه حمل ایدن خطا ایتدی
زیرا لواء صوری اولمغه دخی مانع یوقدر نظر ایله که عالم دنیا معقول
ومخیل ومحسوسك جمله سنی جامعدر عالم آخرت دخی بویله در
زیرا روح وجسد بری برینی مستلزمدر یعنی روح جسددن مفارقتدن
صکره انکله الفتی سببیله ینه انی مستعید در زیرا نهایت بدایت
صورتیله ظاهردر (ووزن اولان اعمالدر زیرا اعمال کرچه اعراضدر
فاما تجسد ایدر ارواح کبی ویاخود موزون اولان دفاتر اعمالدر تشکیم
حدیث سجلات اکا دالدر یعنی آخرتده برکیمسه‌نك طقسان طقوز
عدد سجل معصیتی کله که هر بری مد البصردر ومیزانه وضع اولنبه
بعده کوره لر که سمادن بری اوچوب بر بطاقه یعنی برمق قدر کاغد پاره
کلور که ایچنده کلمهٔ توحید یازلمشدر وسجلات مقابله سنده اولان
کفه یه وضع اولنوب جمله سی اوزرینه آغر کله وقائلنك نجاتنه سبب اوله
(وبعضیلر ینه‌ك میزانی اعمالی ایله پر اولوب بر تحمیده صغاجق قدر
محلی خالی قالدقده اوراسی بر تحمیده ایله پر قلنوب میزانی طوله وآچق

صدقه صدقدندر كسرله شدت معناسنه زيرا نفس انسان حب مال وشح اوزرينه مجبول اولدوغندن انفاق ايتمك اكا شديد كلور فرض اولان صدقه يه زكاة ونافله يه قرض ديرلر اداء فرضله حد بخلدن خارج اولور ونافله ايله درجات عاليه يه وصول بولور (وكاة اولور كه مالنده زكاتدن غيرى وجهله دخى حق ثابت اولور مثلا جيراننددن ويا اخوان مؤمنيندن برينى وعيالنى فقردن حد هلاكده كورسه انفاق ومواسات ايتمك اوزرنه واجب اولور (برهان رجحان وزنى اوزره اصلنده وضوح معناسنه در انكيچون حجت قاطعه يه برهان ديرلر زيرا مدعايه دلالتده وضوحى وار در الحاصل برهان اوكد الادله در كه ابدى صدق اقتضا ايدر نتكيم بعض دلالت وار دركه ابدى كذب اقتضا ايدر وبعضى صدقه اقرب وبعضى كذبه اقرب وبعضى نك ايكيسنده دخى دلالتى على السواء در پس ادله بو بشدن خارج دكلدر (بعدذا بوراده صدقه ايله مراد مطلقدر يوخسه بعضيلر ذاهب اولديغى اوزره زكاة دكلدر زيرا تقييد خلاف ظاهر در بس ديمكدركه صدقه مطلقا متصدقك وجود اخرتى ومجازاتى جزمنه برهاندر زيرا مال خواص طبيعيه ايله منصبغه اولان نفوسك محبوبيدر بو جهتدن بذل ماله اقدام ايتمز مادام كه ثمراتنى ومقابله سنده عوض بولاجغنى وياخود ضرر متوقعدن سلامتنى اعتقاد ايتميه نتكيم حديثده كلور (صدقة السر تطفئ غضب الرب) وينه كلور (اتقوا النار ولو بشق تمرة) وصدقه نك افضل زمانى انسان صحيح شحيح ايكن دركه اميد حيات وخشيت فقر ايده زيرا نفسك بو صورتده تسويلات وشيطانك تزييناتى چوقدر (وبركيمسه كنديسنك رزقى غيره وغيرك رزقى كنديسنه تجاوز ايتميه جكنه يقينى اولسه حرص وطمعدن خلاص اولور وباب توكلده ثبات بولور ولوح تقديره نظر قيلور وقلبنه اطمئنان كلور وبذل وانفاقده انتقاص رزق اولمديغنى بيلور * والصبر ضياء * صبر حبس النفس على مايكرهه معناسنه در (ضياء ونور لغتده بردر وبعضيلر ديديلر كه ضياء بحكم الوضع والاستعمال اقوادر انكيچون

ضیاء الشمس ونور القمر دیرلر (وعند الحکما ضیا بالذات اولان نوردر بوسببدن نور القمر مستفاد من الشمس دیرلر (وار باب حقیقت عندنده فرق بودرکه صبر حبس النفس عن الشکوی در بو ایسه نفسه الم و برد نسنه در الام نفسانیه ایسه قوای طبیعیه نك التهابنی سویندرر و تنویر باطنه سبب اولان قوای روحانیه یی تحریك ایدر انکیچون صبر مثمر ضیاء اولدیکه نورله ظلمتك امتزاجیدر صلاة ایسه بویله دکلدر بلکه سر محاذات سببیله نوردر وقمر نوردر دینلدی زیرا ذات قمرده شمسله امتزاج ایده جك نسنه یوقدرکه میانلرنده ناتج اولان نسنه یه ضیاء دنیله پس قمر نور وشمس ضیاء اولدی شول جهتدنکه شمس سراجه تشبیه اولندی سراج ایسه شجرهٔ مبارکه دن ممدوددرکه اندن جهات نفی اولنمشدر نتکیم کلور (لاشرقیة ولاغربیة) واول شجره اسما وصفات متقابله یی جامعه اولان حضرت ذاتدر وصبرده اولان تنور دخی قوای طبیعیه وصفات روحانیه میاننده واقع اولان امتزاجدن وغلبه وغلو یتدن متحصل وناتجدر و بوندن میان تورات وقرآننده فرق ظاهر اولدی زیرا توراته ضیا دینلدی شدائدایله ممتزج اولدیغندن اوتوری (وقرآنه نور دینلدی شدائددن خالی اولوب شبه مضله یی طرد ایتدیکیچون اکرچه ضیا دخی دینلدی ایچنده امور وحقائق کشف ایدر آیات اولدیغیچون (کل یوم هوفی شأن من یطع الرسول فقد اطاع الله) وامثالی کبی و بوتقریردن فهم اولندیکه نفس کلیه یه یاقوتهٔ حمراء دیدیلر زیرا نوریتی جسمه تعلق ظلمتیله ممتزجدر عقل مفارق ایسه بویله دکلدر انك ایچون اکا درهٔ بیضا دیدیلر وعقل اول قلم ونفس کلیه لوحدرکه ایکیسندن مرد وزن کبی نتائج کثیره ظهور ایتمشدر فافهم جدا (بعدذا صبر بلاده اولور بلا وجود المدر کرکسه صورت اسباب نعمده اولسون وشکر نعمتده اولور کرکسه صورت اسباب المده اولسون بو معنادن الم ولذت وجدانه راجعدر پس شولکه مبدأ قهر ولطفه واصلدر صورت المده لذت بولور انکیچون مقامی شکر اولور وشولکه اهل برزخدر صورت لذتده المدن خالی اولماز بناء علی هذا حالی شکر

اوله جق ایکن صبر اولو اشته بر دقیق معنادر همسان فهم ایده کوره
واوصافدن فانی اوله کور زیرا امور نسبیه عدمیه در وعدمدن وجود
حاصل اولماز بلکه وجود حقیقی یه نظر ایتملودر فاعلم ذلك * والقرآن
حجة لك اوعليك * قرآن برهان وزنی اوزره اصلنده مصدردر
قراءت معناسنه صکره کتاب محمدی یه علم کبی اولدی تورات موسی
وانجیل عیسی وزبور داود کبی علیهم السلام قرآن دینلدی که قرء جمع
معناسنه در زیرا جمیع علومك ثمراتنی وجملهٔ کتبك حقائقنی جامعدر
قال الله تعالی (وتفصيل كل شئ) حجت صحت دعوایه شاهد اولان
نسنه در که انکله احتجاج ایدن کیمسه خصمنه غالب اولور یعنی برکیمسه
قرآنه ایمان کتورب کلام الله در ومنزل من عند الله در وعلمی مظهردر
دیسه زیرا احوال خلقدن وانلرله اولان شؤن الهیه دن ترجمه در
وکذلك اوامر ونواهی یه منقاد وآدابیله تأدب واخلاقیله تخلق ایلسه
وتأویلاته متعلق اولان مواضعنی علم الهی یه ردو نظر قاصرینك نتیجه سی
اولان تأویلی ترك ایتسه بوصورتده قرآن حجة له اولوب نجات بولور والا
حجة علیه اولوب هلاك اولور (ودیمشلردر که قرآنی تلاوتله حفظ
ایتدیکی کبی عمل ایله دخی حفظ ایلیه زیرا برشخص بر آیتی حفظ ایدوب
صکره نسیان ایلسه یوم قیامتده اشد عذابله معذب اولدیغی کبی
بر آیتی حفظ ایدوب انکله عملی ترك ایتسه دخی حال بویله در (وقرآندن
کلمهٔ توحیدله ویا برغیری ذکرله ذاکر اولان ویاانی استماع ایدن کیمسه
هم ذکر وهم قراءت نیت ایلیه تا که ایکی وجهله مأمور اوله (وبرکیمسه
دنیاده بنفسه قراءتدن خلقه قراءته رقی اولسه حق انك لسانی ایله تالی
اولوب قراءتده منتهی اولدیغی آیتك حکمی اولان درجه یه نائل اوله
واکر جمیع آیاتی استیفا ایدرسه یعنی اخلاقیله متخلق اولور اعلا درجاته
مستولی اوله ووصف نبویده کلور (کان خلقه القرآن) چونکه
جناب نبوی اخلاق قرآنله تخلقده ذروهٔ علیایه صاعد اولمشدر لاجرم
اعلا الجنان اولان مقام وسیله اکا جایکاه اولمق اوزره منصوصدر
وبوندن فهم اولندیکه مقام جمعه کوره اولان تلاوتله مقام فرقده

اولان تلاوتك میاننده فرق واردر زیرا مقام جمعده اولان تلاوتده
مدلولات واخبار واحکامی ملاحظه یوقدر بلکه قرآنی من حیث
ماهو کلام الله تلاوتدر زیرا حقنده حاضر اولان کیمسنه عند الکون
بولسه دخی اکا کون یوقدر کرك جنت ونار وکرك غیری (ومقام فرقده
تلاوت بویله دکلدر بلکه الله تعالینك مدح وذم ایتدیکی نعوت وصفاتی
تدبر ایدوب ممدوحی اکتساب ومذمومی ترك لازمدر زیرا نزول قرآن
اکتساب واجتناب ایچوندر و بو مقامدندر که جناب رسالت صلی الله
علیه وسلم موارد قرآنده سؤال مغفرت وجنت واستعاذهٔ نار ایدرلردیکه
اکلیت دیدکلری بودر زیرا ربوبیتله مکابره اولماز بلکه مقام
عبودیتی تحقیق لازمدر کرکسه اکمل الاکامل اولسون (ومن ذهب
الی خلافه فعلیه کلامه) وحدیثده کلورکه قرآنك ظهر و بطن وحد
ومطلعی واردر ظهری نظمندن ذهنه سبق ایدن معنایدر و بطنی
مفهوم اوله لازم اولان لطائفدر (وحدی عقول وفهومك غایت
انتها کیدر ومطلعی میك ضمی وطانك تشدیدی ولامك فتحیله بونلرك
ماوراسنده علی سبیل الکشف حاصل اولان اسرار الهیه واشارات
ربانیه درکه اکابر اولیایه مخصوصدر که اکا نهایت یوقدر پس بوندن
(ان فی القرآن لشغلا) سری ظاهر اولدی زیرا هر کسك تلاوتی
مقدار فهم وکشفیدر وحدیثده کلور (من فسر القرآن برأیه فقد کفر)
بوراده رأیله تفسیر اودرکه نظمك محتملاتندن خارج اوله بر وجهله که
لغتده بولنمیه واهل لسان یاننده بلنمیه والا مقبولدر وتفسیر دیدی
زیرا کشفله اولان اسرار ونکاتده مزاحم یوقدر مکرکه بالکلیه شرایع
وحقایقه مخالف اوله نتکیم بعض اهل کشف ضعیفدن صادر اولور
* کل الناس یغدو * جملهٔ استینافیه درکه سؤال مقدره جوابدر
یعنی بو تقریردن رشدوغی متبین ومتمیز اولدی پس بوندنصکره
ناسك حالی نیجه در دیو سؤال وجوابدر بو سؤالك موقعی قرآنده
(قد تبین الرشد من الغی) قولندنصکره (فمن یکفر بالطاغوت) قولندن
فاء موقعنده در و بو تقریردن جمله نك ماقبلنه اتصالی ظاهر اولدی

(لفظ کل اکلیلدن مأخوذدرکه اکلیل جوانب رأسی محیط اولان تاج اولدیغی کبی کل دخی بعض مواضعده احاطهٔ افراد و بعضنده احاطهٔ اجزا ایچوندر بوراده کل فرد من افراد الناس دیمکدر (وغدو نحو وزنی اوزره وغدو تشدید له غلو کبی بکوردر یعنی اول نهارده کیتمك وایرکندن برکاره قیام کوسترمکدر بو راده مراد سیر وسعی وحرکتدر* فبایع نفسه* بعض نسخده اضافتله ضبط اولنمشدر ای فهو بایع نفسه دیمکدر زیرا فاء جزائیه دنصکره مبتدا کثیرا حذف اولنور و بعضیلر فایه تفصیلیه در دیدیکی که بو اصحدر (بیع اعطاء مثمن واخذ ثمن در وشری اعطاء ثمن واخذ ثمن در بو راده بیع اصلی اوزره ینه در نتکیم (ان الله اشتری) الخ آیتندن حقك مشتری وعبدك بایع اولدیغی ظاهر در اشته طریق نجاتده اولان بایع ومشتری بونلردر وطریق هلاکده مشتری شیطان ونفس وهوی ودنیا وماسوادر (و بعضیلر دیدیلرکه بوراده بیع وشری ایثار مکاننه وضع اولنمشدر زیرا متبایعیندن هر بری صاحبنك یدنده اولانی نسنه یی کندی یدنده اولان اوزرینه ایثار ایدر بو جهتدن انسان نفسی اوزرینه یا عقبایی بلکه مولایی ایثار ایدر نجات بولور و یا دنیایی وهوایی اختیار ایدوب هلاك اولور* فمعتقها او موبقها* فا سببیه واو تنویع وتقسیم ایچوندر تقدیری فبایع نفسه للاخرة بل للمولی فمعتقها ومنجیها من العذاب والقطیعة بسببه و بایع نفسه للدنیا ولما سوی المولی فموبقها ومهلکها بسببه (اعتاق ازاد ایتمکدر عتق کسرله حر یتدر عتق رقدن تخلیه اولنمان کیسه در یعنی اول بیع کبی اولان حسن معامله سببیله نجات صوریه ومعنویه بولور معتق اولان اسیر عذاب اسیردن خلاص اولدیغی کبی (وایباق اهلاکدر یعنی اول بیع کبی اولان سوء معامله حسبیله هلاك صوری ومعنوی بولور ومعذب اولور کرفتار اسیر اولان اسیر کبی پس فمعتقها مبتداء محذوفه خبر آخر و یا فبایعدن بدل اولور بوندن اخذ اولندیکه مبایعه اصلنده معاوضهٔ مالیه در ومعاهده یه مبایعه دیدکاری بطریق التشبیه در وجهت

شارعدن متابعه وعد ثواب وجهت آخردن التزام طاعتدر (بعدذا بومحل (ولكل وجهة هو موليها) سرني تفسير كبيدر زيرا عالم وجودده هيچ بر كمسه ايچون وقفه يوقدر بلكه هركس كندي ايچون تقدير اولنسان مرتبه غايتنه دك سير ايتمكده در يا مراتب نقص وشقادن ويا مراتب سعادتدنكه كمالات نسبيه در ارباب برازخه كوره ويا كمال حقيقي در اصحاب اطلاقه كوره كه انلر تجلئ ذاتئ ابدي يه مظهرلردر نتكيم حديثده كلور (صنف من اهل الجنة لا يستتر الرب عنهم ولا يحتجب) ودعاء نبويده دخي كلور (واسألك لذة النظر الى وجهك الكريم ابدا دائما سرمدا دون ضراء مضرة ولا فتنة مضلة) يعني بعد التجلي حجابدر وفتنهٔ مضله شبهه دركه علم وشهودده خلل ويانقص ايجاب ايليه پس شول نسنه كه انسان غايت مراتبه وارنجه سير واني تحصيل ايدر قواي روحك حاصلي ونتيجهٔ زمان واحوال وصفات ونشأهٔ سنده اولان تطورانك ثمرسيدرشويله كه اكر بوسعي وسيرده طائل اوزرينه اولوب يابعض درجات سعادتده كمال نسبي ويا اعلاي درجاتده كمال حقيقي يه منتهي اولورسه نفسني ورطات مهلكه وحبوس قيود امكانيه وحجب ظلمانيه دن اعتاق ايدوب علم محقق وخيرات ملايمه يي منتج اولان عمل صالح ايله منور اولمش اولور واكر محروم اولورسه نفسني ايباق واهلاك وعمر وعملني اضاعت ايتمش اولوب خائب وخاسر قالور پس مغفرت وجنت ووصول مولايه مسارعت وسير وسفر وحركت لازمدر تاكه غايت جيده حاصل اولوب (والعاقبة للمتقين) سري ظهور ايده والله المعين لعباده اجمعين

الرابع والعشرون

ياعبادي يا بعيد ايچوندر زيرا انسان اعلاي عليين قربدن اسفل سافلين بعده تنزل ايدوب حجب امكانيه وغواشئ بشريه ايله محتجب اولمشدر پس بعيد اولان عبددر زيرا حقك جميع اطوار حضراتيدر وعباده اولان اضافت تشريف ايچوندر زيرا عظيمه مضاف اولان دخي عظيمدر (وجمعيت عباد استغراق افراد ايچوندر وبوندا

وخطاب اصالةً انسه وتبعيةً جنه در كه بو ايكيسنه ثقلين ديرلركه
احكام وتكاليف الهيه ايله محكوم ومكلفلردر ملائكه بو خطابدن
خارجدر داخلدر ديمين يكلش خيال ايلدى زيرا اگرچه ملائكه دن
صدور ذنب امور ممكنه دندر والا (لايعصون الله ما امرهم) ديو
مدح اولنمازلر دى ولكن كمال نورانيت ولطافتلرندن معصوملر
وحد تكليفدن خارجلردر اكنيچون بحسب النشئه ثواب عملدن
مستغنيلردر وعباداتلرى ذاتيه در تكليفيه دكلدر و تكليفيه اولديغى
صورتده مأمورلردر فقط زيرا نشئه لرنده نهى اقتضا ايدر شهوت
ومنازعةٔ نفسانيه يوقدر مگركه ملائكهٔ ارضيه اوله كه اهل ارضه
متابعتله منهى اولالر (بعد ذا بو حديث شريفه حديث قدسى ديرلركه
ابوذر غفارى رضى الله عنه روايت ايلمش ورسول الله دخى صلى الله
عليه وسلم الله تعاليدن حكايه قلمشدر يعنى الله تعالى يا الهامله ويا
بنامله معناى حديثى اكا القا ايتمش واولدخى كندى عبارتيله اخبار
ايلمشدر پس حديث قدسى قرآندن درجهٔ ثانيه ده در زيرا قرآن
نظما ومعنى منزل وحديث قدسى معنى منزلدر فقط وساٸر احاديث
نبويه درجهٔ ثالثه ده در وقرآن معجز ومتواتردر ساٸر احاديثده ايسه
متواتر اولديغى صورتده اعجاز يوقدر والا قرآنله برابر اولمق لازم كلور
اگرچه بلاغتده ساٸر بلغا كلامندن ابلغدر واحاديث الهيه شول
اسرار وحيدر كه ليلهٔ معراجده رسول اللهه بدون توسط الملك القا
اولنمشدر وشول خبر كه رسول الله انى جبراٸيلدن وجبراٸيل دخى
ميكاٸيلدن وميكاٸيل دخى اسرافيلدن واسرافيل دخى بالذات
الله تعاليدن نقل وحكايه ايلر حقاٸق ولطاٸفه متعلق اولان معانيدر
بسمله نى فاتحه يه وصل حديثى كبى وشول امر ونهيدر كه كرسى يه تدلى ايدن
ايكى قدمدر يالكز جبراٸيل وساطتيله نازلدر زيرا امر ونهى انك مقامنده
واكا مفوضدر واحاديث قدسيه بوزدن متجاوزدر و بو حديث طويلى
انلردندر كه ابوذر حضرتلرى انى نقل وتبليغ ايتديكى وقتده اعظاما
واجلالا ديزلرى اوزرينه چوكوب تحديث ايدرلردى زيرا هم حضور

حقه

حقنـه وهم حضور رسوله دائردر فافهم جدا * انی حرمت الظلم
علی نفسی * تحریم برنسنه یی حرام قیلمقدر که حرام شرعا قول وفعلی
ممنوع ونص قاطعله معلوم اولان نسنه در ظلم برنسنه یی موضعنك
غیری یه وضع وحقدن باطله تعدیدرکه جور دیرلر وغیرك ملکنـده
تصرف وحدی تجـاوزدر ونفس متشابهاتندرکه تأویله حاجت
یوقدر سائر متشابهات کبی وعند الصوفیه بحر العماء دیرلر بین الحق
والخلق بر برزخ واردرکه بو بحرده ممکن صفات الهیه ایله وواجب دخی
صفات کونیه ایله متصف اولور تعجب وضحك وفرح ومعیت وامثالی کبی
پس سنك ایچون صعود وحق ایچون نزول واردر بومعنادن کرکدرکه
انت کما اثنیت علی نفسك صفات اصلیه‌کی سکا رد ایده سن و بومقامدن
بی خبر اولان الحاده دوشر وحق حقنـده چوق خطاسوز سویلر
وقرأنده کلور (ویحذرکم الله نفسه) یعنی عفو بتندن سزی تحذیر ایدر
و یاذاتی طلبدن زیرا طلب بین الطالب والمطلوب نسبتدر وتوحیـد
اسقاط نسب واضافتدر فاعلم ذلك و ینه کلور (تعلم ما فی نفسی ولا اعلم
ما فی نفسك) یعنی بنم ذاتمده اولان معلومات خفیه یه محیط سن زیرا
سندن مفاضدر اما بنم سنکله حالم بویله دکلدر زیرا بن محـاطم محیط
دکلم وحدیثده (لا احصی ثناء علیك انت کما اثنیت علی نفسك) یعنی
ممکن واجبه واجب کبی ثنایه قادر دکلدر بلکه ثناسی کندی حسبیله در
حق حسبیله دکل (و بعض علمانك لفظ نفسی مشاکله یه حمل ایتدیکی
تأویلدن صوابه اقربدر و بونده الله تعالینك کندی ذاتی اوزرینه
ظلمی تحریمدن مقصود ساحهٔ عز وجلالی اندن زیاده تنزیه وتقدیسدر
شویله که محرم نسنه نك وقوعی مشروع اولمدیغی کبی حقـه بالنسبه
ظلم دخی معقول دکلدر بوجهتدن نقص ثواب وزیادهٔ عقاب وتعذیب
بریٔ وامثـالی اندن صادر اولماز اکرچه جملهٔ عالم مسخر ومملوکیدر
(ونفسی شیٔ نفیسدن اخذایدوب نفاست وشرفنـدن اولوری نفس
دنلمشـدر بویوزدن حق اوزرینه اطلاقی درستدر دیمك وهمدر
زیرا ابهامدن خالی دکلدر واعیان اوزرینه منبسط اولان وجود عامه

نفس رحمانی دیدکلری حقك نفسی اولدوغی جهتدن تنفس دکلدر
بلکه نفس انسانی یه تشبیهادرکه نفس انسانی ایله حروف
وکلمات لفظیه صورت بولدیغی کبی نفس رحمانی ایله دخی حروف
وکلمات وجودیه حصوله کلمش واسمایه تنفیس حاصل اولمشدر دیمکدر
* وجعلته بینکم محرما * بینکم قیدندن وجملهٔ آتیه دن مفهومدرکه
بوراده ظلمله مراد عبادك بری برینه اولان تعدیسیدرکه عدل وانصاف
ومکارم اخلاقك خلافیدر اکرچه شرك ظلم عظیم وسائر معاصیٔ
لازمه دخی بحسب المراتب ظلمدر (و بونده اشارت واردرکه برقومك
مقتداسی ابتدا برخلقله متخلق و بر امرله عامل کرکدر تاکه اول قومك
تخلق وعملنه طریق اوله زیرا حق عدل اولدیغی جهتدن ابتدا کندی
ظلمدن تنزیه وتبرئه ایدوب بعده عباده دخی اولوجهله حکم ایتدی نتکیم
ان الله وملائکته) الخ آیتنده اولا کندینك وملائکهٔ مقربینك تصلیه سندن
اخبار ایدوب ثانیا مؤمنلره دخی امر ایدوب (صلوا علیه) بیوردی پس
بومعنی رب حکیمك طریق لطیفدن عباد کشیفنی ارشاددر تادیمیه لرکه
یارب سن وملائکهٔ مقربین تصلیه ایتمیجك بزه نیچون انکله امر ایدرسن
وظلم خصوصی دخی بویله در اشته حکیم اولان شریعت ارشادی
بووجهله ایجیرر (نظر ایله که اکر رسول الله صلی الله علیه وسلم
غنا قبول ایدیدی فقرانك اکثری صبر ایده میوب مرتد اولورلردی
پس بومعنی اوائل اسلامده تألیف قلوب ایچون دفع اولنان مال کبی
اولدی (و بو سر ایچون صحابهٔ کرام رضی الله عنهم غزالرده
رسول الله ایله تترس ایدرلردی یعنی ترس وقلقان کبی انی اوکلرینه
طوترلر و پیش قدم ایدینورلردی وانك قفاسنده طوروب جنك
ایلرلردی وقرآنده کلور (لاتتخذوا عدوی وعدوکم اولیاء) یعنی بکا
وسزه دشمن اولنلری دوست اتخاذ ایتمکوز پس بوراده عدوکم ایله
عدوی یی تعقیب ایلدی تاکه مخاطب اولنلر دیمیه لرکه یارب سکا
دشمن ایسه بزه دکل بناء علی هذا نه سببدن بز انلرله موالاتی ترك ایده رز
مع هذا لازم ایدیکه عدو حق اولمق سنك انلره عدو اولدوغکه کافی

اوله

اوله زیرا دوستك دشمننـه دوست اولمق مقتضای ایمـان دكلدر
چونكه حق تعالی خلقده اولان ضعف حاله نظر ایتـدی قوللرم
یابكا اعداء ایسه سزه دخی اعدادر دیو انلرك عداوتنی دخی كنـدی
عداوتنه ضم ایتدی تا كه غیرت ایدوب اعدایی احباب اتخاذ ایتمیه لر
و بوندن فهم اولندیكه لسان عامه ده بنی صوقین یلان بیك یشاسون
دیدكلری اعتقاد باطل ومذهب فاسد وقول كاسددر كه جهل عظیمدن
ناشیدر * فلا تظالموا * فتح تاء وتخفیف ظائله اصلنده لا تتظالموادر
و بعض حفاظ تشدید له دخی روایت ایلدی فاما اشهر اولان اولكیدر
بو راده تفـاعل مشاركت ایچون در تضـارب زید و عمرو كبی یعنی
بعضیكز بعضیكزه ظلم ایتمكوز زیرا دنیـاده تغییر نعم واختلاله باعث
وآخرتده احاطهٔ ظلماته سببدر و بونك مقـابلی عدلدر كه برى برلرینه
انضافدر كه دنیاده انتظام وآخرتده منابرنور اوزره جلوسه وسیله در
و بومقامدندر كه دیمشلر در دنیا كفرله خراب اولماز بلكه ظلمله ویران
اولور زیرا كفر لازم وظلم متعـدیدر كه ضرری عام در بومعنا دندر كه
انوشروانه مجوسی ایكن عادل دنلدی زیرا موتندنصكره برهفته تابوتی
دوز اولوب هیچ كیمسه نك انك اوزرنده برحبه حق بولنمدی (ولدت
فی زمن الملك العادل) حدیثی دخی اكا ناظردر زیرا كرچه اهل حدیث
انی تجریح ایتمشلر در ولكن كشفا صحیحدر وظلمه اعانت ظلمه وانلرله
مماشات ومعـاملات وركون دخی داخلدر قال الله تعـالی (احشروا
الذین ظلموا وازواجهم) ای قرناءهم وظلمالرك لباسلرینی خیـاطت
ایدنلره ظالم واو یله خیاطلره خیط وابره بیع ایدنلره اعوان ظلمه دیمشلردر
بعد ذا فلا تظالموا ده اولان مشاركت اختـلاف تعیناته راجعـدر
وفی الحقیقه ظالمك ظلمی كندی نفسنه در وكندی نفسنه ظلم ایتـمك
حقه اذیتدر ومؤذیء حق نصله ملعوندر والعیاذ بالله تعالی * یاعبادی *
تكریر نداء زیاده تشریف ومضمون آتینك فخامتنه تنبیـه واستماعنه
تحریض ایچوندر واضافت اوچ نوعدر اولكیسی صفـاتك موصوفنه
اضافتیدر صفات حق كندینه اضافتی كبی علم وقدرت وسمع و بصر

وكلام ووجه ويد حق كبيكه بومقوله صفات حقـه قائمدركه ذات
حقدن منفصل دكلدر وغير مخلوقدر وايكنجيسى اعيان منفصله نك
اضافتيدر بيت الله وناقة الله وعبـدالله ورسول الله وروح الله كبيكه
مخلوقك خالقه اختيـار وتشريف ايچون اولان اضافتيدركه انكله
مضاف غيريدن متميز اولور اوچنجيسى ربوبيت حقه اولان اضافت
عامه در جميع موجودات كبى زيرا خلق وتربيه اقتضا ايتديكى جهتدن
مخلوق ومربوب حق ديرلر انكيچون رب العالمين دنلدى * كلكم ضال
الا من هديته * كل كلمه سى لفظا مفرد اولمغله ضالون دنلمدى بوراده
ضلال ايله مراد فى الحقيقه جهلدر كما قال الله تعـالى (اخرجكم من
بطون امهاتكم لاتعلمون شيئا) وجاء فى الحديث (ان الله خلق الخلق
فى ظلمة ثم رش عليهم من نوره فمن اصابه اهتـدى ومن اخطاءه ضل)
يعنى الله تعـالى خلقى ظلمت جهلده خلق ايدوب صكره اوزرلرينـه
نور علم رش ايلدى پس هر كيمه اول نور علم اصابت ايتديسه معلوم
حقيقى اولان حقه وشرايعنـه مهتدى اولوب صراط مستقيم مقيد
اوزرينه تمشى ايتدى والا ضال اولدى اكرچه صراط مطلق اوزرينه
يوريدى فافهم جـدا بونده علمك مزيد شرفنـه اشارت واردر
انكيچون حيات اوزرينه تقديم اولنور زيرا علمله آيات ودلالات منصوبه
بوزندن صانعه استدلال حاصل اولور وامور حسيه يه ركون وشهواته
ميلدن نجات بولنور وحديثـده كلور (كل مولود يولد على الفطرة)
(سؤال اولنورسه كه بوايكى حديث ميانده دفع تعارض نوجهله در
زيرا حديث اول ضلال اصلى وثانى هدايت ذاتيه يه رمز ايدر (جواب
بودركه فطرتدن مراد قابليت اوزرينه خلقتدر وهر كسده بوقابليت
علم وكمال واردر ولكن اسبـابنه مباشرت يوزندن بالفعـل هدايت
يوقدر پس ضال اصلى كبى اولمش اولور الحـاصل فطرت اوزرينـه
مجبول اولدقدنصكره طباعده مركوز اولان شهوات واهمال نظر
وعمل اوزرينه ترك اولنسهلر ضال اولورلردى بوسببدن مهتدى اولان
عنـايت واستعداد واختيار دن مهتـدى وضال اولان دخى اونك

خلافندن

خلافنــدن ضال اولدی و بوندن (ان الغلام الذی قتله الخضر طبع کافرا) مضمونی دخی مفهوم اولدی زیرا اول غلام مقتولده ایمانه قابلیت واریدی فاما بالغ اولسه اول قابلیتی اضاعت ایتسه کرك ایدی انکیچون بو مقوله‌نك امری حقه مفوضدر زیرا جنته دخولی مختلف فیــه‌در اکرچه قبل التکلیف وفات ایتمشدر فاما یوم قیامتده امتحان اولنور دیو اثر واردر بوراسی مواد مخوفه دندر هر غلام عقیقه سنه مرهون اولدیغی کبی اکثر ناس ایسه عقیقه ایله مقید دکلدر پس نابالغ وفات ایدن اولاد نوجهله ابوینه شفــاعت ایدرلر فاحفظه و اعمل به (و بعضیلر دیدیلر که حدیثده مذکور اولان ضلال قبــل البعثه اولان وضعدر بوندن ایســه ضلالات اوزرینه مجبول اولمق لازم کلمز انتهی بالمعنی و بو معنای اوخشار شول حدیث شریف که انصــاره خطابا کلور (الم تکونوا ضلالا فهدا کم الله بی الم تکونوا علی شفا حفرة من النــار فانقذکم الله بی) بو حدیثده بارسبیت ایچوندر پس فلانك سببیله وحرمت وحقیچون دیمك لابأسدر اکرچه بعض فقهــا یارب فلان حقیچون دیمکدن منع ایتمشــدر ولکن منعی ممنوعدر زیرا حدیثــده کلور (اللهم بحق السائلین علیك) و بو مقامك تفصیلی واردر محلنده مبیندر (اللهم بحرمة الانبیاء والاولیــاء و بحق الاخیار والاصفیــاء اجعلنــا من اهل الصفاء والوفاء لا من اهل الکدورة والجفاء * فاستهدونی اهدکم * استهداء طلب هدایتدر یعنی پس بندن طلب هدایت ایدیکز تا که سزی بکا ایصــال ایدر هدایتله هدایت ایده یم بوندن مراد لسان استعدادك سؤالی اوزرینه موقوف اولان طلبدر که منتج هدایتدر زیرا بدحالی ژل سری اوزرینه جار یدر و بو مقوله یه سعید ومهتدی دیرلر و هر کسده لسان استعداددن بو طلب حاصل اولمدیغندن لا طالب ولا مطلوب مرتبه سنده قالدی و بو مقوله یه شقی وضال دیرلر قال الله تعالی (ولو شاء لهداکم اجمعــین وقال ولو شــاء الله لجمعهم علی الهدی) ای لکنه لم یشاء لانهم لم یشاؤا ذلك بلسان الاستعداد ولاهدایة بغــیر سؤال فان الله لایجب علیــه شیء ولذا علق الهدایة

بالاستهداء ونعم ماقالوا ان الله تعالى لايمكن العبد من الدعاء الا لاجابته (بعد ذا مراتب هدايت كثيره دركه ابتداء مرتبه ايمانه هدايتدركه ايمان مبداء السعاداتدر بعده مرتبهٔ احسانه واحسانك طبقاتنه هدايتدر و بو معنايه اشارت ايدوب قرآنده كلور (ومن يؤمن بالله يهد قلبه) و ينه كلور (والذين جاهدوا فينا لنهدينهم سبلنا) پس ايمان هدايت عامه اوزرينه موقوف اولديغى كبى هدايت خاصه دخى ايمان اوزرينه موقوفدر بو جهتدن ديرلر كه سير الى الله منتهيدر زيرا مقامات مخصوصه در ولكن سير فى الله نهايت يوقدر زيرا الله تعالى واسع عليم در بو سببدن هرآن غير منقسمده عباد ايله هزار معامله سى وتجليات متنوعه سى واردر اشته بو معنى دنياده بى نهايت اولديغى كبى آخرتده دخى بى نهايتدر كه ترقياته غايت يوقدر انكيچون اكابر اوليا بيورديلر كه اهل جنت اون بش بيك سنه مرورندنصكره مشرب ملائكه يه داخل اولورلر زيرا عناصرك حكمى بالكليه زوال بولوب عالم لطافتده ملك كبى بشقه نورانيت ظهور ايتسه كركدر اگرچه نعيم جنت ايله تنعمى بافيدر ملائكه ده ايسه تنعم يوقدر زيرا اصل خلقتى تنعمى وثواب عملى مستدعى دكلدر بو جهتدن مونلرى غشيان صورتنده اولسه كركدر زيرا روحله جسدك برى برندن تميزى يوقدر انس وجن ايسه بويله دكلدر زيرا انس اصلنده عناصردندر كه خاك كثيفى غالبدر وجن دخى نارندندر نارك ايسه نوردن فرقى واردر زيرا نار عناصردندر وشدتله متصفدر كه اكا افراط ديرلر نور ايسه معتدلدر زيرا نور ذات ونور صفاتدر صفات الهيه ايسه معتدلهدر بو معنادن اوتورى الله تعالى يه عاشق اطلاق اولنماز زيرا عشق افراط محبتدر مكركه بطريق المشاكله اطلاق اولنه و يامحبت شديده يه محمول اوله * يا عبادى * عبدك جمعيدر عبد انساندر حر اولسون رقيق اولسون وحقيقت عبوديت وتسخير معناسنه سائرلر اوزرينه دخى اطلاق اولنور قال الله تعالى (ان كل من فى السموات والارض الا اتى الرحمن عبدا) وعبوديت تواضع در وتواضع خلاف رياستدر پس حقيقت عبوديتله قائم اولان كمسنه ده سوداى

رياستيه

ریاست اولماز زیرا برکشی هم رئیس وهم مرؤس اولمق نیجه ممکن اولور
و بوراده اوچ مرتبه وار درکه عبادت وعبودیت وعبودتدر که
الهیت والوهیت والوهت مقابلیدرکه بری افعال و بری صفات و بری
ذاته ناظردر قال الله تعالی (یا ایها الناس اعبدوا ربکم) بو آیتده وارد
اولان امر اوچ مرتبه یه دخی شاملدر بومعنادن هرکس مرتبه سنه
کوره عابددر و اکمل اودرکه جملهٔ مراتبی احراز واحاطه ایلیه
وخطاب تشریفه صالح اوله نتکیم ابو یزید بسطامی قدس سره
اللطیف بیورمشدرکه خلق یوم قیامتدن خوف ایدر ولکن بن خوف
ایتمم زیرا حق تعالی بنی کندینه اضافت ایدوب برکره عبدی دیسه
بکا بسدر * کلکم جائع الا من اطعمته * جوع معده طعامدن خالی
اولمقدن حیوانه حاصل اولان معنادر اطعام طعام ویرمکدر یا بلا واسطه
وبدون الاسباب المعتاده درکه عالم قدرتدن اسم قدیرك تأثیری ایله
متکوندر من وسلوی ای موسوی ومائدهٔ عیسویه وسائر فتوح سیارهٔ
صحاری وامثالی کبی ویا بالواسطه و بالاسباب المعتاده درکه عالم
حکمتدن اسم حکیمك توجهی ایله متحصلدر صنائع وحرف یوزندن
حاصل اولان ارزاق ویا غیری وجهله وجود بولان معاش کبی
ودیمشلردرکه الله تعالی جملهٔ صنائعی حضرت آدمه علیه السلام
تعلیم ایدوب اکر اولادك رزق استرلرسه بو اسباب یوزندن طلب ایتسونلر
دیو بیورمشدر بو سببدن اکثر ارزاق بنی آدم کسبه منوط اولمشدر
هرکس ازلده بحسب الاستعداد نه مقوله صنعته قابل ایسه عین
خارجیده دخی انی اختیار ایتمشدر (وشول اکامل ناس که عالم قدرتده
یدطولالری واردر انلره بدل کسب توکل تام اعطا اولنمشدر پس انلرك
حرفتلری فقردر نتکیم حدیثده کلور (لکل احد حرفة ولی حرفتان
الفقر والجهاد فمن احبهما فقد احبنی ومن ابغضهما فقد ابغضنی)
وبوراده بعض علما سؤال ایدرکه الا من اطعمته والا من کسوته ده
استثنانك معناسی ندرکه ناسدن هیچ برکیمسه طعام وکسوه دن محروم
دکلدر وجواب ویررکه طعام وکسوه دن بسطی درکه هرکسك طعام

ولباسی مبسوط وموسع دکلدر بلکه بعضیلرینه میسر اولمشدرکه والله یقبض و یبسط موجبنجه معامله الهیه در انتهی بالبسط (ولکن حقیقتی بودرکه جمله کوزك جوعی بنم اطعامله مندفع وجمیعکوزك عراسی بنم الباسمله زائل در دیمکدر پس استثنا ومعنایه راجعدر تتکیم مقتضای سوق کلام بودر و بونده غذاء روحانی دخی داخلدرکه علوم حقیقیه ومعارف الهیه وفیوض ربانیه در (سؤال اولنورسه که تقریر مذکور اوزره جمله خلق غذاء روحانی ایله مرزوق ومتغذی اولمق لازم کلور (جواب بودرکه هرماده ده خصوصی عمومه تطبیق اقتضا ایتمز بلکه جمله سی رزق صوری ایله مرزوق و بعضیسی رزق معنوی ایله دخی مرزوق اولمق کافیدر و بردخی بودرکه (ولئن سألتهم من خلق السموات والارض لیقولن الله) موجبنجه بی معرفت آدم اولماز و بردخی خصوص معرفت هرکسده بالقوه ایداع اولنمشدر ولکن فعله خارج اولمسی استعداده ناظردر نتکیم کلام آتیده اکا اشارت واردر فافهم طعمك الله * فاستطعمونی اطعمکم * استطعام طلب طعامدر وقوله علیه الصلاة والسلام (اذا استطعمکم الامام فاطعموه) ای اذا استفتحکم الامام عند الارتتاح فافتحوا علیه ولقنوه) بعده استطعامله امر ایتدی زیرا سؤال رزق فقر ذاتینك حکمیدر پس حقدن سؤالی ترکده ووسائط اسبابله طلب رزق ایتمکده ابطال حکمت واردر نتکیم استطعامی ذاتنه اضافتدن دور ابواب ایدن فقرایی تأدیب فهم اولنور زیرا ارباب الله طوررکن سؤال عن الغیر جهالتدر نتکیم قرآنده کلور (یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله) ای لا الی الغیر مکرکه سر سؤاله واقف اوله اهل مشاهده کبی نتکیم بالاده تفصیلی مرور ایتدی (و بو احتیاجك فی الحقیقه اصلی شیئك کندی نفسنه احتیاجیدر ولکن ظاهر حالده بعض تعیناتك بعضنه احتیاجیدرکه سؤال و سائل ومسؤل عنهی تصحیح ایدن بو نسبتدر پس بو معنی عالم فنا وجمعده اولان حالی منافی دکلدر زیرا بو عالمده نسبت اضافت ساقطه در وکبار اولیادن واسطینك قدس سره الفقیر لا یحتاج الی الله دیدوکی

في الحقيقه بومقامده اولان نسبتي رفعدر والا جميع اشيا كندي ذاتنده
حقه مفتقردر وارباب حقائق ديمشلردر كه الله تعالى اسباب عاديه يي
وسائط خلق ايتمشدر تا كه موحد ومشركي امتحان وتمييز ايده پس
فعلي وسائطه نسبت ايدن مؤمن وسائط وكافر بالله در زيرا شرع
وعقل دلالت ايدركه لافاعل الا الله اكرچه افعالي خلقا يعني بحكم
الايجاد والابداع حقه وكسبا يعني بحكم التوجه والكسب خلقه
اضافت ايدرلر ولكن اكرقلبي وسائطه ركون ايليوب عندالاسباب
مطمئن وعندالفقدان مضطرب اولور سه شرك خفي اهلي اولمش
اولور اكر وجدان وفقدانده الله تعالى دن غيري يه سكون ايتمزسه مؤمن
بالله در مطلقا وفعلي ظاهرده سببه نسبت ايتدوكي ادب شرع الله
تأديبندر والا مؤثر الله تعالى اولديغني بلور وفي الحقيقه واسطه
وسبب نظرندن ساقطدر زيرا واسطه مظهردر مراد ايسه ظاهره
نظردر كرك مظهرده وكرك مطلق بوندن ظاهر اولديكه في المثل الله
دين محروم اولماز ماسوا الله مقيد اولان ايسه مرزوق اولسه ده بركت
بولماز (ولاحول ولا قوة الا بالله ولايكون الا ماارادالله * ياعبادي
كلكم عارالامن كسوته *عاري نك جمعي عراة وعريا نك جمعي عريانون
كلور (وعري ضمله ضحي وزني اوزره خلاف اللباس در (كسوته نفس
متكلم وحده در البسته معناسنه يقال كساه يكسوه البسه كسوة بالفتح
اي الباسا بالفارسية جامه بپوشانيدن وا كنسي لبس ديمكدر كه لازمدر
يعني جمله كز لباسدن عاريدر الا بنم جامه كيدر ديكم ملبوسدر يعني
جيمكزه لباسي بن الباس ايتدم شويله كه اكر بنم الباسم اولمسايدي
عريان قالور ديكز (معلوم اولا كه ابتدا خلعت آدميه وجود بعده
وجود اوزرينه عارض اولان طرفندن لباسدر كه جنتده ايكن الباس
اولنمسدر بعده دنياده صنائع بوزندن نسجله وغيري وجهله تعليم
وتنان اباسلردر كرك لباس زينت اولسون وكرك اولمسون وطعامده
غداء معنوي يه اشارت اولديغي كبي لباسده دخي اباس تقوايه رمز واردر
ولبناس اسما لباس تقوايه داخلدر زيرا تقواي حقيقي اولمديغه

قلب انسان لباس اسما واخلاقله تلبس وتخلق ایتمز ولباس فی الحقیقه
ایکیدر بری لباس شریعتدر که دثاردر وبری قمیص صدیقیتدر که
شعاردر وقمیص صدیقیت قمیص مریمدر یعنی نفس مطمئنه نک لباسیدر که
صدیقیتک فوقنده مقام قربت وانک فوقنده مقام نبوتدر وبونک فوقنده
رسالتدر نظر ایله که انسانک شعار ودثاری اولمسه بدنی حرور بردن
محفوظ اولماز لباس شریعت وحقیقت دخی بویله درکه بو ایکی
وجهله دینی الحاد وجهالتدن مصون اولور وعریان کیمسه یی
دیوانه در دیو تیمارخانه ده حبس درزنجیر ایتدکلری کبی لباس
شریعتدن عریانی دخی سجن الله اولان جهنمده مغلول ومعذب ولباس
حقیقتدن مجردی محبس بعد وقطیعتده مقید ومذبذب ایدرلر ایمدی
(خذوا زینتکم) وفقنجه مطلقا زینت وجود لازمدر فاعرف * فاستکسونی
اکسکم * استکسا طلب کسوه در اکس فتح همزه وضم سینله اصلنده
اکسودر که فعل مضارع نفس متکلم وحده در جزم ایچون واو ساقطدر
(یعنی بندن کسوه طلب ایدیکوز تا که سزه کسوه اعطا ایدهیم الحاصل
هدایت که امر معنویدر بندن طلب ایتدیکوز کبی امر حسی اولان
غدا ولباسی دخی بندن طلب ایدیکوز که اولکیسی اسم باطنه ومابعدی
اسم ظاهره دائردر (وکذلک اولکیسی اسم هادینک آثارندن وایکنجی
اسم قیومک ثمراتندن واوچنجی اسم ستارک نتائجندندر (وکسوه ده
کسوه ارباب طرق حقه دخی من طریق الاشاره داخلدر کو یادیمک
اولورکه اکر استعدادکز وار ایسه طریق حقه دخولله بندن کسوه
درویشانی طلب ایدوکز تاج وخرقه وسائر نشان تصوف کبی زیرا بولباسلر
فی الحقیقه هر کسه سزا دکلدر بلکه خصائص خاصه دندر که توفیق
خاص الهینک اماراتندندر زیرا لباس عوام کبی لباس سرسری دکلدر
بلکه هر بری اسرار واسماء الهیه دن بر سر سری یه علامتدر اکرچه
ارباب انکار عندنده مطعون ندر ولکن انلر طاعون انکاردن هلاک
اولملریله اهل نجاتک حاللرینی بیهوده ظن ایدرلر (کلا بل ران علی قلوبهم
ما کانوا یکسبون) تأمل ایله که حضرت صدیق رضی الله عنه جمیع

مالنی

مالنی حضور رسوله کتوروب کندی بر کهنه ردایه بورندکده جمیع
ملائکه اکا تشبها اول صورته کردیلر وانك هیئتی اوزرینه تجرد خرقه سنده
کورندیلر اشته در ویشلر خرقه سنه ملائکهٔ کرام تشبه ایدرلر فاما
اهل دنیا واهل انکار لباس وصورتنه دخول ایتدکلری یوقدر پس
برنسنه یه که ملائکه رغبت ایده عندالله لباس مقبول وامر مرضی درکه
او معنی فی الحقیقه صاحبنه داد الهیدر انکیچون خرقهٔ طریقت
درویشلرك مابه الافتخاریدر ملوکك خلعت زینت سبب فخرلری
اولدیغی کبی وبو معنایه دلالت ایدر شول اثر که کلور (هم ملوك تحت الاطمار
یعنی کرچه درویشلر پلاس التنده در ولکن ملوك معنویه درکه اول
پلاس انلرك سلطنتلرن منافی دکلدر زیرا الله تعالی ظواهره نظر ایتمز
بلکه بواطنه نظر ایدر پس هر قنده که نیت واخلاص اوله کمال
انسانی انده در * یاعبادی انکم تخطئون * ضم تا ئله اخطادندر
تکیم مقتضای رسم خط بودر زیرا اکر فتحله اولیدی تکیم بعض
روایاتده کلمشدر رسم خط تخطاؤن کرك ایدیکه خطادندر والف
فتحهٔ طانی بیان ایچوندر خطاء کبی انکیچون ایکیسی دخی قصر اولنور
(سؤال اولنور سه که خاطئ عمدا فاعل خطا ومخطئ بلا عمد فاعلدر
خطا ایسه نصله مرفوعدر زیرا بغیر قصددر (جواب بودرکه (ربنا
لا تؤاخذنا ان نسینا او اخطأنا) آیتنده اخطاء صورتنده دخی عقلا
جواز مؤاخذه یه اشارت واردر زیرا انساندن بعض تفریط وعدم
مبالات صادر اولور که مؤاخذه یه مؤدیدر مثلا برکمسه ثوبنده اولان
نجاستك تطهیرنی تأخیر ونسیان ایدوب اول حالله نماز قلسه ازاله سنه
مبادرتی ترکله تقصیر ایتمش اولور انکیچون حال صومده مضمضه وضوده
احتیاط ونسیان صومه مؤدی اولور امور دن پرهیز لازمدر
(ودیمشلر درکه تخطی اودرکه عبد حدنی تجاوز ایدوب محلنك غیری یه
خطوه و وضع قدم ایله ارض مغصوبه یه مشی کبی پس عبد سیدنك
امر ایتدوکی محلك غیری یه تخطی وتجاوز ایلسه مخطئ واول غفلته خطیئه
دیرلر (وقرآن وحدیثده خاطئ ومخطئ محلنه کوره مستعملدر مثلا

رفع عن امتی الخطاء والنسیان) ارادتده اصابت وفعلده خطایه کوره در
(اللهم اغفرلی خطائی وعمدی) وکذلك من اجتهد فاخطأ فله اجر
بو قبیلدندر پس خطا اودرکه برکیمسه صیده رمی ایدوب انسانه اصابت
ایده که ارادتده اصابت وفعلده خطا ایتمش اولور واکر انسانه رمی ایدوب
صیده اصابت ایلسه ارادتده خطا وفعلده اصابت ایتمش اولور
ولکن قصدنده مذموم وفعلنده غیر محمود در زیرا فعلی بغیر قصدندر
(قال الله تعالی ومن یکسب خطیئة اواثما) بوراده خطیئه یفعلنه قصد
اولمیان نسنه در (ویغفر لکم خطایاکم) قصدله اولان کناهلر در (لایأکله
الا الخاطئون کبی) ودیمشلر درکه مخطیء کلام وامر وشاننده زله
وهفوه یه کوره وخاطیء دیننده ضلالته کوره درکه بونك اشتقاقی خطیء
یخطأ دن در علم یعلم کبی (الحاصل خطیئه اصلنده خطایه مقارن
اولاندر ولکن عمدده دخی مستعملدر واخطاء بغیر عمدده شایعدر
ولکن مطلق کناهده دخی جاری در پس حدیث مذکورده تخطئون
تذنبون معناسنه محمول اولمق واضحدر وذنبدن خطا ایله تعبیرده نکته
بودرکه مؤمن اولان کیمسه کناهی خطا ایله ایشلر یوخسه قصدله ایتمز
زیرا قصدله کناه ایتمك مقابله قهار وجبار در (بوسببدن بعض اکابر
اولیا بیورمشلر درکه قصدله ترك اولنان نمازلر ایچون قضا یوقدر
بلکه قضا خطا ونسیان وبعض ضرورت ایله ترك اولنان صلواته
کوره در زیرا عمدده انکار معناسی واردرکه تشدید عقوبته بادیدر
کویا عمدله ترکی دائره تداركدن خارج کبی اولدی فاعرف
فانه من مزالق الاقدام * باللیل والنهار * باظرفیت ایچوندر
فی معناسنه کتب معتبره ده لیلك اشتقاقنه تعرض اولنمامشدر نهاره
تعرض اولندیغی کبی زیرا نهر حرکت ایله سمتدر ونهر سکون هائله
مجری الماء الغایضدر پس نهار ضوء منتشر اولدیغی وقتدر که طلوع
فجر صادقدن وشمسدن غروب شمسه دکندر ولیل غروب شمسدن
طلوع فجر صادقه ویاطلوع شمسه دکدر (وشمول ضوءکه طلوع فجرله
طلوع شمس میاننده در انك حقنده اختلاف اولنمشدر اصح بودرکه

شمسك

شمسك مطلعه قريبندن ناشي تحت الارضدن عكس شعاعيدر بعد المغرب
شفق انك عكس شعاعي اولديغي كبي انكيچون مستحب اولان
حمرتدن صكره اولان بياضك غيبوبتنه دك عشانك تأخير ايتمكدر (بوراده
ليل ونهاردن مراد بكرمي درت ساعتدركه طلوع وغروب شمس
حسبيله نور وظلمته تقسيم اولنمشدر وانسان بو ساعاتده خوابدن غيري
وقتده يا اعتقادا ويا عزيمة ويا عملا معصيتدن خالي دكلدر انكيچون
اخطاء مجموع ليل ونهارله تقييد اولندي مكركه تزكيهٔ نفسله هيا كل
علويه يه متصل اوله وقرأ نده كلور (ومن آياته منامكم بالليل والنهار
يعني منام غفلت وسوء حاله اشارتدركه عوام ناسه كوره ليل ونهارله
تقييد اولنمشدر نتكيم حديثده كلور (الناس نيام فاذا ماتوا انتبهوا)
يعني انسانك اكثري منام حالنده كبي غفلتده در كركسه صورتده متيقظ
اولسون (وليل اكرحديثده واكرآيتده نهار اوزرينه تقديم اولندي
زيرا ظلمت اصل ونور فرعدر شول جهتدنكه نهارك حدوثي شمسك
طلوعيله در وجود شمس ايسه حادثدر پس نور شمس ظلمت ليله غلبه
ايله نهار ديلمدي وليل نور شمسله مستور قالوب ظاهري نهار وباطني
ليل اولدي (بورادندركه صوفيه قدس الله اسرارهم ليل ذات ونهار
صفات ديرلر زيرا مقتضاي ذات خفا ومقتضاي صفات ظهوردر
(وبو امت مرحومه مظهر اسم ستار وغفار اولوب كيجه لري كبي
كوندزلرينك دخي ذنوب وهيئات ظلمانيه لري مستور اولدي بني اسرائيلك
ايسه جرايم شبلري طاق بابلري اوزرينه منقوش اولوب روزك بروزنده
آينده وروندهنك اطلاعي حسبيله مفتضح اولورلردي وليل ونهار تجلي
واستتاره اشارتدر نتكيم ديمشلردركه (مشاهدة الابرار بين التجلي
والاستتار) مقربينك مشاهده سنده ايسه استتار يوقدر (صنف من اهل
الجنة لا يستتر الرب عنهم ولا يحتجب) اكا اشارتدر ورسول الله
صلى الله عليه وسلم ظلمت ايلده نهارده كبي رؤيتي اكارمزدر
فاعلم ذلك * وانا اغفر الذنوب جميعا * لفظ جميعا ذنوبدن لفظا حال
ومعني تأكيددر وجميعك افرادي فعيل بمعني المفعول اولديغندندر

وذنوب ذنبك جمعيدر معناى تأخرى مشتمل اولمغله ذنب دينلدى يعنى ذنب خركت ايله حيوان قوبروغيدر (ودابه نك رأسندن ذنبى نجه ايسه ذنب واثم دخى متأخردر كه امر عارضدر انكيچون (سبقت رحمتى على غضبى) وارد اولدى زيرا تعلق غضب عارض اوليجق متعلق اولان ذنب دخى بويله در پس ذنب اسم آخرك احكامندندر (و بوراده ذنوب صغائر وكبائره شاملدر قال تعالى (ان الله يغفر الذنوب جميعا) اكرچه عمومندن شرك مستثنادر زيرا قرآنده كلور (ان الله لا يغفر ان يشرك به) وعاصى دخى مشيئتله مقيددر قال تعالى (و يغفر مادون ذلك لمن يشاء) زيرا مطلق مقيده محمولدر (بعدذا بوراده واناا غفر الخ استينافيه در حاليه دكل زيرا جمله آتيه انك اوزرينه مبنى اولمغله انسب اولان ابتداء اخباره حمل ايتمكدر پس انا تقويت حكم ايچوندر (الصوم لى وانا اجزى) كبى و ياتخصيص ايچوندر زيرا مغفرت شرعيه الله تعالى يه مخصوصدر نتكيم (فانه لا يغفر الذنوب الا انت) وكذلك (ومن يغفر الذنوب الا الله) اكاد الدر * فاستغفرونى اغفر لكم * تقديرى فاستغفرونى لذنوبكم اغفر لكم ذنوبكم ديمكدر ولكن مقدم ذنوب مذكور اولمغله بوراده ذكره حاجت قالمدى يعنى بندن مغفرت ذنوب طلب ايديكز خصوصا اسحارده سماء دنيايه تزولم وقتنده وايام وليالئ مباركه ده واماكن متبركه ده تاكه مغفرت وعفو ذنوب ايده يم ومغفرت وعفوك فرقى بالاده در ومغفرت استغفاره منوط قلنديغى توبه يه تحريض وشان استغفاره اهتمام ندر والا بلا توبه دخى مغفور اولمق مشيئته مفوضدر (و بوندن مفهومدر كه انساندن صدور ذنب مقدر ومقرردر زيرا مقتضاى نشئه سى جمعيتدر واسماء الهيه ده غفور وغفار وجود ذنبى مستلزمدر بوجهتدن حديثده كلديكه (لولم تذنبوا وتستغفروا لذهب الله بكم وجاء بقوم غيركم فيذنبون فيستغفرون فيغفر لهم) ولكن استغفارك برهانى بودركه افساد ايتديكى امورى اصلاح ايليه كما كان ثابت ديرلر زيرا حقه رجوع ايتمك يالكز قول لسانله اولماز بلكه اعتقاد وعمل وتدارك مافات ايله اولور بومشاهدندركه

رابعۀ عدویه رحمها الله تعالى دیمشدرکه) استغفارنا هذا یحتاج الى استغفار) یعنی استغفارك شروطی اولمیجق اودخی بر بشقه معصیت اولوب استغفار آخره محتاج اولور (بعد ذا مذنب اطلاقی ذنبك انکله قیامی حالنده کوره‌در زیرا (التائب من الذنب کمن لاذنب له) وفقیجه مذنب تائب ایله غیر مذنب حکمده برابردر اکرچه مشبه به وجه شبهده مشبهدن اقوادر بوجهتدن بعض علما دیدیلرکه من لاذنب له اولان مذنب تائبدن مرتبه ده اعلادر ثوب طاهر ومطهرکبی بوسببدن وضوءده ذراعنی یدا خرانك بللی ایله مسح وبعده ماء جدید ایله غسلدن منع اولندی زیرا تجیس ثم التطهیرك معناسی بوقدر یعنی ماء مستعملك عدم طهارتنه کوره تکیم بعض مجتهدین ذاهب اولمشدر فاما بومعنی لو لم تذنبوا الخ حدیثنه کوره معکوس کبی کورینور تأمل ایله که کرچه رسول الله صلى الله علیه وسلم حضرت یحیایی علیه السلام ذنب ایتمدی و بلکه هم ذنب بله ایتمدی دیو مدح واخبار ایلدی مع هذا کندی یحیادن افضل ایکن قرآنده حقنده کاور (عفا الله عنك) وینه کاور (لیغفر لك الله ما تقدم من ذنبك وما تأخر پس صدور ذنب معصومدن مفضول ومتأخر اولمق اقتضا ایتمدی تکیم ملائکه (لایعصون الله ما امرهم) نشانیله معلم وانسان (کلا لما یقض ما امره) کلامیله معاتب ایکن ینه فضلده انلردن برتردر والحمد لله تعالى (سؤال اولنورسه که طلب مغفرت ذنب اوزرینه مترتب اولیجق مغفرته ذنب لازم اولادی ولکن (وسارعوا الى مغفرة من ربکم) موجبنجه اسباب مغفرت وطلب عفوه مسارعت لازم کلدی ذنبه مسارعت لازم کلدی مع هذا بلاذنب مغفرت اولماز (جواب بودرکه کرچه مغفرت وذنب امور اضافیه دندر فاما (ان الله لایأمر بالفحشاء) وفقیجه ذنبله امر اولماز بلکه ذنبدن نهی اولور (الحاصل ذنبك وقوعی لازمدر ولکن فعل اولدیغی جهتدن یوخسه حکم اولدیغی جهتدن دکل فافهم فانه من مزالق الاقدام وایاك والاقدام على الاجرام والله الحفیظ * یا عبادی انکم لن تبلغوا ضری * ضرفتحله نفع مقابلیدر قال تعالى

يدعوا لمن ضره اقرب من نفعه) وضمله سراء ونعماء مقابليدر قال تعالى (فكشفنا مابه من ضر) يعني ضر ضمله سوء حالدر قلت علم وفضل وعفت ونقص نفس ومال و بلا وآفت كبي وانكله مبتلا اولانه مضرور ديرلر و بوندندركه ذاهب البصره ضرير ديلكدي وضرورتك دخي اصلي ضرردر ضيق معناسنه (بوراده ضري نك نصبي نزع خافض اوزرينه در تقديري لن تبلغوا الى ضري ديمكدر كه بلوغ برنسنه نك اقصاسنه منتهي اولور واوغلان بالغ اولدي ديمك حد صباوتك غايتنه ايردي ديمكدر قال تعالى ايمان بالغة اي منتهية في التأكيد بويله مواضعده مطلق وصول وا كا قدرت معناسنه در * فتضروني * نصبله نفيه جوابدر اصلي فتضرونني در يعني يا عبادي تحقيق سز بكا ضرره ايرمز وا كا قادر اولماز سكز كه بكا بالفعل ضرر ويره سز زيرا ضار بنم وسزك ضرريكز بنم ضررمدن مستفاد وامر جزئي در پس جزئي كلي يه نوجهله مقابل كله قال تعالى (يد الله فوق ايديهم) اي يد الله الكلية فوق الايادي الجزئية (محكيدر كه قوت القلوب صاحبي شيخ ابوطالب مكي قدس سره بغداده وارب مجلس وعظه جلوس ايتدكده لا اضر على الخلق من الله شيء يعني خلقه الله تعالى دن زياده ضررلي نسنه يوقدر ديدكده حاضر اولنلر بو كلامي فهم ايتميوب مجلسدن متفرق اولديلر فاما حقيقت ضرر صفات الهيه دندر نتكيم اسماء حسناده درج اولنديغي اكا نشانه در وحديثده كلور كه (لا ضرر ولا ضرار) يعني كيمسه كيمسه يه ضرر ويروب حقندن برنسنه نقص ايتمسون وكندنه ضرر ويرنه دخي ادخال ضرر ايله مجازات ايلمسون بلكه عفو ايلسون زيرا ضرر واحددن وضرار اثنيندن اولور يعني نه ابتداء ونه خود جزاء ضرر ويرمسون ديو ضرر ومضاره دن نهيدر فاعرف * ولن تبلغوا نفعي فتنفعوني * بونك دخي اصلي ولن تبلغوا الى نفعي فتنفعونني در ونفع خيره وصولده انكله استعانت اولنان نسنه در وشول نسنه كه انكله خيره توصل اولنور خيردر پس نفع خيردر (ونفع متعدي در انتفاع لازم اولديغي كبي وانتفاع لغتده واستعمالده يوقدر اگرچه بعض مؤلفين

كلامنده (انفاع الفقراء) واقع اولمشدر يعني ضر بتكا ايصال نفعه قادر دكلسكوز كه بالفعل نافع اولاسكز بلكه سزك نفعكز بنم نفعمدن مأخوذدر پس منفعتكز كيمدن كيمه در پس نفع و ضر يكوز كندي نفسكزه در الحاصل مؤمنه لازمدر كه نفع وضرر وخير وشر مشيت وقدرت وقضا الله اولدوغن بيلوب كاري صاحبنه تفويض وامرنه استسلام وترك معارضه لازمدر والا (وانا لنحن الغالبون) مصداقنجه حق تعالى كيمسه نك مغلوبي اولماز ومعارضه صددنده اولانك معارضه سندن متضرر دخي دكلدر نمرود وفرعونك سوي سمايه تيرانداز اولدقلري كبي پس رعيت سلطان اعظم ايله مقاومت ايده مدكلري كبي اهل عالم دخي سلطان السلاطينه مقابله يه قادر دكلردر زيرا سلطان منعه وعسكر صاحبي اولديغي كبي حق تعالى دخي اسماء متقابله صاحبيدركه ازجمله قهار وجبار وضار ومقتدر ومنتقم وامثاليدر * ياعبادي اوان اولكم وآخركم * اولدن مراد امم اولى در آدمه عليه السلام وارنجه كه اموات زمره سنده در وآخردن مراد امت اخيره در كه كيمي حياتده وكيمي دخي قيامته دك كلجكدركه بونلر احيا كروهنده وانلرك حكمنده در تكريم اولين وآخرين دنلمشدركه مراد امم اولى واخيره در يعني امم انبيا وامت احديه در وجائزدركه اولى آدمدن مقدم كلن انواع سته يه دخي شامل اوله جن وبن وطم ودم وحس وبس كبي كه بونلرك هربري دهور طويله دنياده معمر اولمشدركه ياكزجنك آدمه كلنجه عمري التمش بيك سنه در (وبعض كبار اولياء كعبه يي طواف ايدركن مطافده بعض مجهول كيمسه لر كوردكده انلردن بري سن بني بلورميسن بن سنك اول كلن اجدادكدنم ديدكده اول ولي دخي ياسن دنيادن انتقال ايده لي نقدرمدت اولدي ديو سؤالي ايديجك جوابنده قرق بيك سنه دن زياده درديدي اولدخي يادور آدمك يوقدرمدته تحملي يوقدر زيرا دورسابقه يدي بيك سنه در ديدكده اول كيمسه ده قنغي آدمدن سؤال ايدرسن اقربدنمي وياالبعدمي ديوجك انك دخي خاطرنه (ان الله خلق قبل آدم مائة الف آدم)

حديثی کلدی ونسبت امم اولاده اولمايوب قبل آدم اولان امه اولديغی ظاهر اولدی اکرچه تاريخ مجهول وحدوث عالم مقرردر (و بو مقوله احاديثه کرچه اهل حديث عليل البصر اولدقلرندن نظر صحتله باقمزلر ولکن کشفا صحيحدر (ونحن مع اهل الکشف فی کل حال فانهم اصح الرجال فی الحال والمال ولهم الحجة علی غيرهم من اهل القيل والقال* والانسکم وجنکم* انس کسرله بشردرکه انس واينا سلرندن اوتوری انس تسميه اولندی وجن قوم جاندرکه اجتنان واستتارلرندن اوتوری جن دنلدی وملائکه يه دخی جن اطلاقی اولنمق بالاده در بوراده انسی جن اوزرينه تقديم ايتدی شرفندن اوتوری اکرچه وجودده جن مقدمدر تتکيم سبق ايتدی وجن ده زياده کثرت اولمغله تصريح ايتدی زيرا مقتضای مقام خلائق کثيره نك بری بريله تظاهر واتفاقی بياندر وبردخی انس وجنه ثقلين ديرلرکه شرع محمدی بو ايکی يه نازلدر پس جن وملائکه اصل واحددندر تتکيم بعضيلر زعم ايتديلر والا ملائکه دخی مکلف اولمق لازم کلورايلرك حالی ايسه بالاده ذکر اولندی بلکه ملائکه نك اصلی نور صفات وجنك اصلی نار عناصردر وملائکه ده عصيان اولماز بلکه کفر وايمان وطاعت ومعصيت ثقلينه مخصوصدر پس شياطين وجن برنوعدرکه متمردلرينه شياطين ومؤمنلرينه جن اطلاق اولنور وکذلك انسان يوز يکرمی بش حصه درکه اکثری اهل کفر ومعصيت واقلی اهل ايمان وطاعتدر انکيچون يوم قيامتده بعث جنت بيکده بر وبعث نار مابقی درکه طقوز يوز طقسان طقوزدر وبلاد هند اوسع البلاد اولمغله يوز يکرمی بش صنفك يوزی هندستانده ويکرمی بشی سائر بلادده متفرق ومنتشردر * کانوا علی اتقی قلب رجل واحد منکم * تقديری کانوا علی تقوی اتقی قلب رجل واحد منکم اوکانوا علی اتقی احوال قلب رجل واحد منکم ديمکدر والاحل صحيح اولماز يعنی زياده متقی اولان برکيمسه نك قلب حالی اوزرينه اولوب غايت تقوا ئله متقی وجمله کز بوخصوصده متفق وهر وجهله مطيع ومنقاد اولسکز بوندن مراد اهل جمالدرکه

قرار كا هلري جنندر و بومعنـا يى بطريق الفرض ايراد ايلدى
تشكيم كلمة لو اكادالدر زيرا قبضة جمال وجلال في الحقيقه دارينـك
واهلنك وجودن اقتضا ايتمشـدركه خلافي اولمق حكمتدن خارجدر
* مازاد ذلك في ملكي شيئا * ملك ضم ميله پادشـاهلقدر سلطنت
كبيكه ذى روح وغيرى اكا مملوك ومسخر وناطق وصامت منقـاد
ومطيعدر يعني ذكر اولنان كينونت بنم ملك وسلطنتمده هيچ برنسنه يى
زياده ايتمز تشكيم ملوك دنيا يه كوره زياده حاصلدر زيرا اتفـاق دين
واتحاد كلمه موجب نظام وباعث امتلاء خزائن در بوجهتدن نيجه لر
ادعاء ربوبيت ايله مبتلا اولديلر اكر خلافي اولايدى دعوى قبوسي اولمازدى
وحديثـده كلور (خلقت الخلق ليربحوا علي لالا ربح عليهم) يعني
حق تعالى غنى بالذات در وشولكه مرتبهٔ استكمالدر اسمايه راجعدر
واسمانك اضافاتندن اطلاق ذاته ضرركلمز الحـاصل ديمكدركه
ياعبادى سز بنم ملكمده داخل ومملوكم سكز وسزك حسن حالكز بنم
تقديرم وتوفيقم ايله درنيش اولدن ملكم نه ايسه اودر وخلقك بكا انده
امتناني يوقدر كما قال الله تعـالى (قل لا تمنوا علي اسلامكم بل الله يمن
عليكم ان هداكم للايمان ان كنتم صادقين) بلكه زياده لك عبـده
اولور زيرا واسع عليمك بندة سيدركه نو بنوانده استمداد واستفاده ده در
(افاض الله علينا وعليكم سجال لطفه وكرمه * ياعبادى لو ان اولكم
وآخركم * يعني عقـل اولدن غايت مخلوقه منتهي اولنجه كه يكرمي
سكز منزل وبي حساب مخلوقي مشتملدر زيرا ملائكه دخي انده داخلدر
ملائكه ايسه لاتعد ولا تحصي در حتي مرويدركه بني آدم عشر جندر
وبوايكيسي عشر حيوانات البردر وجمـله سي عشر الطيور در وكلي
عشر حيوانات البحاردر وبونلرك جميعي عشر ملائكة السماء الدنيادر
وهكذا اسماء سابعه يه وارنجه وبونلرك مجموعي ملائكهٔ كرسي مقابله سنده
شيء قليلدر وبوجمله سرادقات عرش كه آلتي كره يوز بيكدر برسرادقه
موكل اولان ملائكه نك عشريدر وبوجمـله حول عرشده دوران
ايلين ملائكه يه كوره دريادن برقطره كبيدر وبونلرك كلي اشباع اسرافيله

کوره که ملائکهٔ اوحدر عشر کبیدر وجنود جبریلک اجناسنه نهایت یوقدر وارواح عالیه دیدکاری مجردانک حسابی علم حقه مفوضدر * وانسکم وجنکم * یعنی محسوس اولان اجساد ومستور اولان اروا حک جمله سی که اجسا ده عالم ملک وحسیات وارواحه عالم ملکوت وعقلیات دیرلر که عالم الغیب والشهاده بوایکیسنی محیطدر وقرآنده کلور (فسبحان الذی بیده ملکوت کل شیء) ای روح کل شیء یعنی اجساد الله تعالینک قبضهٔ شمالنده و ارواح قبضهٔ یمیننده در قال الله تعالی (والسموات مطویات بیمینه) یعنی العلویات (والارض جمیعا قبضته) یعنی مقبوضهٔ شماله وهی السفلیات فاعلم ذلک فانه وقع بطریق التفنن الهاما من الله تعالی * کانوا علی افجر قلب رجل واحد منکم * بونک دخی تقدیری قرینی کبیدر که علی فجور افجر قلب یاخود علی افجر احواله دیمکدر یعنی اتفاق ایدوب جمله کز زیاده فجور اوزرینه اولسه کز ولکن فجوری قلبه نسبت ایتدی زیرا قلب مبدأ فساددر نتکیم بالاده (اذا صلحت صلح الجسد کله واذا فسدت فسد الجسد کله) حدیثنده شرح اولندی قال الله تعالی (ولکن تعمی القلوب التی فی الصدور) وقال الله تعالی (ومن یکتمها فانه آثم قلبه) و بعض روایاتده بوراده منکم لفظی یوقدر تاکه افجریت ایله خطاب واقع اولمیه تفضلا واحسانا کذا قالوا ولکن کلام الهی فی الجمله خطابی مشتملدر زیرا انسکم وجنکم خطابی وکانوا ضمیرینک انلره رجوعی خطابده کافیدر بلکه مقام عز وجلالده تقبیحا خطاب اوکدر نتکیم مواضع عدیده ده واقع اولمشدر * ما نقص ذلک من ملکی شیئا * نقص خسران فی الحظ در لازم ومتعدیدر که فاعلی ذلک ومفعولی شیئا ای ما نقص ذلک المذکور من الکینونة شیئا من الاشیاء یعنی زیاده فجور اوزرینه اولدقلری بنم ملکمدن برخردل دانه سی قدر نسنه یی نقص ایتمز زیرا کمال ونقصاندن هر بری نشان کمال الهیدر نتکیم ارباب معرفته معلومدر وبردخی فجور اوزرینه اولدقلری حالده بنم مملوک ومسخرمدر زیرا ادعاء ربوبیت ایدنلر یله آخر مغلوب اولدیلر

فكيف كه غيريلو انكيچون مونه مذل الجبابرة دينلدى موت ايسه خالق الهيدر قال الله تعالى (خلق الموت والحيوة) و بعضيلر ديديلركه اتقاى قلب جناب نبوتك صلى الله عليه وسلم قلبى وافجر قلب ابليسك قلبيدر زيرا جناب نبوى هادى اسمنه وابليس مضل اسمنه مظهردر هدايت وضلالات ايسه متقابللردر انكيچون بعض رواياتده منكم دينلمدى زيرا ابليس جندندر وخطاب بالذات انسه دركه جنك ذكرى تبعيت ايله در ولكن بووجه فى الجمله تعظيم نبوى يى مخل دركما لايخفى على العارف و برده بودركه بوراده خطاب انسه اولجق شق اولده دنى انسه مخصوص اولوب جناب نبوى من وجه خارج اولمق لازم كلور پس تمثيله توجهله قلب نبوى مراد اولور تفصيلى بودركه كرچه ظاهرده جناب نبوت (قل انما انا بشر مثلكم) موجبنجه جنس بشردندركه بشردن تولد ايتمشدر عيسى عليه السلام كبيكه مريمدن تولد ايتمكله بشردن معدود وملك جنسندن خارجدر انكيچون اكا روح مجسم ديين خطا ايتمشدر ولكن (حبب الى من دنياكم) ثلث خطابندن مفهومدركه انلر فى الحقيقه بودنيادن دكللردر نتكيم بعضيلر طينت نبويه جنتدندر ديدكلرينى تقويت ايدر وكذلك حديثده كلور انى لست كهيئتكم) يعنى كرچه صورتده هيئت بشريه اوزرينه در ولكن هيئت اصليه لرى اكا مغايردر چيرلك صورت بشرده تمثلى كبى حقيقت ملكيه سنى منافى دكلدر مغايرتدن اوتورى اكل وشربى تركده سر صمدانيت وحقيقيت ملكيه اوزرينه جارى اولمشلردر شويله كه اكر ظاهرامتى محافظه مقصود اولميايدى الى آخر العمر تجرد روحانيلرى اوزره اولورلردى زيرا حضرت ادريس عليه السلام افضلدر حضرت ادريس اون التى سنه قدر اكل وشرب ومنامدن خالى اولمشلردر اشته جناب نبوتك صورت بشريه سى اعتباريله خطاب درست وحقيقت ملكيه سى وبلكه هيئت الهيه سى اوزرينه خطابدن خارجدر زيرا كيسه نك جنسندن دكلدر هذا ولكن من لطائف المعانى وملح اشارات المبانى والله اعلم * ياعبادى اولكم وآخركم * يعنى جمله ذى روح

کرك رئيس اولسونکه اول القومدر وکرك مرؤس اولسونکه آخر القومدر وکذلك کرك اکبر اولسون اوائل بنی آدم کبی وکرك اصغر اولسون اواخری کبی زیرا اول وآخرك کبر وصغر ایله تفاوتی واردر عوج بن عنق وعمالقه ویأجوج ومأجوج وغیریلرکبی تنکیم حبهٔ حنطه دوه قوشی یمرطه سی مقدارندن حالا اولان جثه دك تنزل ایلدی وبعض اشیا اصلنده عظیم جثه اوزرینه خلق اولندی جمل وفیل وکرکدان ورخ کبی وبعضیسی صغرجسم اوزینه مخلوق اولدی عصفور ونمله وامثالی کبی سبحان من صغر البعوض وکبر الفیل فاعرفه * وانسکم وجنکم * یعنی وجه ارضده محسوس وتحت الارضده مستور اولنلرکبی وجوهوا وطبقات سماده اولنلر دخی اکا قیاس اولنه وابن عباس رضی الله عنهما (ومن الارض مثلهن) آیتنده بیورمشدرکه یدی طبقه ارضدرکه هر ارضده نبیکز کبی نبی وآدمکز کبی آدم ونوحکز کبی نوح وابراهیمکز کبی ابراهیم وعیسی کز کبی عیسی وبنم کبی ابن عباس واردر یعنی بزم ارامزده انبیا واولیا نیجه ایسه انلرك اراسنده دخی مشارب انبیا واولیاده سادات واردرکه قوملرینك اوزرینه قائملردر وحفاظ بو حدیث خصوصنده اختلاف ایتدیلر ولکن فتوحات مکیه ده کلورکه کشفا صحیحدر بورادندرکه پیران طریقتمزدن شیخ افتاده خلیفه سی شیخ هدایی یه خطاب ایدوب بیورمشدرکه نیجه عالملر واردرکه حالا انلرده بنم کبی افتاده وسنك کبی محمود واردر فاعلم ذلك * قلموا فی صعید واحد * صعید تراب ویا وجه ارضده صعید دینلدیکی غبارنك هوایه صعودی اعتباریله در انك ایچون فقها دیمشلردرکه متیمم اولان کیمسه نك یدنه علوق غبار لازمدر تا که مس تراب ایتدیکی متیقن اوله بوراده صعید واحددن مراد مکان واحددر اکرچه ترابله مکانك فرقی واردر زیرا مکان اعمدر یعنی هر تراب مکان اولور ولکن هر مکان تراب اولماز قال الله تعالی (ورفعناه مکانا علیا) یعنی سماء اربعه دن مکان ایله تعبیر اولندیکه ادریس علیه السلام اومحله مرفوع ایدی سموات ایسه حد عناصر

کیمسه

کثیفه‌دن خارجدرکه ازجمله ترابدر و بوندن فهم اولنـدیکه عرش اعلانك محیط اولدوغی اشیانك جمله‌سی مکان مقوله‌سیدرکه حیز تعبیر اولنور تتکیم محلنـده مبیندر* فسألونی* سؤال استعطائیدر یعنی بوقدرکثرات وتنوع حاجاتله دفعة واحدة بنـدن نسنه طلب اتسلر بوندن مراددرگاه عز وغنای ذی الکبریایی دیوان سلاطین وملوکدن افراز وشان حضرتی مقـام الوهیته مناسب اولان وصفـله اعلا واعزازدر یعنی بومقـام سؤال مسئول عنهی ادهاش واعجاز ایدوب سائللرك یاحرمانلرینه ویا مشقتله مطلوبلرینـه وصوله دلالت ایدر محل ایکن حق تعالی بومعنادن عالی وعجز وملال وحیرتدن متعالیدر نتکیم دعاء خضرده کلور (یامن لایشغله شان عن شان) زیرا جمله اشیایی محیطدر وشولکه (سنفرغ لکم ایها الثقلان) بیور مشدر تهدیده محمولدرشول وجهدنکه فراغ وشغلدن بری ونصب ولغوبدن عریدر * فاعطیت کل انسـان مسألته* پس هرانسانه یعنی جمیـع خلایقه مسئول ومطلوبنی اعطا اتسم زیرا برنسنه مسئول اولدیغی جهتدن مسئله ولفظدن مفهوم اولدیغی وجهـدن معنی وانك ایچون اسم مخصوص وضع اولندیغی یوزدن مسمی در و بوراده سؤالی جمیـع خلایقه تعمیم دنصکره اعطایی انسانه تخصیص ایلدی زیرا عطاده مقصود بالذات اولان انسـاندرکه عطایای ذاتیه وعطایای اسمائیه اکا مخصوصدر وکذلك (وآتاکم من کل ماسألتموه) وفقنجـه عطایای حسبه‌ده دخی مشار الیه وهردورلو نعم ایله منعم علیه‌در قال الله تعالی (اسبغ علیکم نعمه ظاهرة و باطنة) زیرا انسان مفضل مطلق ومقرب حقدر پس خزائن فضل اندن ممنوع دکلدر* مانقص ذلك مما عندی* اولکی ما نافیه وایکنجی موصوله در یعنی اول عطاء عام وانعـام تام عندمده یعنی حضورمده وملکمده اولان خزائن رحمتمدن برنسنه نقص ایتمز معـلوم اوله که عندیت حق اصلنـده عین ذاتدر پس دلالت ایدرکه الله تعالی جمیع اشیـایی محیطدر شویله که انلرله حاضر وانلره ناظر و بلکه هر برینـك یوزندن ظاهردر وقدرتی شول

مرتبه ده‌در که هیچ برمقدارده منتهی اولماز بلکه على التوالی مالانهایه
ایجاده قادر در بوجهتدن ذاتنده کمال وعدم تناهیسی اولدیغی کبی
صفاتی دخی بویله در اشته بوتقریردن مقلم عندیت وانک مشتمل
اولدیغی خزائنک معناسی معلوم اولدی * الا کما ینقص المخیط *
ما موصوله ویا موصوفه ویا مصدریه در ای ما نقص شیئا من الاشیاء
الا مثل الذی او مثل شیء ینقصه المخیط اوالا نقصانا مثل نقصانه
فی القلة (مخیط منبر وزنی اوزره میمک کسریله اکنه‌در ابره کبی که عجم
سوزن دیرکه انکله ثوب خیاطت ایدرلر خیاط کبی قال الله تعالى
(حتى یلج الجمل فی سم الخیاط) واپلکه رشته وعرب سلک دیر بوراده
مخیط ایله مراد طرف مخیطدر یعنی اکنه اوجیدر که تسمیة البعض
باسم الکل قبیلندندر نتکیم شرع غسل ذکرایله امرایلدی مقصود
رأس ذکری غسلدر مجموعنی دکل * اذا ادخل البحر * صیغهٔ مجهولدر
ونصب بحرله که مفعول ثانی اولمق اوزره‌در بحر ماء کثیری جامع اولان
مکاندر واسعدر انکیچون تبحر فی العلم دیرلر توسع معناسنه وبحر ملح
وعذبه شاملدر بعضیلر ملح در فقط دیمشلردر وعذبه بحر دنلدیکی
ملحه مقارنتله در نتکیم شمسله قمره قمران دینلور قال الله تعالى (بحران
هذا عذب فرات وهذا ملح اجاج) بونده ابره و بحرله تمثیل ایلدیکی
مثلدر تشبیه معقول بالمحسوسدر که افهامه تقریب ایچوندر زیرا
طرف ابره قلتده و بحر وسعت وکثرتده و بوقلتدن مقصود عدمدر
زیرا قدرت حقه کوره خزائندن برنسنه منتقص اولماز نتکیم اشارت
اولندی و بعضیلر دیدیلر که تشبیه نقصانده دکلدر زیرا عندالله
اولان نسنه یه نقصان کلمز ابره بی بحره ادخالی ایسه نقصدن خالی
دکلدر بلکه عرفا اول قدره نقصان اطلاقی اولنمامقدر و یاخود
فرض وتقدیر بابندندر یعنی اکرملکک حقنده نقص فرض اولنسه اول
نقص بوقدر اولورذی * یا عبادی انما هی اعمالکم * هی ضمیر مبهمدر که
اعمالکم انی تفسیر ایدر یعنی برمتعلق ذهنی یه راجعدر که اولا اشارت
اولنوب بعده ما بعدیله اخبار اولنمشدر نتکیم صاحب الکشاف (هذا

فراق بيني وبينكم) آيتنده ديمشدركه عند حلول الميعاد خضر له موسى
ميانده فراق تصور اولنوب هذا ايله اكا اشارت اولنمشدر و بعضيلر
ديديلركه اتقى رجل وافجر رجلدن مفهوم اولان اعمال صالحه
وطالحه يه راجعدر وعلى كل تقدير اعمال بورا ده مطلقدر تنكير
تفصيل آنى انى اقتضا ايدر حديث سابقده (فبايع نفسه الخ) كبي
احصيها لكم احصا حصادندر كه صغار حجاره در احصا وضع
حصادركه عدايتكدن عبارتدر اصلي بودركه طائفهٔ عرب
حساب عقود اعداددن برعقد معينه بالغ اولدقده لاجل الحفظ
انك ايچون برحصاة وضع و بعده استيناف عد ايدرلر دى قال
الله تعالى (وان تعدوا نعمة الله لا تحصوها) يعني الله تعالينك
نعمتلرينه غايت بوقدركه شوغايته ايردي ديو حصاة وضع اولنه
واحصا واحاطه ارasنده فرق بودركه احاطه موجود ومعدومه
عامدر وهرمعلومده دخي مستعملدر احصا ايسه موجود ده اولور
فقط (لكم) ده لام اجليه در يعني سزك ايچون اول اعمالى احصا وحفظ
ايدرم مقصود ملائكهٔ حافظون صحف اعمالده حفظ ايدرلر ديمكدر
بوخسه علمله حفظ دكل زيرا علمله اولان حفظده الزام حجت قوى
اولماز كما لا يخفى على المتأمل * ثم اوفيكم اياها * بعده اول اعمالى سزه
توفيه ايدرم يعني بوم قيامتده تامة وافية سزه تأديه ايدرم مقصود اجر
وجزاسني اعطادر قال الله تعالى (وانما توفون اجوركم يوم القيمة)
و بونده توفيه لفظنده اشارت واردركه بعض اجور واجزيه دنياده
واقع اولور وتأخير توفيه يه باعث بودركه دنيا دار العمل وآخرت
دار الجزادر كما ورد (الدنيا مزرعة الاخرة) و بردخي صلحا ايچون اعداد
اولنان عطايه دنيانك وسعتي يوقدر وحال فسقا دخي بويله در زيرا
حديثده كلمشدركه هركافرك ضرسي احد طاغي و بدني غلاظتدن
اوچ كونلك مسافه قدر اولسه كركدر پس يالكز بدنلري دنيايه
صغمايجق اسباب عذاب دخي ضم اولنيجق نوجهله كنجايش بولور
والكز جنت وجهنمدن اوسعدر زيرا دار رحمت وفضلدر * فمن وجد

خیرا * پس هر کیمکه خیر بولاکه مایثاب علیه اولان عمل واجر بدر
وبعض نسخ صحیحه ده (فمن عمل خیرا) دوشمشدر یعنی پس هر کیمکه
اجر وثوابه دائر عمل اشلیه ولکن نسخهٔ اولی اولادر زیرا حفظ مذکوره
مناسب اولان وجداندر * فلیحمد الله * پس حق تعالینك توفیق
طاعت وفضل ورحمته حمد ایلسون که استعداد ازلیسنك حکمی
انی بو غایت حمیده یه ایرکوردی پس بونده خیری حق تعالی یه اضافته
اشارت واردر زیرا الله تعالی محمود اولمغه فعل جمیل لازمدر وفضل
جمیله توفیق اندندر بو جهتدن فعل اکا مضاف وحمد اکا راجعدر
(والحمد لله تعالی علی توفیق الطاعة حمدا یستغرق کل ساعة
* ومن وجد غیر ذلك * وهر کیمکه خیرك غیرنی بولاکه شردر وشرك
عدم تصریحی مقابلندن معلوم اولمغله در زیرا خیر وشر بری برینه
مغایردر و بردخی ذکر شری ترك ایتمك آداب وحسن محاوره ومخاطبه دندر
قال الله تعالی حکایة (اشر ارید بمن فی الارض) یعنی شرده ارادت حقه
نسبت اولنمدی خیرده اولدیغی کبی تنکیم کلور (ام اراد بهم ربهم رشدا)
و بوراده غیر ذلك ده مباح داخل دکلدر تنکیم بعضیلر زعم ایتدیلر
زیرا مباح فی الحقیقه لا خیر ولا شر یعنی لا یثاب علیه ولا یعاقب علیه
قبیلندندر بوراده مراد ایسه خیر وشر شرعیدر که ثواب وعقابه
دائردر فاعل ذلك * فلا یلومن الا نفسه * لوم بر کیمسه نك لومه یعنی
ضد کرم اولان نسبته نسبت ایتمکله خوار لمقدر و بعض شعراء جاهلیه
دیمشدر اذا المرء لم یدنس من اللؤم عرضه (فکل رداء یرتدیه جمیل) یعنی پس
کندی نفسنی لوم ایلسون انجق واول معنانی حقنه ارجاع ایتسون
زیرا (یداك اوکتا وفوك نفخ) قبیلندندر الحاصل حقك انك حقنده
شری خلق ایتدوکی بطریق الظلم دکل بلکه موجب استعدادنی
اظهار طریقیله در زیرا حق خلاقدر که عبدك صرف اختیار ایتدوکی
نسنه یی بلا تأخیر خلق ایدر والا عجز وحکمتدن عدول لازم کلور
بو جهتدن کیمسه سنده نحاس وذهبدن نه وار ایسه ظهوره کلن اودر
ولنی اخراج ایدنه نه ملامت اولماز زیرا ملامت لتون اولدیغی کیمسه دن

نحاس اخراجیله اولور انده خود نحاسدن غیری یوقدر بو معنادن
فعلی تأکید ایلدی که فلا یلومن در زیرا بونده حضرت ذاتی زیاده تنزیه
وار در انکیچون حدیثده کلورکه (والشر لیس الیک) و بوندن اهل جنتك
(وآخر دعویهم ان الحمد لله رب العالمین) سری واهل نارك (فلا تلومونی
ولوموا انفسکم) امری باهر اولور که بری حال سعداء و بری حال
اشقیادر و بوندن فهم اولنورکه اول وقتده اهل ناره عین ثابته لرینك
احوالی ۞ کشف اولوب معاقب اولدقلری عدل الهی وسر ازلیه یه
دوٗا ولدیغنی بلسلر کرکدر انکیچون نفسلرینی لوم ایدرلر و بزم کا همزندر که
بو وجهله مبتلا اولدق دیمزلر اشته بودر که الله تعالی الزام حجت وکشف
حقیقت ایتدکجه کیمسه یی معذب ایتمسه کرکدر زیاده ایسه بو معنی مکاشفه
روشن ومحجوبه خفیدر که محجوب سرقدره آخرتده واقف اولور

* الخامس والعشرون *

بو حدیث شریف دخی حدیث سابق کبی ابوذر غفاری رضی الله عنه
روایتی ومسلم تخریجی ایله ثابت اولمشدر * ان ناسا من اصحاب رسول الله
صلی الله علیه وسلم * ناس انسك جمعیدر که جمع عزیزدر اصلنده
اناس در که همزه سی حذف اولنمشدر ناس ینوس نوسا دینلور
اضطراب وتحرك معناسنه بو صورتده ناسده بحسب اللغه
جن دخی داخل اولور زیرا انده دخی حرکت واضطراب
معناسی واردر و بعضیلر نسی دن مقلوبدر دیدیلر انکیچون آدم
نسیانه نسبت اولندی (کما قالوا اول الناس اول الناسی ولفظ ناس
کرچه عامهٔ افراد بشره شاملدر ولکن کاهیجه کمال انسانیت
ایله متصف اولانلر مراد اولور که فضلادر زیرا اسم مجرد ده
عانده اولماز واشرفی عامیه اضافت ایدوب افاضل الناس دیمکده
تعظیم بولنماز بوراده ناسدن مراد اصحاب رسول اللهدن برجماعت
فاضله در که فقراء مهاجریندر فضلاری بودر که حرفت نبویه دقرایله
موصوفلر وهجرتده تقدم ایله معروفلر ومشاهده حضورله مضبوطلر
وقرآنده ممدوحلردر انکیچون کوثری ابتدا بونلر ایچرلر و باب جنتی

دق ایدوب قبل الکل انلر آجرلر وطبقات صحابه اصول حدیثده
مذکوره‌در اورادن طلب اولنه وعدد صحابه مضبوط دکلدر اکرچه
انتقال نبویدنصکره موجود اولان روات احادیث یوز اون دورت
بیکدر دیو روایت ایلدیلر و بونلردن آخر وفات ایدن ابوالطفیل
عامر بن واثلة اللیثی‌در که انتقال نبویدن یوز یجی سنه‌ده مکهٔ مکرمه‌ده
وداع عالم فانی ایدوب مقام عندیت ایله مکرم اولمشلردر رضی الله عنه
زیرا جناب نبوت صلی الله علیه وسلم خرامان مقام وسیله اولمزدن
بر آی مقدم اخبار ایدوب بیورمشلر ایدیکه (علی رأس مائة سنة
لایبقی علی وجه الارض ممن هو علیها الیوم احد) پس بو معنی معجزات
نبویه‌دن عد اولنمشدی زیرا قبل الوقوع اخبار صحیحه‌در * قالوا
یارسول الله * یعنی دفع خاطره ایچون سؤال ورغبت اعمالده کاللرندن
عرض حال ایدوب دیدیلر که یارسول الله * ذهب اهل الدثور
بالاجور * دثور فلوس وزنی اوزره دثرك جمعیدر فلس کبی مال کثیر
معناسنه بالاجورده باتعدیه ایچوندر باء ملابسه اولمق دخی جائزدر
اکرچه اولکی اشهردر اجور اجرك جمعیدر اجر ثواب عملده
وعقدله وعقد مجراسنه جاری اولان یرده مستعملدر جزا اندن
اعمدر که نافع وضارده وعقدله وغیر عقدله اولانده استعمال اولنور
یعنی اغنیاء واهل اموال کثیره اولنلر اجور عظیمه ومثوبات جزیله
کوتوردیلر ویاخود کاملابس اولدقلری حالده کتدیلر مراد اعمال
کثیره یوزندن اجر عظیمه نائل اولدقلرن اخبار در زیرا اجر وثوابك
کثرتی کثرت اعماله منوطدر اکرچه اخلاصك دخی طبقاتنه کوره
باشقه تأثیری واردر با نوجهله اجور کثیره‌یه محل اولدیلر دیو
سؤال یری کلدکده جواب ویردیلر که * یصلون کما نصلی * ما
مصدریه‌در فعل مستقبل اوزرینه داخل اولان ان ناصبه کبی نصلی
دینلدی نون جمله سائل جمع اولمغله صلاتدن مراد صلاة مفروضهٔ
شرعیه‌در تکلیم مقامدن مأخوذدر یعنی بز قیلدیغمز کبی انلر دخی
نماز قیلورلر یعنی صلاتده مشترکلرز که بو خصوصده مابینمزده مساوات

واردر زيرا صلاتك فرضيتي اغنيا وفقرايه برابردر * ويصومون كما نصوم * يعني بزم شهر رمضاني صيامز كبي انلردخي صائم اولور وصوم فرضده فقرا واغنيانك برى برلرندن امتيازلرى يوقدر مقصود صورت صومدر صورت صلاة كبيكه عدم فرق صورتده در والا نيت واخلاص ومراعات شروع وقيود وعدم مراعاتله فرق ظاهردركه ابرار مقربين درجه سنه ايرمز * ويتصدقون بفضول اموالهم * فضول فضلك جمعيدر ضد نقص معناسنه وفضيلت ديرلر الدرجة الرفيعة في الفضل معناسنه پس فضلده مرتبهٔ عاليه صاحبنه اهل فضيلت ديرلر ودعاده كلور (آت محمدا الوسيلة والفضيلة) يعني وسيله دن مراد مقام صورينك اعلاسي وفضيلتدن مقصود مرتبهٔ كمالك اسنا ومنتهاسيدر (معنى بودركه واغنيا اولنلر مالارينك زياده سني نفقه دن زائدني فقرايه تصدق ايدرلر واجر عظيم بولورلر بز ايسه فقريمز سببيله اندن محرومز پس انلره نوجهله لاحق اولالم ديو اظهار تحسر وابراز قصور وحسن حاله غبطه در يوخسه حسد دكل وفي الحديث (لاحسد الا في العلم والمال) يعني علم وماله غبطه صورت حسدده اولمغله اندن حسدايله تعبير اولندي پس صاحب العلم والمال محسود ومغبوطدر زيرا نشر علم وخيرات اعمال فاضلهٔ راجحه دندر ومنع وعطا بعض مقامده ممدوح وبعض محلده مذموم اولديغي كبي حسد وسائر صفات متضاده دخي بويله دركه شارع هر برى ايچون بر موضع تعيين ايتمشدر كه سائر شرايعده بومعنى بولنمدي اشته (بعثت لاتمم مكارم الاخلاق) حديثنك بعض اسرارى بودركه رمز اولندي * قال * يعني رسول الله صلى الله عليه وسلم جوابده بيوردي كه * اوليس قد جعل الله لكم ما تصدقون * همزهٔ استفهام نفيك مابعدني تقرير ايچوندر وواوك معطوف عليهي محذوفدر تقديرى اليس لكم ثواب مثل ثواب الاغنياء وليس قد جعل الله لكم ماتتصدقون به ديمكدركه تصدقون روايت محدثين اوزره تشديد صاد ودالله در ولغته كوره تخفيف صادله دخي جائزدركه اصلنده تتصدقون در

(تنزل الملائكة) كبي وماقبلنده بفضول دلالت ايدركه بوراده جار
ومجرور محذوفدركه به در (وجعل برقاچ معنايه كلور بوراده شرع
وتعيين ديمكدر (جعل الله الصلوات المفروضة خمسا) كبي زيرا بونده
جعل حكم شرعيدر پس ديمك اولوركه اي فقراء يا مالكز يوغيسه
الله تعالى سزه اني تصدق وبذل ايده جك نسنه مشروع قيلديغي
وتصدقه بدل عمل تعيين ايتديكي يعني قيلدي وايتدي واول عمل
مشروعات آتيه در * ان بكل تسبيحة صدقة * بكل ده با
مقابله ايچوندر ان لكم تقديرنده كه بكل خبر مقدره متعلقدر
صدقه اننك اسميدر بعض نسخهده لام واقع اولمشدر تسبيح
الله تعالى يي قولا وفعلا ونية تنزيهدر وتكرار وحدت وافراد
ايچوندر يعني هر بر تسبيحكز مقابله سنده سزك ايچون بر اجر
واردر اجر صدقه كبي الحاصل بركره سبحان الله ويا سبوح قدوس
ويا غيري تنزيهاتدن بركلمه سويلمك صدقه يه بدلدركه اغنيانك
تصدقله بوالديغي اجري سز بركره نيت خالصه ولسان طاهرله
سبحان الله ديمكله بولورسز پس بوندن فهم اولنوركه اغنيايه كوره
تصدق نيجه ايسه فقرايه كوره تسبيح دخي بويله در وبلكه فقرانك
تسبيحي اغنيانك صدقه سندن افضلدر زيرا اكرچه صدقه حسناتدندر
وخير متعديدر ولكن ذكر خصوصا كلمه طيبه احسن الحسناتدر
وشرف زائدي واردر زيرا ذكر حقه وصدقه خلقه متعلقدر وذاكري
حق ذكر ايدر (فاذكروني اذكركم) كبي متصدقي ايسه خلق ذكر ايدر
خلقك ذكرندن ايسه حقك ذكري اعلادر وفي الحديث (يا علي
لان يهدي الله بك رجلا خير لك من حمر النعم) يعني يا علي سنك يوزكدن
بركيمسه هدايت بولوب توحيدي اعتقاد واقرار ايلمك عربك ابل
نفيسه سني تصدقدن افضلدر زيرا تصدق درجات جنته موصل
(لن تنالوا البر حتى تنفقوا) كبي هدايت ايسه قربات حضرته وسيله در
(وانك لتهدي الى صراط مستقيم صراط الله) كبي * وكل تكبيرة
صدقة * تكبير الله اكبر والله اجل واعظم وامثالني ديمكدركه تعظيم

حقه دائردر بوراده كلمهٔ كل رفعله مبتدأ وصدقه خبری و بعد الجمله
محل ان اوزرينه معطوفدر و بعضيلر ديديلركه كل مجروردركه بكل
تسبيحة ده مدخول جار اوزرينه وصدقه نصبله اسم ان اوزرينه
معطوفدر ما كل سوداء تمرة و بيضاء شحمة كبيكه عندالقراء جائز
وعندالجمهور غير جائزدر حرف واحدك عاملين مختلفين مقامنه قائم
اولمغه قوتی يوقدر بعدذا بوراده اسلوب تركيب تغيير اولندی زيرا
سوقی خفيفدر واخباردن حكمه انتقال واردركه حكم اخباردن اقوادر
* وكل تحميدة صدقة * تحميدا الحمدلله ونظائرينى قولدركه الله تعالى يه
ثنا ومحمودك كمالنی اظهاردر وحديثده كلور (اللهم لك الحمد شكرا
ولك المنة فضلا) سكا حمدم نعم عظيمه يه شكر طريقيله ومنتم فضل
معناسنه در بوخسه امتنان معناسنه دكل پس منت سنكدر ديمك من
وفضل وكرم سنكدردیمكدر فاعرف جدا * وكل تهليلة صدقة * تهايل
لا اله الاالله ولا اله الا انا ولا اله الا أنت ولا اله الاهو ولا معبود الاالله
ولا مقصود الاالله ولا موجود الا لله و بونلرك مؤداسنی افاده ايدر
كلمات توحيد ديمكدر تهليلی تأخير ايتدی زيرا نفی واثباتی مشتمل
اولمغله صفات ثبوتيه وسلبيه وتعين ولاتعين مرتبه لرينی جامعدر
انك ايچون افضل الاذكار لا اله الاالله دينلدی پس الله الله وهوهو
ديوغيری وجهله ذكر ايتمكدن كلمهٔ طيبه توحيدله ذكر ايتمك افضلدر زيرا
تركيبك متضمن اولديغی افراد متضمن دكلدر * وامر بمعروف صدقة *
امر رفعله مبتدادر زيرا معروفله مقيد اولمغله نكرهٔ مخصصه كبيدر
و ياخود تمرة خير من جرادة قبيلندندر صدقه خبردر و بعض محدثين
صدقه يی نصبله وامری جرله قراءت ايتمشلردر ماقبلی كبی معروف
شول فعلدركه شرعا وعقلا حسنی معروف اوله ضدی منكردركه
شرعله وعقلله حسنی بلنمش اوله بوسبيدن جود ده اقتصاده
معروف ديديلر زيرا اقتصاد شرعده وعقولده مستحسندر
وحق تعالی يه معروف ديديلرزيرا مشهور ومألوف وجليدر اكرخفی
اولوب معروف اولمسه منكر ديمك لازم كلوردی حاشا كه الله تعالی منكر اوله

زيرا عند العقلاء معروف وعند اولى الابصار مشهوددر * ونهى عن منكر صدقة * بونك اعرابى ماقبلى كبيدر بونده امر معروف ونهى منكرك تنكيرى تقليل ايچوندر زيرا بونوعك قلبلى امور سابقه مقامنده قائم اولور فكيف كثيرى و بعضيلر ديديلركه تنوين افراد ايچوندر كل افرادى كبى يعنى افراد امرمعروف ونهى منكرك هرفردنده حكم صدقه ثابتدر بلكه بونوعك ثوابى غيرك ثوابندن اكثردر زيرا فرض كفايه در تسبيح وامثالى ايسه نوافلدر ثواب فرض ايسه ثواب نافله دن اكثردر نتكيم حديث قدسيده كلور (وماتقرب الى عبدى بشئ احب الى ممافترضت عليه) و بعض روايتده كلوركه فرضك نافله اوزرينه ثوابى يتمش قات زياده در و بوندن امر ونهيك تأخيرى فضلنه بناء اولديغى معلوم اولدى زيرا امرونهى خاصه نك شانيدر عامه نك دكل انك ايچون امر ونهى اهلى سائر خواصله جنت فردوسه داخل اولورلر وتقليل امر ونهى بودركه مثلا برمؤمن اوبروقتده ذكرالله ايتسه كه امر بايتدر بومرتبه قليلدر واكرذكر كثيرله ذكر وافراد محظوراتك جمله سندن نهى ايتسه بومرتبه كثيردر ومنكرى بالكز قلبله انكار ايتمك ادناى ايماندركه ايمان مثقاليدر ولسانله انكار و يديله تغييرايلمك اعلاى ايماندر ايمان ديناريدر و برماده ايله اوقات مختلفه ده امر ايتمك كثيردر نهى دخى بويله در پس امر ونهيك تعددى مأمور به ومنهى عنهك تعددى كبى اولور بعد ذا بومقامده سؤال وارد اولوركه اغنيا دخى تصدقلرندن ماعدا نوافل فقرابى وجودده كتورسه لر شكواى فقرا حالى اوزرينه قالور زيرا ينه اغنيا فقرابى سبق ايتمش اولور جواب بودركه مقصود فقرا تحصيل ثواب صدقه در يوخسه زياده مطلقه يى نفى دكلدر ولكن بومحل منافشه دن خالى دكلدر زيرا مراد فقرا طلب مساواتدر پس جواب بودركه غيرى حديثله تقييد اولنمشدركه اغنيا فقرانك ايتديكى ذكرى ايدوب عمرذكرك بانته صدقه دخى ضم ايتسه لر ينه ثواب فقرايه ايرمزلر زيرا اغنيائله فقرا بردكلدركه فقر حرفت نبويه در بوجهتدن بوايكيسنك ميانده فرق

ندر دیمك كلام ساقطدر زیرا فقر فی الحقیقه عبدك وغنا حقك صفت ذاتیه سیدر (وامام غزالی رحمه الله دیمشدر كه كافر فقیر عذابی كافر غنیدن اخفدر پس فقر كافره نافع اولنجق مؤمنه نیجه نافع اولمساز (والید العلیا خیر من الید السفلی) ده ید علیا ایله مراد ید الله و ید سفلا ایله مقصود ید غنی در كه ید منفقـره در زیرا اعطـاء صدقه ده شرط بودر كه غنی یدنی پست وكفنی بسط ایدوب فقـیره آل شونی دیمكدر بوصورتده فقـیرك یدی علیا ومعطی اولان غنینك یدی سفلی اولور ولكن فقیر اول صدقه یی قبض ایتمزدن اول الله تعالی انی قبض ایدوب یرینه یدنه غیری صدقه وضع ایدر كه فقیرك اخذ ایتدیكی اول بدلدر واصلی حقله بله در كه تربیه ایچون انی حفظ ایلر پس بونده فقیر حق مقامنه قائم اولدی وفقر افضل اولمق ظهوره بولدی (وجعت فلم تطعمنی رمز ایتدیكی فضل فقر بلندی وفقرك مذموم وكفر اولانی حقده احتیاجی نسیان وخلقدن تكففدر و بعض اهل اللهك دریوزه قلدیغی صدقه ایله خلق حقه تقریب ایچوندر زیرا مؤمنلره شفقتلری غالبدر اكرچه سؤال غیر منهیدر ورسول الله صلی الله علیه وسلم اخر عمرنده غنی ایدی دیمك فی الجمله معاشده شعتنه كوره در زیرا خیبری فتحده قریهٔ فدك وامثـالنی كندینه خاص قلمشدی تنكیم حراثت وزراعت ایتدی دیمك اول قرانك ارضنی اعماله دائردر والا رسول اللهك بالذات كندی طرفندن آدم تعیین ایدوب زراعت وحراثت ایتدردیكی یوقدر وغنای دخی قبول ایتمدی اكرچه خزائن ارض وسموات اكا مسلم ایدی بو جهتدن دنیـادن انتقالرنده درعلری بریهودیده برصاع شـعیره مرهونه قالوب صكره حضرت صدیق رضی الله عنه ایلم خلافتنده فك ایدوب درع مذكوری بیت ماله وضع ایتدی زیرا انبیاده مال میراث اولمساز وورثهٔ انبیـاده دخی یوقدر صوفیـا بومعنادن اوتوری افتح عینك وماسوادن بالكلیـه تجرد ایده كور وظاهر و باطنی تعریه ایله طریق انبیـایه كروب كیده كور * وفی بضع احدكم صدقة * بضع باء موحده نك ضمی وضاد معجمه نك سكونیله جـماع معناسنه در وامام

راغب دیمشدرکه بضعه قطعه برقطعه لحمدرکه بضع وقطع اولنور
صکره بضع ایله بالضم فرجدن کنایه اولدی وملکت بضعها دنلدی
تزوجتها معناسنه و باضعها باشرها وفلان بضعة منی یعنی جسدمدن
جزء مجراسنه جاریدر زیرا قربی بواردر دیمکدر نتکیم حضرت فاطمه
رضی الله عنها حقنده وارد اولمشدر نتکیم (یا علی انت منی بمنزلة هرون
من موسی) ده من اتصالیه قرب مذکوره دالدر معنای حدیث بودرکه
وسزك بریکزك منکوحه ویا مملوکه سیله جماعنده صدقه واردر
بوراده و ببضع احدکم دیمدیکنده اشارت واردرکه جماع اول زمان
صدقه اولورکه مباشرتیله عفاف نفس یعنی نفسی حرامدن کف
ونظر وفکر وهم وعزمدن منع ویا اداء حق زوجه ویا حصول ولد
صالح نیت ایلیه واکر مجرد التذاذ وشهوت ایچون اولورسه صدقه
یرینه کچمز قال الله تعالی (فالآن باشروهن وابتغوا ما کتب الله لکم)
یعنی ولد صالح ابتغا وطلب ایتمك شرط نکاحدندر زیرا تسلسل
وجوده داعی وظهور نور تجلی یه باعثدر زیرا انسان مرآت حقدر
ودخی اولاد صالح یدعوله وفقیحه خیرله دعایه بادیدر وبوتقریردن
فهم اولنورکه ظاهر حدیث وطئك مطلقا صدقه اولماسن اقتضا ایتمز یعنی
نیت ایتمز ایسه ده نتکیم زناده نیت بولنمسه دخی آثم درکما زعمه بعضهم
پس وطیء نیت ایله صدقه اولور وزناده دخی بویله درکه نیت ایله آثم اولور
مثلا برکیمسه زوجه سی فراشنده بولدیغی اجنبیه یه بلیوب مجامعت ایتسه
آثم اولماز انکیچون فقها دیدیلرکه مثاب اولمغه صحت عبادت شرط
دکلدر بلکه عبادت فاسده دخی تعمد ایتمجك نیتی اوزرینه مثاب اولور
کندینی طهارت اوزرینه ظن ایدوب محدث ایکن نماز قلمق کبی پس
برکیمسه زنا قصدیله برفاحشه یه داخل اولوب انك فراشنده کندی
خاتونی بولوب بلیوب جماع ایتسه آثم اولور زیرا فعلی نیتنه راجعدر
نتکیم خاتوننه قزقرنداشی ملاحظه سیله جماع ایتمك دخی بویله در
* قالوا یارسول الله * یعنی جماع ظاهرا امور شهویه دن اولمغله انده
اجر وثواب صدقه اولدیغن استبعادا سؤال ایدوب دیدیلرکه یارسول الله

* ايأتي احدنا شهوته ويكون له فيهـا اجر * يعني بزم بريمز منكوحه ويا مملوكه سي يانته براى قضـاء شهوت كلورده انكيچون انده اجر وثواب اولورمي يعني بو ايش عقلاء نبعد ومستنكر در زيرا شهوت حظ طبيعتدر طبيعت ايسه سفلي واجر وثواب علويدر انكيچون دفتر عمل صالح عليينده وضع اولنوركه اكا كتاب ابرار ديرلر صحيفـهٔ عمل طالح سجينده وضع اولنديغي كبيكه اكا كتاب الفجار ديرلر نتكيم قرآنده مبيندر * قال * رسول الله صلى الله عليه وسلم انلرك استبعاد ايتدكلري نسنه يه بطريق الحكمة والقيـاس تقرير ايدوب بيورديلر * ارايتم * خبر ويريكز بكا زيرا رؤيت اخبـار سبب اولمغله سبب ايله مسببدن تعبير اولندي و بالاده تقرير اولنديكه اكر رؤيتدن مراد رؤيت بصريه اولورسه سبب بعيد اولور زيرا رؤيت حسيه علمه وعلم دخي اخبـاره سببدر واكر رؤيت قلبيه اولورسه سبب قريب اولور * او وضعها في حرام * اكر اول شهوتي حرامه وضع ايتسـه يعني زنا طريقله دفع توقان ايلسـه بونده زنادن حرامله تعبير ايلدي زيرا الفش محرماتندر انكيچون دنيـاده شهواته اتباع ايدنلر آخرتده جيفه دن بد رايحـه ايله قبرلرندن مبعوث اولوب اهل محشـرانلري استقذار ايتسـه لركركدر * اكان عليه وزر * اسـتفهام تقرير ايچوندر ووزر كسرله ثقل وحمل ثقيل معناسنـه درانك ايچون اثمه وزر دينلدي زيرا آخرتده مذنب اوزرينه حمل ثقيلدر قال الله تعـالى (وليحملن اثقالهم واثقـالا مع اثقالهم) يعني سنت سيئه وضع وابتـداع ايدنلر كندي وضعلري بارندن غيري اول سيئه ايله عمل ايدنلرك باري قدر دخي بار يوكلنورلر زيرا ضال ومضل اولمشلردر انكيچون حق تعـالى بيورر (زدناهم عذابا فوق العذاب) يعني اول وضع حرامده انك اوزرينه عقوبت ترتب ايده جك كناه اولورمي يعني اولور واشلديكي ايش عقبات قيامتده اوزرينه باركران اولور وعقوبت عظيمه بولور و بوندن فهم اولنوركه وزر اولمق تعمد وينتله در زيرا حرام ديدي حرامه ايسه تعمد بولنمدقجه خطاء معفو قبيلندن اولور * فكذا اذا وضعهـا في حلال

كان له اجر * اى كان له اجر بوضعه او كان لاجل وضعه اجر بوصورتده اجر اسم كان اولور و بعض اهل حديث اجرى نصبله ضبط ايتديلر بوصورتده اجر خبر كان اولوب اسمى تحتنده مستتر اولور اى كان ذلك الوضع له اجرا ايكيسى شريعته موافقدركه على حدته اجر وعمل اثبات ايدر وايكنجيسى حقيقته مطابقدركه فى الحقيقه اجر وعمل بردركه عملك تمثل ايتديكى اجر ينه اول عملدركه صورتين مختلفين ده ظهور ايتمشدر افعال بويله اولديغى كبى اماكن دخى بويله در مثلا جنتده وسيله مقامندن مراد روضهٔ مقدسه در ولكن هر برى موطننه كوره تمثل ايتمشدر فافهم جدا (بعد ذا) بوحديث شريفده تجويز قياس ايدنلره دليل واردر اكثر اصوليين كبى زيرا ضد اصلده ضد حكم اثبات اولنمشدى يعنى وطىء حلالده ثواب صدقه اولمجق ضدى اولان زناده وزر ثابت اولديكه ضد ثوابدر نتكيم (من مات لايشرك بالله شيئا دخل الجنة) نك ضدى من مات يشرك بالله شيئا دخل النار در وكذلك (طوبى لمن طال عمره وحسن عمله) نك ضدى ويل لمن طال عمره وساء عمله در وعلى هذا كه نظائرى بسياردر و بعض تابعين كه قياسى ذم ايتديلر يانصه مخالف ويا بعض شروطى مفقود اولان قياسه محمولدر پس قياسله عمل صحيحدر كه قياس ادلهٔ اربعه دن بريدر نتكيم محلنده مبيندر

* السادس والعشرون *

* كل سلامى * سلامى ضمله وخفت لامله حبارى وزنى اوزرينه در جمعى سلاميات كلور حباريات كبى كذا فى القاموس (و بعضيلر واحد وجمعى برابردر ديديلر ولكن ضبق ادراك ايدندر زيرا افراد و جمعده نظائرى اولان كلمه ده دعواى تسويه ممنوعدر سلامى اوچيوز التمش مفصلدر نتكيم غيرى حديثده تصريح اولنمشدر مفصل كسر صاد له وفتحله بدنده ملتقى العظمين در و بدن انسانده مفاصل مذكوره اولديغى كبى اوچيوز التمش عرق يعنى طمر دخى واردركه بوز سكسانى ساكن و يوز سكسانى متحركدر شويله كه اكر ساكن متحرك و يا متحرك

ساكن اولسه مانع نوم اولوب راحتسه بخلل ويرر كذا قاله سهل بن عبد الله التستري قدس الله سره * من الناس * كل سلامى يه صفتدر تقديرى كل سلامى التي في كل فرد من افراد الناس ديمكدر كه من الناس في الحقيقه كل فردى يه اندر فاما صورتده من في معناسنه در نتكيم قرأنده كاور (ماذا خلقوا من الارض) اى في الارض * عليه صدقة * عليه ضميرى تذكير اولندى مع هذا سلامى مؤنثدر عضو ويا مفصل وياكل اعتباريله زيرا اكرچه كلمهٔ كل مدخولنك افرادنى احاطه ايچون داخل وتذكير وتأنيث واعرابده اعتباره مضاف اليهدر (كل امر ذى بال (وكل نفس ذائقة الموت) كبى فاما صورت ابتداده ومضاف وقوعى في الجمله اعتبارنى محتمدر (يعنى هر مسلم مكلف اوزرينه عدد مفاصلى قدر بطريق الشكر لله تعالى صدقه لازمدر زيرا قبض و بسط و جلب منفعت ودفع مضرت بو مفاصله منوط اولمغله نعم جليله دندر علما ديديلر كه صدقه يى سلامى اوزرينه ايجاب ايلديكى مجازدر زيرا في الحقيقه صدقه صاحب سلامى اوزرينه لازمدر ولكن ظاهر اولان بودر كه بو اراده على تعليل ايچوندر نتكيم قرأنده كاور (ولتكبروا الله على ما هديكم) اى لاجل هدايتكم يعنى اول سلامى يه شكردن اوتورى صدقه لازمدر لاجل الهدايه تكبير وتعظيم لازم كلديكى كبى (صورت استعلاده ايراد اولنديغى وجوب صدقه يه اشارتدر * كل يوم تطلع فيه الشمس * كل نصبله در كه عاملى عليه در اى كل سلامى وجب عليه اوثبت لاجله كل يوم الخ بالاده يوم تقرر اولنشدر (طلوع ظهور معناسنه در وطلوع شمسدن استعاره اولنوب طلع علينا فلان دنلدى ظهر واتانا معناسنه وطلع عليه اى علمه وطلع عنه اى غاب فهو ضد وشمس فلك رابعك كوكبيدر كه بين الافلاك توسطندن اوتورى شمس دنلدى شمسهٔ قلاده دنكه ميانكين ديدكلريدر يعنى قلاده نك چاقى اورتاسنده اولان جوهر نفيس كبيردر (يعنى هر كون كه انده كونش طلوع ايدر جديدا صدقه لازمدر يوخسه بر كونك صدقه سى جميع ايامك صدقه سنه كافى اولماز زيرا هر كون برأسه مستقل اولمغله نتكيم طلوع وغروب اكا شاهددر

حکم دخی تجدد ایدر و بعضیلر تجویز ایدوب دیدیلر که یوم رفعله مبتدا
اولورسه ما بعدنده اولان جمله لرحذف عائد له اخبار اولورلر تعدل
فیه تعین فیه معناسنه بو صورتده استیناف یعنی عدد سلامی قدر
صدقه یه کیم قادر اولور دیو سؤال ایدنه جواب اولورو بو تقریر اوزرینه
تطلع فیه الشمس یومك صفتی کاشفه یعنی موضحه سی اولور
رفع توهم ایچون زیرا وقت اولور که یوم له مطلق وقت مراد اولور
وعلم نحوده مسطوردر که نکره ده تخصیص اشتراکی تقلیل ایچوندر
رجل عالم کبی ومعارفده توضیح احتمالی رفع ایچوندر زید الظریف کبی
* تعدل بین اثنین صدقة * خطاب اوزرینه در غیبت اوزرینه دکل
پس عدله خطاب شاندن اولنلرك جمله سنه شاملدر (ولوتری
اذ المجرمون) کبی که خصوص اوزرینه رائی یه خطاب دکلدر بلکه
رؤیتله خطابه صالح اولنلره عامدر عدل تسویه در یعنی برنسنه یی
برنسنه ایله برابر قیلمقدر واعتدال تناسبدر بوراده فعل مصدر تقریرنده
مبتدا وصدقه خبر اولوب مجموعی کل کلمه سنه خبردر (وتسمع بالمعیدی
خیر من ان تراه کبی وقرأنده (ومن آیاته یریکم البرق) یعنی بو مقوله
مواضعده فعلك متضمن اولدیغی حدثه نظر اولنور هیئت فعله دکل
و بعضیلر دیدیلر که اصلنده (ان تسمع وان یریکم در واثنیندن مراد
متحاکمین و یا متخاصمین و یا متهاجرین در پس دیمك اولور که ایکی
کیمسه اراسنی اصلاح و تقویم ایلمك صدقه در زیرا مخاصمه قبیح قول
وفعلی دن خالی دکلدر بناء علی هذا اصلاح ذات البین ایتمك قبحدن
وقایه اولمغله باعث اجر وثواب اولدی ولکن شرط اصلاح و تعدیل
بودر که حلالی حرام وحرامی حلال قلمیه که حد شرعی تجاوز در
اکرچه بعض مواده فی الجمله کذب جائز وجاریدر زیرا جائز که صدق
دوام عداوته سبب اوله انکیچون محلنه کوره کذب صدقدن اولی اولور
قال الله تعالی (انما المؤمنون اخوة فاصلحوا بین اخویکم) و تالیف
قلوب فضیلتندن او توری محل امتنانده واقع اولوب (فالف بین قلوبهم)
وارد اولمشدر و بعض احادیثده اصلاح ذات البین صلاة وصیام

وصدقه

وصدقه اوزرینه تفضیل اولنمشدر زیرا اصلاح خواطر اصلاح
کعبه و بلکه دخی اعلادر زیرا قلب بناء الهی در وانک عمارتنه سعی ایتمك
مزید رضوانه وسیله در * وتعین الرجل فی دابته فتحمله علیها * بو دخی
خطابدر وتأویل مصدر ده در الرجلده الف لام عهد ذهنی ایچوندر که
خارجده غیر معین مراد در پس آشنا و بیکانه یه شاملدر و بلکه
کافره بله کفر وضلالك غیری مواد ده مساعده مشروعدر فی دابته
حذف مضاف اوزرینه در که فی رکوب دابته دیمکدر دابه دیبب
دندر که مشی خفیف در لغتده جمله حیوانه اطلاق اولنور وعرف
عامده مرکوبده غالبدر خیل و بغال وحمیر کبی قال الله تعالی (ومن آیاته
خلق السموات والارض وما بث فیهما من دابة) بوراده دابه ایله مراد
حیدر مسببك اسمی سبب اوزرینه اطلاق طریقیله زیرا دبیبه سبب
حیاتدر بو معنایه ملائکه دخی دابه‌ده داخل اولمش اولور وجائزدر که
من دابة دنصکره والملائکة تقدیر اولنه نتکیم (ولله یسجد ما فی السموات
وما فی الارض من دابة والملائکة) انی تأیید ایدر زیرا قرآن عظیمك
بعضی بعضی تفسیر ایدر و بقیهٔ وجوه روح البیان نام تفسیر مزده در
ومعنای حدیث بودر که دخی بر کیمسه یه دابه‌سنه رکوبده اعانت ایدوب
دابه سی اوزرینه کندنی ارکاب وحمل ایتمك صدقه‌در زیرا ضعیفه
اعانتدر وقوی اولدوغی صورتده دخی مساعده ایتمك اجردن خالی
دکلدر کنار نهرده سقی ایتمك کبی * اوترفع له علیها متاعه صدقة *
فتحمله علیها اوزرینه معطوفدر که او کلمه سی تنویع ایچوندر
یوخسه راویدن شك دکلدر نتکیم بعضیلر زعم ایتدیلر زیرا اولکیسی کندنی
دابه اوزرینه وایکنجیسی متاعنی حملدر کندنی دکل پس ایکیسی دخی
موجب اجردر معنی دیمك اولور که یاخود بر کیمسه‌نك متاعنی دابه سی
اوزرینه قالدروب بو کلمك ایله اعانت ایتمك دخی صدقه‌کبیدر
بو صورتده تقدیر کلام دیمکدر که (وتعین الرجل فی حمل متاعه
علی دابته فترفعه علیها پس ایکیسی دخی تحت اعانتده داخل
اولمش اولور (متاع ماینتفع به و ینتفع معناسنه در و قرآنده کلور

(قل متاع الدنيا قليل) ومتاع انكله قصعه مسح ايتدكلری نسنه درکه
ترك اكا چناق بزی دیر تنکیم کلام عربده کلور (جاء الرقيم واخذ المتاع
فتبارك الجبل) يعنى كلب كلدى وچناق بزنى آلوب طاغه چقدى ودنيادن
متاعله تعبير اولنمقده دنيايى زياده تحقير واردر زيرا چناق بزنه تشبيه در
مبتذل نسنه در * والكلمة الطيبة صدقة * يعنى انك اجرى صدقه
اجرى كبيدر مضاف وحرف تشبيهك حذفى مبالغه ايچوندر زيد
كالاسد مقامنده زيد اسد كبى وسائر نظائرى دخى بويله در واكا محسوسى
محسوسه تشبيه ديرلر جامعى عقليدركه هر برى اوزرينه ترتب
ثوابدر ونفس متكلمه ومخاطبه صدقه در ديمك جائزدر زيرا غداء
روحانى در تنكيم كلور وكلمه طيبه ذكرالله در تكبير وتحميد وتهليل
وتسبيح واستغفار كبى تنكيم غيرى حديثده تصريح اولنمشدر
ودعا وثنا وجمع قلوب وتفريح دل وادخال سرور ايدن كلمات دخى
انده داخلدر وقرآنده كلور (قول معروف ومغفرة خير من صدقة
يتبعها اذى) يعنى سائلك خاطرنى قول حسن ايله تطبيب ايتمك
اذيت ايله متبوع اولان صدقه دن خيرلودر زيرا امتنان
موذى جاندر پس امتنانه دائر وانك امثالى اولان كلمات طيبه اولماز
خبيثه اولور فعليك بالطيبات واياك والخبيثات * وبكل خطوة
تمشيها الى الصلوة صدقة * بازائده ويامقابله ايچوندر وخطوه فتحله
مره دركه بركره آديم در وضمله مابين القدميندر ومفتوح دخى اولور
قال الله تعالى (ولاتتبعوا خطوات الشيطان) تمشيها خطابدر غيبت
دكل ضمير خطوه يه راجعدر يعنى هر آديمكه نمازه يوررسن مسجده
كيدرسن هر برى برصدقه در (بعض علما ديمشدركه كلمهٔ طيبه
وخطو والى الصلاة اوزرينه صدقه اطلاق اولنمق مع هذا نفعلرى
غيره متعدى دكلدر يا مشاكلت ويا سبب اجر اولمقده ماله تشبيه
طريقيله در انتهى بالمعنى (وظاهر اولان بودركه بوايكيسى نفس فاعل
اوزرينه صدقه در زيرا غداء جسمانيده كندى آغزنه وضع ايتديكى
لقمه صدقه اولجق كه نفس حيوانيه يى طاعته تقويت ايچون

تربیه‌در غداء روحانی دخی نفس ناطقه‌یی تمنیه وترقیه ایچون اعانتدر
بو یوزدن اعمال لازمه اعمال متعدیه اولدی پس صدقه ایله مراد بالکلیه
صدقهٔ مالیه دکلدر بلکه نوافل طاعات دخی انده داخلدر تکبیر
صلاته مشیده سائر طاعاته مشی دخی مندرجدر صلهٔ رحم وطلب علم
وسفر حج وغزا وعبادهٔ مرضی ونظائری کبی زیرا شارعك برنسنه‌یی
تعیینی سائری منافی دکلدر که طاعات متشابهادر (مرویدر که زمان
نبوتده صلی الله علیه وسلم بعض اصحابك رضی الله عنهم مساکنی
ناحیهٔ مدینه‌ده اولمغله قرب مسجد نبوی‌یه انتقال ایتمك صددنده
اولدقلرنده (انا نحن نحیی الموتی ونکتب ما قدموا وآثارهم) آیت
کریمه‌سی نزول ایدیجك حضرت رسالت انلری جمع ایلیوب (دیارکم
یکتب آثارکم) یعنی خانه‌لریکزه ملازمت ایدیکوز وقرب مسجده
انتقال سوداسنده اولمایکز زیرا اثرلریکوز وآدملریکوزه ثواب یازیلور
بیوروب آیت مذکوره‌یی قرائت ایتدکده انلر دخی عزیمتلرندن فارغ
اولدیلر وغیری حدیثده (مشی الاقدام الی الجماعات) مکفرات ذنوبدن
عد اولنمشدر پس بو بابده پیاده سواردن افضلدر مگر که اهل عذر
اولمغله راکب اوله وفی الحدیث (اعظم الناس اجرا فی الصلوة ابعدهم
الیها ممشی فابعدهم) یعنی نماز ایچون مسجد بعیده اقدام اوزرینه
یوریوب کیتمکده ثواب زیاده‌در زیرا خطوات کثیره‌یه محتاجدر که
مشقتی مشتملدر مگر که مسجد قریبی هجر ایتمك لازم کله زیرا قریبی احیا
اولادر ویاخود مسجد بعیدك امامی مبتدع ویا غیری وجهله ضال
اوله زیرا کرچه (صلوا خلف کل بر وفاجر) موجبنجه فاسقه
اقتدا ایله دخی اصل صلاة صحیح اولور فاما متقی‌یه اقتداده کی کبی ثواب
کثیر اولماز بو سببدن اوق کبی ایراغه آتلمق بیانه کتمك کبیدر که
زحمت محرده‌در وقبور انبیا ومراقد اولیا زیارتنه قصد وفسقه وفجره
صحبتنه عزم وخروج نه ایدوکی بوندن فهم واخذ اولنه * وتمیط الاذی
عن الطریق صدقة * تمیط افعال بابندن خطا بدر اماطه تبعید ودر
اذی طریقدن مرور ایدنلره زحمت واضطراب ویرن نسنه‌در حجر

وشوك وعظم ونجاست وطين وامثالى كبى اماطهٔ اذايى تأخير ايلدى
زيرا ادنى شعب ايماندر نتكيم شهادت اعلاى شعبدر بو جهتدن ازالهٔ
اذى مراد ايدن كيمسه يه مستحبدر كه ابتدا لا اله الا الله ديه تا كه شعب
ايمانك اعلى وادنى سنى جامع اوله بعد ذا حديث مشروحدن مقصود
هر سلامى مقابله سنده يا بر ذكر قولى ويا بر خير فعلى در كه امر بالمعروف
ونهى عن المنكر ودرت ركعت صلاة ضحى وامثالى انده داخلدر
و بونلره قادر اولميانلره ادنى الامر كركدر كه نفسنك شرينى خلقدن دفع
ايده زيرا كرچه ترك مقوله سنده اجر اولماز ولكن نيته مقارن اولنجق
مأجور اولور مباح كبى كه احكام شرعيه دن اولمق اوزره نيت ايدوب
عمل ايدنه ثواب مندوب كبى ثواب واردر (وحسن بصرى وابن سيرين
رحمهما الله تعالى ديمشلردر كه فعل خيرده نيت اولمسه ده اجر واردر
زيرا اكثر خلق تصحيح نيتدن عاجزلردر پس نيت امور مباحه ده
وعبادات مستقله ده لازمدر وشولكه معروفاتدر صلهٔ رحم واحسان
يتيم واعانهٔ ضعيف واطعام ضيف واكرام مسكين وامثالى بونلرده
تصحيح نيت كماله راجعدر يوخسه اصل ثبوته دكل انكيچون الله تعالى
كافرلره مكارم اخلاق اوزرينه دنياده مجازات ايلر مع هذا نيتلرى
يوقدر هكذا قالوا (بو فقير فهم ايتديكى بودر كه كفاره مكارم اخلاق
مقابله سنده اولان مكافات دنيويه آخرتده بين الحيوانات قصاص
مقابله كبيدر كه فى الحقيقه بطريق الجزا دكلدر نتكيم شيطانه عليه
مايستحق (انك من المنظرين) دينلوب طقوز بيك ويا اوتوز بيك سنه
عبادت سابقه سى مقابله سنده الى يوم القيام عمر طويل اعطا اولندى
معتبر اولان ايسه مكافات باقيه در فانيه دكل وكفارك دوزخده بعض
افعال خير مقابله سنده كفردن ماعدا معاصى خصوصنده تخفيف عذاب
اولندقلرى اختلافيدر وعلى تقدير الصحه اول تخفيف نعيم قبيلندن
دكلدر زيرا نارده نعيم اولماز كه كفرلرى مقابله سنده عذاب ابديلرى انى
منافيدر بناء على هذا هر عملده مقتضاى حال نيت تقرب رب متعالدر
زيرا مقصود ونيات ارواح اعمالدر وبى روح جسددن انتفاع اولنماز تأمل

ايله

ایله که الله تعالی جمیع ارادات ایچندن نیتی اختیار ایتمشدر اکر برکارده
مطلق ارادت کافی اولیدی نیتـه حاجت قالمازدی وهر مراد اولان
ایشده ثواب اولمق لازم کلوب عبادت وعادت بری برندن ممتاز
اولمزدی وعوام وخواص رتبه ده برابر اولوب اخلاصنـه کوره رفع
درجات لازم کلمزدی پس عامل معمول لهه ارتباطی نیتله در بوخود
معلومدرکه هرکارك یوزی حقه دکلدر مثلا برکیمسـه اکل وشربدن
امساك ایتمك پرهیز ویا مرض ویابخلدن ناشی اولمق احتمالی واردر
بوجهتدن اول امسـاکه صوم دیمك نیتـه موقوفدر اشته بودر که
(الصوم لی وانا اجزی به) دنلدی پس بونیت اولمسه امساك حق ایچون
اولمایوب اوزرینه ثواب ترتب ایلمز واکثر اعمـال مداخلهٔ ریادن خالی
دکلدر مثلا اطعام مسکین واطعام ضیف وامثالی کاه اولور که بعض
اغراض فاسده یه مبنی اولور بومعنادن تحصیل اجر وثوابه اخلاص
نیت شرطدر وحدیثده کلور (من قاتل لتکون کلمة الله هی العلیا فهو
فی سبیل الله) یعنی صورت غزا افعـال خیردن ایکن شهرت ویاجلب
غنیمت ویاغیری غرض ایچون اولان مقاتله فی سبیل الشیطان واعلاء
کلمة الله ایچون اولان فی سبیل الرحمن اولدی وصورت عمـله نظر
اولنمدی کرکسه صورت خیرده اولسون وفی الحدیث (ان الله لیؤید
هذا الدین بالرجل الفاجر) یعنی تأیید دین افاضل اعمـال دن ایکن
فجورله بله ثوابده تأثیری اولمیوب مردود وصاحبی مغضوب اولدی
ودیمشلردر که کلمهٔ شهـادته بله نیت لازمدر یعنی شهادت عمل لسـان
اولمغـله که عمل ظاهردر نیت اخلاصه محتاجدر زیرا جائزدر که اهل
نفاقك شهادتی کبی اولوب (والله یشهد ان المنافقین لکاذبون) نشانیله
معلم اوله چونکه اهل الله تزکیهٔ نفس حسبیله نفس وشیطاندن
خلاص اولدیلر وریا وجمعه مداخله سندن نجـات بولدیلر لاجرم
اخلاصلری جملهٔ اعماله ساری اولوب هرکارده مثاب ومأجور اولدیلر
واخلاصلرینه کوره درجات عالیه بولدیلر هذا ولیس وراء عبادان قریة

* السابع والعشرون *

معلوم اوله که یکرمی یدنجیده درج اولنان ایکی حدیثدرکه متنا وسندا مختلفلردر ولکن معناده بر برینه اتصالی وهر برنده فائده زائده اولمغله بر یرده درج ایلدی وحدیث واحد کبی قلدی * البر حسن الخلق * بر کسریله بالاده شرح اولندیغی اوزره انواع خیری جامع اسمدرکه شرعك وجوبا وندبا اقتضا ایتدیکی نسنه درزیرا بر کسریله بردن اخذ اولنمشدر فتحله که بحرك مقابلی ومعنای توسعی مشتملدر وواجبه برالطلاق اولندیغی (لیس من البر الصیام فی السفر) حدیثندن مأخوذ درزیرا بوراده صیامله مراد صوم فرضدر وابرار دیدکلری شول طائفه درکه انواع بری جمع ایتمشلر وطاعتده تقصیر ایتمشلردرکه انلر عباد وزهاد درزیرا اعمال جسمانیه درجات جنته دائردرکه مقامات اهل اعمالدر ومقربین احوال روحانیه ایله حقه تقرب ایدنلردرکه مقامات قربته راقیلردر بونلر ابرارك فوقنده درزیرا ابرار بونلره کوره باطندن ظاهر منزله سنده درزیرا ظاهر عمل جسده راجعدر جسدایله ایسه حقه تقرب اولماز باطن حال ایسه روحه دائردر روحله ایسه حقه تقرب ممکندر زیرا نفخ الهیدر ومخلوقدر دنلدیکی وسیلهٔ قربت اولمغه مانع دکلدر زیرا روحك سره اتصال قویسی واردر فافهم جدا وکاه اولورکه بر عقوقله مقابله اولنور بوصورتده بر احساندن عبارت اولور نتکیم عقوق اساءتدن عبارتدر بوراده بر ایله مراد اعظم انواع بردرکه حسن خلقدر کویاکه بر حسن خلقدن عبارتدر زیرا عبدله مولی میاننده احسن اخلاق رضا وتسلیم وعبدله عبد اراسنده معنا وحسن خلقدر وحسن خلق دیدکلری مکارم اخلاق ومعاملات جمیله درطلاقت وجه وکف اذی وبذل ندی ورفق ولین جانب وحسن عشرت وامثالی کبی اشته بوندن فهم اولندیکه عبوس الوجه اولمق وغضب وکسر خاطر وبد معامله وشدت وتبرلك ونظائری مقابح اخلاق واقعه الندرکه اوصاف نبویه دن خارجدر پس حسن خلقله هر خلق حسن مراد دکلدر بلکه مکارم اخلاقیدرکه سنك ایله غیر اراسنده جاریدر زیر کندی

نوّنتکه لازم اولان اوصافه نعوت دیرلر اکرچه بو مقامی نیجه لر فهم ایتممشلردر * والاثم ماحاك فی نفسك * اثم موجب عقوبت اولان کناهدر همزه سی واودن منقلبه درکویا اثمـالی وثم وکسر ایدر یقال وثمه یثمه کسره ودقه واثمی همزه بابندن ذکر ایتدکلری واوی الاصل اولدیغنه مانع دکلدر زیرا اصلی متروك ومنسی در نتکیم بعض علماء اصمعی وسمدن اخذ ایلدی ویقـال حاك السیف یحیك حیکا اثر یعنی حیك حاء مهمله نك فتحی ویاء مثنات ساکنه وکافله تأثیر معناسنه در وثانی مجیء دن حاك قیـاس ایدنلر تصحیف ایتمشلر در نفسـله مراد صدردر زیرا بعض احادیثده صدرله تعبیر اولنمشدر یعنی کناه واردرکه نفسده وصدرده تأثیر ایلیـه واکا نفور وکراهت واضطراب کتوره پس حیك اطمئنانی منافیدر زیرا اطمئنانده تردد واضطراب اولمـاز بلکه یقین وسکون اولور نتکیم اصحاب الهام وداعیه حالیدر یعنی الهام وداعیه اهلی اودرکه برنسنه یی قبول ورده قلبه نظر ایدرلر شویله که اکر تردد حاصل اولورسه (دع مایریبك الی مالا یریبك) موجبنجه شکی یقینله مبادله ایدرلر و بونلردرکه مخبر اولدقلری نسنه یی اشلرلر زیرا مخبرده مکر واردر پس برنسنه معمول به اولمغه قطع لازمدر والا اثمدن خالی اولماز زیرا برنسنه یی اهل دلك کوکلی قبول ایتدیکی شره علامتـدر خیره دکل * وکرهت ان یطلع علیه الناس * یقال کره الشیء بالکسر من باب علم لم یرده یعنی کراهت ضد ارادتدر ولکن عرفا تنفر معناسنه استعمال اولنور کما فی الکرمانی (وتاج المصـادر ده کلورکه الکراهة دشوار داشتن یعنی برنسنه یی کوج طوتمق زیرا دشوار عسیردر یعنی وجوه واماثل قوم که انلردن استحیا ایدرسن ویا مطلق ناسك اوحاله اطلاعنی واول ایشك انلرك یانـنـده سندن صدورینی کراهت ایدرسن وتنفر ایلرسن وسکاعیب وعار کلور اشته اثم بو مقوله نسنه در و بوندن فهم اولنـدیکه اثمك ایکی علامتی واردر بری داخلیـه درکه قلبك اونده وصده اضطراب وترددیدر و بری خارجیـه درکه اطلاع ناس صورتنده فضاحتدر بو معنادن دیدیلرکه انسانك قلبی شویله کرکدرکه

بالفرض برطبق ایچنه وضع اولنوب خلقه عرض اولنسه ایچنده
حیاایده جك برنسنه بولنمیه (و بودخی معلوم اولدیکه معنای مذکور
اهل عفته کوره در زیرا مغلوب الهوی والشهوه اولان کمسه مذموم
العاقبه اولدیغنی بیلدیکی امر مضره اقدام ایدوب مفتضح اولور
زنی وسرقه وامثالی کبی وعفیف اولان توفیق الهی ایله محفوظ اولور
(سؤال اولنورسه که مضطرب اولدیغی امر نفسی توجهله اثم اولورکه
عمل ایتمدوکی و یا لسانه کتورمدوکی نسنه معفودر تتکیم حدیثده کاور
(ان الله تجاوز عما وسوست به نفسها مالم تعمل به او تتکلم) جوابی
بودرکه مقصود نبوی قلبده متردد اولان نسنه نك عمل وتکلمی اثمدر
دیمکدر والا عفودره وسوسه کبیدر* قال وابصة رضی الله عنه*
وابصه باء موحده نك کسری و صاد مهمله ایله اسم مذکوردر
زیرا تا وصفیتدن اسمیته نقل علامتیدر و بصدندرکه لمعان یعنی
یلدرامق معناسنه *اتیت رسول الله صلی الله علیه وسلم* اتیان سهولتله
مجیئه دیرلر و بالذات و بالامر اولانه شاملدر وخیرده وشرده دخی
جاریدر یأتی الفاحشة کبی ودیمشلردرکه مجیئ ده برنسنه یی جانب
مبدأدن نقل واتیانده منتهایه ایصال ملاحظه اولنوراشته بوجهتدن
فرقلری واردر اکرچه اصلنده شیئ واحددر (مرویدرکه وابصه
هجرتك طقوزنجی سنه سنده بنی اسد قبیله سندن قومندن اون نفر
کمسه ایله رسول الله صلی الله علیه وسلمه کلوب کربند اسلام اولدیلر
وآخر رقه ده دفین خالق اولدی قاریء القرآن کثیر البکاء صحابی ایدی
رضی الله عنه *قال* رسول الله صلی الله علیه وسلم وابصه یه بیوردی
وابصه اکا حالنی عرض وضمیرنی کشف ایتمزدن اول *جئت تسأل
عن البر* یعنی یا وابصه بر واثمدن سؤالی ایدر اولدوغك حالده بزه
کلدك زیرا جواب آتیده اثم دخی درج اولندیغندن وابصه نك مرادی
ایکیسندن دخی سؤال ایدی تتکیم غیری روایتك سوقنده مجموعی
مذکوردر پس بورادہ طی اثم اولندیغی اکتفا قبیلندندر و بونده
کشف ضمیر واردرکه دلائل نبوتدندر زیرا قبل التکلم قلبنده اضمار

ایتدیکی نسنه‌دن اخباردر وکشوف بش نوعدرکه کشف ضمیر وکشف قبور وکشف ملك وکشف جن وکشف الهی درکه بومجموعك اعلاسی کشف اخیردر زیرا الله تعالینك ذات وصفات وافعالنه دائردر ماعداسی ایسه اکواندندر واکوان عالم وجوبك قشری کبیدر مقصودایسه لبدر قشردکل *قلت نعم* سؤاله کلدوکنی تصدیقدرکه انکاره وجه یوقدر زیرا نعم خبرطر یقیله داخل مجلس نبوی اولمشدر پس حال باطنی جناب نبوته منعکس اولمسه دخی کشف رازایتملودر * قال استفت قلبك * قلبکدن فتوی طلب ایله دیو بیوردی یعنی بر واثمی بیاندن اول ابتداء کلام بواولدی (فتوی فتی دندر شاب قوی معناسنه زیرا مفتی جواب حادثه ایله سائله قوت و یرر و بوراده قلبی مفتی منزلنه تنزیل ایلدی زیرا مظهر اسم علیمدرکه علم اشرف اوصافدر قلب اشرف قوی اولدیغی کبی بونده وابصه نك اهل قلب اولدوغنه اشارت واردر زیرا رسول الله علیه الصلاة والسلام نورنبوتله حال وابصه یه واقف اولوب انی ادراك قلبی یه احاله ایلدی واهل قلب اولمق بینه و بین الله حجابلرك ارتفاعی واسم اعظمه مظهر اولوب انفس وافاقی بری برینه تطبیقه قادر اولمغله اولور نتکیم خطاب مذکوردن اقدم رسول الله وابصه یی زانو بزانوا تقریب واوچ برماغنی جمع وانك صدرینه وضع ایتدوکی سینه سنده قوت ادراکه دالدر زیرا اوج برمقده اوج مرتبه یه رمز واردرکه ذات وصفات وافعالدر *البر مااطمأنت الیه النفس * اطمئنان نفسك اضطرابدن ساکن اولماسیدرکه ترك دکلمك وعجم آرامیدن وآسودن ایله تعبیر ایدر وطمأنینت ضمله وسکون همزه ایله اسمدرکه مصدر مقامنه اقامت اولنمشدر فتح طائله غلطدر زیرا اطمأن یطمئن طمأنینة اقشعر یقشعر قشعر یرة کبیدر (معلوم اوله که جوهر انسان فطرت اولیده حقیقت واحده درکه قوای کثیره سی واردر عندالصوفیه قلب وروح دیدکلرینه عند الحکیم نفس ناطقه دینلور پس غواشئ بشریه ایله محتجب اولسه نفس وعندالتجرد عقل وعندالرجوع الی العالم القدسی الاصلی روح

وباعتبار المعرفة قلب ديرلر يعني براودركه نفس اكا مطمئن وانك
حقنده بى اضطراب اوله زيرا نفس حجب بشريت ايله محتجبه اولديغى
جهتدن ظنون وشكوك وتردد واوهام وخيالدن خالى دكلدر چونكه
اختراق حجب ايليه الهام وداعيه اهلى اولوب بره متعلق نفسنه ظهور
اينسه انك حقنده بى تردد اولور حق اولدوغنى بلور وانكله عمل قلور
وبونده (دع ما يريبك الى مالا يريبك) مضمونه اشارت واردر زيرا بعض
امور واردركه بحسب الحكمة مغلق قالور وحقيقتى مفتوحه اولمـاز
بوصورتده اورادن حقيقتى منكشفه وامرى ظاهر اولان طرفه عدول
لازمدر (حتى رئيس المشايخ صدر الدين القنوى قدس سره حضرتلرينه
محل ثواب جن منكشف اولمايوب حالى اوزرينه ابقـا ايلمشدر اكرچه
هرطاعته مكافات لازم اولدوغنه قائلدر پس اكر كامل واكرناقص
يقين تامله عمل ايتمك كركدر * واطمأن اليه القلب * عطفدن قلبك
نفسه مغايرتنى فهم اولنور نتكيم بيانى سبق ايتدى (واطمئنانى اعاده
دخى استقلالنه رمز ايدر (اطيعوا الله واطيعوا الرسول) كبى قلب دنلدوكى
برحالدن برحاله تقلب وتحولندن اوتوريدر كرك خير اوكرك شر ايعنى
براودركه قلب اكا مطمئن اوله زيرا الله تعـالى عبادى معرفت ومحبت
وقبول وسكون حق اوزرينه مفطور ايلمشدر پس شول كيمسه نك كه
فطرتى سليم وطبعى مستقيم اوله نفس وقلبى مستحسن اولان نسنه يه
مطمئن ومنشرح اولور ومستنكر اولاندن نفرت ايدر انكيچون خبيثه
وطيبى تمييزده اهل اخلاق واصحاب فطرته مراجعت اولنور اكرچه
عوام ناس خواص وحكم خواص ندر بلمزلر انكيچون خلقك هر برى
بريوله كتمشلر واكثر علما ظاهر دخى اوهام وخيالاته متابعت ايتمشلردر
نعوذ بالله من مقالاتهم الباطلة ودعاويهم العاطلة * والاثم ماحاك
فى النفس وتردد فى الصدر * جمله اولى نك مفرداتى ومعانيسى كچمش
ايلمشدر (تردد اضطراب ايدركه عجم اندن شد آمدكردن ايله تعبير ايدر
مثلا قبله نمانك ابتدادن يمين ويسـاره حركتى كبى صدر قلبك طرفى
وخارجى در فؤاد باطنى اولدوغى كبى قال الله تعـالى (ولكن تعمى القلوب

التي في الصدور) وكاه اولوركه صدرله نفس قلب مراد اولور وصدر
اصلنده جارحه در صكره مقدم الشيء ايچون استعاره اولندى
صدر القناة وصدر المجلس والكتاب والكلام كبي وصدرين ديدبلر
ايكى قاضيعسكره زيرا مقدم قضا تدر بوراده صدرله مراد جارحه دكل
بلكه جارحه نك مشتمل اولديغي قوتدر كه معنويه در پس صدرله قلبك
قوتي بردر وقلبدن صدرله تعبير اولنديغي تفنن طريقيله در يعني كاه
اودركه نفسده تأثير ايليه واني اضطرابه دوشوره وصدر وقلبده تردد
ايدوب صدر انك ايچون منشرح اولميه وبو بابدندركه كاهيجه بعض
اموره مباشرتده ابتدادن خطا واقع اولوب دفع ايده‌يم ديركن برمانع دخي
ظهور ايدر پس بوخطالر اول كارك تركي لازم اولدوغنه علامتدر
حتى بعض عرفاده برمعرفت كتابته شروع ايتدكده اول امردن قلمنده
خطا وغلط واقع اولور واعاده واصلاح ايده‌يم ديدكجه ينه خلاف واقع
اولور بس بومعني اول كاردن فراغه نشانه در نتكيم بوفقيره چوق كره
واقع اولور حتى بردفعه بعض اهل انكارك امتحان طريقيله ارسال
ايتدكارى برامر مشكل شرح اولنوركن قلمده طغيان وطور عقلدن
خارج بيان واقع اولمغله اوراده عالم غيبدن بوبيت القا اولندى كه
(بيت قلم برارژدرهادر ايكى شق انده ايكي مسردر) مركب زهر وارانك
دهاني ايچره مضمردر) فامابوفقير اكا مقيد اولمايوب بعد التحرير
محلنه ارسال اولندقده يولده كيدركن بامر الله تعالى اول شرحك
اوراقي بري برينه ملتزق اولوب فهم اهل انكاره كنجايشدن بيرون
اولان مواضعي ممسوح اولدوغندن استنساخه صالح اولمايوب واقع
الحال برقاچ كوندن صكره عكس ايتدكده حفظ الهيده اولديغمزه
تشكرا اولندى فاعرفه * وان افتاك الناس * مقدره معطوفدركه
ان لم يفتك الناس وان افتاك الناس تقديرنده در وبعض روايتده وان
افتاك المفتون واقع اولمشدركه مراد علمادر وبووصل في الحقيقه استفت
قلبك‌يه متصلدر البر ومابعدى استفتاء نقليدر (يعني علما سكا جوازنه
فتوى ويرسه‌لر دخى قلبك قبول ايتمدكجه فتوالرن قبول ايتمه زيرا انلرك

فتواری ظواهره مبنیدر پس اسلم اولان غلط وشبهه یه وقوعدن حذرا
فتوای قلبله عمل ایده سن که بوفتوی سکا باطندن وحقدندر وفتوای
مفتی ظاهردن وخلقدندر وجانب باطنی اقوادر انکیچون افتایی ناسه
نسبت ایلدی زیرا ناس نسیاندندر ونسیان وسهوك مبدائی وهمدر وبو
وهمدن نه مدرس ونه فقیه خلاص اولمشدر کرکسه روایت ونقلی
عنعنه ایله وثقه دن اولسون بوسببدن کتب معتبرهٔ حدیثده موضوعات
بولنور اکرچه مؤلفلك صحت احادیث حقنده دعوای عریضه سی
واردر فاما خواص ناسك فتوی ویردیکی نسنه بلا ترد د معمول بهدر
زیرا انلرك علمی حضوری در حصولی د کل پس انلرك قول وفعلنده غلط
اولماز والهام عوام ناسه حجت د کل ایسه ده ارباب اعتقاده حجتدر
بومعتاد ندر که الی هذا الان والی قیام الساعة سنت اولیاالله عمل اولنور
وارباب انکارك ظنیاتله مقابله سنه التفات اولنماز فان القول ماقالت
حذام * وافتولك * تأکیددر وجائزدر که وان افتاك جمع بعد جمع
معناسنه اوله وبعضیلر افتوك روایت ایتمشلردر قافله ونونله ارضوك
معناسنه کما قال فی تاج المصادر الافتاء سرمایه دادن وخشنودکردن
یعنی خلق سنی ظاهره بناء خشنود ایدرلرسه دخی قلبکده اضطراب
وباطنکده تردد بولنسه بجه عملده توقف ایله والا آثم اولور وتنزل
بوا ورسن نظرایله حال آدمه علیه السلام که قلبی مضطرب ایکن
التفات ایتمیوب شجرهٔ منهیه دن اکل ایتدکده عاقبتنده نادم اولوب
(ربنا ظلمنا انفسنا) دیدی ووجه ارضه هبوطنده قیٔ ایدوب امدن
زهراغاجی بتدی وبوندندر که دیرلر المعاصی سموم یعنی معاصی
فی نفس الامر هلاك معنویه یه مؤدی اولدیغی کبی هلاك صوری یه سبب
اولان اثاری دخی مورث اولور پس بوندن فهم اولندیکه اضطراب
قلب اولدیغی یرده تأویل مفید اولماز زیرا آدم دخی کرچه اکلی تأویله
مبنی قلدی فاما بدایتنده صواب ملاحظه اولان نسنه نهایتنده خطا
چقدی خطاء مجتهد کبی بوجهتدن هرقیاسه وهر دلیل ظنی یه
التفات اولنماز بلکه دلیل قطعی واطمئنان دل لازمدر فاعلم ذلك

* الثامن والعشرون *

*قال ابو نجيح العرباض رضي الله عنه * نجيح نون مفتوحه وجيم مكسوره واخرنده حاء مهمله ايله فعيل وزني اوزره اسمدر نجاحدن كه ظفر بالشيء معناسنه در عرباض باء موحده وضاد معجمه ايله قرطاس وزننده آدمدن ثقيل وابل واسددن ثقيل وعظيم ديمكدر ابو نجيح عرباضك كنيه سيدركه نجيح اوغلي وعرباض هجرتدن يتمش بش تاريخنده شامده دفين خاك اولمشدر جمله مرويا تي اوتوز بر حديث شريفدر * وعظنا رسول الله صلى الله عليه وسلم * يعني صلاة صبحدن صكره رسول الله صلى الله عليه وسلم بزه وعظ وقلبه رقت وبر وجهله تذكير ايلدي نتكيم روايت اخراده بعد صلاة الصبح اولديغي مقيد ومصرحدر نون جمع اول مجلس عالبده حاضر اولان صحابه اعتبار يله در آشغه ده قلوب وعيون جمعيتي دخي جماعته ناظردر * موعظة * مصدريت اوزرينه منصوبدر زيرا وعظ وعظه وموعظه بردر تنوين تعظيم ايچوندركه موعظة عظيمة ديمكدر نتكيم روايت اخراده موعظة بليغة اكادالدر زيرا موعظه نك بليغه اولديغي انذار وتخويف وتأثيرده غايته بلوغيدر نتكيم (قل فلله الحجة البالغه) دنلدي مراد الزامده نهايته بالغه ديمكدر پس بوتقديردن فهم اولندي كه وعظ وموعظه تذكير وترقيق دل وتخويفه مقارن اولان زجردر يعني شول كلامي تأثير ايدركه قلوب قاسيه يي تليين وعيون جامده يي تسييل وتدميع واعمال فاسده يي اصلاح ايلر نتكيم خطبه ضمله شول كلامي تأليفدر كه وعظ وابلاغي متضمن درانكيچون مخاطبه تأثير ايدر وخطابت دخي ديرلر فتحه له اكرچه عوام كسر ايدر واول كلامه دخي خطبه ديرلر وموعظه دخي بو يله دركه فعل واعظ اولديغي كبي تأليف ايتدوكي كلامه دخي اطلاق اولنور * وجلت منها القلوب * جيمك كسريله وجلدن در استشعار الخوف معناسنه يعني قلبنده خوف بولمق يعني قلبلر اول موعظه نك تأثيري سببيله خوفناك اولدي قال الله تعالى (اذا ذكر الله وجلت قلوبهم) ديمشلردركه عندالذكر حاصل اولان خوف

وخشیت بحسب التجلی در یعنی شعاع جلال ونور عظمتك اشراق
نقدر ایسه حقدن خوف دخی اول مقداردر انکیچون جناب رسالت
صلی الله علیه وسلم جمله دن اتقی و اخشی ایدی یعنی زیاده مستعد اولدیغی
جهتدن تجلی واقع اولوب مقام کبریاده قیامی دخی اکاکوره ایدی
پس اعظام و اجلال وادب وحیا عارفك شانیدر زیرا مکاشفه در
جاهلك حالی دکلدر که محجوبدر و بوندن فهم اولنور که مقربین
ملائکه کرو بیین کیدرکه علورتبه ومقام قربده اولدقلرندن حقله
معامله لری جاهلرتبه کوره در تنکیم خواص سلطانله عوام ناس
برابر اولمازلر قال الله تعالی (هل یستوی الذین یعلمون والذین لایعلمون)
وذرفت منها العیون ذال معجمه وراء مهمله وفائله ضرب بابندن
سالت معنا سنه در مصدری ذرفدرکه سیلان ندر وذرف عین سیلان
دمعدر یعنی کوز یاشی آقمقدر پس عینه نسبت اولندیغی مجاز درزیرا
سیلان ایدن نفس عین دکل بلکه دمعیدر بو صورتده کلام مبالغه دن
خالی دکلدر یعنی اول موعظه تأثیرندن وقلوب اوزرینه سلطان
خشیتك استیلا سندن اشك دیده روان و بلکه کوزلر پرسیلان
اولدی عیون عینك جمعیدرکه جارحه در وصو منبعنه
عین دیدکلری هیئت ورطوبتده جارحه معناسنه اولان عینه
مشابهتندن اوتوریدر ذرف عیونی وجل قلیدن تأخیر ایلدی
زیرا وصل اصلدر واصل ایسه فرع و سبب مسبب اوزرینه
تقدیم اولنور وبعض روایتده ذرف تقدیم اولندیغی ادنادن
اعلایه ترقی ایچوندر زیرا بکاء ذکر لسانی کبیدرکه حال قلبه تابعدر
پس حال قلب حال قالبدن اعلادر زیرا کاه اولورکه اغلمق کذب اولور
تنکیم اخوان یوسف حقنده کلور (وجاؤا اباهم عشاء یبکون) یعنی یوسفی
ذئب اکل ایتدی دیو اخشام وقتنده کریان اولدقلری حالده پدرلری
یعقوبه کلدیلر مع هذا اکلك اصلی یوق وکریان اولدقلری دخی تکلف
وحیله طریقیله ایدی (وبونده تذکیرك استحبابنه اشارت واردر بناء
علی هذا ابن مسعود رضی الله عنه هرخمیس اخشامی تذکیر ایلر وخوف

ورجا

ورجايه متعلق كلمات سويلردی وحديثده كلور (يسروا ولا تعسروا وبشروا ولا تنفروا) يعنی وعظ وتذكير طرفينی جامع كركدركه ترغيب وترهيبدر زيرا واعظ فصادكبی درهم جراح وهم واضع مرهمدر ووصايای لقمانيه ده كلور (لا تكن مرا فتعق ولا حلوا فتسترط) يعنی آجی سوزلو اولمه كه زهر ناك نسنه كبی اغزلردن رمی اولنورسن وفوق الحد طتلو سوزلو دخی اولمه كه حلوا اولان نسنه كبی عرضهٔ بلع قلنورسن پس افراط وتفريطی قويوب معتدل اولا كور وترازو كفه لری كبی مساوات بولا كور قال تعالی (ولو كنت فظا غليظ القلب لا نفضوا من حولك * فقلنا يارسول الله كانها موعظة مودع * مودع دال مشدده نك كسريله تفعيل بابندن اسم فاعلدر توديع وداع ايتمكدركه بكجم بدر يدوترك اسنلك ديرتوديعك اصلی دعتندركه مسافره الله تعالی زحمت سفر بچكدرميه وانی دعت وحضور وراحته ايرشدوره ديو دعادر نتكيم تسليم سلامت ايله دعادر وتركيب توديعده ترك وتخليه معناسی دخی واردر انكيچون نفسی مجاهده دن تركه تودع ديرلر (معنی بودركه پس بر حاضر اولان جماعت صحابه ايله ديدك كه يارسول الله كويا بو موعظـهٔ بليغه كز اصحاب واحبابنه وداع ايدوب سفرايدن كمسه نك موعظه سيدركه امور لازمه دن هيچ برنسنه ترك ايتيوب سويلر وبر دخی عودت ايتمك ايهامن ايلر چونكه حال بويله در * فاوصنا * پس بزه ايصا ايله يعنی امردينه متعلق وصيت قيل تاكه انی دستور العمل قلالم وآخرتده فلاح بولالم (سؤال اولنور سه كه قرب انتقاللرنده بعض صحابه طلب وصيت ايتدكلرنده منع اولنوب قرآنه احاله قلنمش ايدی بوراده نيدن منع اولنمـديلر (جواب بودركه قرب انتقالده جای كلام قالمامش ايدی اكا بنـاء اسكات اولندی بو وصيت ايسه انتقاللرندن برقاچ كون مقدم اولمغله لاجل المصلحه بعض تنبيهات واقع اولدی (بعده ذا بو مقـامده برقاچ اشارت واردر اولكسی بودركه استرشاد وارشاد اكابر دیندن اولور زيرا كندی ذاتنده رشيد اوليان ارشاده قادر اولماز وناقص طريق كماله هدايت بولمزوامی اوكنده طالب العلم

اوتورمز ودوه قوشی دوه یوکن کوترمز ودیمشلردرکه (خذوا العلم من افواه الرجال) یعنی علم نافعی اهل رجولیت اغزندن اخذ ایتمك کرکدر وبوراده ارلك کاللدر پس اهل کمال افاده یه اقدر وکلامنده روح معنی اظهردر وایکنجیسی بودرکه مزید استعدادی اولانه فیض الهی یه قائم تکلمز انکیچون الی آخر العمر طلبکاردر ذکر اولنان صحابه کبی وحدیثده کلور (اطلبوا العلم من المهد الی اللحد) وقرآنده کلور (وقل رب زدنی علما) مقصود علم باللهدرکه اکا نهایت یوقدر واوچنجیسی بودرکه لسان واعظ لسان حقدر زیرا حقك مترجمیدر پس کلامنك تأثیری مراقبه ومشاهده سنه کوره در فافهم جدا ودردنجسی بودرکه حیا رزق صوری یه مانع اولدیغی کبی رزق معنوی یه دخی مانعدر انکیچون صحابه رضی الله عنهم حضور رسولده کلام وسؤالدن ممنوع ایکن بیته اموردینیه اهتماملری اخرانلری سویلتدی والی هذا الان اهل دل انلرك طفیلی مائده سی اولدیلر پس سویلین حق اولدیغی کبی سویلدن دخی حقدر تا که خلقده نافع اسمندن تجلی واقع اوله * قال * رسول الله صلی الله علیه وسلم انلرك دلخواهلرنه مساعده ایلیوب بیوردی که * اوصیکم بتقوی الله * تقوی الله بدء ایلدی زیرا امور دینیه نك مجمعیدرکه مأموراته امتثال ومنهیاتدن انتها انده مندرجدر وظاهر وباطن حالنی حاویدر زیرا کفر ومعاصیدن اجتناب ایدن اهل جنت ودرجات اولوب نار دوزخدن نجات بولور وماسوای حقدن پرهیز ایلین نار بعد وقطیعتدن سالم اولوب جنت قرب ومقامات معنویه یه وارور پس تقوی اساس الکلدر وانك بعض تفاصیلی بالاده در وتقوایی جلاله یه اضافتده اشارت واردرکه جمیع اسمایه زخدر مسمایه ارجحیه دلك پس هر مرتبه یه کوره برنوع تقوی واردر چونکه درکاه الهی بی نهایه در بناء علی هذا بر پایه ایله مقید اولمق سالکه رهزندر بلکه سری علی الدوام سیر ایتملودر تا که تجلیات آفله وغائبه دن تجلیات باقیه ودائمه یه وصول بوله ونور ابدی ایچنده قاله واستتاردن خلاص اوله که مقام اکامل اولیادر * والسمع والطاعة * سمع کلام امیری استماع وطاعت امرنه اطاعتدر بومعنا ایله

تقوایی تعقیب وتوصیه‌یه تخصیص ایلدی زیرا ظاهر حاله انسب ایدی
شول معنادن که قرب انتقالده اهم اولان نصب خلیفه واطاعته تحریض
وتفرقدن تحذیردر چونکه خلیفه اکابر اصحاب عندنده رموز نبویه
ایله متعین ایدی لاجرم انی تصریحدن اعراض واطاعته ترغیب
ایلدی کویا بنم مقامه خلیفه اولان ابو بکره والی یوم القیام کلن
خلفا وامرایه مخالفت ایتمکز دیمك اولدی (پس بینهم و بین الله تقوی
لازم اولدیغی کبی بینهم و بین الولاة والامراء دخی لازم اولدی زیرا
نظام عالم انلره منوطدر بو جهتدن نصب سلطان واجب اولدی
وامر مباح وجائزده یعنی معصیتك غیریده اطاعتی لازم کلدی پس
معصیت مقوله سنده مطاوعت لازم دکلدر شوقدر واردرکه خروج
علی السلطان جائز اولمدیغی مجمع علیه‌در زیرا سلطانله حاصل اولان
صلاح فساددن زیاده‌در وجورینه صبر ایلمك اثاره فتنه‌دن اهون
وهرج ومرجدن خالیدر اکرچه حضرت عثمان رضی الله عنه
وقعه سندن بری بو امت اراسنده باس باقیدر یعنی سیف وقتال
مرفوع دکلدر زیرا انك دفعیچون دعایه رخصت الهیه اولمامشدر
وحدیث آخرده کلور (اسمعوا واطیعوا فانما علیهم ما حملوا وعلیکم
ما حملتم) یعنی امرایه لازم اولان رعایایه عدلدر وسزه واجب اولان
اطاعتدر زیرا بری بریکوزه امانت سکوز وعدل واطاعت وسائر
فرائض اوزریکوزه دین شرعدر انکیچون حدیثده کلور (اللهم اقض
عنی دینی* وان تأمر علیکم عبد* ان وصلیه‌در تأمر تسلط ایتمك
وامیر اولمقدر و بعض روایاتده عبد حبشی واقع اولمشدر وحدیث
آخرده کلور (ان امر علیکم عبد مجدع یقودکم بکتاب الله فاسمعواله)
مجدع تشدید دال ایله معظم وزنی اوزره مقطوع الانف او الاذن
او الشفة معناسنه‌در یعنی سزك اوزریکزه عبد حبشی و یا بر مقطوع
الانف اذنی کیسه تسلط ایدوب والی وامیر اولورسه دخی مادامکه
سزی کتاب الله ایله قائددر اکا اطاعتدن اعراض ایتمکوز بلکه
حکمت الهیه‌یه حواله ایدیکوز زیرا الله تعالی ظاهره نظر ایتمز انکیچون

ارباب تصوف هر خصوصده بی تکلفدر ومنقولدرکه مغربده برکیمسنه
قطب اولمش ایدیکه اشل ایدی یعنی بی دست و یاخود چولاق
دیدکلریدرکه بین الناس عیوب ظاهره دندر فاما مستعد اولیجق
تقطبنه مانع اولمامشدر (بعدذا معلوم اولهکه (الائمة من قریش)
وفقنجه خلیفه وامام قریشدن نصب اولنمق لازمدر انکیچون
شریف مکه الی الآن اول قبیله دندر ورومده آل عثمان وسائر ملوک
وسلاطین اسلامیه شریفك اقطار ارضده نواب ووکلاسی کبیدر
انکیچون اوائلده ملوك مصرده آل عباسدن استیذانله جلوس
ایدرلردی زیرا بلااذن جلوس وخلافتده میمنت یوقدر صکره آل عباس
منقرض اولیجق امور ولایت وخلافت شریف مکه یه منوط اولدی
اکرچه که شریفك ظاهرا بواعصارده ضعف حالی واردر ولکن
اصالتی انی هرحالده ترجیح ایتمشدر پس عبدك امارتی فرض وتقدیر
طریقیله در وواقع اولدیغی صورتده دخی نیابته محمولدر (وتورپشتی
شرح مصابیحده دیمشدرکه جائزدرکه بوکلامله ذوی الامرك
اطاعتنده مبالغه مراداوله یوخسه ظاهرلفظك اقتضا ایتدیکی اولمیه
زیرا عرب ابواب مبالغه ده وقوعه قریب اولمیان نسنه ایله ضرب
مثل ایدر و بو بابدندرکه حدیثده کلور (من بنی لله مسجدا ولوکان
کحوص قطاة بنی الله له بیتا فی الجنة) انتهی بالمعنی ولکن وقوعی
انکار امر بدیهی یی انکار کبیدر یعنی وکلادن عبدحبشی ومقطوع
الانف کیمسهلرك امارتی چوق واقع اولمشدر حتی وصایای فتوحاتده
کلورکه بر وقتده مغربده امام المسلمین کلور دیو خلق اراسنده کفت
وشنید اولدقده هرکس انك تماشاسنه منتهی اولیجق اوراده نصرانی
بولنوب بندخی مسلملرك پادشاهنه نظر ایدهیم دیوب طوردی کورسه که
الای ایله بر مقطوع الانف زشت حبشی کلور تعجب ایلیوب بو مقوله
قبیح الهیکل کیمسهنك سلطنتنه ایکی عقل بربره کلوب اجماع ایتمزهمان
بوقدرت الهیهٔ غالبه ایله اولمشدر دیو انکله قدرت قاهره اوزرینه
استدلال ایدوب شهادت کتوردی ومسلمان اولدی * وانه من یعش

منکم

منكم * وانه ضميری شانیدر و بعض روایاتده فانه در فائلاً من شرطیه و بعض انکله مجزومدر اصلی یعیش در عیش فتحله حیاتدر معیشت ما یعاش به معناسنه در عرب حیات دیدوکلـنده عجم زندکی دیرکه دیری لکدر زند کانی دیری لك اوزرینـه تفرع ایدن دیرلکدر تمتع بالحیاة معناسنه عائشه عیشـدندرکه تفؤل طریقیله تسمیـه اولنور عمر کبی امام راغب دیمشدرکه عیش حیوانه مخصوص اولان حیاتدرکه حیاتدن اخصدر زیرا حیات باری تعالیده وملکده وحیوانده اطلاق اولنور عیش ایسه اطلاق اولنماز که عیش مطعم ومشرب وسائر سبب بقا اولان نسنه ایله کچنمکدر بو ایسه حیوانه مخصوصدر وحدیثـده کلور (لاعیش الاعیش الاخرة) یعنی اعتبار حیات آخرته درکه باقیه در حیات دنیایه دکلدرکه فانیه در معنی بودرکه وتحقیق شان سزدن هرکیم حیاتده اولورسه و برمدت دنیاده قالورسه * فسیری اختلافا کثیرا * فاء سببیه در زیرا عیش مدید سبب رؤیتدر وسین تأکید استقبال ایچوندر یعنی بوسببله کلجك زمانده بلکه ایام قریبه ده اختلاف کثیره کورسه کرکدر مقصود خلفا وامرا ورعیت اراسنده واقع اولان اختلافاتدرکه ابتداسی حضرت عثمان رضی الله عنهه واقع اولان هجوم وتفرق ناس وثانیا معاویه سببیله حضرت علی کرم الله وجهه واوغلی امام حسن رضی الله عنه زماننده اولان اختلافات وثالثا امام حسینله رضی الله عنه یزید عنید واقعه سی ورابعا حجاج ظالم زماننده اولان وقائع کثیره وفضاحات ثم وثم که الی هذا الآن والی قیام الساعه جاریدر اشته زمان رسالتده وصدر اولده (کان الناس امة واحدة) سری اوزرینه ایکن فاختلفوا مضمونی ظهور ایلیوب امم سالفه انبیا اوزرینه مختلف هر بری بر طریقـه ذاهب وآخر تضلیل ایتدکلری کبی بو امتده دخی فرق مختلفه ضاله وطوائف بغی وفساد ظاهر اولوب افساد فی الارض ایتمکدن خالی اولمدیلر و بعض بلاد اسلامیـه ده فرق ضاله دن بدل ضال ومضل منکرلر وخود بینلر ظهور ایدوب مقدمهٔ دجال اکبر اولمق اوزرینه احقاق باطل وابطال حق ایتمشلردر (قاتلهم الله انی یؤفکون

اي كيف يصرفون عن الحق والبرهان باهر والحق ظاهر فهم حمق القوم والمغمورون اليوم بالنوم * فعليكم بسنتي * عليكم اسم فعلدر الزموا واستمسكوا معناسنه وسنت طريقهٔ مسلوكهٔ رسول الله در صلى الله عليه وسلم كه انده افتراض ووجوب يوقدر يعني سنت مطلقه اودر كه رسول الله اكا مواظبت ايدوب بركره ويا ايكي كره ترك ايتمش اوله اكر مواظبت على سبيل العبادت اولورسه سنن هدى واكر على سبيل العادت اولورسه سنن زوائد دينلور وسنن هدا انك اقامتي تكميل دين ايچون در انك ايچون تركنه كراهت ويا اساءت تعلق ايدر بعض احيانده ترك اولنديغي توهم وجوبي دفع ايچوندر بو سببدن امت اني ترك ايتمز زيرا توهم مندفعدر واكا سنت مؤكده ديرلر كه واجبه قريبدر وهدى دنلدي دين كامله هادي اولديغيچوندر بو جهتدن فاعلي مثاب وتاركي ضال ومبتدعدر اذان واقامت وجماعت ورواتب كبي حتى ديمشلردر كه خبر متواتري انكار ايدن كافر اولور وانك حكمنده اولاني مسح على الخفين كبي انكار ايدن اوزينه كفر خوف اولنور زيرا مسح حقنده اولان اثار تواتر حكمنده در وخبر مشهوري انكار ايدن تضليل اولنور وخبر واحدي انكار ايدن آثم اولور كافر وضال اولماز زيرا كذب رواة احتماليله علمي قطعي دكلدر اكرچه عمل حقنده قطعيدر كه موجبي محلنه كوره وجوب ومحلنه كوره سنت واستحبابدر وسنن زوائدك اقامتي مستحسن دركه تركنه كراهت واساءت تعلق ايتمز قيام وقعود ولباس واكل وشربده سير نبويه كبي انك ايچون زوائد دنلدي زيرا فاعلي مثاب وتاركي ضال اولماز وبر وجهله دخي تقسيم ايدوب ديمشلردركه برسنت واردركه اكا سنت عين ديرلركه هركس اوزرينه سنتدر رواتب كبي وبرسنت دخي واردركه سنت كفايه ديرلر برجماعتدن برينك سلامي كبي وسنن سفرده حالت سيرده ترك اولنور عذر حسبيله وبعضيلر سنت فجر وسنت مغربي استثنا ايتديلر زيرا رسول الله عليه الصلاة والسلام بو ايكي سنتي وصلاة وتري حضرده وسفرده ترك ايتمشدر بوراده استمساكنه تحريض اولنان سنتدن مراد اعتقاد وعماده طريقهٔ مسلوكهٔ نبويه دركه اهل سنتك

طريقت معهوده سيدر * وسنة الخلفاء الراشدين المهديين * خلفاء خليفه نك جميدر خليفه ظاهرا و باطنا سيرت نبو يه اوزرينه اولان كيمسه در چهار يار وامام حسن وعمر بن عبدالعزيز ومهدى و بقيـهٔ خلفاء اثنى وعشر كه بونلرهم قطب ظاهر وهم قطب باطن اولمشلردر وايام خلافتـلرى ظلمدن بالكليه پاكدر انكيچون كندى سنتنى بونلرك سنتيله تعقيب ايلدى وايام تورپشتى ديمشـدركه انلرك سنتنى كندى مقابله سنده ذكر ايتدى ايكى معنـادن انورى اولكيسى بودركه انلرك اجتهادله كندى سنتندن استخراج ايتدكلرى مواد ده خطا ايتميجكلرينى بيلوردى نتكيم ابو بكر مانع زكات اولنلر ايله وعلى رضى الله عنهما خوارج ايله قتال ايتديلر انتهى ونتكيم حضرت عثمان رضى الله عنه ثعلبه نك زكاتنى قبول ايتدى مع هذا رسول الله وابو بكر وعمر رد ايتمشـلرايدى ونتكيم حضرت عمر اوغلى شهـايه طقسـان دكنك حد زنى اوروب شهاء اورادە هلاك اولدقده يوزه وارنجه اون دكنك دخى مينه ضرب ايلدى مع هذا ميته حد اولمـاز پس چار ياردن صادر اولان بوچار معنى اجتهاده مبنى ايدى وامام ابو حنيفه ديمشدركه (لولا على ما كاندرى احكام اهل البغى) يعنى نصدن اخذ ايده مديكمز معانى يى حضرت على نك اجتهادندن اخذ ايتدك ديمكدر وايكنجيسى بودركه رسول الله صلى الله عليه وسلم بيلورديكه كندى سنتندن بعضيسى زمان خلفاده مشهور اولوب انلره اضافت اولنسه كركدر بو سببدن انلرك سنتلرينه ملازمتله امر ايلدى تاكه بر كيمسه اول سنتلرى انلره نسبت ايدوب رد ايتميه كه معناده سنت رسولى ترك ورد ايتمش اولور و بو بابدندركه حضرت عمر رضى الله عنه امهات اولادى بيعدن منع ايلدى انتهى بالمعنى اى مؤمن بوراسى عجب مضمونددركه قيامته دك اخذ وعمله صالحدر زيرا خلفانك اون ايكى يه اختصاصى ظاهر و باطنى جمعه كوره در پس هر عصرده خلفاء معنويه واقطاب باطن واردركه انلرك سـنتلرينه دخى اتبـاع لازمدر زيرا انلرك طريقتـلرى عندى دكل بلكه شرعيـدر وشول نسنه يى كه علماء رسوم فهم ايده ميوب اختلافه دوشمشـلردر انلرك

عندنده مسلمدر زیرا انسلاخله مجلس نبوی یه داخل اولورلر وکشفله نیجه امور خفیه بیلورلر بو جهتدن انلرك سنتلری سنن هدی مقوله سندندرکه فی الحقیقه جناب نبوته مضافدر واول سنتلرك ظهوری انلرك وقتنه مرهون اولمغله اول وقتدهدك شیوع بولمشدر نتکیم بعض شرائع نزول عیسایه موقوفدرکه الی الآن مجهول وغیر معمولدر و بوندن شرع رسولی تغییر لازم کلمز بلکه خفیاتی اظهار ایتمك لازم کلور اظهار ایسه عین هدایتدر فاعلم ذلك واعمل فانه سدید بلا اختلال ومن تکلم بخلافه مات میتة جاهلیة وکان ماوما ردیا دنیا کالطائفة الباهلیه (بعدذا راشد رشدندرکه دین ودنیا مصالحنه اهتدادر بس راشد مهتدی معناسنهدرکه راه راسته هدایت بولیجیدر هادی معناسنه کلمك لفظا مخالفیدر زیرا بو معنایه کلن رشید درکه فعیل بمعنی المفعل در بدیع بمعنی المبدع اولدیغی کبی نتکیم ایکیسی دخی اسماء حسنادندر بورادە راشدین انلردرکه مقاصد صحیحهلرنده رشد ایتاء اولنمشلردر یعنی مطلوبلرینه مهتدی اولمشلردر و بونلر مهدیین درکه اقوال وافعالده اقوم واصلحه هدایت اولنمشلردر وجائزدرکه رشد کندی نفسلرنده اهتداء فطریلری وهدایت فضل حقه مضاف اوله زیرا برنسنه قوتدن فعله خروجه وعملدن عینه دخوله فعل حقه موقوفدر ومحتملدرکه رشدکال ذاتیله اوله ایمان حسبیله ومهدیلك تکمیل غیر اوله احسان سببیله زیرا احسان که مشاهده در هدایت خاصه درکه هدایت ایمان اوزرینه مترتبدر قال الله تعالی (ومن یؤمن بالله یهد قلبه) وقال الله تعالی (والذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا) زیرا هدایت خاصه تکمیل غیری مستلزمدر خصوصا که معنای خلافت بو ایکی امری جامعدر بو جهتدن خلفا نك بو ایکی کلمه صفت مادحهلریدر وسلاطین وملوك بویله دکلدر یعنی امر خلافت انلرده نقصان اوزرینهدر انکیچون عدلله وصف او لنمازلر مکر مجازا ویا بطریق التعوّل اوله وحدیثده کلور (الخلافة بعدی ثلثون سنة ثم بعدها ملك عضوض) یعنی بعدیت متصله ایله مقیداولان

خلافتكه خلفاء خمسه نك خلافت مطلقه لريدركه ظاهرو باطنه
شاملدر انك مدتی اوتوزسنه در پس بوتقييد بعديت منفصله ايله
اولان خلافتی منافی اولماز خلافت عمر بن عبدالعزيز وخلافت مهدی
وامثالی كبيكه مجموعی اون ايكيدركما ورد فی الحديث (ان عدة الخلفاء
من بعدی عدد نقباء بنی اسرائيل) و بعض احاديثده كه خلفا مطلق
ذكر اولنمشدر شرح اولنان حديثده كی كبی خلفاء معنويه يه دخی
شاملدركرك عبارة وكرك اشارة زيرا عبارتده مناقشه اولوب مطلق
مقيده محمولدر دنلسه دخی اشارت معارضه كوترمز ونكاتده مزاحمه
اولماز فاعرف * عضوا عليها بالنواجذ * عضوا فتح عين مهمله
وتشديد ضاد معجمهٔ مضمومه ايله علم بابندن امردر عض دندان ايله
امساك واصرمقدر فتح بابندن لغت شاذه در كما فی تاج المصادر اكرچه
قاموسده كسمع ومنع ديو تعميم ايتمشدر وامرنك فتحله كلدوكی بودركه
امرك اولنك حركتی مستقبلك ثانيسنك حركتی جنسندندر بعض ده ايسه
عين مفتوحدر نتكيم يراباك فتحله در زيرا مأخوذ منه اولان تيركلدسنده
تامفتوحدر ومدالحبلده ضمله در زيرا تمد ده ميم مضمومدر وخف
فی العملده مكسوردر زيرا تخف ده خاء معجمه كسرله درعض بنفسه
بالله وعلی ايله استعمال اولنور نواجذ ذال معجمه ايله ناجذك جمعيدر
زيرا فاعل اسمی فواعل اوزرينه جمع اولنور كاهل وكواهل كبی
نواجذ اقصی الاضراس دركه دورت عدد ديدانندر بعد البلوغ
وكمال العقل نابت اولمغله ضرس الحلم ديرلر بورادندراخذ ايدوب
عض علی ناجذه ای بلغ اشده ديرلر ولكن بعض ناسده ضرس
مذكور بتمز و بعضيلر ديديلركه نواجذ انيابدر ويا انيابی ولی ايدن اسناندر
ويا اضراسك جمله سيدر بو مقامه مناسب اولان انيابه محمول اولمقدركه
آزو ديش ديدكلريدر زيرا امساك معناسنده اظهردر ضرس كسرله
ديش در ضرس فتحله اضراسله عض شديد درنتكيم نجذ دخی فتحله
نواجذ ايله شدت عض در بوراده مرادسنتله اخذ وتمسكده مبالغه در
زيرا عليها ضميری سنته كيدر مطلقا تكيم بركيمسه يدی ايله برنسنه يی

اصابت ایدوب صکره بطریق الاستظهار دندانی ایله دخی ضبط
ایدر تتکیم (عض علی العلم بضرس) علمی اتقان واحکام ایلدی
دیمکدر الحاصل بر کیمسه برنسنه یی اخذ ایتدکده دیشی ایله دخی
یاپشوب استعانت ایتدوکی کبی تتکیم شدتله اخذی تمثیلده دیشی ایله
وطرناغی ایله یاپشمق کرک دیرلر وصیت مذکوره ایله تمسکده دخی
ممکن اولان اسباب معینه ایله استظهار لازمدر وبعضیلر دیدیلر که
محافظهٔ سنتده مقاسات ایتدوکی شدائد ومشاقه صبردن کنایه در
تتکیم حدیثده کلور (یأتی علی الناس زمان الصابر فیهم علی دینه
کالقابض علی الجمر * وایاکم ومحدثات الامور * فعلیکم اوزرینه
معطوفدر که اولکیسی ترغیبه وایکنجیسی تحذیره متعلقدر واکانه تنزیع
بماعلم التزاما دیرلر که ایضاحی مشتملدر محدثات ضم میم وفتح دال ایله
محدثه نك جمعیدر که احدثدن اسم مفعولدر محدث بعد ان لم یکن ایجاد
وابداع اولنان نسنه در حوادث نو بنو حدوث وظهور ایدن اموردر
زیرا حدوث قدمك مقابلیدر امور امرك جمعیدر که اقوال وافعاله شاملدر
اکثر حال وشان معناسنده مستعملدر نهیك ضدی اولان امرك جمعی
اوامر کلور عربی ایله تقدیری (بعدوا انفسکم من محدثات الاقوال
والافعال وبعدوها من انفسکم) یعنی محدثات اموردن نفسکزی تبعید
ایدیکوز فکیف که احداث ایده سکز وتحرز یردن فهم اولندیکه محدثات
الامور شر الاموردر تتکیم غیری حدیثده کلور (وشر الامور محدثاتها
* فان کل بدعة ضلالة * بوندن فهم اولنور که محدث وبدعت
بر معنایه در زیرا محدثدن تحرز بر اولنمق ضلالت اولاند وغندندر
بدعت ابتدع الامر اذا ابتداه واحدثه دن اخذ اولنمش اسمدر
صکره دینده زیاده ویانقصان اوزرینه اطلاق اولندی تتکیم
بالاده دخی شرح اولنمشدر یعنی بر خصلت جدیده که
صدر اولده اولمایوب صکره دن احداث اولنه واصول شرعده
بر اصل اکا شاهد اولمیه ضلالتدر زیرا ضلالت طریق مستقیمی ترك
وغیریه ذهابدر طریق مستقیم ایسه شر یعتدر (علما دیدیلر که بدعت

حسنه

حسنـه بو حكمدن خارجدر يعنى ضلالت دكل بلكه هدايتدر نتكيم
حضرت عمر رضى الله عنه تراويح حقنـده (نعمت البدعة هذه) ديدى
يعنى جناب نبوت صلى الله عليه وسلم تراويحى اوچ دفعه قيلوب
صكره فرضيتى خوفندن ترك ايتمشدى پس فى الجمله اقامتى جهتندن
سنت وتركى جهتنـدن جماعتله اقامتى بدعت اولدى بو جهتـدن
حضرت عمرا كا بدعت ديدى واكر سنت خلفادن اولد يغنه نظر
اولنورسه بدعت دكلدر زيرا سنت خلفائله عمل ايتمك موجب حديث
اوزره امر شارعله عملدر وامام شافعى رحمه الله ديمشدركه محدثات امور
ايكيدر برى كتاب ويا سنت ويا اثر ويا اجماعه مخالف اولاندركه بدعت
ضلالهدر وبرى دخى خيردن احداث اولنان نسنه دركه غير مذمومدر
(پس بر بدعت كه سنتـه مزاحم اوله سيئه در وبر بدعت كه سنته
مساعده اوله حسنه در نيت لسانيه كبيكه بدعتدر ولكن مستحسنه در
زيرا نيت قلبيه يى تقويت ايدر ونوافل كبيكه فرائضى تكميـل ايلر
(وبوندن فهم اولنـديكه اهل سنت ديدكلرى سنتـه اتباعلرندن
اوتوريدر كركسه اول سنت بدعت حسنـه صورتنده اولسون زيرا
بدعت حسنـه نك مرجعى سنتدر وكندنه سنت دخى اطلاق اولنور
نتكيم (من سن سنة حسنة) الخ حديثى اكا دالدر واهل بدعت ديدكلرى
قاعده لرى سنته مزاحـم اولد يغندن اوتوريدركه كنديلر ابتـداع
ايتمشلردر پس حقيقتده عقل قاصرلرينه اتباع ايتمشلردر يوخسه سنته
دكل (وامام شـافعى ديمشدركه من استحسن فقـد شرع يعنى
عنـد المؤمنين مستحسن اولان نسنه مشروعات قبيلندندر فكيف كه
استحسان ايدن مؤمن كامل اوله ود هور طويله ده مقرر قلنـه زيرا
انبياده خطا اوزرنه تقرير اولمديغى كبى اكامل اوليـاده دخى اولماز
زيرا صحاخلرى خطاب الهى يه معتاد وقلبلرى الهام ودعيـه ايله
الفت ايتمكله متـداركلردر (وديمشلردركه بدعت بشدر اولكيسى
واجبه درعلم نحو واصول فقه وعلم كلام كبيكه بونلر حفظ شريعت
ايچون واجب على الكفايه در وشبه ملاحده وغيريى رد ايچون نظم

دلائل کبی اکرچه بومعنی تقواده دکلـدر بوسببدن امام احمد حارث محاسبینك صحبتن ترك اتدی زیرا جوابه تصـدی ایدن کیمسه مذهب مخالفی توسیعدن خالی دکلدر نظر ایله حکماء رسومه که نصیر طوسینك تجرید نام کتاب ضـلالت شعارنی شرحله نقدر شهرت ویرمشلردر پس انلره واجب اولان بوایدیکه اولی امردن کتاب مزبوری احراق ایدهلر وباب مساعدهیی سد ایلیهلر تا که اهل سنتك نظرندن بالکلیه ساقط اوله اشتـه تزییف دیرکن عاقبتی تو بجه چقدی زیرا نیجه طالبـلر انی اوقومغله عقیدهلرن حفظ ایده میوب ابتداعه ووُدی اولور بو جهتدن علم کلامه تعمق وتوغلدن منع اولندی وایکنجیسی مندوبهدر تصنیف کتب کبیکه یوز تاریخنده فصنکره ظهور اتمشدر زیرا عزیمتـلره فتور کلوب سلف کبی علم دینی حفظله ضبط ایده مدکلرندن قلم ایله قیـده مشغول اولدیلر نتکیم دیمشلردرکه (العلم صید والکتابة قید) ورزمان رسالتده کتاب وحی قرآنی قید ایدرلردی وقید حدیث عبدالله بن عمرو بن العاص رضی الله عنه وعن ابیه قلمنه منوط ایدیکه غیریسی مأذون دکل ایدی بلکه ذهنله ضبط ایدرلردی (ودخی بناء مدارس کبیکه بودخی بدعت مندوبهدر وابتدا اسلامده مدارس بنا ایلین نظام الملك قوام الدین الحسن بن علی الطوسیدرکه الب ارسلان سلجوقی یه وزیر اولمشدر محب فقرا وصوفیـه ومکرم صلحا ومشـایخ ایدی بغداده مدرسهٔ نظامیهیی درتیوز الّلی طقوز تاریخنـده تکمیل ایلیوب ابو اسحق الشـیرازی یی مدرس تعیین ایلدی ونیشا بورده دخی بنا ایلیوب امام الحرمین مـدرس نصبه اولنـدی (ودخی دقائق تصوفدن کلام دخی منـدوبدر اکرچه صدر اولده یوغیـدی زیرا اوائل ظواهر شرعـیله ومحکماتله مقید ایدیلرکه بواطن ومتشابهاتدن بحث ایتمزلردی اکرچه ارالرنده عارف بالله چوغیـدی وبزم اعصار مزشول حده منتهی اولدیکه دقائق تصوفدن کلام دکل بلکه لفظ تصوف وصوفیه بیله اسنهدن طرح اولندی زیرا تقارب زمان اولمغـله ظاهر شرع بیله خلل پذیر اولدی

فکیف

فكيف كه باطن شرع و برعالمه سرك بلاد كزده وحدت وجوددن
بحث اولنورمى ديسك انكار ايدر مع هذا وحدت وجوده قائل اولق
جمله اوزرينه لازمدر زيرا شركدن مطلقا خلاص انكله در كتاب
مواقفده ايسه لبس فى الدار غيره ديارديين كيمسه يى بعض فرق
نصارايه الحاق اتمشدر مع هذا اهل الله دن اول سوزى ديمز واول
اعتقادى ايلمز بوقدر ولكن عوام علماء فهم اتدكلرى اوزره دكلدر
والاعلم وهبى ايله علم كسبى ميزانده برابر اولمق لازم كلور كلا فلا تطمع
فى الفهم عن الله الا بعد الفناء فى الله واوجنجسى بدعت مباحه در بسط
الوان اطعمه واشربه والبسه وتوسيع اكمام كبى و بعض علما بو مقوله لرى
مكروه عد ايدر خصوصا اكر خيلاء وافتخار طريقيله اولورسه
حرامدر (وديمشلر دركه بسط اطعمه زمان معاويه ده شامده حادث
اولمشدر اسراف اوزرينه اوليجق تنعم نوع دكلدر اكرچه صدر اولده
كمال تقوادن ناشى طعام ولباس واحد ايله اكتفا ايدرلردى وامتلادن
زياده حذر ايلرلردى (و بعض مشايخ ضيافت ايليوب بيك قدر شمع ايقاد
اتدكده بعض حاضرين اسرافدر ديو طعن ايديجك اولدخى اسراف ايسه
اطفا ايديكز ديو رخصت ويردكده اول شموعك هيچ برينى سوندرمكه
قادر اولمديلر پس شيخ كرامت تمكين بيوردى كه حق باقدوغى چراغ
سبومز يعنى اول چراغلرى بزكندى نفسمز ايله ايقاد اتمدك كه اسراف
وحرام ومنطفى اوله بلكه دست حق ايله ايقاد اولنمشدركه اخلاصه
مقارندر انكيچون فروزاندر وليله برآتده او لان شموع كثيره دخى
بو بابدندر تنوير مساجد سنت صحابه در و بعض ليالئ مباركه ده مزيد
اسراج قناديل وشموع ترغيب جماعت وتحسين دين ايچون اوليجق
مستحبدر عجب حالدركه ارباب انكار بعض اوضاع صوفيه يى انكار
ايدرلر مع هذا كنديلرى اوضاع منكره دن عبارت اولمشلردر مثلا كتابده
كتاب التاج والخرقه بوقدر ديرلر ديمزلركه كتاب الفرو والعمائم دخى
بوقدر بانلرك لباسلرى مكروه اولمايوب صوفيه محققينك ندن مكروه
اولوركه بونلرك لباسلرى صدر اولك لباسلرينه زياده اقربدر (فخر عالم

صلى الله عليه وسلم عباءاسود تلبس ابتـديلريا د خالرندن قباء احمر
و لباس شهرت كبرلرمع هذا جلود سباعده اختلاف مجتهدين واردركه
كمال تقوى اتفاقى ايله عملده دريو خسه اختـلافى اولان نسنه ايله دكل
كل ايمدى فقر الباسنه دخول ايله تاكه حضرته اقرب اولاسن وجاهى
ترك ايله تاكه كمال قرب الهى بولاسن اى اسير نفس دون فى المثـل
شهوات بورنكدن اقاركن بنه اهل رياضته دخل ايدرسن وبهر يوم
ادنى الامر اوچركره طعـام خور ايكن صوم دهرمكروه در ديو ديني
عيب طوترسن هواى نفسك ايچون دورابواب ايدوب كزرسن قنى سنك
مجاهده لك كه (المد ورون ملعونون) ندر بلمزسن وزعمكجه سندن غيرى
مسلمـان يوقدر ديرسن طاغوت نفسك كفرى ندر اكلمزسن نعوذ بالله
(من علم لاينفـع ومن قلب لايخشع ومن عين لاتدمع ومن نفس لاتشبع
(ودوردنجيسى بدعت مكروهه در زخرفهٔ مساجد وتزويق مصاحف
وامثالى كبى ولكن اختلافيدر بلكه بواعصاره كوره راجح اولان اباحتى
بلكه ندبيدر زيرا كرچه اشراط ساعتندر ولكن هراشراط ساعتدن
اولان مذموم دكلدر بلكه مذموم اولان عقوق والدين وامثاليـدر
و بو باب مزالق اقدامدندركه هرعالم بو بابده علم حقيقى ايله قائم اولمز
ومعمول وغيرمعمولى فرق ايدوب محلن بولامز پس شول نسنه كه
خيره موصـلدر معمولدر وشول نسنه كه شره مؤديدر غير معمولدر
وحديثده كلمشدركه برنسنه كه هدادر انكله عمل ايديكوز كرك بن انى ديم
وكرك ديميم و برنسنه كه ردى در انكله عمل ايتمكوز زيرا بندن هلاكه
مؤدى اولوركلام صادر اولماز و بوندن فهم اولنديكه بعض احاديث كه
مضمونى خير صرفيدر انى موضوعدر ديو حكم ايممك كركدر زيرا
احاديث حفاظك محفوظندن اكثردر وغايته حكم اولماز بلكه حديث
صحيحى انكار لازم كله نتـكيم شيخ الشافعى وكيع بن الجراحك مذهبى
بودر و بشنجيسى بدعت حرامدر بعض مذاهب بدعيـه كه الله تعالى
حقنده ناسزا بلكه كفرى مشملدر مجسمه كبيدر الله تعالى يى ذوى
الاجسامه تشبيه بلكه مجسم مقوله سندن قلمشلردر ومرجئه كبيكه

ايمانله

ايمانله بله معصيت ضرر ويرمز كفرله طاعت نفع ويرمديكى كبى ديرلر وقولى تقديم وعملى ارجاء و تأخير ايدرلر بوايسه شرعى رفعدر وحديث قدسيده كلوركه (ابن آدم بنى تكذيب ايتديكه بعد الموت اعاده واحيا يى انكار ايلدى وبنى شتم ايلديكه اتخاذ ولد ايله وصف ايلدى) بوايسه تركيب ومجانسه له اولوركه الله تعالى بومقوله اوصافدن بريدر (بعدذا بدعته متعلق اولان تفاصيلك بعضيسى بالاده در اورايه مراجعت اولنه وانك مباحثنى استيفا ايتمك مشكلدر زيرا فروع كثيره سى واردر وطويل الذيلدر ولكن فهيم اولان اجمالدن تفصيله انتقال ايدر والعارف يكفيه الاشارة خودمشهوردر وبعض بدايع بياندخى غيرى كتابزده در وبواعصارده مجادله دن خاموش اولمق اولى بلكه اوجبدر زيرا اشيان بلابله زاغان قوندى ومشاطهٔ سواد نكار الذده وجه دين نيه دوندى (هذا زمان السكوت وملازمة البيود والتوجه الى محراب الملكوت

* التاسع والعشرون *

قال معاذ بن جبل رضى الله عنه معاذ ضم ميمله اعاذه دندركه برنسنه يى حقك پناهنده قلمق وحفظنى درخواست ايلمكدر نتكيم قرآنده كلور (انى اعيذها بك) يعنى مريمى سنك پناهكده قلورم وسكا صغندررم جبل طاغدركه طائفهٔ عرب بطريق التفؤل جبل وصخر وجندل وامثالى اسمائله تسمير ايدرلر (معاذ قراء اصحابدندركه طرف نبوتدن ابوموسى الاشعرى ايله اهل يمنه تعليم دين ايچون استخلاف اولنمغين انلره رسول رسول الله دينلوردى رسل عيسى كبى وبين ورثة الانبياء خلافت بورادن قالمشدر اكرچه حقيقت خلافت مستخلفك دنيادن انتقالندنصكره در *قلت يارسول الله* بوحديثك صدرى واردركه بودر (قال معاذ بينما نحن نخرج مع رسول الله صلى الله عليه وسلم فى غزوة تبوك وقد اصاب الحر وتفرق القوم فاذا رسول الله اقربهم منى فدنوت منه وقلت يارسول الله) الخ تبوك مدينه ايله شام اراسنده برارضدركه بين الترك عاصى خرما ديمكله مشتهردركه زمان قيظ وحرارة شديده ده اول طرفده نصارى اوزرينه سفر واقع اولمش

ایدی تنکیم قصه سی قرأنده وسبرده میندر یعنی رسول الله ایله تبوك
غزاسنه چیقدیغمز اثناده که حر شدید واقع اولمغله قوم یعنی صحابه
رضی الله عنهم پریشان اولوب هر بری بر یکا کتمشلردی کوردمکه
رسول الله بکا قریبدر همان یانلرینه واروب سؤال ایدوب دیدم که
یارسول الله * اخبرنی بعمل یدخلنی الجنة ویباعدنی من النار *
عملده اولان تنوین تنکیر تعظیم ایچوندر تنکیم (لقد سألت عن عظیم)
اکا دالدر یدخلنی رفعله صفت مخصصه در زیرا کرچه اعمال صالحه
اسباب رضا ووسائل دخول جنت اولمقده برابردر ولکن فضائل
وتأثیرده تفاوتلری واردر بوراده ایسه مراد بلاسابقة عقوبة وسیله
دخولدر انکیچون مباعدهٔ ناری تصریح ایتدی مع هذا تصریح بما
علم التزامادر وادخال جنتی شرفندن وغایت مرام اولدیغی جهتدن
تقدیم ایلدی والا امر بالعکس در قال الله تعالی (فمن زحزح عن النار
وادخل الجنة فقد فاز) پس مباعدهٔ نار تخلیه بابندندر که اساس ومعناده
مقدمدر وانك اسباب کثیره سی واردر که اعاظمی آشغه ده کلسه کرکدر
و مباعده مناط فائده اولمغله بطریق المبالغه مبالغه صیغه سیله ایراد
ایلدی مقصود و یبعدنی منهادیمکدر وحدیثده کلور (اللهم باعد بینی
و بین خطایای کما باعدت بین المشرق والمغرب) ای ابعدنی کما ابعدت
وادخال ومباعده یی عمله نسبت ایلدی سببیتی جهتندن والا ادخال
وابعاد ایدن الله تعالی در که عند الاسباب ایشلر یوخسه بالاسباب
ایشلمز پس دخول جنت فضل الهی یه منوطدر و بعضیلر دیمشلردر که
یدخلنی جزمله درکه جواب امردر ای اخبرنی بعمل ان تخبرنی به یدخلنی
الجنة تنکیم قرأنده کلور (قل لعبادی الذین آمنوا یقیموا الصلوة) ای
ان تقل یقیموا زیرا اخبار وامر رسول ادخال واقامتك سبب موجبی
کبیدر که عمله وسیله در وادخال اقامت اخبار وقوله لازم دکلدر دیمك
سوز دکلدر زیرا جواب ملازمت عقلیه اقتضا ایتمز بلکه غالبیت اقتضا
ایلر اخبار وقولك ایسه غالبا سببیتی واردر ومقتضای حکمت دخی
بودر انك ایچون جنت وناره خطاب ایلیوب (لکل واحدة منکما ملؤها

بیوردی پس قبضتینك حکمی تمام اولمغه دعوت انبیایه اجابت لازم کلدی انك ایچون جنت ونار اعلاریناك ذکری قرآنده شفع اولنمشدر (بعد ذا حدیث مذکورده رفع مرجحدر زیرا جزم آیت مسطوره یه کوره در حدیثده ایسه بحسب الاستعمال مرجوحدر * قال لقد سألت عن عظیم * لام ابتدا تأکید ایچوندر زیرا جواب قسم جملهٔ فعلیه وفعل دخی ماضیٔ مثبت اولسه جمله لام ابتدا ئله تصویر اولنور پس بونك تقدیری والله لقد سألت دیمکدرکه خطاب معاذه در وعظیمك موصوفی محذوفدر امر عظیم دیمکدر حقیرك مقابلیدر کبیر صغیرك مقابلی اولدیغی کبی وعظیمك اصلی اجزاء متصله ده وکثیر منفصله ده استعمال اولنمقدر وکاه اولور منفصلده دخی عظیم دنیلور جیش عظیم ومال عظیم کبی که کثیر معناسنه در یعنی رسول الله صلی الله علیه وسلم بیوردیکه یا معاذ والله تحقیق امر عظیمدن سؤال ایتدك زیرا جهنمدن زحزحه وجنته تقریب اولنمق امر عظیم اولدیغی کبی اسبابی دخی اویله در * وانه * وتحقیق اول عمل مسئول عنه * لیسیر علی من یسره الله * یعنی کرچه امر عظیم اولدیغی جهتدن امر عسیردر ولکن الله تعالینك تیسیر ایتدیکی عبادی اوزرینه یسیر وآساندر پس یسیر سهل معناسنه درکه عسیرك ضدیدر قال الله تعالی (وکان ذلك علی الله یسیرا) وشیٔ قلیل معناسنه دخی استعمال اولنور وقال الله تعالی (وماتلبثوا بها الا یسیرا) واسباب تیسیر قوت قلب وعلوهمت وعزیمت ونشاط واعتقاد وصحت بدن وامثالیدر * تعبدالله * رفعله استیناف بیانیدرکه امر عظیمی بیاندر وانك صورتی خبر ومعناسی امردرکه اعبدالله دیمکدر رحمك الله واعوذ بالله واستغفرالله کبیکه لیرحمك الله واغفرلی واعذنی یارب دیمکدر امردن خبره عدولك فائده سی استجابته اعتمادی اولمغله تفؤلدرکو یا رحمت واعاذه ومغفرت وجوده کلمشدرکه اندن اخبار ایدر بومقامده دخی مأمورك امتثال امره تسارعنه تنبیهدرکه اظهار رغبتدن اوتوری اخبار ایدر ویاخود تقدیری هو ان تعبدالله دیمکدر صکره ان حذف اولنوب فعل اصلنه

رجوع ایتمشدرکه رعددر فرأنده (ومن آیاته یریکم البرق کبیکه بعض
علما انی اصلنده ان یریکم تقدیرنده در دیمشدرکه بوراده عبادتله مراد
توحیددر کما قال الله تعالی (یاایها الناس اعبدوا ربکم) ای وحدوه
صلی بودرکه اخلاص عبادت توحیدی مستلزمدر قال الله تعالی
(ولا یشرك بعبادة ربه احدا) کفارده اشراك عبادت اولمغله توحیدله
امأمور اولدیلر اکراخلاص اولایدی عین توحید اولوردی قال الله تعالی
(وما یؤمن اکثرهم بالله الا وهم مشرکون) بوندن مراد شرك
وجوددر پس اثنینیت اهلنك ایمان وتوحیدینه اعتبار یوقدر زیرا
توحیدن مراد توحید لسانی دکلدر بلکه توحید جنانی وحقیقی در
بوسببدن شول توحید قولی که فعل انی تکذیب ایدر صحیح اولماز
* ولا تشرك به شیئا * به ضمیری الله تعالی یه راجعدر زیرا الله تعالی یه
اشیادن برنسنه یی اشراك ایتمجك عبادتنده دخی عدم اشراکی
مستلزم اولور پس شیئا مفعولیت اوزرینه منصوبدر ویا خود
شرکدن برشیئ ایله اشراك ایتمکز کرك جلی وکرك خفی بو صورتده
نصبی مصدریت اوزرینه اولور و بوراده نعبد الله ولا نشرك به شیئا
مجموعی (لا اله الا الله وحده لا شریك له) کبیدرکه لاشریك له توحیدی
بیان اولدیغی کبی (ولا نشرك) الخ دخی اویله در زیرا تعبد الله توحد الله
دیمکدر پس بوراده وحدتله مراد کثرته مقابل اولان وحدت دکلدر زیرا
بووحدت مخلوق اولان کثرت مقابله سنده اولمغله مخلوقدر بلکه
نفی شرکته مقابل اولان وحدتدر که کثرته مقابل اولان وحدتك
مبداییدر و بونك نظیری ذات مطلقه در زیرا الله تعالینك اطلاقی
اطلاق حقیقیدر که تقیید مقابله سنده اولان اطلاقك مبداییدر
یوخسه تقیید مقابله سنده اولان اطلاق دکلدر و بو معنایی ادراك
ایتمیلر الله تعالی یه وجود مطلق اطلاق ایدن عارف باللهه طعن ایتدیلر
وظن ایلدیلر که الله تعالی مقیداتله قائم ومقیددر حاشا بلکه اشیا حقله
قائمدر وتعینات اشیانك زوالندن زوال حق لازم کلمز زیرا دیمشلردرکه
الآن علی ماعلیه کان نتکیم شمس غروب ایدوب اشیادن ضوئی

قطع انسه شمسه وضوئنه فنا كلمز بلكه اشيايه استتار كلور كه
فنا حكمنده در نظر ايله كه پرنسنه آتشده غليان ايدركن اوزرينه
كف كلور حباب كبيكه صوقبرجغى ديدكلريدر پس اول كف وحباب
كرچه اول غليان ايدن نسنه دن وصودن وجود بولور ولكن وجود
موهومدر كه آخر زائل اولور واول غليان ايدن نسنه وصو باقى
قالور اشته وجود واجب ايله وجود ممكنه مثال بودر همان فهم
ايدوب وجود حقيقى يه ايره كور وخيالاتى نظر كدن سوره كور (معلوم
اولا كه (وماخلقت الجن والانس الاليعبدون) ودخى (وان من شئ
الايسبح بحمده) مو جبنجه ابداع خلقدن مقصود اصلى تسبيح
وتحميد وتوحيد وعبادت ومعرفتدر ولكن بعض اشيا عبادت
ذاتيه ايله قائمدر كه اكا تكليف عارض اولمامشدر ثقليندن ماعداسى كبى
وبعضيسى عبادت تكليفيه ايله عابدر ثقلين كبى پس كرچه
مصلحت بو معنادر ولكن هر تكليفدن مأموربه اولان نسنه نك
حصولنه ارادت الهيه تعلق ايتمك لازم كلمز والامرا داراتدن تخلف
ايتميوب جمله مكلفينه سعادت سارى وشقاوت اولورسه ده طارى
اولمق لازم كلور بوايسه حكم قبضتينه مخالفدر بوجهتدن خلقك
كيمى مؤمن وكيمى كافردر وقبضه يمين ايله مقصودك حصولى
كافيدر بلكه هر عصرده بالكز انسان كاملك وجودى مصلحت
وحكمت خلق انس وجنى محصدر زيرا واحد على الحق سواد
اعظمدر پس بالكز بر موحدك وعابدك وجوديله فى الحقيقه
مصلحت تام درفكيف كه عموم وخصوص اوزره بوقدر اهل توحيد واردر
پس بو تقريردن ليعبدونده اولان لامك مؤداسى معلوم اولدى
وخلق اشيادن مقصود تسبيح وتحميد اولوب خلقك اشيائله انتفاعى
انك اوزرينه متفرع اولديغى بيلندى يعنى (هوالذى خلق لكم
مافى الارض جميعا) آيتنده لام انتفاعدن اشيا اصالة انتفاع ناس ايچون
خلق اولنمق لازم كلمز فاعرف جدا * وتقيم الصلوة * دخى صلات
مفروضه يى اقامت ايدر وشروط وقيودى اوزرينه اكا صورت

و بيورسن كه بعد التوحيد عبادت بدنيه نك افضلى وقربات الهيه نك اعلىيدر بو راده اقامت صلات تعبدالله ده اولان عبادتده داخل دكلدر زيرا بو عبادتدن مراد اولان توحيد اولديغى سبق ايتدى پس خاصى عام اوزرينه عطفدر ديين وهم ايلدى بلكه فرعى اصل اوزرينه عطفدر وآخر وصاياى نبويه ده كلوركه (الصلوة وماملكت ايمانكم) يعنى ايمانكز كامل ايسه نمازى اقامتده دائم اولوكز و زير دستكزده اولان مماليكه دخى رفقله معامله ايديكوز و بعضيلر ديديلر كه وماملكت ايمانكم دن مراد كازتدر زيرا زكات قرأن عظيمده صلاته مقرونه‌در وفى الحقيقه ملك يميندندر (و بوفقيرك فهم ايتديكى بودركه صلات حق الله وملك يمين مقوله سنه رفقدن مراد حق عبدى مراعاتدر كويا حق الله وحق عبدى محافظه ايله توصيه دركه حقوق مطلقا بو ايكيدن عبارتدر فا احسن الاشارة باوجز العبارة) وحديثده كلور (الصلوة خير موضوع) يعنى بعد التوحيد وضع الهينك خيرليسى نمازدر و بوندن صلاة صومدن افضل اولمق لازم كلمز زيرا صوم صفت الهيه صمدانيه وصلاة صفت عبديه در كويا ديمك اولديكه صلاة صفات عبديه دن اولان عباداتك افضليدر وصفت الهيه ايله صفت عبديه برابر دكلدر (سؤال اولنورسه كه ايلة معراجده (قف يامحمد فان ربك يصلى) خطابندن فهم اولنوركه صلاة دخى صفت الهيه‌در جواب بودركه بوراده صلاتدن مراد رحمت خاصهٔ الهيه‌در بو خسه اذكار وافعالى مشتمل اولان صلاة دكلدركه صفت عبديه دز وحديثده كلوركه صلاة سبب سواد وجه شيطاندر زيرا سجده دن ابا ايتكله يوزى قاره اولمشدر بو جهتدن سجدهٔ مؤمن انك يوزينه سبب ظلمت ومؤمن يوزينه باعث نوردركه محاذات حضرت الهيه دن منعكسدر فافهم * وتؤتى الزكوة * يعنى نصابه قدرت شرطيله تكيم كلور (واقمن الصلوة وآتين الزكوة) مع هذا امهات المؤمنين ده رضى الله عنهن نصاب يوغيدى واغلب محتملاتى بسيار اولمغله زكاة مشمر وعه ايله مخاطب اولميان تزكيهٔ نفسله مأموردر

وحضرتيو

(وحضرت عيسادن عليه السلام بطريق الاخبار كلور (واوصانى بالصلوة والزكوة مادمت حيا) بوراده زكاتله ايصادخى ماقبلى كبيدر زيراعيسى صورة ومعنى اهل تجريدايدى (سؤال اولنورسه كه (ووجدك عائلافاغنى) نصندن مفهوم اولور كه رسول الله صلى الله عليه وسلم غنى وصاحب نصاب اوله مع هذا صريحا زكاتله مأمور اولمامشدر اكرچه غيرى حقوقله مأموردر (جواب بودركه آيت مذكوره ده اغنادن مراد غيريدن استغنادر بوندن ايسه نصاب وغنـاى شرعى لازم كلمز وسائر انبيا كبى زكاتله مخاطب اولمدقلرى سرّ سرّيدركه كندىلرينه مخصوصدر واول سرّ فقر حقيقيدركه عالم كونك انفس وآفاقندن بالكليه فراغدر انكيچون نفسى نفسى ديميوب امتى امتى ديسه كركدر سائر انبيا ايسه بومرتبه يه بالغ دكللردر نتكيم آثار صحيحه دن معلومدر چونكه بوسره واقف اوله سن (ربنا انى اسكنت من ذريتى بواد غير ذى زرع عند بيتك المحرم ربنا ليقيموا الصلوة) ده حضرت ابراهيمك عليه السلام اهل مكه يه كوره صلاتله اكتفاسنك معناسى ندر بلورسن زيرا فى الحقيقه ذريتدن مراد جناب نبوتدر كه مكه ده نشو ونما بولمشدر مكه ايسه محل صلاتدر فقط زيرا كعبه فنا فى الله مرتبه سنه اشارتدر انكيچون پرده سى سياهدر وبومرتبه ده زكات اولمز بلكه تزكيهٔ نفس انك وسيله سيدر بومعنى ايسه جناب نبوته دخى ابتداده حاصل اولمشدر نتكيم مرارا شرح صدر واقع اولديغى اكاد الدر كويا بوعالم وجوده روح مجسم كلمشدركه انده جسد وطبيعت ونفس وكيفياتندن اصلا اثر يوقدر فافهم جدا فانه غريب والمرجو تقريب البعداء من جنابه تعالى بشفاعته فانه قريب

* وتصوم رمضان * يعنى معذور دكل ايسه نتكيم بالاده مبيندر و بعض مفسداتى آشغه ده كلور (واثرده كلور كه صيام جسدك زكاتيدر انكيچون زكاته مقارن قلندى زيرا جسد انكله ظاهرا منتقص وزائل القوه ومعنى نامى ومتين اولور كويا باطنى ظاهر اوزرينه عطف ايلديكه زكاة شرعيه ظاهر وصوم زكاة باطندر وصومك تأخيرندن ماقبلى

اوزرينه عدم فضلي لازم كلمز بلكه فرضيتنك تأخرنه بناء تأخير
اولنمشدر زيرا صلاة مكه ده ليلهٔ معراجده فرض اولدي انكچون
تقديم اولندي اكرچه زكاة تخليه باين اولمغله تقديم اقتضا ايدردي
وصوم وزكاة مدينه يه هجرتك ايكنجي سنه سنده فرض اولدي
وصومك فرضيتي زكاة الاموال فرضيتندن مقدم ايكن تأخير اولنديغي
اشارت اولنان سر ايچوندركه زكاة صومدن باطندن ظاهر منزله سنده در
ظاهر ايسه (الظاهر عنوان الباطن) موجبنجه صورتده تقدم اقتضا
ايدر وبوندن حجك سبب تأخيري دخي فهم اولندي زيرا فرضيتي
هجرتك التنجي سنه سنده در مع هذا حج معناده صلاته برابردر زيرا حجدن
مراد طواف ووقوفدر كه ايكيسي دخي مناجات قبيلندندر صلاة كبي
ومعناده تساوي بودر كه صلاة صورتده مقيد ومعناده مطلقدر
طواف ايسه صورت ومعناده مطلقدر ووقوف عرفه دخي
بويله در كه اوراده مناجاتك جهت مخصوصه سي يوقدر فاعلم
ذلك * وتحج البيت * يعني بشرط الاستطاعه كه زاد وراحله در
وحج غزادن افضلدر حج ايتمينه كوره وغزا افضلدر حج
ايدنه نسبتله وظاهر اولان بودركه غزا حج اوزرينه تقديم اولنور
تخليه وحج تحليه باين اولمغله نتكيم بوفقيره بيك يوز يدي ده غزا
والتفات از بعده حج بو ترتيب اوزره واقع اولمشدر ولكن غنيه كوره
حج تقديم اولنديغي حجك شرفندن اوتوريدر وبر دخي بودر كه غزا
فرض كفايه در مكر كه نفير عام اوله پس تأخير اولنسه دخي لا بأسدر فاما
حج بويله دكلدر بلكه فرضيتي فوريدر اكر حاجك بلدمدن خروجي
وقتنده نصاب بولنورسه وحج سلطنت كبيدر كه سبب غنادر زيرا
سلطانه قريب اولان دخي سلطان اولور وحديثده كلور كه (حجوا قبل
ان لا تحجوا) يعني طريق حج مسدود اولمزدن اول حج ايديكوز وكذلك
حياتده اولدقجه قصد رب البيت ايديكوز والا موتله طريق قصد
مسدود اولوب مقام قربدن بعيد قالورسكز بعد ذا احكام مذكوره
جملهٔ اهل ايمانه شاملدر اكرچه خطاب ظاهرده معاذه در زيرا لسان

شرع خصوص اقتضا اتمزمکر که اوراده قرینه اوله و بردخی بودرکه اهل ایمان اخوان اولدقلری جهتدن نفس واحده حکمنده در و بو اعمال صالحه که اعظم اسباب دخول جنتدر انلری تخصیصدن ماعدایی نفی لازم کلمز زیرا اعمال متشابهات وعبادات اولمقده متشارکلردر پس نیجه اعمال دخی واردر که سببیتده مذکورات کبیدر قتال بالسیف لاعلاء کلمة الله واطعام ضیف لوجه الله واهتمام بمواقیت الصلاة لایقاعها فی اول الوقت فان اول الوقت رضوان الله واسباغ وضوء واتمام غسل لاسیما شدت برده واطعام الطعام علی حبه یعنی مع حب الطعام و شهوته اوقلته واحتیاجه الیه اوعلی حب الله ومسکین ومستضعف اولمق که خلق انی فقیر ورثاثت حال وخمولندن اوتوری احتقار واستضعاف ایدوب اوزرینه تجبر ایدرلر وامثالی اعمال فاضله کبیکه احادیثده وارد اولمشدر تکبر فظ غلیظ ومختال وجماع مال ومنوع خیر اولمق وامثالی دخول نار اسبابنده درج اولنمشدر * اللهم اجعلنا من الذین تلبسوا بملابس الاعمال وتزینوا بزین الاحوال ودخلوا الجنة بلا حساب ووصلوا الیک بلا حجاب * ثم قال * یعنی رسول الله صلی الله علیه وسلم فرائض مذکوره یی ذکردن صکره نوافل خیراته دخی تحریض ایدوب بیوردی بونده (للذین احسنوا الحسنی وزیادة) سرینه اشارت واردر که زیرا بیان اول سؤال اوزرینه مبنی اولمغله کویا معاذک حق صریحی ایدیکه شمدن صکره ذکر اولنان حق فضل ومنت باباندندر اشته بو معنادن اوتوری عارفلر هر معامله ده مزیدی رعایت ایدرلر که اخلاق الهیه دندر جاهلر ایسه حق غیری انکار وستره چالشورلر فکیف که معاملهٔ مزید ایده لر و بو مقامده ندر که برکیمسه آخر اوزرنده حقنی اخذده استیفا ایتمک فضلدر یعنی بر ایکی اوچ اقچه بقیه قالورسه اندن تغافل ایده وطلب صددنده اولمیه اکرچه اهل زمانک نقصانده حالی کالهٔ ایرمشدر مثلا کمال دنائتلرندن بیک اقچه ده بر اقچه دن کچمزلر واوزرکده بر اقچه حقم قالدی دیرلر * الا ادلک علی ابواب الخیر * الا همزه ایله لادن مرکبدر همزهٔ استفهام ایسه نفی اوزرینه

داخل اولسه تحقیق واثبات افاده ایدر پس دیمك اولور كه ابواب
خیر اوزرینه سكا دلیل اولمیایمی یعنی اولمامق منكردر ولایق دكلدر
زیرا مرشدك شانی تكمیل غیر ایتمكدر و بو قبیلدندر كه قرآنده كلور
(الا یعلم من خلق) یعنی خالق بیلزمی بلمه مسی بوقدر بلكه بیلمسی
واردر (الم نشرح لك صدرك) كبی زیرا دیمكدر كه بزسنك صدركی
شرح ایلمدكمی یعنی ایلمك یوقدر بلكه شرح ایلمشوزدر پس نفی
نفی ایتمك مفید اثبات اولور وجائزدر كه الا عرض وتحضیض ایچون
اوله كه ایكیسی دخی طلب معناسنه‌در ولكن عرض لین ایله طلبدر
قال الله تعالى (الا تحبون ان یغفر الله لكم) ومشهوردر كه دیرلر الا تنزل
فتصیب خیرا یعنی اكر نزول ایدرسك خیر بولورسن دیو مخاطبه
عرض نزول واصابت خیره تحضیضدر پس بو مقوله الا كلمه‌لری
حرف تنبیه واستفتاحك غیر یدرا كرچه شراح جامع صغیرك بعضیسی
استفتاحه حمل ایلمشلردر ولكن بو یله مقامده بعیدد وسوق كلامه
مخالفدر ابواب الخیر مداخل الخیر دیمكدر بونده خیری برداره تشبیه
واردر كه ایچنده هر متمنی اوله انكیچون باب اثبات ایلدی تكبیر
افتتاحی باب الصلاة قیلدیلر بو سببدن فرض اولدی زیرا باب دخی
داردندر وحدیثده كلور (انا مدینة العلم وعلی بابها) یعنی علم برشهر
كبیدر كه علی كرم الله وجهه انك مدخلیدر شویله كه بالفرض
علی اولمسه اول شهر مسدود ومغلق ومطبق قالوردی پس علم رسول
علیدن منتشر وجمیع طرق حقه اربابی سلوك وحقایق یوزندن اكا
مضاف ومنتهی اولدی (سؤال اولنورسه كه علیدن غیریلری دخی
علم رسوله باب اولدقلری مقرردر پس نه یوزدن علی یه تخصیص اولندی
(جواب بودر كه علی یه تخصیص اولنسان معنی علمك كمالیدر كه پرتو
علم رسول اكا زیاده عكس ایتمشدر بو معنی ایسه غیریلرك دخی باب
اولماسنی منافی دكلدر و بو تقریردن فهم اولندیكه ابواب خیر انواع
خیر دیمك دكلدر نتكیم بعضیلر وهم ایتدیلر بلكه بو مقامده ذكر
اولنان امور آتیه نك هر بری نتیجه خیراته وامور نافعه یه وسیله در

دیمكدر

دیمکدر بو جهتدن امور آتیه کلیات دینندن اولدی وخیر امر مرغوب
معناسنهدرکه شرك ضدیدر (و بونده سؤال آتی کبی معاذ بلی یارسول
دییه جك قدر توقف نبوی اولدوغی تصدیقی منتظر اولمق شاننــدن
اولمغه تنبیه در زیرا مدلولنه اهتمام ومضمونه اعتبــار عظیم وار در
(و بردخی بودرکه سائلده حرصله سؤاله جسارت عدم توقف اقتضا
ایدردی زیرا هنوز بیــاندن شبعان اولمامشــدی صکره احتمال ملال
وامتحان رغبتــدن او توری استملال ایلدی تاکه نشــاط ورغبتی
وار ایسه توسیع دائرهٔ کلام ایلیه *الصوم جنة* جنهٔ ضم جیمله قلقان
دیدکلری سلاحدرکه اهل حرب انکله اجتناب واستتار ایدرلر براسمی دخی
ترسدر ضم تاایله بوراده بیان فضائل صددنده اولمغله صومی تقــدیم
ایلدی زیرا صوم صفت صمدیه اولمق اعتبار یله عنــد الله انواع
عباداتدن مفضل ومختاردر ظاهر اولان بودرکه مراد صوم نافله در
زیرا فرض تقدم ایتمشدر واظهر اولان اطلاقنه نظرا عام اولمقــدر
یعنی صیــام کسر شهوت ایتمکله دنیاده معــاصیدن وآخرتده دخول
ناردن سپردر شهوت ایسه اعظم اسلحهٔ شیطاندر (معــلوم اوله که
ابواب جهنم اغلاق اولنــدقده حری مضاعف اولوب بعضیسی
بعضیسنی اکل ایتــدیکی کبی صائمك دخی صوم وامســاك حسبیله
باب نار طبیعتی مسدود اولوب مرطبات ومبرداتی عدم استعمالنــدن
حرارت زائده بولور بو جهتــدن صوم سپر نار اولور زیرا ایکی کره
احتراق حکمت خلاقدن خارجدر (وصوم فی الشتاء غنیمت بارده در
دیو حدیثــده ورودی قصر نهار وبردی سببیله در یعنی قصر یله
اکل وشربدن استغنایه مدار و بردیله حرارت زائده یه دیوار اولمشدر
وصومك جنه اولدیغی مفسداتدن محفوظ اولمسیله در کذب وشتم
وغیبت ونمیمه ویمین کاذبه ونظر شهوتله محــاسن امرأهٔ اجنبیــه یه
نظر وامثــالی کبیکه بونلر فعل جهالدر نتکیم بعض احادیثده وارد
اولمشدر زیرا عالم ومقتضــای علم ایله عامل اولان کیمسه دن شرعا
وعقلا منکر ومستقبح نسنه صــادر اولماز (بعدذا ارباب حقــایق

دیمشلردرکه الله تعالی اعمالدن فرائضی وافعال صلاتدن سجده یی واقوال صلاتدن ذکری وعباداتدن صومی اختیار ایتمشدر بو سببدن (الصوم لی وانا اجزی به) بیوردی تنکیم بعض احادیثدن دخی صومك افضلیتی اخذ اولنور ولکن شافعیه افضل العبادات صلاة اولمغه ذاهب اولمشلردر ظاهر اولان بودرکه صوم اوصاف الهیه وصلاة افعال عبدیه یه کوره اعتبار اولنور که مقامنه کوره ایکیسی دخی مختاردر تنکیم علم ظاهر وعلم باطنك هر بری کندی نفسنده کاملدر اکرچه بحسب الاضافه بری قشر وبری لب در * والصدقة تطفئ الخطيئة كما يطفئ الماء النار * وصدقه سبب عقوبت اولان فعلك ضرر متوقعنی دفع ایدوب شرندن سالم قیلور نار دوزخ کبیکه اثر غضب الهیه در واتی سوندررر صو آتشی سوندرر دیکی کبی زیرا اثرده تنافیلری واردر که حق تعالی اول وجهله ایجاد ایلمشدر یوخسه بالطبع دکلدر پس صو قاندرمز وخبز اشباع ایتمز ونار احراق ایلمز مکر که الله تعالی فعل وتأثیر خلق ایده تنکیم عدم تأثیری دخی بویله در آتش ابراهیم وغیری کبی وبوراده صدقه ایله دخی مراد نافله در ویا صدقهٔ مفروضه یه دخی شاملدر وصدقه حقوق الهیه یه متعلق اولان صغائرك آثارنی محو ایدر وشولکه حقوق عباده متعلقدر هر نه مقوله حسنه اولورسه انی دفع ایتمز بلکه حسنه سی خصمنه ویریلور واکر اهل توبه ایسه جائزدرکه الله تعالی غیری وجهله خصمنی ارضا ایده ودیمشلردرکه کبائر توبه یه موقوفدر مکرکه فضل الهی اوله (بعدما صدقه یی صلاة اوزرینه تقدیم ایلدی زیرا صدقه طهارت قلبه سببدرکه رذیلهٔ بخلدن انی تطهیر ایدر وصلاة ایسه طهارت ظاهره وباطنه یه موقوفدر بو جهتدن صدقه شرط صلاة کبی اولدیکه تقدیمی لازمدر وحدیثدن فهم اولنورکه صو آتشه غالبدر ولکن صویه دخی ریح وریحه دخی انسان غالبدر زیرا خانه لر او مقوله آفاتدن مصون اولمق ایچوندر وموت دخی انسانه غالبدرکه دفعنه چاره یوقدر والله غالب علی امره * وصلاة الرجل فی جوف الليل * ارجلده ال عهد ذهنی ایچوندر

واناث دخی حکمده رجاله تابعلردر تنکیم (وکانت من القانتين) کاملات وکاملینك تساویسنه اشارتدر وجوف لیل مجازدر زیرا جوف ارضه کوره اسفل وچقور وانسانه کوره بطندر پس بو راده مراد یا اثناسیدرکه کیجه اراسیدر قنغی جزئی اولورسه ویا آخریدرکه سدس اللیلدر اکرچه افضل اولان نصف الليلهدك نائم وثلثنده قائم وسدسنده ینه نائم اولمقدرکه حال داود وحال حضرت نبوتدر علیهما الصلاة والسلام وجوفی اول لیله شامل قیلوب صلاة اولنسه تعمیم ایتمك صحیح دکلدر زیرا غیری احادیثده تقییداولندیغی اوزره تهجد بعدالمنامدر منام ایسه بعدالعشادر صلاة اوابین ایسه بین العشائیندرکه انك فضیلتی غیری اثرله ثابتدر وتهجد بعدالمنام اولدیغی عسرتنه بناءدرکه ثوابی دخی اکا کوره درکه انکیچون رجل ایله تعبیر ایتدی زیرا بومقوله کار جلیل رجولیت اهلندن صادر اولور کرکسه صورت اناثده اولسون وبردخی صلاة لیلك ممدوح اولدیغی مناجات باریدن اوتوریدر مناجات ایسه مستجلب فیضدر ارباب حقایق ایسه اتفاق ایتمشلردرکه اول لیلده فیض الهی ضعیفدر پس مقصود وسط لیلده نصکره اولان مناجاتدرکه فیض قوی یه باعثدر انکیچون رب العالمینك سماء دنیایه نزولی سحراعلایه تخصیص اولنمشدرکه اولوقتدن وقت ضحایه کلنجه مدد الهی کثیر وتجلیات الهیه وفیردر ودیمشلردرکه برکیجه حلب شاة قدر قائم وادنی الامر ایکی رکعت نمازله مناجئ رب باقی ودائم اولسه فضل قیامله مستسعد اولوب قوام لیلدن یازیلور وشیطان انك قولاغنه بول ایلمکدن قورتلور وبعض روایاتده من جوف الليل وارد اولمشدرکه من فی معناسنه درکما قال الله تعالی (ماذا خلقوا من الارض) ای فی الارض مقصود صلاة لیل اطفاء خطیئه ایدرصدقه کبی دیمکدر وهوالاظهر بوصورتده ماقبلی قرینه سیله خبرمحذوف اولوب وصلوة الرجل تطفئ الخطيئة ایضا دیمك اولور وابن الاثیر جامع الاصولده غیری خبرتقدیرایدوب (وصلوة الرجل فی جوف الليل من شعار الصالحين) دیمشدر کرچه بوتقدیره ظاهرده قرینه یوقدر تنکیم

بو جهتدن بعض جهله جرح ایتمشلردر ولکن غیری حدیثدن مأخوذ درتتکیم جامع صغیرده کلور (علیکم بقیام اللیل فانه دأب الصالحین) ای عادتهم وشانهم وشعارهم وقرأنك بعضیسی بعضنی مفسر اولدیغی کبی حدیث دخی بویله در و بعضیلر دیمشلردرکه حذف خبر فضل کثیرنی اشعار ایچوندر یعنی (صلوة الرجل فی جوف اللیل لاتعلم نفس ما اخفی لها) تتکیم مابعدی اکا قرینه در * ثم تلا * یعنی بو بیاندن صکره رسول الله صلی الله علیه وسلم بطریق الاستشهاد تلاوت ایلدی (تلاوت متتابعة قرائتدر دراست کبی زیرا تلودندرکه تبعیتدر پس تلاوت قرائتدن اخصدر بوندن یعنی بیان اخیر واستشهاددن فهم اولنورکه صوم وصدقه دخی نافله یه محمول اولمق اظهردر زیرا قیام اللیل والصلاة فی جوف اللیل تهجد ایله تفسیر اولنمشدر تهجدك فرضیتی ایسه منسوخدر وآیت آتیه دخی اهل قیامی مدحدر اکر فرض اولسه غیری اداسیله تعبیر اولنوردی قال الله تعالی (ومن اللیل فتهجد به نافلة لك * تتجافی جنوبهم قال الراوی حتی بلغ یعملون * یعنی بو قولی آخر آیتینه دك تلاوت ایلدیکه بودر (تتجافی جنوبهم عن المضاجع یدعون ربهم خوفا وطمعا ومما رزقناهم ینفقون فلا تعلم نفس ما اخفی لهم من قرة اعین جزاء بما کانوا یعملون) تجافی تباعددر جنوب ضمله جنبك جمعیدر فتحله شق الانسان معناسنه در مضاجع مضجعك جمعیدر فتحله مقعد وزننده اوزره موضع ضجوع یعنی جنبی وضع ایده جك یردر مقصود فراشلردر (خوف غضبدن وعدم قبول عملدندر وطمع ورجاء رحمتنه کوره در وانفاق واجب وتطوعه شاملدر زیرا اوچ قسمدر بری نصابدن زکاتدر و بری فضلدن مواساتدر و بری قوتدن ایثاردر که بری عوامك و بری خواصك و بری اخص الخواصك حالیدر وسوره بقره ابتداسنده (ومما رزقناهم ینفقون) دخی بویله درکه صلاتدن صکره ذکر اولنمغله زکاة وصدقه نافله یه و بلکه بذل علم نافعه شاملدر زیرا نشر علم دخی انفاقدندر شول جهتدنکه ارواحك اکا احتیاج تامی واردر (ونفس ملك مقرب

ونبي ومرسله عامدر زيرا سياق نفيده نكره واقع اولمشدر واخفا اولنان
جزانك اعلاسي رؤيتـدر نتكيم قرة اعين اكا اشارتدر ولكن كاملره
كوره بطريق الاستحقاق وناقصلره نسبتله بطريق الفضلدر
وجزانك اخفا اولديغي عملك جوف ليلده اخفاسنه ناظردركه جزا
عمل جنسندندر ورؤيت كرچه موعود اولمغله معلومدر ولكن ظهوري
هركسك قوة وضعفا بصيرتنه راجعدر.وبو بابده علم كفايت ايتمز
بلكه جلية الامر عيانله ومشاهده ايله حاصل اولوركه بومعنى ناقصلره
كوره هنوز خفيدر وكاملره كوره دخي ظهور افزون اولمقده در
وقيام ليلده بومقوله فضيلت عظمى اولمغله افضل النوافل وتركي
مكروه اولدي (فانتبه من السنة قبل ان تنقضي الايام والشهور
والسنة * ثم قال الا اخبرك برأس الامر * دلالتدن اخباره عدول
بطريق التفننر وامردن مراد امر دينر رأس بوراده اصل ومرجع
واعلى الشي معناسنه در نتكيم امرونهيده مرجع اهل بلد اولان كيسه يه
رئيس ديرلر وبومعنى فارسيده دخي مستعملدر نتكيم سرور ديرلر
صاحب رياست معناسنه زيرا سر ايله وردن مركبدر كه سرباش
ولفظ ور ذو معناسنه در وسر غلبة استعماله مقدم ومتبوع معناسنه
حقيقت منزله سنه وارمشدر سرلشكرده كي سر دخي تجوزا اول
معنايه دركه رياست ومتبوعيت مراددر وبونده سرك شرفنه اشارت
واردر زيرا افاضل مشاعري مشتمل واحاسن اعضا وقوايي محتويدر
* وعموده * عمود شول خشبه دركه خيمه انك اوزرينه اعتماد ايدر
وانسانك النه آلوب اعتماد ايتدوكنه عمود ديرلر حديدن اولسون
خشبه دن اولسون وعمود الصبح ابتداء ضوئيدر كه هيئتده حديدن
عموده بكزر يعني خيمه نك قيامي عمودي اوزرينه اولديغي كبي دينك
قوامي دخي انكله در * وذروة سنامه * ذروه ذال معجمه نك كسري
وضميله وذري ضمله اعلى الشي معناسنه در (سنام فتحله دوه نك
اوركيجيدر كه ظهرنده مرتفع اولان نسنه در عجم كوهان دير وسنم
ديرلر كنف وزني اوزرينه عظيم السنام اولان دوه يه پس ذروة السنام

اور کبجك اك بو قاروسيدر * قلت بلى يارسول الله * بلى بالاده دو نعم كبى * قال رأس الامر الاسلام * اسلام اظهار ايمان واقرار كلمهٔ شهادتدركه احكام دينى اجرا اكا منوطدر نمازده اقتدا وموتنده نمازى وقبورمسلمينده دفنى وعشر وزكاته مطالبه اولنمسى واخذ ميراث وامثالى كبى نتكيم تفضيل مقام كذا ايتمشدر بونده اسلام رأسه تشبيهدن فهم اولنوركه اسلام سائر اعمالدن اعضادن رأس منزله سنده وايمان روح كبيدركه باطندر وعمود وذروهٔ سناملة تشبيه عربك اهل خيمه وارباب ابل اولوب ارازنده شهرتنه بناءدر زيرا تشبيه جلى نفسده اوقع وفهمده اسرعدر انكيچون هرخطاب قومك متفاهم ومتعارفنه كوره در تاكه مراد حاصل اوله * وعموده الصلوة * يعنى امردين صلاتله قيام وارتفاع بولور بوسببدن صلاة ايچون قباب مرتفعه ومنارات طويله بنا اولنمه كلمشدر قال الله تعالى (فى بيوت اذن الله ان ترفع) وقال تعالى (واذ يرفع ابراهيم القواعد) پس نمازك كندى نفسنده علوى كه معراج معنوى وتسبيح وتحميدى مشتملدر صورتده دخى محلى اقامتنك علونى اقتضا ايتمشدر الحاصل بيوت الهيه يى سائر بيوت خلقدن تمييز ايتملودر انكيچون مكهٔ مكرمه ده كعبه شرفها الله او زرينه مشرف وعالى خانه بنا ايتمك مكروه ومنهيدر اكرچه زمانه ده دينلرى خراب اولنلر بيوت عاليه بنا ايتمشلردر وغيرى خديثده كلور (الصلاة عماد الدين فمن اقامها فقد اقام الدين ومن هدمها فقد هدم الدين) بوراده عمادى اساس معناسنه اخذ ايتمشلردر ولكن ظاهره مخالفدر زيرا اساس عمادك غيريدر مكركه عماد اساس منزله سنه تنزيل اولنه پس اساس رأس الامر اولان اسلام وصلاة انك ركن اعظميدر وركنك انهداميله صورت خانه خراب اولديغى كبى ترك صلاتله دخى صورت دين خراب اولور كركسه نمل كبى اولان اقرار واعتقاد باقى اولسون * وذروة سنامه الجهاد * جهاد ومجاهده استفراغ الوسع فى مدافعة العدو معناسنه در يعنى طاقتى اولدوغى قدر اعداء دينى مدافعه ايتمكدر زيرا اصلاح عالم ونظام احوال بنى آدم اكا منوطدرشول وجهدنكه استيلاء كفارله

شعائر

شعائردین معطل وامور معاش دخی مختل ومشوش اولور (وجهادك
ذروهٔ سنام اولدیغی زیاده علو وفضلیدر زیرا فتح الانبیاء زمانسنده
حراثت وختم الانبیاده علیهم الصلاة والسلام جهاد مقدمدر بس
بوامتك صنایع وحرفی ایچنده حراثت وزراعت جمله دن مؤخر وجهاد
عنوان الامردر زیرا جهادده ساحهٔ دین ودنیانك طهارتی واردر
زراعت ایسه امرمعاشله تقید اولدوغندن دناءتدن وباطنی مأکولاتك
تجبسدن خالی دکلدر (بوندن فهم اولنور که قتلده عفو فضل
وقصاص امردینی محافظه درواخذدیت خساستدر بس علوهمتی اولان
هرکارده دینی دنیا اوزرینه تقدیم ایدر (ودیمشلردرکه صلاة فروض
اعیان وجهاد فروض کفایه دندر مکرکه نفیرعام اوله ومداد علمادم
شهدادن راجحدر زیرا علمدن افضل نسنه یوقدر انکیچون (وقل رب
زدنی علما) دینلدی (ومجاهده اوچ نوعدر اولکیسی عدو ظاهرله
مجاهده درکه الی یوم القیام باقیدر وفی الحدیث (بعثت بالسیف) وجاء
ایضا (لی حرفتان الفقر والجهاد) بس حرفت نبویه جمیع حرف اوزرینه
راجح اولدیغی جهتدن معمول به اولمق لازم کلدی تاکه متابعت درست
وتام اوله(وایکنجیسی شیطان ووساوسی ایله مجاهده در وریاضت
واکل حلال انك اسباب قویه سندندر ونور معرفت رحمانیه مطارده
ظلمات شیطانیه ده کرچه ادخلدر فاما مقام معرفته وصوله دك ریاضت
ومجاهده لازمدر (واوچنجیسی نفس اماره ایله مجاهده وهواسنی هدایه
تبدیل ده مقاسات شدائددرکه خلوت واکثار ذکر الله انك وسائلندندر
وبواوچ نوع مجاهده ایله قرآنده امر ایدوب بیورر (وجاهدوا فی الله
حق جهاده) وحدیثده کلور (جاهدوا اهواءکم کما تجاهدون اعداءکم)
وینه کلور (جاهدوا الکفار بایدیکم والسنتکم) یعنی سیف وسنان
وحجت وبرهان وهجو اعداء رحمان ایله مجاهده ایدیکز نتکیم حسان
رضی الله عنه امر رسول الله صلی الله علیه وسلم کفار قریشی هجو وذم
ایدردی زیرا عند العرب جراحت زبان جراحت سیف وسناندن
بتردر نتکیم کلام امام علی ده رضی الله عنه کلور (بیت) جراحات السنان

لها التيام) ولا يلتام ما جرح اللسان * ثم قال الا اخبرك بملاك ذلك كله *
ملاك الامر كسرله وفتحله مايعتمد عليه منه وقوامه الذى ملاك به
معناسنه تكيم انقلب ملاك الجسم ديرلر زيرا جسمك قوام وصلاح
وفسادى اكا منوطدر تكيم بالاده شرح اولنمشدر يعنى امور مذكوره نك
جمله سنك معتمدى ومابه القوامى ندر سكا اخبار وافاده ايده يممى
بوراده كله ايله ذلك يى تأكيد عدم شمول احتمالنى دفع ايچوندر
* قلت بلى يارسول الله * نوالهٔ نصيحتدن سيرا ولمديغنى بياندر زيرا
صحابه نك حفظى غالب واستعدادى مزيدى جاذب ايدى واهل دنيانك
مال ومناله حرصندن انلرك علم وكماله حرصلرى زياده ايدى نيجه زياده
اولمسونكه درجات عاليه علم وعمله موقوفدر وبرقومك متبوعى اعلاى
درجاتده اولوب كنديلر اسفل منازلده قانق همتده دون اولمقدندر
حاشا كه عالى يه مقارن اولان سافله اوله زيرا بحكم الجوار مقتضاسى
علودر * فاخذ بلسانه * با زائده در لسان اغزده جارحهٔ مخصوصدر
وانك قوتنه دخى لسان ديرلر قال الله تعالى حكاية عن موسى عليه السلام
(واحلل عقدة من لسانى) يعنى قوت لسانمدن عقده يى كيدر زيرا
بستهلك جارحه ده دكل بلكه انكله نطق حاصل اولان قوتده ايدى
قال الله تعالى (واختلاف السنتكم والوانكم) اختلاف السنه اختلاف
لغات واختلاف نغماتدر زيرا هر لسانك نغمهٔ مخصوصه سى واردركه
سمعله تميز اولنور وصورت مخصوصه سى واردركه بصرله تشخيص
اولنور ولغات يعنى انواع لسان يدى يوز بيكدركه الله تعالى آدمه
عليه السلام تعليم ايدوب صكره نسلنه ميراث قالدى وبعضيلر ديديكه
بلسانه ده با اخذ كلمه سنك معناى تعلق تضمنى ايچوندر يعنى رسول الله
صلى الله عليه وسلم كندى لسانى امساك ايلدى و باخود يديله اكا تعلق
كوستردى و بعضيلر لسان معاذى طوتمغى تجويز ايتديكى وهم
ومتعارفدن بعيددر * وقال كف عليك هذا * كف ضم كاف وتشديد
فا ايله امردر مد كبى كف دفع وصرفدر بوراده على عن معناسنه
مجاوزه ايچوندر قال الله تعالى (وما من دابة فى الارض الا على الله رزقها

اى

ای عن الله وشعرده کاور (اذا رضیت علی بنواقشیر) ای تجاوز عنی یعنی
آفت لسانی سندن منع ورفع ایله و یاخود کف ده معنای حبس تضمین
اولنمشدر ای احبس علیک لسانک ولا تطلقه علی غیرک و بونده کف علیک
لسانک دیمکله اکتفا ایتمیوب اخذ لسانله دخی اشارت قلدیغی ذهننه
ایقاع وزیاده تأثیر ایچوندر زیرا فعل قولدن ارجحدر کما جاء فی الحدیث
(صلوا کما رأیتمونی اصلی) یعنی صلوا کما قلت لکم دیمیوب رؤیتنه
احاله قلدیغی فعلک نفس تابع مقتدیده ارجحیتنه بناء در نتکیم شعرده
کاور (بیت) واذا المقال مع الفعال وزنته (رجح الفعال وخف کل مقال
ومثنویده کاور (پند فعلی خلق را جذابتر) که رسد در جان
هر با کوش کر) یعنی پند فعلی نک برفائده سی دخی بودر که اصم اولان
دخی منتفع ومستفید اولور فاما صاغر هر قولله منتفع اولماز بلکه
شدت صوتنه محتاجدر ابکم اولان صممنه ایسه صیحه دخی کار ایتمز
وجناب نبوتک لسان خصوصنده اهتمامی امر لسانک شدت وصعوبتنی
اشعار ایدر انکیچون ملاکله تعبیر ایلدی بوجهتدن حفظ لسان رأس
اولدی زیرا محفوظ اولمجق اعمال دخی باطله واجوری زائله اولور
* قلت یا نبی الله * تفنن فی العباره مقوله سیدر اشارتدر که رسوله نبی دخی
اطلاق اولنور اکرچه هر نبی یه رسول دینلمز نتکیم فرقلری مرور ایتمشدر
* وانا لمؤاخذون بما نتکلم به * واو محذوفه عطف ایچوندر ای نتکلم
وانا المؤاخذون بجمیع ما نتکلم به پس مدار تعجب واستغراب مؤاخذه در
یوخسه تکلم دکلدر یعنی بز سویلرزده سوزلریمزک جمله سیله مؤاخذه
اولنورمی یوز وجیعله قید اولندی زیرا راوی آفات لسانله مؤاخذه
ثابت ایدیکن بلمک بعیددر ولکن بو تقریرک ما بعد کلامه مزید ملایمتی
اولمز کما لا یخفی علی المتأمل وجائزدر که سائلک مساهله سنه محمول اوله
یعنی لسان بر اصغر جوارحدر که اندن صادر اولان نه اوله جق که
عرصه مؤاخذه اوله بو صورتده بیان آتی اکا موافق اولور ومؤاخذه
لفظنی تخصیص ایتدیکی معنای مجازات ومقابله یه تنبیه ایچوندر
زیرا خلق نعم الهیه یی اخذ ایدرلر وشکر وثنا ایله مقابله ایتمزلر انکیچون

مأخوذ ومعاقب اولورلر * فقال ثكلتك امك * ثكلتك كاف اولىنك
كسريله علم بابندندر اصل ثكل ضمـله موت وهلاك وفقدان حبيب
ويا ولددر انك ايچون تاج المصادرده ديمشـدركه الثكل بى فرزند
شدن مادر يعنى انا بى ولد اولمق واوغلنى يارى قلمـق پس ظاهرده
ثكلتك امك والده لك سنى فقـدان ايلسون دبوموتله دعادر تربت يداك
افتقارله دعا اولديغى كبى ولكن عرب بونلرى وقاتله الله ولا اب لك
وامثالى كلمات دعائيه نك حقيقت اصليه لرين مراد ايتميوب غيرى معانى
اوزرينه حمل ايتمشـلردر معاتبه وانكار وزجر وذم وتعجب وتعظيم
الامر وحث على الشىء كبيكه بويله مواضعده حث وتحريضـه محمول
اولمق ظـاهردر * وهل يكب الناس فى النـار على وجوههم * هل
برقاچ معنايه كلور بوراده ماء نافيه معنـاسنه در (هل جزاء الاحسان
الاالاحسان) كبى پس استفهـام تقرير ايچوندر يوخسه انكار ايچون
دكل (يكب فتحله يمد وزنى اوزرينـه مضارعدر مصدرى كب دركه
يوزى اوزرينه القـا ايتمكدر بوراده تجريد طريقيله دركه اسقـاط
معنـاسنه در (اكباب يوزى اوزرينه دوشمكدركه امام بيهقى لازم ايله
تعبير ايلمشـدر حتى حديثده (فاكبوا رواحلهم على الطريق) دم
كرچه روايت اكبوادر ولكن صواب اولان كبوادر الزموها الطريق
معناسنه ديمشدر پس مكب اسم فاعل اولمق اوزره ساقط على وجهه
واكب خر على وجهه ديمكدركه لازمدر ولكن قاموسده ديمشدركه
كبه قلبه وصرعه كاكبه وكبكبه فاكب وهو لازم متعـد انتهى
ومعناى حديث ديـك اولوركه وجهنده خلقى يوزى اوزرينـه
دوشورمز يعنى جهنم اهلى جهنمـه يوزلرى اوزرينـه دوشرلركه
سقوطك اقبحيدر زيرا احاسن اعضـا يوزده در بصر وانف ولب
ودندان كبى ودنياده ضرب عنق ايله قتل اولنـلن كفارك عادتى بويله
خروردركه وضع اصليسندن خارجدر انكيچون انبيـا عليهم السلام
بعض حالات وحيده استلقا ايدرلردى وامام محمدك دخى استنبـاط
مسائلده استلقـا عادتى ايدى * اوعلى مناخرهم * راويدن شكدر

مناخر منخرك جمعيدر ميم وخاء معجمه نك فتحه لريله و ياكسره لريله
و باضمه لريله انف معناسنه ونخرة الانف ضمله ثقبة الانف در يعنی
برون دلوكی وانف تخصيص اولنديغی اول الوجه وصيانتده اهتمام تام
اولدوغيچوندر * الاحصائد السنتهم * حصيده نك جمعيدر فعيله
بمعنی مفعوله در يقال حصد الزرع اذا قطعه وحصائدك اضافتی
اسم مفعولك فاعلنه اضافتی قبيلندندر الا محصودات الالسنة ديمكدر
واستثنا مفرغدر زيرا هل نافيه اولديغی سبق ايتدی تقديری ديمكدر كه
مايكب الناس فی النار شیء من الاشياء الا حصائد السنتهم مقصود
تلفظ ايتديكی كلام قبيحدر كفر وكذب وشتم ولعن وقذف وغيبت
ونميمه و بهتان وامثالی كبی و بو كلام قصری وحكم حصری غالبيدر
زيرا حصائد السنه دن غيری اعمال موجبه دخی واردر وناسدن
محفوظ ومعصوم اولنلر مستثنادر و بونده لسانی اوراق ديدكلری آلته كه
انكله اكين بچرلر كه عرب اكا منجل ديرمنبر وزنی اوزره وانك مقولنی
اول آلت ايله مقطوعه تشبيه واردر زيرا حاصد اولان كيسه زرع
وشوكی قطعده تمييز ايتديكی كبی قائل دخی فی المثل دلنه كلنی سويلر
وخير وشر ديمز حكايه ايلر و بوراده كبی حصائده نسبت ايتدوكی
مجاز دركه مسببنه اسناد قبيلندندر وفی الحقيقه فاعل الله تعاليدر
و بونده (الدنيا مزرعة الاخرة) مضمونه اشارت واردر زيرا دنياده
مزروع اولان خير وشرك اجر وجزاسی آخرتده محصود اولور و بعض
اعمال واردر كه بعض عوارض حسبيله فنا بولور و بعضيسی حالی اوزره
قالور قال الله تعالی (منها قائم وحصيد) فافهم الاشارة من هذه العبارة

الثلاثون

ثلثون ملحقات جمعدندر اوج كره اون ديمكدر عشرون ايكی كره
اون ديمك اولديغی كبی يوخسه ثلثه نك جمعی دكلدر والا طقوزه
ثلثون ديمك واوتوزه عشرون ديمك صحيح اولوردی و بردخی بودر كه
جمعده تعين يوقدر ثلثون واخواتی ايسه معانیء معينه يه دالهدر
ان الله فرض فرائض فرض لغتده ايجاب وتقدير وقطع و بيان

ومفروض معنالرینــه کلور بوراده معنای ایجاب اسـبدر (فرائض فریضه نك جمعیدر فریضه افتراضدن اسمدر که ایجاب معناسنه در صکره مفترض معناسنه قلندی بعده معنای شرعی اعمه نقل اولندی شرط اولسون رکن اولسون و یاخود فریضه صفتــدر مفروض معنــاسنه وتا اسمیته نقل ایچون علامتــدر تأنیث ایچون دکل پس مذکره صالح اواوردات وعلامة تاری تأنیثــدن منسلخ اواوب مذکره اطلاق اولندیغی کبی (فرض ایکیدر بری قطعی الثبوت والدلاله در محکم کتاب ومتواتر سنت واجماع امت کبی انکیچون منکری کافر وتارکی معاقب اولور زیرا هم اعتقــادا وهم عملا فرضدر و بری قطعی الثبوت وظنی الدلاله در مؤلات کبی مثــلا لفظ قرء کبیکه عنــد الحنفیه معنای حیض راجحدر یوخسه مقطوع دکلدر ومسح مقدار معین کبی واکا فرض ظنی دیرلر که فرض قطعی کبی فاعلی مثاب وتارکی معاقب ولکن منکری اکفار اولنماز بلکه تفسیق اولنور زیرا عملا فرض واعتقــادا دکلدر دلیل ظنی ایله ثابت اولان نسنه یی ایسه عدم اعتقاددن کفر لازم کلمز الحاصل فرضیت اعتقــاده دلیل قطعی لازمدر انکیچون دیدیلرکه رؤیت امور اعتقادیه دن دکلدر زیرا اختــلافیدر اکرچه عنــد اهل السنة متفق علیه در (بعدذا شعب ایمــان بتمش یا بدن زیاده درکه فعلی وترکی مشتمــلدر وفعل وترك فرائضــدندرکه فعلی یعنی عمل مأموراتدن وترك منهیــاتدندر یعنی ترك تعلق ایدن نسنه منهی عنه در پس شعب ایمــان وفرائضدندر شهادت بالتوحیــد وصلاة وزکاة وصوم وحج وجهــاد ووضوء وغسل من الجنابة وغسل یوم الجمعة وصبر وشکر وورع وحیا وامان ونصیحت وطاعة اولی الامر وذکرالله وکف اذی واداء امانت ونصرت مظلوم وترك ظلم وترك احتقار وترك غیبت وترك نمیمه وترك تجسس واستیذان وغض بصر واعتبار وسمــاع الاحسن من القول والدفع بالتی هی احسن وترك الجهر بالسوء من القول وکلمة طیبة وحفظ الفرج وحفظ اللسان وتوبه وتوکل وخشوع وترك اللغو والاشــتغال

بما يعنى وترك مالا يعنى وحفظ العهد والوفاء بالعهود والتعاون
على البر والتقوى وترك التعاون على الاثم والعدوان وتقوى وبر
وقنوت وصدق وامر بالمعروف ونهى عن المنكر واصلاح
ذات البين وترك افساد ذات البين وخفض الجناح ولين وبر الوالدين
وترك العقوق ودعا ورحمة بالخلق وتوقير كبير وقيام بحدود الله
وترك دعوى الجاهلية وتودد وحب فى الله وبغض فى الله وتؤده
وحلم وعفاف وبذاذت وترك التدابر وترك التحاسد وترك التباغض
وترك التفاحش وترك شهادة الزور وترك قول الزور وترك الهمز
واللمز والغمز وشهود الجماعات وافشاء السلام والتهادى وحسن الخلق
وحسن العهد وحفظ السر والنكاح والانكاح وحب الفأل
وحب اهل البيت وحب النساء وحب الطيب وحب الانصار
وتعظيم الشعائر وتعظيم الحرمات وترك الغش وترك حمل السلاح
على المؤمن وتجهيز الميت والصلاة على الجنائز وعيادة المريض
واماطة الاذى وان تحب لكل مؤمن ما تحب لنفسك وان يكون الله
ورسوله احب اليك مما سواهما وان يكره ان يعود فى الكفر وان تؤمن
بالله وملائكته وكتبه ورسله وبكل ماجاءت به الرسل من عند الله
وبونلرك امثالى افعال وتروك كه كتاب وسنتده امر اولنمش وحث
وتحريض قلنمشدر كه كيمى فروض عين وكيمى كفايه وكيمى مندوباتدندر
وجميع افعال وتروكده قربت الى الله نيت ايتملودر والا خير كثير فوت
اولور مثلا كرچه تروكده اوزرندن ساقط اولمقده نيته محتاج دكلدر
والكن تركله مأمورم ديو قصد قربت ايتمكده اجر واردر افعالده كى
نيت كيى پس اجر نيته منوطدر هر نه مقوله عمل اولورسه وهو اجدر
بالاخذ والعمل بل اوجب بالنسبة الى من يعرف النظام والخلل
فلا تضيعوها (فرض قطعى وفرض ظنينك هر برى اوزريه تفريعدر
(لا تضيعوا تشديدله نهيدر تضييعدن وتخفيفله اضاعتدن اولمق دخى
جائزدر والكن مقامه انسب اولان اولكيدر زيرا فرائضده كثرت اولمغله
صيغهٔ كثرت مناسبدر زيرا هر برى مقابله سنده براضاعتدن نهى اولنور

(ضياع هلاك وتلفدر برنسنه‌يي اضاعت ايتمك مهمل قو مقدر (معنى ديمكدركه پس سرّ اول فرائضي متروك ومهمل قومايوب استعمال واقامت واحيا ايديكوزهرنه مقوله فرض اولورسه تنكيم دينك كهنه‌لكي اهمال وتجـددي استعما لله در والا دين في نفس الامر ضياع وكهنكي وتجددن بريدر فاعلم ذلك (وفرا ئضك افرضي ترك تعلقات ماسوادر يعني رنك تعلق قبول ايدن امورك نقشـني دلدن ازاله وعالم تفريده وصولله علم وعيندن بالكليه انقطاعدر اكرچه بو فرض ابطن البواطن دركه ارباب ظاهره كوره انكله قيام ايتمك جائز دكل بلكه ممتنع كبيدر مع هذا جميع فرا ئض عبدي مولايه تقريب وغيريدن قطع ايچوندر فافهم جدا * وحد حدودا * حد اصلنده ايكي نسنه‌يي بري برندن تمييز ايچون وضع اولنان حاجزدركه لسان تركيده ا كاسينور ديرلر حد المزرعة وحد الحديقة وحد الدار وامثـالي كبي فلان حدني المز ديدكلري كندني آخردن تمييز ايدن مرتبه‌يي تجاوز ايدر ودائره‌سندن چقار ديمكدر پس حدده منع معناسي واردر انكيچون حد الخمر د ينلدي زيرا متعاطيسني وغيريني معـاوده دن منع ايدر محاده ممانعـه در (حدود الله احكام الهيه دركه فرض وحرام وكراهت وندب واباحتدر بس وحد حدودا تعميم بعد التخصيص در زيرا حدود ده فرا ئض وغيري داخلدر معني ديمكدركه دخي الله تعـالى حدود شرعيه وضع وتعيين ايلدي وحلال وحرام اراسـنده سينورلر قودي وهر شيئك حدني بلدرديكه اندن اوته‌سـنه تجاوزه اذن ويرمدي * فلا تعتدوها * بس سرّ نفس وشيطان وهوي وشهواته تابع اولوب حدود الهيه‌يي ماوراسنه كذر ايتمكوز والا مخالفت حق سببيله معذب اولورسز (اعتداء مجاوزة الحق معناسنه‌در زيرا عدو تجاوز ومنافات التيام در (سؤال اولنورسه كه خمرك حدي اربعين ايكن حضرت عمر رضي الله عنه نه معنادن جلد ثمانين ايدردي كه ظاهرا حد سنتي تجاوزدر جواب بودركه خلافت عمرده شارب الخمرك كثرتنه بنـاء بطريق الزجر زياده قلدي مع هذا سنت خلفايه دخي اقتـدا لازمدر و حضرت عليناك كرم الله وجهه حد خمردن

هلاك اولانه دیت و یردم دیدوکی مافوق الار بعینه کوره در زیرا
حددن هلاك اولان کیمسه نك دمی هدر در (وحضرت عمر حد زنادہ
اوغلی شحمایه جلد تسعین ده هلاك اولیجق اون جلد دخی میتنه ضرب
ایتدوکی اجتهاد طریقیله در پس میته ضربله تعدی ایتمش اولماز
* وحرم اشیاء فلا تنتهکوها * انتهاك برنسنه نك حرمتنی کسر
ایتمکدر یعنی برنسنه یی حلال اولمیان وجهله تناول لدر یعنی
الله تعالی نیجه اشیایی تحریم ایلدی کرك حرمت قطعیه و کرك
کراهت تحریمیه ایله پس سز اول محرمات ومکروهاتك پرده سنی
خرق ایدوب خلاف شرعله تناول ایتمکوز پس فرضده قطعی وظنی
داخل اولدیغی کبی حرامده دخی داخل اولدی زیرا کراهت تحریمیه ایله
مکروه اولان نسنه یه حرام دنلمیوب مکروه اطلاق اولنسدیغی دلیلی
قطعی اولمدیغی ایچوندر یوخسه عدم اجتناب لازم کلمز بلکه
حکمده حرام قطعی کبی اولور اکرچه منکری کافر اولماز و بعض ائمه
حرام لفظنی دخی اطلاق ایتمشلردر لحم حمار کبی سؤر هره تنزیهیدر
و بومقامك بعض تفاصیل واختلافاتی کتب فقهیه دن طلب اولنه
* وسکت عن اشیاء * یعنی نیجه اشیادن سکوت ایدوب عن اصل
ذکر ایتمدی وذکر ایتدیکنك دخی حقنده بیان ارسال ایدوب حدوددن
برحدده ادخال ایتمدی بلکه اجمال وابهام اوزرینه ترك ایتدی وسکوت
کرچه ترك کلامه مختصدر ولکن خصوص اوزرینه ترك وعدم
ذکردن مطلقا ترك کلام لازم کلمز پس بومقوله سکوت کلام حقی منافی
دکلدر بلکه حق علی الدوام متکلمدر * رحمة لکم * یعنی سکوتی سیزه
مرحمتدن اوتوریدر زیرا تکثیر حلال وحرامده اختلال وضیق حال
واردر بوامتدن ایسه اصر مرفوعدر بومعنادن (بعض کبار اولیا
بیورردیلرکه اجتهاد ائمه یه سوزیوق ولکن التزام مذاهب ایدنلر
تضییق ایتدیلر زیرا ملتزم اولمسه صدر اولده کی کبی امردین موسع
وبی حرج اولوردی فافهم جدا وحدیثده کلور (بعثت بالحنیفیة
السمحة) یعنی ملت احدیه توحیدده حنیفیه درکه شرکدن بریئدر

وعملده سهله درکه ادیان سائره کبی دکلدر*غیرنسیان* یعنی حق تعالی ناسی اولمدیغی حالده زیرا نسیاندن منزهدر قال الله تعالی (وماکان ربك نسیا) پس سکوتی نسیاندن دکل بلکه حکمتندندر نسیان ذهولدرکه برنسنه نك قوت مدرکه دن زوالیدر اکر تعمددن ناشی اولورسه مذموم والا معذوردر نتکیم حدیثده کلور (رفع عن امتی الخطاء والنسیان) *فلا تبحثوا عنها* بحث کشف وطلبدر یعنی امورمسکوت عنهانك نفسندن واحوال واحکامندن تفحص وتفتیش ایتمکوز بلکه حالی اوزرینه ترك ایدیکوز زیرا کاه اولورکه سؤال شدت حاله مؤدی اولور حجده (اکل عام) کبیکه اکرمقابله سنده نعم دنلسه ایدی هرسنه حج فرض اولوردی وعسرت عظیمه اولمغله عهده سندن کلمز قالوردی ودیدیلرکه برنازله ده قبل الوقوع سؤال جائز دکلدر وقبل ورود الشرع دخی حکم بوقدر بوجهتدن علما اختلافه دوشوب کیمی اشیاده اصل حرمت وکیمی اباحتدر دیدی ولکن ظاهر اولان بودرکه اشیاء نافعه ده اباحتدر مطلقا دکل اکرچه نافع وضاری تشخیصه قادر اولمیانلر نیجه هذیانلر ایتدیلر ویدیلر وایچدیلر وطائفهٔ ظاهریه بوحدیثك ظاهری ایله عمل ایدوب قیاسی رد ایتدیلر زیرا قیاس مسکوت عنه دن بحثدر بوایسه منهیدر (جواب بودرکه اجتهاد علمایه تأخیر اولنمشدرتاکه مأجور اولالر وبردخی زمان وحی ده بحث ممنوع ایدی انکیچون بیورد (اترکونی ماترکتکم) یعنی بحث وطلب وتفتیشدن اوامر ونواهی وحل وحرمت زیاده اولوب امته حرج لازم کلوردی اجتهاد ایسه بویله دکلدر بلکه انکله ثابت اولان امرظنیدرکه قننجی یه کوره انده سهولت واردر وبونده اشارت واردرکه حکمت مسکوت عنهادن دخی سکوت ایتملودر زیرا هرکس سخن شناس واسراردان دکلدر انکیچون ابن عباس رضی الله عنهما بیورمشدرکه (ابهموا ما ابهم الله وفصلوا ما فصل الله) بوده بیدندرکه اهل الله بری برینك رازنی ستر ایدرلر وکندی خاصه لری اولان معنی خود مستور اولمقده اشد واقوادر بوجهتدندرکه طائفهٔ ملامیه دیرلرز پرا ظاهرده عوام ناسله برابر

ومستور

ومستور اولدقلرندن نفس ٰاندن حظ ايتمز بلكه كندى كمالات وكراماتنى اظهار
وجذب قلوب والتفات ناسه طالبدر ايمدى عارف ايسك سركى ناداندن
حفظ ايله تاكه خلق سنى ملامت ايتمسون كركسه نفسك ملامت ايتسون

الحادى والثلثون

اصلنده الواحد والثلثوندركه واحد اول عدد الحسابدر يعنى حادى
اصلنده واحد ايديكه واو موضع داله نقل اولنيجق الف ايله ابتدا
متعذر اولمغله حا والف اوزرينه تقديم اولنوب حادو اولدى صكره
واو يايه قلب اولندى غازى كبى وديمشلردركه نسقده اكثر اولان احد
وعشرون احد وثلثون ديمكدر واحد ديمك اقلدر *جاء رجل*
بورجل كيم اولدوغى تعيين اولنمامشدر ظاهر بودركه يابلاد بعيده دن
ويا اهل باديه دندركه اعراب ديرلر *الى النبى صلى الله عليه وسلم
فقال يارسول الله دلنى *دالك ولامك ضمه لريله امر در مصدرى
دلالتدر ارشاد معناسنه ودليل مرشد ومابه الارشاد در يعنى دليل
دالك مبالغه سيدر عالم عليم وقادر قدير كبى صكره مصدرله تسميه
ايدوب دليله دلالت ديديلر پس دلالت مايتوصل به الى الشى ديمك
اولدى الفاظك معانى يه واشاراتك مشار اليهه دلالتى كبى
وجميع اشيا بو اسلوب اوزره فى الحقيقه دلالاتدر ودلالت ايله
امارتك فرقى بودركه دليل ودلالت موجب علم وامارت فتحله ظنى اولان
يرده مستعملدر انكيچون اشيايه دلائل الهيه ديرلر زيرا صانعه ووحدت
وجودينه وكمالاتنه دلالتى قطعيه در تتكيم كتاب الهى حقنده كلور
(لاريب فيه* على عمل * مقصود برعمل جامعه ارشادى طلبدر تتكيم
تقسيم محبت اكا دالدر واول عمل جامع زهددر اكرچه متعلقنده تعدد
واردر وعمل قصدى اولان فعلدر وفعل اعمدر * اذا عملته احبنى الله
واحبنى الناس* جملهٔ شرطيه عملك صفتيدر الله تعالينك محبتيله مراد
ميل منعو يدركه واحديت اسمائيه يه راجعدر زيرا احديت ذاتيه يه كوره
الله تعالى غنى عن العالمين در و بو محبتك مرتبهٔ شر بعتده ثمره سى عبده
ارادت ايصال خيردر وحقيقتده حق عبدك صفات كونيه سيله ظهوردر

زيرا بوصورتده عبد محبوب اولمش اولور وعبدك حقه محبتي ارادت
طاعتدر وحقيقتي عبدك مظهر حق اولوب صفات وجوبيه سيله
بروزيدر زيرا بوصورتده حق محبوب اولور پس محبتده حقدن عبده
نزول وعبددن حقه عروج واردر ونزول جهتندن محبتك غايتي معرفت
وعروج يوزندن معرفتك نهايتي محبتدر انكيچون عارف اولمدقجه
محبت حقيقيه اولمز محبت كمالات الهيه يي معرفتدن ناشيدر كه كمال
محبوب بالذاتدر وناسك محبتي ايكي وجهله در بري روح حيوانيده يعني
شهوانده اشتراك ايله دركه انجامي نكاح وازدواجدر وبري حب
روحانيدركه اخلاقده بري برينه تشبه وايصال خير وشفقتدر بوراده
محبت ناسدن مراد بو محبتدر زيرا حب طبيعي اهل دنيايه كوره دوز
انك ايچون اهل دنيا آخر بري برلرندن تبري ايدرلر شول ازدواجدن
صكره بري برلرندن تبري ايدن فاعل ومفعول كبي زيرا بعد الانزال
تقبيل ومعانقه بي داد اولور * فقال ازهد في الدنيا يحبك الله *
يحبك جواب امر اولزز يننه مجزومدر وبوندن فهم اولنوركه زهد
مقامات عاليه دندر زيرا محبت الهيه يه سببدر فقال ضميري رسول الله
صلى الله عليه وسلم راجعدر ازهد كسر همزه ايله امردر منع وسمع
بابندن قال الراغب الزاهد في الشيء الراغب عنه والراضي منه بالزهيد اي
بالقليل وفي القاموس التزهيد فيه وعنه ضد الترغيب يعني زهد في
وعن كلمه لريله اعراض وعدم اراده معناسنه در وقال المطرزي زهد
في الشيء وعن الشيء زهدا وزهادة اذا رغب عنه ولم يرده ومن فرق بين
زهد فيه وعنه فقد اخطاء وفتوحات مكيه ده كلور كه زهد امساكي مباح
اولوب يدنده بولنان دنيايي تركدر پس بوندن فهم اولنوركه حرام
وشبهه يي ترك ايتمك تقوى وورعدر بوخسه زهد دكلدر وكذلك يدنده
موجود اولميان نسنه ده زهد اولمز اكرچه بعض اهل ظاهر اولور ديو
زعم ايتديلر ولكن في المثل دز ياده باتق صاتمق كبي برنسنه اولور اكرچه
عهدنه قوى ووفادار اولنلره كوره بعيد دكلدر كه انلره كوره موجود
ومفقود بردر بلكه بعض اهل الله عين ثابته سنتك الى يوم القيام واقع

اوله جق

اوله جق احوالنی مکاشفه ایتمشدر ودیمشلردرکه قلیل دنیا انسانی زهددن اخراج ایتمز ونصابدن آشغه سی قلیلدر پس اهل نصاب زاهد اولمز زیرا مالك وغنیدر وبلکه اکامل اصلا برنسنه یه مالك اولمزلر واکر مالك اولسه لر ملکلرندن اخراج ایدرلر حتی قمیص ورداء وجامه لرینی بله بر معتمدلرینه هبه ایدوب اندن استعاره ایله انتفاع ایدرلر زیرا وارلق وتصرف فی الحقیقه الله تعالینکدر وکتب احادیثده کلورکه ترك جماع زهددن دکلدر زیرا حضرت علی کرم الله وجهه ازهد الصحابه ایکن درت منکوحه واون طقوز سریه سی یعنی اوطه لق تعبیر ایتدکاری جاریه لری وار ایدی وسید الطائفه جنید بغدادی دیر ایدیکه (انی احتاج الی امرأة کما احتاج الی الطعام) وقوت رجولیتدن اونوری قطب الوقت کثیر النکاحدر وزاهدك محبوب الهی اولدیغی بودرکه الله تعالی دنیایی خلق ایده لیدن برو یوزینه نظر ایتمشدر واکا بغض ایلمشدر وصدر انسانی محل تشریع ایدوب قلبنی کندینه تفریغ ایچون خلق ایتمشدر انکیچون قرأنده کلور (ما جعل الله لرجل من قلبین فی جوفه) یعنی بطن انسانده قلب براولمق وحدت وجودله متصف اولان حقه مستوی اولمقدندر پس سلطان ایچون وضع اونمنا اولنسان سرایه اغیار قوندرمق روا دکلدر الحاصل الله تعالی محبتده شرکتی قبول ایتمز زیرا غیوردر بو جهتدن ترك اغیار ایتمدکجه یاره دعوای محبت درست اولمز وحدیث معراجده کلورکه (قال الله تعالی یا محمد انا وانت وماسوی ذلك خلقته لاجلك فقال علیه الصلاة والسلام فی الجواب انت وانا وماسوی ذلك ترکته لاجلك) سؤال اولنورسه که اشیا اسمادر ودنیایه قدومدن مراد اشیا یوزنده اسمایی مطالعه وحقائق کونیه والهیه ایله تحققدر پس مرای حق اولان اشیاء نوجهله مبغوض اولور جواب تغیر اولنسان تعلق دنیا در یوخسه اعیانی دکل فافهم جدا (سؤال اولنورسه که دنیا ندر جواب بودرکه دنیا اغراض زائله ولذات فانیه درکه اولی سماء سابعه نك مقعرندن اعتبار اولنور وآخری تحت الثری درکه بو جمله یه عالم کون

وفساد دیرلر ودنیا تخصیص اولندیغی معظم حجاب اولمغله در
والا جمیع ماسوی حقه پرده در کرک علوی وکرک سفلی زیرا
افعال الهیه صفاته وصفات دخی ذاته حجابدر واون سکز بیك
عالم ویتمش بیك پرده دیدکلری اسما وصفاتده داخلدر پس مقامات
سلوك ظلمت ونور ودنیا وآخرت پرده لرندن خالی دکلدر وزاهدك
آخرتی عارفك دنیاسیدر وعلم ظاهر وباطن دنیا وآخرت کبیدر
پس زهد عابد ترك دنیا و زهد عارف ترك ماسوادر وهرنه که عبدله
مولی میاننده حجاب اوله اکا شیطان دیرلر ابیض واسودی اولور
عارفلر بیلورلر لسانه وقلمه کلمز زیرا اکثر ناس قابل خطاب دکلدر
(وبرکیسه دنیایی عن اصل ترك ایتمك فعل خیر ایچون طلب
دنیادن خیراودر زیرا صوفی ابن الوقتدر که حکم وقته تابعدر پس
خیر ایچون تحصیل مال الله مأموردکلدر بلکه (الخیر مااختاره الله)
موجبجه اختیار حقه تابع اولمق کرکدر یوخسه کندی ارادت
واختیاریله دوراتمك محض تنزلدر * وازهد فیما عند الناس یحبك
الناس* ماعند الناسدن مراد مال وجاهدر یعنی خلقدن هر وجهله
مستغنی اول ومالارینه ومرتبه لرینه التفات ایتمه تاکه انلر دخی سکا محبت
ایدوب بعض وعداوتدن خلاص اوله سن زیرا طباع ناس حب دنیا
اوزرینه مجبوله در پس برکیسه یه محبوبنده منازعه ایتسه لر اکا بغض
ایدرلر والتفات ایتمیوب کندی حاللرنده اولسه لر اکا محبت ایلرلر
نظر ایله کلابه که برجیفه اوزرینه مجتمع اولسه لر ارالرنده نوجهله بری
برلری اوزرینه هجوم واقع اولور همان کار (خلی الدیار ومافیها لاهلها
وفقنجه جیفه بی کلابه تخلیه ایدوب دنیایه دخی حبلك علی غاربك دیو
کشاد ویرمکدر (سؤال اولنورسه که نیجه انبیا وخلفاء ضابط دنیا
وحاکم خلق وانس وجن اولدیلر بومقوله تسخیر زهده مانع دکلمیدر
وشداد وجمشید وفرعون وبخت نصر وبونلرك امثالی اعدالك
قبول ایتدکلری دنیایه ندن اقبال کوستردیلر حتی نیجه سی بو معنی ایچون
اسلشهاد اولندی حضرت عثمان وعلی وامام حسن رضی الله عنهم

ونظائری

ونظائری کبی جواب بودر که بونلر دنیا به تنافس طریقیله دخول ایتمدیلر بلکه امر حقده تابع اولوب اصلاح عالم ایچون اسم ظاهر ایله ظهورایتدیلر بو جهتدن بونلر فی الحقیقه اهل تجرد درکه آلایش دنیادن پاکلردر انکیچون حضرت داود وسلیمان علیهما السلام کسب یدلریله تعیش ایدرلر وملك ودولته التفات ایتمزلردی بو سببدن دنیایی خلافة ونیابة ضبط ایتدیلر ومعناده درویشلکلری باقی ایدی پس شونلرکه ظاهرلری درویشدرکه دنیایی کوردکده نوجهله اقبال ایده جکلرن بلمزلر انلر ارباب عرفان اراسنده اهل ایمان میاننده منافق کبیدر (نسأل الله العافیة من الامراض القلبیة والقالبیة ونعوذ به من شرور الطباع الدنیة والنفوس الابیة (سؤال اولنورسه که آخر ما یخرج من رؤس الصدیقین حب الجاه نه معنایه در (جواب بودرکه حب جاه اکرنفسانی اولورسه اندن خلاصك صعوبتنه اشارتدر زیرا آخریتله متصفدر واکر رحمانی اولورسه یخرج یظهر ایله تفسیر اولنور بوصورتده مراد اسم ظاهر ایله ظهور اولور زیرا انسان کامل جمله اسمایی قابلدر وجاه عند الناس مقبول اولمقدر کرك مناصب ومراتبدن برنسنه صورتنده اولسون خلافت خلفا کبی وکرك اولمسون زیرا ظهور منصبه منوط دکلدر علی الخصوص بواعصارده اهل منصب اولمق طریقتدن عدولدر مثلا شیخ اولان کیمسه مفتی وقاضی اولماز زیرا درویشلکی منافیدر ولکن بکلر وسائر ارباب مناصب زهد وتجرد اختیار ایدوب ابراهیم بن ادهم کبی درویش اولورلر زیرا طریق ترکك مانعی یوق وبو آنه دك سالکی چوقدر فاعرفه

* الثانی والثلثون *

* لاضرر ولاضرار * لانك خبری محذوفدر لاضرر فی دیننا وشریعتنا ولاضرار دیمکدر (ضرر فتحله نفعك ضدیدر مضرت کبیکه عجم کزند دیر واحددن اولور زیرا ثلاثیدر وضرار کسریله مضاره معناسنه درکه اثنیندن اولور زیرا مزیددر وبونده لا نفی ایچوندر وجائزدرکه نهی معناسنه محمول اوله پس دیمك اولورکه مؤمن اولان

کیمسه اخوان مؤمنیندن وانلرك حکمنده اولان معاهد واهل ذمتدن
بر کیمسه یه ابتدادن ضرر و برمسون حقنی نقص ایتمکله وجزا
طریقیله دخی ضرر و برمسونکه ضار اولانه ادخال ضرر درکه
اکا اضرار دیرلر زیرا بو مقوله معامله بزم دینمزده و شریعتمزده
یوقدر وانك صاحبی بزدن دکلدر بلکه عفو ایلیه تشکیم حد یتده
کلور (واحسن الی ما اساء الیك) واکر معاقبه ایدرسه مثلی ایله مقابله
ایلیه تشکیم قرآنده کلور (وان عاقبتم فعاقبوا بمثل ما عوقبتم به)
(و بعضیلر دیدیلرکه ضرر اودرکه غیره ضرر ایلیه سن منتفع اوله سن
و ضرار اودرکه منتفع اولمیاسن پس مغالبه مبالغه ایچون اولور
(و بعضیلر دیدیلرکه ایکیسی بر معنایه درکه ثانی اولی تأکید در
بوصورتده مزید ثلاثی معناسنه اولور ضاره ضره دیمك اولور
جاذبت الثوب وسافرت وامثالی واحده محمول اولان کلمات کبی ولکن
بعیددر زیرا تاج المصادرده (کلور الضر والمضرة والضرار
گزند کردن والمضارة والاضطرار بکدیکر خلاف کردن پس کلام
جامع نبوی یی تأکیده حمل ایتمك بعیددر (و بونده کندی نفسنه اولان
ضرر دخی داخل وشرعله اولان اضرار خارجدر یعنی کندی نفسکزه
وغیره ادخال ضرر ایتمکوز مکر اذن شرعله اوله حدود وعقوبات کبیکه
فی الحقیقه ضرر دکل بلکه عالمه انفسا وآفاقا نفع محض وفائدهٔ کلیه در
(و بو حدیثك ظاهری انواع ضرری بالکلیه تحریمدر مکرکه دلیل ایله
مستثنی اوله زیرا نکره سیاق نفیده واقع اولمشدر ومضارده اصل اولان
تحریم ومنافعده اباحتدر وفقهده کلورکه (لا یقتل الحیوان الا لجلب
المنفعة اولدفع المضرة) مثلا دود القزکه ایبك قوردی دیدکلریدر
قتلی مشروعدر زیرا قتل اولنمدیجه نسیجندن انتفاع اولنماز وحیوانات
وطیور مأکوله ذبح اولنور زیرا لحمی ایله انتفاع ایتمك اکا منوطدر وزنبور
عسل قتل اولنور اکر بلا قتل اخذ عسل ممکن دکل ایسه والا مکروهدر
وکلب عقور وحیوانات وطیور مفترسه وجارحه قتل اولنور زیرا ضرر
یینی واردر حتی بعضیلرینك قتلی مؤکددر حیه وعقرب وفاره

وامثالی

واشالی کبی زیرا (کل مضر یقتل) فحواسنجه بریرده که انسان مکرم دفع ضرر ایچون قتل اولنمق جائز اوله سائرلر بطریق الاولی در ودیمشلردر که برکیمسه جارینه ضرر ویرر وجهله رفع بنا ایلسه منع اولنور نظر ایله که مناره حادثه دن منع اولنور اطرافنده اولان بیوته اشرافی اولیجق معهذا اذان وصلاة شعائر دیندندر پس بیوت غیره اطلاعه سبب ویا فوائد جاره مانع اولان رفع بنادن بطریق الاوجب منع اولنور (وفوائد دیدکلری ضوء کبیکه حوائج اصلیه دن وشمس وریح کبیکه حوائج زائده دندر ولکن حوائج اصلیه حکمنده در زیرا ریح نفس رحمانیدرکه قوت حیات انکله در وشمسک حرارتیله ضوء کبی انتفاع اولنور خصوصا که ایام شتاده فقرایه لباس کبیدر و بعض فوائد دخی واردرکه اکا منوطدر مثلا ثیاب مغسوله یی تجفیف واشالی کبی الحاصل حق جاری من کل الوجوه محافظه لازمدر زیرا مواقف قیامتدن برموقف عظیم دخی اندن سؤال ایچون معیندر ویوم قیامتده شر الناس خلق انک ضرر وشرندن حذر ایتدیکلری کیمسه در والله حافظ العباد من شرور اهالی البلاد

* الثالث والثلثون *

* لو یعطی الناس * صیغه مجهول ومفعول ثانیسی جزاء قرینه سیله محذوفدر تقدیری لو یعطی الناس اموال الناس ودماءهم دیمکدر * بدعواهم * دعوی دعادندر طلب معناسنه شرعده شول قوله دیرلر که انکله غیر اوزرنده اولان حقک اثباتی طلب اولنور یعنی اگر خلقه دعوای مجرده وازوم حقله اخبارلریله مدعی علیه انی تصدیق واعتراف ایتمدن ومدعینک بینه سی اولمدن اموال ودماء ودیات اعطا اولنسه ایدی * لادعی رجال اموال قوم ودماءهم * رجالده تنکیر تکثیر ایچوندرکه رجال کثیرون دیمکدر تنکیم قرآنده کلور (فقد کذبت رسل من قبلک (ای ذو عدد کثیر) وقومک تنوینی دخی بویله در زیرا مدعینک کثرتی مدعی علیهک کثرتی مستلزمدر قوم اصلنده رجالدرکه رجل انسانن ذکور در ولکن نساء حکمنده

انلره تابعلردر پس لادعی رجال ونساء دیمك اولور ودماء دمك جمیدر
قان معناسنه که عجم خون دیر بوراده قصاصه ودیته شاملدر دمایی
تأخیر ایلدی زیرا خصومت اموال اکثردر وخصومات دماءدن دخی
غرض غالب مالدر خصوصا که مدعی فقیر اوله وادعاء مالدن ادعاء
نفسه ترقی واردر زیرا خطر نفس خطر مالك فوقنده ودماء امر هائل
اولدیغنه دخی تنبیهدن خالی دکلدر فاعرف یعنی ارباب خصومتدن
چوق ذکور واناث چوق قومك مالارینی ودملرینی طلب ایدرلردی
وبین الناس عداوت عظیمه یه باعث اولدیغندن ماعدا حرج وزحمت
ظهور ایدردی بعدذا لوکلمه سی معنای شرطی متضمن اولمغله ثانیکه
ادعادر اوله لازم اولدیکه اعطاءدر وملزومك انتفاسندن لازمك
انتفاسی لازم کلدی نتکیم دیرلر لوحرف یقتضی فی الماضی امتناع مایلیه
واستلزامه لتالیه و بعض مواضعده شرطك جزایی استلزامی بعینه
وبلکه استلزام نقیضنده اولمغله جزا جمیع ازمنه ده لازم اولمغله دلالت
ایچون استعمال اولنور نتکیم حدیثده ذکور (نعم العبد صهیب
لولم یخف الله لم یعصه) یعنی بوراده عدم خوف عدم عصیانی
مستلزم دکلدر بلکه مستلزم اولان خوفدر پس دیمکدرکه عصیان لازم
الحصولدر کرك اوراده خوف اولسون وکرك اولمسون زیرا بالفرض خوف
اولمسه دخی صدور عصیان ممتنع کبیدر شول جهتدنکه حیاء مانع
عصیاندر صهیبده ایسه خوف وحیانك مجموعی واردر وحقیقتی بودرکه
صهیبده ایکی نوع عبادت واردرکه بری عبادت ذاتیه وبری عبادت
امریه در عوام ناسده ایسه عبادت امریه واردر فقط وعبادت ذاتیه
اشیانك وملائکه نك واهل جنتك عبادتیدرکه تکلیفه منوط دکلدر بلکه
فطرت اصلیه نك مقتضاسی اولان عبودیتدر پس صهیبك حقنده
ذنب اطلاق اولنور نسنه یوقدر زیرا حقه انقياددن غیری کاری یوقدر
کرك امر تکلیفی اولسون وکرك اولمسون کویا تکلیف انك عبادت
ذاتیه سنی تقویت ایچوندر بوسببدن مأمور اولمسه دخی سلامت فطرت
انی عصیاندن منع ایدر زیرا ملك مشربنده درکه منازعه طبیعیه

ونقسانيه سي بوقدرو بوشر بده اولان كيمسه جنت وجهنم قيدنده اولمز
يعنى خوف ورجادن منقطعدر وكذلك مباحده تصرفى دخى بوقدر
بلكه جميع كارى شرعيدر فاعرف ياكامل الذات والصفة فانه من لباب
العلم والمعرفة * لكن البينة على المدعى * لكن تشديد وتخفيفله حرف
استدراكدركه بعد النفى انكله اثبات اولنور بورادہ نفى بحسب المعنى در
زيرا تقديرى لايعطى الناس بدعواهم المجردة لكن بالبينة وهى على المدعى
وبينه بياندركه كشف معناسنه در نطقله اولسون غيرى وجهله
اولسون پس بينه دلالت واضحه دركرك عقليه وكرك محسوسه يعنى
انكله دعوى ثابت اولان نسنه در افادۀ بيان اعتباريله واكا حجت دخى
ديرلر زيرا خصمنه انكله غالب اولور وبوايكى معنى اوزره بينه شاهدلرك
شهادتلرينه بينه وحجت دينلدى ومدعى شول كيمسه دركه قولى
ظاهره مخالف اوله وجانب مدعى ضعيف اولمغله حجت قويه تكليف
اولندى زيرا امر خفى ذكر ايدر بينه ايسه يميندن اقوادر بوجهتدن
اول امردن دفعا للفساد اقامت بينه لازم كلدى وجانب مدعى
عليه قوى اولمغله زيرا امرظاهر ذكر ايدر حجت ضعيفه ايله قناعت
اولندى * واليمين على من انكر * يمين اصلنده جارحه معناسنه دركه
انسانك صاغ اليدر حلفه يمين ديدكلرى يددن استعاره طريقله در زيرا
محالف ومعاهد اولنلر عند الحلف والعهد برى برلرينك يميني اخذ
ايدرلر وعهد وعقدى انكله توثيق ايلرلر انكار ضد العرفاندر زيرا
معروف اولان نسنه منكر ومجهول اولماز پس انكار صفت قلبدر
وكاه اولوركه انكار باللسانده دخى استعمال اولنور يعنى برنسنه نك
صورتى قلبده حاصل ايكن انكار لسانله كاذب اولور قال الله تعالى
(يعرفون نعمة الله ثم ينكرونها) ومنكر شول نسنه دركه عقول صحيحه
انك قبحيله حكم ايده ويا استقباحنده عقول توقف ايدوب شرع بعث
حاكم اوله يعنى يمين وحلف وقسم بالله انكار دعوى ايلين كيمسه
اوزرينه در اكر مدعينك بينه سى يوغيسه وامام شافعى شاهد واحد
ويمينله قضاى تجويز ايلمشدر كرك مدعى ايله مدعى عليه اراسنده

معرفت ومداینه اولسون وکرك اولمسون وامام مالك دیمشدرکه یمین
توجه ایلمز مادامکه اراده یعنی مدعی ایله کندی اراسنده مخالطه
اولمیه ایکی ویا برشاهدك شهادتیله زیرا بویله اولمسه سفها عقلا
اوزرینه غالب اولورلر وقت واحدده دعاوی مختلفهده مرارا تحلیف
سببیله بونده ایسه ابتذال واردر جواب بودرکه نص مقابله سنده رأیه
اعتبار اولنماز پس حدیث عمومی ایله انك اوزرینه حجتدر وائمه
ثلثه ذاهب اولمشلردرکه قسامتده یمین جانب مدعی یه دوشر سائر
دعاوی کبی دکلدر خلافا لابی حنیفه پس زوجین قبل الدخول اسلامه
کلسه لر ومعا مسلم اولدق دیسه لر نکاحلری ابقا اولنور واکر زوجه
بر ترتیب اوزرینه مسلم اولدق دیسه زیرا مقارنت نادر واقع اولور
بوصورتده زوج مدعی اولوب یمینی ایله مصدق اولوردیمشلردرکه طالب
خصم اولمدیجه تحلیف اولنماز وتحلیف اکر قسم بالالهه ایسه قاضینك
نیتی ویا اعتقادی اعتبار اولنوب توریه وتأویلی مفید اولمز ویمین
غموسك اثمیله آثم اولور واکر برامیر ویا برقاضی تحلیف بغیرالله ایتسه
نکاح وطلاق وعتق کبی ویاخود خصمی بووجهله تحلیف ایتسه
ویا کندی اختیاریله اولوجهله قسم ایلسه حالفك نیتی اعتبار اولنوب
توریه وتأویل نافع اولور مثلا حلف بالعتق بودرکه عتق حلف
اوزرینه جزاء ایلیه عتقی برشیئه تعلیق ایله ان دخلت الدار فهو حر
دیمك کبی وطلاق وامثالنه یمین دخی بویله درکه اکا حلف بغیرالله دیرلر
الحاصل قاضی وامیر طلاقه وعتقه وامثالنه استحلاف ایلسه حالفك
نیتی معتبردر مستحلفك دکل زیرا قاضی وامیرك طلاقه وامثالنه یمینی
الزام ایتمك مشروع دکلدر بلکه مشروع اولان حلف بالله اوزرینه
حلدر وتحلیف حقوق الله ده وحقوق آدمیینده ومحل تهمتده
جاریدر مرویدرکه داود علیه السلام ایامنده وسط بیت مقدسده
اولان صخره اوزرینه سمادن برسلسله آویخته قلنمش ایدیکه ناس
اوراده تحاکم ایدرلردی شویله که هرکیم اول زنجیره دست ایدوب
واصل اولورسه دعواسنده صادق والا کاذب اولوردی تاکه ارالرنده

بر خديعه ظهور ايلدى واول خديعه بو ايديكه بر دفعه بركيمسه آخره
بر جوهر ايداع ايتمش ايدى اول دخى اول جوهرى بر مجوف عصا ايچنه
قويوب اخفا ايلدى وصاحب وديعه اول اماتى اندن طلب ايدېجك
انكار ايدوب اول زنجير معلق يانه واروب تحاكم صددنده اولدقلرنده
ابتدا مدعى اكر بودعواده صادق ايسم زنجير بكا قريب اولسون
ديوب اول زنجيرى مس ايتدى بعده مدعى عليه دخى بر ظرافت ايله
عصايى مدعى يدنه ويروب آل وطوت شو عصايى ديو تسليم ايدوب
اولدخى يارب اكر جوهرى صاحبنه دفع ايتدوكيمده صادق ايسم
زنجيرى بندخى مس ايده يم ديو مديد ايديجك اولدخى مس ايتدكده خلق
اوراده تشويشه دوشوب نه عجب سلسله ظالم ومظلوم اراسنى تسويه
ايتدى ديوجك شوم خديعه سببيله اول سلسله سمايه مرتفعه اولوب
حضرت داوده وحى اولنديكه من بعد بين الناس بينه و يمين ايله حكم ايليه
انكيچون بعض علماء ديديلركه (وآتيناه الحكمة وفصل الخطاب) آيتنده
فصل خطا ايله مراد البينة على المدعى واليمين على من انكر مضمونيدر
وبو معنى شريعت محمديه ده مقرر اولوب الى الان باقيدر بعدذا حديث
شريفك عبارتى بلا بينة دعواى مال ودماء دن تحذير واشارتى
بلا برهان دعواى حال ومقامدن تنفيردر زيرا بو امر خطير لاف وكزافله
اولماز بلكه صدق دعوايه برهان كركدر وشطح ديدكلرى دعوادندر
زيرا رعونت نفس وبقية طبعدن ناشيدر وشطح شول كلمه دركه قائلنك
عندالله رتبه سنه دلالت ايليه وانكله خالق اوزرينه افتخار ايده
بوايسه فى الحقيقة حق اوزرينه افتخاردر زيرا محقق اولانه هر شيده
مشهود اولان حقدر ودعواى ربوبيت دخى حدنى جهلمدندر زيرا
انسانك حدى عبوديتدر انكيچون ديمشلردركه (رحم الله امرء اعرف قدره
ولم يتعدطوره) بوجهتدن سر ربوبيت عبوديتده مستور اولوب بحكم
الوقت عبوديت ايله اشتغال لازمدر يوخسه خادم اولان دعواى مخدوميت
ايتمك قلب حقيقتدر ولكن بومقامك اهلى اقل قليلدر زيرا جملة
رازخدن خلاصه محتاجدر انكيچون كل دعوادن خاموش واهل

برزخ طويل اللسان اولور وشولكه ديمشلردر من عرف الله طال لسانه بوندن مراد معارف الهيه‌يي بسط يوخسه دعوى دكل وديمشلردركه محبت امتحان اولنه كلمشـدر زيرا دعوادن خالى دكلدر كه سيل وش خروشى ونشيب وفرازده صيت وصداسى وار در محبوب ايسه بويله دكلدر بلكه خالص مخلصدر كه انده امتحانه صالح اثر قالمشدر وشولكه مشاق دنيادر حكم بشريتدر والا كاملك حياتلرى حيات طيبه وعيشلرى عيش صافيدر فاعلم ذلك واعمل حتى تكون من اهل القدح المعلى باذن الله المولى ومن ذم بدعواه مع كونه من اهل ذوق الحال فما حال من يدعى وليس عنده ادنى شئ من الاحوال ولا شك ان مثل هذا ممكور بل مسجور

* الرابع والثلثون *

* من رأى منكم منكرا * مراد رؤيت بصريه اولورسه رؤيتى تعلق ايتمبوب بلكه علمى لاحق اولديغى دخى اكا قيـاس اولنور زيرا مقصود مفسده منكرى دفعدر پس رؤيت وعلم اراسنده فرق اولماز وشراح جامع صغير رؤيت قلبيه يه يعنى معناى علمه حمل ايتمشلردر پس عين علمدن اعم اولور ومن تبعيضيه دركه بو حكم فرض كفـايه اولمغه رمزدر قال الله تعالى (ولتكن منكم امة يدعون الى الخير ويأمرون بالمعروف وينهون عن المنكر) وخطاب جمع مكلف اولان مسلمره دركرك صحابه وكرك غيرى نتكيم قرآنده كلور (كنتم خير امة اخرجت للناس تأمرون بالمعروف وتنهون عن المنكر) ومنكر شرعك تقبيح وتحريم ايتديكيدر يعنى شول قول وفعل كه انده رضاء الله اولميه منكردر كه ضدى معروفدر وبعضيلر ديديلر كه مكروه وترك فرض وترك سنت مؤكـده بونده داخلدر نتكيم ترك جمـاعت وصلاة جمعه وختان وامثالى اوزرينه اتفاق ايتسه‌لر مقـاتله اولنور * فليغـيره بيده * تغيير برنسـنه‌يى حالندن وصورتندن دوندرمكدر نتكيم حديثده كلور (كره تغيير الشيب اى نتفه) بوراده امر ايجـاب ايچوندر ووجوب شرعله در يوخسـه عقلله دكلدر خلافا للمعتزله اكرچه بعض امور عقلا دخى مستقبحدر (وعلما ديمشلردر كه امر بالمعروف مأمور بهه تابعدر اكر واجب ايسـه

امر دخی واجبدر علی الکفایه واکر ندب ایسه ندبدر وکذلك منکر
مکروهدن منع مستحب وسکوت مکروهدر ومنکر محظوردن منع
واجبدر اکر قادر ایسه پس قدرت وار ایکن سکوت ایتمك محظوردر
زیرا مفسده یه وقوعه وسیله در تنکیم غرق وحرق وامثالندن تخلیص
ایچون مصلی اولورسه دخی نقض لازمدر الحاصل واجب اولان
یدایله تغییردر اکر یدایله اولان اموردن ایسه کسر اوانی خمر واراقه
وکسر معازف کبی پس بو تغییر عزیمت مقوله سندندر که ذی قدرته
ترکنه رخصت یوقدر وما بعدی دخی حالتنه کوره بویله در
(وفقها دیمشلردر که یدایله اولان امر ونهی امرا وولاته ولسانله علمایه
وقلبله عوامه موکولدر بومعنادن هرکس کندی حالنه کوره کارده
کرکدر کرك مأمور ومنهی قبول ایتسون وکرك رد ایتسون قال الله تعالی
(وما علی الرسول الا البلاغ) وبعضیلر دیدیلر که اقوی یادن اولوب
نهی اوزرینه مفسده ترتب ایتمیه جکن بلورسه امرا حکمنده اولور
هر شهرده وجوه القوم کبی * فان لم یستطع * پس اکر یدایله ازاله یه
قادر اولمازسه اول منکرك فاعلی اندن اقوی ویا براقوایه مستند اولمق
حسبیله تنکیم زمانه ده بومعنی معروفدر * فبلسانه * پس انی لسان
یعنی قولله تغییر ایلسون والا عاصی اولور واکر بلاقدرة ترك ایتسه
ویا مفسده مصلحتدن اکثر اولسه بناء علی هذا انکار قلبه اکتفا ایلسه
محض ایماندن معدود اولور زیرا مؤمن اثاره فتنه دن منهیدر انکیچون
خروج علی السلطان جائز دکلدر زیرا مفاسد کثیره سی واردر
* فان لم یستطع * پس اکر قولله دخی منعه قادر اولمازسه امرادن
وعلمادن اولمغله وبلکه بو اعصارده علما دخی خوف شر ظلمه دن
دکه برنهی لسانلرینه کتوره مزلر زیرا یاقتل ویا نفی بلد ویا حبس
واهانت اولنورلر * فبقلبه * پس قلبی ایله کراهت وانکار ایلسون
زیرا بوراده قلبه تغییر تصور اولنماز بوجهتدن علفتها تبنا وماء باردا
قبیلندن اولور وجائزدر که همت قلبله وتضرعله دیمك اوله زیرا
دیمشلردر که (همة الرجال تهد الجبال) ومحتملدر که قلبله تغییر ایتمك

حكمی اوله فافهم جداً (بو راده یداله تغییری تقدیم ایلدی زیرا متعدده
افوادر والامن جهة العمل منع بالقول مقدمدرکه تحصیل مطلوبه
اقربدر انکیچون نقدر قول لین ایله منع ایدسه اوقدر احسن اولور قال الله
تعالی (فقولا له قولا لینا) بعده تغییر بالیدر حتی امام غزالی دیمشدرکه
حسبت که حق الله دن اوتوری منکردن منعدر ممنوع اولان کیمسه یی
مقارفه منکردن صیانتدن اوتوری بش درجه در (بری تعریفدرکه
ارتکاب ایده جکی نسنه نك حرمت ویا کراهتنی وسوء عاقبتنی اعلامدر
زیرا جائزدرکه حل و حرمتدن بی خبر اوله (و بعده قول لطیف له
وعظدر تنکیم ولد والدینه رفقله وعظ ایده واکر غضب ایدرسه
سکوت ایلیه وعبد له سید وزوجه ایله زوج وتلمیذ ایله استاذ
ورعیت ایله سلطان دخی بویله در (و بعده سب وتعنیفدرکه یا جاهل
یا احمق الله تعالیدن خوف ایتمزمیسن ویا بونك امثالی سوز دیمکدر
یوخسه فحش کلام دکل (و بعده قهرله بطریق المباشره منعدر
کسر ملاهی واراقه خمر وسیرندن ثوب حریری اختطاف ومغصوبی
یدندن اخذ وصاحبنه تسلیم ایتمك کبی (و بعده ضربله و یاضربه
مباشرت ایله تخویفدر وشول کیمسه که غیبت وقذفه مبتلادر انك
لسانتی سلب ایتمك ممکن اولمدیغندن ضربله اختیار سکوت اوزرینه
حمل اولنور وقرآنده کلور (فقاتلوا التی تبغی) یعنی بوندن اخذ
اولنورکه بعض مواضعده تغییر منکر ایچون قتل دخی مشروعدر
* وذلك * یعنی قلبله انکار وکراهت ایتمك * اضعف الایمان * ثمرات
ایمانك اضعفیدر نفس ایمانك دکل کما ذهب الیه الشافعی زیرا
عند الحنفیه ایمان زیاده ونقصان قبول ایتمز الحاصل شدت وضعف
قبول ایدن ثمرات ایماندر زیرا ایماندن قلبه متعلق اولان تصدیقدر
یوخسه منکری انکار دکلدر بلکه انکار ثمرات ایماندندر (سؤال
اولنورسه که اکر مقصود ثمره ایمان اولسه انتفاء انکارله نفس ایماندن
خارج اولمامق لازم کلور مع هذا بعض روایتده کلورکه (ولیس وراء
ذلك من الایمان حبة خردل (جواب بودرکه مراد ثمرات قویه

وضعیفه متنفی اولسه ایمان معدوم کبی اولور دیمکدر (سؤال اولنورسه که بو حدیث شریف (علیکم انفسکم لا یضرکم من ضل اذا اهتدیتم) نصنه معارضدر (جواب بودر که معنای آیت کشی مکلف اولدیغی نسنه‌یی اشلدکده غیرك تقصیری اکا ضرر ویرمز دیمکدر خدمات مکلفه‌نك بری دخی امر معروف ونهی عن المنکردر پس امر و نهیك عهده سندن بیرون اولدقدنصکره مخاطبده امتثال بولنمسه لا بأس در نتکیم قرأنده کلور (ولاتزر وازرة وزر اخری) و دیمشلردرکه محل اجتهادده اولان ماده ده حسبت اولماز بوجهتدن برنسنه‌نك منکر اولدیغی بلا اجتهاد معلوم اولمق لابدر بناء علی هذا حنفی شافعی اوزرینه اکل ضب وضبع ومتروك التسمیه ده انکار ایده مز و کذلك شافعی دخی حنفی‌یی مسکر اولمیان نبیذدن منع ایلیه مز (واقوی اولان اول کندی (عظ نفسك ثم عظ الناس) مفهومی ایله عامل اولوب بعده غیری نهی ایتمك کرك تا که (اتأمرون الناس بالبر وتنسون انفسکم) تحتنده داخل اولمیه اکرچه ترك واجب ایله اوزرندن واجب آخر ساقط اولماز ونهی منکرك شرائطی واردر بری بودر که منهی عنه هنوز واقع اولمامش اوله زیرا واقع اولان نسنه دن نهی اولنماز بلکه وقوعی اوزرینه ذم اولنور (و بری دخی بودر که اول منکری اشلیه جکنه ظن غالبی اوله مثلا شارب الخمری شربه متهیء کوره آلت شربی اعداد له والا مجرد یاننده کوزه خمر اولمق موجب حد اولمدیغی کبی موجب نهی دخی اولماز زیرا انك یاننده آلت زنی دخی واردر (و بری دخی ظن غالبی اوله که اکر نهی ایدرسه مضرت لاحق اولمیه زیرا عند الاکراه خوفدن ناشی تلفظ کلمهٔ کفر جائز اولیجق ضرورتله ترك انکار معصیت دخی جائز اولور بطریق الاولی اکرچه قتلنه جرایدن ایشی اشلسه مأجور اولور کما قال تعالی (ومن الناس من یشری نفسه ابتغاء مرضاة الله) و بورادن اخذ اولنور که افیون وخمر وامثالنه مبتلی اولان کیمسه خوف هلاکدن اوتوری تائب اولمامق لازم کلمز بلکه بر مدت اکل وشرب ایله طبعنی تعدیل ایلیه و بالفرض هلاك که مؤدی اولسه دخی شهادت مرتبه سن بولور

بودخی ظن غالبی اوله که منهی اولان کیمسه بطریق التعنت منکراتی
زیاده ایتمیه زیرا بعض معاند واردر که سکارعما ایشلرم دیو مصر و بلکه
اولکیدن دخی بتر اولور (و بری دخی نهیی مؤثر اولوب عبث اولمیه جغنه
ظن غالبی اوله قال الله تعالی (فذکر ان نفعت الذکری) واحیاء العلومده
کلور که بدعتده حسبت سائر منکراتده حسبتدن اتم در زیرا اعتقاده
دائردر که اساس الاعمالدر و بدعتدن مراد فرق ضاله حالیدر که
سنت وجماعتدن خارجدر و یتمش ایکی فرقه دیدکلری اهل بدعتدر
اکرچه بونلر اعصارده فروع کثیره سی واردر وصوفیه محققینه
اهل بدعت دینی ایمانه کفر اعتقاد ایتمش کبی اولوب کافر اولور زیرا اکرچه
متصوفه دخی اون ایکی فرقه در ولکن اون بری اهل بدعت و بری
اهل سنتدر پس ظاهرا و باطنا اهل سنته اطاله ایدن کیمسه مبتدع
وضال و بلکه کافردر ومشهوردر که دیرلر سوزکی بیلده سویله پس سکا
دخی واجبدر که قول وفعلده حقدن باطله عدول ایتمیه سن والا اهل
بطلاله محشور اولورسن والعیاذ بالله تعالی من العجب والغرور
وعد الاخیار من اهل الشرور (ودیمشلردر که منکرده سر ایله جهارک
فرقی واردر که جهارده جمیع ناسه نحوستی ساریه اولوب عقوبته
مستحق اولور نتکیم حدیثده کلور (کل امتی معافی الا المجاهرین) یعنی
اظهار معاصی ایدنلردار یننده عقوبتدن سلامت و عافیت بولمازلر
و حکم جوارله سوء اثرلری غیره دخی ساری اولور پس اکرچه فاسق
مستورک حالندن تجسس اولنماز ولکن فاسق معلنک فسقندن نهی
ایتمک اوجبدر تا که ناس انک شرندن سالم اوله لر (بعد ذا حدیث
مذکورده اوچ نسنه ذکر اولندیکه بری ید و بری لسان و بری قلبدر
زیرا یدک مقبوضی سیف و سنان ولسانک مأخوذی حجت و برهان
وقلبک شانی اعتراف واذعاندر پس کرکدر که ید ایله مظاهر
قهر و غضب الهی اولان کنائس و بیوت خمر و مجتمع فسق
وفجور هدم وتخریب اولنه ولسانله حجت و برهانلر ابراز اولنوب
خلقک ظنون وشکوکی رفع وذکر کثیرله اوهام وخیالات باطله

ازاله اولنه وقلب ايله دخي وحدت وجود اعتقاد اولنوب كثرتدن ناشي توهم يعني كه شرك خفيدر ساحهٔ عقدن بعيد قلنه والا ظاهر شعائر الله وحرمات الله اولان اموري عدم مراعاتله خراب اوليه يعني كبي باطن دخي آلايش افكار وتعلقاتنه فانيه ايله برباد اولوب كعبه كنيسه يه وبيت معمور خراباته منقلب اولمغله آفاق وانفس دخي صورت مجرده ده قالور وكويا برامر موهوم اولور

الخامس والثلثون

* لاتحاسدوا * اصلنده لاتتحاسدوا دركه احدى التائين حذف اولنمشدر يعني بري بريكوزه حسد ايتمكوز حسد غيرك نعمتي يدندن زائل اولدوغني استمكدر كندينه حاصل اولمزسه ده وياخود اندن زائل وكندينه واصل اولدوغني تمنيدر اولكي اخبث وصاحبي شيطاندن الويدر وحسد عقلا وشرعا وحقيقة مذمومدر بلكه حاسد حقيقتيده كافردر زيرا معارض الوهيت ومكابر ربوبيتدر وحديثده كلور (الحسد يأكل الحسنات كما تأكل النار الحطب) سؤال اولنورسه كه سيئات محو حسنات ايتمز مكركه كفر اوله بلكه حسنات سيئاتي اذهاب ايدر پس نوجهله سيئات حسناتي اكل وابطال ايدركه بومعنى بعض مبتدعه مذهبيدر يوخسه مذهب اهل سنت دكل جواب بودركه حسد حاسدي محسود حقنده بعض اقوال وافعاله حمل ايدركه ثواب حسناتي محسوده انتقالي موجب اولور غيبت وشتم واتلاف مال محسود وسعي في سفك دمه وامثالي كبيكه بونلر مظالمدر وآخرتده مظالم ايچون اقتصاص واردر وگاه اولوركه حسد غبطه معناسنه اخذ اولنور صورت حسدده اولمغله (لاحسد الا في اثنين) كبي بتكلم بالاده مرور ايتمشدر غبطه اودركه نعمت غيرك مثلني طلب ايليه زوالني دكل وديمشلردركه نعمت دينيه ده غبطه واجبه در ايمان كبي وغيريده جائزه در امور مباحه كبي وبعض مواددده مندوبه در شهادت في سبيل الله والموت في بلد رسول الله وتصنيف كتب شرعيه وتدريس علوم مرعيه واشتهار بالخير وامثالي كبي * ولاتناجشوا *

نجش جمیله اودرکه بر متاعك بهاسن زیاده ایده سن مع هذا شراسنه رغبتك اولمیه و یاخود شراسنه تحریض ایده سن کما قال فی القاموس النجش ان یواطیء رجلا اذا اراد بیعا ان یمدحه اوان یرید لانسان ان یبیع بیاعة فتساومه بها بثمن کثیر لینظر الیك ناظر فیقع فیها اوان ینفر الناس عن الشیء الی غیره انتهی والترکیب یدل علی اثارة شیء کاثارة الصید والبحث عن الشیء کما فی تاج المصادر وغیره ونجاشیکه صاحب الحبشه در فتح نون وتخفیف یائله در و بعضیلر تشدید دخی جائز در دیدیلر والحجشة الحادی زمان رسول الله ده صلی الله علیه وسلم برحادی ایدیکه حسن صوتی ایله دوه لری اهلاك ایدر دی حادی تغنی ایله دوه لری سوق ایلیندر * ولاتباغضوا * بغضدندرکه ضد الحبدر یعنی برنسنه دن نفرت وانی کراهتدر بو ایسه عداوتی مستلزم دکلدر پس بغض عداوتدن اعمدر یعنی بری بریکوزه بغض وعداوت ایتمکوز مقصود اسباب بغض وعداوته اشتغالدن منع ونهیدر زیرا عداوت ومحبت اختیاری دکلدر واعداء الله اولنلره بغض وعداوت واجبدرکه اکا بغض لله دیرلر حب فی الله کبیکه احباء الله اولنلره میل ومحبتدرکه بو دخی واجبدر زیرا اولیایه معادات حقنده وعید واردر نتکیم حدیث قدسیده کلور (من عادی لی ولیا فقد آذنته بالحرب) بوراده ولیدن مراد ولی عرفیدرکه فانی فی الله و باقی بالله در یعنی هرکیم بنم بر ولیمه خاصمه معادات ایدرسه اکا اعلام ایلدمکه بن انکله محاربه ایدرم یعنی معامله محاربه کبی معامله ایلرمکه قهر وغضبمی اوزرینه حواله ایلیوب آخر مقهور وزبون اولور زیرا مخلوق خالقه مقابله دن عاجزدر اشته بو معنایه ایماء ایچون ولاتباغضوا دیدی زیرا مبغوض اولنلر اراسنده خواصدن کیمسه بولنورسه باغضك هلاکی مقرر اولور ایمدی بغضی عن اصل عوام وخواصدن رفع ایتمك کرکدر عوام وخواصه مطلقا ایما المریدن وتوری اثبات محبت لازم اولدیغی کبی بو معنادن دیدیلرکه صیدهمایه طالب اولان جملهٔ مرغانه دانه افشان اولمق کرکدر زیرا هما دخی انلرك میاننده در

هر كوردوككي خضر يل ديدكلري بودر * ولاتدابروا * تدابر ايكي كشي بري برلرينه آرقه‌لرن ويرمك ديرلر يعني آردلرن دونمكدركه مواجهه نك مقابليدر بو ايسه اعراض اقتضا ايدر انكيچون تدابر تقاطع معناسنه استعمال اولندي وتدبير ديدكلري دخي دبردندر يعني برنسنه نك دبرينه وعاقبتنه وصوكنه نظردر پس معني ديمك اولوركه بري بريكوزدن تقاطع ايتمكوز يعني وصل معامله سني قطعه تبديل ايلمكوز زيرا مودت في القربى لازمدر مؤمنلرك حسب جهتندن بري برلرينه قرابت قريبه‌لري واردر بلكه نسب يوزندن دخي بر پدرك فرزندلريدر ورحم رحماندن مأخوذ در جميع اشيانك ايسه تجليات حسبيله حقه ارتباطي واردر انكيچون قطع رحم ايتمك انقطاع عمر ومحق بركاته سببدر فاعرف جدا فانك على مواجهة جميع الاسماء قطعا فالى اين تذهب معرضا عن الله فصل وصل لربك فاذا انت عند من تهواه وديمشلردركه ولاتباغضوا يعني اهواء ومذاهبده اختلاف اوزرينه اولماكز زيرا دنياده بدعت وطريق مستقيمدن ضلال بغض ايجاب ايلر وتدابر ايتمكوز يعني بري بريكوزي غيبت ايتمكوز زيرا بركيمسه‌يي غيبت آردنجه اولور يوخسه يوزينه اولماز بعضيلر بو معنايي اولكيدن اولادر ديديلر زيرا تقاطع تباغضده مندرج واندن مفهومدر وينه ديديلركه تباغض تدابري مستلزم اولماز زيراكاه اولوركه ايكي متعادي توافق ايدرلر وبري برلرندن مفارقت ايتمزلر وتدابر دخي تباغضي مستلزم دكلدر زيراكاه اولوركه ايكي متدابر بري برلرينه لمصلحة محبت ايدرلر جواب بودركه مقصود شارع امر باطن اولان حال قلبي اصلاحدر يوخسه امر ظاهر اولان حال قالبي دكلدر وبعضيلر ديديلركه بري برلريكوزي استثقال ايدوب تولية وجوه ايتمكوز بلكه استقبال ايدوب بسط وجوه ايديكوز ورو بروا اولوكز بو معني دخي كرچه عبوست ظاهره وخشونتدن نهيدر فاما مقصود ظاهردن باطنه ارشاددر (بعدذا اوچ كوندن زياده هجران مسلم جائز دكلدر مكركه غرض دين ايچون اوله ترك صحبت فاسق كبي پس توبه سي ظهور ايتدكجه زجرا له الى آخر العمر ترك اولنور

سائر تشدیدات شرکبی و بدعت اقوای اسباب هجردندر واحیاءده کلورکه واعظ مبتدعك منعی واجبدر ومجالسنه حضوردخی جائز دکلدر مکرکه اظهارورد قصدایله اکرقادرایسه والا استماع بدعت جائز دکلدر قال الله تعالی (فاعرض عنهم حتی یخوضوا فی حدیث غیره) پس بو اعراض هجری مستلزم اولدی رجوع بولنمدقجه * ولایبع بعضکم علی بیع بعض * صورتی بودرکه برکیمسه برنسنه یی خیارله اشترا ایدوب قبل لزوم البیع آخر کیمسه اکا کل بو بیعی فسخ ایله بن شکا اندن رخیص و یا اول بهایه اندن دخی اجودنی ویره یم دیمکدرکه بووضع حرامدر زیرا انده موجب عداوت و بعض اولان اذای مؤمن واردراشته بو نهی غبن فاحش اولمدیغی صورتده در والافسخه داعی اولمق لابأسدر زیرا اکاوجه رخیصله بیعده ضرری دفع واردر و برصورت دخی واردرکه اکا صورة السوم علی السوم دیرلر واول صورت بودرکه برکیمسه آخردن ثمن معین ایله برنسنه اشترا ایدوب متعاقدین انك اوزرینه تراضی ایتدکدنصکره آخر کیمسه کلوب اکا انقص بهاایله و یاخود ثمننك مثلی ایله دخی اجودنی عرض ایده فاماتراضی واقع اولمسه اکا بیع من یزید دیرلرکه لابأسدر (وشری علی الشری دخی بویله در مثلا زمان خیارده بایعه دیه که بو بیعی فسخ ایله بن اتی سندن دخی آغر بهاایله آلورم وسائر بونلرك امثالی دخی منهیدر خطبه اوزرینه خطبه کبی و برمنهی دخی بودرکه اهل قرانك شهره سعر یوغیله بیعه جلب ایتدوکی متاعی شهرلی آلیوب سعر زایدله فروخت ایچوندرکه عندالشافعی حرام وعندالامام مکروهدر اکر اول متاعه ضرورت وار ایسه واکا احتکار دیرلرکه انتظار غلادر * وکونوا عباد الله اخوانا * عباد الله نصبله حرف ندانك حذفیله در بوصورتده اخوانا خبرکان اولور تنکیم اختصاص ومدح اوزرینه انتصابده دخی بویله در وجائزدرکه عبادالله خبر واخوانا خبر بعد خبر اوله یعنی یا عبادالله عبودیت وعبودت ایله الله تعالی یه منسوب اولدوغکز کبی اخوتله دخی بری بریکوزه منضم ومضاف اولوکز قال الله تعالی

(انما المؤمنون اخوة) بو معنى ايسه تحاسد وتقاطع وتباغض وامثالى
اخلاق سافله يى منافيدر بوندن اخذ اولنور كه كافر فى الحقيقه عبد الله
دكلدر زيرا عبد اوزرينه واجب اولان امتثال امر مولا ثله قائم اولمشدر
پس انك حقه اضافتى اضافت خلقدر يوخسه اضافت تشريف دكلدر
وجائزدركه عبادا منون اولوب لله ده لام اختصاص ايچون اوله نتكيم
(كونوا انصار الله) ده ايكى وجهله قرآءت اولنمشدر *المسلم اخو المسلم
*انما المؤمنون آيتندن مستفاددر و بونده تشبيه بليغ واردر اصلى
كاخيه ديمكدر يعنى ايكيسنك ميانى دين واحد جمع ايدرليكى برادرلك
ميانى اب واحد جمع ايتدوكى كبى پس وصفده اتفاق ذاتده اتحاد كبيدر
فكيف كه اخوت وتناسبده دخى اشتراكى مستلزمدر يعنى فرزند آدم
اولمغله ميانلرنده قرابت قريبه يوغيسه دخى ينه علاقهٔ قويه واردر كافر
ايسه بويله دكلدر زيرا وصفده اختلاف واردر حتى سنى ايله بدعى اراسنده
مناكحه صحيح دكلدر ديديلر وامرأه مسلمه نك بدنى كافره يه نامحرمدر
ديو قائل اولديلر پس اخوت بين المسلمين در يوخسه بين المسلم والكافر
دكلدر ديديلر انكيچون مسلمه وكافره برى برينه نامحرمدر (بعد ذا المسلم
اخو المسلم جمله سى استينافدركه استعطافى مشتملدر نتكيم ديرلر
(انما هو اخوك او استاذك و ابوك فاعرفه *لايظلمه* يعنى اكا ظلم ايلمك
لايق دكلدر بو دخى استينافدركه وجه شبه ايماندر زيرا حقوق
اخواندندركه برى برلرى اوزرينه دينلرنده ونفسلرنده ومالارنده ضرر
ادخال ايتميه لر شول وجهدنكه قطع ارحامدندر بو ايسه اخوت
اسلامى منافيدر بلكه كافره بيله ظلم حرامدر انكيچون دعاء مظلومدن
مطلقا حذر لازمدر زيرا كافر اولسه دخى مستجابدر وحرمت ظلم
يكرمى دوردنجى حديثده مرور ايتمشدر *ولايخذله* فتح يا وسكون
خاء معجمه وضم ذال منقوطه ايله خذلاندن فتحله وخذلاندن كسرله
مشتقدر ترك نصرت واعانت معناسنه فارسيده فروكذاشتن ايله
تعبير اولنور يعنى مؤمن مؤمنك نصرت واعانتنى تركله تهلكه يه
القا ايتمز بعض احاديثده (ولا يسلمه) دوشمشدر افعالدنكه

همزه سلب ایچوندر یعنی سلم وصلحنی ازاله ایتمز و یاخود اسلام خذلانه دوشورمکدن تشکیم تاج المصادرده مصرحدر بوصورتده (ولا یخذله معناسنه اولور الحاصل مسلم دفع ظلمده و امثالنده استعانت ایتسه اعانت ایلیه اکر ترکنده عذر شرعیسی یوق ایسه زیرا مواضع ضرورات قواعد شرعدن مستثنادر* ولا یکذبه * فتح یا واسکان کافله‌در ولایضربه وزننده بعض محدثین دیدیلر که بولفظه اکثر متونده بوقدر یقال کذب الرجل من باب ضرب ضد صدق وکذب الرجل مجهولا ای اخبر بالکذب پس معنی دیمکدر که خلاف واقع امرله اکا خبر ویرمیه مکر ضرورت داعیه و یا شرع لمصلحة اذن ویرمش اوله (وامام بیهقی دیمشدر که کذب قولله اولدیغی کبی قول ونطقک غیریله دخی اولور پس برنسنه‌دن علی خلاف ماهو به اخبار ایلسه صدق منتفی اولدیغی کبی مثلا کذب علیک الحج دیسه دخی دخی حج منتفی اولدی یعنی وجودی اولمدی پس یکیدن وجوده کتور دیمک اولدی (و بوراده ولایکذبه یی تشدیدله تکذیبدن اولمغه ذاهب اولمدیلر اکرچه معنانک مساعده‌سی واردر زیرا خبر کذب القا ایتمکده افساد دین ودنیا اولدیغی کبی خبر صادق تکذیبده دخی سوء ظن وملالت وانکساره سببیت واردر پس سن اکا طوغری سویلمک لازم کلوب اوادخی سنی او معانده تکذیب ایتمک جائز اولمیجق اول وجهله سندخی اکا معامله ایتمک لازم اولور فاصدق وصدق* ولا یحقره *یانک فتحی وقافک کسریله ضرب بابندن حقردندر خور طوتمق معناسنه وقاموسده کلور الحقر والحقارة الذلة والفعل کضرب وکرم والاذلال کالتحقیر والاحتقار والاستحقار والفعل کضرب والمحقرات الصغائر انتهی ای فیکون الکبائر معظمات (یعنی مسلم مسلمک عیبنی ذکر ایتمکله استحقار ایلمز وکذلک فقیر الحال وکثیر العیال ومتغیر الاحوال کورسه استحقار ایتمز زیرا ازدراء وسخریت منهی وحرامدر شول جهتدن که الله تعالی بنی آدمی تکریم وتفضیل ایلدی (و یخفره اخفاردن اولمق دخی مرویدر خاء معجمه وفا ایله غدر ونقض عهد معناسنه ولکن قاضی عیاض دیمشدر که

صواب ومعروف اولکیدر تنکیم ولا یحتقره روایتی انی تأییدایدر (بعدذا
احتقار برنسـنه نك ذاتی ایچون دکل بلکه صفاتی ایچون در پس کافر
وظالم وفاسق کفر وظلم وفسقلری ایچون احتقار اولنور لر قال تعـالی
(ومن یهن الله فماله من مکرم) چونکه اسلام وطاعت وعدله عدول ایدهلر
من کل الوجوه قدرلری مرفوع و معظـم اولور تنکیم خالدبن الولید
وعکرمة بن ابی جهل وامثالی اسلام و تقوالری سببیله معظم اولدیلر
حتی خالد سیف الله المسلول دیو ملقب اولدی وعکرمه یه اذیت اولور
دیو پدری ابو جهلی سب وشتمدن اصحاب نهی اولندیلر اشـته لاتؤذوا
الاحیاء بسبب الاموات حدیثنك ورودنه باعث بودر * التقوی ههنا *
استینافدر که صورتده تسویه دن صکره معتاده تفاوته اشارتدر یعنی
محل تقوی قلبدر که صدر انك ظرفیدر اوایسه مستور نسـنه در پس
اهل اسلام کرچه امرظاهر ایله برمرتبه ده در ولکن امر باطن ایله عندالله
تفاوتلری واردر وکاه اولور که عاهت بدن ویا لکنت لسـان ویاسواد
جسد ویاعمی وعور وعرج وقصر وطول وامثالی ایله معیب اولور فاما
سیرتی جهتندن سالمدن اسلم واقوادر پس اکا نظر نقصانله نظر ایتمك
کرکدر والا خالقی تحقیره مؤدی اولور زیرا جمیع کائنات مرتبـهٔ خلقده
اکمل مضاقدر قال الله تعالی (ان اکرمکم عندالله اتقاکم) وقال رسول الله
صلی الله علیه وسلم (ان الله لاینظر الی صورکم واعمالکم بل الی قلوبکم
ونیاتکم) یعنی اکر قلوب ونیاتکز خالصه وصادقه ایسه منظور حق
اولور سکز والا فلا * و یشیر الی صدره * قائلی راویٔ حدیث اولان
ابوهریره در یشیرنك فاعلی رسول الله در صلی الله علیه وسلم مقتضای
ظاهر ماضی ایکن مضـارعه عدول ایتمك اول حالی نظر اهل کماله
استحضار ایچوندر که اکا حکایهٔ حال دیرلر وحکایهٔ حال ماضیه اودر که
زمان ماضیده اولان نسنه زمان حالده فرض اولنوب اندن حاله دلالت
ایلین لفظ مضارع ایله تعبیر اولنه واشارت کفله ویاعین ویاحاجب ایله
اولانه دیرلر واو حالیه در * ثلث مرار * بعض نسخده مرات واقع
اولمشدر مرار کسرله مره نك جمعیدر مرات کبی فتحله مره فعله موا حده در

تازه وكره ودفعه دخى بويله در (ثلث التقوى ههنا يه متعلقدر يشير الى صدره يه دكل نتكيم بعضيلر زعم ايتديلر زيرا بو صورتده ابهامدن خالى دكلدر (يعنى مراد بودر كه جناب نبوت عليه الصلاة والسلام التقوى ههنا كلامنى تقوانك شاننه اهتمام وبياننه اعتنادن اوتورى اوج كره تأكيد وتكرار ايلديوب هر كره سنده يد مباركه لريله صدرلرينه اشارت دكل نتكيم شمائل نبويه ده كلور كان اذا تكلم تكلم ثلثا (وبعض ادعيه كه اوج كره قراءت ايله تقييد اولنمشدر برى حس وبرى عقل وبرى خيال مرتبه سنه اشارتدن اوتورى در زيرا وجود انسان بو اوچ مرتبه يى جامع وهر برى بر توجهه محتاجدر * بحسب امرئ من الشر ان يحقر اخاه المسلم * (حسب سين مهمله نك سكونيله كافى معنادر كه مقدم خبردر اولنده بازائده دركه غير متعلق بشى در (وان يحقر الخ تأويل مفردده خبردر مسلم منصوب واخك صفتى در تقديرى حقر الرجل اخاه المسلم كافيه من جنس الشر يعنى مسلم قرنداشى مسلمى خور طوتمق جنس شردن برشر عظيمدر كه انك وبالى اكا كافيدر بوراده امر تحقير تكريرا اولنديغى حرمت اسلامى تأكيد ايچوندر (بعده بو تركيبك مفرداتى بالاده شرح اولنمشدر اعاده يه حاجت يوقدر * كل المسلم على المسلم حرام دمه وماله وعرضه * كويا سؤال وارد اولوب حكم تحقيرندر حرام ميدر حلال ميدر دنلدكده كل المسلم الخ اكا جواب واقع اولدى (كل المسلم مبتدا وحرام خبر ومابعدى بدل كل در زيرا كل معرفه يه مضاف اولنسه احاطه اجزاء ايچون اولور كل التفاح حامض كبيكه جميع اجزاء تفاح حامضدر ديمكدر واكر نكره اولسه جائز اولماز زيرا جميع افراد تفاح حامض دكلدر بلكه بعضيسى حلودر كويا انسانك دمى اجزاء حسيه دن ومالى اجزاء حسيه اسبابندن وعرضى اجزاء حكميه دندر كه مسلم بو اجزاء ثلثه دن عبارتدر وحرمت ظاهرمسى بو اوچ نسنه يه تعلق ايدر وهيكل دمده داخلدر زيرا دم انك مقومیدر وعرض الرجل جانبه الذى يصونه كامره وبو اوچ موضعده مضاف تقدير اولنور اراقة دمه اخذ ماله وهتك عرضه كبى يعنى موجب شرعى

اولمديغى

اولمدیغی یرده امور مذکوره حرامدر والا تعزیر وقتل اولنور ومال مرتد مأخوذ در زیرا فیءدر انکیچون بعض روایتده (الا بحقها) کلمشدر بتکمیل حدیث ثامنده مشروحدر و بعضیلر دیدیلر که عرض ایکی دورلیدرکه شرعا حمایه ورعایتی واجب ویا مستحبدر وشولکه عند العوام امور معتبره عرفیه‌در اندن خارجدر انکیچون بعض ادانی تحقیر اولندقده سنک عرضک نولاجق دیرلر یعنی انک عرضنی کلاعرض عدایدرلر وحدیثده کلورکه (من اربی الربی الاستطاله فی عرض المسلم بغیر حق) معناسی اکثرها وبالا واشدها فی التحریم دیمکدر بورا ده بغیر حق بعض احوالده استباحت عرضه اشارتدر مثلا صاحب حق اولان خصمی ایچون ظالم ومتعدیدر دیمک جائزدر وشهادتی جرح وخائن اوزرینه شهادت دخی بویله در پس کمسه عرض بغیر وجه شرعی ایسه سفک دم کبی در والا لا بأسدر

* السادس والثلثون *

* من نفس عن مؤمن کربة من کرب الدنیا * تنفیس ازالهٔ غم در یقال (اللهم نفس عنی ای فرج ونفست الریح اذا هبت طیبهٔ وفی الحدیث (لا تسبوا الریح فانها من نفس الرحمن) یعنی ریح امور منفسه دندر زیرا نفس که فتحه فائله فم ومنخردن خروج ودخول ایدن ریحدر انسان تنفس ایتدکجه حیات حاصل وضیق زائل اولور تنفیس شاملدر مال ومساعده وسفارت ورأی واشارت ودعا وعند صاحب الحق شفاعت ایله اولان تنفیسه کرک تنفیس جزئ وکرک کلی اولسون اکرچه مطلق کامله مصروفدر (کرب کافک ضمی ورانک فتحیله کربتک جمعیدر ضم وسکونله کربت حزن شدید وغم غالبدر کرب الارض دندر ارضی حفرله قلب ایتدی معناسنه اهل حراثت حالی کبی زیرا غم غالب نفس انسانی قلب واثاره ایدر و بعض نسخده عن مسلم دشمشدر منقاد معناسنه بو صورتده بحسب اللغه ذمی یه دخی شامل اولور زیرا ذمی دخی بعض احکامده مسلم کبیدر حقوق جار وعیادهٔ مریض ودفع صدقه وامثالی کبی پس اکا دخی اعانت اولنور

مكر كه كفر ومعصيته دائر اوله كنيسه يه حمل وسقي خمر وغيري كبي
انكيچون اولاد مسلميني تحصيل صنائع ايچون كفره يه شاكرد لكه
ويرمك مكروهدر زيرا انلرك اخلاقيله تخلقه وكفرلرينه مساعده يه
ذريعه در بو جهتدندركه صبيانه الباس حرير وامثالي محرمات
ممنوعدر تاكه انكله تعود ايليوب بعد البلوغ عودت ايتميه‌لر معنى بودركه
بر مؤمن غموم وهموم وضيق وشدت دنيادن بر مؤمن ويا بر مسلمدن
مطلقا برينه ازاله وكشف ايتسه قليل وكثير وصغير وكبير وهر نه
اولورسه اولسون اكر رحتي امور دنيويه دن بر امر حلال ومباح
ايچون ايسه والا معصيته اعانت اولماز انكيچون كرب دنيا ئله تقييد
ايلدي وبو تقييد واقعي بيان ايچون اولمق دخي جائزدر ومحتملدركه
كرب دنيا كرب آخرتدن احترازا اوله كه غموم آخرتدر زيرا دنياده غم آخرت
نقدر مزيد وشديد اولسه صاحبنه اولقدر فائده سي واردركه درجات
عاليه يه وسيله در مكر كه تنفيسي برازخدن تخليص ويا مجهولي اولان
موادي تعليم اوله * نفس الله عنه كربة من كرب يوم القيمة * يعني
الله تعالى اندن كرب آخرتدن كربت عظيمه يي تنفيس ايليه پس
كربت اولى ده تنوين تقليل وتحقير وكربت ثانيه ده تكثير وتعظيم
ايچون اولور زيرا كرب دنيا كرب آخرته كوره يسير وقليل وحقيردركه
لا كربت حكمنده در ومؤمنه عمل حقيري مقابله سنده فضل الهي
عظيمدر وبونده اشارت واردر كه كرب دنيا وكرب آخرت بسيار دركه
هر برني دفعيچون بر عمل مناسب لازمدر زيرا جمع جمله مقابله اولنمشدر
وبوندن مقصود اصل مقابله يي بياندر كه بطريق العدل در بو ايسه
فضلي منافي دكلدر پس كربت واحده نك ازاله سي كرب كثيره نك
زوالنه سببدر قال الله تعالى (من جاء بالحسنة فله عشر امثالها) تكثيم
بناء مسجد مثل ايله مقابله اولندي مع هذا اكا منحصر دكلدر زيرا
هر نسنه نك صور بحسب الموطن اولديغي كبي مجازاتي دخي اكا كوره در
يعني عدل وفضلك بحسب الحقيقه موطني آخرتدر ومرتبهٔ فضلك
اعلاسي اختصاص ديدكلريدركه جناب حقه مفوضدر وبوندن

اخذ اولنورکه شان مؤمن قضاء حوائج مؤمنین ده اولمقدرکه فضل عظیمی واردر زیرا عمل متعدیدر انکیچون خیرالناس من ینفع الناس وارد اولمشدر سؤال اولنورسه که من نفس ده کلمهٔ من عام اولوب کافردخی مسلمدن تنفیس ایلسه آخرتده اول کافره نفعی اولورمی جواب بودرکه تعمیر بعیددر زیرا ظاهر شرع بویله مقاماتده اهل ایمانی خیراته تحریضدر واکر کافردن مکارم اخلاق صادر اولسه عذاب کفری قطعا تخفیف ایتمز سائر معاصی یه کوره اختلاف واردر ایکی طرفك دخی شواهدی واردر ظاهر اولان بودرکه مکارم کفارك جزاسی دنیاده در تکریم ابلیسه قبل اللعن عبادتی مقابله سنده الی یوم القیام عمر طویل اعطا اولندی چونکه کافرك کفری قلبندن قالبنه ساری اولدی لاجرم عذابی قابل تخفیف اولمدی مؤمن عاصی ایسه بونك خلافنه در زیرا ایمان دخی معنادن صورته ساری اولیجق عذابی قابل تخفیف اولدی انکیچون عصاة مؤمنین طبقهٔ علیای نارده در فافهم والله اعلم * ومن یسر علی معسر یسرالله علیه فی الدنیا والاخرة * کرب دنیا وتنفیسك بعض موادنی تخصیص ایدرکه اکا کربت دین دیرلر ومعسر اعسار دندر تنك دست یعنی فقیر اولمقدرکه وجود مال اکا کوره متعسردر پس اعسارك همزه سی صیرورت ایچوندرکه صار ذا عسرة دیمکدر عسرت یسرتك ضدیدرکه ترك انلردن کوجلك وقولایلق دیو تعبیر ایلر الحاصل معسر مطلق مفتقردر ولکن عسرت غریم عسرتلرك اشدی اولمغله مدیون معسرده استعمالی اکثر اولدی (من انظر معسرا) الخ حدیثی دخی انی تأیید ایدر معنی بودرکه بر کیمسه غریمنه یعنی بورجلوسنه تیسیر ایلسه مطالبه یی تأخیر ویا کلا ویا بعضا ابراء ایتمکله ویامطلق فقیره تصدق ودفع ضرورت ایلسه کرك معسر مؤمن وکرك ذمی وکرك مستأمن الله تعالی انك اوزرینه تیسیر ایلیه دنیاده توسیع رزق وحفظ عن الشدائد ایله وآخرتده تسهیل وحساب وظل عرشده تظلیل وامثالی ایله یعنی دنیاده تیسیر معسر نوجهله قلب معسره سبب فرح اولدیسه آخرتده الله تعالی انی تفریح واسباب نشاطی

تهيئه ايله جزاء وفاق اعطا ايليه وفقهـده كلوركه فرض نافله دن
افضلدر الا برقاچ مسئله ده دكل اولكبسى ابراء معسر مندو بدر ولكن
انظار واجبدن افضلدر وايكنجيسى ابتـداء سلام سنتدر ولكن رد
واجبدن افضلدر واوچنجيسى وضوء قبـل الوقت مندو بدر ولكن
وضوء بعد الوقتدن افضلدر كه وضوء بعـد الوقت فرضدر وتيسيرده
تعليم علمه دخى اشارت واردر زيرا جاءلك امرى عسيردر تسليكه دخى
رمز واردر زيرا مريد ذوق حال وفيض ملك متعـالدن معسردر
وانسانك فضلى كندى نفسنده كامل وغيرى مكمل اولمغـله در پس
استاذ ظاهر عسرت جهلى بيسرت علمه تبـديله سبب اولديغى كبى
استاذ باطن دخى عسرت حجابى يسرت كشفه تحويله باعثدر انكيچون
معـلم ومسلك اولنلرك سائرلر اوزرينه فضـلى زائدلرى واردر زيرا
ديمشلردركه الفضل للمتقدم استاذ ايسه اقدمدر كرك سنى جهتـنه
احدث اولسون وهر قومك رئيس ومتبوعى مفضل ومكرمدر فاعلم ذلك
وتسليك وتعليك هر برى قرآنده مذكوردر قال الله تعالى (ويزكيهم
ويعلمهم الكتاب والحكمة) زيرا طهـارت نفس پاككزكنر وشركدن
دكلدر بلكه ادناس باطنه نك جمله سندن طهـارت لازمدر واز جملهٔ
ادناس وارجاس تعلق ماسوادر كما قال الله تعالى (لايمسه الا المطهرون)
فافهم * ومن ستر مسلما ستره الله فى الدنيـا والآخرة * قضاعى روايتنده
من ستر على اخيه دوشمشدر بوراده ستر بدنى اباسله وعيبنى اخفـا ايله
ستره شاملدر وستر حق دخى اكا كوره حلهٔ جنت وكنف رحمتـله
ستردن اعمدر زيرا على ملاء النـاس عريان وافتضـاح امرهاتلدر
ديمشلردركه اكر حقوق اللهدن ايسه زنى وشرب خمر وامثـالى كبى
ناسدن ايسه قتـل وسرقه ونظائرى كبى ستر حرام وامام ووالى يه
رفع واخبارى واجبدر كر مفسده ترتب ايتمزسه واكا نصيحت واجبه
ديرلر غيبت محرمه ديمزلر وديمشلردركه فسقله معروف اولنلرك حاللرنى
والى يه عرض وذوى البيوتاتدن اولنـلرك عثراتنى اقاله ايده لر مكركه
حدوده متعلق اوله كه انده جميع ناس اعلى وادنى وسلطان ورعيت

برابردر

برابردر وذوی البیوتات اشراف ناسدرکه ترك انلره اوجاق صاحبلری دیر
اکر عنعنه ایله وکابرا عن کابر ایسه وعجم خانواده دیر و بوندن اخذ
اولنورکه ستر ظاهر لازم کلدیکی کبی ستر باطن دخی لازمدر مثلا
عارفدن استماع ایتدیکی اسراری کتم ایده ونادانه افشا ایتمیه والا
فضاحتنه کوره جزا بولور قال الله تعالی (یا عبادی انما هی اعمالکم
ترد علیکم) وعارف بالله اولانه دخی کرکدرکه بواعصارده خاموش اوله
ودکه برسخن شناسه اعتماد ایدوب ستر رازی برداشته قلمیه ای نیجه
عارف کشف سر ایتمکله سر و بردی منصور کبی ونیجه لر دخی حاللرینه
کوره مبتلی اولدیلر یاستار العیوب و یاکشاف الکروب استرنا بکنف
رحمتك وفرج عنا کما فرجت عن خواص خلیقتك * والله فی عون
العبد ماکان العبد فی عون اخیه * تعمیم بعد التخصیصدر ما بوراده
مدت معناسنه ظرفدر مدة کون العبد فی عون اخیه دیمکدر ویاخود
موصوله در والله فی عون العبد الذی کان فی عون اخیه معناسنه
بوصورتده کان زائده اولور مظهرکه عبددر مضمر موضعنده وضع
اولندیغی استعطاف وایذان ایچوندرکه عبد عجزله بله قرنداشنه اعانت
ایدیجك الله تعالی اظهار لطفله اولیدر بوراده عونك ظرفیتدن
دوام وثبات مأخوذدر پس والله یعین العبددن ابلغدر عبدك اعانتی
مالله وبدنله اولمغه شاملدر وحقك عونی تیسیر امانی وقضاء حوایجدر
مقصود واجب ومندوب ومباح اولان امورده معاونتدر یوخسه
حرام و مکروهده دکل والا اعانت معصیتله عاصی اولمش اولور
قال الله تعالی (وتعاونوا علی البر والتقوی ولا تعاونوا علی الاثم
والعدوان) پس تعاهد ارامل واحسان یتامی ومواساة فقرا
ونصرت ضعفا ایلیه ظلمه وفسقه وجابره یه مساعده ایتمیه زیرا
کفر ومعاصیده ابوین کافرینه بیله مساعده منهیدر مع
هذا حق غالبلری واردر فکیف که سائرلره * ومن سلك طریقا *
یقال سلك المکان دخل وسلکه غیره واسلکه ادخله طریق بولدر
ایاق ایله طرق وضرب اولندیغی ایچون طریق دینلدی

بوراده حسی ومعنوی اولمغه شاملدر وطریقی تنکیر ایتدیکی افاده
ایدرکه طرق جنت چوقدر وعلوم دینیه دن هر بری اکا برطریقدر
* یلتمس * بعد الجمله حال ویاصفتدر التماس طلبدر اصلی لمسدندرکه
ید ایله مس در یعنی لمس ظاهر بشره ایله ادراکدر مس کبی صکره انکله
طلبدن تعبیر اولندی زیرا برنسنه طالبی اولان کیمسه حال تتبع ده
لمسدن خالی دکلدر وبعضیلر دیدیلر که لمس احساسدر لامحالة ومس
اعمدر زیرا بعض مس واردر که انده احساس اولماز * فیه * ضمیر
طریقه راجعدر * علما * تنکیر علوم دینیه دن هر برینه شمول ایچوندر
علم تفسیر وحدیث وکلام وفقه واصول فقه کبی زیرا موصل جنت
اولان بو علومدر وعلوم عربیه دیدکلری علم لغت وصرف ونحو
وامثالی علوم شرعیه حکمنده در زیرا علوم شرعیه یی تحصیله وسیله در
پس علوم فلسفیه بونلردن خارجدر منطق وغیری کبی مکرکه تعلمی
برای رد اوله بودخی عند الخواص ممنوعدر و بونده سلوکله اهل
تصوفك سلوك مخصوصنه وطریقله طریقت معهوده سنه وعلم ایله
علم الهی یه اشارت واردر وتنکیری تعظیمدن خالی دکلدر زیرا علم
تصوفکه علم لدنیدر سائر علوم اراسنده عظیم القدردر زیرا معلومی
اجل المعلومات اولان الله تعالیدر وسائر علوم موصل جنت ایسه بو علم
عزیز موصل حضرتدر اکرچه جاهلی بسیار ومحجوب حق بیشماردر
بعد ذا التماس علمده نیت خالصه کرکدر زیرا نیت روح عملدر وسائر
عباداته تطرق ایدن ریا واغراض فاسده طلب علمده زیاده در زیرا علم
وسیلهٔ جاه اخروی اولدیغی کبی ذریعهٔ جاه دنیوی دخی اولور والعلم
حجاب دیدکلری اهل بنداره کوره در زیرا علم مال کبی سبب غرور
وشرور در الامن عصمه الله تعالی * سهل الله له به طریقا الی الجنة *
به ضمیری طریقه رجوع ایتمك اظهردر تنکیم مابعدی اکا قرینه در
زیرا طریق علم طریق عمله وطریق عمل دخی طریق جنته سالکدر
پس علم بالواسطه جنته موصل اولدی الحاصل بلا علم عمل وبلا عمل
جنت اولماز انکیچون قرأنده کلور (جزاء بما کانوا یعملون) یعنی اکرچه

عمل

عمل موجب جنت دکلدر ولکن نردبانك پایه سی کبیدر که ذروهٔ نردبانه
وصول پایه لر وساطتی ایله اولدیغی کبی درجات عالیه یه ترقی دخی عمل
شرعی وساطتیله در پس تسهیلدن اخذ اولندیکه طریق جنت
صعبدر واکا سهولت استین طریق علم وعمله سلوك ایدر والا جنته
سهولتله منتهی اولماز و بوندن فهم اولندیکه کرچه علم وعمل معنویدر ولکن
عالم وعامل اولان کیمسه کویا طریق حسیٔ جنتده در وغایت طریق
جنتدر انکیچون (وازلفت الجنة للمتقین) وارد اولدی زیرا علم وعمل
طریق جنت اولمغله کویا عالم وعامل اولنلره دنیاده جنت تقریب
اولمشدر نتکیم جناب نبوت صلی الله علیه وسلم غزوهٔ بدرده بیوردیلر
(قوموا الی جنة عرضها السموات والارض) وحدیث مذکورده علم
تخصیص بالذکر اولندیغی شرف زائدنه دلالت ایدر زیرا ذات حقه
اقرب وسائر صفات وکمالاته مستتبعدر پس علم ظاهر وعمل شرعی وعلم
باطن وحال مرعی نی جامع اولان کیمسه قیمتده فوق الکل اولور
* وما اجتمع قوم فی بیت من بیوت الله * مانافیه در بیت اصلنده
کیجهده انسانك مأواسی یعنی بیتوتت ایتدیکی یرده صکره بلا اعتبار
اللیل دخی طلاق اولندی جمعی ابیات و بیوت کلور لکن بیوت مسکنده
اخص وابیات شعره کوره دینلور و بیت حجر ومدر وصوف و وبردن
متخذ اولنلر اوزرینه واقعدر و بیت شعر اکا تشبیه اولنمشدر زیرا
جسد اخلاط اربعه و بیت ارکان اربعه اوزرینه ظاهردرکه سبب
ثقیل وسبب خفیف ووتداندر و بیت الله و بیت عتیق کعبه یه علم غالبدر
واهل بیت آل نبویده متعارفدر بیوت الله ده اضافت تشریف ایچوندر
ناقة الله کبی بیوت الله کعبه یه ملحق اولان مساجددرکه ایچنده درس
علوم شرعیه وذکر الله اولنمغله معظمه ومشرفه در وسائر بیوت عبادلت
دخی مساجده ملحقه در الحاصل بیوت الله موضع معظمه در پس
وضع محقره خارجدر حمامات ومعاطن ابل ومرابض غنم ومزبل
ومثالی زیرا بوموضعده صلاة مکروهه اولیجق سائر اذکار وافعال
شرعیه دخی بویله در و بوندن ظاهر اولور که بیوت الهیه یی الواثدن

پاك طوتوب بخور اتله دخی مطیب قلمق کرکدر خصوصا یوم جمعه ده که منزل الملائکه در * یتلون کتاب الله * قرأتی وانك حکمنده اولان کتب شرعیه یی قاریء وعلی سبیل التتابع تالی اولدقلری حالده یعنی مبانیسنی محافظه ومعانیسنی مراعات ومطالعه وموقف حضورده الله تعالی اوزرینه قرائت ومشاهده ایله که اکا حق تلاوت دیرلر کما قال الله تعالی (الذین آتیناهم الکتاب یتلونه حق تلاوته) و بونده دخی کتابی جلالیه اضافت تشریف ایچوندر کتاب مکتوب الهیدر که مکتوب اولدیغی جهتدن نظم ومقصود ومدلول اولدیغی وجهدن معنی وکلام نفسی اولدیغی یوزدن غیر مخلوقدر * ویتدارسونه بینهم * التدارس بهم درس خواندن یعنی بر برء کلوب درس اوقومق که بعضی تعلیم و بعضی تعلم واستکشافله اصلی درس که اثردر زیرا تدارس ایدنلر علمك اثرنی بری برلرندن اخذوحفظ ایدرلر و بومعنی مداومت قرائت ایله اولمغله مداومت قرآءته درس دیدیلر (و بعض احادیثده کلور فدر سوها ثم علموها یعنی بو کلماتی اولا تعلم و قرائت وثانیا غیره تعلیم وتفهیم ایدیکوز (بونده مدارسه نك فضیلتنه اشارت وار در اکر مدرس ومتدرسك غرضلری حق ایسه یعنی شهرت و تحصیل ریاست وجاه دکل ایسه والا عملری هبا وعملری وبال وعمرلری ضایع وتجارتلری کاسد وفاسددر واویله درسخانه صنم خانه کبیدر زیرا اصحابی حقدن غیره پرستش ایدرلر حق ایسه صورته نظر ایتمز بلکه قلوب وقصود ونیاته نظر ایدر * الانزلت علیهم السکینة * معلوم اولا که الله تعالی بنی اسرائیلك تابوتنده سکینت قومش ایدی یعنی صور حیواناتدن برحیوانك شکل وصورتی که اورادن بر ریح هبوب و بر حرکت خاصه ظهور ایتسه بنی اسرائیلك قلبلری اول علامت سببیله ساکن اولوردی وعقبنده اثر نصرت حصوله کلوردی والمره آفاقدن اعطا اولنان معنی امت محمدك مخلصلرنه انفسدن احسان اولندی یعنی سکینت انلرك قلبلرنده برقوت روحانیه وبرحالت غیبیه ونور ربانی درکه خائف ومضطرب ایکن ساکن ویا امان اولوب تسلی بولورلر

وحزنلری

وحزنلری زائل اولوب فرحناك اولورلر تنكيم غزوۀ احدده كاور
(ثم انزل عليكم من بعد الغم امنة نعاسا يغشى طائفة منكم) يعنی اول حالت
هائله منافیء راحت ايكن قلبلرينه سكينه نزول ايتمكله سكون دلدن ناشی
خوابه وار ديلر وخوف ايچنده امنه ايرديلر واكا سكينه ديديلر زيرا
نفس انسان اكا ساكن اولوب غيره ميلی قطع ايدر تنكيم سكين ديديلر
بچاغه زيرا صاحبی انكله قطعی ممكن اولان نسنه نی قطع ايدر واكر
مذبوح ايسه حركتدن تسكين ايلر بس سكينه سكوندندر كه
ضد الحركه در وسكونده ثبوت واردر انكيچون قلب بسبب السكينه
ساكن وثابت اولور قال الله تعالى (هو الذی انزل السكينة فی قلوب المؤمنين
و بوندن فهم اولندی كه بو سكينه نك محلی قلوبدر زيرا قلب مدار
اعضا وفوادر بس قلب ساكن اولیجق جملهٔ اعضا وقوی دخی ساكنه
اولورانكيچون امورخطيره ده اهل دل حاضر اولمق كركدر تا كه ثبا تله
مراد حاصل اوله قال تعالى (اذا لقيتم فئة فاثبتوا) بواعصارده ملوكك
غالبا مغلوب اولديغی عسكرك عدم قابليتندندر اكر كرجك رجال
اولايديكه اهل دلدر دل ثابت انلری مضطرب قلمزدی ولكن بو معنايی
فهم ايدن قلبدر * وغشيتهم الرحمة * غشی تغطيه در كه تركيده
بورتمك ايله تعبير اولنور قال تعالى (يغشی الليل النهار) ای يجعل الليل
بحيث يستر بظلمته نور النهار يقال غشی الليل النهار اذا ستره (يعنی
رحمت الهيه انلری تغطيه ايده و بوريه و قابلايه مقصود رحمت
خاصه دركه تلاوت ودراستك نتيجه سی وعمل مخصوصك اثريدر
قال تعالى (اولئك عليهم صلوات من ربهم ورحمة) يعنی عند المصيبه
استرجاع وصبر ايدنلره رحمت خاصه وعامه واردر (ورحمت ارادة
نفع العبد معناسنه اولورسه صفت ذات وانعام واحسان اراده اولنورسه
صفت فعل اولور * وحفتهم الملائكة * حفت حاء مهمله ايله
حفوفدندر كه اشتمال حول الشیء معناسنه در قال تعالى (وحففناهما
بنخل) ای جعلنا النخل مطيفة باحفتهما ای جوانبهما (وحافين من
حول العرش) ای محدقين باحفته وجوانبه (والاحداق كرد چيزی

درآمدن (یعنی ملائکه رحمت انلری احاطه ویروب یرلرنی مشتمل اوله سماء
دنیایه وارنجه بلکه عرشه ایرنجه تاکه انلری آفاتدن حفظ ایدهلر مصافحه
ایلیهلر و ثنالرنده اولالر ودعالرینه آمین دیهلر وتلاوتلرنه قولاق
طوتهلر زیرا ملائکهیه تلاوت قرآن فضیلتی اعطا اولنمامشدر انکیچون
بنی آدمدن استماعه حریصلردر واغزلرنی تالیلرك اغزلرنه وضع
ایدرلر تاکه قرآنه دخول ایلیه بو جهتدن اسنانا کله تطهیر افواه ایتمك
مسنون اولدی کما فی الجامع الصغیر و شروحه (سؤال اولنورسه که
جبرائیل علیه السلام قرآن اوقومشدر زیرا بلا قرائت وحی اولماز
(جواب بودرکه جبریلك وقت نزول وتنزیلده حالی القاء وحیدر
اگرچه ایسه قرائت وتلاوت دینمزلر قال تعالی (ولا تعجل بالقرآن من قبل
ان یقضی الیك وحیه * وذکرهم الله فیمن عنده * یعنی مقام عندیت
وقربده اولان ملاء اعلی اراسنده انلری ذکر ایده وثنالرن ایلیه وانلرله
وحسن حاللریله مباهات قله یا عالم مثالده تجلی مثالی ایله تجلی ایلیوب
سویلیه ویا مقامات واحده قلبلرنه القائله تعریف ایلیه زیرا هر موطنه
کوره برنوع کلام الهی واردر واول ملائکه نك اقربی کروبیون
دیدکلریدر تخفیف راثله که ملائکه عرشدر و ملائکه عالیه دیدکلری
بونلردن خارجدر (وبعضیلر ارواح انبیا واولیا وشهدایی دخی ادخال
ایتدیلر ولکن صحیح دکلدر زیرا مقصود بشری ملك یانده وصفدر
بوخسه بشری بشر عندنده دکل زیرا ارواح خواص بشره
اومقوله ارك حاللری معلومدر خصوصا که بوامتدن اولنلر اهل قرآندر
وبونده مقام قربده اولان ارواحی یعنی ملائکهیی قرب سلطانده
اولان خواصه تشبیه واردر که بطریق التفهیمدر زیرا بری قرب معنوی
وبری قرب حسیدر وبعضی تمثیل ایله صورت بولوز وتلاوتده اوزرینه
اجتماعده ذکر الله اوزرینه اجتماع دخی داخلدر زیرا ذکر دخی
قرآندندر انکیچون ذاکر اولان کیمسه هم ذکر وهم تلاوت نیت ایتمك
کرکدر تاکه ایکی وجهله مثاب اوله واستماع ذکرده دخی بو وجهله
نیت ایده (وصحیحنده خصوص اوزرینه اجتماع ذکر حقنده حدیث

طو يل واردر ومبتدی یه کوره افضل اولان ذکر لسانی ومتوسطه کوره ذکر قلبیدر ومنتهینك ذکری جمیع مراتبه ساریدر که لسان وقلب وروح وسر اکا برابردر وانك هر نفسی تسبیحدر تنکیم حقیقت اهلنه معلومدر واجتماعده قوت زائده اولدیغنه اهل ظاهر و باطن متفقدر ولکن آدابنی مراعات ومحافظه لازمدر * ومن بطأ به عمله لم یسرع به نسبه * بطأ تشدید طائله در وبا تعدیه ایچوندر بطوء سرعتك ضدیدر قال فی تاج المصادر التبطئه درنکی شدن و یعدی بالباء واجازه بعضهم ان یکون التبطئه متعدیة انتهی وفی القاموس بطوء ککرم بطاء بالضم و بطاء ککتاب وابطاء ضد اسراع و بطاء علیه بالامر وابطاء به اخره انتهی (لم یسرع اسراعدندر ابومك معنا سنه که فارسیده شتابیدن ایله تعبیر اولنور وتعدیه سی بائله در کما فی الحدیث (اسرعوا بالجنازة وهو الظاهر و فی القاموس (اسرع فی السیر کسرع وهو فی الاصل متعد کانه ساق نفسه بعجلة اواسرع المشی غیرانه لما کان معروفا عند المخاطبین استغنی عن اظهاره ومنه الحدیث فلیسرع المشی انتهی (نسب ونسبت ابوین جهتندن اشتراکدر نسب بالطول دیرلر بین الاباء والابناء اولان اشتراك کبی ونسب بالعرض دیرلر بین الاخوة و بنی العم نسبت کبی وفلان فلانك نسیبدر دیرلر قریبی معناسنه وحدیثده کلور که (کل سبب ونسب منقطع یوم القیمة الا سببی ونسبی) نسب تقوادر نسب آب وکل دکل والا ابو لهب وامثالی دخی انکله منتفع اولمق لازم کلور ودنیاده نسب ظاهری دخی منقطع دکلدر انکیچون مهدئ منتظر انك اولادندندر وعدم انقطاعه اشارت ایچون حدیثده کلور (یاعلی اناوانت ابوا هذه الامة) معنا بودرکه هرکیکه سوء عملی دنیاده تبطئه وتأخیر ایلیه آخرتده نسبی آنی تعجیل وتقدیم ایتمز یعنی نسب مجردیله مرتبه صاحبی اولماز دنیاده اولدیغی کبی وبلکه کافر ایسه مرتبه دکل جنته بیله کیرمز وانبیا واولیادن شفاعت بولماز قال الله تعالی (فاذا نفخ فی الصور فلا انساب بینهم) یعنی قیامتده کنعانه پدری نوحدن وازره اوغلی ابراهیمدن وقابیله قرنداشی هابیلدن و واهله یه زوجی

لوطدن وابولهبه برادر زاده سی رسول الله دن عليه وعليهم السلام
وعلى هذا فائده يوقدر وتفاسيرده كلور كه (وانذر عشيرتك الاقربين)
آيتى نزول ايتدكده رسول الله صلى الله عليه وسلم مكه ده جبل صفايه
چيقوب واقاربنه خطاب ايليوب (انقذوا انفسكم من النار فانى لا اغنى
عنكم شيئا) بيورديلر وينه حديثده كلور (يابنى هاشم لا يأتينى الناس
باعمالهم وتأتون بانسابكم) پس بوندن فهم اولندیکه كافره مؤمندن
فائده يوقدر زيرا فائده شفاعتله اولور مؤمن ايسه كافره شفاعتله
مأذون دكلدر نتكيم قرآنده مواضع عديده ده مصرحدر ومؤمندن
مؤمن عاصى يه كرچه شفاعت اولور ولكن اول شفاعت انى مطيعلر
مرتبه سنه ايصال ايتمز والا عامل ايله غير عامل برابر اولمق لازم كلور
بو تسويه ايسه قرآنده نفى اولنمشدر فاما شول كيمسه نك كه صلاحى
يوزندن اقاربى اراسنده جهت جامعه واردر بو صورتده صالح كندندن
اصلح اولان قرينه الحاق اولنور قال الله تعالى (يدخلونها ومن صلح
من آبائهم وازواجهم وذرياتهم) پس صلاحله تقييدده انسابه
مجرده حبلنه تمسك ايدنلرك اطماع فارغه سى يعنى عملدن خالى اولان
طمعلرينى قطع واردر اشته (المرء مع من احب) ومثالى اكا كوره فهم
اولنه (واطفالى دخى الحاقده صلحا كبيدر نتكيم حديثده كلور (ان الله
ليرفع ذرية المؤمن اليه حتى يلحقهم به فى درجته) زيرا بوذريتله مراد
اطفالدر وكما فى المقاصد الحسنة للسخاوى واطفال كفار حقنده
درت قول واردر يا خدام اهل جنتدر ويا ابوينه تبعيتله نارده در
ويا بعد البلوغ نه صفت اوزره اوله جق ايسه اول وجهله محشوردر
ويا آخرتده صبيان ومجانين واهل فترت امتحان اولنوب اكا كوره حكم
الهى واقع اولسه كركدر وصورت امتحان بعد البلوغ اولان حالى
اظهار ايچون اولور ومجانينه كوره بعد العقل واهل فترته كوره بعد
ارسال الرسل اولان حال معتبر اولوب نتيجه هرنه ايسه اكا كوره معامله
واقع اولور والله الحفيظ اى مؤمن بومقامى بو وجهله فهم ايدوب
غيرى خيالاته وجود ويرميه سن وبه لاح نه ايديكى بالاده ذكر اولنمشدر

پس شول کیمسه نك که قول وفعلنده خلل واردر دعوای صلاح وطمع لحوق اهل فلاح ایتمسون زیرا میانده بون بعید وار در نظر ایله که حدیث مذکورده معقولی محسوسه تشبیه ایتدیکه معقول طریق کالده تأخر و محسوس طریق حسیده تأخردر پس بر فرس که لنك اوله و یابرحار که بنم اصلم فرسدردیه بن کحیلان جنسندنم دیمك مفیداولماز مادامکه قافله دن کری قالمش ومشی واسراعدن زبون وعاجزاولمشدر واکردعوای مجرده کافی اولایدی روافض وشیعه امام علی یه کرم الله وجهه مقرب اولورلردی ولکن دعوای محبت اعتقاد وعمله مقارن اولمدیغندن مبعد اولدیلر وسائرلر دخی بوقیاس اوزرینه در مثلا صلاة وصیام وغیری احکام قیدنده اولمیان اشق مقوله سنك حاجی بکتاش وامثالی ایله مناسبتی ندر والله علیم بما یصنعون بعد ذا سفیان رحمه الله بوحدیثله نسبده کفاءت معتبر اولمادق اوزرینه استدلال ایتمشدر (جواب بودر که معنای مذکور امر آخرته کوره در پس احکام دنیا انك اوزرینه ترتب ایتمز بناء علی هذا دنیاده دفع عار ایچون کفاءت لازمه در (وامرظاهرده ایکی نسنه نك بری برینه اقترانه کفاءت لازم کلیجك امر باطنده بری برینه اتصالنه مناسبت لازم اولدیغی بطریق الاولی در قال تعالی (قل کل یعمل علی شاکلته) پس اسم رحماندن امدادالهی هر کسك استعداد نه کوره وارد اولوب هر نسنه یی مشاکل ومناسبنه الحاق ایدر والا سنك آیینه و فرس انسان وخارکل وحجر جوهر اولماز (ذلك تقدیر العزیز العلیم) وتدبیر الرب الحکیم ولایدرکه الا الفهیم

* السابع والثلثون *

* ان الله کتب الحسنات والسیئات * بوحدیث شریفه کرچه محدثلر قدسیدر دیمشلردر ولکن بحسب المعنی قدسیدر یوخسه بحسب النظم والهیئه دکل والا ان الله یقول انی کتبت الحسنات والسیئات دیو تعبیر اولنوردی وفی الحقیقه احادیثك جمله سی قدسیدر زیرا رسول الله صلی الله علیه وسلم فانی فی الله وباقی بالله اولمغله حق انك لسانیله متکلم در

کتب قدر معناسنه در تقدیر برنسنه نك کیفیتی تبیین در حسنات امور حسنه در که موجب رضا وثوابدر وسیئات امور قبیحه در که باعث سخط وعقابدر (یعنی الله تعالی محسنلرك جمیع حسناتنی ومسیئلرك جمله سیئاتنی علم سابقنده تقدیر ایلمشدر که هر حسنه وهر سیئه صاحبندن یعنی مکلف اولنلردن که انس وجندر وقت مخصوصده صدور ایدوب علم وعین بری برینه مطابق اولسه کرکدر زیرا ابدازلك آیینه سیدر که ازلده تقدیر اولنان بلا زیاده ولانقصان ابدده ظاهر اولسه کرکدر واول تقدیر اولنان حسنات وسیئات اعیان ثابته نك احوالیدر واعیان ثابته حقائق اسماء الهیه نك صوریدر که اکا حقائق موجوداته ظلال وعکوس دیرلر که هر بری ظل الوجود الحقیقی در انکیچون بو ظلالدن مظلولا نه ومظلولاتدن دخی وجود حقیقی یه سیر وترقی لازمدر تا که خیال عینه مبدل اوله یعنی خیال زائل اولوب حقیقت ظهوره کله * ثم بین ذلك * یعنی تقدیراتدن صکره مذکور اولان حسنات وسیئاتی تبیین وتفصیل ایتدیکه بو معنی مفصل اسمنه راجعدر وبو تفصیل ایکی وجهله در (اولکیسی قلم اعلادن لوح محفوظه الی یوم القیام امور کائنه نك خیرا وشرا ارتسامیدر وبو تفصیل علم الهیده اولان اجمالك تفصیلیدر که بو تفصیلدن اول کنز مخفی ومغلق ومبهم کبی ایدیکه هیچ بر ذره نك اکا وقوفی یوغیدی زیرا نه فرد ونه خود زمان ومکان وارایدی وانس وجن ترتیب کائناتده جمله دن مؤخر خلق اولنغله ثقلین دینلدی زیرا ثقیل نسنه آخر حرکت ایدر وجمله دن کیرو قالور پس ترتیبك اولی عقل اول که قلم اعلادر وآخری انساندر (وایکنجی وجه بودر که لوح محفوظده مفصلا مثبت اولان امور دخی نجوما یعنی منفرقة اربابی اوزرینه الی آخر العمر تنزیل اولنور نتکیم لیله برأتده سفرۀ کرام لوح محفوظدن اول سنده مقدر اولان اموری انتساخ ایدوب سنه وغایده بردخی انتساخه صالح نسنه قالمایوب تفصیل حال یکون بولسه کرکدر اشته تفصیل اول دفعی وثانی تدریجی در (یدبر الامر من السماء الی الارض ودخی (یتنزل الامر بینهن) سری بودر * فمنهم بحسنة * حسنات

مفصله

مفصله‌تك نتائجنى وظهوراتنى تفصيل‌در (اى رجح فعل الحسنة
يعنى هم قصد فعلى ترجيحدر زيرا نفس انسانده واقع اولان قصد
معصيت بش مرتبه‌در كه هاجس وخاطر وحديث نفس وهم وعزم‌در
هاجس برنسنه‌نك قلبه ابتدا ورودى اعتباريله‌در اكر جارى ومنبسط
اولورسه خاطر دينلور واكر فعل وترك ميانه‌سنده تردد واقع اولورسه
حديث نفس اطلاق اولنور واكر فعلنى ترجيح ايدرسه هم ديرلر واكر
اول هم وقصد قوت بولوب جزم مرتبه‌سنه بالغ اولورسه عزم اولور
وهاجس ايله اجماعا مؤاخذه اولنماز زيرا انسانك كندى فعل
اختيارى‌سى ايله دكل بلكه دفعنه قادر اولمديغى امر جبائى‌در (وخاطرك
كرچه دفعنه امكان واردر ولكن خاطر وحديث نفس حديث صحيح ايله
مرفوعدر وبواوچ نسنه يازلماز زيرا قصد يوقدر وهم بالسيئه سيئه
يازلماز ولكن اكر لله ترك ايدرسه برحسنه واكر اشلرسه برسيئه يازيلور
يعنى انك اوزرينه يالكز فعل يازيلوركه واحده معناسى بودر زيرا
هم مرفوعدر وعزم عند المحققين مؤاخذ به در وبعضيلر انى هم
مرفوعدن قلديلر (وبزازيده كلوركه هم معصيت ايتمكله آثم اولماز
اكر تصميم عزم ايتمزسه والا آثم عزمله آثم اولور يوخسه عمل بالجوارح
ايله دكل مكر كه عزم مجرد له تمام اولور اموردن اوله كفر كبى بوصورتده
عزمله كافر اولور كرك اقوال وافعال كفردن برنسنه صادر اولسون
وكرك اولمسون * فلم يعملها * پس اول حسنه‌يى برمانع حسبيله اشلمه
يوخسه قدرتى وارايكن كسلنالك اولوب فعله كتورمسه ديمك دكلدر
زيرا بوصورتده عدم مبالات واقع اولمش اولوركه ازدراء حسنه‌دن
خالى دكلدر نتكيم بركيمسه تهجده نيت ايدوب ولكن وقتنده بقضاء الله
بيدار اولمسه انك اوزرينه احياء ليل يازيلور فاما تهجد قيدنده اولمايوب
خاطره مطلقه‌سى ايله مصلى يازلماز * كتبها الله عنده حسنة كاملة *
حسنه كتب نك مفعول ثانيسى‌در تضمين تصيير اعتباريله كاملة
دفع توهم ايچون حسنه‌يه وصفدر زيرا مجرد هم ايله حسنه كامله
كتابت اولنمق عقلا استبعاد اولنور پس هم مجرد ايله حسنه كامله يازلمق

فضل الهى قبيلندندر و بعضيلر ديديلركه حسنة حال موطئه در وحال موطئه شول اسم جامددركه برصفت ايله موصوف اولوب فى الحقيقه حال اولان اول صفتدر وموصوف انى توطئه وتمهيد ايچون كلشدر (انا انزلناه قرأنا عربيا) كبى فتدبر وكاتبك عنديت ايله تقييد اولنديغى حسنه نك شاننه اعتنادر والا الله تعالى يه نسبتله عنديت حسبه اولمز پس ديمك اولوركه الله تعالى حكمنده حسنة كامله دن معدوددر كرك اورده اذن حقله كاتب حفظه اولسون وكرك اولمسون پس بو حديث ملائكه نك افعال قلوبه اطلاعنه دلالت ايتمز بلكه خلافنه دلالت ايدر و بعضيلر ديديلركه الله تعالى ملائكه يى مطلع قيلوب كاتب ايله امر ايدر و ياخود حسنه ده رائحهٔ طيبه وسيئه ده رائحهٔ خبيثه خلق واظهار ايدر ولكن بو فوائده نظر واردر زيرا اعمال خالصه نك مراتبنه كوره سدرهٔ منتهاسى واردر و بعض سدرهٔ منتهى واردركه انى انجق حق بيلور پس اول عملى كاتب ورفعه ملائكه يه سبيل يوقدر زيرا اصلنه واقف دكللردر پس مرجع دخى بويله در فافهم قال ابن عبد السلام الملك لا سبيل للملك الى معرفة باطن العبد فى قول اكثرهم انتهى وقال ابو حنيفة رح ان سلم عليه احد عند قضاء الحاجة يرد السلام بقلبه لا بلسانه لئلا يلزم كتابة الملائكة فانهم لا يكتبون الامور القلبية وقال فى ريحان القلوب الذكر الخفى هو ما خفى عن الحفظة لا ما يخفض به الصوت وهو خاص به صلى الله عليه وسلم ومن به اسوة انتهى واما قوله تعالى (ام يحسبون انا لا نسمع سرهم ونجواهم بلى ورسلنا لديهم يكتبون) فلا يدل على اطلاع الملك على السر بل الله هو المطلع على السر واما النجوى وهو ما يسرونه فيما بينهم فهو من الاعمال الظاهرة فللملك اطلاع عليه هذا هو اللائح * ومن هم بها فعملها كتبها الله عنده عشر حسنات * يعنى شول كيمسه كه قصد حسنه ايدوب فعله كتوره الله تعالى اول حسنه يى مقام عنديتده ادنى الامر اون حسنه كتابت ايليه يعنى اول عمل مقام قبوله مقرب اولوب اون عدد اجر وثوابله مكافات اولنه كما قال تعالى (من جاء بالحسنة فله عشر امثالها) و بو معنى مقام نفسدن مقام قلبه

ترقى

ترقی اعتبار یله در یعنی مرتبهٔ نفسده اعمال سیآت مقوله سیدرکه آحاددر یعنی بره بر یاز یلور مرتبهٔ قلب ایسه مرتبهٔ عشرات ومرتبهٔ روح مرتبهٔ مأت ومرتبه سر مرتبهٔ الوفدرکه هر برنده اولان تضاعف خلوصنه گوره در خلوص ایسه اسرار الهیه دن برسر عظیمدرکه غایتی نفسانیتدن و بلکه غیریتدن خلاص اولمقدر * الی سبعمائة ضعف * محذوفه متعلقدرکه حالدر ای متصاعدة تلك الحسنات العشر الی سبعمائة ضعف قال الله تعالی (مثل الذین ینفقون اموالهم فی سبیل الله کمثل حبة انبتت سبع سنابل فی کل سنبلة مائة حبة) ضعف کسرله بانته مثل و یاز یاده ضم اولنان نسنه درکه عدده استعمال اولنور یدی یوزی تخصیص ایتدیکی عربك اول عددی کثرتده استعماله بناء در و یاخود اسماء سبعه نك هر بری یوزر رحمته تقسیم اولندیغنه گوره در زیراحسنه اشلك الله تعالی یه ایماندندر اسم الله ایسه اسم اعظمدرکه طقسان طقوز اسمی جامعدرکه احدیة المجموع اعتبار یله یوز اولور اصول سبعه ایسه یوزدن منتخبدر کویا اسم اعظم اسماء سبعه دن عبارتدر فافهم جدا * الی اضعاف کثیرة * ای متصاعدة تلك السبعمائة الی اضعاف کثیرة لایعلمها الا الله بعضها فی مرتبة المأت و بعضها فی مرتبة الالوف و بعضها فی مرتبة لیس لها حساب قال الله تعالی (والله یضاعف لمن یشاء) وقال الله تعالی (من ذا الذی یقرض الله قرضا حسنا فیضاعفه له اضعافا کثیرة) وحسنات مضاعفه نك یدی یوزدن زیاده سی تحدید اولنمدی زیرا باب ترغیبده ابهام محدوددن اقوادر (وحسنات حرمك هر بری یوز بیك ایله تحدید اولندیغی زیاده ترغیبدن اوتوریدر زیرا بین الناس یوز بیك استعظام اولنور و بی حساب یرینه معدود قلنور نظر ایله که (الصوم لی وانا اجزی به) دیو صومك جزاسنی کندی ذاتنه نسبت ایلدی پس کمیت وکیفیتنی کندی بیلور انجق قال الله تعالی (فلا تعلم نفس ما اخفی لهم من قرة اعین) یعنی متهجدلر ایچون اخفا اولنان اجور نفوس ملکیه و بشریه وجنیه نه ادرا کندن خارجدر وامام نیسابوری دیمشدرکه حکمت تضعیف

حسنات طاعات عبدی ایدی خصمادن تخلصدر زیرا مظالمه
بطریق العدل اولان حسنهٔ واحده دفع اولنوب تسع حسنات کندی
نفسیچون قالور پس تضعیفاته خصما تعلق ایتمز * ومن هم بسیئة
فلم یعملها * یعنی شول کیمسه که قصد سیئه ولکن سوء عاقبتنه نظر
ایدوب خوفا من الله تعالی ترك ایلسه اعضا وجوارحدن هرقنغیسنه
متعلق اولورسه اولسون پس بوندن فعلنه قدرت وار ایکن ترکی اخذ
اولنور زیرا عجزله تارك دینلمز نتکیم برفاحشه یه واروب بابی مغلق بولسه
ویاخود آلتی منتشره اولمسه ویاخود هجوم محتسبدن خوف ایلسه که
وعلی هذا نظائری چوقدر بو صورتده ترکك فائده سی یوقدر
* کتبها الله عنده حسنة کاملة * زیرا سیئه اولدیغنی بیلوب وموجب
غضب الهی اولدوغنی فهم ایلیوب خوفا وحیاء ترکی حسناتدن
معدوددر انکیچون ترکنه واقف اولان مؤمن صالح ایواندك دیر
یعنی ایو ایشدر اشلدوكك نسنه که ترکلدر فاعرفه ودیمشلردر که تروك
مقوله سی اسقاط عقابده نیته محتاج دکلدر ولکن تحصیل ثواب ایچون
نیت لازمدر مثلا ترك زنی ایدن کیمسه نك قصدی امر شارعه امتثال
ونهیندن اجتناب ایسه بو نیت اوزرینه مثاب اولور مطلق ترکی ازرینه
دکل و بورادندرکه دیرلر مباح نیتله مندوب ویاواجب مرتبه سنه ایرر
وبونده الله تعالی فضل جسیمنه اشارت واردرکه عمل قلبی عمل جسد کبی
قلدی ودفع استبعاد ایچون کامله وصف ایلدی * وان هم بها فعملها
کتبها سیئة واحدة * یعنی بر کیمسنه قصد سیئه ایدوب خارجده
انی وجوده کتورسه بر سیئه یازیلور زیاده دکل زیرا جزاء سیئه
عدل بابندن وتضاعف حسنات فضل قبیلندندر پس کرم الهی یه
مناسب اولان عدلده معامله یی تقلیل وفضلده مقابله یی تکثیر ایلیه
ولکن حرم الله استثنا اولنمشدرکه اوراده برسیئه یوز بیك سیئه د وکه
حسنه کبی مضاعفدر زیرا مقام عالینك حرمت عظیمه سی واردر که
اول حرمتی هتك ایتمك سائر حرمتلری هتك ایتمك کبی دکلدر پس
شان مؤمن سیئاتدن ایتما کان اجتنابدر نظر ایله که هم معصیتی کامله

شرطله ایراد ایدوب بالفرض قلدی ز یراروی ایمان ظلمات معاصی ایله
سواد پذیر اولمق لایق دکلدر و بو مقامده عنده دیمدی زیرا عندیت
مقام قربدرکه اعمال صالحه یه مناسبدر معاصی ایسه بعد اقتضا ایدر
بو جهتدن ساحهٔ حضوره سزا دکلدر اشته بو حدیث شریفدن
فضل الهی نه مرتبه ده عظیم اولدوغی معلوم اولدی وکلمات بلیغهٔ نبویه
نوجهله اعتبارات لطیفه یی مشتمل اولدیغی ظهور بولدی (فاحمد الله
علی سابق عنایته ولاحق هدایته حمدا یکون لك کالاقوات فی کل الاوقات

* الثامن والثلثون *

* ان الله تعالی قال * ان الله عنوانیله معنونه اولان احادیث قدسیه نك
اکثری صیغهٔ مضارع ایله اخبـاردرکه یقول در بورا ده ماضی واقع
اولمشدر مالده بردروجائزدرکه ماضی تقدمه دلالت ایلیه
* من عادی لی ولیا * معادات موالاتك ضدیدرکه عداوت و بغض
ایلمکدر یقال عاداه اتخذه عدوا صیغهٔ مفاعله مبالغه ایچوندر بعض
روایاتده (من اهان لی ولیا) واقع اولمشدرکه اهانت اکرامك ومهین
مکرمك ضدیدر عدوایله ولی کبی و بورادهٔ لی کلمه سی ولی یه متعلقدر
وکرمانی دیمشدر لی اصلنده ولی یه صفتدر ولکن تقدم ایتمکله حال واقع
اولمشدر یعنی ذوالحال نکره اولمغله حال انك اوزرینه تقدم ایتمشدر
(بعده ولایت ولی دندر قرب معناسنه انکیچون حبیبه ولی دیرلر
زیرا محبوب محبه قریبدر واصطلاحده ولی حقـده قریب اولانه دیرلر
قریب معنوی ایله ومقام قرب مقام قاب قوسین دیرکه دائره ده اولان
خط متوسط کبیدر واکا قرب صفاتی دیرلر چونکه صفات وذات محو اوله
اکا مقـام او ادنی دیرلرکه فنا فی الله در وخلوت دیدکلری بودرکه
(لا اله الا الله ای لاموجود الا الله مرتبه سیدر چونکه مقـام فرقه
عودت حاصل اوله اکا بقا بالله دیرلرکه اسما وصفات حقـنه ظهوردر
وجلوت دیدکلری جمله بودرکه (محمد رسول الله مرتبه سیدر و بوندن
فهم اولندیکه ولی یالکز شرعله قائم اولان دکلدر بلکه ملکوت سموات
وارضه یعنی اسرار الهیه یه نائل وحکمتخانهٔ حقـه داخل اولاندر

بومعنسانك اولى ايسه ماسوادن اعراض واوسطى اعمال شرعيه ايله حقه اقبال وآخرى مشاهدهٔ حق ووصول جناب رب مطلقدر و بوندن اخذ اولنديكه جاهل ولى اولمساز بلكه اولا عالم باحكام الله كرك تاكه عالم بالله اوله پس هرجاهل امى دركركسه علم مجردى اولسون ولكن هرامى جاهل دكلدر بلكه بعضيسى معلم من عند الله در و بعض عرفاء برمريده سؤال ايدوب قرانى حفظ ايتدكمى ديدكده اولدخى لا ديوجك اول عارف ديديكه (واغوثاه من مريد لايحفظ القرآن فيم يتنعم فيم يترنم فيم يناجى ربه) وولى ايكيدر برى ولى عام لغويدر يعنى مؤمن صالحدركه اقوال وافعالنده شرعه خلل ويرن اموردن محفوظ دراكرچه حقدن محجوبدر و برى ولى خاص عرفيدركه حق تقواسنه متق در والسنه‌ده ولى بوولى دركه عرفيدر وحق تقوى نفسندن بالكليه خروجدر و بلكه غيريتدن تخلصدركه انك صاحبنه مخلص ديرلر فتح لامله قال الله تعالى (الا ان اولياء الله لاخوف عليهم ولاهم يحزنون الذين آمنوا وكانوا يتقون) اى آمنوا ايمانا كشفيا حقيقيا لاحجابيا رسميا وكانوا يتقون حقيقة التقوى لان الاطلاق مصروف الى الكمال وعليه قوله تعالى (ان اولياؤه الا المتقون) يعنى خلقك خواص اوليا سى حقيقت تقوى وعوام اوليا سى صورت تقواسله متصف اولنلردر و وعيد خواصه معا دات ايدنلره در نتكيم قرانك اكا دلالت ايدر وقرآنده اولياءالله خواص مؤمنين ايله تفسير اولنمشدر وفي الحديث القدسي (اوليائى تحت قبابى لايعرفهم غيرى يعنى عوام اوليا معروفلردركه مستتر اولاجق حاللرى يوقدر بلكه مستتراولان اهل حالدركه اولياء عرفيه در (بعدذا معادات ولى قلبدن بغض وانكار وقصد سوء وقالبدن اذى وجفا وسب وشتمله اولور نتكيم كفار قريش وغيريلر رسول الله صلى الله عليه وسلم واصحاب رضى الله عنهم حقنده بومعامله يى ايتديلر مع هذا خارجده موجب بوغيدى بلكه اكرام واجلال وقبولى موجب وارايديكه انلرى دنياده ضلال وآخرتده وبالدن تخليص ايچون دعوت توحيد

وشر بعت

وشر بعت رب متعالدر (وشول محاكات ومخاصمات كه استخراج حق ويا كشف غامض ايچون واقع اولور معاداتدن خارجدر وعلامت ولايت حقوق الله وحقوق عباد الله ايله قيام وكرامت عليه ايله تحققدر كرك اوراده كرامت كونيه اولسون وكرك اولمسون زيرا مقصود بالذات الهيانددر كونيات دكل * فقد آذنته بالحرب * همزۀ ممدوده ايله ايذانددر كه اعلام معناسنه در حرب جنك ايتمكدر دار الحرب بلاد مشركيندر كه انلرله بزم ارامزده صلح يوقدر يعني تحقيق بن اكا اعلام ايتدم يعني بلمش اولسونكه بن انكله جنك ايدرم واسماء جلاليه مي وبظاهر قهريه مي انك اوزرينه حواله ايلرم تا كه مقهور ومغلوب اولور ومعرض هلاكه كلور الحاصل معاملۀ محاربكبي معامله واقع اولمق مقرردر زيرا عدو حبيب عدودر نتكيم عدو عدو صديق وصديق عدو عدودر چونكه ولي الله تعاليه نصرت ايدر لاجرم منصوردر قال الله تعالى (ان تنصروا الله ينصركم) خصوصا كه ولي اعدى الاعداء اولان نفس اماره يي قتلله زياده محبوب الهي اولمشدر (مرويدر كه الله تعالى بعض اولياسنه بيورديكه امازهدك يعني فضول دنيايي تركك كندي راحت نفسيكي تعجيلدر واما بني ذكرك بكله تشرف غرضي ايچوندر (فهل واليت لي وليا وهل عاديت في عدوا) پس موالات اوليا انفع اعمال ومعاداتي اضر افعالدندر وبونده تسليۀ احبا واردر زيرا اعداسنه بالذات مبارزه ايله وعد در وتحذير اعدا دخي واردر كه تدميرله وعيددر وديمشلردركه جميع معاصي محاربۀ حق مقوله سندندر اكرچه بري برلرينه نسبتله شدتده تفاوتلري واردر انكيچون (آكل الربوا وقاطع الطريق اولنلره محارب الله ورسوله دنلدي قال الله تعالى (فان لم تفعلوا فاذنوا بحرب من الله ورسوله وقال الله تعالى (انما جزاء الذين يحاربون الله ورسوله) الاية وعظيم جرم عظيم جزايي مستلزمدر معادات اوليا ايسه فوق الكلدر واهل معاداتك اولى ابليسدر كه آدم صفي الله عليه السلام عداوت ايتمشدر بو جهتدن نقدر اعداء اوليا وار ايسه سلسلۀ ابليسده در عليهم ما يستحقون ليلا

ونهارا سرا وجهارا * وماتقرب الى عبدى بشئ احب الى مما افترضت
عليه * ما نافيه وتقرب طلب قربت و بشئ ده با سببيه و احب
نصبله شيئك صفتيدر وضمله هو احب الى تقديرنده در واحب افعل
بمعنى المفعولدر محبوبتر معناسنه افتراض فرض وواجب قلمقدر كه
متعديدر پس ماء موصوله نك عائدى محذوفدر كه افترضته ديمكدر
فرض بوراده فرض عين وفرض كفايه يه عامدر و واجب دخى انده
داخلدر زيرا اعتقادا فرض دكل ايسه ده عملا فرضدر (مقصود
بودر كه فرائض ايله اولان تقرب نوافل ايله اولان تقربدن احب واقوادر
اكرچه ايكيسى دخى سبب محبت و باعث قربدر زيرا فرائض اختيار
حقدر و نوافل اختيار عبددر اختيار حقده تابع اولمقده ايسه حكم نفسدن
بالكليه خروج واردر انكچون نوافلده عجب و پندار چوق اولور
بوسببدن بعض اوليا فرائض وسنن مؤكده او زرينه اقتصار ايتمشلردر
زيرا نوافلده عملى نفسه اضافت واردر (و بعضيلر دخى جمله اعمالك
مثوباتنى غيره هبه ايتمشلردر وانلره مفلسون ديرلر كه فضل حقه اعتماد
ايتمشلردر اعماله دكل و بهاء الدين نقشبنديك (مافضليا نيم) ديديكى
بو يا بدندر (بعدذا فرائض ايله اولان تقربه قرب فرائض ديرلر كه
كمال الهيتك طور انسانى مظهرنده ظهوريدر پس بو مرتبه ده
الله تعالى كندى كماليله ظاهر وانسان مظهردر و بو بابدندر كه
حديث قدسيده كلور (قال الله على لسان عبده سمع الله لمن حمده)
الحاصل عبد ربك مرآتى اولور كه رب هر ايشى انكله ايشلر وايشيدر
و كورر وتكلم ايدر وعلى هذا زيرا بو مقامده صفات واحوال عبد
ذات حقه مرآت ووجود بنه مظهردر فافهم جدا واحذر من الحاد
فقد بينت لك سبيل الرشاد * ولايزال عبدى يتقرب الى * و بعض
رواياتده يتحبب كلمشدر تحبب دوستلق كوسترمك وكنديني سودرمكدر
تحكيم الله تعالى نعم الهيه ايله عباده تحبب ايلدى يعنى كنديني سودردى
زيرا احسان باعث مهربانى وواسطه تعريف رجانيدر * بالنوافل *
نافله نك جمعيدر كه فرض اوزرينه زائد اولان عملدر مطلقا كرك

صلاة

صلاة وصيام وكرك غيرى (وامام اعظم نكاح حقنده افضل نوافل
الخيرات ديديكى عند المحققين زياده پسنديده دوشمشدر زيرا نكاحده
سر قربت ووصلت وتوسيع دائرهٔ تجلى واردر واوليانك نوافل
خيراته تسارعى حق معبود يله قيام واظهار مروت وشكر وجود
امكانى ووجود كمال انسانى ايچوندر (وفى الحديث افلا اكون
عبدا شكورا) فاعرف ومشايخ طريقتك اقامت ايتديكى نوافل صلات
بو بابدندر خصوصا كه بونده رتبهٔ مظهريتى اظهار وتحقيق واردر
زيرا ورثهٔ رسولدر رسول الله دن صلى الله عليه وسلم سنت
قالمشدر پس ورثه دخى رسوله اسوه در اكرچه آنلردن صادر
اولانه مستحبات ديرلر مع هذا سنت اطلاقى دخى لابأسدر زيرا طريقت
مسلوكه در وحديثده دخى (من سن سنة الخ) ديو لفظ سنت ايله تعبير
اولنمشدر فاما علماء رسوم بونلرك اعداسيدر زيرا فهملرى ساده
اولدوغندن نقش سنن كوزلرينه كيرمز وفى الحقيقه وضع الهى اولدوغنه
عقللرى ايرمز زيرا بزم سوزمز اكامل انسانك اوضاعنده دركه كشف
صحيح والهام صريحدن ناشيدر يوخسه غيرى اشخاصك دكل وشاعر
خوش ديمشدر كه (پادشاهسن ايتدوكك شمدن كرى قانون اولور
فتأمل وكن على الانصاف لا على الاعتساف * حتى احبه * احب
مرفوعدر زيرا حتى ابتدائيه در يعنى اعراب جهتندن مابعدنك ماقبلنه
تعلقى يوقدر بويله ايكن ينه ماقبلنه غايتدر ما قبلى نوافل ايله تقربدر
پس نوافله اشتغالك غايتى محبوب الهى اولمقدر (سؤال اولنورسه كه
قرب فرائض ايله قرب نوافل ميانندهٔ تعارض واردر زيرا احدهمادن
فهم اولنان محبت وتقرب آخردن دخى مفهومدر (جواب بالاده دركه
فرائض ايله تقرب وانك نتيجه سى اولان محبت نوافل ايله اولاندن اقوادر
اكرچه ايكيسى دخى وسيله در (وبرى دخى بودركه فرائض وسيلهٔ تقرب و
نوافل وسيلهٔ محبوبيتدر (وبرى دخى نوافلك احبيتى فرائضدن صكره در
زيرا تارك الفرض اولانك نافله سنه اعتبار يوقدر انكيچون ديمشلردركه
فرضى ترك ونافله يه مسارعت ايتمك هوايه اتباعك علامتندندر

زیرا فرض اصل ونافله انك مكملاتيدندر (بعد ذا محب اودرکه محبوبك محبتیله منصبغ اولدوغندن انك رنكنه كيرر زيرا اول محبوب انك آثار واسماسندندر نتكيم سلطان رعيت جامه سنه كيروب تبديل كزر زيرا رعيت في الحقيقه انك صور اسماسيدر بوصورتده سلطان مظهر صورت رعيت اولمش اولور كذلك الله تعالى عماء ديرلر برمرتبه يه رخيه وضع ايتمشدر كه اول مرتبه ده عروج اعتباريله عبده عالم وقادر وسائر اسماء الهيه اطلاق اولنور ويته اول مرتبه ده نزول اعتباريله الله تعالى يه تعجب وضحك وفرح ومعيت وامثالى صفات كونيه اثبات اولنور و بوندن حقك نزاهتنه خلل كلمز نظر ايله كه قرآنده (حتى نعلم) بيوردى يعنى حقك علم ازليسى زمان ايله مقيد دكل ايكن مظهره كوره مقيد اولدى پس بحسب المظهر تقيد اطلاق ذاتى يى منافى اولمدى ومن مشى على المرآت لم يعثر اشته عبد محبوب مولى اولنجق مولى دخى انك صورتنه كيرر انكيچون عبد محبوبده حق مشاهده ايتمين حقدن محجوب اولور نتكيم (جعت فلم تطعمنى الخ) اكا دالدر وعبدك محبوبيتى قربى مقدارندر وقربى دخى متابعت نبويه يه كوره در قال تعالى (فاتبعونى يحببكم الله يعنى اتباع تام اولنجق محبت الهيه دخى كالده اولور نتكيم حبيب الله دينلدى زيرا جميع اسماء الهيه ايله على وجه الكمال متصفدر * فاذا احببته كنت سمعه الذى يسمع به و بصره الذى يبصر به ويده التى يبطش بها ورجله التى يمشى بها * و بعض روايانده (وفؤاده الذى يعقل به و لسانه الذى يتكلم به) دخى الحاق اولنمشدر بورادە كنتدن مفهوم اولان كينونت يا تحقق وثبوت و يا تحول معناسنه در زيرا ذاتك صور مختلفه ده ظهورى حديثله ثابتدر جوارح انسانيه دخى صور متنوعه قبيلندندر وتادن مراد ذات الهيه در (سمع) حس الاذن (و بصر حس العين در يبصر ضمله لبصار دندر كه كورمكدر (يبطش فتحله وكسر طاله وضمله بابى اولدن وثانيدن بطشدندر كه عنف وسطوت ايله اخذدر يقال يدباطشه وقرئ يوم نبطش اى نسلط عليهم من يبطش بهم يقال بطش هو وابطشته كخرج واخرجته كما فى تاج

المصادر

المصادر و بومقـامده علماء ظاهر ديديلركه مراد سمع و بصر واخذ
ومشي مرضي و محبوب اولمقـدركه بونلري ماخلق له ده استعمالدر
واهل حقيقت ديديلركه بومرتبه يه قرب نوافل ديرلركه عبد ظاهر
ورب مظهر يعني رب قواي عبد اولور جميعا الحاصل ذات حق صفات
عبده مرآت واحوالنه مظهر اولور بوصورتده ظاهر و مرئي ومشهود
عبدو قرب فرائضده حق اولور و بو بابده بعض اكابر بيورمشلردركه
(صفات ذاتنا ذات الصفات) يعني كنت ده ذات الصفاته وسمعه ده الخ
صفات الذاته اشارت واردر پس ديمك اولوركه بزم مرتبـهٔ علم وعينده
صفات ذاتمز مرتبهٔ حق وعماء الهي ده ذات الصفات در يعني صفات
ذاتمز عكس ذات الصفاتدر وانك قلبي درلرو بونده مقصود مرتبـهٔ
ظهورده اولان اعتباري پايلدر والاحق (والله غني عن العالمين) وفقيجه
كائناتدن مستغني درانكيچون ديديلر الآن على ماعليه كان *وان سألني
اعطيته* حذف مفعول تعميم دن اونوري در تقـديري ديمكدركه
وان سألني شيأمن الاشياء اعطيته اياه كما قال (واتاكم من كل ماسألتموه)
مقصود بودركه اول مقامه يعني حضرت احديه يه واصل واسرار
سموات وارضه نائل اولان مالك خزائن اولوب صورة ومعني برنسـنه يه
ضر و رتي اولمـاز تكيم ابوطالبه خطابا حديثـده كلور (وانت ياعم
لواطعته اطاعك) يعني مطيع حق اولان مطاع اولور وسؤالنه اجابت
بولورمكر كه سؤالي حكمته مخالف اوله تكيم نيجه مسؤل انبيا واوليادن منع
اولندي و بوندن فهم اولنوركه سؤال مقتضيات عين ثابته دن اولديغي كبي
منع دخي اويله در (پس منع وعطادن هر بري مقـام علم وحكمتندندر
يعني علم حق معلومه تابعدركه احوال معلوم هرنه ايسه ظهورات
خارجيه اكا كوره اولور بس حق عدلدركه مقتضاي استعداداوزرينه
فاعلدر يفعل الله مايشـاء سري دخي بودر اكراهل اسراردن ايسك
و بومرتبه يه وصولده چون وچرا اولماز زيرا مرتبـهٔ قضا وقدر در
فاعلم ذلك واعمل *تسلم من المهالك وتخلص من الخلل ولئن استعاذني
لاعيذنه *لئن ده لام موطئه دركه بعد تقدم القسم لفظا اومعني شرط

اوزرينه داخل اولور تقديري والله لئن الخ ديمكدر كه قسمدن مراد
مضمون جمله يي تأكيد در ظاهر اولان استعاذه يي در باء استعانت ايله
تنكيم قرأ نده كلور (فاستعذ بالله) ولكن اهل حديث نونله و ياثله ضبط
ايتمشلردر كه نون وقايه دن ياء نزع خافض اوزرينه در بونده دخي
مفعولي يعني مستعاذ منهي حذف تعميم ايچوندر زيرا مقام تأييده الى
اقتضا ايدر (عوذ التجادر كه فارسيده پناه كرفتن بكسي ايله تعبير اولنور
وعياذ ايله لياذ ك فرقي بودر كه عياذ دفع شر ولياذ جلب خير ايچوندر
قال المتنبي (بيت) يامن الوذ به فيما اؤمله (ومن اعوذ به مما احاذره)
استعاذه خلاص ومحفوظ اولمق طلب ايتمكدر لاعيذنه ده لام جواب
قسمدر اعاذه كيمسه ايچون بلادن منع وحفظ ديله مكدر وفي التنزيل
(واني اعيذها بك) يعني مريمي سكا صغندروم ووسنك پناهكده قيلورم
(سؤال اولنورسه كه استعاذه واعاذه يي تأكيد ايتدي سؤال واعطايي
ايتمدي (جواب بودر كه استعاذه محل خطرده اولمغله دفع تشويش
وتسكين دل ايچون تأكيد ايلدي نظر ايله كه انبيا عليهم السلام
نصرتله موعود ايكن تأخرندن اضطراب واقع اولمجق (متى نصر الله
ديدكلرنده (الا ان نصر الله قريب) ايله مجاب اولديلر كه تأكيدي
متضمندر اكرچه بعض ادعيه ده دخي حرف تأكيد ايراد اولنمشدر
(واذا سألك عبادي عني فاني قريب) كبي زيرا بو سؤالده تحقق واردر كه
اذا كلمه سيله تعبير اولنمشدر مانحن فيه ده اولان سؤال ايسه ادات
شرطله در (بعده ذا بو حديثك بخاريده لاحقه سي واردر تنكيم كلور
(وما ترددت في شيء انا فاعله ترددي في قبض نفس عبدي المؤمن
يكره الموت وانا اكره مساءته ولابدله منه) مقصود فعل مترددكاره
كبي معامله سني بياندر ولكن بالاده ذكر اولنديغي اوزره مرتبه عمايه كوره
الله تعالى صفات كونيه ايله متصف اولور پس كراهت مظاهر
اعتبارى ايله در ظاهر اعتباريله دكلدر زيرا ظاهرده صفات كونيه
اولماز كه ذات الهيه نزاهت تام اوزرينه در و بونك نظيريدر كه كلور
(ومن اتاني يمشي اتيته هرولة) يعني حق تعالى كندي ذاتنه مشي

وهر

وهرولة اثبات ايتديكه ايكيسي دخي صفات كونيه دندر پس تأويلي ايجيوب على ما اراد الله حالى اوزرينه ابقا ايتمك كركدر وعبدك موتي كراهتي جريمه سي اوزرينه مؤاخذ خوفندندر يوخسه موت باب لقا وتحفة المؤمن اولديغن بيلور بناء على هذا الله تعالى اني عفو ومغفرتي ايله مقابله ايدوب كراهتني رفع ايدر پس عبده لازمدركه لقاء مولايي كراهت ايتميه زيرا عاشق معشوقه اقبال ايدر يوخسه ادبار ايتمز والاعاشق اوليان حجابده وعذابده قالور نعوذ بالله من الفراق والبعد ونسأله الوصال والقرب بحرمة اهل المودة والقربى

* التاسع والثلثون *

* ان الله تجاوز لي عن امتي * تجاوز كاهدن كچمكدر بوراده ترك معناسنه دركه متعديدر زيرا خطأ مفعول صريحيدر وبعض رواياتده عن الخطأ دوشمشدر بوصورتده لازم وصيغهٔ مفاعله نك سري بودركه الله تعالى مذنبي مؤاخذه ومذنب دخي عفوي طلب ايدر چونكه عفو ايده مطالبه دن تجاوز ايتمش اولور (لي كلمه سي لاجلي ديمكدر يعني بندن اوتوري وبنم خاطرمي تطييب وقدرمي رفع وشانمي تعظيم واعلا ايچون (امت ايله مراد امت اجابتدر زيرا امت دعوتك كفر ومعصيت وخطا ونسيانندن تجاوز يوقدر قال الله تعالى (ان الله لا يغفر ان يشرك به) وقال (فاخذهم الله بذنوبهم) وامت شول جماعته ديرلركه انلره رسول ارسال اولنه * الخطأ * مهموز مقصوردر مد ايدن خطا ايتدي زيرا مهموز ممدود اولماز ممدود اولان معتل ناقصدر عطا جفا وفازي وامثالي كبي پس خطاده اولان الف فتحهٔ طاني بيان ايچوندر بوراده خطادن مراد آثم خطادر يوخسه حكم خطا دكلدر زيرا آخرتده عقاب ترتب ايتمسه دخي دنياده ضمان وكفارت مرتفع اولماز مثلا لمخطئك مال وديتي ضماني وخطاء قاتلك كفارتي وسهوا محدثا قلنان نمازك قضاسي وامثالي كبي زيرا بونلرك حكمي دليل منفصل ايله معلوم اولمشدر (وبوراده خطا ايله مراد ضد الصواب دكلدر والا خطيئه اوزرينه مؤاخذه مرفوع اولمق لازم كلور وناصواب اولان

صواب اولمق اقتضا ايدر بو صورتده امر و نهیده فائده قالماز بلکه ضد العمد در که فاعلك خلاف قصدی واقع اولمقدر بو جهتدندر که جد وقصاصله مؤاخذه اولنماز زیرا حق اللهه کوره مخطیندر فاما حق عبده کوره خاطیئدر انکیچون ضمان عدوان ودیت واجب اولور وخطا اودرکه برنسنه یی صید ظن ایلیوب رمی ایتسه انسانه ویا حربی قیاس ایدوب مسلمه اصابت ایلیه و یا نشانه اوق آتوب آدمی یه طوقنسه ویا برصبی اوزرینه ساقط اولوب آنی اهلاك ایتسه وعلی هذا که نظائری چوقدر * والنسیان * نسیان برنسنه نك فوت مدرکه وحافظه دن زوالیدر شویله که حصولی سبب جدیده محتاج اوله صائمك ناسیا اکل وشربی کبی که افطار وکفارت واثم لازم کلز صلاة بویله دکلدر زیرا صلاتك هیئت مذکره سی واردر وحدیثده کلور (عرضت علی ذنوب امتی فلم ار ذنبا اکبر من آیة اوسورة اوتیها ثم نسیها) یعنی اول آیتی ویا سوره یی مصحفدن اوقومغه قادر اولمیه و بعضیلر معنای ترکه حمل ایتدیلر زیرا لسان عربده نسیان ترك معناسنه در قال الله تعالی (ولا تنسوا الفضل بینکم) یعنی فضلی ترك واهمالی قصد ایتمکوز وقال الله تعالی (فلما نسوا ما ذکروا به) ای ترکوا وقال الله تعالی (نسوا الله ای ترکوا اطاعته (فنسیهم) ای فترك رحمتهم وحق بودرکه نسیان ترك وذهول وغفلتده محلنه کوره مستعملدر وقرآنده کلور (واذکر ربك اذا نسیت) یعنی اولا مشیت الهیه یی نسیان واقع اولوب صکره تذکر ایتسه ان شاء الله دی انکیچون جناب نبوت صلی الله علیه وسلم بو آیتك نزولندنصکره ان شاء الله دیدی کویا فائتی تدارك قبیلندن اولدی (ورسول اللهه بش موضعده سهو واقع اولدی اکرچه انلرك سهوی سهوات امته قیاس واندن بحث اولنماز وحدیثده کلور (اللهم ذکرنا مانسینا وعلمنا ماجهلنا) نتکیم برآیتده برکلمه نسیان ایتمشلردی صکره اصحابدن بریتك لساندن استماع ایتدکده تذکر ایتدیلر و بووادده دخی نسیاندن مراد اثم نسیاندرکه اثم خطا کبی مرفوعدر مادامکه سببنی تعاطی ایتمیه زیرا واجبی تفویتی ایتسه آثم اولور واشته (ربنا لا تؤاخذنا

ان

ان نسينا او اخطأنا) بو معنی اوزرینه محمولدر تنکیم بالاده تفصیل اولنمشدر
وظاهر اولان بودر که کویا دعاء مذکورلیله معراجده افواه اهل ایماندن
صادر اولوب بنی اسرائیلك خطا ونسیان اوزرینه مؤاخذه
اولنـدقلری کبی مؤاخذه دن استعفا وطلب تخفیف ایدیجك دعالری
مستجاب اولدیغی حدیث مذکورله اخبار اولندی * وما استکرهوا علیه *
صیغهٔ مجهول له درکه فتحله مشقت وضمله قهردر یقال (اکرهه
علی الامر ای حمله علی فعله قهرا والاستکراه کراهیت داشتن جبر
یعنی انلردن بطریق الاکراه والاجبار صادر اولان ذنوبك مؤاخذه سنی
دخی ترك ایتدی بو سببدن ردت اوزرینه اکراه وقهر احل اولنان کیمسه
کافر اولمـاز تنکیم قرآنده کلور (الامن اکره وقلبه مطمئن بالایمان)
دیمشلردرکه بو حدیث قتل وزنی واواطه وشهادت زور وحکم بالباطل
وا ثالنك غیریه مخصوصدر که بو مقوله کاهلر اکراهله حلال اولمازلر
پس بونلرده اکراه معتبر دکلدر بلکه فاعلنـه اثم وارد رسری بودر که
والله اعلم بو مقوله لرده فاعلك فعلی غیره تعلق ایتمکله اختیاردن خالی
دکلیدر ردنده ایسه من کل الوجوه اختیار یوق بلکه اضطرار کلی واردر
وجنایه ده کلور که بر کیمسه آخره زهر ایچورسه ایکی وجه اوزرینـه در
اکر زهر ایدوکنی بلیوب ایچوردیـه قصنا ص ودیت لازم کلمز بلکه
حبس وتعزیر لازم کلور واکراغزله صب ایتـدیسه دیت لازم کلور
و کر زهرلی شربتی یدنه ویروب اولدخی شرب ایدوب هلاك اولدیسه
دیت لازم کلمز زیرا اختیاریله نوش ایتمشدر ولکن خدعه سی حسبیله
استغفـار وتعزیر لازم کلور و بوندن نفس اماره حالنـه دخی اشارت
واردرکه انك خطا ونسیانی دخی مستثنی وغیر معفو اولان قبیلدندر
خطـاسی بودرکه طریق وحدتدن عدول ایدوب ضلالت شرکه
دوشمشدر شرکله مخلوط اولان ایمان ایسه مقبول دکلدر قال الله تعالی
(وما یؤمن اکثرهم بالله الا وهم مشرکون) وشرکدن مراد وجودده
توهم تعدددر یعنی وجود واجب ووجود ممکن اثبات ایتمکدر وجود ممکن
ایسه معدوم مدر پس انی اثبات ایتمك جهلدر مکر بحسب الاعتبار اوله

زیرا امر ونهی انك اوزرینه مبنیدر وصلاتك نوافلی بو وجوده تشکرطریقیله درفرائض وجود واجبه شکره دائراولدیغی کبی ونفسك نسیانی بودرکه عهد ازلی اونوتمشدرکه اقرارتوحید وعمل بالشرائعدر زیرا کرچه مقام علمك حالی عملدکلدر شول جهتدنکه ارواح اوزرینه تکالیف یوقدر فاما مقام عینك حکمی علم وعملك مجموعیدرکه علم صفت روح وعمل صفت جسددر وعمل شرعی معراج علم ومعرفتدر وبودخی نردبان مشاهده در زیرا بلا معرفه اولان مشاهده معتبردکلدر نظرایله که جمیع ناس اشیایی مشاهده ایدرلرفاما صورتنی کورورلر وحقیقتنی بیلمزلر تبدیل جامه ده سلطانی کوروب بیلمزلرکبی چونکه نفسده شرك وخلاف توحید وترك عمل اوله فلاح بولمازنسأل الله ان یسهل طریقنا الیه ویقوی توکلنا علیه

الحدیث الاربعون

كن فی الدنیا كانك غریب كان تشبیه وتخییل ایچوندر غریب غربتدندرکه وطندن بعید اولمقدر وهرمتبا عده وجنسی اراسنده عدیم النظر اولانه غریب دیرلر وعلمایه غرباء دیدیلر زیرا بین الجهال قلتلری واردر ونترابدنلدی ذهابده ابعاد ایتدوکیچون عنقاء مغرب کبیکه برجا وبه اختطاف ایلیوب اقراب وابعاد ایلدی یعنی دنیاده بروجهله اولکه کندیکی غریب الدیار تخییل ایله اکرچه ظاهرده وطنده سن زیرا حالك غریب حالنه بکزر زیرا هرغریب در پس خلقنه مختلط اوله وفی نفس الامر خائف وذلیل اول تنکیم غریب اولانه کیمسه موانس بولمه دیغندن متوحش وخائف وذلیلدر ودنیاده بقائیله تحدیث نفس ایتمه زیرافانیدر ووطن اتخاذ ایدوب تکثیر تعلقات ایتمه بلکه غریبك تعلقی قدر تعلق ایله وآشنالرك وارایسه دخی بیکانه اولمغه سعی ایله زیراماسوادن منقطع اولمدقجه یارحقیقیه متصل اولمزسن وغریب وطنه آرزو ایتدوکی کبی سندخی وطن روحه ووطن سره آرزوایله که بری عالم ملکوت وبری دخی عالم لاهوتدر وابوالبشر آدم علیه السلام ترابدن مخلوق اولمغله کرچه

جنتدن وطننه اهباط اولنـدی ولکن بووطنه وطن جسد دیرلر که
وطن کونیده اولان غریب کیدر وغربتدن مقصود برمراده وصول
و بعده وطنه عودت ودارینه دخولدر نتکیم آدمك هبوطی خلافت
واسماء حسنایی اظهار وصفات علیایی ابراز ایدی بوسببدن بعد تمام
المصلحه ینه وطن روحه عودت ایلدی اکرچه دنیاده دخی من وجه
وطنـده ایدی زیرا مکاشفه قریب و بعیـد بردر * او عابر سبیل *
اوکانك عابر سبیل دیمکدرکه عامی خاص اوزرینه عطف قبیلندندرکه
نوع ترقی یی متضمندر زیرا عابرسبیلك تعلقاتی غریب مقیمك تعلقاتندن
اقلدر پس اوکلمه سی تخییر واباحت ایچون اولمقـدن نتکیم بعض اهل
حدیث ذاهب اولمشدر بل معناسنه ترقی ایچون اولمق اولی واحسندر
عابر عبورندندر کچمك معناسنه صودن و کوپریدن کذرکبی سبیل معتاد
السـلوك اولان یوله دیرلر کرك انده التوا واعوجاج اولسون وکرك
اولمسون وصراط اندن اخصدرکه معتاد السلوك اولدوغندن ماعدا
انده اصلا اعوجاج اولمیه بلکه جاده مستقیمه اوله وطریق بونلردن
اعمدر زیرا مطلق رجل ایله طرق وضرب اولنـان یولدر نوجهله
اولورسه اولسونکه معتـاد وغیر معتاد ومستقیم ومعوجه شـاملدر
معنی بودرکه ویاخود و بلکه سن کندیکی دنیـاده یولجی کبی خیال
ایله که دنیا سنك سبیل کبی ممرك وآخرت منزل ومقرکدر قال الله تعالی
(وان الدار الآخرة هی دار القرار) وابن سبیل خفیف الثقـیل اولیجق
نوجهـله سرعت وسهولتله قطع راه ایدرسه سندخی بار دنیـایی
اوزرکدن تخفیف ایدوب یوایکی آسیان طوت وعقبات آخرتی سهولتله
کذر ایله ومسافر کفایت مقـداری زاده سالك اولدیغی کبی سندخی
فضول دنیایی ترك ایدوب زاهد اول وقلیله قناعت ایله و یولجی منزل
بمنزل مقصده طوغری سیر وحرکت ایتدیکی کبی سندخی اسم کونیدن
اسم الهی یه واسم الهیدن مسمای حقیقی یه سفر وسیاحت ایله وتکمیل
اسفار ایلیوب آخر منزل وحدتده قرار ایت وترمذی روایتـنده (وعد
نفسـك فی اصحاب القبور) زیاده سی دخی واردر یعنی کندیکی میت کبی بیل

زيرا ديمشلردركه كل آت قريب وبلكه تعيينلرنكي ازاله ايديوب فنا في الله ايركه جسمك جانكه قبركبي اولسون تتكيم وارداولمشدركه (موتوا قبل ان تموتوا) اى موتوا بالاختيار قبل الموت بالاضطرار وفي الحديث (من اراد ان ينظر الى ميت يمشي بين الاحياء فلينظر الى ابي بكر) يعني حضرت صديق رضي الله عنه نفسندن فناء تام بولمغله ميت كبي اولمشدركه تقلب وتحركى حقله در وينه حديثده كلور (اذا تحيرتم في الامور فاستعينوا من اهل القبور) يعني اهل فسادن استعانت ايديكوزكه انلر كلمات تامة جامعه دركه استعانت والتجايه صالحلردر شول جهتدنكه الله تعاليدنك انلرك يوزندن ظهوري واردر پس اعتماد في الحقيقه حقه در اعوذ بدانبال واعوذ بكلمات الله التامات وامثالي معناى مذكوره دالدر اگرچه حقايقدن بى خبراولنلر مناقشه ايدوب تأويلات فاسده ايلرلر وبلكه طورعقلدن خارج اولان اخبار صحيحه نك موضوعيتنه ذاهب اولورلر اولئك كالانعام * وكان ابن عمر * يعني عبدالله بن عمر رضي الله عنهما كه عباداه اربعه دن وحديث مذكورك راويسيدر زيرا رسول الله صلى الله عليه وسلم بر وقتده يد مباركلرن عبدالله مذكورك اوموزلرينه قويوب (كن في الدنيا الخ ديو اكا خطاب ايتمشلر ايدى وبو مناسبتله اهل حديث ذيل حديثده كلمات عبداللهي ايراد ايتديلر اگرچه كلمات آتيه في الحقيقه برحديث مرفوعدن منتزعدر كه اول حديث بودر (اغتنم خمسا قبل خمس حياتك قبل موتك وصحتك قبل سقمك وفراغك قبل شغلك وشبابك قبل هرمك وغناك قبل فقرك) وبونك نظائري كبي * يقول اذا امسيت * يعني كچن مسايه داخل اولسك كه اول كيجه لردر واخشامه مساء دنلدي زيرا ظلمتي حسبيله انسانى مسائته ايقاع ايدر انكيچون كاهه سيئه دنلدي ومسائه بده ايلدي زيرا خلق الله الاعظمدركه اصلدر ونهار انك اوزرينه متفرعدركه عارضدر زيرا شمس وقمرك خلقي حادثدر * فلا تنتظر الصباح * يقال انتظره فلا يحتاج الى كلمة الى صباح اول النهار دركه افقك حاجب شمسله احمراري وقتيدر وفجرله دخي

تفسیر اولنمشدر که صبح صادقدر وسراجده مصباح دیدیلر زیرا نور یله
خانهٔ دنیا ضوء شمس‌له مضیء اولدیغی کبی یعنی اخشامه ایرسك صباح
اولوردیو منتظر اولمه بلکه هر نفسکی نفس اخیر بیل زیرا نیجه‌لر
موت فجائی ایله مبتلی اولمشلردر پس موتك سن معلومی وسبب معهودی
یوقدر بو جهتدن قهارك ناکاه قهر و بطشندن حذر ایتملودر
و کیجه‌یی زمان راحت دیو غافل بولنمامق کرکدر * واذا اصبحت *
وقچن صباحه داخل اولسك کرك فجر که نهار شرعینك اولیدر وکرك
طلوع شمس که نهار عرفینك ابتداسیدر وصباحده فجر اعتبار اولنمق
اقوادر زیرا بین الفجر والطلوع اولان نور ینه نور شمسدر که تحت
الارضدن منعکسدر بوخسه نور آخر دکلدر نتکیم بعضیلر ذاهب
اولمشلردر وشفق دیدکلری دخی بویله در که وراء جبل قافدن
انعکاس نور شمسدر انکیچون مستحب اولان حرتدنصکره اولان
بیاضك غیبوبیتنه‌دك صلاة عشایی تأخیردر * فلا تنتظر المساء *
پس اخشامه منتظر اولوب طول امله دوشمه بلکه املکی قصر وعملکی
مد ایله اکر ناکاه موت کلورسه سنی کارحقده وآخرته متهیء بولسون
کو یا اشارت ایلرکه ای ناسك سالك سن بر بلد بعیدی قاصد کبی سنکه
ما بیننده مخوف وادیلر ومهالك مغازلر وقطاع طریق واردر پس
صباح و اخشام قیدنده اولما یوب همان منزل المقه سعی ایله والا
بلکه یولده قالوب هلاك اولاسن ومراده ایرمیه سن اشته اهل دنیا ایله
اهل آخرتك فرقی بودر که اهل دنیا برنسنه خصوصیچون برهفته
و یا برشهر و یا برسنه‌یه‌دك تمسك و یا جت و یرر که نقدی نسیئه یه
تبدیل ایدر وظن ایلرکه اول وقته‌دك معمر اولسه کرکدر بو جهتدن
هر خصوصده ان شاء الله دیمك مشروع اولدیکه نام حق ذکر
واستحضارده یقظه واردر نظر ایله که صدر اولده درت درهم دینی
قلان کیمسه نك نمازنی قیلمقدن امتناع اولنوردی زیرا انده رایحهٔ
غفلت وطول امل واردر مکر که دیننه وفا ایده جك قدر مالی متروك اوله
یادینده عدم مبالاتك حالی بو اولیجق مال غیری حلال کبی کل ایده نك

حالی نتیجه اوله واهل آخرت ابن الوقت اولمغله حدلرن تجاوز ایتمزلر
بلکه نقدالوقت نه ایسه انکله معامله ایدرلر ونفسلرن اضاعت ایتمزلر
زیرا نفس اصل الکل درکه محافظهٔ انفاس ایدن ساعاتی ومراقبهٔ
ساعات ایدن یومی واسبوع وشهر وسنه وتمام عمری ضبط ایتمش
اولور ودنیا وآخرتده فلاح بولور وبو مقامدن دیدیلرکه طائفهٔ
صوفیه جهرله ذکر ایتدکلری هرنفسلری نفس اخیر اولدیغندندر
محتضره ایسه تلقین ذکر اولنمق سنتله ثابتدر بو جهتدن هرمؤمن
هرنفسده کندی نفسنه تلقین ذکر ایدوب مبداء ومعاددن انی آکاه
ایتمك کرکدر تاکه موطن دنیادن برزخه سهو ونسیانله کتمیه بلکه
ذکر وحضورله انتقال ایده که خیرمقدم بونده در * وخذ من صحتك
لمرضك * یعنی چونکه حال انسان صحت ومرضدن خالی دکلدر
لاجرم زمان صحتنده بقدر القوه زیاده جه اجتهاد لازمدر تاکه حال
مرضده عاجز اولوب تقصیر واقع اولیجق کسری صحتنده اولان
عباداتیله منجبر اوله بوسببدندرکه الله تعالی مسافر ومریض و پیره
زمان اقامت وصحت وشبابنده اولان اعمالی ثوابن یازرکه کمال کرمنه
مناسب اولان بودر واکر زمان صحت وامثالنده کسلناك وعملدن
قاعد وذکردن ساکت ایسه وقتی بالکلیه ضایع اولور * ومن حیاتك
لموتك * یعنی زمان حیاتکی موتکدنصکره انتفاع ایده جکك اعمال
صالحه یه صرف ایله والا حیاتکده میت کبی اولورسن وموتکدنصکره دخی
تنعمدن محروم قالورسن زیرا هرصلاح وفسادك تخمی بوراده اکیلور
وحاصلی اوراده بچیلور نتکیم (الدنیا مزرعة الاخرة) اکا دلیل روشندر
وامام غزالی رحمه الله ار بعینده بومحلده بو زیاده دخی بولندیکه
(فانك یاعبدالله لاتدری مااسمك غدا) بوراده عبدالله علم دکل بلکه
معنای لغویسنه محمولدرکه اذا اسمیت وما بعدنده اولان خطابانك
مخاطبیدر پس دیمك اولورکه زیرا سن ای الله قولی یارن یعنی قیامت
کونی بلمزسنکه اسمك ندر یعنی نه اسمله ندا وذکر اولنورسنکه سکا
یاعبدالله ویامطیع الله می دیرلر ویاخود یاعبدالدنیا وعبد الشیطان

وعبد الهوى و يا فاسق مي سو يلرلر پس بو دنياده اسم ظاهره اعتبار
يو قدر هر نقدر شرفه دلالت ايدرسه ده زيرا ابو ينك وضع ايتـديكي
اسم كونيدر بلكه اسم حقيقي يه اعتبـار واردركه اسم الهيدر نتكيم
رسول اللهي صلى الله عليه وسلم جدي عبـد المطلب سابع ولادتنده
الهام الهي ايله اسم محمدله موسوم قلمش ايدي انكيچون اقوال وافعالنده
مرة بعد اخرى محمود كلدي واسم عبد الله كبي نتكيم كلور (وانه لما قام
عبـد الله) اسم محمد وسائر اسماء شريفه والقاب مشرفه دخي اسم
حقيقي اولدي اكرچه ظاهرده اسماء ملفوظه در زيرا نظر منعمـانك
اول اسمانك حقايقي ايله قيامندر انكيچون اومقوله اسمايي تبديل ممكن
دكلدر حتى قريش معـاند ومتعنتلري اسم محمد يرينه حاشا مذمم ديو
اطلاق ايدرلردي رسول الله بيوررلردي كه الله تعـالى بني محمد خلق
ايلمشـدر بو خسه مذمم دكل پس انلر مذمم مخيلي ذم ايدرلر بو خسه
محمدي دكل وحضرت علي كرم الله وجهه ولادتنده پدري ابوطالب
اوراده حاضر اولمغـله والده سي فاطمة اسديه انك نامني اسد وضع
ايتمش ايدي صكره پدرني حاضر اولدقده بن ولدمك عز علوم وعلو
قدر بولدوعن استرم ديو اسدي علي يه تحويل ايلدي بو معنادن علي
هم اسد الله وهم ولي الله اولدي يعني اسم علي اكا اسم حقيقي اولديكه
علو ذات وصفـاتله قائم اولدي وقدر عالي بولدي وشول درجه يه بالغ
اولديكه امت مرحومه نك اب ثانيسي اولوب طريق حقـه اربابنك
سلسله سيدخي انده نهايت بولدي وعلى هذا و بو فقير الفات اربعه ده
روضهٔ مطهره ده سربيوده مراقبه ده ايكن كوردمكه عالم مثـالده
برغلغله پيدا اولوب عالم غيبـدن تفقد اولنسون هر كسك اسمي
ندر ميـدر ديو خطاب واقع اولوب هر كسك وجودي اول حالت
هائله دن لرزه دار اولدقده بو فقير دخي بردفترده كندي اسمنه نظر
ايدوب ثابت بولنجق سرور عظيم حاصل اولوب جسه كلدم والحمد لله
على عنايته الازلية السابقة وهدايته الابدية اللاحقة وديمشـلردركه
هر عصرده قطب وجودك اسم الهيسي عبـد الله در اسم كونيسي

هرنه اولورسه زیرا الله تعالینك الاهیت والوهیت والوهتی مراتبنده حقیقت عبادت وعبودیت وعبودت ایله قائم ومتحققدر وجمیع کل بشر بو سرله صورت بولشدر ابمدی ای مؤمن اهم کونی یه باقه بلکه بر اسم الهی ایله ارتباط حقه ایده کورتا که دنیا وآخرتده نامك عالی وقدرك متعالی اوله فاعمل بذلك * الحادی والاربعون *

معلوم اوله که بو محلده دك شرح اولنان احادیث شریفه نك ترتیبی مشاهیر محدثین دن امام نواوی یه مضاف اولوب امام مزبورك دخی غرضی قواعد واصول شرایعی جامعه اولان کلمات نبویه یی جمع ایتمك اولمغله ایکی حدیث جامع دخی اربعین اوزرینه زیاده ایدوب مجموع احادیث مرتبه قرق ایکی اولمغله بز دخی نسخ صحیحه ده موجود اولدیغندن اولوجهله شرح ایتمشزدر پس احادیثك عددی قرق ایکی اولمق اصلیدر یوخسه صکره دن الحاق اولنمق اوزره دکلدر * لا یؤمن احدکم * یعنی سزدن بریکزك ایمانی کامل اولماز پس مقصود کمال ایمانی نفیدر یوخسه اصل ایمانی دکل نتکیم نظایرندن معلوم وروشندر * حتی یکون هواه تابعا لما جئت به * بعض نسخ ده تبعا دوشمشدر فتحتین ایله تابع معناسنه مفرددر که جمعی اتباع کلور وجمعی دخی استعمال اولنور تبع تابعین کبی هوی قصرله مراد ومشتهای نفسدر که برهان سماوی ودلیل عقلی یه مساعده ایتمیه الحاصل هوای نفسك شرعا مذموم اولان طرفه انحرافنه دیرلر امور جاهلیه وامثالی کبی زیرا جنت به دن مراد شرعدر وشرع امور طبعیه وعقلیه وجاهلیه یی رفع ایچون وارد ونازل اولمشدر معنی دیمکدر که تاکه الك نفسنك هواسی و عقل قاصرنك مدعاسی بنم جانب حقدن کتوردیکم شرع مطهره تابع اوله پس شول کمسه که شرع الهی ومنهاج محمدی یی قویوب هواسنه وعقل قاصرنه تابع اوله انك ایمان وتصدیقی ناقصدر اکر کامل اولایدی شرعا مذموم اولان امور جاهلیه ومحرمات ومکروهات جانبنه میل ایتمزدی زیرا هدی ایله هوی وحق ایله باطل بر یرده مجتمع اولماز بنی بونده اهل ایمانی مخالطهٔ کفره وفجره دن تحذیر واردر زیرا سوء قرین

آخر انسانی جاده دن اخراج ایدر وضلاله دوشورر و بو تنبیهی دخی
مشتملدر که امر شرعی بی کراهت ایتمک کرکدر بلکه هر مأمور اولدیغی
خدمته طیب نفسله حرکت ایده والا استثقال شرع کفردر و بونده
اشارت واردر که شارعه اعتراض جائز اولمدیغی کبی مرشد کامله دخی
اعتراض جائز دکل بلکه تسلیم وانقیاد کرکدر واکر خدمتده ومتابعتده
حب طبیعیسی یوغیسه باری حب اختیاری ایله معامله ایده یعنی برنسنه
طبعا مکروهه ایسه ده (وعسی ان تکرهوا شیئا وهو خیر لکم) موجبنجه
ایثار واختیار ایلیوب نفس خائنی انک فعلنه حمل ایلیه وتدریجله
ریاضت وتقلید ایده رک آخر نفسندن خروج وارادتنی ارادت شیخده
افنا ایدوب شیخله یکپاره اوله وخدمتی لذتله ومتابعتی حلاوتله ایده تا که
(ان الدین عند الله الاسلام) سرینه ایره واسلامی اسلام حقیقی اوله
والله القادر معین لعبده القاصر (بعدذا معلوم اوله که عشق وهوی
ومحبت دیدکلری اصلنده حقیقت واحده درکه هیولا نیدر پس کیفیت
مجازله تکیف ایدرسه مجاز والا حقیقت اولور نتکیم قیس عامری
اوائلنده عشق لیلاده وسواسه تابع ایکن آخر اول شهوت طبیعیه
عفت حقیقیه یه مبدل اولوب صورتدن معنایه وحسدن عقله
وعقلدن روحه وروحدن عین سره نظره انتقال ایلیوب قنطرهٔ
مجازدن وادئ حقیقته عبور قلدی وعاشق مجازی ایکن عاشق حقیقی
یعنی عاشق لیلی ایکن عاشق مولی اولدی وصورتنی سرده محو ایتدی
وباب اشیادن خانهٔ اسمایه واندن صدر مسمایه ترقی قلدی بو جهتدن
هوی وعشق دیدکلری معنی واسطهٔ وصول ورابطهٔ عاشق ومعشوق
اولدی چونکه عین روح قلبه وعین قلب دخی هیکله نظر ایلیه اکر
نفس مداخله ایلیوب سرقهٔ نظر ایلرسه شهوت خفیه مخالطه سیله
اول نظر حرام اولور وانک صورتنی جنک سمایه صعود واستراق سمع ایتمسی
کبیدکه اکا ذیله مخلوط اولمغله مردوددر واکر مداخلهٔ نفسدن سالم
اولورسه اول نظر حقیقت وحلال اولور زیرا اکا حقله حقه نظر دیرلر
اول کبی یه نفسله خلقه نظر دیدکلری کبی اشته هوی اصلنده حق

و باطله صالحدر چونکه شريعت مداخلهٔ وسواسدن وطريقت
مخالطهٔ نفسدن خلاص اوله آيينهٔ انفس وآفاقده كورينن صورت
حق اولور ونفس انسان مجازدن قورتيلور كه اكا هواى باطل ديرلر
و بورادن فهم اولنديكه كرچه انسان حق و باطله مستعد در ولكن
هر كسده اولان كيفيت مجاز حقيقتده متحول اولماز بلكه اول كيفيتى
تلطيفه محتاجدر بو وجهدن كفار وفسقه نك حجابلرى غليظ
وهواى باطلرى شديد اولمغله برزخ بطلان ومجازده قالديلر
ومؤمن ومطيع اولنلر حقده وحقيقتده عدول ايليوب شر نفسدن سالم
اولديلر انكيچون شارعه متابعت ايلديلر زيرا هواسنى هواى حق ايدن
امر حقدن منحرف اولماز واكا شريعت وحقيقتده ميل ايتمك لذيذ
وسهل كلور پس هر كسك قلبى زرده ايسه ميلى دخى اورايه در كل ايمدى
اغراض نفسدن خلاص اول تاكه كدورتده صافى اولوب
مرآتكده صورت حق ظهور رايده وباطل زاهق اوله والسلام

* الثانى والاربعون *

* قال الله تعالى * معلوم اولاكه الله تعالى يه قول وتكليم اسناد اولنور
كما قال الله تعالى (واذ قال الله ياعيسى بن مريم) وقال الله تعالى (وكلم الله
موسى تكليما) ولكن نطق اضافت اولنوب نطق الله دنلمز زيرا نطق
اصوات مقطعه دركه لسان انى اظهار وآذان انى وعى وحفظ ايدر
كما قال فى القاموس النطق تكلم بصوت وحروف يعرف بها المعانى
وانطقه الله يعنى انطاق حقنه نسبت جائزدر تكليم كلور (انطقنا الله الذى
انطق كل شئ) فاما نطق انسانه مخصوصدر كه غيره يا بطريق
التشبيه دلالت بورندن ويا بطريق التبعيه اطلاق اولنور (يقال
ماله ناطق ولاصامت اى حيوان ولا غيره من المال * يا ابن آدم *
معلوم اولاكه ابن آدم وولد آدم نوع انسانده مستعملدر بو جهتدن
ابو البشر دخى انده داخلدر پس اناسيد ولد آدم اناسيد نوع الانسان
ديمكدر والاجناب نبوت صلى الله عليه وسلم نفس آدمدن افضل
اولمق لازم كلور بعض اهل معرفت ديمشلردركه آدم عليه السلام

ترابدن مخلوق اولمغله بطريق الاستبعاد (ماللتراب ورب الارباب) ديديلر
وظن ايلديلركه انسان ضعيف رب قوى ايله ائتلاف ايتمز بس يا ابن ادم
عبا رتى ايله الزم اولديلرهم ظاهرا وهم باطنا وظاهرده وجه الزام
بودركه يا حرف ضعيف ايكن اسم قوى اولان آدم ايله مجتمع اولدى
ومعناده الزام بودركه تحت خطابده مناجات وار دركه خلقه ائتلاف
وصحبتدر بس اكرلايق بزم خاص اولمسه باده نوش مناجات ومكالمه
اولمازدى بوجهتدن ترابده آب سرى ظهورايلديكه فيض علم خاصدر
بومعنايه تراب ضمله تراب اولدى فتحله كه ترشح مقابليدر وآب ترابه
لطيفدر رفا على ذلك فانه من العجاب تضمن التراب للماء لفظا ومعنى
واشكر على هذه اللواحق الزائدة فانها لبست فى كلام ذلك البعض
وهى من لباب المعرفة * انك مادعوتنى * ما نوقيت ايچون دركه
زمانيه در مادام معناسنه مابعدنده غفرت كلمه سنه ظرفدر دعادن مرادكه
مطلوب منه اولان حقه تذلل والتجا واظهار عبوديتدن عبارتدر
وحديثده كلور (الدعاء مخ العبادة) يعنى عظم بدن مخله وبدن دخى
عظمله استمساك ايتدوكى كبى مخ عبادت دخى دعادركه قوام عبادت
دعا ئله درانكيچون هرعبادت دعا ئله مختوم اولمق كركدر والاحقه
جفا ايتمش كبى اولور زيرا كريمدن نسنه طلب اولنمامق كريمه اذيتدر
نشكيم انبيدن مطلوب اولمق اكا اذادر * ورجوتنى * الرجاء توقع
حصول الخير فى المستقبل وديمشلردركه رجانك علامتى حسن طاعتدر
قال الله تعالى (ان الذين امنوا والذين هاجروا وجاهدوا فى سبيل الله
اولئك يرجون رحمة الله) بس بلا طاعة رجايه امنية مجرده ديرلركه
اهل هوانك حاليدر * غفرت لك على ماكان منك * بوراده على
مصاحبت ايچوندركه مع معناسنه دركما فى التنزيل (الحمد لله الذى
وهب لى على الكبر) اى مع الكبر (تقديرى ديمكدركه غفرت ذنوبك
مع ماصدرمنك من الذنوب الكثيرة كبائر وصغائر يعنى ابن آدم مادامكه
بنم دركاهمه ال آچوب صدق وخلوصله تضرع ونياز وبشدن
مغفرت ذنوب وعفو خطايا رجا وتوقع ايلرسن يعنى بو حالده سنده اولدقجه

سنك كناهلرك هرنقدر چوق اولورسه ده عفوومغفرت ايدرم مادامكه
حق عبد اولميه زيرا مظالم شهيددن بله معفو دكلدر فكيف غيريدن
مكركه حق تعالى دن برطريقله ارضاء خصوم واقع اوله بودخى اكرحق
كافروحق حيوان دكل ايسه مكركه حق تعالى دن اكادخى برندارك
واقع اولاكه بوراسى مسكوت عنه در اكرچه بعض صور رضى الله تعالى
بوفقيره تعريف ايلمشدر ولكن سترى اولى اولمغله تحرير اولنمدى
*ولاابالى * مبالات واكتراث قايرمق معناسنه دركه عجم باك دير
باءعربيه ايله اى لااكترث بذنوبك العظيمة الكثيرة مادمت على الدعاء
والرجاء وطلب العفو والمغفرة بوراده بعضيلر مبالاتى بالدن اخذ
ايتمشلردركويا بركيسه نك مبالات ايتمم ديدوكى بالمى اكامشغول قلمم
وخاطرمه كتورمم ديمك اوله ولكن اهل لغت مبالاتى بلوده يعنى
ناقصنده درج ايتمشلردر يوخسه بالده يعنى اجوفده دكل پس بن سنك
ذنوب كثيره كى مبالات ايتمم ديمك سنى كناهك ايچون بلو وامتحان ايدوب
ناره ادخال ايتمم وكثرتنى قايرمم ديمك اولور زيراكناه نقدر كثرتده اولسه
ينه متناهى درحقك عفو ومغفرت وسائر صفات جليله سى ايسه متناهيه
دكلدر پس متناهى غير متناهى يانندهيدى دريادن قطره كبيدركه
بى مقدار در اى عارف نظرايله بوحديث شريفده دعايه كه توجهله
صورت ومعنا بى جامعدر زيرا صورت معنانك ترجمانيدر پس
دعاده رفع يد ايتمك باطنده اولان تذللى وعبوديته نشاندر وعبد
صورت ومعنا بى جامع اولمغله ايكى يوزدن حقه التجا ايتملودر نتكيم
اكمل الموجودات صلى الله عليه وسلم استسقاده وغيريده رفع يد
ايدلر ودعاده مبالغه ايلرلردى وتأمل ايله كه رجا ثله خوفه دخى
اشارت قلدى زيرا رجا خوف معناسنه دخى كلور زيرا خوف
ورجا متلازملردر قال الله تعالى (مالكم لاترجون لله وقارا) اى لاتعتقدون
له وقارا وعظمة فتخافوا عصيانه وتفكر ايله كه رجوت منى ديمدى تاكه
حال عارفه دخى اشارت اوله زيرا زاهدك رجاسى عطا وعارفك رجاسى
الله تعاليدر وامعان نظرايله كه مغفرتى دعا ورجاثله مقيد قلدى تاكه

عبد مغرور اولیه وعبودیتله قائم اوله اکرچه الله تعالینك عفو ومغفرتنه
فی الحقیقه قید بوقدر انك ایچون (ویغفر مادون ذلك لمن یشاء) دیو
مغفرتی مطلق ایراد ایلدی وتحقیق مطالعه قلنکه تحدید ذنوب ایتمدی
زیرا اکا نسبتله قلت وکثرت بردر انك ایچون بر توحید له بیك شرکدن
تجاوز ایلر وتدقیق ملاحظه قلنکه مغفرتی عدم مبالاتله تقویت ایلدی
زیرا عندالکریم عطا استکثار اولنمز پس عفو خطا دخی معامله
عطا کبیدر فاعرف جدا * یا ابن آدم لو بلغت ذنوبك عنان السماء *
قال فی القاموس عنان السماء بالکسر مابدالك منها اذا نظرتها
واعنان السماء نواحیها پس عنان سحاب معناسنه درکه ظاهر اولان
مرتبه سیدر واضافت ادنای ملابسه ایچوندر زیرا سحابك سمایه
طوغری ارتفاعی واردر وهمان سمادن معدوددر زیرا هر مرتفع سمادر
حتی نبات ارضدن مرتفع اولمغله سماء دینلدی یعنی ای ابن آدم اکر
سنك کناهلرك کثرتی جهتندن وهو الاکثر الاظهر وبا غلظتی جهتندن
تجسم ایلیوب سمایه متصل کبی کورینن سحابه ایرسه ویا ایله کوك اراسنی
طولدرسه پس بو عبارت کثرتدن کنایه در زیرا بین الناس اول وجهله
متداولدر شول جهتدنکه بین السماء والارض بشیوز ییللق مسافه درکه
مابین المشرق والمغرب کبی وانسانك وسعتده حس ایتدیکی بوقدردر
پس خطاء انسان سحاب وسمایه دك بلکه عرشه دك چیقسه وجمیع
دوالمی برقلسه بنه عندالله بر صحیفه عریضه ده نقطه قدر دکلدر نتکیم
امام شافعی رح قرب احتضارنده دیمشدر (ولما قسی قلبی وضاقت مذاهبی
(جعلت رجائی نحو عفوك سلما) تعاظمنی ذنبی فلما قرنته (بعفوك ربی کان
عفوك اعظما) قوله تعالی تعاظمنی ذنبی ای عظم بالاضافة الی یقال امر
لایتعاظمه شیء ای لایعظم بالاضافة الیه کما فی القاموس * ثم استغفرتنی
غفرت لك * استغفار سؤال مغفرتدر اللهم اغفر لی دیمك کبی واستغفر الله
دخی انك مقامنه قائمدر زیرا طلب معناسنه خبردر نتکیم مرور ایتمشدر
یعنی عنان سمایه بالغ اولور ذنوبك اولدقدنصکره رجوع ایلیوب بندن
طالب مغفرت اولسك سنی مغفور وخطالریکی مستور ایدرم وآثارنی

اظهار ایتم بلکه سیئاتنکی حسناته تبدیل ایلرم وهرنقدر استغفار
تکرار ایلرسه مغفرت دخی اکا کوره اولور زیرا غفار وغفوردر اولان
مبالغه افراد ناسه وافراد خطایایه وجمله اوقاته ناظردر فاعرفه
دیمشلردر که برکیمسه برمعصیتی اشلیوب قبل التوبه بردخی ارتکاب ایتسه
مصر اولمش اولور واصر ارکبائردندر پس اصراری اوزرینه معاقبه
اولنور * یا ابن آدم لو آتیتنی بقراب الارض خطایا * قراب الشیء بالکسر
وقرابه وقر بتدیضمهما ماقارب قدره ای مایقارب ملئها بورادہ مقاربه
ملئدن مراد نفس مثلدر زیرا بو نسنه نك قربنی ذکرایدوب کندینی مراد
ایدرلر تنکیم تشبیهده دخی جاریدر که فلانه بکزر دیرلر مع هذا فلانك
کندیدر مهمان کبی فافهم پس ای مایقارب ملئها او ملئها وهو الاشبه
لان الکلام فی سیاق المبالغه دیین استعمالدن غافل اولدی بقرابده با
تعدیه ایچوندر وخطایا اندن حالدر یعنی ای ابن آدم اکرسن بکا
یرطولوسی خطا کتورسك ویا اکرسن بکا یرطولوسی خطا ئله کلسك
با مصاحبت ایچون اولوب خطا اضافتده ذات مقدرهدن تمیز اولور
وبونده مابین السماء والارض ایله تمثیل اتمیوب مابین المشرق والمغرب
ایله تمثیله انتقال ایلدی زیرا حس وادراکه اقربدر * ثم لقیتنی * یعنی
بعد الموت بکا لاقی اولسك زیرا باب لقا موتدر وعمل ایله لقامیانده مهلت
اولمغله ادات تراخی ایراد ایلدی زیرا ماقبلنده اولان آتیاندن مراد
فی الحقیقه لقایی تصویر دکل بلکه کثرت ذنوبی بیاندر کما لا یخفی
ویا معناده مابعدینه مرهوندر * لا تشرك بی شیئا * فاعلدن حالدر
شیئا یا مصدریت اوزرینه منصوبدر شیئا من الاشراك معناسنه که
جلی وخفی یه شاملدر ویا مفعول بهدر شیئا من الاشیاء معناسنه کما قال الله
تعالی (لا تشرك بالله) فان معناه لا تشرك بالله شیئا اصلا دل علیه
مابعده من قوله (وان جاهداك علی ان تشرك بی مالیس لك به علم)
ویاخود بعبادتی دیمکدر کما قال الله تعالی (ولا یشرك بعبادة ربه احدا
واشراك ذات ایله اشراك عبادتك فرقی بودرکه اشراك ذات ایدن
تنویه درکه ایکی اله اثبات ایتمشلردر واجب الوجود معناسنه سائر کفارلر

آلهه

آلهه سی ایسه توسل طریقیله درکما قال الله تعالی (مانعبدهم الالیقربونا الی الله زلفی *لاتیتك بقرابها مغفرة *مغفرة اعرابی خطاء کبیدر بوراده قراب مشاکله طریقیله در والا (مغفرتك اوسع من ذنبی ورحمتك ارجی عندی من عملی) یعنی بندنحی سکاملاء الارض مغفرت کتوررم ویامغفرتله کلورم اگرچه سنك کناهك بنم رحمتمی تحدید ایتمز الحاصل شرك وجود وشرك عبادت اولمیجق یرلر وکوکلر طولوسی کناهه التفات اولنماز بلکه مغفور اولور نتکیم شرك اولدیغی یرده ملاء السموات والارض عبادت اولسه برفلسه دکمز زیرا شرك رأس المعاصیدر که طریق ابلیسدر نسأل الله الاخلاص فی العمل ونعوذ به من الفتور والکسل منه التوفیق لسلوك الطریق والیه الانتهاء کما قال (وان الی ربك المنتهی) (وآخر دعواهم ان الحمد لله رب العالمین) اشبو شرح اربعین بیك یوز اوتوز یدنجی محرمنك اواخرنده شیرازه بند تکمیل اولدی وبروسه ده کتابخانه مزده اختتام بولدی

نظم

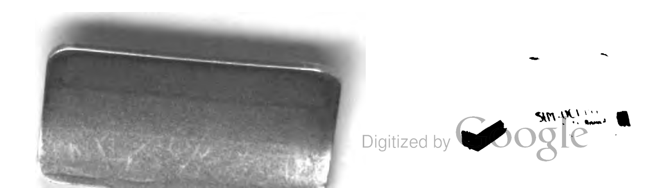
بو تألیف جلیل نکنه سنج معرفت کنجه
سبب درویش علیء حافظ اولدی استکمالله

دیدم تاریخ شرحه حرف جوهردارله حق
چقردم اربعینی بنده شیخ آسا امکلرله

سنه ١١٣٧

بعونه سبحانه وتعالی *اشبو شرح شریف احادیث نبویه *علی قائلها افضل الصلوات والتحیات النمویه نك طبعی دار الطباعة العامرة الفاخره *ادام الله تعالی محییها * سلطان محمود الخصال بالفیوضات الباهره ده * معرفت عبد فقیر ملیك صمد * شیخزاده السید محمد اسعد ایله (آیات الخیر) بیك ایکیوز اللی اوچ سنه سی * شهر مولد رسالتپناهی اواسطنده *رسیدۀ ختام اولمشدر

VETUS & NOVUM TESTAMENTUM
DEI SUB NUMINE VIGET
PRINCETON
UNIVERSITY
LIBRARY

Digitized by Google